

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
100170

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/0

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
10211/0

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
All rights reserved. Reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
107170

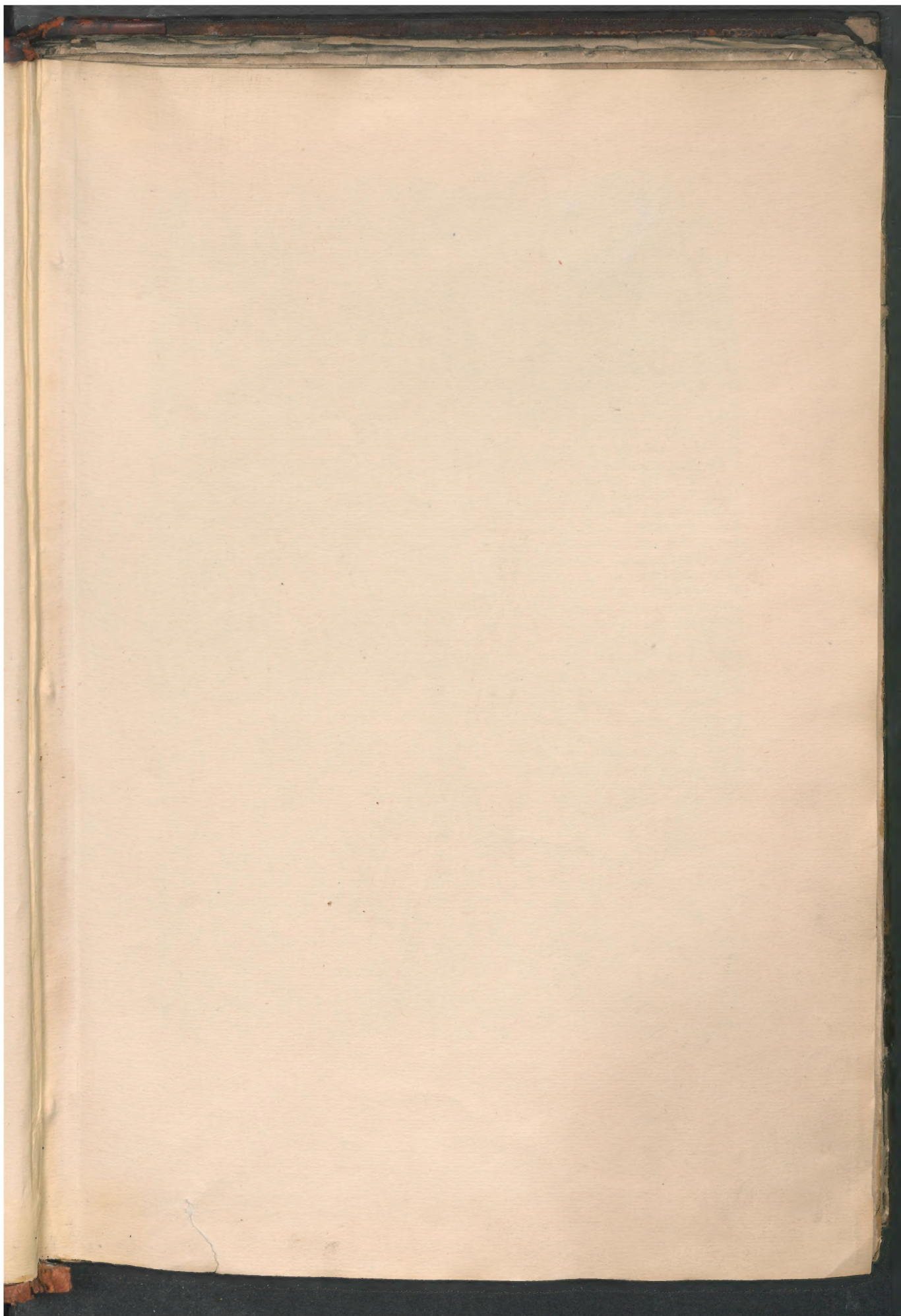
1071

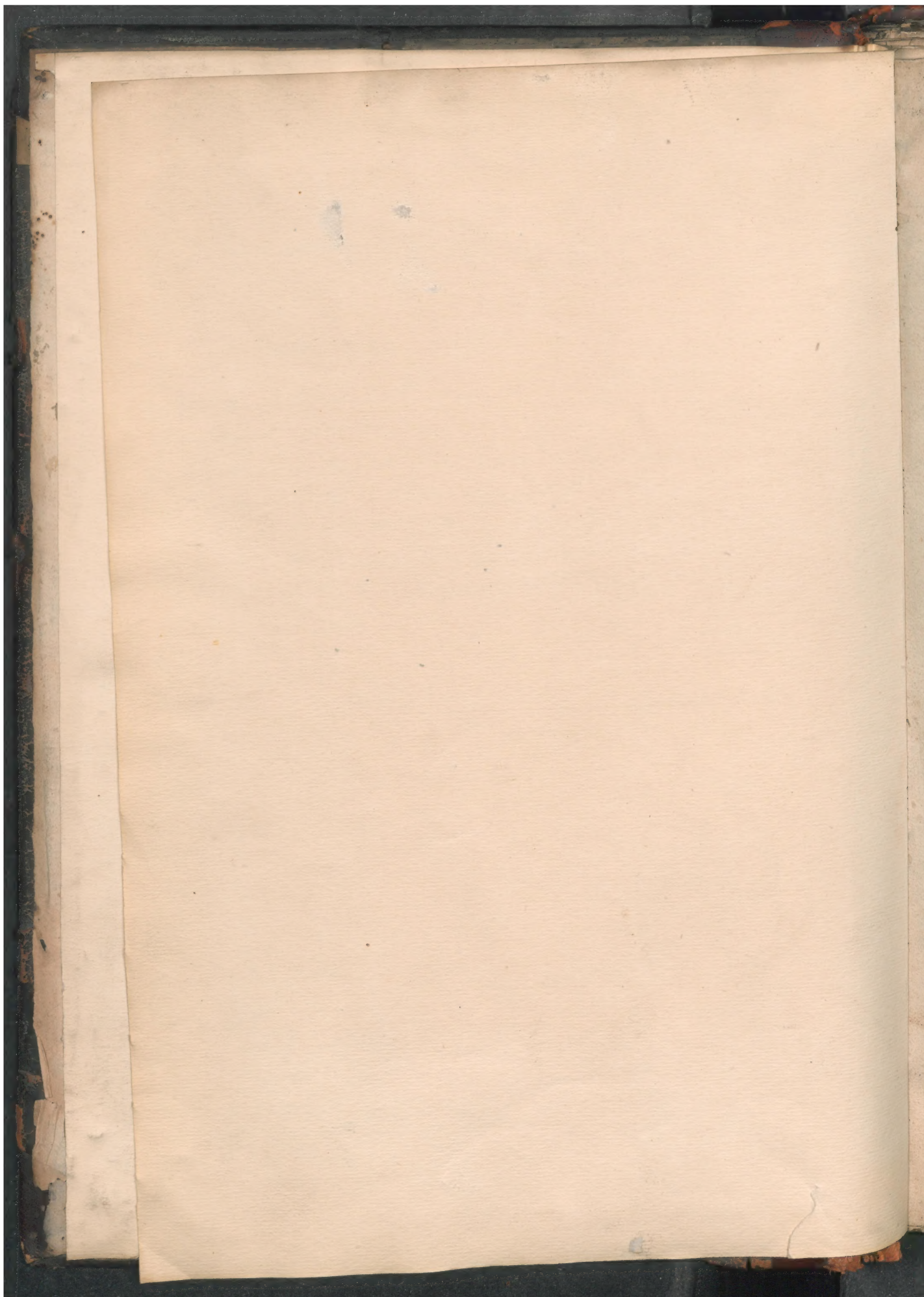
Breidenbach

Printer 1190.

69 ll. with initial caps b.w. 61 duplicate ll.
without initial caps. i.e.

A (caps) 5 ll; A (no caps) 5 ll; B (caps) 8 ll;
C (caps) 8 ll; F (no caps) 8 ll; D (caps) 8 ll;
E (no caps) 24 ll; D (no caps) 8 ll; B (no caps)
8 ll; E (caps) 24 ll; F (caps) 8 ll;
G (caps) 8 ll; G (no caps) 8 ll.

sine paternitati pfectior fore ppetuo obligatissimū, dedissimūq. Et quāq. (qđ doleo) nō op̃a mee
 grates referre cōdignas, neq. p̃sus habēā qđ retribuā dño meo obseruadissimo p oibz q̃ retribuit
 mibi. tñ quo propensissimū ani mei in te affectū prodā vtunq. atq. paratissimā ostendā cōplacēdi
 voluntatē. En 7 meipm totū 7 hoc exile encennū. sequēs vicz opusculū. sterile 7 incompetū. tue de-
 do dedicoq. Reuerēdissime paternitati. vtē 7 me et eo vt libet. Esti qñ licebit pre ocio id intueri di-
 gneris. Sicq. fiet vt tua lōge melius acceptū et clarius euadat approbatiōe. qđ alteri? cuiuspiā vel
 exacta discutiōe. q. pnotissimū cūctis iam factū sit 7 celebri fama vulgātū. q. hūc in terris sicut pote-
 state ita 7 p̃tute pstantior te sit nemo. Quis enī oēs pclaras animi corpisq. tui dotes 7 eximias gra-
 tias. paucis explicabit. q. sedē sibi quasi. p̃riā in te vno oim iudicio collocare. Quis tuā vel cogi-
 tando vel dicēdo singulārē prudentiā. oculatissimā circūsp̃ctionē. ingenij acūmē 7 facilitatē. graui-
 tatē morū. debita summitate puenistā. amorē equitatē 7 iusticiē. elemēte legibz haud incultā ani con-
 stantiā 7 magnitudinē. ac rebz in gerundis industriā 7 sagacitatē. pauculo emetiā sermone. Qđ 7 si
 qđ vel eximius orator tentare p̃sumeret. cum nō modo succumbiturū sed 7 obfuscatōis qđ accessio-
 nis siue elucidandis plus allaturū. haud iniuria crediderim. Flē 7 multis morer frustra q. coner. id
 sensio. id. p̃clamo (nō certe assentator) vicio sed q. veritati testimonio sim morēq. ei gerā) q. quid proz
 sus in auctissimo 7 donis referto amplissimis inuenit. id tu cumulatissime habes 7 possides totum-
 oim felicissimū 7 fortunatissimū iure meritoq. reputadus. Eya p̃o qđ probe qđ apte qđ iuste. tua p̃cla-
 ra merita. tue responderūt sublimitati. q. in summū vsq. gradū cōscendit 7 apicē. in insigni metro-
 poli magnūnensi. En fides tua integerrima. zelus ardentissimū. infatigabilis labor. calū p̃pessio
 vario 7. quibz pro ip̃ius alme ecclēie 7 incl̃yte sedis magūnensis incremēto pridē semp decertasti. qđ
 recte. deo ip̃so volēte 7 partū oim vnicissima cōcurrente electione. plebisq. acciāmatiōe fauētissima.
 mercedis 7 p̃mij iusta retributiōe. te in p̃cellum h fastigiū cōstituere. Supremā 7 gliosissimi Marti-
 ni collocat in arcē Archiep̃sul faustissime diuio p̃sus auspicio. eā adauge semp et exorna. 7 quā tū
 bi hacten? charā promotāq. habuisti. nūc fac operosius atq. accuratū vt cepisti magnifices. ampli-
 fices. 7 illustres in dies. q. nū? se te rectore te duce. te pastore iustis 7 optimis se gubernatā legibz lete-
 tur. gloriē 7 gratulē sibi in cui. tua qđ Reuerēdissima paternitas p̃nti gaudet felicitate. 7 eterna
 in celis iocūditate atq. beatitudine expleto certamē. cursuq. bonis p̃suli cōsummato p̃fruat Amē.

Continentiam huius operis subiecta monstrabunt.

In p̃mis prefatio p̃mittit ciuitatis Hierusalem ac sancte terre finitime. quondā p̃ omisiōis ap-
 pellate cōmendaticia. plures eius p̃claras ostendendo p̃ter 7 supra ceteras excellētiās 7 p̃cipuas.
 p̃rogatiuas. vnde 7 ex ea veluti termino ad quē motus est p̃fectio in cam eminētiōz cōiūctur 7
 dignior merito cōprobatur. Fructus etiā sancte huius peregrinatiōis quosdā ipsa prefatio p̃sequi-
 tur. intentionēq. explicat auctoris 7 operis diuisionē vt patet intuenti.

Deinde p̃cellus Hierosolymitanē p̃grinationis de loco ad locū ordinate 7 examusim cōi 7 vul-
 gata deducit narratiōe. 7 tū litterē 7 scripturū. tū imaginibz 7 figuris. potiorē ille ciuitates 7 loca q̃
 bus inter p̃fiscendū cōmuni? applicat terra marisq. ad intellectū 7 sensum describunt videlicet.

Primū omnū incl̃yta ciuitas venetiāz tanq. terminus a quo intrantibus mare.

Deinde ciuitas parentina q. a venetijs leucis cōmunitz siue miliaribz italicis distat centum.

Deinde vrbz Lorfona q. octingentis. Deinde Rodona q. mille 7 centū. Deinde Joppen siue

Japha q. bis millenis. Vbi p̃grini ad terrā de mari egrediētes. p. Rama oppidū vsq. Hierosolymā

p. xl. leucas in afinis p̃gūt. Et ita a venetijs vsq. Hierusalē sunt bis millena milia italica 7 q̃dragina-

ta. Ceterē p̃o minores vrbz 7 insule oēs suis in locis. p̃p̃is dūtaxat noibz designant. Ex p̃o insi-

gnus 7 potēs ciuitas Ragusina q̃ngentis distās a venetijs leucis suo loco nō est hic effigiata. ad cui-

portū etiā cōiter solet applicari. Id cause est q. nimio ventoz impetu 7 vi inde p̃iecti. ac celeriori

cursu alio delati. illac nequim? propinquare. quo accidit vt ñros subterfugerit oculos 7 obtur?.

Inter insulas p̃o plurimas qđ p̃tergredi optet. inter nauigandū tres p̃cipue ceterē p̃clariores hic

habent figurate 7 designate. videlicet Landia q. a venetijs mille leucis italicis distat. Rhodū q. mille

q̃dringētis. 7 Ciprus q. mille septingētis. Reliq. dumtaxat nūcrant 7 noiant suis in locis. Porro

loca sacra intra Hierosolymā. 7 que ciuitati de vicino adiacēt. de q̃bus crebrius in sacra sit pagina

mentio. et in q̃bus quēq. memoratu digna patrata legunt. specialibz effigiant figuris cū notulis de-

claratorijs 7 remissionibz oportunitz ad veteris vel noui testamenti passus.

In secūda parte p̃me huius partis p̃ncipalis. determinatio de locis. agitur ordine cōgruo de inco-

larū siue indigenarū locorū eorundē. et p̃fertim sacrorū moribus. ritibus. legibz. et sectis. Et primū

omnium de sarracenis quorū vt magis pateat error 7 damnatissima secta.

De eorū pseudo ppheta z pestifero seductore Mahumeto. longa z p̄ria textū hystoria tractās vicz. De eius ortu z natiuitate. De eius detestabili vita z cōuerlatiōe. De eius pphane legis initio et p̄mulgatiōe. De eius infelici morte z indubia dānatione. Et tandē cōpendiosa q̄dam sed notabilis z matura annexis mahumetice secte z p̄fidie improbatō. vbi multa haud cōtemnenda inferunt dogmata. potissimū cōtra illā epicurā paradysum quā ipse mahumet suis p̄dicauit sectatoribz z p̄mi sit. Inde agit breuissimē de Iudeis. Grecis. Sirianis. Jacobis. Aethiopianis. Armenis. Georgianis. Indianis. Saronitis. Et eorū oibz erroribz certimonijs z ritibz. Adūgunē quoqz cuiusbet sue p̄prie littere siue characteres q̄bus vtunt vel scribēdo vel loquēdo ipse natiōes. In fine eiusdem tractatū oratiuncula quedā addit miserū z miserabilē oriētalis ecclie statū modernū deplorās. Sed z disputatio q̄dā seriosa z grauis cōtra eos q̄ vnūquēqz in sua fide. lege vel secta. credit posse saluari. Postremo de veris catholicis latinis q̄ p̄pauci sunt Hierosolymis sit memoria cū lamētatione q̄daz lugubri sup desolatōe ecclie dei scē. z exhortatiōe ad p̄ncipes orthodocos. eos ad ecclie fideli orē cōtra p̄fidos defensionē alando. Cui rei gr̄a in calce viliū q̄dam terribilis Carolo quōdaz imperatore ostensa. annotat et speculo historiali Vincentij beluacensis sumpta.

In secūda hui⁹ opis parte p̄ncipali. de scōa agit pegrinatiōe ab Hierusalē p̄ vastā solitudinē in montē Synai. ad diuā z inclytā sanctāqz virginē z martyrē Katherinā. Cui etiaz cōmendaticia q̄dā anteq̄ p̄fecit p̄faciūcula. sicut z pozi. Deinde p̄fectiōis ipsius ordo z p̄cessus ab Hierlm̄ vicz in Bzera ciuitatē. z inde p̄ desertū vicz Syna describit. vbi z loca sacra singula in montē dei orō et Synai ex ordine explanant z debis notulis elucidant. Tandē regressus ex mōte Synai p̄ hor tū balsami in Hatherea villa existēte. z p̄ Chayrū babiloniā ciuitatē sarracenoꝝ potētissimā. et maximā. vbi rex ipsoꝝ Soldan⁹ residet. z inde p̄ Aylū paradysū flumiū nobilissimū vicz in Alexandria quondā glōsiaz vrbē. vnde z venetias redit nauigio vbi etiā de constantinopolitane vrbis ex idio z expugnatōe digressus agit. ordinata z oportuna explicat narratiōe. Et in fine oim q̄dam ponunt scitu necessaria his q̄ forte h̄as volēt in futuro deuotiōis gratia subire pegrinatiōes. q̄s fructu multiplici spiritali haud dubiū inde dorādos altissimus saluos cōducet et educat. Amen.

Prefatio in opus trāsmarine peregrinationis ad vērnerandū et glorioſum ſepulchrū dominicū in Hierusalē eius tum laudes tum fructus paucis attollens. intentionemqz exprimens auctoris et operis diuisionem Incipit feliciter.

Ancte z salubris p̄fectiōis atqz pegrinatiōis trāsmarine Hierosolymitane. laudes amplissimas. cūmā dignitatē. z pelaras vtilitates cupiēs hac cōmendaticia extollere oīene. ita paucis vtendū cēſui q̄ morē gerā lectori. vt habeā nihilomin⁹ rationēz dicēdis q̄ orthodocoꝝ deuota pectora in eā prius fortassis inclinata. etiā atqz etiāz faciā inclinatioꝝ. Atqz in p̄mis hinc mihi arbitroz exordiendū. q̄ cū p̄spiciū sit in ita philosophicā assertiōe a termino ad quē motū accipe speciē z rationē atqz etiā dignitatē. Vnde ex terre sancte sup cūctas p̄minētia. hui⁹ pegrinatiōis laus z cōditio nobilis res nit. haud dubiū merenda p̄mū. q̄sobrem si vlt̄ summoten⁹ attigero magnā excellētā. maiorē p̄ ceteris p̄stantiā. maximā prerogatiuā sancte illius ciuitatis. Hierusalē z terre finitime (tam etiā sup̄ p̄notissimā. nō mediocre. imo pene e vestigio primā in eā rem fecisse me accessiōē. plurimāqz absoluisse cōmēdatiōis p̄ez. haud iniuria existimabo. Gloriosa sane de ea ciuitate dicta sunt ab olim. psal mista teste. dicūturqz dicim. qm̄ ciuitas dei summi est. magni regis z dñi virtutū. cui⁹ fundamēta in montibz sanctis. ita vt diligat dñs ipse portas syon sup oia tabernacula Jacob. Benescos q̄z testat⁹ is ber. quāta p̄missionū serie. terrā hanc pozi seculo venerādis patribz ipse oipotens deus pollicite⁹ sit. vnde z terra p̄missionis appellata est. et terre viuētū q̄ in celis est typū ex multis silitudinibz (quas breuitas amoret tranſeo q̄s ap̄te p̄ſciferens. Claretoꝝ libro ex eodē. quēadmodū multaz gentiū pater Abzā. duo ammonit⁹ iussu. paterno derelicto solo. egressus de terra sua z cogitatōe sua z domo patris sui. ad terrā hāc festinauerit. figēs tabernaculū suū Bethel z hay. in geraris bēſabee cōmorat⁹ et Ebron. Itidē de Isaac Jacob Joseph q̄z z fratribz ei⁹ liquet. Hoc adiecto q̄ hi qm̄ viui in terra ita semp esse nequibāt. mortui saltē in ea exoptabant z magnopere desiderabāt sepeliri. Id postea suis in mādatia relinquentes. Constat p̄terea neminēqz fugit. q̄ et ipse omniū minūm⁹ hominū Moy

ses. hanc ob terrā nō tam visendā q̄ possidendā. cōtemptu regali palatio. p̄claris egypti opibus ni-
 bili habitis. spreta q̄ terra inclita. cū fratribus suis longo p̄ desertū tpe affligi maluit. q̄ tēporalis res-
 gni frui locū ditate. Tūq̄ eam dei nutu ingredi nō licuit. saltē a longe p̄spicere z salutare eā loco de-
 sublimi mōtis abarim habuit p̄gratū. Quid mirro h̄ in loco recēdere ex penitentiā regū Iudicū p̄phe-
 taz. hystoriarū voluminibz plurima. q̄ maiorē in modū ad eiusce terre ingentē cōduceret ostendā
 sublimitatē. quāto videlicz israelitarū ipa parta fuerit sudore. quāto hostiū sanguine cede z strage sub-
 acta. q̄ sacratissimis semp gubernata legibz. q̄ miris a deo signis z prodigijs sepe nūero decorata. q̄
 clarissimis semp exulta patribz. et eorū cum rebz z factis memorādis. tū doctrinis z exēplis insigni-
 bus egregie illustrata. q̄ gloriozis referta p̄sonis. sacerdotibz videlicz z regibz z p̄phetis. quoz est am-
 pla satis laus in hystorijs. z memoria in b̄ndictiōe. apud quos etiā tam sincerus dei cult⁹ diu et diu
 vigit. ita vt nor⁹ in Iudea deus dūtaxat tūc in toto esset orbe terraz. z in solo israel magnū nomen
 eius atq̄ habitatio ei⁹ in syon. Siquidē facta est iudea sanctificatio ei⁹ israel potestas ei⁹. Id poti-
 us post oīa velim adiectū velut p̄cipuū instiuiti mei documētū. q̄ hō nat⁹ est in ea. z ipe fundauit eā
 altissim⁹. quia videlicz terrā hanc vnigenitus dei filius nostrā ventur⁹ in carnē in tēporis plenitu-
 dine sibi vniuerso delegit ex orbe. quā z sua benedicta cōsecrauit incarnatiōe. natiuitate. cōuersatio-
 ne. quā præterea doctrina sua z miraculorū gloria eximie honestauit. illustrauitq̄ morte. resurrecti-
 one. et in celos ascensioe. Quia ex re id haud ab re intulerim. quomā si (vt par ratio est) digna puta-
 mus loca vbi petrus z paulus christiani duces exercit⁹. z dñici gregis pastores sanguine fuderūt p̄
 christo. Si deniq̄ martyz vbiq̄ veneramur reliquias. z sanctā famillā oculis apponētes. si licet etiā
 ore cōtingimus. Terrā illā quomodo nō omī prozsus dignissimā veneratiōe estimabim⁹. in cuius
 medio salutē nostrā operatus saluator noster. monumentū quoq̄ in q̄ redemptor ipe noster cōditus
 est. quomō nō magnificiemus mag⁹. quomō nō pluris reputabim⁹. imo vero quō sicā p̄fidis floz-
 cibz haberi et naucipendi. tantis iā retro habitis tēporibus sustinem⁹ in iniuriā christi z obprobriū no-
 minis xpiani. Scitū est præterea z incōpertū erat nemini. quāto antiq̄ studio z veteres iudei tēpluz
 Hierosolymis z sancta sanctorū cum venerabant tum frequēbant p̄sertim q̄ illic erat arca testa-
 menti cū cherubin z propiciatorio. vbi tabule legis. manna quoq̄ z virga aaron que fronduerat cō-
 tinēbant. que tū oīa z singula vt vas electionis Paulus dixerit. nō nisi vmbra erat futurorū. At nō
 ne apud nos (vt de ceteris filcā) venerabilis lōge est mediatoris dei z hominū Iesu xpi domini no-
 stri sanctū gloriosumq̄ sepulchrū. quod quotiēs fidelis quisq̄ ingredit. totiens mentis ac fidei sue
 oculis. inuolutū syndone videt saluatorē. paululūq̄ procedens. lapidem cōspicit reuolutū. ange-
 lum quoq̄ sup illum sedentē. et sudariū cum linteaminibz mulieribz ostendentē. templū exinde pres-
 teriēs vetustū. quasi in presentiarū. audit Iesum inibi p̄dicantē. cenantē. post hāc in monte syon res-
 colit. discipulorūq̄ illic pedes lauante. ac eis corpis z sanguinis sui sacramēta conficientē. egressum
 tandē in montē oliueti deuotissime orantē. defluentē sudore sanguineo. osculo proditiū z traditōre.
 captū debinc. tractū. illūsum. consputū. accusatū. flagellatū. coronatū. morti adiudicatū. crucē p̄p̄-
 baulantē. eiusq̄ sub mole in porta ciuitatis (cuius rei hodie relicta cernunt vestigia) deficientē. suc-
 cedentē Symonē cyrenē. ac postremo in golgata amarissime passionis sue mysteria cōsummantē.
 Quāta loca illa sacratissima exundant haud dubiū laude z gloria. quāta virtute ac dignitate pre-
 stant. quāta p̄inde deuotione si via nobis ad ea esset apertior. iure meritoq̄ essent. tum honorāda tū
 visitanda. quāto colenda affectu. q̄ et ipsa mater dñi Maria. virgo p̄petua. eius post mortem atq̄ re-
 surrectionē. dictarū rerū ob memoriā nō tam incoluit multo post tēpore. q̄ ardētissimis desideriorū
 insignijs honorabiliora nobis effecit. Ita z relique mulieres sancte loca ipa senūero deuotissime ex-
 osculantes. Atq̄ hunc in modū pleriq̄ alij vtriusq̄ sexus homines fecere. suo nos ad id exēplo pro-
 uocātes. Inter q̄s beatissimus effulget Hieronym⁹ eorundē locorū cultor z inhabitator p̄cipuus. q̄
 in diuersorio marie ad p̄sepe dñi in bethleemico tugurio latitare atq̄ cōmorari rhomani p̄tulit de-
 litijs. Ita deuotissime paula z custochiū. ita venerabilis marcella. ex rhoma ornatissimis dictarum
 litter⁹ co aduocata. Ita clarissimi quicq̄ alij ex omī delectores xpianissimo viri. q̄ pro sua eximia fide
 et deuotiōe quantūlibet distaret minus se habere xpiane religionis abolim putauere. in illa loca sa-
 cratissima suis p̄spexissent oclis. oculisq̄ attingissent. atq̄ illic xpm dominū adorauissent vbi steterūt
 pedes eius. et in quibus euangelii primū de p̄ribulo choruscavit. fidesq̄ nostra sumpsit exordiu.

Adde q̄ dictorū deuota visitatio locorū. ad emēdationis vite p̄positum cōcipiendū. bauriendāq̄
 suorū cōpunctionē criminū. nōnihil cōfert pio et fideli pegrino. ita vt meo q̄dem arbitratu. atq̄ plu-
 rimorū meorū cōsentientū censura. nullus pene sit vel perrarus. q̄ non melior inde regrediat q̄ ante
 fuerat ingressus. Neq̄ ob id. hoc in loco. gentili cōcelsum poete dicēti. celū nō animū mutat q̄ trans
 mare currit. Esto in curiosis id locū habeat. q̄ vanitat⁹ ducit spū. scrutandorū locorū causa. eo pera-

gunt. nullū referentes fructū ex tanto labore et sumptu. nisi q̄ veterū more explorator. quos Doye
 les miserat terre sancte terreq; pmissionis detrahē nō cessant. At nō sic in his. qui deuotōis vene
 rationisq; gratia illo proficiscunt. per varios casus p mille discrimina rerū. Quis equidē christicola
 has ingressus terras sacratissimas. nō mox amaras soluere in lachrymas. q̄s cōpunctionis nō pre
 ferret indicia. enī si adamantino esset pectore. vbi z petre scisse sunt. z saxa ingentia diruta (q̄ hodie
 sub aspectū ibi mōstrant) atq; terra tota fundit? mota xpo moriēte in cruce. Quis nō alterū mutare
 tur in virū. p̄ditus quantūlibet ante fuisset. quādoq; dem (vt de plenissimis illic remissōib; z indulgē
 tijs copiosissimis taceā quas cōsequi quisq; ibi pōt mox vbi mare egredit et pedem terre sancte infis
 git. ac deinceps q̄sepe multis in locis) quādo inq; (quod plurifacio) venerāda saluatoris sui vesti
 gia. ac oim pene passionū cen victoriarū suarū erecta ibi verilla. terrāq; suo p̄cioso rubicatā et pfus
 sam sanguine. copia sibi dat sub oculis cōspicere. deosculariq; ore. terere pedib; . manib; z corpore
 toto cōplecti. Quādo licz in villulā christi ingredi. intrare Marie dinerforium. atq; p̄sepe illud di
 gnissimū cōtingere. adorare parū hoc terre foramē. in quo celozū cōdītor natus est. in quo de^o im
 mēsus infans factus vagit. in quo inuolūt^o pannis. vilis a pastorib; . stella demōstratus. a magis
 fuit adoratus. Quinetiā (vt minora referā) ad iordanis fluentē vbi baptizatus fuit xps a Jobāne.
 ad pastorū quoq; caulas. ad dauidis mausoleū. ad Amos p̄phete rupem. ad abrac deniq; isaac z ias
 cob eximiorū monumēta patriarcharū in Ebron Sed z ad trū illustriū seminariū. vrozū scz corū
 dem tabernacula ac memorias. liber pater aditus. transitq; ad ritū Eunuchi a Philippo baptis
 ti. vnde samariā pergas. Cineres baptisae Helisei. Abdie mente colligas. videas floridā Hazareth
 florem vtiq; iuxta nomē suū galilee. villā chana. montē thabor. mare galilee. z secus id milia populū
 nō pauca agnoscas p dominū satiata. Inde progressus. mēte p̄tractes filiū vnicū matris sue in por
 ta Haym resuscitati. atq; montē suspicias hermon. vadasq; p torrentem Endor. in quo Zizara sus
 perat. In p̄spectu tibi sicapharnai. libanus. tyrus. sydon. bethel. hay. sylo duplex cesarea. triple
 rama. gliola olim ptolomeida. Ramathaym sophym. Joppe. Zedia. Jamnia. Robe. ac philistim
 ciuitates quiq; . et reliqua id genus loca multa. in q̄bus mira legunt facta gesta. Post que eia per
 transita. in montē rursus ascendas olinct. et inde in montes properes caluarie. atq; in crucifixionis
 loco adores. noctē dehinc in dūico facturū sepulchro. vbi tua cū magdalena desleas dolenter pec
 cata. Quis in quā cunctis hisce ex locis et monimētis (si tamē deo credat euāgelio) nō magnā sibi
 hauriat deuotionē. Quia ibi melioris sibi vite non imbibat voluntatē. viteq; veteris peniteat. vbi
 tor et tanta ad hec sub oculis habet incitamenta. vbi haud dubiū diuina gratia efficacius p̄ ceteris
 locis in animis agit deuotōis. si ober nō ponat. Sed de his iam satis superq; fortassis.

Quod reliquū est neutiq; putauerim silentio trāseundū. quēadmodū videlicz dictarū plustratio
 terrarū. haud immodice ad earū sumendū intelligentiā rerū deseruit. de quib; sacris in hystorjs q̄
 creberrimā mētionē fieri constat. Nimirū p̄spectum omēs habemus exploratumq;. quoniā visa q̄
 audita vel lecta dumtaxat. amplius monēt atq; que corā videntur sua sub effigie. fortius nobis so
 lent imp̄mi. q̄ si aliena tantūmodo imagine representent. Dunc in veterib; legimus hystorjs bō tra
 dēte Hieronymo. philosophos quosdā lustrasse puincias. nouos adisse p̄plos. maria trāsisse. vt q̄s
 ex libris nouerant. coram quoq; viderēt. Sic putagoras memphiticus vates. sic plato egyptū z cā
 ozam italic. que quondā magna grecia dicebat. laboriosissime pagrauit. Sed ad acuminiū lacteo
 eloquētie fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq; finibus. quosdā venisse nobiles legimus. et
 quos ad cōtemplationē sui rhoma non traxerat. vnius hominis fana perduxit. Sic apollonius
 plurima p̄transiuit regna. atq; (vt hec veluti extranea missa faciā) sacra habet pagina celebris me
 moria refert. venisse reginā saba a finibus terre. cum comitatu z diuitijs multis Hierosolymaz. vt
 audiret sapientiā Salomonis. qua probata obstupuit. ita vt spiritū vltra vix haberet. proclamans
 q̄ media pars eozū que audisset z vidisset. minime fuisset sibi prius nūciata. Quid ergo mirū si de
 uotus quisq; christianus illā videre desiderat terrā. quā quotidie ecclesie retonant vniuerse. Que
 enī dies pene p anni circulū in qua vel cantādo vel legendo vel p̄dicādo ecclesie christi non recolūt.
 que hisce in terris ac locis eius finitimis facta perhibent. Omnibus quidem hominib; teste phi
 losopho naturale inest desiderū sciendi. sed hac tempestate perpauci sunt. qui sese clavis oblectare
 disciplinis z scientijs volunt. animūq; suum nobilē. ingenuis optimarū artium pascere doctrinis
 q̄ vel labore horreant adiunctū. vel copia sibi desit rei familiaris ociumq;. Per plures vero sunt q̄
 melioribus et vicinioribus salutē neglectis. superuacaneis studijs dediti sunt nimis. qui videlicet
 diuitias coaceruare. augere opes. mundi huius oblectationib; perfrui. af fluere delitijs et volupta
 tibus q̄runt. studentq; amplissimis officijs z gradib; p̄minere. nec cogitāt miseri fragilē fortunā z
 inanes eoz cōtētiōes. q̄ mediocri in spacio sepe frāgunt z corruūt. vel ante in ipso suo cursu obrūt.

tur. q̄s potū conspiciere potuerūt. Sicq̄ omnē mortaliū vitā vari⁹ sub sole labor exercet. atq̄ vel lon
 ge ante Iesum syrach p̄dixit. occupatio magna creata est filijs adam. a die exitus eorū de ventre ma-
 tris vsq̄ in diē sepulture in matrē vniuersorū terram. Porro vñ est nec essarium. Iesum vicē scire z
 hūc crucifixū. Id docuissim⁹ in lege z euāgelio ap̄lus Paulus enā postea q̄ in tertiu rapt⁹ fuit celuz
 vbi mira vidit. vbi audiuit archana q̄ hoibz loqui nō licet sibi esse arbitrat. atq̄ enā p̄cipit vni-
 uerse xp̄iane religiōis p̄fessoribz. nō plus sapere q̄ optet. neq̄ in alio quoq̄ gloriari nisi in cruce dñi
 nři Iesu xp̄i. in quo est salus vitā z resurrectio nra: per quē saluati z liberati sum⁹. Quippe q̄ fact⁹ est
 nob̄ via veritas z vita. Non q̄ gloriē sapiēs in sapiētia sua. neq̄ diues in diuitijs suis. neq̄ fortis in
 fortitudine sua. s̄ in q̄ gloriē q̄ gloriat. scire z nosse me: ait dñs de⁹ exercitū. Qm̄ hec est vita eterna
 vt cognoscāte solū verū deū z quē misit iēsum xp̄m. ipso id p̄ semetipm̄ confirmāte. Et quanq̄ ad
 hāc salutarē assequendā sciam. euāgelica p̄cipue z aplica s̄s cōferāt documēta. q̄ sanctorū studioſa
 lucubratiōe extornant in dies. ac p̄ diuini p̄bi declamatores q̄ridiana elucidant explanatiōe. nō pa-
 tū vt p̄fatus sum ad eā ipām cōducit dictorū pagratio. z sub oculis cōspectio locorū. in quibz quēq̄ p̄
 xp̄m facta dicta aut passa dicim. aut legim⁹ ipsi aut audiim⁹. Sancta. p̄fecto esset huiusmodi
 curiositas (vt ita dixerim) z salubris euagatio atq̄ exercitatio p̄orsus p̄uili homini. p̄sertim me
 diocti. sic videlicet exploratū ire atq̄ p̄scrutatū. loca vite morisq̄ Iesu dñi nostri saluatoris. eius ec
 amore z sincera dilectiōe. qui mortē ibi nostrā morēdo destruxit: et vitā resurgēdo reparauit. Alit cū
 Hieronymo sic iam concludā. Non Hierosolymis fuisse: sed Hierosolymis bene vixisse. Hieroso-
 lyms deuote se z religiose habuisse. honesteq̄ z sancte cōuersatum fuisse. in medio nationis parue et
 peruerse laudabile est. et reddit q̄ cōmendabilē peregrinū. ipsamq̄ magnificat z extornat peregrina-
 tiōe. illustratq̄. Et his iam satis sit super rebus hactenus deservisse.

Intentionis explicatio.

Siquidē oibz z singulis p̄fatis ratiōibz alte cōsiderat. p̄fatisq̄ anio. Ego Barnardus
 de breydenbach insignis metropolitane ecclīe Magūne. tūc quidē Lamerarius. nunc
 p̄o enā Decanus immerit⁹. fatear necesse est (quo ceteri exēplo fiam) postea q̄ diu proch
 dolor lasciua etate resperit in vanitates z insanias falsas. tandē desup q̄si de graui som-
 no expergefact⁹. cogitare cepi vias meas. z cōuētere pedes meos in testimonia dei atq̄ post multa
 vana vane experta. tēpus adesse ratus suz. quo qd̄ bonū esset z saluti accomodū tenerē z amplecterer
 Itaq̄ cetera inter multa q̄ meū ipse reputabā. estimabāq̄ efficacius ad vite cōducere emendā. id po-
 tissimū in mentē mihi venit. visumq̄ est bonū. eam ipām de q̄ p̄dicti salutarē pegrinationē magno
 fortisq̄ anio subire. pio in visendi dñici sepulchri. ceterorūq̄ sacrorū cōspiciendorū locorū desiderio
 vehemēter affect⁹. Idq̄ diuā desup grātia z fida apprime cōfratru z cōmilitonū fretus comitua p̄-
 feci. de q̄ magnifice deo grāias ago q̄ me et socios tali habuit dono dignos. vniq̄ nři p̄i effectū cō-
 potes. atq̄ magnis de angustijs sepe liberauit. Porro q̄ hanc meā p̄fectionē siue (vt aiunt) reusam.
 vtilē nō solū mihi sed z alijs fidelibz facerē. z maxime generosorū clarorūq̄ hoīm anios in eā ipām
 magis magisq̄ cōmouerē. operā nauauit q̄ etaciā. vt inter pegrinandū me de oibz q̄ scitu necessa-
 ria dignaq̄ essent cognitū facerē cernorē. studioſe singula p̄scrutādo. nec vllis p̄cendo expēsis. Hu-
 ius rei grā ingeniosum z eruditū pictorē Erbardū scz reuich de Traiecto inferiori opeprecū duxi
 meū assumere vti z feci. q̄ a venetiano portu z deinceps portorū ciuitatū. quibz terre pelagiq̄ trāsitu
 applicare optet. p̄sertim sacrorū in terra sancta locorū dispositiōes. litus z figuras. q̄ ad magis p̄prie sic
 ri posset artificiose effigiaret. trāsferretq̄ in cartā opus visu pulchrū z delectabile. cui declaratorias
 notulas. vel latinas. vel vulgares feci per quendā aliū doctū virū ad votū meū apponi. Quod q̄dem
 perfectū opus. impressorie artis amminiculo cunctis habere volentibus cōmunicandū. vtiq̄ atq̄
 vtiq̄. intento optatoq̄ baud vacuū fructu euadat.

Operis diuissio.

DEmū opus ipsum in duas dūtaxat libuit scindere p̄tea. Altera quartū Hierosolymita-
 nā. altera p̄o katherinianā doceret pegrinationē. vtiliora q̄dam necessarijs respectibz et
 optimis. de moribz z ritibz erroribzq̄ ac sectis varijs incolaz z inhabitatorū locorū co-
 rundē. p̄me bui⁹ opis p̄i adiciēdo. inserta nihilomin⁹ in fine narratiōis huiusmodi se-
 ctariū. pulchra quadā disputatiōe. cu anthidoto quodā z remedio. ne quis vniūquenq̄ in sua fide/
 lege vel secta credat posse saluari. Alias enā quasdā exhortationes z lamētationes prout res expo-
 scit addendo bonis z oportunitis moriuis. Postremo omnū. pium opto lectorē. deprecorq̄ deū cun-
 ctipotētem. vt veris suis cultoribz christianis oibz affectū et morē infundat ampliorē. zelumq̄

ad terrā illā sanctā nō modo vīfendā. sed ⁊ aliquādo recuperandā. redigendāq; sub christiane reipublice ditionē. vti olim fuit. ad sui nominis gloriā ⁊ fidelis populi laudē et honorem. Amen.

Sequitur initium huius peregrinationis a solo natali vsq; venetias.

Alandē ⁊ gloriā dñi nři Jesu christi. gloriose genitricisq; sue ppetue virginis Marie. atq; totius celestis curie. ob nostrā salutē a nariū. nos tres subscripti videlicet Sencro-
sus dñs Johānes de Solms. dñs in Wintzenberg. Et ego supra memoratus Ber-
nardus de Breydenbach Camerari⁹ atq; Decanus ecclie Haguntine. Itemq; dñs
Philippus de Sicken strenuus miles. singuli cū singulis familiis pio ducti zelo et de-
siderio. iā supra exp̃sso. venimus in locū p nos deputatū ⁊ conductū. vicz Oppenheim diocesis Ha-
guntinens. oppidū. ipā die sc̃i Marci euāgeliste. Anno salutis. M. cccc. lxxiiij. vnde pfecti. sub quibz
decim dierū intervallo. venetias diuino mīre sani ⁊ incolumes applicuim⁹. Inter agendū iter. saluo
vñ cōductū vbi expedire videbat⁹. maior⁹ grātia securitat⁹. Inuenimus autē ibidē plures generosos
comites ⁊ barones. strenuos milites. ac alios nobiles viros. atq; ecclias q̃sdam psonas. eodem
q nos anio ex diuersis christianitat⁹ partibz illo cōfluxisse. et qbus duo barones ⁊ tres milites cum
suis familiis nre se cōiunxerūt societati. alijs seorsum turmā facientibz singularē. Erāt autē noīa cor-
q in vna nobiscū galea fuerūt ⁊ societate. dñs Maximinus de Roppenstein baro. Itē dñs German-
dus de Bernawc. Item dñs Caspar de Bulach miles. Dñs Georgius mart miles. Itē dñs Hi-
colaus maior de Kurr miles. Regz hoc in loco necessariū visum est. viā nostrā vsq; venetias. q omni-
bus germanis suapte nota sit p̃fustori stilo designare. Spaciū p̃o qd interiacet ex p̃faro oppido scz
Oppenheim vsq; venetias. centū pene germanica cōtiner miliaria. nec vltra protendit. Ibidē apud
Petrū ygelheymer de Franckfordia venetijs cōmorantē. hospitio suū recepti. ⁊ ab eodē legali-
ter in oibus atq; hūaniter tractati. rebusq; in gerēdis. ⁊ p̃sertim in cōducenda galea p̃silio suo ⁊ au-
silio fideliter adiuti. Multa cū opus est diligētia ⁊ sagacitate in cōuentiōe cū patrono galee. vnde
haud ab re duxi eas hic clausulas annotare. q̃s matura deliberatiōe p̃uia. litteratorie nre cū patro-
no nostro dño Augustino cōterreni. id est comiterbeni. inseruimus pactiōi. quo ceteri hāc candez
foras illis subitari peregrinatiōē. Hinc exemplū sumant iidem faciendi vel certe meliorandi.

De forma contractus cum patrono galee.

Erant em̃ in cōuentiōe articuli tales inserti. q̃s quasi ad alios factos cursim ⁊ sub cōpen-
dio hic enarrabo. In p̃mis q dicit⁹ patron⁹ pegrinos de venetijs vsq; ad terrā sanctā. id
est Ioppen. ⁊ inde denuo vsq; venetias ducat reducatq; ad qd faciendū immo ⁊ puenien-
dū ad min⁹ per diē alterā galeā que dño Petro cognomēto landawe attinebat. in q alij
pegrini de secūda societate vehebant. sub pena se mille florenoz obligauit. sup quo debita fiat. p̃uia
sio iuxta placitū et votū peregrinorū.

Item q ipi dñi pegrini duos int se ordinēt deputentq; q in venetiano portu ⁊ deinceps in omnibus
locis qbus foret applicandū. p̃spiciant ⁊ inq̃rant an patron⁹ necessarios ⁊ sufficiētes habeat famu-
los ⁊ officiatos. vt mor⁹ est ṽsitati. ⁊ necessitas siue p̃suetudo hacten⁹ obseruata req̃rit. Q̃ si aliquē
vel alijs h̃mōi ex famlis q̃libet casu deficere aut mori cōtingeret. patron⁹ aliū vel alios in locū eius
vel eoz subrogare teneat. suis in exp̃sis. Item q patron⁹ teneat armaturā pro. lxx. viris dispo-
re p peregrinorū ⁊ galee defensioē. aut hostiū si opus fieret inuasiōe.

Item q patron⁹ ad singula loca ⁊ port⁹ applicare teneat. qbus ab olim cōsuetū est applicare. neq; tū
vltra bidui triduiue spaciū in aliq loco immoret. nisi forsitan tēpestas maris (fortuna appellata) id
faciendū p̃suaderet. hoc adiecto q si pegrini in insula Cipro ad Nicosiam ciuitatē p̃gere velint. eos
teneat in portu Ciprino expectare. At in reditu de terra sancta biduo vel triduo in q̃libet portu. mer-
itiū vel vendēdaz vel cōparandaz grā. poterit immorari ⁊ nō vltra. Ita tū q loca pegrinis deputa-
ta. in galea libera mancant. nec mercibz occupant aliquo modo. Item q patronus pegrinis sin-
gulis diebz bis ad comedendū ⁊ bibendū det vt decet pro viris honestis. Q̃ si ex qualibet causa ali-
qs pegrinorū ad mēsam patroni mane aut vesp̃e venire neq̃ret. aut solus fortasse vel cū sua societa-
te seorsum veller manere. nihilomin⁹ ip̃e patron⁹ solitū sibi cibū ⁊ potū trāsmittere teneat absq; cō-
tradictione omni. Item q patronus pegrinis ex venetijs vsq; ad terrā sanctā. ⁊ inde vsq; vene-
tias de bonis panibz. vino bono. recentibz carnibz. ouis. alijsq; huiusmodi esculētis cōpetenter pro-
uidere teneat. Item q patronus pegrinis id petentibz mane vñā refectionē. et vesp̃e collationē
cum malmaeto et alijs tribuat. vt fieri solitū est et cōsuetum.

Item si pegrini plures vel pauci pro recentī aqua aduehēda. ⁊ alijs pcurādis necessitatibz. ad licuā

vellent p̄ficisci. patron⁹ nauiculā siue bareā ⁊ famulos q̄ eos ducāt ⁊ redcāt cōcedere teneat cisdē.
 Item q̄ patronus semper ⁊ vbiq̄ ipsos tutari debet peregrinos. ne ab aliquo hominū verbis aut fa-
 ctis quoquo modo molestent siue in mari siue in terra. iuxta suū posse et nosse absq̄ fara.
 Itē q̄ patronus ipsos pegrinos debito p̄mittat tpe in terra sancta morari. ⁊ eos custodiat atq̄ cū ga-
 lea expectet. Itēq̄ p̄sonaliter cū eisdē eq̄tet ad loca sacra visitāda: vsq̄ ad iordanē. et inde denuo vsq̄
 ad galēā. fideliter quoq̄ ⁊ probe se ad eos exhibeat. tuendo ⁊ semp ac vbiq̄ defendendo. ne ab in-
 fidelibus aut alijs villo pacto circūueniant. siue seducant dolo et fraude semotiis.
 Item si aliquē vel aliquos ex pegrinis (q̄ deus auertat) mori cōtingeret. patronus de derelictis ei⁹
 vel eorū bonis. nullo modo se impediāt siue intrōmittat. sed apud eum vel eos cui vel q̄bus eiusmo-
 di decedens vel decedentes bona sua legauerit vel legauerint omnino relinquat intacta.
 Item q̄ si aliq̄s ex ipsis pegrinis anteq̄ terre sancte applicaret moreret. patronus ipse dimidiā partē
 date sibi prius pecunie restituere teneat. de qua eius testamentarij ordinabūt iuxta cōmissā.
 Item si aliq̄ ex pegrinis ad sanctā vellent p̄ficisci. katherinā in monte Synai. patron⁹ cuiuslibet tali
 id petenti decē ducatos de data prius pecunia reddere teneat. et hoc ipm pegrini patrono quāron⁹
 studeat insinuare in Hierusalē. ne p̄pter eos d̄lucius ibidē expectare oporteat cum galea.
 Item si pegrini aliq̄s sibi interprete siue scium ⁊ peritū linguarū illarū terrarū ad q̄s pergunt. sibi in-
 veniētis vt fieri solet voluerint. pcurare. patron⁹ eidem interpreti vsq̄ ad terrā sanctā. ⁊ inde vsq̄ ve-
 netias de cibo ⁊ potu puidere teneat. ⁊ nautū rēcipe nō possit neq̄s debeat ab eodē. Postq̄ p̄o pere-
 grini ad Joppen siue Japha vsq̄ puenierint. ⁊ iā fuerint in terra cōstituti. q̄cquid tūc ⁊ deinceps in-
 terpres ipse exposuerit siue p vectigalibz thelonijs pelagijs salua guardia. aut victualibz. pegrini ipi
 q̄ eum cōdugerūt exoluere teneant absq̄ damno patroni. Tōnentio p̄o cū interprete arbitraria esse
 dinoscit. et suā propriā fm q̄ inter eos cōuentum fuerit ⁊ cōclusum habet formam.
 Item q̄ patronus oīa vectigalia omneq̄ pecuniā pro saluo cōductu exponendā. siue salua guardia
 proq̄ iumentis et alijs exactionibz. q̄buscuq̄ nobis censent. aut vbiq̄ exponere oportebit. ip-
 se solus pro peregrinis totū soluere ⁊ expedire absq̄ eorū sumptu vel damno teneatur.
 Item quilibet pegrinus ipi patrono pro huiusmodi oibus per eū vt p̄fert faciendis vel exponen-
 dis. quadraginta duos ducatos de tzecca dictos. id est nouiter monetatos dare teneat. ita tamē q̄ il-
 lius summe dimidiā partē in venetijs exoluat. reliquā p̄o in Japha siue Joppen absq̄ fara.
 Item q̄ si peregrini oēs vel eorū aliqui postq̄ Hierosolymā puenierint vltimus ad montē Synai
 aut alio ire voluerint. ipse patronus eisdē auxilio esse teneat atq̄ cōsilio in cōueniēdo cū infidelibus
 iuxta suū posse ⁊ nosse. ac si causa ipsa suā cōtingeret p̄sonā. Quodq̄ si q̄ pegrini quidpiā rerū suarū
 quas secū ferre oportune nō possent. in galea decernerent derelinquendū. reduciendūq̄. ipse patron⁹
 id venetijs vsq̄. secū reducere omī absq̄ cōtradictiōe teneat. iuxta eorū dispositiōē eis ibidē referē-
 uandū et hoc iterum proprijs sub expensis.
 Itē q̄ patron⁹ pegrinis aptū in galea assignet locellū p pullis siue gallinis lignis. aq̄. sale ⁊ hmoi
 rebus necessarijs inibi reponēdis. Qd̄q̄ p eorū si habeat eocū aut seruū oīa eis coquēda disponat.
 Item q̄ si aliquid in hac cōditionis formula neglectū aut sufficienter nō esset p̄uulsum ⁊ expressum
 quod tamē iure vel cōsuetudine ipi patrono cōgrueret faciendū. Id pro exp̄resso in hac formula p̄-
 sentisq̄ tenore pro inserto debet haberi.

Huiusmodi oīa ⁊ singula p̄scripta. articulos ⁊ clausulas p̄notatas. patron⁹ cū quo pegrin⁹
 nī talit̄ paciscunt sub bona fide loco veri iuramenti p̄stiti. se solet obligare fideliter firmiterq̄ observa-
 turū. nec cōtra ea se facturū aut fieri siniturū. p se vel alios suo nose quomodocūq̄. q̄ si in aliq̄ p̄dicto
 vel aliquibz ipse patron⁹ cōtrauenire p̄sumeret. quicqd̄ inde dāni allatū fuerit pegrinis siue in vene-
 tijs siue in trāitu vel reditu totū ipse patron⁹ exoluere teneat. scdm q̄ a pegrinis arbitratū fuerit vel
 iudicatū. ita vt ipi pro suis maneāt sintq̄ indemnes Solet quoq̄ hmoi cōuētiō necessarijs fidelis
 sionibz ⁊ alijs munimētis roborari. quo firmior sit et diligentius obseruetur.

De reliquijs p̄ciosis et venerandis que habētur venetijs.

Qonsequenter deuotis peregrinis venit considerandū q̄ in ciuitate ipsa venetiā plū-
 rime p̄ciosae reliquie cōseruant. que ab eisdem videri et visitari. tempore intermedio
 quo ibidem vsq̄ ad galēe preparatiōē ⁊ expeditionē expectare cogunt. possunt ⁊ me-
 rito debent. Nam et nos viginti duobz diebz illis traximus causa ex p̄dicta morā.
 In primis in monasterio sancti Georgij quod in mari iacet prope sanctum Mar-
 cū. est brachium cum manu integra ipsius sancti Georgij in quodam altari. Sed et in alio quo-
 dam altari eiusdē ecclesie sancti martyris Cosmas ⁊ Damianus requiescūt.

Ite in monasterio sc^{te} Helene iuxta castella. ipsa sc^{ta} requiescit helena tota in q^{da} capella. q^{er} crucem dⁿⁱca Hierosolymis legit inuenisse. Ibi etiā duplex crux p^{ser}uat. in q^z altera frustū q^{da} ipsi⁹ uiuifici ligni. In altera vero Constantini magni: ipsius sancte Helene filij pollex: ac sancte Marie magdalene os quoddam de pectore continetur.

Ite in monasterio sancti Nicolai de cluo dicto: ē vna de sex id^{ris} quas aquas dⁿⁱs in euāgelio legit conuertisse in vinum. Ibi etiā est baculus pastoralis sancti ipsius p^{on}fificis Nicolai. quo dum viueret in p^{re}sulatu suo viebatur. Multe ibidē alie reliquie reseruant^{ur} q^s oēs enumerare nō ē necesse.

Item aliud quoddā monasteriū est in venetijs q^o acruschirij appellat^{ur}. in quo corpus sancte Barbare requiescit in quadam capella marmoreo quodā sarcophago nunc studiose reconditū. q^o prius in quodā altari in ecclesia reseruabatur. In alio quodā altari ē os q^{da} magnū sancti Cristoferi. Item in alia quadam ecclesia venetijs que ad sanctam Marinā vocatur sancta ipsa Marina tota: in quodam requiescit altari. de qua mira in vitaspatrum leguntur.

Item in alia quodā ecclesia sancte Lucie venerabile corpus eiusdē sacre virginis ac martyris Lucie requiescit. adeo integrū z illesum: vt māmille eius videri z recognosci p^{ro}prie valeāt z distincte.

Item in ecclesia sancti Zacharie venetijs: corp⁹ ipsius venerandi sacerdotis patris sancti Johānis baptiste iacet humatū. Atq^z cū eo duoz quorundā corpa sanctorū. quoz noia sunt in libro vite.

Ibi etiā p^{ro} forib⁹ ecclie eiusdē: ē sepulcrū dⁿⁱ instar eius quod est hierosolymis formatum.

Item venetijs in ecclesia p^{ro}chiali vbi z patriarcha residere consuevit. multe sunt reliquie p^{re}ciose et indulgentie maxime a pena z culpa. p^{er}fertim singulis p^{er} quadragēsimā dⁿⁱcis diebus.

Item ad sanctum Marcū eiusdē euangeliste corpus venerandū requiescit. Estq^z ibidem thesaurus veneratorum in testudine quadam. summa cum diligentia reclusus.

Item duodecim corone. z. xij. pectora de auro. margaritis. saphiro. atq^z smaragdis z c.

Item sex magne z p^{re}ciose valde cruces de auro.

Item pilcus ducis quo quilibet dux veneratorum singulari p^{ri}uilegio siue p^{re}rogativa coronatur. et est p^{re}cij inestimabilis.

Item duo candelabra aurea z magna. decem lapides p^{re}ciosos habentia.

Item cornu vinum cuiusdam vnicornis. z alias multa z varia p^{re}ciosa ornamenta. opesq^z infinite de quibus non est p^{re}sens temporis per singula disserere.

Item prope venerias ciuitas quedam est Duranū nuncupata. vbi vitra fiunt. Ibi in ecclesia p^{ro}chiali in duobus altaribus multa iacent corpora sanctorum innocentum.

Ite vltra memoratā ciuitatem aliud est quoddam oppidum dozzellan appellatum. vbi in quadam ecclesia corpus sancte Cristine virginis z martyris fertur conseruari. quod multo prius tempore in castro bulfeno non longe a viterbio quieuit. vbi z ipsa martyrium suscepit.

De reliquijs in padua.

Pero cū antiqua z insignis v^{ir}bs Paduana magna z populosa. modico a venetijs distet intervallo. si quēpiam peregrinorum illuc usq^z pia traxerit curiositas. inueniet que animū suū possint oblectare. etiā reliquias p^{re}ciosas. Flā sub vnius spacio noctis de venetijs illuc usq^z nauigio veniunt.

In primis padue in conuentu fratrum minorum: sanctus requiescit Anthonius eiusdē religionis quondam professor z obseruator p^{re}cipuus. qui magnis dietim miraculis claret.

Item ibidem in monasterio sancte Justine virginis: corpus venerandum sancti requiescit apostoli Matthei. excepto capite. quod in Trenci seruatur in monasterio insigni ab eodem sancto Mattheo nomen z gloriā habente apud germanos singularem.

Item in quodā altari eiusdē ecclesie corpus sancti euāgeliste Lucerequiescit. Et ibidē in alio q^{da}z altari corp⁹ ē recōditū eiusdē sc^{te} p^{er}gis Justine. i cui⁹ honore etiā ipa ecclia ē p^{se}crā. Ite corp⁹ sc^{ti} p^{ro}so daci epi. Ite corp⁹ sc^{ti} maximi epi. corp⁹ q^z sc^{te} p^{er}gis Felicitat^{is}. Ite mltā corpa sc^{to}z inocētiū. Ite in eo altari i q^o ē corp⁹ sc^{ti} Luce. tabula q^{da} igēs z p^{re}ciosa supposita extat. In q^o venerabil^{is} illa imago gloriose p^{er}gis marie p^{re}uēz Jhm habēs i brachijs: quā ipse sc^{tu}s dⁿⁱ depixisse. Lucas i honore magno habet. Ferē etiā q^o q^uq^z imaginē illā semel cū deuotiōe z cordis p^{ro}pūctiōe ispererit. nūq^z a visione faciei sue dulcissimē. et^z inuēit: legabit^{ur} in eū. Nemo tñ frivole aut temere se huic p^{ro}mittat incerte narratiōi. auditū em^z q^z credita narro poti⁹. Ite i eadē ecclia ē corp⁹ sc^{ti} Urini q^o dicta sc^{to}z matthei z luce corpa i p^{re}fatū monasteriū deportauit. Quā idē sanct⁹ dicta corpa de locis suis accepta p^{er} mare venerias trāfferet. rogat⁹ a collega suo sc^{to} q^{da} viro. q^o sibi adiutorio i h^umōi fuerat corporū trāllatione. q^uen⁹ ei aliquā rāto de thesauro p^{re}culā p^{re}ferret. caput sc^{ti} Matthei. p^{re}ciosū vtiq^z mun⁹. p^{ri}mo germanicis tradidit inuehendum. reliquā ipse Bazam in loco reposuit memorato. merito proinde

45
multa habendus veneratione apud paduanos atq; deuotione. q; tantis eos opibus locupletarit.

¶ Sequitur oratio p̄mēdaticia ciuitatis et dominationis venetiarum

Quoniam antiquissima clarissima et florētissima ciuitas venetiarū. sancte huius peregrinationis p̄
inde atq; terminus a q; gentibus p̄ mare extet et principium. atq; hic sub aspectū cōsequēter ef-
figietur. haud ab re fuisset fateor imo q̄ decēs q̄ue decoz eius h̄ loco aplissimas laudis. at
q; singulare p̄ter et supra ceteras ciuitates p̄minentia ei p̄stantia decusq; maximū. tū in potentia
tus magnitudine. tū in eiusdē optima administratione stilo paulo venustiori et accuratioz designa-
uisse. Vt id hac potissimū rōne haud sum ratus necessarium. missumq; feci. q; et dicendoz copia ma-
xima ē. meis nō equa sed grauissula virib; et humeris. nec otij atq; sciētie mihi satis. q; q; eiuscez
bis immortalis et immēsa fama et gloria p̄ se toti notissima extat vbi. nec quēq; p̄ sue claritudinis lu-
ce et cumulo fugere potest. Et tū pollicito a p̄ncipio ordini morigerus sim. et saltē paucis eā videri
videar p̄mēdauiſſe. sup̄e q̄ p̄mēdauiſſimā (nā velle mihi adiacer et si p̄ficere sit p̄cul) ab eius vetu-
state exordiū sumā. hinc ad alia q̄ occurrēt descēsurus. Sane vti veteres tradūt hystoric. Anno ante
Rhomanā vrbē conditā. cccc. xxvij. Ante vero xpi saluatoris nostri natiuitatē. D. c. lxxvij. nō lō-
ge videlicet post Troyanū decennale bellū famosissimū. troycq; excidiū. Euolutis iā mūdi exor-
dio. Annis circiter bis millenis septingētis octoginta. hec insignis et summis effēda laudib; ci-
uitas. a troyanoz reliquijs. et neq; a pastorib; vt rhoma (nā et in hodiernā vsq; p̄estātē nobiliz
industrioz et clarioz sp̄ ē ferax viroz) p̄mū fuit extructa in adriatici mar; sinu. vbi bodie glōsa cō-
sistit vrb; antiq;. itaq; multos dominata p̄ ānos. Dives opum. armis potēs. studijs sacraspera belli
Neq; tū inficiatēo q; ipsa cōplures post ānos a sua p̄mēna p̄dinde emelos. cū iā incarnati vbi ān-
curreret. q; q̄dringētēsim? sexagēsim? ciuitas ipsa venetiarū a potētiorib; ac ditiorib; puintiarū
aduenis. illuc ob seuissimā Attilē tyrānū (q; et dei se flagellū recte eq̄dē cognominat) p̄secutionē cō-
fugietib; ob loci inexpugnabile munitiōē. āpliatā q̄dē fuit. et ex pua maior effēta. q̄ eo q; dictuz ē
tpe. humili satis initio fuerat fūdata. Et p̄fecto dictū mirabile ē. creditu q; pene difficile. atq; sumo
p̄conio dignū potuisse a tot tāq; diuersis vrbib; et oppidoz populis p̄ditā ciuitatē. sub nō pauco: um
discursu ānoz. cū tali rei publice incremēto. ac gl̄ie splēdore. vnanimiq; ciuiū sagacitate et p̄cordia
cōseruari. sic exaugeri. sic exornari deniq; vrbē. q; ex puulis piscatoz tugurijs et mānuculis illis p̄-
mū oim. Trapeſinoz p̄sensu ciuiū (q; iā p̄ridē sue subdunt ditioni) locatis. in tātā p̄surxerit sub-
limitatē. Inq; tū p̄scēdit fastigiū. vt iter notissimas. famosissimas. et potētissimas in orbe vniuerso
ciuitates. nō mō vna. s; p̄cipua extet nulli fortasse secūda. Eya (vt paulopl? iph? fiat cognitu euide-
rior mire dñatōis potētia) q̄lōge q̄late sue olim potētat; alas p̄ imēlos terre marisq; tract?. Dum
id fata sinūt iā. tū tēditq; sonetq;. Nā germanoz nō tā p̄tingit. q̄ occupat fines. et in lōgobardoz
late se effudit regiones. vbi (vt cetera silētio trāscā q̄ obtinet terraz spacia) p̄claras illas et egregias
cū latissimis terminis h; sibi subditas regiones et ciuitates. Paduā videlicet magnā. et sibi coeua;
vrbē. nō tā nobilissimo pado flumio q; eā p̄terfluit. q̄ archiepali sede et antiq; ac famosa vniuersitate.
ceterisq; reb; ex multis insignē Clincētiā debinc. ast Cleronā Britāq; atq; Pergamū vrbes. tū po-
pulosas. tū opulētas. tū plurimis comitantib; terrisq; finitumis vniuersis. fructiferis. et vrbē valde
glebe/piscuosisq; aq; sup̄bas. Quis gardelacū magnū et nobilē vidit et nō obstupuit. vtpote q; vni-
diq; fortissimis et amenissimis castris. castellis et oppidis. et bis multis circūseptus refulget. p̄sertim
firmissimo castro p̄sthera munitis. et insula tutissima p̄ncerrimaq; Sermione. vbi veterū adhuc
lanbula et p̄fugia subterranea vident. In q̄bo q; locus nō tā secretus q̄ firmissim? atq; defensionē
ap̄tissim? sit. se inter belloz strepit? vt ferē receperūt interdiū. In pontū at frenitq;. ei? rimatur? do-
miniq; āplitudinē. si eueharis. o q̄tū mirabere. o quozsuz fereris. nā hystriā mor attingit et dalmaci-
am sua potētias. atq; Schlauoniā. Inde in greciā vsq; se porrigēs. et Landiā Cipriūq; regales in-
sulas. multas inclitas maritimas possidēs vrbes. et p̄potētes insulas alias. portus et sinus q; nu-
merare longū nimis foret. s; eos sequēs descriptio fortassis p̄det magis. Tredo p̄fecto neq; vana
fides q; regnū aut dominiū huic par p̄ oia. in mari p̄sertim. nō reperiā vllū. vñ videlz et solū sum-
ptū toto in vrbē. Faci. cē venetis et paz sepectas armatas galeas ex suo p̄ducere archinali. bidui
dūtaxat spacio in mare. Q; classē insignē et terribilē hostib; si solo venetiano noie et signo verillo-
q; fuerit illustris. Nā sub vni? horule interuallo. ducēta milia viroz et p̄peditoz ad pugnā vel terre
strē vel naualē. oib; necessarijs et oportanis armis a plāta pedis vsq; ad verticez munire et p̄uidere
possunt. ad insiliendū subito in hostes. et p̄grediendū animose si necesse fuerit cū eis dē. Et q̄d mag-
nū ē sue argumētū. p̄uidētie. p̄ter alias copiosissimas in victualib; puiffiones. semp mille ad minus
habēt in archinali suo viros: diuersaz mechanicaz artū. et p̄sertim faciēdaz nauum scios et gna-
ros. armorūq; fabros. et alios artifices p̄doctos cū q̄bo iuniores q̄dā eis dē instimēdos artib; con-

Reuerendissimo in xpo patri et dño dño Ber

tholdo sancte Baguntin. sedis Archiepo. Sacri Rhomani imperij p germaniam Archicancellario. ac pncipi electori dño suo gratiosissimo. Bernardus de Breydenbach dicte ecclesie Baguntin. decanus simul et camerarius obedientia prompta et deuotam.

Reuerendissime in xpo pater et dñe. dñe mi gratiose. Ex tue pter more meū vsitatū scribere. Reuerendissime paternitati audiētius solito psumpsi. et re haud tue dignā grauitati exhibere tentauī. id cause est q tua mihi sepeuero expta pbatas fruor gratia bonitate et hūanitate. qua pter sup̄os ceteros cumulat⁹ in p̄sentia. v̄tes. Reuerendissime pater id obnox⁹ primū oīm p̄cor quann⁹ nō cer te moleste aut indigne. qd̄ in encenij loco tue duxi reuerendissime offerendū paternitati. feras. final⁹ q̄ pene tecū iocari. tā est la alienū prozsus a tua maturiori cōditiōe certo scia. ferā et ego si non satis grauit p meo officio a te v̄l alio quopiā spectato viro. agere. fuero iudicat⁹. Tentatio si me apphen dit hūana et imprinēs curiositas. ignoscens p tu. cōmētia. haudq̄ succēbis. Ceterz multipharia hūanor studia ingenioz neq̄ nouor cōdendorz existerē sine libroz (si tū id nouū dici possit. qd̄ alia q̄pius veste indutū et nouo dūtaxat fūco siue colore superlūm sup̄os videt operū. eadē rei substantia manēte sub alio et alio aduēiticio mō ellendi) q̄ nō videat sub oclis hac p̄sertim tēp̄tate. q̄ nouitate opido increuit adinuētiēs. et vnusq̄q̄ in suo sensu abūdat. inueniri posse arbitroz neminē. qn̄qdē eousq̄ ventū sit tā p̄uide vt iuxta vulgātū puerbū stili dūtaxat mutauisse sit fecisse libzū Taceā opoz ter de gramaticis rhetorici. dialecticis. musicis. geometricis. astronomicis et philosophis. Diu dudū Hieronym⁹ testat. qm̄ qd̄ medicor est medici tractāt fabzilia fabz. ita et de alijs parē in modū. So la sc̄pturaz ars est ip̄o eodē asserēte et dicim docēte exp̄ientia. quā sibi passim v̄dicāt oēs. q̄ sit q̄ scri bim⁹ indocti doctiq̄ poemata passim. hāc garrula anus. hāc delirus senex. hāc sophista p̄bosus. hāc vniuersi p̄sumūt. lacerāt. docētq̄ anteq̄ dūcāt. Ego vt meā falce in alienā mittā mellez absit pcul earū haud diues p̄ciosaz. meritiū. opūq̄ maiorz egen⁹ et paup. p̄sumpserim minime aurea v̄l argētea vasa in donaria dñi offerre. sed q̄ mihi sunt fictilia atq̄ cōmunibz apta v̄lbo. et si pudet. piget tū muni me exhibere: magna magnis relinq̄es. q̄ aciori et excellēiori p̄diti ingenio. in optimaz studijs di sciplinaz a puero et teneris (vt aiūt) vnguiculis enū suū oīm p̄riuerē v̄l diuinaz instituti doctri. a reri. vel ceteraz artū cruditiōibz imbui. Hi q̄ qnq̄ talenta a dño tradita sint eis. alia qnq̄ merito sup̄lucant. Ego p̄o si duo minuta era in galophilatū vidua cū paupcula misero. bene belleq̄ meū actū existimauerim. neq̄ tū ea Reuc. dñissime pater pus celsi in eccliam offerēda q̄ tuis acutissimis p̄sentaueri oclis p̄uidēda pbanda. tā est talis tātiq̄ p̄ceptorz haud digna sint p̄spectiōe. Mirabe re fortassis qd̄ veli. Opusculū habeo qd̄ duplā p̄scfert docetq̄ p̄grinādoz. altera q̄z v̄lq̄ hierosoly mā. altera inde ad inclytā p̄ginē et martyre porrigit Katherine. q̄s ip̄e ego vt tua nouit Reuerēdi. ma paternitas. deo p̄icio et votz meis benign⁹ annuēte. anno p̄feci sup̄iori zelo tū bono et optimo si ne. q̄ ceteri christicolis v̄l tali inferuīre mea opa atq̄ labore eas ambas in cartā traduci decreui. mo do pus inuiso. p scripturā ricz et picturā. q̄tinus nō mō intellectū res bec oblectaret vez et aspectū. traheretq̄ vehemēt⁹ affectū hoīm denotoz. Et quāq̄ ip̄z vile opusculū nō magnope aut necessario veniat corrigendū q̄si piculo alicui esse possit. etiā si tuas doctissimas inciderit man⁹ minime tue tū absq̄ Reuerendissime paternitat⁹ nutu et cōiuētia. in publicū p̄deat nolo. q̄ nō mō tibi detulisse sed et ipsi opusculo videar cōsuluisse. Neq̄ em̄ adeousq̄ desipio vt nō intelligā hac ex deditiōe tue me celsi tudini nil v̄l gratiaz vel p̄conioz intulisse. Scio equidē et cert⁹ suz q̄ ip̄m poti⁹ opusculū dū ex tua q̄si officia egredi videbit⁹ auctoritat⁹ et splendor plurimū accipiet atz valor. maxie q̄ incōpertū sit ne min. nil vnq̄ tuā venisse sblimā q̄ scorā oē. eradit qd̄ nō rectissime euaserit atz emēdatissimū. Que em̄ maclā. q̄ rubigō. q̄ impuritas. tuos p̄spicacissimos ocl̄os p̄terfugere possit. Quid p̄o tua grauiissi ma indicatū vnq̄ fuit celsura. aut equa lance examinatū. qd̄ quilibz etiā summoz hoīm: arguere p̄e sumpterit. Hinc sequat⁹ necesse est. vt qd̄ abs te p̄batū fuerit id magnipēdat. Quod p̄o reiectū id ni bili et flocci habeat opteat. Eam ob rē operā impēdi q̄s sollicitā. vt ip̄m opusculū hac diligētia p̄fice ret et lucubratōe eozq̄ moderamie v̄teret vt cōmunia p̄teriret et nō nisi cursim ac summis (vt aiūt) la būs pus descripta p̄stringeret. Que p̄o digna eēt dictu scituq̄ ea lan⁹ euolueret et differeret copio sius. vt id in p̄cessu de mahumeto et alijs q̄busdā grauibz assertiōibz et disputatiōibz haudq̄ cōtemnē dis oratiōibz fiet euidēs magis. Porro qm̄ magna beniuolentia maiori dilectiōe maxima p̄o ḡa tua me Reuerendissima paternitas et serenissima dñatio semp et vbicq̄ p̄ ceteri ampliori p̄secuta est fauore (qd̄ nō tam ip̄e sensi sepiissime q̄ omnes habēt p̄spectū) quinetiā et si tacere lapides clamarēt. haudq̄ silerēt ip̄a tua in me plurima collata bñficia officiaq̄. Ea p̄pter tue me p̄stantissime et colēdis

sime paternitati p̄fiteor fore p̄petuo obligatissimū / dedissimūq̄. Et quāq̄ (q̄d dolco) nō op̄a mee
grates referre cōdignas / neq̄ p̄sus habē q̄d retribuā dño meo obseruādisimo p̄ oibz q̄ retribuit
mihi. nū quo propensissimū ani mei in te affectū prodā vtunq̄. atq̄ paratissimā ostendā cōplacēdī
voluntatē. En t̄ meipm totū t̄ hoc exīle encennū. sequēs vicz opulculū. sterile t̄ incomptū / tue de
do dedicoq̄ Reuerēdisime paternitati / vtire t̄ me et eo vt liber. Esti qñ licebit p̄e ocio id intueri di
gnieris. Sicq̄ fiet vt tua lōge melius acceptū et clarius euadat approbatōe. q̄ alteri? cuiuspiā vel
eracta disculsiōe. q̄ p̄notissimū cūctis iam factū sit t̄ celebri fama vulgātū. q̄ hīce in tēz sicut pote
stare ita t̄ p̄tute p̄stantior te sit nemo. Quis enī oēs p̄claras animi corp̄sq̄ tui dotes t̄ eximias gra
tias. paucis exp̄licabit. q̄ sedē sibi quasi p̄p̄iā in te vno oīm iudicio collocare. Quis m̄a vel cogi
tando vel dicēdo singularē prudentiā. oculatissimā circūsp̄ctionē. ingenij acūmē t̄ facilitatē. graui
tatē morū. debita suauitate p̄ueniūtā. amorē equitat̄ t̄ iusticie. clemēte legibz haud incultā ani con
stantiā t̄ magnitudinē. ac rebo in gerundis industriā t̄ sagacitatē. paucio emetiā sermone. Qd t̄ si
q̄s vel eximius orator tentare p̄sumeret. cum nō modo succumbiturū sed t̄ obfuscatōis q̄ accessio
nis siue elucidatōis plus allaturū. haud iniuria crediderim. Ne ḡ multis moer frustra coner. id
sensio. id p̄clamo (nō certe assentator̄ vicio sed q̄ veritati testimonio sum morēq̄ ei gerā) q̄quid proz
suis in auctissimū t̄ donis referto amplissimis inueniē. id tu cumulatissime habes t̄ possides totū
oīm felicissimū t̄ fortunatissimū iure meritoq̄ reputādus. Eya p̄o q̄s probe q̄s apte q̄s iuste: tua p̄cla
ra merita. tue responderūt sublimatiōi. q̄ in summū vsq̄ gradū cōscendisti t̄ apicē. in insigni metro
poli magnūnensi. En fides tua integerrima. zelus ardentissimū. infatigabilis labor. casū p̄p̄fio
varioz. quibz pro ip̄ius alme ecclēie t̄ inclyte sedis magūnensis incrementō pridē semp decertasti. q̄
recte. deo ip̄so volēte t̄ patrū oīm vnūssima cōcurrente electione. plebisq̄ acclamatiōe fauētissima.
mercedis t̄ p̄mij iusta retributiōe. te in p̄cellim b̄ fastigiū cōstitinere. Supremā ḡ gl̄iosissimi Marti
ni collocat̄ in arcē Archip̄esul faustissime diuo p̄sius auspicio. eā adauge semp et exorna. t̄ quā t̄
bi hacten? charā promotōisq̄ habuisti. nūc fac op̄osius atq̄ accuratū? vt cepisti magnifices. ampli
fices. t̄ illustres in dies. q̄nq̄ se te rectore te duce. te pastore iustis t̄ optimis se gubernatā legibz lce
tur. gloriē t̄ gratulē sibi in cui. tua q̄s Reuerēdisima paternitas p̄nti gaudeat felicitate. t̄ eterna
in celis iocūditate atq̄ beatitudine expleto certamē. cursuq̄ bonis p̄suli cōsummato p̄ruat Amē.

Continentiam huius operis subiecta monstrabunt.

In p̄mis p̄fatio p̄mittit ciuitatis Hierusalem ac sancte terre finitine. quondā promissiois ap̄
pellate cōmendatiōis. plures eius p̄claras ostendēdo p̄ter t̄ supra ceteras excellētias t̄ p̄cipuas.
p̄rogatiuas. vnde t̄ ex ea veluti termino ad quē motus est p̄fectio in cam eminetior cōmūnitur t̄
dignior merito cōp̄robatur. Fructus etiā sancte huius peregrinatiōis quodā ipsa p̄fatio p̄sequi
tur. intentionēq̄ exp̄licat autoris t̄ operis diuisionē vt patet intuenti.

Deinde p̄cellus Hierosolymitanē p̄grinationis de loco ad locū ordinate t̄ examusim cōi t̄ val
gata deducit narrandē. t̄ tū litter̄ t̄ scriptur̄. nū imaginibz t̄ figuris. potiores ille ciuitates t̄ loca q̄
bus inter p̄ficiscendū cōmūnit̄ applicat terra mariq̄. ad intellectū t̄ sensum describunt videlicet.

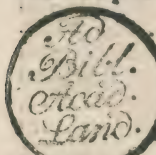
Prīmū omnū inclyta ciuitas venetiā tanq̄ terminus a quo intrantibus mare.
Deinde vrb̄s Corfona q̄ octingentis. Deinde Rodona q̄ mille t̄ centū. Deinde Joppen siue
Japha q̄ bis millenis. Vbi p̄grini ad terrā de mari egrediētes. p̄ Rama oppidū vsq̄ Hierosolymā
p̄. xl. leucas in asinis p̄gūt. Et ita a venetijs vsq̄ Hierusalē sunt bis millena milia italica t̄ q̄dragin
ta. Ceterē p̄o minores vrbes t̄ insule oēs suis in locis p̄p̄ijs distaxat noibus designant. Ex p̄o insi
gnis t̄ potēs ciuitas Ragusina q̄ngentis distās a venetijs leuc̄ suo loco nō est hic effigiata. ad cui
portū etiā cōiter solet applicari. Id cause est qz nimio vento. impetu t̄ vi inde piecti. ac celeriori
cursu alio delati. illac nequimū? propinquare. quo accidit vt n̄ros subterfugerit oculos t̄ obtur.
Inter insulas p̄o plurimas q̄s p̄tergredi optet / inter nauigandū tres p̄cipue ceter̄ p̄clariores hic
habent figurate t̄ designate. videlicet Candia q̄ a venetijs mille leucis italics distat. Rodū q̄ mille
q̄dringēis. t̄ Ciprus q̄ mille septingēis. Reliq̄ dumtaxat nūerant t̄ noiant suis in locis. Porro
loca sacra intra Hierosolymā. t̄ que ciuitati de vicino adiacēt. de q̄bus crebrius in sacra sit pagina
mentio. et in q̄bus quēq̄ memoratu digna patrata legunt. specialibz effigiant figuris cū notulis de
claratorijs t̄ remissionibz oportunitis ad veteris vel noui testamēti passus.

In secūda parte p̄me huius partis p̄ncipalis. determinatio de locis. agitur ordine cōgruo de inco
larū siue indigenarū locorū eorundē. et p̄sertim factorū moribus / ritibus / legibz / et sectis. Et primū
omniū de sarracenis quorū vt magis pateat error t̄ damnatissima secta.

De eorū pseudo ppheta z pestifero seductore Mahumeto, longa z p̄p̄ia textū hystoria tractās vicz.
De eius ortu z natiuitate. De eius detestabili vita z cōuersatiōe. De eius pphane legis initio et
pmulgatiōe. De eius infelici morte z indubia dānatione. Et tandē cōpendiosa qdam sed notabi
lis z matura annectit mahumeticē secte z p̄fidie improbatio. vbi multa baud cōtemnenda inseru nē
dogmata. potissimū cōtra illā epicurēā paradysum quā ipse mahumet suis p̄dicauit sectatoribz z p̄mi
sit. Inde agit breuissimē de Iudeis. Grecis. Sirianis. Jacobis. Nestorianis. Armenis. Georgi
anis. Indianis. Baronitis. Et eorū oibus erroribz cerimonijs z ritibz. Adūgunt quoqz cuilibet
sue p̄p̄ie littere siue characteres qbus vtunt vel scribēdo vel loquēdo ipse natiōes. In fine eiusdem
tractatū oratiunculā quedā addit miserū z miserabilē oriēntalis ecclie statū modū r̄nū deplorās. Sed
z disputatio qdā seriosa z grauis cōtra eos q vnūquēqz in sua fide. lege vel secta. credūt posse salua
ri. Postremo de veris catholicis latinis q p̄pauci sunt Hierosolymis sit memoria cū lamētatiōe
qdaz lugubri. sup desolatiōe ecclie dei sc̄tē. z exhortatiōe ad p̄ncipes orthodoxos. eos ad ecclie fideli
tate cōtra p̄fidos defensionē aiando. Cui rei gr̄a in calce visio qdam terribilis Carolo quōdaz im
peratore ostensa. annotat ex speculo historiali Vincentij beluacensis sumpta.

In secūda hui⁹ op̄is parte p̄ncipali. de sc̄da agit pegrinatiōe ab Hierusalē p̄ vastā solitudinē in
montē Synai. ad diuā z inclētā sanctāqz virginē z martyre Katherinā. Cui etiaz cōmendaticia q
dā antefert p̄fatiūcula. sicut z p̄orū. Deinde. p̄fectiōis ip̄ius ordo z p̄cessus ab Hierlīn vsqz in
Bazera ciuitatē. z inde p̄ desertū vsqz Syna describit. vbi z loca sacra singula in montē dei oiebz
Synai ex ordine explanant z debis notulis elucidant. Tandē regressus ex mōte Synai p̄ hor
tū balsami in Bathera villa existentē. z p̄ Chayrū babiloniā ciuitatē sarracēnoz potētissimā. et
maximā. vbi rex ip̄soz Soldan⁹ residet. z inde p̄ Hylū paradisi flumiū nobilissimū vsqz in Alex
andriā quondā gl̄iosā. vbi de. vnde z venetias redit nauigio. vbi etiā de constantinopolitane vrbis
ex idio z expugnatōe digressiue agit. ordinata z oportuna explicat narratiōe. Et in fine oim qdam
ponunt sc̄itu necessaria bis q forte has volēt in f̄turo deuotiōis gratia subire pegrinatiōes. q̄s fru
ctu multiplici sp̄rituali baud dubiū inde dorādos altissimus saluos cōducatur et reducat. Amen.

**Prefatio in opus trāsmarine peregrinationis ad ve
nerandū et glorio sum sepr̄lchrū dominicū in Hierusalē eius tum lau
des tum fructus paucis attollens. intēntationemqz expr̄mens aucto
ris et operis diuisionem Incipit feliciter.**

Ante z salubris p̄fectiōis atqz pegrinatiōis trāsmarine Hierosolymitane. laudes
amplissimas. eximia dignitatē. z p̄claras vtilitates cupiēs hac cōmendaticia extol
lere oīone. ita paucis vtendū cēsui q̄ mōte gerā lectori. vt hācā nihilomin⁹ rationēz
dicēdis q̄ orthodoxoz deuota pectora in eā prius foraslis inclinata. etiā atqz etiaz
faciā inclinatioz. Atqz in p̄mis hinc mihi arbitroz exordiendū. q̄ cū p̄spiciū sit iu
sta philosophicā assertiōe a termino ad quē motū accipe specie z rationē atqz etiā
dignitatē. Hinc ex terre sancte sup cūctas p̄minētia. hui⁹ pegrinatiōis laus z cōditio nobilis ves
nit. baud dubiū metienda p̄mū. q̄obrem si vlt̄ summoien⁹ attigero magnā excellentiā. maiorē p̄ cete
ris p̄stantiā. maximā p̄rogatiuā sancte illius ciuitat⁹ Hierusalē z terre finitime (tam cū suapte
p̄notissimā) nō mediocrē. imo pene e vestigio primā in eā rem fecisse me accessiōe. plurimāqz absol
uisse cōmēdatiōis p̄ez. baud iniuria existimabo. Gloriosa sane de ea ciuitate dicta sunt abolim. psal
mista teste. dicūturgz dietim. qm̄ ciuitas dei summi est. magni regis z dñi virtutū. cui⁹ fundamēta in
montibz sanctis. ita vt diligat dñs ipse portas syon sup oia tabernacula Jacob. Beneseos q̄z testat li
ber. quāta p̄missionū serie. terrā hanc p̄orū seculo venerādis patribz ipse oīpotens deus pollicit⁹ sit.
vnde z terra p̄missionū appellata est. ei⁹ terre viuētiū q̄ in celis est typū ex multis silitudinibz (quas
breuitat⁹ amore transeo) q̄ap̄te p̄ferens. Clareqz libro ex eodē. quēadmodū multaz gentiū pater
Abraā. duo ammonit⁹ iussu. paterno derelicto solo. egressus de terra sua z cogitatōe sua z domo pa
tris sui. ad terrā hāc festinauerit. figēs tabernaculū suū Bethel z ay. ingeratis berfabee cōmorat⁹
et Ebron. Iude de Isaac Jacob Ioseph q̄z z fratribz ei⁹ liquet. Hoc adiecto q̄ bi qm̄ viui in terra
ista semp esse nequibāt. mortui saltē in ea exoptabant z magnope desiderabāt sepeliri. Id poster⁹ su
is in mādatis relinquētes. Constat p̄terea neminēqz fugit. q̄ et ipse omnium miserrim⁹ hominū Ho
p̄

ses. hanc ob terrā nō tam vīfendā q̄ possidendā. cōtemptu regali palatio. p̄claris egypti opibus nō
 hūi habitis. sp̄etazq; terra indyta. cū fratrib; suis longo p̄ desertū tpe affligi maluit. q̄ tēporalis re-
 gni frui iocūditate. Cūq; eam dei nutu ingredi nō licuit. saltē a longe p̄spicere z salutare eā loco de
 sublimi mōtis abarym habuit p̄gratū. Q̄mīto h̄ in loco recēdere ex p̄sentatū regū Judicū. p̄be-
 taz. hystoriarūq; voluminib; plurima. q̄ maiore in modū ad eiusce terre ingentē cōduceret oīdendā
 sublimitatē. quāto videlicet israelitarū ip̄a parta fuerit sudore. quāta hostiū sanguine cede z strage sub
 acta. q̄ sacratissimis semp gubernata legib;. q̄ miris a deo signis z prodigijs sepenūcro decorata. q̄
 clarissimis semp exulta patrib;. et eorū tum reb; z factis memoriādis. tū doctrinis z exēplis insigni-
 bus egregie illustrata. q̄ gloriofis referta p̄sonis. sacerdotib; videlicet z regib; z p̄phetis. quoz est am-
 pla satis laus in hystorijs. z memoria in b̄ndictiōe. apud quos etiā tam sincerus dei cult; diū et diū
 vīgnit. ita vt nō in Judea deus dūtaxat tūc. in toto esset orbe terraz. z in solo israel magnū nomen
 eius atq; habitatio ei; in syon. Siquidē facta est iudea sanctif. catio ei; israel potestas ei;. Id poti-
 us post oīa velim adiectū velut p̄cipuū institui mei documētū. q̄ hō nat; est in ea. z ip̄e fundavit eā
 altissim; quia videlicet terrā hanc vniūgenitus dei filius nostrā venit; in carnē. in tēporis plenitū-
 dine sibi vniūerso delegit ex orbe. quā z sua benedicta cōsecrauit incarnatiōe. natiuitate. cōuersatio-
 ne. quā p̄terea doctrina sua z miraculorū gloria eximie honestauit. illustrauitq; morte. resurrecti-
 one. et in celos ascensioe. Quā ex re id haud ab re intulerim. quomā si (vt par ratio est) digna puta-
 mus loca vbi petrus z paulus christiani duces exercit;. z dñici gregis pastores sanguinē fuderūt. p̄
 christo. Si deniq; marty; vbiq; veneramur reliquias. z sanctā fauillā oculis apponētes. si licet etiā
 ore cōtingimus. Terrā illā quomodo nō oīi p̄ziosius dignissimā veneratiōe existimabim;. in cuius
 medio salutē nostrā operatus saluator noster. monumentū quoq; in q̄ redemptor ip̄e noster cōditus
 est. quomō nō magnificemus mag;. quomō nō pluris reputabim;. imo vero quō sic a p̄fidiis flo-
 rib; haberi et nauicipendi. tantis iā retro habitis tēporibus sustinem; in iniuriā christi z obprobriū no-
 minis xp̄iani. Scitū est p̄terea z incōpertū exta. nemini. quāto antiq; studio z veteres iudei tēplū
 Hierosolymis z sancta sanctorū tum venerabant tum frequētabant. p̄sentim q̄ illic erat arca testa-
 menti cū cherubin z propiciatorio. vbi tabule legis. manna quoq; z virga aaron que fronduerat cō-
 sinebant. que tū oīa z singula vt vas electionis Paulus differt. nō nisi vmbra erat futurorū. Et nō
 ne apud nos (vt de ceteris fileis) venerabilius lōge est mediatoris dei z hominū Jesu xp̄i domini
 stri sanctū gloriosūq; sepulchrū. quod quoties fidelis quisq; ingredit. totiens mentis ac fidei sue
 oculis. innolātū syndone videt saluatōrē. paululūq; procedē. lapidem conspiciat reuolutū. ange-
 lum quoq; sup illum sedentē. et sudariū cum linteaminib; mulcrib; ostendentē. templū exinde p̄e-
 teries vetustū. quasi in p̄sentariū. audit Jesum inibi p̄dicantē. cenantē. post hac in monte syon re-
 colit. discipulorūq; illic pedes lauantē. ac eis corpis z sanguinis sui sacramēta conficientē. egressū
 tandē in montē oliueti deuotissime orantē. defluentē sudore sanguineo. osculo proclitus a traditore.
 caput dehinc tractū. illūsum. conspuū. accusatū. flagellatū. coronatū. morti adiudicatū. cruce p̄p̄iā
 bauiantē. eiusq; sub mole in porta ciuitatis (cuius rei hodie relicta cernunt vestigia) deficientē. lue-
 cedentē Symonē cyren. eū. ac postremo in golgatha amarissime passionis sue mysteria cōsummantē.
 Quāta loca illa sacratissima exundant haud dubiū laude z gloria. quāta virtute ac dignitate p̄e-
 stant. quāta pinde deuotione si via nobis ad ea esset apertior. iure meritosq; essent. tum honorāda tū
 visitanda. quāto colenda affectu. q̄ et ipsa mater dñi Maria. virgo p̄petua. eius post mortem atq; re-
 surrectionē. dictarū rerū ob memoriā nō tam incolat multo post tēpore. q̄ ardentissimis desideriorū
 insignijs honorabiliora nobis effecit. Ita z relique mulieres sancte loca ip̄a senūcro deuotissime ex-
 osculantes. Atq; hunc in modū pleriq; ali; vtriusq; sexus homines fecere. suo nos ad id exēplo p̄o-
 uocātes. Inter q̄s beatissimus effulget Hieronym; cōmundē locorū cultor z inhabitator p̄cipuus. q̄
 in diuersorio marie ad p̄sepe dñi in bethleemico rugurio latitare atq; cōmorari rhomanis p̄tulit de-
 litijs. Ita deuotissime paula z custochiū. ita venerabilis marcella. et rhoma ornatissimis dictarum
 litter; eo aduocata. Ita clarissimi quiq; ali; ex oīi delectores xp̄ianissimo viri. q̄ pro sua eximia fide
 et deuotiōe quantūlibet distaret minus se habere xp̄iane religionis abolim putauere. in illa loca sa-
 cratissima suis p̄spexissent oculis. oculisq; attigissent. atq; illic xp̄m dominū adorauissent vbi steterūt
 pedes eius. et in quibus euangelii primū de patibulo choruscant. fidesq; nostra sumpsit exordiu;.
 Adde q̄ dictorū deuota visitatio locorū. ad emēdatoris vite p̄positum cōcipiendū. bauriendāq;
 suorū cōpunctionē criminū. nōnihil cōfert pio et fideli pegrino. ita vt meo q̄dem arbitratu. atq; plu-
 rimorū meū cōsentientiū censura. nullus pene sit vel perrarus. q̄ non melior inde regrediat q̄ ante
 fuerat ingressus. Neq; ob id. hoc in loco. gētili cōcessim poete dicēti. celū nō animū mutat q̄ trans
 mare currit. Esto in curiosis id locū habere. q̄ vanitat; ductu spū. scrutandorū locorū causa. eo p̄ca

gunt. nullū referentes fructū ex tanto labore et sumptu. nisi q̄ veterū more exploratoz. quos **D**oy-
les miserat terre sancte terreg. pmissionis detrahē nō cessant. At nō sic in his. qui deuorōnis vene-
rationisq̄ gratia illo proficiunt. per varios casus p mille discrimina rerū. Quis equidē christicola
has ingreditur terras sacratissimas. nō mox amaras solueret in lachrymas. q̄s cōpunctionis nō pre-
ferret indicia. etiā si adamantino esset pectore. vbi z petre fuisse sunt. z fura ingentia diruta (q̄ hodie
sub aspectū ibi mōstrant) atq̄ terra tota fundit^r mota xpo moriente in cruce. Quis nō alterū mutare
tur in virū. p̄ditus quantūlibet ante fuisset. quādoq̄dem (vt de plenissimis illic remissioibz z indulgē-
tijs copiosissimis taceā quas cōsequi quisq̄ ibi pōt mox vbi mare egredit et pedem terre sancte infis-
git. ac deinceps q̄sepe multis in locis) quādo inq̄ (quod plurisfacio) venerāda saluatoris sui vetis-
sima. ac oīm pene passionū cen victoriarū suarū erecta. ibi vexilla. terrāq̄ suo p̄cioso rubricatā et pfus-
sam sanguine. copia sibi dat sub oculis cōspicere. deosculariq̄ ore. terere pedibz. manibz z corpore
toro cōplecti. Quādo licz in villulā christi ingredi. intrare **B**arie diuersorium. atq̄ p̄sepe illud dis-
gnissimū cōtingere. adorare parū hoc terre foramē in quo celozū cōditōz natus est. in quo de^o im-
mēsus infans factus vagit. in quo inuolūt^r pannis. vīsus a pastoribz. stella demonstrans. a magis
fuit adoratus. Quinetiā (vt minora referā) ad iordanis fluentia vbi baptizatus fuit xps a **J**ohāne.
ad pastorū quoq̄ caulās. ad dauidis mauioleū. ad **A**mos. p̄phete rupēm. ad abrae deniq̄ isaac z ias-
cob eximiorū monumēta patriarcharū in **E**bron **S**ed z ad trū illustriū seminarū. vtorū sez corūz
dem tabernacula ac memorias. liber paret aditus. transitusq̄ ad ritū **E**unuchi a **P**hilippo baptis-
tā. vnde samariā pergas. **L**inere baptiste **H**elisei. **A**bdie mente colligas. videas floridā **H**azareth
florem vitis iuxta nomē suū galilee. villā **C**hana. montē **T**abor. mare galilee. z secus id milia populi
nō pauca agnoscas p dominū satiata. Inde progressus. mēte p̄tractes filiū vnicū matris sue in por-
ta **N**aym refutatū. atq̄ montē suspicias **H**ermon. vadatq̄ p iocrentem **E**ndor. in quo **Z**izara su-
perat. In p̄spectu tibi sit **C**apharnaū. **L**ibanus. **T**yrus. **S**idon. **B**eibel. **B**ay. syio duplex **C**esarea. triplex
Rama. glorio olim **P**tolomeida. **R**amat **B**aym fop. **J**im. **J**oppe. **L**ydia. **J**amnia. **H**obe. ac **P**hilistim
ciuitates quiq̄. et reliqua id genus loca multa. in q̄bus mira legunt facta gesta. Post que oīa per-
transita. in montē rursus ascendas oliueti. et inde in montēz p̄epres caluarie. atq̄ in crucifixionis
loco adores. noctē dehinc in dñico facturū sepulchro. vbi tua cū **M**agdalena desceas dolent^r per-
cata. Quis inquā cunctis hisce ex locis et monimētis (si tamē deo credat euāgelio) nō magnā sibi
hauriat deuotionē. Quis ibi melioris sibi vite non imbibat voluntatē. vitesq̄ veteris peniteat. vbi
tor et tanta ad hec sub oculis habet ir- tamen. vbi haud dubiū diuina gratia efficacius p ceteris
locis in animas agit deuotozū. si obex nō ponat. **S**ed de his iam satis superq̄ forassis.

Quod reliquū est neutiq̄ putauerim silentio trāscundū. quēadmodū videlicz dictarū plustratio
terrarū. haud immodice ad earū sumendū intelligentiā rerū deseruit. de quibz factis in hystorijis q̄
creberrimā mētiōe fieri conitat. **N**imirū p̄spectum omēs habemus exploratumq̄. quoniā vīsa q̄
audita vel lecta duntaxat. amplius mouēt atq̄ que corā videntur sua sub effigie. fortius nobis so-
lent impmī. q̄ si aliena tantūmodo imagine representent. **D**inc in veteribz legimus hystorijis b̄dō tra-
dēte **H**ieronymo. **P**hilosophos quosdā iustrasse puincias. nouos adisse p̄p̄s. **M**aria trāsisse. vt q̄s
ex libris nouerant coram quoq̄ viderēt. **S**ic **P**itagoras metimphiticos vates. sic **P**lato egyptū z cā-
oram italie. que quondā magna grecia dicebat. laboriosissime pagrauit. **S**ed ad titulum lucteo
eloquēte fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq̄ sinibus. quosdā venisse nobiles legimus. et
quos ad cōtemplationē sui rhoma non traxerat. vnius hominis vana perdurit. **S**ic **A**pollonius
plurima pertransiuit regna. atq̄ (vt hec veluti extranea missa faciā) sacra habet pagina celebrijs me-
morā refert. venisse reginā **S**aba a sinibus terre. cum comitatu z diuinis multis **H**ierosolymas. vt
audiret sapientiā **S**alomonis. qua probata obstupuit. ita vt spiritū vltra vitē haberet. proclamans
q̄ media pars eorū que audisset z vidisset. minime fuisset sibi prius nūciata. **Q**uid ergo mirū si de-
uotus quisq̄ christianus illā videre desiderat terrā. quā quotidie ecclesie resonant vniuerse. **Q**ue
enī dies pene p anni circulū in qua vel cantādo vel legendo vel p̄dicādo ecclesie christi non recolūt.
que hisce in terris. ac locis eius finitimis facta perhibent. **O**m̄nibus quidem hominibz teste **P**hi-
losopho naturale inest desiderū sciendi. sed hac tempestate perpauci sunt. qui sese claris oblectare
disciplinis z scientijs volunt. animūq̄ suū nobile. ingenuis optimarū artium pascere doctrinis
q̄ vel laborē horreant adiunctū. vel copia sibi desit rei familiaris ociumq̄. **P**erplures vero sunt q̄
melioribus et vicinioribus salutū neglectis. superuacaneis studijs dediti sunt nimis. qui videlicet
diuitias coacernare. augere opes. mundi huius oblectationibz perfrui. affluere delitijs et volupta-
tibus q̄runt. studentq̄ amplissimis officijs z gradibz peminere. nec cogitāt miseri fragilē fortunā z
inanes eoz cōtētiōes. q̄ mediocri in spacio sepe frāgunt z corrūūt. vel ante in ipso suo cursu obrūt.

A. iiii

sur. q̄s portū conspicere potuerūt. Sicq̄ omnē mortaliū vitā van⁹ sub sole labor exerceat. atq̄ vt longē ante Iesū syrach p̄dicit. occupatio magna creata est filiis adam. a die exitus eorū de ventre matris vsq̄ in diē sepulture in matrē vniuersorū terram. Porro vnū est necessarium. Iesū vicz scire z hūc crucifixū. Id docuissim⁹ in lege z euāgelio aplūs Paulus etiā postea q̄ in ternū rap⁹ fuit celus vbi mira vidit. vbi audiuit archana q̄ hoibus loqui nō licet sat⁹ sibi esse arbitrat⁹. atq̄ etiā p̄cipit vnī uerse xp̄iane religiōis p̄fessorib⁹. nō plus sapere q̄ optet. neq̄ in alio quodq̄ gloriari nisi in cruce dñi nr̄i Iesu xp̄i. in quo est salus vitā z resurrectio nr̄a: per quē saluati z liberati sum⁹. Quippe q̄ fac⁹ est nob⁹ vitā veritas z vita. Non q̄ gloriē sapiēs in sapiētia sua. neq̄ diues in diuitijs suis. neq̄ fort⁹ in fortunā sua. s; in s; gloriē q̄ gloriat⁹. scire z nosse me: ait dñs de⁹ exercitū. Qm̄ hec est vitā eterna vt cognoscāt te solū verū deū z quē misisti iesū xp̄m. ipso id p̄ semetipm̄ confirmāte. Et quanq̄ ad hāc salutarē assequendā sciam. euāgelica p̄cipue z aplica sat⁹ cōferat documēta. q̄ sanctorū studiosa lucubratiōe exornant in dies. ac p̄ diuini vbi declamatores q̄ndiana elucidant explanatiōe. nō parū vt p̄fatus sum ad eā ipam cōducit dictorū paginatio. z sub oculis cōspectio locorū. in quib⁹ quēq̄ p̄ xp̄m facta dicta aut passa dicim⁹. aut legim⁹ ipsi aut audiui⁹. Sancta p̄fecto esset huiusmodi curiositas (vt ita dixerim) z salubris euagatio atq̄ exercitatio prorsus p̄uili homini. p̄sertim me diocri. sic videlicet exploratū ire atq̄ p̄seruatū. loca vite mortisq̄ Iesu dñi nostri saluatoris. eius ex amore z sincera dilectiōe. qui mortē ibi nostrā moriēdo destruxit: et vitā resurgēdo reparauit. At cū Hieronymo sic iam concludā. Non Hierosolymis fuisse: sed Hierosolymis bene vixisse. Hierosolymis deuote se z religiose habuisse. honesteq̄ z sancte cōuersatū fuisse. in medio nationis parue et peruerse laudabile est. et reddit q̄ cōmendabilē peregrinū. ipsamq̄ magnificat z exornat peregrinationē. illustratq̄. Et his iam satis sit super rebus hactenus deseruisse.

Intentionis explicatio.

Iquidē oībus z singulis p̄fatis ratiōib⁹ alre cōsiderat⁹. p̄fatisq̄ anio. Ego Barnardus de breydenbach insignis metropolitane ecclie Hagūtinē. tūc quidē Camerarijs. nunc p̄o etiā Decanus immērit⁹. fatear ne esse est (quo ceter⁹ exēplo fiam) postea q̄dū proch dolo: lasciuioz etate reserpi in vanitates z infanias falsas. tandē de iup q̄ de graui somno expergescit. cogitare cepi vias meas. z cōuertere pedes meos in testimonia dei atq̄ post multa vana vane experta. tēpus adesse ratus suz. quo qd bonū esset z saluti accomodū tenerē z amplecterer Itaq̄ cetera inter multa q̄ mecum ipse reputabā. estim. abāq̄ efficacius ad vite cōducere emendā. id possimū in mentē mibi venit. vsumq̄ est bonū. eam ipam de q̄ predici salutarē pegrinationē magno fort⁹ anio subire. pio in visendi dñici sepulchri. ceterorūq̄ sacrorū cōspiciendorū locorū desiderio vehemētē affect⁹. Idq̄ diuā desup gratia z fida apprime cōfratrū z cōmilitonū fretus comitiua p̄ feci. de q̄ magnifice deo gratias ago q̄ me et socios tali habuit dono dignos. vntq̄ nri p̄i effecit cōpotes. atq̄ magnis de angustijs sepe liberauit. Porro q̄ hanc meā p̄fectionē siue (vt aiunt) reusam. vtilē nō solū mibi sed z alijs fidelib⁹ facerē. z maxime generosorū clarorūque hoīm anios in eā ipam magis magisq̄ cōmonerē. op̄rā nauani q̄ exaciā. vt inter pegrinandū me de oībus q̄ scitu necessaria dignaq̄ essent cognitū facerē cernorē. studiose singula p̄seruatō. nec vllis p̄cendo exp̄sis. Huius rei grā ingeniosum z eruditū pictorē Erhardū sc; rewich de Traiecto inferiori opeprecii duxi mecum assumere vti z feci. q̄ a venetiano portu z deinceps portorū ciuitatū. quib⁹ terre pelagiq̄ trāsitu applicare optet. p̄sertim sacrorū in terra sancta locorū dispositiōes. situs z figuras. q̄ ad magis p̄prie fieri posset artificiose effigiaret. trāsferretq̄ in cartā opus visu pulchrū z delectabile. cui declaratorias nomlas. vel latinas. vel vulgares feci per quendā aliū doctū virū ad votū meū apponi. Quod q̄dem perfectū opus. impressorie artis amminiculo cunctis habere volentibus cōmunicandū. vtina z atq̄ vtinā. intento optatoq̄ baud vacuū fructu euadat.

Operis diuissio.

Emū opus ipsum in duas diuicat libuit scindere p̄tes. Altera quarū Hierosolymitanā. altera p̄o katherinianā doceret pegrinationē. vtiliora q̄dam necessarijs respectib⁹ et optimis. de morib⁹ z ritib⁹ errorib⁹q̄ ac sectis varijs incolaz z inhabitatoz locorū cōrundē. p̄me hui⁹ op̄is p̄i adijciēdo. inserta nihilomin⁹ in fine narratiōis huiusmodi se ctarū. pulchra quadā disputatiōe. cū anthidoto quodā z remedio. ne quis vnūquēq̄ in sua fide lege vel secta credat posse saluari. Alias etiā quasdā exhortationes z lamētationes prout res exposit scit addendo bonis z oportunitis moriis. Postremo omnū. p̄ium opto lectorē. deprecorq̄ deū cūns cūpotentem. vt veris suis cultorib⁹ christianis oībus affectū et morē infundat ampliorē. zelumq̄

ad terrā illā sanctā nō modo visendā. sed & aliquādo recuperandā. redigendāq; sub christiane recipi-
blice ditionē. vti olim fuit. ad sui nominis gloriā & fidelis populi laudē et honorem. Amen.

Sequitur initium huius peregrinationis a solo natali vsq; venetias.

Dlaude & gloriā dñi nři Jesu christi. gloriose genitricisq; sue ppetue virginis Marie.
atq; toti? celestis curie. ob nostraz salutē ariarū. nos tres subscripti videlicet Genero-
sus dñs Johānes de Solms. dñs in Wintzenberg. Et ego supra memoratus Ber-
nardus de Breydenbach Camerari? atq; Decanus ecclesie Haguntine. Itemq; dñs
Philippus de Bicken strenuus miles. singuli cū singulis famulis pio ducti zelo et de-
siderio. iā supra exp̃sso. venimus in locū p nos deputatū & conditū. vici? Oppenheim diocesis Ha-
gunanens. oppidū. ip̃a die sc̃ti Marci euāgeliste. Anno salutis. M. cccc. lxxiiij. vnde p̃fecti. sub quibz
decim dieb; interuallo. venetias diuō mīre sani & incolumēs applicuim?. Inter agendūq; iter. saluo
vbi cōductū vbi expedire videbat; maior; gratia securitat;. Inuenimus aut; ibidē plures generosos
comites & barones. strenuos milites. ac alios nob. & viros. atq; ecclesiasticas q̃dam psonas. eodem
q; nos anio ex diuersis christianitat; partib; illo cōfluxisse. ex q̃bus duo barones & tres milites cum
suis familiis. nre se cōiunxerūt societati. alijs sc̃orum turmā facientib; singularē. Erāt aut; noīa eoz;
q; in vna nobiscū galea fuerūt & societate. dñs Ha. minus de Roppenstein baro. Itē dñs Uernan-
dus de Wernawe. Item dñs Caspar de Bulach miles. Dñs Georgius mar; miles. Itē dñs Al-
colaus maior de Kurt miles. Neq; hoc in loco necessariū visum est. vti nostrā vsq; venetias. q; omni-
bus germanis suapte nota sit. p̃fustori stilo designare. Spaciū p̃o qd̃ interiacet ex p̃fato oppido sc̃z
Oppenheim vsq; venetias. centū pene germanica cōtinet miliaria. nec vltra protendit. Ibidē apud
Petrū vgelheimer de Frankfordia venetijs cōmorantē. hospitio suū. recepti. & ab eodē legali-
ter in oib; atq; hūaniter tractati. rebusq; in gerēdis. & p̃sertim in cōducenda galea p̃silio suo & au-
tūlio fideliter adiuti. Multa em̃ opus est diligētia & sagacitate in cōuentiōe cū patrono galee. vnde
haud ab re duci eas hic clausulas annotare. q̃s matura deliberatiōe p̃uia. litteratorie nre cū patro-
no nostro dño Augustino cōterrem. id est comite rhēni. inseruimus p̃actioni. quo ceteri hāc cande;
fortassis subituri peregrinationē. Hinc exemplū sumant itidem faciendi vel certe meliorandi.

De forma contractus cum patrono galee.

Rant em̃ in cōuentiōe articuli tales inserti. q̃s quasi ad alios factos cursim & sub cōpen-
dio hic enarrabo. In p̃mis dicit; p̃tron? pegrinos de venetijs vsq; ad terrā sanctā. id
est Joppen. & inde denū vsq; venetias ducat reducatq;. ad qd̃ faciendū immo & puenien-
dū ad min? per diē alterā galeā que dño Petro cognomēto landawe attinebat. in q̃ aliq;
pegrini de secūda societate veheba. f. sub pena se mīle florenoz obligauit. sup quo debita fiat. p̃uis-
sio iuxta placitū et votū peregrinorū.

Item q; ip̃i dñi pegrini duos int; se ordinēt deputentq;. q; in venetiano portu & deinceps in omnibus
locis q̃bus foret applicandū p̃spiciant & inq̃rant an patron? necessarios & sufficiētes habeat famu-
los & officiatos. vti mor; est vsitāt. & necessitas siue p̃suetudo hacten? obserua. & requirit. Ex si aliquē
vel aliq̃s h̃mōi ex familiā q̃libet casu deficere aut mori cōtingeret. patron? aliū vel alios in locū eius
vel eoz; subrogare teneat. suis in exp̃sis. Item q; patron? teneat armaturā pro. lxx. viris dispo-
ne p peregrinorū & galee defensiōe. aut hostiū si opus fieret inuasiōe.

Item q; patron? ad singula loca & port? applicare teneat. q̃bus ab olim cōsuetū est applicare. neq; tū
vltra bidui triduiue spaciū in aliq; loco immoret. nisi forsitan tēpestas maris (fortuna appellata) id
faciendū p̃suaderet. hoc adiecto q; si pegrini in insula Cipro ad Nicosiam ciuitatē p̃gere velint. eos
teneat in portu Ciprino expectare. At in reditu de terra sancta biduo vel triduo in q̃libet portu. mer-
tū vel vendēdaz vel cōparandaz gr̃a. poterit immorari & nō vltra. Ita tū q; loca pegrinis deputa-
ta. in galea libera maneant. nec mercib; occupant aliquo modo. Item q; patronus pegrinis sin-
gulis dieb; bis ad comedendū & bibendū det vt decet pro viris honestis. Ex si ex qualibet causa ali-
qs pegrinorū ad mēsam patroni mane aut vesp̃e venire nōq̃ret. aut solus fortasse vel cū suā societa-
te sc̃orum vellet manere. nihilomin? ip̃e patron? solitū sibi cibū & potū trāsmutare teneat absq; cō-
tradictione omni. Item q; patronus pegrinis ex venetijs vsq; ad terrā sanctā. & inde vsq; vene-
tias de bonis panib; vino bono. recentib; carnib; ouis. alijsq; huiusmodi esculēis cōpetenter pro-
uidere teneat. Item q; patronus pegrinis id petentib; mane vñā refectionē. et vesp̃e collationē
cum maluaseto et alijs tribuat. vt fieri solitū est et consuetum.

Item si pegrini plures vel pauci pro recentī aqua aduehēda. & lijs pcurādis necessitatib; ad litus

65
vellent p̄ficiſci. patron⁹ nauticā ſiue barcā ⁊ famulos q̄ eos dūcāt ⁊ reducāt cōcedere teneat eiſdē.
Item q̄ patronus ſemper ⁊ vbiq̄ ipſos tutari debet peregrinos. ne ab aliquo hominū verbis aut fa-
ctis quoquo modo moleſtent ſiue in mari ſiue in terra. iuxta ſuū poſſe et noſſe abſq̄ fara.

Item q̄ patronus ipſos peregrinos debito p̄mittat t̄p̄e in terra ſancta morari. ⁊ eos cuſtodiat atq̄ cū ga-
lea expectet. Itēq̄ p̄ſonaliter cū eiſdē eq̄tet ad loca ſacra viſitāda: vſq̄ ad iordanē. et inde denuo vſq̄
q̄ ad galeā. fideliter quoq̄ ⁊ probe ſe ad eos exhibeat. tuendo ⁊ ſemp̄ ac vbiq̄ defendendo. ne ab in-
ſidelibus aut alijs vilo pacto circūueniant. ſiue ſeducant dolo et fraude ſemotis.

Item ſi aliquē vel aliquos ex peregrinis (q̄ deus auertat) mori cōtingeret. patronus de derelictis ei⁹
vel corū bonis. nullo modo ſe impediāt ſiue intrōmittat. ſed apud eum vel eos cui vel q̄bus cuiusmo-
di decedens vel decedentes bona ſua legauerit vel legauerint omnino relinquat intacta.

Item q̄ ſi aliq̄s ex ipſis peregrinis anteq̄ terre ſancte applicaret moreret. patronus ipſe dimidiā partē
date ſibi prius pecunie reſtituere teneat. de qua eius teſtamentarij ordinabūt iuxta cōmiſſā.

Item ſi aliq̄ ex peregrinis ad ſanctā vellent p̄ficiſci Katherinā in monte Synai. patron⁹ cuilibet tali
id petenti decē ducatos de data prius pecunia reddere teneat. et hoc ip̄m peregrini patrono quāton⁹
ſtudeat inſinuare in Hieruſalē. ne p̄pter eos diutius ibidē expectare oporteat cum galea.

Item ſi peregrini aliquē ſibi interprete ſiue ſcium ⁊ peritū linguarū illarū terrarū ad q̄s pergunt. ſibi in
venetijs vt fieri ſolet voluerint. pcurare. patron⁹ eidem interpreti vſq̄ ad terrā ſanctā. ⁊ inde vſq̄ ve-
netias de cibo ⁊ potu puidere teneat. ⁊ nauili recipe nō poſſit neq̄s debeat ab eodē. Poſtq̄ p̄o pere-
grini ad Joppen ſiue Japha vſq̄ puenierint. ⁊ iā fuerint in terra cōſtituti. q̄cquid tūc ⁊ deinceps in
terp̄es ip̄e expoſuerit ſiue p̄ venetialib⁹ thelonijs pelagijs ſalua guardia. aut victualib⁹. peregrini ip̄i
q̄ cum cōduxerūt exoluere teneant abſq̄ damno patroni. Cōuentio p̄o cū interprete arbitrarīa eſſe
dinoſciſ. et ſuā propriā ſm q̄ inter eos cōuentum fuerit ⁊ cōcluſum habet formam.

Item q̄ patronus oīa venetialia omnēq̄ pecuniā pro ſaluo cōductu exponendā. ſiue ſalua guardia
proq̄ iumentis et alijs exactionib⁹. q̄buſcunq̄ n̄ ſibus cenſcant. aut vbiq̄cunq̄ exponere oportebit. ip̄
ſe ſolus pro peregrinis totū ſoluere ⁊ expedire abſq̄ corū ſumptu vel damno teneatur.

Item quilibet peregrinus ip̄i patrono pro huiusmodi oībus per eū vt p̄ſerit faciendis vel exponen-
dis. quadraginta duos ducatos de tzecka dictos. id eſt noniter monetatos dare teneat. ita tamē q̄ il-
lius ſumme dimidiā partē in venetijs exoluat. reliquā p̄o in Japha ſiue Joppen abſq̄ fara.

Item q̄ ſi peregrini oēs vel corū aliqui poſtq̄ Hieroſolymā puenierint vltimus ad montē Synai
aut alio ire voluerint. ip̄e patronus eiſdē auxilio eſſe teneat atq̄ cōſilio in cōueniēdo cū inſidelibus
iuxta ſuū poſſe ⁊ noſſe. ac ſi cauſa ip̄ſa ſuā cōtingeret p̄ſonā. Quodq̄ ſi q̄ peregrini quidpiā rerū ſuarū
quas ſecū ferre oportune nō poſſent. in galea decernerent derelinquendū. reducendūq̄. ip̄e patron⁹
id venetias vſq̄. ſecū reducere oīni abſq̄ cōtradictōe teneat. iuxta corū diſpoſitionē eis ibidē reſere-
uandū et hoc iterum proprijs ſub expenſis.

Item q̄ patron⁹ peregrinis aptū in galea aſſignet locellū. p̄ pullis ſiue gallinis lignis. aq̄. ſale ⁊ h̄mōl
rebus neceſſarijs mibi reponēdis. Qd̄q̄ p̄ corū ſi habeat cocū aut ſeruū oīa eis coquēda diſponat.

Item q̄ ſi aliquid in h̄ ac cōditionis formula neglectū aut ſufficienter nō eſſet p̄uiſum ⁊ expreſſum
quod tamē iure vel cōſuetudine ip̄i patrono cōgrueret faciendū. Id pro expreſſo in hac formula p̄-
ſentisq̄ tenore pro inſerto debet haberi.

Huiusmodi oīa ⁊ ſingula p̄ſcripta. articulos ⁊ clauſulas p̄notatas. patron⁹ cū quo peregris
ni talit̄ paciscunt ſub bona fide loco veri iuramenti p̄ſtiti. ſe ſolet obligare fideliter firmiterq̄ obſerua-
turū. nec cōtra ea ſe facturū aut fieri ſiniturū. p̄ ſe vel alios ſuo noīe q̄nomodocūq̄. q̄ ſi in aliq̄ p̄ſcripto
vel aliquib⁹ ip̄e patron⁹ cōtrauenire p̄ſumeret. quicq̄ inde dāni allatū fuerit peregrinis ſiue in vene-
tijs ſiue in trāſitu vel reditu totū ip̄e patron⁹ exoluere teneat. ſc̄dm q̄ a peregrinis arbitratū fuerit vel
iudicatū. ita vt ip̄i proſus maneāt ſintq̄ indemnes. Solet quoq̄ h̄mōl cōuentio neceſſarijs fideiſſi-
ſſionib⁹ ⁊ alijs munimētis roborari. quo firmior ſit et diligentius obſeruetur.

De reliquijs precioſis et venerandis que habētur venetijs.

Conſequenter deuotis peregrinis venit conſiderandū q̄ in ciuitate ip̄ſa venetiārū plu-
rime precioſe reliquie cōſeruant. que ab eiſdem videri et viſitari. tempore intermedio
quo ibidem vſq̄ ad galee preparationē ⁊ expeditionē expectare cogunt. poſſunt ⁊ me-
rito debent. Nam et nos vīginti duob⁹ dieb⁹ illic traximus cauſa ex p̄dicta morā.

In primis in monaſterio ſancti Georgij quod in mari iacet prope ſanctum Mar-
cum. eſt brachium cum manu integra ip̄ſius ſancti Georgij in quodam altari. Sed et in alio quo-
dam altari eiſdē eccleſie ſancti martyris Coſmas ⁊ Daminus requieſcūt.

Itē in monasterio scē Helene iuxta castella. ipsa scē reſcēit helena tota in qdā capella. q̄ crucem
 dñicā Hierosolymis legi inuenisse. Ibi etiā duplex crux p̄seruat. in q̄z altera frustā qdā ipsi⁹ vi
 uifici ligni. In altera vero Constantini magni: ipsius sancte Helene filij pollex: ac sancte Marie
 magdalene os quoddam de pectore continetur.
 Itē in monasterio sancti Nicolai de elio dicto: ē vna de sex idr̄is quaz aquas dñs in euāgelio legi
 conuertisse in vinum. Ibi etiā est baculus pastoralis sancti ipsius p̄fiscis Nicolai. quo dum vi
 ueret in p̄sulu suo vrebatur. Multe ibidē alie reliquie reſeruant q̄s oēs enumerare nō ē necesse.
 Item aliud quoddā monasteriū est in venetijs qd̄ acruſechirij appellat. in quo corpus sancte Bar
 bare requiescit in quadam capella marmoreo quodā sarcophago nunc studioſe reconditū. qd̄ pri
 us in quodā altari in ecclesia reſeruebatur. In alio quodā altari ē os qdā magnū ſācti Criſtoferi
 ita: in quodam requiescit altari. de qua mira in vitaspatrium leguntur.
 Item in alia quodā ecclesia sancte Lucie venerabile corpus cuiusdē ſacre virginis ac martyris Lu
 cie requiescit. adeo integrū et illeſum: vt māmille eius videri et recognoscī p̄prie valeāt et distincte.
 Item in ecclesia sancti Zacharie venetijs: corp⁹ ipsius venerandi ſacerdotis patris sancti Jobānis
 baptiste iacet humatū. Atqz cū eo duoz quorundā corpa ſanctorū. quoz noīa ſunt in libro vite.
 Ibi etiā p̄ foribz ecclie eiūsdē: ē ſepulcrū dñi inſtar eius quod est hierosolymis formatum.
 Item venetijs in ecclesia p̄ochiali vbi et patriarcha reſidere conſuevit. multe ſunt reliquie p̄cioſe
 et indulgentie maxime a pena et culpa. p̄ſertim ſingulis p̄ quadragēſimā dñicis diebus.
 Item ad ſanctum Marcū eiūſdem euangeliste corpus venerandū requiescit. Etqz ibidem theſau
 rus venetozum in teſtudinē quadam. ſumma cum diligentia recluſus.
 Item duodecim corone. et. xij. pectora de auro. margaritis. ſaphiro. atqz ſmaragdis et.
 Item ſex magne et p̄cioſe valde cruceſ de auro.
 Item pileus ducis quo quilibet dux venetozum ſingulari p̄uilegio ſine prerogatiua coronatur.
 et est p̄cij inſtimabilis.
 Item duo candelabra aurea et magna. decem lapides p̄cioſos habentia.
 Item cornu vnum cuiusdam vnicornis. et alias multa et varia p̄cioſa ornamenta. opesqz infinite
 de quibus non eſt p̄ſentis temporis per ſingula diſſerere.
 Item prope venetias ciuitas quodam eſt Duranū nuncupata. vbi vitra ſiunt. Ibi in ecclesia par
 rochiali in duobus altaribz multa iacent corpora ſanctorum innocentum.
 Itē vltra memoratā ciuitatem aliud eſt quoddam oppidum dortzellan appellatum. vbi in quadam
 ecclesia corpus sancte Criſtine virginis et martyris ſeruat conſeruari. quod multo prius tempore
 in caſtro bulleno non longe a viterbio quieuit. vbi et ipſa martyrium ſuſcepit.

De reliquijs in padua.

Oro cū antiqua et inſignis vrbs Paduana magna et populosa. modico a venetijs diſſet
 interuallo. ſi quempiam peregrinorum illuſuſqz pia traxerit curioſitas. inueniet que animū
 ſuum poſſunt oblectare. etiam reliquias p̄cioſas. Nā ſub vnius ſpacio noctis/ de venetijs
 illuſuſqz nauigio veniunt.
 In primis padue in conuentu fratrum minorum: ſanctus requieſcit Anthonius eiūſdem religio
 nis quondam p̄feſſor et obſeruator p̄cipuus. qui magnis dietim miraculis claret.
 Item ibidem in monasterio sancte Juſtine virginis: corpus venerandum ſancti requieſcit apoſto
 li Mathie. excepto capite. quod in Treueri ſeruatur in monasterio inſigni ab eodem ſancto Ma
 thia nomen et gloriā habente apud germanos ſingularem.
 Item in quodā altari eiūſdē ecclie corpus ſancti euāgeliste Luce requieſcit. Et ibidē in alio qdaz al
 tari corp⁹ ē reconditū eiūſdē ſcē p̄gis Juſtine. i cui⁹ honore etiā ipſa ecclia ē p̄ſecrā. Itē corp⁹ ſcē p̄ſo
 daci epi. Itē corp⁹ ſcē maximi epi. corp⁹ qz ſcē p̄gis Felicitas. Itē multa corpa ſcōz innocētū. Itē in
 eo altari i q̄ corp⁹ ſcē Luce. tabula qdā ſcē p̄cioſa ſuppoſita extat. In q̄ venerabil illa imago
 glorioſe p̄gis marie puez. Iſm habēs i brachijs: quā ipſe ſcūs dē depicſiſſe. Lucas i honore magno
 habet. Ferē etiā q̄ dē ſcē imaginē illā ſemel cū deuotione et cordis p̄pūctiōe iſpexerit. nūqz a viſione
 faciei ſue dulciſſime. et inueniūſe ſepariſe in enū. Nemo tñ ſriuole aut temere ſe huic p̄mitat incerte
 narratiōi. audiri em̄ q̄ credita narro pot⁹. Itē eadē ecclia ē corp⁹ ſcē Urini q̄ dicta ſcōz mathie
 et luce corpa i p̄ſatu monasterio deportauit. Cūqz idē ſanct⁹ dicta corpa de locis ſuis accepta p̄ ma
 re venetias trāſſerret. rogar⁹ a collega ſuo ſcō qdā viro. q̄ ſibi adiutorio i hmoi fuerat corporū trāſla
 tione. q̄ten⁹ ei aliqua tāto de theſauro p̄riculū p̄ferret. caput ſcē Mathie. p̄cioſū vtiqz mun⁹. p̄b
 germanicis tradidit inuebendum. reliquā ipſe Bazam in loco reſpoſuit memorato. merito proinde

65
multa habendus veneratione apud paduanos atq; deuotione. q̄ tantis eos opibus locupletarit.
(Sequitur oratio p̄medaticia ciuitatis et dominationis venetiarum)

Am antiquissima clarissima et florētissima ciuitas venetiar. sancte hui⁹ peregrinationis p̄
inde atq; termin⁹ a q̄ p̄genito p̄ mare extet et principiū. atq; hic sub aspectū cōsequēter et
figietur. haud ab re fuisset fateor imo q̄decēs q̄ue decoz eius h̄ loco aplissimas laudis. at
q̄ singulare p̄ter et supra ceteras ciuitates p̄minentia et p̄stantia decusq; maximū. tū in potētia
tus magnitudine. tū in ciuitate optima ad ministratiōe stilo paulo venustiori et accuratiozi designa
uisse. Clez id h̄ac potissimū rōne haud sum ratus necessariū. missumq; feci. q̄ et dicendoz copia ma
xima ē. meis nō equa sed grauiuscula virib; et humeris. nec otij atq; sciētie mihi satis. q̄ et ciuitate
bis imortalis et immēsa fama et gloria p̄ se totū notissima extat v̄bi. nec quēq; p̄ sue claritudinis lu
ce et cumulo fugere potest. Et tū pollicito a p̄ncipio ordini morigerus sum. et salte paucis eā videri
videar p̄medauisse. suapte q̄ p̄medansimā. nō velle mihi adiacet et si p̄ficere sit p̄cul ab eius vctu
state exordij sumā. hinc ad alia q̄ occurrēt descēsur⁹. Sane vti veteres tradūt hystorie. Anno ante
Rhomanā vrbē conditā. cccc. xxvij. Ante vero xpi saluatoris nostri natiuitatē. M. c. lxxvij nō lō
ge videlicet post Troyanū decennale bellū famosissimū. troycq; excidiū. Euolutis iā a mūdi exor
ditio. Annis circiter bis millenis septingētis octoginta. hec insignis et summis efferenda laudib; ci
uitas. a troyanoz reliquijs. et neq; a pastorib; vt rhoma (nā et in hodiernā vsq; tēpētatē nobiliuz
industrioz. et claroz sp̄ ē ferat viroz) p̄mū fuit extructa in adriatici maris sinu. vbi hodie gl̄. ofa cō/
sistit vrbis antiq̄. itaq; multos dominata p̄ ānos. Diues opum. armis potēs. studioz sat aspera belli
curreret. f. q̄si q̄dringētēsim⁹ sera gelum. ciuitas ipsa venetiar a p̄torib; ac ditiorib; p̄uictariū
aduēnis. illuc ob senissimā Attilē tyrānū (q̄ et dei se flagellū recte eq̄ dē cognominauit) p̄secutionē cō
fugitib; ob loci inexpugnabile munitionē. āptiata q̄dē fuit. et ex pua maior effecta. q̄ eo q̄ dictuz ē
tpe. humili satis initio fuerat fūdāta. Et p̄fecto dictū mirabile ē. creditū q̄ pene difficile. atq; sumo
p̄conio dignū potuisse a tot itaq; diuersis vrbib; et oppidoz populis p̄ditā ciuitatē. sub nō paucorum
discursu ānoz. cū tali reipublice incrementō. ac gl̄ie splēdore. vnanimis ciuiū sagacitate et p̄cordia
mū oim. Trapefinoz p̄sensu ciuiū (q̄ iāp̄idē sue subdunt ditiorū) locatis. in tāta p̄surreperit sub/
limitatē. Inq; tū p̄cēdit fastigiū. vt iter notissimas. famosissimas. et potētissimas in orbe vniuerso
ciuitates. nō mō vna. s; p̄cipua extet nulli fortasse secūda. Eya (vt paulop̄) ipsi⁹ fiat cognitū euide
tior mire dñatōis potētia) q̄lōge q̄late sue olim potētiāz alas p̄ imēsos terre marisq; tract⁹. Dum
id fata sinūt iā. tū rēditq; fouetq; Alā germanoz. nō tā p̄tingit. q̄ occupat fines. et in lōgobardoz
late se effudit regiones. vbi (vt cetera siletio trāscā q̄ obtinet terraz spacia) p̄claras illas et egregias
cū latissimis terminis h; sibi subditas regiones et ciuitates. Paduā videlicet magnā. et sibi coeua
vrbē. nō tā nobilissimo pado fluuiō q̄ eā p̄terfluit. q̄ archiepālī sede et antiq̄ ac famosa vniuersitate.
ceterisq; reb; ex multis insignē Vincētiā dehinc. ast Veronā Brixiaq; atq; Pergamū vrbes. tū po
pulosas. tū opulētas. tū plurimis comitantib; terrisq; finitimis vniuersis. fructiferis. et vberē valde
glebe/piscuosisq; aq̄s supbas. Quis gardelacū magnū et nobilē vidit et nō obstupuit. vtpote q̄ vn⁹
diq; fortissimis et amenissimis castris. castellis et oppidis. et bis multis circūseptis refulget. p̄sertim
firmissimo castro p̄sthera munitis. et insula tutissima p̄ncerrimaq; Sermione. vbi veterū ad huc
lacubula et p̄fugia subterranea vident. In q̄b; q̄ locus nō tā secretus q̄ firmissim⁹ atq; defensionē
aptissim⁹ sit. se inter belloz strepit⁹ vt fert receperūt interdū. In pontū at fretūq; ei⁹ n̄matur⁹ do
am sua potētiā. atq; Schlanoniā. Inde in greciā vsq; se porrigēs. et Candiā Cipriūq; regales in
sulās. multas inclitas maritimas possidēs vrbes. et p̄potētes insulas alias. portus et sinus q̄s nu
merare longū nimis foret. s; eos sequēs descriptio fortassis p̄det magis. Credo p̄fecto neq; vana
fides q̄ regnū aut dominū huic par p̄ oia. in mari p̄sertim. nō reperiat vllū. vnū videlz et solū sum
ptū toto in vrbē. Facile ē venetis et paz seccētis armatas galeas ex suo p̄ducere archinali. bidui
dūtaxat spacio in mare. O classem insignē et terribilē hostib; si solo venetiano noie et signo vexillo
q̄ fuerit illustris. Alā sub vni⁹ horule interuallo. dūcētā milia viroz expeditoz ad pugnā vel terre
strē vel nauale. oib; necessarijs et oportunis armis a plāta pedis vsq; ad verticēz munit et p̄uidere
possunt. ad insiliendū subito in hostes. et p̄grediendū animose si necesse fuerit cū eis. Et q̄d mag
nū ē sue argumētū. p̄uidētie. p̄ter alias copiosissimas in victualib; p̄uisiones. semp mille ad minus
habēt in archinali suo viros. diuerfaz mechanicaz artū. et p̄sertim faciēdaz nauum scios et gna
ros. armozūq; fabros. et alios artifices p̄doctos cū q̄b; iuniores q̄sdā eis dē instrūcēdos artib; con

consolationi et medele fore dicantur.

Eodem die in probatica piscina que prope dicta est ecclesia venimus. ubi xpus infirmos plures curauit. de q̄ et in euangelio Johis. v. habet. q̄ angelus dñi statuto tpe descēdebat in eā et mouebat aqua z sanabat vñ languentū z expectantiū illic aque motū qui primus in eam descendisset. Et est ibi indulgentia septennis cū totidem carenis.

Illis etiā diebus in alia pleraq̄ loca perrexi mus que sunt propinqua Hierusalem z in circumiciis eius. de quibus iam nunc latius disseret.

Sequit̄ cōpendiosa terre sancte descriptio. et singuloz locoꝝ quozū h̄z noia sequēs pictura.

Ad pleniorē habendā noticiā z intelligentiā locoꝝ illoꝝ Hierusalē ciuitati scē adiacentiꝝ dē q̄bus sacra in pagina cerbro sit mētio. potissimū in libris hystoricijs veteri testamēti scz Josue Judi cū. Regū. Paralypomenon. z ceteri. sed z noui testamēti pene singulis voluminibz. etiā ad declaratiōē euidentiorē picture z descriptiōis terre sancte q̄ hic habet. subscriptā inferui terre sancte diuisionē que valebit nōnihil immo q̄s multū deseriuet p̄dicantibus et legentibus frequēter scripturas presertim memoratas.

Sciendū aut̄ in p̄mis q̄ terra ista quā sanctā dicim⁹. q̄ cecidit in sorte duodecim tribuū israel pro pte aliqua dicebat regnū iudee. q̄ erat duarū tribuum scz Jude z Beniamyn. Pro pte altera dicebat regnū Samarie ciuitatis scz q̄ nunc Sabeite dicit̄. Et erat ca put decē tribuū reliquarū que israel dicebant. Utrūq̄ tñ regnū istud cū tota terra p̄bilitim. quondā dicebat Palestina q̄ erat ps syrie sicut Saronia z Franconia ptes sunt thetonie. et Lombardia z Thulcia ptes italie. Ad hoc aut̄ plen⁹ intelligendū. Nota q̄ plures sunt Syrie diuersis scz noibz nūcupate. Tota enī terra a tigris fluuiū vsq̄ ad egyptū generaliter Syria nūcupat. ps tamē eius p̄ma q̄ est inter fluuios Eufraten z Tigrim. et p̄cendit per longū ab aquilone in austrū. hoc est de mōte Tauro vsq̄ ad mare rubrū appellat Mesopotamia syrie. quasi media inter aquas. Et h̄z gentes multas vīz Persas z Medos. q̄bus ab austro cōiungit Chaldaea. in qua est Babilonia scz magna iuxta fluuiū Chobar. vt patz Genesis. xi. et illi ibidē ab austro adiacet Arabia vsq̄ ad mare rubrū. quod in locis illis synus arabicus dicit̄.

Prima tamē pars tot⁹ huius mesopotamie q̄ aquilonē respicit. in qua est ciuitas Edissa que anti quitus Arath vel rages medozū. nūc aut̄ rase dicit̄. specialit̄ mesopotamia syrie nūcupat z hec est p̄ma syria. Secūda est syria Choeleth siue Celes q̄ incipit a fluuiū Eufrate. z terminat in riuo vala nie q̄ fuit sub castro Bargad z cadit postea i mare magnū. In hac celestria erat insignis illa z famosa q̄ndā ciuitas Antiochia cū alijs vrbibz ad eā p̄ninentibz. f. Laodicia Hispania z alijs multis. Tercia est syria phenicis. q̄ incipit a p̄dicto fluuiū valonie ab aqlone. z extendit̄ versus austrū vsq̄ ad petra incitaz siue desertū sub mōte Carmeli q̄ postea vocabat̄. et erat castrū munitissimū perē grinoꝝ sub dominio q̄ndā fratrū de militia tēpli cōstitutū. In ista syria erāt nobiles olim z magne ciuitates atq̄ multe scz Bargad. Antherandū. Tripolis. Barutū. Sydon. Tyrus. Accon. La pharnaū. Et appellat̄ syria phenicis a phenice filio Agenonis fratre Sathini q̄ tyrū instaurauit. z eam metropolim huius terre cōstituit. atq̄ terrā ipam suo noie appellauit.

Quarta est syria damasci. in qua est ciuitas Damascus metropolis hui⁹ p̄dicte q̄ et tērie syrie phenicis scz ab oriente cōiungit̄. Dicit̄ tñ ista quarta syria etiā syria libanica q̄ mons libani in ea p̄clarius habet. Post istā quartā syriā sequit̄ Palestina q̄ p̄bilitim p̄prie nūcupat. Uñ nota q̄ tres sunt Palestine q̄ tñ oēs sunt syrie magne ptes. Prima palestina est cui⁹ metropolis est Hierusalē cū oibus mōtanis suis vsq̄ ad mare mortuū z vsq̄ ad desertū cadisbarne. Secūda est cui⁹ metropolis est Cesarea palestine siue cesarea maritima cū tota terra p̄bilitim. incipiens a p̄dicta petra inci sa. siue castro peregrinoꝝ. et se extendēs vsq̄ basan contra austrum.

Tercia est cui⁹ metropolis est Bethsan sita sub mōte gelboe iuxta iordanē. Ista palestina dē p̄prie galilea. siue cāpus magn⁹ esdrelon. Sūt etiā similiter tres Arabie filiter maioris syrie ptes. Et est p̄ma cui⁹ metropolis est Boseron q̄ nūc busereth dicit̄. olim tñ bozora dicebat̄. Huic cōiungit̄ traconitidis regio. z iuxta ab occidēte Damascus p̄o fere ab aqlone. quā ob causam syria damasci aliq̄tiens Arabia vocat̄. Unde aretha rex de arabia dē. q̄ in rei veritate erat rex damasci. Secūda est cui⁹ metropolis est ciuitas olim Kabath dicta sup torrentē arnon sita. Ista arabia erat tra filioꝝ rū Amon. licz ciuitas fuerit de moab. Item fuit de regno Seon z includebat regnū basan z monte galaad. et cōiungit̄ prime arabie a pte australi. Tercia arabia est cui⁹ metropolis est mōs regalis q̄ carath dicit̄. olim tñ petra deserti dicebat̄. sita sup mortuū mare. z p̄inet sub se terrā moab q̄ pro p̄prie syria sebal dē. et totā ydumeā siue montē Seyr. z totā terrā circa mare mortuū vsq̄ ad cadis

*Prophetia in uisionem
vbi sit*

Nota bene sequens

*Quarta
Syria vbi sit*

*Prima
Syria*

Tercia

Quarta

Palestina triplici

Arabia triplici

fi

B

15
barne. et vsq; ad seongaber et aq̃s cōtradictiōis versus mare rubrū p̃ latissimas solitudines vsq; ad
flumē Eufraten. Nec est arabia magna in q̃ est Becha ciuitas. vbi est sepultura detestabilis Ba
humeti. Hucusq; de situ terrarū terre sancte adiacentiū dicta sufficiāt. q̃ pro maiori pte de dictis ve
nerabilis p̃is dñi Jacobi de vitriaco scē Rhomane ecclie q̃ndā legati in terra sancta sunt assum
pta. Ceterū ad particulare descriptionē in ip̃ius terre. q̃ in possessionē decē tribuū cessit. stilū vertam?

Duidit autē terra sancta in plures ptes respōdentes diuersis plagis celi. incipiedo semp a
ciuitate Acconeſi. q̃ antiquit̃ Ptolomeida dicebat. et erat vrb̃s gl̃iosa et insignis. sed ho
die penit̃ desolata cernit̃. Ab ea tñ ob sitū eius cōgruentius linee protendunt ad omnes

terras alias. que hic sub cōpendio describent̃ q̃ ab aliqua aliarū ciuitatum.

Prīmū igit̃ descriptionis iniciū sumit̃ ab ipsa ciuitate Acconeſi. per directam lineā procedēdo ver
sus tyrum. et inde ad alias ciuitates sequentes. de quibus suo loco dicitur.

Sciendū tñ q̃ hec ciuitas Accon nūq̃ fuit de terra sc̃a. nec a filiis isrl̃ possessa. licet autē in distri
butione terre. tribui Aſer fuerit assignata. aserite tñ nūq̃ possederūt eā. Est autē in puincia phenicia
sita. habēs ab austro carmelū montē ad quattuor leucas et ciuitatē Caypham ad pedē montis eius
dem vltra torrentem zysſon. vbi Helias p̃pheta sacerdotes baal interfecit. vt habet. iij. Regū. xviij.

Phenicia p̃o regio siue syria phenicia adhuc extendit̃ vltra. cōtra austrum ad tres leucas vsq; ad
petram incisam. que castrum peregrinorū dicit̃. qui locus terminus est phenicis contra austrum.

Accon autē ciuitas munita valde erat muris mirabilib; turribus et fossat̃ et barbicamis fortissimis.
triangulūq; habebat formā vt clipeus. cui⁹ due ptes iungebant̃ magno mari. tertia p̃a campū respi
ciebat q̃ ip̃am circūdabat. habebat q̃z duas leucas latitudinis et plus in p̃ibus aliq̃bus vel etiā mi
nus. fertilis valde erat tñ in agris q̃ in pascuis et vineis et horti. in quib; diuersi generis fructus
creſcebant. sed ob frequentes terrarū illarū vastationes etiā ipsa deperijt destructa penitus.

Inde contra aquilonez ad quattuor leucas est casale lamperti iuxta mare vinctis similiter et horti.
aquis fluminib; abundans sub monte faron constitutum.

Inde transēso monte faron ad tres leucas est castrum Laudaleon qd̃ Alexander obsidens tyrū
dicitur cōstruxisse. Sed Balduinus rex postea Hierusalem illud denuo instaurauit. et quib;da;
nobilibus qui inde cognominabant̃ tradidit possidendum.

Inde modicū amplius q̃ p̃ leucā vnā est puteus ille ammirabilis aquarū viuentiū iuxta viā ad ty
rū q̃sum iacere pōt arcus. Cui⁹ aque sicut dñ in cāticis. Fluit impetu de libano. Quāuis autē singu
larē dicat puteus. sunt tñ quattuor eiusdē dispositionis sed dispar̃ quantitat̃. An⁹ em̃ qui p̃cipu⁹ est
h̃z quadraginta cubitos latitudinis et lōgitudinis. et est q̃dratus. alij tres circa. xxv. oēs muris for
tissimis de lapidib; durissimis de ope insolubili ad altitudinē hāste vel ampli⁹ circūdati. In q̃bus
ita colligit̃ aqua et exaltat̃ q̃ ad oēm pte aqua fluit vltra muros. Sūt tñ nihilomin⁹ inde adductus
facti p̃ riuos descendētes tāte pfunditatē et latitudinis. quāta est statura vn⁹ hois. Deducunt autē
aque iste p̃ totā planiciē tyri et rigant̃ inde horti. et terra adiacēs vberē satis glebe. Distāt autē fontes
isti a mari magno paulo amplius q̃ iacere possit arcus. et in isto modico spacio impellunt sex rotas
molēdini sans magnas. et statim in mari absorbent̃. Fonti istī ad laterā vide f̃ cōuenire illud Eccl̃.
xviij. Rigabo horti plantationū et inebriabo p̃tus mei fructū et ecce fact⁹ est mihi trames abundans
et fluitas meus appropinquabat ad mare. Multas cōmoditates cōferunt incolis aque iste.

De isto fonte min⁹ q̃ vnā leuca est Tyrus ciuitas in litore maris sita. de cui⁹ p̃conio satis habet̃ in
Esaiā et Jeremia. et ceteris sacre scripture libris. habuit autē de p̃dicto puteo aquarū viuentiū venā vnā
p̃ tracones et pyramides mirabiles (quarū vestigia et ruine adhuc vident̃ illuc ductā Ciuitas tyrus
dñ a filio Japhet cōstructa post diluuiū. s; a phenice vt dictū est sup̃. instaurata metropolis phenice
est effecta. in gerrū habebat muroz ambuū et maior fuit ciuitate Acconeſi. formā habebat rotundā
sita in corde maris in rupe durissima et vndiq; mari circūdata nisi in frōte ciuitatis cōtra orientē vbi
cāprimo Flabuchodonozor et postea Alexander fecerūt cōtiguā terre quantū iac⁹ est lapidis. cincta
erat muro forti et alto. et ad. xxv. pedes spisso. q̃ etiā murus munit⁹ erat turrib; duodeci fortissimis.
q̃bus etiā turrib; cōtinuabat̃ arx ciuitatis siue castrū munitissimū. et in rupe et in corde maris sitū. mu
nitiū etiā turrib; et p̃pugnaculis q̃ expugnaretor⁹ mandus vix debuisset. Multe erāt in ciuitate ista
reliquie. sic legi in Ecclesiastica hystoria de martyrib; sub Dyocleriano ibi passis q̃ruz nūer⁹ est so
lu deo not⁹. Origenes ibidē in ecclia sc̃a sepulchri req̃esceat in muro cōclusus. fuerit ibi colūne mar
moree et aliorū lapidū tā magne q̃ stupor erat videre. Sedes archiepiscopalis erat in ista ciuitate et
fuerat metropolis phenice. habebat suffraganeos baruten. sydonei. acconeſi. et extendebat̃
ista metropolis vsq; ad petrā incisam. sic dictū est siue castrū peregrinorū. Ante portā ei⁹ orientālē ad

factū duarū sagittarū inter arenas ostendit locū p̄dicationis Iesu xpi. vbi eo loq̄nte ad turbas Extol-
 les quedā mulier vocē de turba dixit. Brūs venter q̄te portauit z vbera q̄ suxisti zc. Et est lapis ibi
 magn⁹ in loco in q̄ tūc stabat Iesus. q̄ loc⁹ nunq̄ arena operit. cū tū arena copiosa tenuissima ibi sit
 z volatilis sic in p̄tibus occidentis z aqlonis nix volare p̄suevit tpe hyemis. et cumulos facere circa
 sepes z loca silia impulsu vēti. Iste em locus in medio arenarū sp̄ nudus p̄manet z estate z hyeme.
 Detyro ad tres leucas modicas p̄tra aqlonē fluit. Eleutherus intrat mare magnū ad quē vsq̄ Jo-
 natbas p̄secut⁹ est regē Demetriū. sic habet. j. Machab. xij. Iste fluit⁹ venit de yturea siue galilea
 gentiū de cōfinio illo qd̄ dicebat antiquis terra roob. z postea zabul. z fluit sub castro belcisor. qd̄
 fuit militierēplū iuxta horma vsq̄quo Josue p̄secut⁹ est qnq̄ reges. sic dī Josue. x. De isto fluitio ad
 duas leucas est sarepta sydonior. ante cui⁹ portā austrālē ostēdit capella in loco vbi Helyas p̄ph̄a
 vi habet. iij. Regū. xvij. venit ad mulierē sareptanā vbi z māsīt z ei⁹ filiū suscitauit. z ostēdit ibidē ce-
 naculū in quo q̄uūt. Sarepta vir octo dom⁹ hz hodie cū tū ruine ei⁹ ostendat eā fuisse gl̄iosam val-
 de. Inde ad duas leucas est sydon vberis olim magna phenic⁹. cui⁹ magnitudinē adhuc ruine ei⁹ te-
 stanē q̄ etiā vir crederent. Fuit aut in cāpo p̄ longū disposita tendēs ab austro in aqlonē sub monte
 anelibano in ip̄m z mare sp̄iosa z spaciola valde. De ruinis tū ei⁹ alia est edificata pua qd̄. s. mu-
 nita si hiet defensor. z est ex pte vna in corde maris sita. hīs hincinde duo castra satis munita. vnū
 ab aqlone in rupe qdam in corde maris situm. qd̄ ibidē edificauerūt pegrini q̄ de thetonia venerāt.
 Aliud ex pte australi in colle sitū firmū oppido. Que castra cū ciuitate milites tenuerunt tēpli olīm.
 Terra adiacēs fertilis valde est z abūdans oib⁹ bonis z aere saluberrimo. etiā sunt ibidē canne mel-
 lis. etiā vinee ibi erāt qndā valde bone. q̄ tamē a sarracenis nō modo hic sed z vbiq̄ in terra p̄missi-
 onis negligunt. neq̄ colunt qdem ab eis. quippe q̄ vna bibere nō debēt s. neq̄ ab alijs coli sinūt.
 Ante portā orientālē ciuitat⁹ antiq̄ que nūc est deserta est capella edificata in loco vbi ad dñm venit
 rogans p̄ filiā demoniaca mulier chanaanica in via q̄ dñs ytuream z cesareā philippi ducit. De h̄ ba-
 bet Mach. xv. vbi dī. Egredus Iesus fecerūt in ptes tyri z sydonis. z ecce mulier chanaanica a finib⁹
 illis egressa clamanit zc. Vons aneliban⁹ distat a sydone ad vnā leucā z orientālē plagā. Incipit
 aut mōs iste sup fluitiū eleutherū de q̄ dictū est ante. z p̄tendit vltra vsq̄ tripolim ad qnq̄ leucas fe-
 re p̄ qnq̄ dietas z nūq̄ recedit de mari p̄ duas leucas nisi iuxta tripolim vbi fere distat a mari per
 tres leucas. Interduz tū ita accedit ad mare q̄ loc⁹ est immeabilis oīno. abūdantē vinctis optimis
 fīm illud. Memorale eius vt vinū libani. Ultra sydonē ad qnq̄ leucas est nobilis illa z antiq̄ ciui-
 tas Barutū. vbi dī dñs p̄dicasse vbi iudei facta imagine de pasta ei illuserūt. z tādē crucifigētes san-
 guinē ab ea in magna quantitate extraxerūt q̄ vsq̄ hodie in multis locis veneratōi habet Ep̄us hui⁹
 ciuitatis sic z sydonis suffraganeus erat olim archiep̄i tyrenū. z terminabat ibi metropolis tyrenens.
 et vltra ad tres leucas in fluitio q̄ passus canis dī qui ibidē magnū mare ingredit⁹. terminabat siliter
 patriarcha⁹ Hierosolymitan⁹. Et incipiebat patriarcha⁹ antiochen⁹ z comitat⁹ tripolitanus q̄ lo-
 cus passus canis dī. z est loc⁹ immeabilis p̄ terrā nisi de sarracenoꝝ voluntate. pauci em ibi viri. phi-
 berēt transiū defacile toti mūdo. De baruto ad sex leucas sup mare est bibliū ciuitas p̄ma de patri-
 archatu qndam antiocheno habēs ep̄m. de ista dī in Ezechiele. xxvij. ca. in cōmēdatōne tyri. Senes
 biblī z prudētes eius habuerūt nautas ad mīsteriū varie suppellectilis tue. nūc ciuitas ipsa bibleth
 dī. et est satis pua. De biblio ad quatuor leucas est botrū ciuitas opulēta qndam in vino valde nobi-
 lissimo z oib⁹ bonis mūdi. s. nūc fundit⁹ est destructa. Inde ad tres leucas est castrū nephim ī ma-
 ri sitū fere totū. qd̄ erat p̄ncipis antiocheni. in quo fuerunt duodecim turres bone. z locus munitus
 valde. vinū huius ville magis notatum erat inter omnia vīna partiū illarum.
 De nephim ad duas leucas est ciuitas tripolis nobilis valde. z fere tota in corde maris sita sicut ty-
 rus z populoſa multū. De serico multo fuit in ea ope. Terra illi adiacēs dici pōt absq̄ dubio p̄adi-
 sus p̄pter amenitates infinitas in vinctis. oliuē. ficetis. cānamellis. q̄bus oib⁹ in alijs p̄tibus siles vīe
 reperient. Lāpus aū ciuitatē p̄inet in lōgitudine leucā vnā. in latitudine dimidiā. In q̄ spacio sunt
 horū mlii. in q̄bus fruct⁹ diuersi crescūt. z in q̄ntitate magna atq̄ copia. Liban⁹ distat a ciuitate ista
 ad tres leucas. ad cui⁹ pedē ori⁹ fons horoz flūēs impetu de libano. sic dī in cāticis. Fons iste hū-
 militē nasci videt⁹. s. subito inualeſcēs. fluitū facit vehemētē z magnū valde. Iste rigat oēs hortos
 z planiciē int̄ tripolim z libanū. z cōmēdat mirabilē regionē. Aque ei⁹ optie sunt frigide z dulces.
 z plura loca religiosa cōstructa erāt qndā sup riuos ei⁹. z ecclie multe. Venit aut sic dictū ē de radice
 mōtis. z pro pte circūit montē leopardoz. z postea p̄ hortos deducit rigās ipsos. Trib⁹ aut flumini-
 bus bñ magnis mare ingredit⁹ p̄ter riuos alios q̄ in locis diuersis siliter in mare fluit. et pro certo
 de isto fonte verū est qd̄ dicit in Hester. quia fons p̄uus creuit in flumē magnū z in aq̄s plurimas
 redūdauit. De tripoli ad duas leucas est mons leopardoz. rotundus in aspectu z satis alt⁹. distans

O quanta amenitas in istis regionib⁹
 que om̄i delitanti fructib⁹ abundant

f 2

longe a ciuitate asor cuius vroz noie Jabel ysaram pncipe militie Jabin regis asor clauo taberna-
culi transfixu p tempora interfecit. sicut dicitur iudiciu. v. Ab ista valle ad duas leucas est Kabul quod
sarraceni zabul vocat. terra illa kabul est appellata qd displicentia sonat. vroz. iij. Reguz. Inde
contra austru ad duas leucas est ciuitas et castru zephet firmu suu in mote altissimo qd qndaz fuerat
militie repleti. Inde contra aquilonem quattuor leucis iuxta vallē senym est cedes neptalim. de hac fuit
Barach fili? abinoen q contra zizaram pugnavit in mote thabor. Hec videlicet cedes fuit ciuitas su-
gituoz in tribu neptalim. abundas oibus bonis mudi. et monstrant ibide adhuc ruine magne et sepul-
chra pulcherrima antiquoz. De castro zephet ad duas leucas sec? mare galilee est ascēsus mōtis illi-
us in que tonies ascēdit xpus iesus in q fecit sermonē illū longū et pclarum de octo beatitudinibz et
alijs pntibz qui habet Matthei. v. cap. In quo etiā saturauit qnq milia hominū de qnq panibz
et duobz piscibus. vt habet Matthei. xiiij. Illuc dimissa turba ascendit solus orare. fugit in ipm cū
vellēt eum facere regē. Johānis. v. Ibi docuit discipulos orare Luce. xi. In eo erat pnotas in ora-
tione. Matthei. viij. Ibi eo descēdente supplicauit Ceterio p puero paralitico. Ibi ad eū venit mul-
tudo languentiu. et q verabant a spiritibz immūdis Matthei. xiiij. Ibi tenigit leprosus et sanauit eū.
Ibi stetit in loco capēstri et turba discipuloz eius. De isto monte videt totū mare galilee et yturea et
traconitidis regio vsq ad libanū montē. Insup sanir et hermon. terra zabulon et neptalim vsqz Ce-
dar et alia loca multa. Est aut longus herbosus et amen? atqz abilis ad pdicandū. Ostendit adhuc
ibi lapis in quo sedit pdicans dñs Iesus et aploz sessiones. In pede montis huius iuxta mare ad
triginta fere passus orit fons viuus muro circūdatus que dicunt esse venā nīl. qz rjoranū piscē nu-
trit q nūqz alibi inuenit. Iosephus fontē hūc appellat capharnaū. qz totus cāpus q est ab isto fon-
te vsqz ad iordanē p duas leucas capharnaū appellat. De fonte isto ad viginti passus supra mare ga-
lilee est locus vbi post resurrectionē suā stetit Iesus in litore. septē discipulis piscantibz dicens eis.
puerū nūqz pulmentariū habet. vbi etiā in lapide vident tria vestigia a dño Jesu lapidi impressa.
Inde ad decē passus est loc? vbi egressi discipuli de nauī viderūt prunas et piscē suppositū et etiā pa-
nē. vt habet Johānis. xxi. De isto loco ad vnā leucā contra orientē est capharnaū ciuitas quondā
gloriosa. sz nūc est valde vilis vir habēs septē domos pauperū piscatoz. Et est vere in ea impictū il-
lud pbi dñi iesu. Et tu capharnaū si exaltata fueris vsqz in celū. vsqz in infernū detraheris Matthei.
xxi. De isto loco ad duas leucas mare galilee iordanis flumi? ingredit. in cui? vltiori litore vident
adhuc ruine ciuitatis Corozaim sup mare galilee quondā fuit. De loco isto scz corozaim ad vnā
leucā incipit ascēsus mōtis sanir siue seyr fm quosdā introit? ydumee. Inde ad tres leucas est ce-
dar ciuitas glōsa et firmo loco sita in mote Sanir ad orientē. et p hāc ciuitatē transit via p lit? ma-
ris galilee duces ad occidentē. In Esaiā aut via ista vocat? via maris trans iordanē galilee gentiu.
Via maris dicit? qz oīno procedit in litore maris. trans iordanē addit qz tras iordanē ducit in regio-
nē q dicit? aran. Galilee gentiu dicit? qz galilea ibide in iordanē terminat. qui iordanis p mediū hui?
vallis trāsit. De ciuitate Corozaim et ostio flumi? iordanis qtuor leucis contra aquilonē est Sui-
tha ciuitas. vnde in Job dicit Baldach fuit. Iuxta eā est pyramis bñ Job ad orientē in planiori-
bus locis. Sub ciuitate ista pñs ciuitatē cedar. cōsueuerūt puenire sarraceni de Aran et mesopota-
mia syrie de moab amon et tota terra oriēntali circa fontē pbiālā. de q dictū est supra et hīc nundinas
toto tpe estatis. ppter locoz amenitatē. et erigere tentoria diuersoz colorū. q in ciuitate Cedar existen-
tibus in mote pulchrū generat. pspēctus valde. q tabernacula cedar in cāticis appellant. De ciuitate
Lamelā p eo q mons in quo sita est ad modū cameli dispositus est. In pncipio longior ad modū
colli et capitis cameli. In medio gibbū habēs vt dorsum. incipiens a fine in modū caude declinare
Dic nota q sicut dictū est sup. tota terra circa iordanē in litore ei? oriēntali appellat? traconitidis re-
gio siue planicies libani vsqz ad montē hermon et bosra. Littus pō iordanis occidentale appellat? ga-
lilee gentiu siue yturea siue kabul siue decapolia. et via maris transit p mediū eius ab Acon scz pro-
cedēdo p vallem terre Aser q nunc sancti Georgij appellat. in sinistro habēs ciuitatē sephet et p lit-
tus maris vsqz cedar ad mōtana scz traconitidis regiōis supra quā est terra aram. vñ dicit qdaz glo-
sa. vir erat in terra bus noie Job. glōsa. Aram pater syroz qui cōdidit Damascū et syriam. cōdidit
hūc cōditōrē traconitidis regionis. hic intra celestīam et palestīnā tenuit pncipatū que terra ab eo
terra bus est dicta. vñ vir erat in tra bus siue in regione traconitide. hāc habuit Philipp? tetrarcha
sic et ytureā q est circa regiōnē iordanis ad occidentē vsqz ad mōtes sydonioz et tyroz et acconesum.
Iterū ab Acon pcedēdo directē contra orientē occurrūt he ciuitates. Prima est casale qd dicit? Sant
geor. vbi idē scūs Georgius dicit? fuisse nat. et est sitū inter montana in valle pingui. et est fertilis
et amena que amenitas pndit vsqz ad mare galilee. et fuit vallis fortis Aser vsqz iuxta sephet p de

*Mo. Ihesu. ibi
p. 2. d. 1. 1. 1.*

Capharnaum

Via maris

*Sui-
tha ciuitas*

*Quar. p. 1. 1. 1.
cedar*

No

*Ar-
conesum*

cem fere leucas. Et ppter eius amenitatē ad litterā dici de ea poterat illud Bēn. xlii. Alter pinguis panis eius. 7 prebens delicias regibus. quod vniq; verificatū fuit in sorte tribus huius. Inde ad quatuor leucas cōtra austrū fere declinādo aliquatit cōtra orientē est villa Naasōn de tri bu neptalim in valle sita. de qua legit in Thobia. i. cap. Inde ad tres leucas cōtra austrū est dorba ym Bēn. xxxvii. vbi Joseph inuenit fratres suos sitū sub mōte bethulie ad vnā leuā oppidū valde amenū in vineis oliuetis 7 ficentis. abundās etiā pascuis pinguib; Ibidē adhuc in cāpo ostendit ci uer na Joseph in quā missus fuit Joseph. q̄ est ibidē iuxta viā q̄ de galaad veniēs cōiungit in beth- saida cum viā q̄ de syria ducit in egyptū ascendēs de dorhaym iuxta montē bethulie. 7 inde p cam- pum esdrelon procedēs sub mōte Thabor ad sinistrā p campū Haggedo ascendit montē effraym 7 venit in Ramathaym sophym perq; gazam ducit in egyptū. Per hāc viā venerūt hyfmabelite qui emerūt Joseph. De ista villa legitur. iiii. Regu. 3. vj. capitulo. q̄ syri in ea vallauerūt beluseum q̄ eos inde duxit ad mediū samarie. que distat inde fere p vnam diētam.

Nota tamē q̄ dorhaym nō solum est villa. sed etiam contrata ab ipsa villa dicta. que illi ab antiquo adiacet. sita in terra cāpestri inter montes hinc inde. nō multūz altos irrigua fontibus. 7 ideo pascuo sa atq; alendis pecoribus apta.

De Naasōn ad duas leucas ptra orientē de dorhaym ptra aqlonē est ciuitas neptalim de qua fuit Thobias. in sumo loco valde sita. hz em ab occidente montē altū valde 7 penit inaccessibile. nisi a pte orientis p breue spaciū. Hanc puto tpe eridiū Hierosolymitanū fm Josephū iofapatā dictā. in q̄ idē Josephus obfessus fuit a Romanis 7 captus. vti ipse testat nūc syrin dī. Et distat de sephet paulo plus q̄ leuā vnā. De neptalim p duas leucas in angelo maris galilee vbi idē ab aqlone curuari in cipit ptra austrū sita est Bethsaida ciuitas Andree 7 Petri 7 Philippi. nūc hz vix sex domos iuxta viā q̄ de syria ducit in egyptū. habuit antiquis aq̄ductus de flumio quē Josephus vocat puū iordanē q̄ medio loco inter ipam 7 capharnāū ingredit mare galilee huius vestigia adhuc apparēt. Inde p du- as leucas cōtra meridiē est Hagdalu castellū marie magdalene. cui domus adhuc ibi videt. sitū est in litore maris distans a bethulia tres leucas fere ptra vulturnū. 7 hz a pte occidentis 7 aqlonis plani cū magnā 7 pascuosa. Et ista diuisione pūctia in tra ira fenorū q̄ huic directe est opposita. In hac vntates 7 castella plura ad hāc diuisione pūctia in tra ira fenorū q̄ huic directe est opposita. In hac sunt ciuitates plures vt Jerasa Gadera. Pella Suitha a q̄ fuit Baldaeh fuites. Themā a qua cle- phas themanites 7 plures alie. Jerasa tū ciuitas est in litore maris galilee sub mōte Seyr 7 ty- beriadē fere hz modicū declinans ad aqlonē. Et erat de tribu manasse dimidia q̄ citra iordanē sortē accepit. Et nota q̄ tota tra ista vltra mare galilee mōtiosa est valde. Et erat i regno Dg regis basan p parte aliq̄ dī mons seyr. q̄ esau ibi bitauit vt statim dicet. Dicebat insup alibi mons sanir q̄ ille erat in ea. Itē dicebat mons hermon q̄ siltter illic erat. 7 ita a diuersis locis 7 montib; diuersis erat terra ista noib; appellata. tota tū celsit in ptes dimidie tribu manasse. hz nunq; cā totā possedit. Quia si liq; Esau habitāt in ea p parte vsq; in pntem diē. appellant aut cōmunit sarraceni. q̄ nec ritu nec lin- gua discrepāt ab eis nisi forte tōtura 7 vestim. Dic tū sciēdū q̄ adhuc est aliq; mons seyr siue edom ptra desertū maris rubri. de q̄ dī Bēn. xlii. q̄ Thodorahamoz 7 alij reges cū eo pculserūt choze 7 os q̄ bitabant in mōte seyr. q̄ tūc vniq; nō dicebat mons seyr. q̄ Esau q̄ 7 seyr dictus est a q̄ 7 mons iste appellat nōdū erat nat. vñ p anticipationē credis esse dictū. Itē Dent. ij. trāstib; p terminos fra- trū vroz filioz Esau q̄ bitant in seyr 7 timebūt vos. hoc pmo dictū fuit filiis isrl venientib; de egi- pro cū eēt in cadesbarne rēturis ad montē seyr q̄ est iuxta cadesbarne vbi tūc erat. hz certū est q̄ ter- mios huius mōtis seyr q̄ est sup mare galilee nunq; acceperūt filiū isrl cū exirēt de egypto. q̄ iste mōs seyr cōiungit cū damasco q̄ nunq; puenerūt. Alius aut seyr mōs de q̄ ibi loquit cōiungit cū deser- to pbaran. quē lōgo tpe circūierūt filiū isrl prohibiti a dño ne eū tāgerent. Et de illo mōte seyr dicūt Dent. ij. in mōte Seyr olim bitauerūt filiū isrl. In isto aut mōte seyr q̄ est iuxta mare galilee 7 mon- te galaad bitabat Esau illo tpe q̄ Jacob redijt de melopotamia syrie cui occurrit iuxta radū Ja- bor. vñ dī Bēn. xxxij. Est adhuc tertius mons seyr in finib; azori 7 astalonis q̄ ascriptus fuit tribui Juda in distributiōe terre. sed q̄re sit sic dictus nō recolo me legisse. bitatores tū loci illi ydumei dī cū sum hē 7 alij posteri Esau ab edom ydumei dicebant. Itē ab Acon 3 austrū ad q̄tuor leucas est chana galilee vbi dñs cōuertit aquā i vinū. vt hz Joh. ij. 7 ostendit ibidē hodie locū vbi steterūt ser idrie 7 melitini in q̄ erat mense. Sūtū hec loca sic oia alia fere in q̄bus dñs aliqd opat est bo- die sub terra. Et descēdit ad illa in criptā p plures gradus. sic etiā est locū annūciatiōis et natiuitatē xpi. 7 iste locū in chana galilee 7 plura alia q̄ ostēdunt sub terra. Cui rei aliā nō inuenio ratiōē ni- si q̄ p frequētes destructas eccliaz in q̄bus erāt loca ipa ruine sunt sup terrā exaltate 7 sic eis qua- litercūq; cōplanatis alia edificia desup sunt cōstructa. Christiani pō deuotionē habētes visitandā

Cisterna Joseph

Dorham

Neptalim

Bethsaida

Magdala

Mons hermon

Nota

loca ista. et volentes ad vera loca ubi res est gesta puenire. necesse habuerunt loca emendare ad gradus
 faciendos: ut sic ad ea pueniret. Et ideo fere oia loca ista quasi i cripis vident. Chana galilee ab aq
 lone monte habz altu z rotundu. z est in decliu lateris ei? sita. sub se po cōtra austrū habz campuz
 z planicie valde pulcrā. quā Iosephus appellat Carmeleon vsqz in sophorū fertilē nimis z amenā.
 Inde non longe sunt ciuitates ille quondā ppotentes z pclare Tyrus z Sydon. de qbus etiaz sup
 mēto est habita. In quaz ptes cū secessisset Iesus. ecce mulier chananea a finibz illis egressa clama
 uit dicēs ei. Miserere mei dñe fili dauid filia mea male a demonio vexat ē. quam z ipse sanauit. vt
 habet Matth. xviij. Et est ibi indul. septēnis. Vltre quoqz alie ciuitates z oppida in eodē sunt dis
 strictu. in qbus legi dñs miracula multa fecisse: vt euāgeliste tradūt. Inter qz maritima qdam pre
 stat ciuitas. qtuor distans ab Hierusalē diebus. q hodie Barutū est dicta. portū habēs marinū. Est
 z ibi nō longe ciuitas q Capadocia appellat. vbi sanctus Georgius draconē interfecit. Et est ibi in
 indulgētia septēnis zē. Item de baruto ad septētionale plagā est ciuitas qdam q tripolis nūcupatur
 vbi est ille in q sancta Marina in habitu virili monachali de crimie accusabat quasi cū filiā cuius
 dā bubulci carnis ppetrasset peccm. Inde pcedēdo est ciuitas qdam Leodisia dicta hodie destru
 cta z desolata. vbi in aliis ecclias quedā est ceteris pulcior: ad sanctū Saluatōrē appellata q res
 māsit. Estqz in ea indulgētia septēnis cū totidez carenis. Adhuc vltēius pgendo venit ad Antio
 chiam ciuitatē. vbi scūs Petrus verbū vite pdicans. plurimiqz miraculis choruscās. infra septē
 dies plusqz decē milia hominū baptisauit. vbi etiā cōstituta sibi cathedra multitudo populi ad euz
 cōueniēs quorūdie audiebat sanā doctrinā quā sanitatū efficacā cōfirmabat. vbi z p septennū p̄fū
 it. vbi etiā primū oīm chritianū nomē fuit exortū Sūt autē ibi plures ecclie. nā z sedes patriarcha
 lis illic plurimo tpe p̄suerant. Et est ibi indulgen. sep. cū totidē carenis. Inde pcedēdo est ciuitas
 Alcon dicta siue ptolomeida. de q supra habitū est. vnde etiā oēs he diuitiōdes incipiūt ad alias fin
 diuersas plagas pcedendo. Ibi scūs Paulus vbi vite diu predicauit. Et fuit hec ciuitas qdam
 sub dominorū Rhodensium ditione. Inde venit in ciuitatē Damascenoz inclytā z insignē. itine
 re fer dierū ab Hierusalē distans. in qua scūs Paulus baptisū suscepit. nō em longe ab ea locus
 est vbi subito circumfulsit eum lux de celo. et cadens in terram. audiuit vocem de celo dicentem si
 bi. Saule saule quid me psequeris zē. Et cum dixisset. Dñe quid me vis facere. ait ad eū dñs. Sur
 ge z ingredere ciuitatē sez damascū. z dicet tibi qd te oportet facere. Ad manū aut virozū introdu
 ctus damascū. erat ibi tribz diebus nō vidēs z nō manducauit neqz bibit. Tandē post baptisū ac
 cepto cibo cōfortatus est z māsit cū discipulis q erant damasci p dies aliquot. z cōtinuo ingressus se
 nagogas pdicabat iudeis Iesum affirmās qz hic est christus. Tandē cōspirantibz in eū iudeis: z no
 nificatis insidijs eorū p discipulos noctu in sporta p murū submissus est: vt habet Actū. ix. p̄ortū.
 Est etiā ibi dom? Ananie q iussu dñi Paulū baptisauit. z in hodiernū vsqz diē loc? ostendit in mur
 ro ciuitatis. vbi a fratribz in sporta fuit dimissus qrentibus cū iudeis interficere. Et est ibi indulgen
 tia septēnis zē. sic z in locosue cōuersionis. de quo sup. qui ad dimidiā leucā distat a damasco. Sed
 harū ciuitatū p̄termissa vltiori descriptione. qz nō venerūt in sortem tribuū filiorū isrl ad cepra re
 uertamur. Igit de chana galilee ad duas leucas cōtra meridiē fere in viā q de Sepharo tyberia
 dē ducit. est villa qdam Rama noie in q Jonas ppheta dē sepul? fuisse. villa ita est sub mōte sita qui
 de nazareth venies includit pdictā vallē Carmeleon a pte australi. De rama ad vnā leucā z fere di
 midia ptra orientē. est villa grādis qndā: vt videt noie Abelina. de q legi? Judith. vij. ca. qd Ho
 lofernes vadēs ptra bethuliā venit sec? eam. z sic oportebat: qz ppter difficultatē locorū via alia illuc
 esse nō poterat. De hac villa credit oriūdu fuisse Heliseus ppheta. sic dē. iij. Reg. xix. ca. et est in cō
 traria illa q dē dothaym distās de ipa villa p mediā leucā p occidentē. Sūt in ea colūne multe mar
 moree z ruine magne q omia ostendūt eā fuisse gliosā. z est in loco alto z firmo sita. De abilina ad
 vnā bonā leucā est mons bethulie vbi Judith occidit holoferne. q mōs p totā fere galileā videt pul
 cer valde z muni? Sūt in ea adhuc plura edificia z ruine plures. s; z in fine mōis adhuc castel
 lū p tuitiōe mōis factū. Ibi etiā adhuc sunt edificia castroz holofernis in capō ppe dothaym. z val
 lis in q Judith se lauit z quā girauit in bethuliā redeūdo. De Bethulia ad duas leucas bonas sup
 mare galilee int orientē z austrū est ciuitas tyberias. a q mare galilee mare tyberiadis dictū aliquoti
 ens inuenit. vt habet Job. vj. hec antiquit? dicebat zennereh q postmodū ab herode tetrarcha ga
 lilee instaurata ad honozē tyberij celsaris tyberias est appellata. Ibi xps cū trāsiret vidit publicanū
 noie leui. q z mattheus sedentē ad theloneū. z ait illi. Segre mc. Qui relictis oibz surgēs secut? est
 eū. z fecit ei cōiūmū magnū in domo sua zē. vt habet Matth. ix. et Luce. v. Et est ibi indul. septē
 nis. Ibi in primo est loc? vbi xps filiā archisynagogi a mortuis resuscitauit. expellens p̄us tibi
 cines z turbā tumultuantē zē. vt habet Matth. ix. Est aut longa valde iuxta litt? maris plongū sita

No. 8. m. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Capadocia

Masima vgo T hira

Antiochia

Arcon

Damascus

Abi. S. p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Abilina

65
 ta et sunt in eis australi pte balena medicinalia. et ruine multe et magne. Palme autem multe crescunt ibi
 et sunt ibi vinee et oliueta et terra pinguis valde. Hic nota quod in hac ciuitate tyberiadis scilicet terminatur
 regio que decapoleus appellatur. cuius fines siue extremitates sunt mare ab oriente. et sydon magna ab occi-
 dente. et hec est latitudo eius. In longitudine vero. prenditur a ciuitate tyberiadis et toto litore ad lonari maris
 galilee usque in damascum. Et de decapolis a decem ciuitatibus principalibus sitis in ea. que sunt Tyberias.
 Sepher. Sedes. Pheptalim. Alsor. Cesarea philippi. Capernaum. quam Iosephus iuliam appellat. Ja-
 copata. Bethsaida. Corosaim. Bethsan. que satopol dicebatur. Sunt tamen adhuc in ea plures alie pter
 istas. Hic nota tamen quod terra ista diuersis nominibus appellatur. Dicitur enim ut super dictum est nunc yturea. nunc res-
 gio traconitidis. nunc planities libani. nunc terra roob. nunc kabul. nunc galilea gentium. nunc galilea supe-
 rior. et est semper eadem regio. licet diuersis nominibus appelletur. et non continet multo amplius quam dicta et dimidia
 in longum et in latum. neque videtur mihi quod longitudo excedat latitudinem nisi forte in modica quantitate.
 Post territorium autem sydonense et motana usque baruth est aprie yturea regio in valle que dicitur bakar. et qua
 ad radices libani extenditur in longum saltem libani appellatur. De tyberiadis redeundo contra occidentem ad sex
 leucas. et de chana galilee ad duas leucas contra austrum est Sephorus oppidum et castrum desuper pulchrum.
 de quo Iosephus in pater beate marie virginis dicit oriundus fuisse. De Sephoro ad duas leucas contra au-
 strum fere. sed modicum declinando contra orientem est Nazareth itinere dierum trium ab Hierusalem ciuitas ga-
 lilie illa vix benedicta in qua virgo de radice yesse exorta ad eam facta angelica salutaris de spiritu sancto
 precepit ventris fructum benedictum Iesum christum. Distat autem ab Acon leucis septem. Est hodie in ea pma-
 nens locus ecclesia scilicet quedam in honore virginis gloriose consecrata olim quidem in veneratide multa habi-
 ta: sed hodie valde desolata. In eadem ecclesia puula quidam est capella exstructa in loco duodecim annua-
 riorum. ubi etiam hodie marmorea quidam manet columna cuius ego ipsa fuit appodiata. quam angelus gabriel mis-
 sus a deo sibi attulit nuncium salutare dicens. Ave gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus.
 Tria altaria sunt in capella et est ecclesia derupe in petra sic et locus natiuitatis passionis et resurrectionis.
 Magna quoque pars ciuitatis Nazareth erat antiquitus excisa in rupe que adhuc apparet. Ibi etiam quon-
 dam fuit synagoga. in qua cum post baptismum dominus venisset nazareth ubi erat nutritus. intrauit secundum consue-
 tudinem suam in die sabbati et surrexit legere. Et tradidit ei liber Esaias prophete. Et ut reuoluit librum
 venit locum in quo scriptum erat Spiritus domini super me. propter quod venit me. euangelizare pauperibus misit me. sa-
 nare contritos. predicare captiuis remissionem. et ceteris visum. dimittere contritos in remissionem peccatorum.
 Et dicare annum acceptum domini et diem retributionis. Et cum compluisset librum reddidit ministro et sedit. et omnes
 in synagoga oculi erant intendentes in eum. et omnes mirabantur in verbis gratie que procedebant de ore
 ipsius: ut habetur Luce. iij. capitulo.

Est insuper in fine ciuitatis ubi quondam erat ecclesia sancti Gabrielis nuncupata sono quidam siue putea-
 us que ab incolis veneratide habetur. de quo hausit aqua sepe ut dicitur puer Iesus ministrans dilectis ma-
 tri sue. Extra ciuitatem contra austrum forte quantum quater potest arcus iacere est locus que vocatur saltus domini
 in monte. in cuius supercilium inde duxerunt Iesum ut precipitaret eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat
 ut habetur Luce. iij. et est ibi indulgentia septem. Hic autem inueniuntur et christus in latere montis opposi-
 ti ad iactum arcus et videntur ibidem adhuc liniameta corporis et vestium lapide impressa. De monte isto vi-
 detur fere tota latitudo campi magni esdrelon. De Nazareth ad duas leucas contra orientem est mons
 Thabor. in quem assumptus Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem fratres eius. et transfiguratus est ante
 eos. et resplenduit facies eius sicut sol. vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix: ut habetur Matthei. xvij.
 In huius montis cacumine est murus ambicus locum transfigurationis domini. Intra quem est ortus arbori-
 bus coccineis et fontibus irriguus. nemo tamen in eo habitat. sed in pede montis multi morantur pagani. Ne-
 que enim aliquem hominem dignum arbitrantur: ut in eo monte maneat quem valde venerant et cognominant pro
 reuerentia loci montem dei. Estque plenaria ibi omnium peccatorum remissio.

Ibi etiam hodie ostenduntur ruine trium tabernaculorum siue claustrorum secundum desiderium Petri constructorum.
 Sunt preterea ibidem ruine maxime palatioz turrium et regalium edificiorum. in quibus nunc latitant leones et
 bestie alie. et sunt ibi venatides regie. Difficile ascensum habet mons iste. et est altus valde: sed aptus pro
 castro construendo. In pede eius australi contra villam Endor in via que ducit de syria in egiptum est locus ubi
 dicitur Helchisedech occurrere Abrahæ reuerenti a cede quattuor regum: ut habetur Genesi. xiv. de confinio da-
 masci. Ad pedem vero eius ex parte occidentis contra Nazareth est capella constructa in loco in quo dominus de mo-
 te descendens dixit discipulis suis. nemini dixeris visionem hanc. Matthei. xvij. In pede eius orientis
 li descendit torrens cyson ille in quo barach pugnavit contra zisaram et vicit eum et fugavit. Torrens iste cy-
 son collectus de aquis pluvialibus montis thabor et hermon descendit contra mare galilee. et intrat illud iuxta
 castrum bellifort. quod fuit fratrum hospitalis sancti Iohannis. De monte thabor ad dimidiam leucam contra eu-
 rum est villa Endor in monte sita hermonio scilicet modico. qui hermonium non est mons per se. sed quasi

tumor quidam veniens de monte hermon contra montem thabor.

Et in eo est villa Endor. de qua dicitur in ps. Dispererunt in endor. In hac villa mansit mulier huius phitonē q̄ ad instantiā Saulis Samuelē suscitavit: vt dicitur. 1. Reg. xxviii. q̄ sepultus fuit in Rama: thaym sophym fere ad duas dietas de illo loco. De nazareth ad duas leucas de monte thabor plus vna. cōtra austrū est hermon maior mōs in cui⁹ latere aqlonari est ciuitas Haym. cui⁹ cū appropinquaret porte xps. ecce defunct⁹ efferebat fili⁹ vnici⁹ matris sue quē ⁊ a mortuis suscitauit: vt habet Luce. vii. Et est ibi indulgē. septēnis. Et extendit mons iste in lōgitudine fere quattuor leucis cōtra mare galilee. ⁊ terminat nō longe a loco isto vbi iordanis fluius egredit de mari galilee.

Iterū ab Accon cōtra montē occurrit p̄ma ps montis carmeli ad quattuor leucas de Accon vbi locus est in q̄ Helias p̄beta occidit sacerdotes baal in torrente cyson. vt dicitur. iij. Regū. xviii. q̄ etiā ibidē post modicū spaciū mare magnū ingredit vna leuca a ciuitate Laypha. sed fere ad tres leucas a ciuitate Acconēsi. Et nota de isto torrente cyson q̄ licet in rei veritate videat⁹ ⁊ dicat⁹ vn⁹ esse. dupliciter tamē accipit⁹: q̄ dupliciter currit. Aliqua enim ps eius currit contra orientē ad mare galilee. aliqua p̄o currit cōtra occidentē ad mare magnū. Et hec diuersitas cursus hui⁹ ex eo cōtingit: q̄ q̄ mons thabor ⁊ mons hermon nō longe distant abinuicē trāsmittit ad se inuicē tumorē quendā vt videant⁹ quasi cōtinuari in pede montis vtriusq̄. qui tumor maior est ex pte montis hermon. ⁊ vocat⁹ hermonū. de quo dicitur est sup. in quo sita est villa Endor. ⁊ iste tumor impedit neaq̄ pluuias q̄ cadūt in virosq̄ monte descendāt ad plagā vni omnes. Sed ps vna descendit cōtra orientē. ⁊ ingredit mare galilee nō longe a ciuitate bethsan. In hoc torrente cyson pugnauit barach cum zisara: vt dicit⁹ Iudicum. v.

Alia ps descendit ⁊ occidentē ad mare magnū. Et in hoc torrente cyson helias interfecit sacerdotes baal: vt dicitur. iij. Reg. xviii. Ad istā m̄ partē q̄ cōtra occidentē fluit colligunt⁹ aq̄ multe de monte effraym et de locis samarie. p̄pinqs. ⁊ de toto cāpo magno esdrelon ⁊ mageddo. De loco interfectōis sacerdotū baal ad tres leucas ⁊ austrū est castellū montis cayn ī pede extremo montis carmeli vbi lamech cayn sagitta interfecit: vt dicit⁹ Gen. iij. Occidi virū in vuln⁹ meū ⁊ c. De cayn monte ad sex leucas cōtra austrum est mageddo qd nūc subube dicit⁹. vbi mortu⁹ fuit ochozias rex iuda quē iehu rex isrl̄ vulnerauit iuxta isrl̄ in ascēsu gagaber. qū etiā ipse iehu ioram regē isrl̄ sagitta interfecit ⁊ p̄ci fecit in agrū naboth Israhelice: vt dicit⁹ iij. Regū. ic. In hac eadē mageddo occisus est ozias rex iuda a pharaone rege egypti. qū p̄ficebat cōtra regē assyriorū ad flumē eufraten: vt dicit⁹ iij. Reg. xviii. Et nota q̄ cāpus mageddo ⁊ esdrelon ⁊ planicies galilee vni sunt ⁊ idē. sed nōia alia acq̄suerūt. ⁊ appellat⁹ nūc cōmuniter cāpus fabe a q̄dam castello fabe dicto. qd distat a ciuitate affeth q̄sum ter potest lacere arcus. Est autē in rei veritate cāpus galilee q̄ cingit⁹ ab oriente mari galilee ⁊ iordane. ab austro monte effraym ⁊ samaria. ab occidentē partim monte effraym partim monte carmelo. Ab aqlone montib⁹ pbenice ⁊ libano. Et videt⁹ hīc campus iste in lōgitudine decē leucas fere. in latitudine sex vlt⁹ amplius. in p̄bto aliq̄bus fertilis supra modū. in frumento vino ⁊ oleo. ⁊ abundas omnib⁹ bonis mūdī. ita q̄ videt⁹ mihi q̄ terrā non viderim meliorē si demeritis ⁊ peccatis nostris nō impediētib⁹ eā possent colere christiani. De monte cayn cōtra orientē ad duas leucas ⁊ amplius casale mēsrha est in torrente cyson. per vnā leucā a pede montis hermon. De mēsrha vna leuca cōtra austrū est castellū qd dicit⁹ faba. ad cuius latus occidentale extra viāz que ducit israhel ad dexterā ostendunt⁹ ruine ciuitatis affeth vbi syri pugnauerūt cōtra achab regē israhel quādo dixerūt dñi monū sunt dñi eoz. pugnem⁹ contra eos in cāpētrib⁹ ⁊ obrinebim⁹ eos: vt habet. iij. Regū. ix. capitulo. De affeth ad vnā leucā cōtra orientē ad sinistram extra viā que ducit isrl̄ in latere australi montis hermon Suna ciuitas ostendit⁹ quā frequentare solebat heliscus vadēs de carmelo ad galgalā vel iordanē. Erat enim planior viā eunū in Jericho. vbi cū filiis p̄betarū morabatur. vadens de carmelo p̄ sunā in bethsan. Et inde p̄ campestria iordanis vsq̄ ad galgalā. ideo. iij. Regū. iij. dicit⁹. q̄ cū velleret ire ad iordanē ego orebat cū transire p̄ sunā. et hac occasione eā frequētabat. De ipsa etiā ciuitate eadē mulier mortuo filio suo. venit ad eū in monte carmeli. q̄ distat per quattuor leucas de loco isto. hui⁹ filiū Heliscus ipse suscitauit. iij. Regū. iij. Ibi castrametati sunt philistīm qū Saul venit in golboe. i. Reg. xxviii. ⁊ i. Paralip. x. De ista ciuitate suna fuit abisag sunamit. q̄ senē regē dauid calefecit dormiens in sinu ei⁹. iij. Reg. i. De suna duab⁹ leucis ⁊ orientē fere. s̄ parū declinādo ad austrū est bethsan ciuitas inter montē gelboe ⁊ iordanem dimidia tantū leuca a iordane femora. in cuius scilicet ciuitatib⁹ bethsan muro philistīm suspenderūt cadauera saul ⁊ filiorū eius in monte gelboe occisorum. i. Regū. xlc. Dicebat aliquādo Satopol: vt dicit⁹ Iosephus. sed nūc ab oib⁹ bethsan appellat⁹. ⁊ est locus delicat⁹ valde. Supra hāc p̄tra orientē est mons gelboe extendēs se vsq̄ Israhel ad duas leucas. De bethsan ad duas leucas p̄tra occidentē. orientē fons magn⁹ ad duas leucas sup bethsan. q̄ dicit⁹

Endor

Haym

Mons cayn

Mora

Suna

Bethsan

65
cū fons isrl. i. Reg. vlti. vbi philistim posuerūt castra sua cū esset Saul in gelboe. inter ipm fontez
z bethsan. De fonte isto ad modicu fere istum bis pot iacere arc? est ciuitas isrl' in loco aliquotulum
eleanato sita. quondā vna regaliū ciuitatū in isrl. sed hodie vix hz triginta domos. z dī hodie Sana
chim. z est in pede mōtis gelboe ad occidentē sita. ante cui? introitū adhuc oñdīf ager naboth israe
lite. de q. iij. Reg. xxi. z distat duabz leucis modicis a ciuitate suna. q. est ab ipa s aquilonē in latere
australi mōtis hermon. Isti duo mōtes scz mons hermon z mōs gelboe ita sunt dispositi vt mons
gelboe sit ab austro z hermon ab aqlone z duaz modicaz leucarū spaciū sit inter eos. lōgītudo vō
eorū pēndit ab oriēte in occidentē z terminant ambo in iordane longi duabz leucis vel plus. In pla
nicie vō intermedia multi z magni habitū sunt cōfictus. Ibi enī pugnauit Bedeon cōtra Baal
an. Iudicum. vi. Item Saul contra p philistim. Item Achitob contra syrios. ibi etiā tartari cō
fuerunt cum sarracenis supioribus tēporibus.

Nota aut de isto mōte hermon q. adhuc est aliū mons eiusdē noīs sup regione traconitide iuxta
montē sanir q. est multo maior z altior isto. z ille est de q. scriptura in multis locis loquit nō iste. In
planicie vō q. est inter mōtes istos incipit cōuallis que dī illustr. ppter sui amenitatē z fertilitatē. Et
extendit a loco isto p totū descēsum iordanis vsqz ad mare mortuū. Anteqz enī subuerteret dñs So
domā z gomorrā. erat cōuallis hec illustr. q. irrigabat sic padisus z sic egip? vt dī Gen. xiiij. Isra
el aut pulcra hz prospectacla p totā galileā vsqz ad carmelū z mōtes phenicie montēqz thabor z ga
laad z vltra iordanē z totū montē effraim vsqz carmelū. Ier aut de mōte galaad vsus isrl' est in late
re australi mōtis gelboe p viā valde planā de iordane p hermon z salim vbi erat Johannes baptis
fians. z p hāc viā venit ichu de ramatha galaad qñ dicit speculator. video ego globū ichu venientis.
iij. Reg. ix. Nec verū est q. dicit quidā q. nec ros nec pluuia veniat sup mōtes gelboe. Verū est ta
mē q. in qbusdā locis petrosi sunt aridi z steriles sicut alij mōtes isrl'. De israēl quattuor leucis ptra
austriū est gymin oppidū munitū quidē. sed collapsum sitū in pede mōtis effraim. a quo oppido inci
pit samaria. z terminat galileā. De gymin vsqz iordanē sunt fere septes leuce cōtra orientē. z illi pti ab
austro coniungit terra taphne q. habz montes valde altos. De gymin ptra austriū ad quattuor leu
cas est ciuitas Sebaſte. q. quondā samaria dicebat. cū caput eēt z metropolis decē tribuū. In qua
subſcripti regnauerūt reges isrl' ſucceſſiue videlicz Jeroboam. Radab. Baafa. Hela. Zamri. Amri
Achab. Ochozias. Jorā. Jehu. Joachas. Joas Jeroboā. Zacharias. Sellū. Manabel. Phaccia
Phacece. D. sec. In hac ciuitate postmodū pcurſor dñi ſcñs Jobes baptiſta ab herode vincit? miſ
ſus fuit i carcerē z ob puelle ſaltatricis rogat? imo matris ſue adultere peſſime miſſo ſpiculatore i car
cere ipſo decollat? vt habet Marc. vi. Et eſt ibi indulgētia ſeptēnis. cū toridē carenis. Fuit aut ci
uitas hec abolim maiore immodū inſignis z potēs atqz munitiſſima. ſed hodie nec vnam hz domū
nūtiduas ecclias deſolatas. de qñ vna q. principalis erat z ſedes cathedralis. ſarraceni fecerūt ſibi
maneriā. z maxime de ſepulchro eiusdē bñ Jobanis baptiſte qd de marmore fuit factum ad inſtar
ſepulchri dñici vbi idē ſcñs inter Helifeū a Abdiam pphetas fuerat ſepult. Iſta ecclia eſt in late
re mōtis ſita in deſcēſu. Alia ecclia eſt in ſupelilio mōtis vbi erat palatiū regis. hanc inhabitabāt qñ
dā greci z quidā monachi xpiani. Samaria aut ipſa ad tantā miſeriā nūc deuenit vt in rei veritate
ſit hortus olerū effecta. ſic Achas rex ei? facere voluit de vinea Naboth israelite. eo q. eſſet ppe do
mū ſuā. z reuera nūc iſto dei iudicio nō ſolū vinea ipa. ſed z palatiū ipm regis eſt in hor tū olerū cō
mutatū. Situs hui? ciuitatis valde pulcher erat. Erat enī pſpectus eius vsqz ad mare Joppen z anti
patridā z ceſareā paleſtine. p totū quoqz montē effraim vsqz ramatha ſophym. z ad carmelū marqz
iuxta Acon. abūdabat fontibz hortis z oliuetis z omibz bonis mundi iſtius.

De ſamaria quattuor leucis cōtra orientē ſita eſt Terſa ciuitas in mōte alto. in qua reges israēl ante
cōſtructionē ſamarie aliquāto tempore regnauerūt. z erat in ſorte manafſe. De terſa ſex leucis s oriē
tem in via qua itur ad iordanē eſt terra taphne. que inter ceteros montes habet vñū valde altū. hec
ſimiliter fuit in ſorte manafſe. z protendit vsqz ad campeſtria iordanis cōtra macheronta. De ſam
aria ad duas leucas cōtra austriū iuxta viā que ducit ſychem in monte alto ad dexterā eſt bethel mōs
in quo Jeroboam fili? naboth poſuit vñū de vitulis aureis qbus peccare fecit israēl.
Inde ad dimidiā leucā ad ſinistrā ſup viā eſt ali? mons altior pōre q. vocat dan ſup ciuitatē ſyche.
in q. dicit quidā q. ali? vitulus aureus poſit? fuerat. ſed alij tradūt q. in ciuitate dan q. nūc belenas
ſine Ceſarea philippi dī. z hoc videt Hieronym? potius velle. Eligat quis qd voluerit. certū tū eſt
q. mōs iſte dan vocat. Inter iſtos duos mōtes ſita eſt ciuitas ſiche hodie napolis. ſive vt alij dicūt
napoloſa vocata. amenitate nimia z delicijs abūdās ſz munita nō ē nec munire pōt vllō mō nec aliqd
reſtat. niſi q. hoſtibus accedētibz ad portā vnā hitatores fugiāt p aliā ſi fuerit eis pauciores z iſeriores
Eſt aut in valle media ſita in mōtes altiffimos ita vt in? iacere poſſit aliqz cū lapide manuali. De

Aora

Ho Sebaſte
Samaria

Terſa
Tophne

porta eius australi quatum fere bis pot arcus iacere est fons Jacob in via q ducit Hierusalem ubi dñs
fatigat? ex itinere sedes sup puteu aqua petiuit a samaritana. Supra fontē istū ad dexterā est mons
excellus habēs duo capita quoz vnū garisim. aliud ebal appellat In monte garisim edificatio altari
Josue scripsit Deuteronomiū. et benedicētes stabant et maledicētes. Et de monte ebal respondebat
ut pceptū fuit Deutero. xxvij. Supra montē garisim ostendit adhuc phanū antiquissimū Jouis.
olim piaci hospitale qd ad instar templi Hierosolymoz edificauerat sarrabalach vel saraballa tē-
pore Alexandri macedonis. dur regidis trans flumen genero suo manasse q voluit esse summū pō-
tifer. et pmanit idē templū ibi vsqz ad destructionē factā p rhomanos. et vestigia eius et ruine adhuc
vident. et hunc montē et hoc templū credis demonstrando. Jobā. iij. innuisse. mulier samaritana qñ
dixit. patres nrī in mōte hoc adorauerūt. Ad sinistrā fontis huius est oppidū quoddā magnū valde
sed desertū qd credo fuisse sychem antiquā. qz ruine ei⁹ magne sunt distans de fonte et mōtione Ja-
cob quatum bis pot iacere arcus. in amenissimo loco sitū. nisi q aqz caret. nec vidi alī locū tā fertilez
et fecundū. Distat autē de ciuitate que nūc napolis dicit siue napulosa iactu duoz arcuū. et hanc na-
polis qdaz putat fuisse thebas. Huic fontī adiacet pdiū qd dedit Jacob Joseph filio suo extra fra-
tres suos: vt habet Gen. xlvij. et est vallis lōga et fertilis et amena nimis. Et nescio eque magnā valo-
lem sibi similit in delitijs. In sychem sepulta sunt ossa Joseph allata illuc de egypto.

De sychem quattuor leucis ptra austrū iuxta viā euntib⁹ Hierusalem ad dexterā est Lepna casale pul-
crū valde. Est tñ alia ciuitas in tribu Iuda Lepna dicta. sed ista fuit de tribu Ephraim. De lepna
quinqz leucis cōtra austrū est oppidū magmas magnū satis. qd fuit termin⁹ tribus ephraim cōtra austrū
nūc dicit Byra. et fuit quondā fratru militie tēpli. Juxta latus ei⁹ australe sunt termini inter tribū
ephraim et beniamin. De magmas cōtra austrū ad vnā leucā est gabaa Saulis. vbi oppōsa fuit vxoz
Leuite q venit de Berthelem. p qua vere tota tribu Benjamin deleta fuit. Judicū. xij. De ista ciui-
tate gabaa fuit oriūdu⁹ Saul filius Cis p̄mus rex israel. De gabaa ad vnā leucā cōtra austrū est
villa Rama in mōte sita ad sinistrā euntib⁹ in Hierusalem extra viā nō longe. De hac credit dictū il-
lud Hieremie. xxxj. Vox in rama audita est rē. De rama ad duas leucas cōtra austrū est ciuitas il-
la gl'iosa Hierusalem ciuitas summū loc⁹ vtiqz sanct⁹ quē elegit dñs vt esset nomē suū ibi rē. Hora ta-
mē prius q plures sunt ville in terra sancta q dicunt Rama. vna iuxta Thecnā circa viā q ducit in
Ebron. Alia in tribu neptalim nō longe a castro Zephet. Tertia est ista de q hic dicit. Quarta sylo
q similiter Rama dicit. Rama autē excellum interpretat. et reuera oēs iste ville in collib⁹ excellis sunt
sue. De sychem igit procedēdo p austrū ad iordanē pmo ad quattuor leucas est Emon oppidū val-
de bonū in ameno loco sitū. abundās qndā oib⁹ bonis Et fuit de sorte ephraim. De emon ad quattu-
or leucas cōtra orientē in descensu mōtis ephraim ad duas leucas a iordanē in capellitrib⁹ est Zephet
casale vbi iordanis carith descendit de monte. iij. Regum. xvij. in quo māsit Helias quādo corui de-
ferebant ei cibum mane et vespere.

De zephet ad vnā leucā ad sinistrā p̄sus terrā tophne est castrū Doch in q ptolome⁹ filius Abobi
insidiosē cepit simonē. j. Bachab. vlti. In loco isto multū plane videt terra galaad et duaz tribuuz
et dimidie. Terra esebon et mōtana moab mōs abarym et phalsa et nebo. et descendit hic in capellitria
iordanis. et sunt loca plana vsqz in Jericho et vltra p totū descēsum iordanis vsqz ad mare salinarū.
mōtes etiā abarym et phegor et phalsa et nebo sunt directe p locū istū vltra iordanē. Sciendū etiā q
ab ortu iordanis sub mōte libano vsqz ad desertū Pharan fere p centū miliaria et ampli⁹ ipse iorda-
nis in vtroqz litore cāpos latos et amenos hz. et postea idē cāpi circūdant montib⁹ altissimis hinc
inde vsqz ad mare rubrū. De zephet fere p austrū hz tñ declinādo parū cōtra orientē ad quiqz leucas
est loc⁹ galgala vbi lōgo tpe castrametati sunt filij isrl trāsito iordanē. et fuerūt ibidē qdam ex eis cir-
cūcisi. De galgalis ad vnā leucā cūdo in Jericho ad dexterā vltra viā est mons quarētena dictus
vbi dñs qdraginta dieb⁹ et noctib⁹ ieiunauit. al⁹ mons et difficilis ad ascēdendū. hz rēatus est dñs
ipse in alto mōte. q p tres leucas distat ab isto sup in deserto a latere berhel et hay australi. Subter q
rētena fere quz bis pot iacere arc⁹. orit fons helisei et effluit cui⁹ aqz sanauit heliseus. qz amare crās
et steriles. Hic fluit iuxta locū galgala a pte australi. et impellit ibidē magna molēdina. et postea dini-
sus in riuos plures rigat cānamellas et ortos vsqz Jericho et infra. et influit in iordanē. Juxta gal-
gala ad dimidiā leucā p austrū est vallis achor sub mōte vbi lapidat⁹ est idē achor. p futuro anathe-
matis. De galgalis cōtra orientē ad vnā leucā Jericho ciuitas sita est qndam gl'iosa. sed nūc vix
octo hz domos. et sunt ibi vix vestigia ville. et oīa monimēta sacroz locoꝝ in ea penitus sunt delecta
De Jericho ad duas leucas post iordanem est capella in honore sancti Johānis baptiste facta. vbi
creditur dñs baptizatus. credūt tamen quidam iuxta salim hoc factum esse. sed ecclesie solēnitās cō-
tradicit. Que facta sunt in Jericho satis sunt nota.

Handwritten note: Hierusalem

Handwritten note: Ossa Joseph
Zephet
Magma

Handwritten note: Rama

Handwritten note: Emon

Handwritten note: Zephet

Handwritten note: Doch

Handwritten note: Mons quarētena
vbi dñs ieiunauit

Handwritten note: Jericho

De Jericho ad duas leucas iuxta mare mortuū est berbagla vbi filij isrl plāxerūt p̄em suū Jacob mortuū qñ cum tulerūt de egypto Genesis. l. Distat autē ad vnā leucam de iordane z habitabāt ibi quondā monachi greci. De Jericho tribus leucis de iordane est capella sc̄i Johānis z mare mor-
tuū qd lacus asfalti id est bituminis vel mare salis dicit. Istud diuidit arabia z iudeā. z est in litto-
re ei⁹ orientali terra moab z amon z mons seyr. z extendit vsqz ad cadesbarne z desertum pbaran.
Ostendit circa mediū eius in litore orientali mons roob q̄ antiquitus petra deserti dicebat. nūc p̄o
Crach dicit. castrū munitū valde. qd̄ Balduinus rex postea Hierusalē edificauit p̄ regno Hieru-
salem dilatando. Sed nunc Soldanus tenet illud z reponit ibi thesaurū totius egypti z arabie.
De Crach ad duas dietas cōtra vulturū est areopolis nūc petra dicta. metropolis toti⁹ arabie sc̄i
de. olim tamē Ar dicebat. z erat in torēte Non sita in cōfinio Moabitā z Amonitā. z Amor-
reorū. In eodē litore est loc⁹ vbi Balaam fuit ductus in mōrana moab vt malediceret filiis israel.
De Jericho qñqz leucis cōtra affricū est Segor oppidū sub monte Engaddi inē quē z mare mor-
tuū est stana salis. in quā vxor Loth fuit versa. Gen. xix. pro qua videnda multo labore opus est.
Habet autē mare mortuū in latitudine q̄ p̄tendit ab oriente in occidentē sex leucas. In lōgitudine q̄
p̄tendit ab aqlone in austrū dicit sarraceni q̄ habet quīqz dietas summe tenebrosas sicut est cami-
nus inferni. multa dicunt et scribuntur ad diuersis de mari isto que p̄transco tanq̄ multis nota.
Dicamē nota q̄ de vapore hui⁹ maris tota vallis illa q̄ dicebat quondā illustris. z vere dico q̄ a fi-
ne hui⁹ maris q̄ est in deserto pharan vsqz supra Jericho ad dimidiā dietā fere reddita est inutilis:
ita vt nec gramē proferat nec germē aliqd̄ oīno p̄ totā latitudinē suā. que qñqz vel sex est aliqñ leu-
carū. nisi iuxta ciuitatē Jericho vbi cānamellis z orti rigant de fonte belusei. Et o tremendū p̄ certo
to dei iudiciū q̄ p̄ tot secula annoz peccatū adeo p̄sequit sodomoz q̄ etiā terras penes ipsas luit per
tot milia annoz. A dextris insup z a sinistris mōtes steriles sunt z aridi. vel barbare habitatiōis p̄
stadia lōga terraz. vbi vapor idē p̄tingere pōt v̄to impellere. Dicit qd̄a iordanē aq̄ suas nō mi-
scere. sed p̄st q̄ illuc veniat a terra abforberi. S; sarraceni p̄ certo dicūt q̄ intrat z exiit. s; post modū
cū spaciū de citiu suo de terra abforbet. Excreuit autē mare istud interdiū de resolutione niniū. de li-
bano z alijs mōtanis. de inundatiōe iordanis z torētis iaboth z hermon z sareth. de pluuijs cadē-
tibus in galilea monte galaad. terra moab. z amon. z seyr. de q̄bus oībz aque descēdunt p̄ iordanē ad
mare istud. Inueniēt etiā in eo bitumē collectū de fundo ipsius qd̄ vento agitatē adheret sibi mōno.
z appallum litioribz tollit in magna quāritate. z est medicinale. z forte nō soluit nisi mēstruo sangui-
ne. z appellat gluten iudaicū. Unde z lacus idē asfalti z bituminis appellat. Dicit em̄ Genes. xiiij.
q̄ vallis siluestris q̄ nūc est mare salis. habebat puteos multos bituminis. z hodie sunt plures in lit-
tore ei⁹. Et hec de isto mari dicta sufficiāt. De galgale loco de q̄ dictū est supra tribz leucis de fon-
te belusei tantūde cōtra aqlonē in mōtanis a latere aqlonari quarentene. est Hay ciuitas quā expus-
gnauit Josue Rege interfecto. vt dī Josue. vj. De hay ad vnā leucā fere p̄tra aquilonē. sed aliquatū
lū declinando ad occidentē est Bethel ciuitas q̄ quondā Lusā dicebat. in tribu beniamin vbi Ja-
cob vadēs p̄tra occidentē qñ fugit a facie Elau fratris sui lapidē capiti supponēs obdormiuit. z vi-
dit scalā stantē sup terrā z cacumē eius rāgens celos. Gen. xxvii. et crexit lapidē in titulū. z appella-
uit nomē ei⁹ Bethel. De Bethel ad vnā leucā cōtra aqlonē p̄sus Rama q̄ de sylo dī. est palma Del-
boze v̄toris Lapidoth. que iudicauit israel. et Barach misit ad pugnandū cōtra Zizaram in mōte
Zhaboz. Judicij. iij. De Bethel ad duas leucas. de Hierusalē tribz nō longea Rama beniamin
est Anatoth viculus sacerdotū modicus. a q̄ Hieremias. p̄pheta exiit oriūduus. Iuxta anatoth in
ter orientē z austrū. incipit desertū illud qd̄ est int̄ Hierlm z Jericho. qd̄ nūc desertū quāretene dī.
z extendit vsqz sup Galgala vsqz ad desertū p̄tra Thecuā z Engaddi iuxta mare mortuū. Supra
mare mortuū in litore ei⁹ occidentali de Segor ad vnā leucā est ascēsus mōs Engaddi. in q̄ aliqñ
inuenit Danid latuisse cū Saul persequeret eum. In circuitu montis illius z in ipso erat qdam vi-
nea balsami. sed tēpore Herodis magni Cleopatra regina egypti in odiū ipsius Herodis. fauētē sibi
bi Anthonio. transtulit eam in Babyloniā egypti. et cultores balsami dicūt q̄ a meridie sabbati vs-
qz ad diem lune boues nullo modo trahere possunt aquā illā etiam si in frustra conciderent. Qrtus
habet in lōgitudine quantū bis potest iacere arcus. in latitudine iacēt lapidis. et nunc nō colitur vi-
nea balsami in egypto nisi a christianis. z rigat de quodā fonte in quo dicit beata virgo sepe puerū
Jesum baptizasse. sunt tamē surculi vineaz valde nobiles in Engaddi. sed nō colūt cos sarraceni. et
christiani nō habitant ibi q̄ colere possent eos. Sub engaddi iuxta mare mortuū sunt arbores pul-
cerrime. sed fruct⁹ earū qñ decerpit interius fanilla z cinere plenus inuenit. vt supra habitū est.
Montes engaddi alti sunt valde z sunt mirabilis dispositionis p̄crupit rupibus z vallibus. qui
etiam videntibus incitant horrorem.

Vxor loth. s. p̄
Mare mortuū

M.

Blumen Judaeorum

Hay
Bethel

Galgala

maris

Engaddi

Vinea balsami

Engaddi

Engaddi

De Jericho ad quattuor leucas cōtra occidentē via q̄ ducit in Hierusalē ad sinistrā quarentene est castrū Adomyn ubi ille q̄ descendit ab Hierusalē in Jericho incidit in latrones. Luce. x. quod mo dernis tēporibus multis cōtingit ibidem. et ab effusione frequentī sanguinis locus ille nomē accēp it. Est em horribilis visu et periculosus valde. nisi aliquis vadat sub conductu.

De adomyn ad duas leucas p̄tra occidentē est bathurim de tribu beniamin. de q̄ fuit Semei fili⁹ gemini. q̄ maledixit dauid qn fugit a facie absolō. vt dī. ij. Regū. xvj. Et est castrū satis pulchrū et in mōte alto sitū. Subtus p̄o in valle p̄tra orientē in via regia de Adomyn est lapis q̄ vocat beon filij ruben magn⁹ in modū cubam. et videt esse marmor. De bathurim 3 occidentē quātū bis pōt iacere arc⁹ loco p̄clinozi est Bethania castellū marthe et marie. ante cui⁹ introitū min⁹ q̄ sit iactus la pidis iuxta cisternā in cāpo ostendit loc⁹ ubi dñs bethaniā venienti p̄mo occurrit martha. et postea maria ab ea vocata. Joh. xj. In bethania adhuc oñdī dom⁹ Symonis leprosi. in q̄ recubuit dñs iesus qn maria magdalena venit ad eū afferēs alabastrū vnguētī. et stans retro sec⁹ pedes ei⁹ lachry mis cepit rigare pedes ei⁹. et capillis capitis sui tergebat. et osculabatur pedes ei⁹ et vnguento ungebat vt habet Luce. vij. Ista dom⁹ Barthe in q̄ fuit sepi⁹ hospitat⁹ dñs est hodie ecclia in honore ei⁹ et marie magdalene fabricata. Sepulchrū autē Lazari de quo resuscitatus fuit nō longe est ab illa ecclia. ubi etiā est facta capella valde decēs et pulchra. et monumentū eius marmore tectū. Sarraceni multū honorāt sepulchrū istud ppter miraculū resuscitandis ibi factū a dño. Recedendo de betha nia nōdū videt hierusalē ppter montē oliueti interpositū. 3 oñdī p̄mo tumor qdā terre. et videt p̄s qdam ciuitatē dilecte cū mōte syon. Descendit igit de mōte et iterū ciuitas dilecta occultatur.

Ite sub latere orientali mōtis oliueti iuxta bethphage qdā iactū lapidis dimittit ad sinistrā sub mō te offensiōis in valle. viculis valde p̄uis ascēdit p̄ latus australe et girat mons oliueti. veniēs ad lo cū ubi dñs asinū ascēdit. et p̄tinuo respēdet ciuitas cū tēplo et ecclia sancti sepulchri et sanctis locis ceteris. Venit ergo ad descensum mōtis oliueti ubi turbis p̄cedentib⁹ et sequentib⁹ clamantib⁹ quo q̄s O sanna filio dauid. et letantibus sup benedicto eius aduentu ipse videns fleuit amarissime sup illā. Inde procedendo venit inter locū orationis eius in agonia. et locū captiuitatis eius in gerthe mani. Transitoq̄ torrente Cedron venit in golgatha ubi crucifixerant eum etc.

Oterū ad descripiōes patris terre q̄ adhuc restat redeam⁹. De Hierusalem igit p̄cedēdo duas leucas p̄tra angulū q̄ est int⁹ occidentē et septentrionē est mōs sylo q̄ et distat de gabaaz saulis vnā leucā et plus. et de rama beniamin filiter. In hoc loco fuit arca dñi lōgo tpe. et tabnacuclū federis qd fecerat moyses in deserto. De ista ad vnā leucā p̄uā est gabaon ciui tas de tribu beniamin sita in codē mōte. vnde et ibi dicit fuisse excelsum maximū. Ist⁹ ciuitas inco le miserū ad Josue in galgala nūcios audietes cūcta q̄ fecerat Josue iericho et hay. callideq̄ cogitā tes tulerūt sibi cibaria. saccos veteres asinis imponētes. et vres vinarios scissos atq̄ cōsutos. calcia mētaq̄ pantiq̄. que ad iudiciū veniēt cōsuta erāt. induti veterib⁹ vestib⁹ Panes q̄s quos portabāt obuiatū duri erāt. et in frustra cōminuti. et ita veniētes ad Josue oēm q̄ simul ist⁹ dixerūt. De terra longinqua venim⁹ pacē vobiscū facere cupiētes etc. vt habet Josue. ix. ca. De Hierlm ad quattuor leucas cōtra occidentē est Emaus castellū ubi dñs ambulās cū duob⁹ discipulis in specie pegrini/ agnitus in fractione panis. hec villa hodie Nicopolis appellatur.

De Hierusalem tribus leucis sub monte sylo cōtra occidentē est Bethoron inferior de quo fit mēa tio in libro Josue et Machabeoz. et est de tribu beniamin. De Hierusalem ad quattuor leucas et dis midia cōtra occidentē euntib⁹ Dyopolim siue liddam est Cariathiarim q̄ fuit vna de vrbibus gabaonitarū. in qua viginti annis mansit arca domini. postq̄ de philistim est reducta. De cariathia rim ad duas leucas fere cōtra occidentem est Lachis similiter vna de vrbibus gabaonitarū. cuius mentio sit. iij. Regum. xvj. quā obsedit sennacherib tempore Ezechie. et fuit de tribu beniamin. De cariathiarim ad duas leucas cōtra austrum fere est Bethsames oppidum qd ad differentiā alte rius bethsames que in neptalim est dicit bethsames Jude Attamē in rei veritate erat de tribu Dan q̄ fuit circa sortē Jude iuxta mare. In campo huius ville due vacce de accaron reduxerūt arcā do mini quādo bethsamite metebant triticū in valle et morui sunt de ipsis. lex. viri et quinquaginta milia plebis: eo q̄ vidissent arcam dei nudā. vt habet. i. Reg. vj.

De Hierusalem ad duas leucas contra occidentē est Ramata sophym partim de tribu beniamin: et partim de tribu effraym erat sita tamē in monte effraym. Planicies em illa sic appellat. licet mons nō sit sed campus planus. Dicta etiā fuit Aromathia de qua fuit Ioseph nobilis decurio q̄ sepelis vit dominū Iesum xpm. Samuel ppheta fuit de ea oriundus et in ea sepult⁹. hodie dī ramula. de ra mula vel ramatha ad tres leucas cōtra occidentē est Joppe ciuitas q̄ et Japha dicit. ubi Jonas in traui nauē volēs fugere a facie dñi in tharsis. hoc est ad insulas maris. vt habet Ione. i. In ea qnā

De Jericho

De adomyn

De bathurim

De hierusalem

De gabaon

De cariathiarim

De lachis

De bethsames

De ramatha

De joppe

ad erat princeps apostolor. Petrus hospicio defertur apud se monē coriariū. cui domus erat iuxta ma-
re. In q̄ etiam ipse petrus hospicio recepit viros q̄s ad angeli monita Corneli ceterio de cesarea mi-
serat ad accersendū eū ad se. vt habet Act. x. Et eadē domo sub rupe posita facta est postmodū ca-
pella in honore scti Petri p̄secrata hodie desolata. Sūt etiā ibi scopuli in mari ad q̄s fm fabulas
Andremoda filia Thephei religata fuit deuorāda a belua marina. s; a rege p̄leo liberata. Sub ea
est ianua porē alius q̄ndā iudee ad duas leucas s; austrū. quē portū cepit Judas machabeus et lucas
cedit cū nauib; ita vt ignis in hierlm videret. vt habet. ij. Machab. xij. De hierlm ad duas leucas
p̄tra austrū sita est Bethleē ciuitas illa veri dauid ortu insignis in sinistra pte vie q̄ ducit Ebron ex-
tra viā tū ad iactū arcus vnius. pus tū occurrit sepulchrū Rachelis ad dexterā iuxta viā cui pyramis
pūtera imminet quā edificauit Jacob in titulū monumenti Rachelis. supponens eidez sup tumbā
duodecim lapides grandes fm numerz filiorū israel. q̄ hodie ibide sunt. Iuxta sepulchrū inueniū-
tur q̄dam lapilli nigri oīno sic cicera dispositi. q̄s ibide solēt colligere pegrini ppter mira q̄daz que
hic dicunt fuisse facta. Contra p̄o ciuitatē bethleem est turris Ador siue gregis vbi Jacob dicitur
aliquanto tēpore post mortē Rachelis mansisse et pecora sua pāuisse.

Bethleem.

De Bethleē ad q̄ngz iactus arcū fere est loc⁹ vbi pastores custodiētes vigiliās noctē sup gregē suū
in hora natiuitatē xpi viderūt et audierūt angelos cāntantes. Gloria in excelsis deo Qui etiā nūciauerūt
natū esse mūdi saluatōrē. Bethleē p̄o sita est in mōre alto sed arto. q̄ ab oriēte in occidentē in longitu-
dinē se extendit. Ab occidentē h; introitū et ibi est cisterna iuxta portā de q̄ dauid cōsiderauit bibere cū
esset in p̄sidio et statio philistinorū in Bethleē. et tres fortissimi p media castra philistinorū preerūt
et hauerūt aquā de cisterna bethleē q̄ erat in porta et attulerūt ad Dauid vt biberet. vt habet. j. Pa-
ralyp. xj. ca. In fine p̄o oriēti ciuitatē eiusdē sub rupe q̄daz q̄ erat iuxta murū ciuitatē et videt fm
mōre terre illi⁹ fuisse locus p stabulo. habēs p̄sepe excisum in petra vt ibi moris est facere p̄sepiā.
ortus est huic mūdo de p̄gine matre sol iusticie xps ihs deus nr. Ostendēs se sua natiuitate fordes
et tenebras mūdi ablaturū eo q̄ in sordib; nasci et oriri voluit talis loci. Iuxta p̄dictū p̄o rupem est
aliā capaciōr quattuor tū pedib; distās. sub q̄ erat p̄sepe in q̄ dulcis puer ille mor nat⁹ corā boue et
asino pānis inuolūt⁹ fuit reclinat⁹. videt mihi p certo vna tū rupes fuisse. sed factū est ostiū in me-
dio p rupem p qd in choriū de illa capella est ascēsus. Ad locū autē dulcissime natiuitatis descendit ab
ecclia in capellā p decē gradus cū⁹ cause supius assignate sunt. Est autē capella illa tota interi⁹ facta
de ope musino et strata marmore et sumptuose valde facta. Sup locū illū vbi bēa virgo peperit p̄o di-
ci mulla sup tabulā marmoreā q̄ strata est ibi. De lapide etiā nudo videt ibi ps vbi nat⁹ est xps. St
militer etiā ps quedā p̄sepi in q̄ iacuit xps relicta est nuda. q̄ loca fideles deuotissime osculant. Nō
vidi nec audiui aliquē q̄ dixerit se eccliam vidisse tā deuotā in toto orbe terrarū sic est ecclia bethleē
mitana. Sūt em in ea colūne marmoree p quattuor ordines disposite nobilissime. nō solū multitu-
dine. sed magnitudine stupēde. p̄terea natis ip̄a ecclie desup colūnas vsq; ad trabes facta est de ope
musino pulcherrimo et nobilissimo de oib; hytorijs a creatōe mūdi vsq; ad aduentū dñi ad iudiciū
Totū etiā sup pavimentū ecclie strātū est marmore diuersorū colorū. qd mira varietate pictura de-
corat. quaz p̄cū fm opinione multorū nō pōt estimari. Sarraceni q̄dem oēs ecclias bēe p̄ginis ho-
norāt. sed p̄cipue istā que est in bethleē. Soldanus p̄o vidēs in ecclia ista ornatū et tabulas et colū-
nas oēs p̄ciosas valde p̄cepit oia deponi et portari in bābiloniā. volens inde palatiū suū edificare.
Vira res artificibus cū instrumentis accedentib; ipso ad huc Soldano astante cū multis alijs. de
sano et integro pariete quē nec acus videbat posse penetrare serpens mure magnitudinis exiuit. p̄i-
meq; tabule que occurrit dedit morsum. tabula p transuersum crepuit. secundā adiūt. tertiā et quar-
tam. deinceps vsq; ad tricesimā. et sic omnib; accidit omnibus stupentib; etiā ip̄o Soldano cōtinuo
propositū renouante serpens disparuit. Remansit igit ecclia et remanet vsq; hodie sicut prius. re-
stigia tamē corporis serpentis apparent vsq; hodie in singulis tabulis quas transiuit quasi cōbustio
quedā igne facta. Et sup omia mirabile videt quomō serpens ille potuerit sic trāsire in pariete qui
erat planus et politissimus sicut vitū. In exitu hui⁹ ecclie contra aquilonē est ambitus claustrī
qd fratres aliqui minores hodie inhabitant. Loca sacra hui⁹ ecclie et claustrī supius sunt etiā de
signata et descripta vnde bic trāseō. De ecclia ista q̄stum iactus est lapidis fere contra orientē est ec-
clesia sancte Pauli et Eustochii filie eius. vbi sunt etiā sepulchra earundē. De bethleem ad di-
midā leucam est villa quedā contra occidentē nomie Bezech que abundabat quondā optimo vi-
nō ita q̄ in terra illa non inueniebāt melius. In hac villa captus est Adombezch a filijs israel. ce-
sis summitantib; manū eius et pedum qui dixit. lxx. reges amputatis manū ac pedum summita-
tib; colligebāt sub mensa mea ciborū reliquias. Sicut fecit ita reddidit mihi deus. Adduxerūtq;
eum filij israel in Hierusalem et ibi mortuus est. vt habet Iudicij. j. capitulo.

Prespe dñi

+ hui⁹ q̄ ip̄o munitur
ecclia sup p̄cedē san-
cti p̄sepe fuit in p̄o
munitur q̄ ip̄o munitur
p̄sepe fuit in p̄o
munitur in p̄o munitur

Nō. munitur

De bethleem ad seylucas 5 oriente sup mare mortuu est mos Engaddi de q dictu est sup. De engad
di tribu leucis ptra austru est collis Achile q postea edificato ibide ab Herode castro inerpugnabi
li. Deslida est appellat. In h loco dauid saulu fugies dicit aliquiens latuisse. vt habet. i. Reg. xxiij.
De bethleem ad duas leucas ptra collē achile est ciuitas Thecua in mōre sita. de q iuit Amos pphē
ta q etiā sepult. ibide est. quē Ochozias rex isrl vecte p tympora trāssitū interfecit. hūc ciuitati ad
iacet desertu thecne. Inter thecua z engaddi est vallis bndictiois. vbi Josaphat rex Iuda pugnit
ptra ydumeos z filios Amōn z vicit eos. Iuxta hūc locū ad vnā leucā ad sinistrā cōtra desertū qua
rentene est castrū quoddā ab herode magno edificatū. qd herodiū dē in alto loco sitū. vbi idē est se
pult. vt dicit Iosephus. De thecua ad qnq leucas int orientē z austrū est Ziph oppidū iuxta deser
tū qd etiā ziph dē. vbi legit dauid siliter latuisse. vt habet. j. Regū. xxvj. Huic 5 austrū adiacet des
ertū Maon in q est mons carmelis vbi habitauit Habal carmelus. vt dē. j. Reg. xxv. q nūcios da
uid repulit. Cui etiā vxorē Abigail duxit dauid eo mortuo: vt habet ibide. Deserto maon int aus
tru z orientē adiacet mōs seyr ali. in ydumea quā terrā lōgo tpe filij isrl iussu sunt circūire. Deut. iij.
Deserto maon 5 austrū adiacet trā Amalech quā iussus est saul auertere. j. Reg. xv. interfecit habi
tatoribz ei. Ante terrā amalech 5 maris mortui linguā est cadebarnē. de q loco Moyses misit duo
decim exploratores ad pterandū terrā chanaan. z dicit ad eos. Ascēdite ad meridiana plagā. Cū
q veneritis ad mōres psideate terrā qlis sit. et pplm q habitator est eius zē. Cōfortamī z afferite no
bis de fructibz terre illi. Erat autē ipus qū iam pcoque vne vsci poterant: vt habet Numeri. xij. Ibi
etiā lōgo tpe māserūt filij isrl z inde iussu sunt montē seyr circūire z redire i desertū p viā marj rubri.
De bethleem ad tres leucas ptra austrū in viā q ducit ebron est bethzacha villa in alto loco sita cui
ad austrū adiacet alia villa Rama noie excelsa valde in q in colle sublimi stans pōt videre totā terrā
Arabie vsq ad montē seyr z oia loca circa mare mortuū z loca latibuloz dauid iordanē insup vsq
serthym z vsq ad montē abarim. Cōtra occidentē pō totū lit. maris magni ab Ioppe vsq gazan z
berfabee vsq desertū seyr. totā insup terrā philistim a ramathasophym p Beth z Achoron et Ezo
tū z Jamniam z Ascalonē cū omni planicie sub mōte iuda. De rama plus q leuca vna ad dexterā
ape viā regiā que ducit Ebron est mambre vbi hitabat Abraā longo tpe. vbi sedēs ad radicē mam
bre in ostio tabnaculi sui. vidit tres viros descēdētes priā quos etiā recepit hospitio: vt dē Gen. xxiij.
Ier illa hodie ibide ostendit ante ostiū tabnaculi abrae. Uerū illa vetus aruit. s. de radice ei. alia
nata est. et hz folia paulo maiora q lentiscus. s. fructū oino sic querus. De ilice mambre p dimidiā
leucā ad dexterā iuxta viā est Ebron illa vet. ciuitas q hodie oino est destructa. z sunt ruine ei. ma
gne valde z videt fuisse satis ghosa. De ista ciuitate qstūm ar. pōt iacere ptra austrū fere. et tū decli
nādo ad orientē est Ebron noua edificata in loco illo vbi erat spelūca duplex in q sepulti sunt Adā
z Eua. Abraā z Sara. Isaac z Rebecca. Jacob z Lea. Sarraceni circa hāc spelūcā duplices q
erat quondā ecclesia cathedralis edificauerūt munitionē firmam valde.
De spelūca duplici cōtra occidentē qstūm iacere pōt arcus bonus est ager Damascen. in quo lo
co plasmatus fuit Adam. Ager iste in rei veritate rubeam valde habet terraz que est oino flexibilis
sicut cera quā sarraceni portant in camelis in egyptū. in ethiopiā z indiam. et ad loca alia. pro spe
ciebus valde charis videntes eam. et tamē modica apparet fossio illo in loco. Dicit enī q semp an
no reuoluto quātūcūq magna facta sit fossio semp miraculose replet. Dicitur etiā q quicūq ter
ram istam secū portat nulla bestia eum offendit. hominē insuper dicit a casu conseruare. Vallis ista
circa Ebron fertilis est nimis et amena supra modū et delectabilis ad manendum.
De fossia ista cōtra austrū ad iactū arcus est locus vbi Layn fratrē suū occidit. sicut dē Genesis. iij.
Item de fossia eadem contra occidentē quātūm bis potest iacere arcus in monte quodam a latere
Ebron veteris austrāli est spelūca quedā in rupe in qua Adam z Eua interfecitū Abel filiū suū
luserūt centum annis. Sunt hodie in spelūca lecti singulorum z fons intus scaturiens de quo bi
bebant. Etabet fere pedes triginta in longitudine z latitudine spelūca ista.
De Ebron ad duas leucas cōtra austrū est Dabir que est cariath sepher. id est ciuitas litterarū quā
cepit orthoniel filius zenem frater caleph iunior. et dedit ei axam filiam suam vxorem z irriguum su
perius z inferius. vt habetur Josue. xv.
De ebron ad duas leucas cōtra aquilonē fere sed declinādo partim cōtra occidentē est Heelleschol
id est torrens boni vel vallis lachrymarū. vnde exploratores tulerūt palmirē cū vna sua quē porta
bant in vecte duo viri. de malis quoq granatis et de ficis loci illius. vt habet Numeri. xij.
Ad leuā huius vallis per dimidiā leucā descendit riuus in quo Philippus baptisauit virum ethio
pem eunuchum candacis regine ethiopum qui erat super omnes gazas eius: veneratq adorare in
Hierusalem et euectebatur sedens super currū suū zē. vt habetur Actū. viij.

Mambre

Ebron

Agger Damascen
vbi adam plasmatus

Deserto

Mediana 5 mambre

Adam et Eua
luserunt Abel

65
Denelelechol quattuor leucis cōtra Hierusalē est dom⁹ Zacharie in quā intrauit beata virgo et saluauit Elizabeth. Ubi etiam natus est sanctus Johannes baptista.

De domo illa ad duas leucas contra aquilonē est Robe ciuitas sacerdotū que nūc betgenopol dicitur in via que ducit dyopolim ⁊ ramatha ubi Dauid ab abimelech sacerdote accepit gladiū goliath gethei. vt habet. i. Regum. xxi.

De Bethleem ad vnā leucā ⁊ plus via q̄ ducit theciā sepulchrū est sancti karioth abbatis cū suis monachis q̄ omnes eo migrante migrauerūt. et fuit quondā cōcursus magnus ad locū istum.

Iterum pergendo cōtra austrum quattuor leucis de Accon occurrit ciuitas cayphas sub pede montis carmeli aquilonari.

De caypha ad tres leucas cōtra austrum est peregrinorū castrum munitissimū. situm in corde maris. quod quondā fuit fratrū militie templi.

De caypha ad vnā leucā est spelunca Helie et mansio Helisei. et fons ubi habitabant filij prophetarum in carmelo.

De castro pegrinorū ad quattuor leucas est Cesarea palestine metropolis q̄ quondā fuit sedes archiepiscopalis. hec pmo dicebat Dor postea Purgus straconis. S. Herodes magn⁹ eā instaurauit ⁊ cesareā appellauit in honore cesar⁹. de cui⁹ structura ⁊ munitiōe Iosephus multa scribit. Cingit ab occide mari magno. ab oriente palude quadā dulci ⁊ profunda. in q̄ est multitudo cocodrillorū. Sicut quidē habuit firmū cesareā. s. hodie penit⁹ est destructa. Mansione in ea habuit philippus ⁊ filie ei⁹ quattuor fegines pphetisse. Actū. xxi. Petrus etiā in ea baptisauit Cornelium centurionē. Actū. x. q̄ prim⁹ in ea fuit epus. Paulus etiā in ea corā rege agrippa ⁊ felice pside cōtra terrā cullū oratorē elegatissime disputauit. Actū. xxiij. De cesarea ad tres leucas cōtra austrū est villa quedā hodie Assur dicta. quondā tñ antipatrida dicebat. ab antipatre patre herodis magni que fuit quondā fratrū hospitalis sancti Johānis. De assur ad quattuor leucas cōtra orientē est manerich nūc katho dicta. ⁊ fuit de tribu Manasse in planicie sub monte Effraim sita nō longe a monte Saron. In hac psideiū militū posuerūt sarraceni cōtra castrū pegrinorū qñ ipm expugnauerūt.

De katho q̄tuor leuc⁹ ptra austrū est mōs Saron et oppidū saronā. cui⁹ mērio fuit actib⁹ aploz.

De assur sunt quattuor leuce vsqz Joppen que est sup mare sita. De hac dictū est supra.

De Jope quattuor leucis est Beth nō longe a mari sita quondā vna de ciuitatib⁹ philistinorū. sed nunc modicū casale est ⁊ vocatur ybily in colle situm ab ea pprie incipit terra philistinorū.

De Beth ad duas leucas cōtra austrū est bethsames iuda. de qua dictū est supra.

De bethsames ad duas leucas cōtra austrū in mōre iuda videt mōs modyn de q̄ oriūdi erant Machabei. ⁊ monstrant hodie sepulchra eoz. illuc etiā pēul ita vt videant in mari. qz alt⁹ est situs loci.

De bethsames fere ad quattuor leucas cōtra austrum nō longe a mari est Accaron ciuitas secunda de quinqz vrbibus philistinorū. nunc modicū est casale tamē adhuc antiquū nomen retinet.

De Accaron ad quattuor leucas cōtra austrum est Azotus tertia de quib⁹ ciuitatibus philistinorū per vnā leucā distans a mari. et est nunc similiter casale satis paruum.

De iope ad duas leucas est Lydda siue diospolis de qua dictū est sup. Inde ad duas leucas cōtra orientē fere sed tñ aliq̄ntulū cōtra aquilonē est lebna nō lōge a lachis quā cepit Josue ⁊ obsedit senacherib. sicut dicit. iij. Reg. xviij. Inde trib⁹ leuc⁹ via q̄ ducit in gabaon est Azecha oppidū ⁊ maceda q̄ ambo cepit Josue cū liberasset Sabaonitas ubi se in spelūca absconderūt qnqz reges: vt habetur Josue. x.

Inde trib⁹ leucis cōtra orientē nō longe a Robe est Sochet inde iuxta vallē ibere binthi. ubi dauid puer in funda ⁊ lapide interfecit Holiam getheum. vt habet. i. Regum. xviij.

De nobe q̄ nūc bethenopol dicitur sunt tres leuce vsqz in Emaus q̄ hodie Nicopolis appellatur.

De Emaus vna leuca ⁊ dimidia ascendit p vallē raphaym a latere dom⁹ zacharie q̄ reliquit ad dexterā cunab⁹ in hierusalem. Et de eadē domo p vnā leucā ⁊ dimidiā est castrū valde munitum Bethsura dictū. situm in latere mont⁹ cōtra bethleem qd edificatū fuit tempore machabeoz. ⁊ per fraudē cepit illud Antiochus adolescēs. Distat autē p dimidiā leucā ⁊ parū ampli⁹ de hierusalem.

De Azoto sex leucis cōtra austrū est astolona quarta ciuitas philistinorū in litore maris sita forā mā habens semicirculi munita valde. et est quodāmodo robur sarracenorū in illa.

De astolona quinqz leucis cōtra austrum est Gaza ciuitas in litore maris sita. que nūc cōmuniter dicit gazera. et est sita in via que ducit in egyptū. de qua infra in secunda parte dicet.

De Gaza sunt quattuor leuce vsqz bersabee q̄ nunc gallyn dicit. ⁊ est termin⁹ iudee et terre promissionis ptra austrū. In hac multo tpe habitauerūt Abraam ⁊ Isaac. sicut dicit Genes. xij. Et distat ab Ebron vltra vnā dietā sic ⁊ Gaza. Has ptes terre pmissionis q̄ cesserūt in sorte tribus iude sedur desertū illud magnū qd extendit vsqz in flumen egypti. in quo multo tpe filij israel manserunt

De Cesarea
palestina

Lissa

De nobe
betgenopol

De Bethsura

Gaza

de loco ad locum transientes. de quo deserto infra latius agetur in secunda huius parte Et hec de terra ista et locis eius dicta sufficiant.

Cum po civitatis Hierosolyme fundamenta in montibus sanctis. teste David collocata dicantur. non incongruū duri de montibz israel. pferim q crebro de eis fiat mētio in sacra scriptura paulo amplius disserere. Et primū quidem in genere. deinde in specie de aliquibus.

De montibus Israel in genere.

Mōtes israel dicunt mōtes generaliter totius terre pmissionis. siue fuerint ultra iordanē siue citra. sepe etiā sumunt p terra decē tribuū q fuit montuosa. pcpue in tribu Dan et Effraym. Nam et decē tribus nomē israel sibi vēdicauerūt sub Jeroboam filio Naboth q fuit de effraym. et regnavit p mo in samaria sup decē tribus. vt habet. iij. Reg. xij. Hi montes multū erant pascuales. vberes fructuosi. et frugiferi oliuēis et alijs arboribz fructiferis cōstiti. erant etiā medicinales herbis et speciebz aromaticis pleni. vt dicit Isidorus libro. xij. capitulo. iij. Naz et tota terra illa quondā varioz opum diues erat. frugibz fertilis. aquis illustis. optima ballamis. adeo q ob gratiā alimentoz. iudei hanc terrā melle et lacte fluentem iudicabāt. In eius etiā montibz ppter pascuāz abundantia. innumerabiliū ouū et pecoz greges et armēta pascēbant. Spēs etiā innumerabiles in eisdē mellificantes herbarū et flōzū suauitate dulcissima nutrebant. Fructus et fruges ppter aeris temperiē et rozis abundantia citissime ad maturitatē in illis montibus ducebant. Aurū argentū et cetera metallōz genera in illis montibz fodiebant. Deniqz fontes et flumina de venis montū supinis. pgrediebant. Loca munitissima in illis montibz edificabantur. Fere siluestres sic nigrīdes et leones in illis nemorosis montibz cōuersabant. Verū quē admodū reliqua terra illa. ppter peccata inhabitantiū et frequētes eius infestationes vilis admodū effecta est et pene sterilis atqz infractuosa. Ita et montana illa lōge a p̄stina perierūt vbertate et fecunditate. Quia tamē frequens de eis fuit memoria sacra in pagina aliqd vel breuiter de eis dicere haud ab re erit.

¶ Sequitur nunc de montibus Israel in specie.

De montibus Israel in specie Et primo de monte Syon.

Syon mons erat in Hierusalē. sup cuius vertice erat arx siue turris david ibi posita pro decore et defensione ciuitatis. In vno aut latere mōtis Syon erat templū quasi mediū int arcem et inferiorē ciuitatē. vt scz munitio arcis defenderet templū et templū cū arce pegeret ciuitatē Et ideo sepe scriptura vocat Hierusalē filiam syon. qz sicut filia protegit a matre et subdit ipsi matri. sic ciuitas inferior: tēplo fuit subdita atqz arce. Tante aut auctoritatis et nobilitatis inter ceteros mōtes fuit mons Syon. qz nō solū ciuitas Hierosolyma atqz etiā ipsa iudea. verū et vniuersalis ecclia tam ex iudeis qz ex gentibz cōgregata sepius in pphetis noīe syon designat. si aut ibi fundant exultatiōe vniuersę terre mons syon. latera aqilonis ciuitatis regis magni. Nam mōs syon fuit mons magne altitudinis et sublimitatis. magne fortitudinis et firmitatis. magne plenitudinis et vbertatis. magne pulcritudinis et amenitatis. maxime cōfidentie et securitatis. maxime opulentie et locupletatiōis. maxime leticie et exultatiōis. pfecte iusticie et sanctificatiōis. mons doctrine et eruditionis. sicut scriptū est. De syon eribit lex et verbū dñi de Hierusalē. mons pphetie et reuelatiōis. vt et multis scripturis et eius cōditionibus gloriozis late posset ostendi. sed breuitatis gratia his obmissis ad alia referenda pergendum est.

¶ De monte Moria.

Moria est mons in Hierusalē in quo edificatū est templū Salomonis. sic dicit. ij. Paralip. iij. Hūc cū montē emit david ab ornā tebus eo sercētis sictis auri purissimi. vt in eo edificaret altare domio. quādo pro numeratiōe quaz fecerat populus est paullus. vt habet. i. Paralip. xxi. In hoc mōte immolauit dño et orauit. et exaudiu it illū dñs de celo i igne sup altare holocausti. In hoc mōte obtulit Abraam holocaustū pro Isaac. quē dñs pcepit ibidē immolari. vt habet Gen. xxi. vbi dicit glosa Hieronymi sup illud verbū. vade in terram vñdīs et offer fū tū sup vñū montiū zē. Hanc montē hebrei dicūt esse illū in quo postea templū conditū est in arca ornā tebus in monte moria. qz idcirco illuminās et lucēs interpretat. quia ibi est dābir hoc est o: oculū dei. et lex et spūs qui inspirat pphetas. et docet hoies veritatē. hucusqz Hieronymus in eodē loco credit Jacob dormiuisse et ascendentiū angeloz p scalam ridisse visionē. vt patz Gen. xxvii. vbi dicit glosa sup illud verbū. Nō est hic aliud nisi dom⁹ dei zē. hoc dicit quia pūdit templū

et dei cultū ibidē futurū. Fuit autē iste locus collis a latere montis Syon ubi edificata est postea turris David. vnde patz ex predictis q̄ mons moria fuit mons visionis et reuelatōis. mons sacrificij et oratōis. mons propheticus et instructionis. mons luminis siue illuminatōis. mons angelice frequentatōis. mons diuine apparitionis. mons misericordie et propiciationis.

¶ De monte Oliueti.

Ons oliueti est mons in iudea iuxta Hierusalē sic dictus. propter copiam oliuarum que in monte illo maxime abundant. Et ideo ab Augustino vocat mons crismatis et vinctōis. mons luminis. mons pinguedinis et refectōis. et mons medicaminis et curatōis. Et hoc dicit propter oliuarū ibi crescentiā abundantiam. quarū fructus est vinctuosus. luminosus et deliciosus. quia ut dicit Isidorus. Oleum oliue ex radice amaritudine surgit in pabulū luminis. in medicamē vulnerū. et in refectōne esurientis. In huius montis oliuarū radice siue pede sunt rivulus qui dicitur torrens cedron. inter cuius montē et ripam fuit hortus quē dominus orationis et quietis gratia sepius frequentavit et subintravit. vnde et ibi captus fuit p̄mo in horto qui gethsemani dictus est. ut dicit Ioh. xij. Ibi etiam scilicet in pede montis fuerat quondā villula dicta gethsemani. cuius horti tunc tēporis adhuc ibi erant. ut dicit Augustinus. Et illorū locum hortiū dñs ex consuetudine frequentabat. Hic autē mons fuit ad orientalem partē templi. et ideo mane illuminabatur sole oriente. de vespere vero et de nocte illustrabatur ex fulgore a luminaribus templi resplendēte. Et ideo merito mons luminis dicebatur. tum quia a celo et a templo lumen recipiebat. tum etiam quia lucis materia olei sui abundantia alijs impendebat. ut dicit Augustinus. In hoc monte erat quidā viculus nomine bethphage quē sacerdotū erat in cuius montis latere erat ciuitas dicta Berthania quē fuit ciuitas Barthe et Lazari et marie. ut dicit glossa super Matthē. xxi. De hoc monte dñs celos ascendit. et super eundē montem ad iudiciū apparebit. ut patz in Actibus apostolorum. i. capitulo. In hoc monte edificavit Salomon delubrum excelsum. ut patz. iij. Regū. x. Et ideo vocatus est mons oliue et propiciatōis. mons offensio- nis. iij. Regū. xxiij. scilicet quia in illis ydolis offendit Salomon deum suum.

¶ De monte Ebron.

Ebron mons est in iudea. in quo sita erat vetus ciuitas olim quidē famosissima. hodie autem desolata. ab eiusdem montis nomine Ebron dicta. cuius vallis dicitur Hambrē iuxta quā est alia ciuitas dicta noua Ebron secus speluncā duplicem extructa. Mons autē iste et ciuitas Ebron iure meritoque vniuersis solēnis habet et per celeberris ratione sanctorū patris archarū quorū corpora ibidē quasi a mundi principio requiescunt. Est etenim ciuitas ipsa antiquissima. A. 13. Ebron septē annis ante thamini urbē egypti cōdita est. ut habet Hieron. xiiij. Illi quoque montē potē- tissimi et fortissimi viri iure hereditario possederūt. ut patz Josue. xv. ubi inter cetera ita dicit. Dece- uit ex ea Saleph filius Enach Sezei et Achiman et Tholmay de stirpe Enach etc. In hoc monte tanq̄ in loco tuncior dñs principū regni dauid instituit. et eillic ascendere post mortem saulis iussit. ubi septē annorū spacio regnās. tandem ad totius regni Hierusalē fastigiū assumpserunt. Iste mons ab antiquis Canatharbe fuit p̄mus nūcupatus. id est ciuitas quattuor quia notatissimorū virorū quattuor corpora ibidē requiescunt. scilicet Adam Abrahā Isaac et Jacob. ut dicit Hieronymus. Ibi et virores eorū famose mulieres sepulte sunt viz Eva Sara Rebecca et Lia. In spelūca hi omēs re- cōditi duplici quē respicit mambre. quā emit Abrahā a filiis Seth. ut habet Gen. xxiij. Illuc sarrace- ni sepe vadūt peregrinatū. muschkeam insignē ibi habētes. nec aliquē siue xpianū siue iudeū ingre- di illam sinunt. Verū per quandā fenestrā sepultura illa conspici potest.

¶ De monte Bethel.

Montes Bethel sunt in iudea vicini Hierusalē. ubi domus domini fuit sub Salomōe edi- ficata. Sunt autē montes Bethel nemorosi arboribus consiti. fertiles et secundi. grami- nibus et herbis aromaticis pleni. et ideo cerui capree et bynnoli. frequentare illorū mon- tium cacumina sunt consuevi.

¶ De monte Sylo.

Mons Sylo qui hodie ad sanctū Samuelē dicitur. altior est omnibus montibus in terra san- cta existentibus per circumitū. et quantū ad suū supereminet vniuersis. et ibi multo fuit refer- uata tēpore arcæ federis dñi. Atq̄ crebro populi israel cōuentiones in eo celebrare pro di- uersis causis ut in plerisque veteris testamenti locis habetur.

¶ De monte Barisim.

Qarism vt dicit Hieronymus est mons iuxta Jericho cui vicinus est mons hebal ex aduerso respiciens. In his duobus montibus benedictiones et maledictiones populo intrantem terram promissionis promulgabant. vt per benedictiones prouocarent ad bonum legis amatores. per maledictiones po terrerent decalogi transgressores. In Barism sex tribus nobiliores cum sacerdotibus proclamabant benedictiones. vt habet Deut. xxv. capi. Et ideo inoleuit consuetudo vt mons ille haberet in veneratione a posteris. et frequentaretur causa sacrificij et orationis. Tunc inter iudeos et samaritanos fuit contentio de loco adorationis. samaritanis preferentibus montem garism conuenientior esse ad orandum quam templum in hierusalem. iudeis contrarium asserentibus. vt patet Jo. iij. et in textu quam in glossa.

De monte Hebal.

He bal est mons trans iordanem in quo steterunt sex tribus post iordanis transitum ad maledicendum illis qui precepta decalogi non seruarent. vt patet etiam Deut. xxv. Et est mons vt dicitur cauernosus et voraginosus. patiens sepius terrenorum cui concordat interpretatio eius. nam hebal vorago interpretatur. Fuit itaque mons maledictionis et interpretationis. in quo mala transgressores imprecabantur. Reputabatur etiam mons vilitatis et abiectiois. unde et sex tribus ignobiliores scilicet ancillarum filij super montem hebal fuerunt ad maledicendum populo deputati. Deut. xxv.

De monte Quarentena.

Quarentena est mons excelsus valde iuxta Jericho. ad dimidiam leucam cundo de galgalis in Jericho. In cuius supercilio secundum aliquos christus a dyabolo fuit ductus. vbi ei ostendit omnia regna mundi et gloria eorum dicens. Hec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. vt habet Matth. iij. Alij autem tradunt quod in alio quodam monte fuerit christus tentatus qui per tres leucas distat ab isto. existens in deserto a latere bethel et hay australi. Sed id certum habet quod in isto monte fuit christus quando ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus. ductus in desertum illud a spiritu sancto post baptismum. vt tentaretur a dyabolo. vt habet ibidem. In huius pede montis effluit flumen Helici. de quo habet. iij. Regum. ii. ca. quod viri ciuitatis Jericho accedentes ad belizem dixerunt. Ecce habitatio ciuitatis huius optima est. sicut tu domine ipse. respicias. sed aque pessime sunt et terra sterilis. Et ille iussit sibi afferri vas nouum et mitti in illud sal. Quod cum allatum fuisset egressus ad fontem aquarum qui est in pede montis huius. et misso in illud sale sanauit aquas vt non esset in eis vltra mors neque sterilitas et ita sanate sunt aque ille versus in die hanc iuxta verbum Helici quod locutus est. Est autem flumen amenus valde et delectabilis. iuxta quem peregrini illo venientes conuiuiscere et pausare solent.

De monte Hermon.

Hermon est mons modicus super iordanem situs. qui herbis et pascuis est secundus. Nam circa radices eius siue circa pedem fluentis iordanis imbuitur. circa verticem vero eius seu cacumen copioso rore perfunditur. et ideo virore ex rore et aque influentia decoratur et insignitur. propter quod et ibi nutriebant pecora que in templo debuerunt immolari domino et offerri. Et quod animalia ex rore fluminis et herbis impinguata. in monte syon. id est in atrio templi offerebantur. Ideo dicitur secundum hebreos per prophetam quod ros hermon descendit in montem syon. quod ad litteram fieri non potuit. quia mons syon monte hermon altior existit. Insuper et ab eo valde remotus fuit. pro tanto igitur ros montis hermon dicitur descendisse in syon. quia pinguedines et adipos animalium que in illo monte pascebantur ad pastum ignis altaris in Hierusalem in sacrificio offerebantur. propter quod et hermon lumen exalta tum interpretatur. sicut dicit glossa super psalmum. quia lumen in altari augebatur quando ignis sacrificij tali pabulo fovebatur.

De monte Carmelo.

Carmelus est mons iudee in qua est ciuitas dicta Carmela. Et est duplex carmelus. vnus in superiori parte contra meridiem. in quo Nabab legitur pauisse greges. i. Regum. xxj. Alius est Carmelus in inferiori parte terre respiciens mare. vterque mons fertilis est in pascuis fructibus et herbis.

De monte Ziph.

Ziph mons est squalidus et vmbrosus. in quo latuit dauid quando fugit a facie saulis. et est iuxta carmelum. in quo nabab carmelites quondam habitabat. qui fuit de stirpe caleph. vt dicit Hieronymus. Est autem mons multum nemorosus. dumis et arboribus instructus con situs. et saluosus feris et ibicibus peruius. speluncis et antris plenus et plurimum cauernosus. et ideo fugitiuis et latere volentibus congruus est. et ignotis transennibus periculosus.

De monte Thabor.

Tabor est mons in medio capo. et est mons mira rotunditate sublimis. distans a cesarea de-
 ce militibus ad orientalem plagam et fuit in confinio zabulon iacob et Neptalim. Hic
 mons inter totius terre promissionis montes maxime est famosus ratione situs. fertilitatis ame-
 nitatis fortitudinis et firmitatis. Glaba enim illius montis est fertilis vineis. oliuis. et alijs
 arboribus fructiferis et herbis. Aer ibi est salubris. ros frequens et dulcis. imber tam temperatus quam se-
 rotinus mediocritas. Ibi arborum proceritas que non deponit hyeme vel estate comam vel virorem suum
 Ibi autem multigenarum canorus sonitus et sonora suauitas. quarum voce afficit auditus. pennarum va-
 ria disposuere ad earum aspectum prouocat visus. in carum suauitate delectatur gustus. Et ideo multi
 sunt ibi aucupes auculis locum istum frequentantibus rhetia et tedículas imponentes. sicut dicit Hie-
 ronymus super illum locum Osee. iij. quasi rhetie impansum super montem Tabor etc. Super omnia autem mo-
 tem istum reddit commendabilem presentia saluatoris qui in hoc monte docuit. In hoc monte gratia oratio-
 nis procurauit. In hoc monte aliquando paupere populum. et tam spirituali quam corporali pabulo recreauit. In
 huius montis etiam supercilio coram discipulis suis se transfigurare voluit. et future claritatis gloriam in
 suo corpore discipulis reuelauit.

De monte Libano.

Libanus est mons phenicis altissimus. cui sepe meminerunt prophete et scripturę. Dicitur enim
 aut libanus a thure. ut dicit Isidorus. quod ibi colligitur cuius pars ad orientem respiciens liba-
 nus appellatur. ut dicit Isidorus. Libanus etiam id est candidatio vocatur. quia perpetuis niui-
 bus semper hyeme seque et estate candidatur. Nullo enim tempore ita nix totaliter eliquescit quin in
 aliqua sui parte in eo valeat inueniri. Est autem libanus fluuiorum et fontium principium et origo. ex cuius
 enim radice oriuntur duo fontes scilicet Jor et Dan. qui simul iuncti iordanem efficiunt. Libanus igitur est mons
 redolentis et summe aromaticitatis. nam ibi herbe odorifere crescunt. ibi etiam arbores thurisferę coales-
 cent. quarum gummi electum olibanum a medicis nuncupantur. Item mons est sufficientie et fecunditatis.
 Nam propter rores abundantiam et pluuiarum frequentiam herbis abundat. precipue pascuis vberimam
 et fructibus optimis et maturis. Et ideo in monte libani nutriebant animalia que offerebantur in templo
 et in ipsius pascuis fouebantur. Item mons erat eminentie et maxime sublimitatis. quoniam omnes alios
 montes illius regionis altitudinis sui libanus excedebat. Et ideo venientibus tyrum per remota valde ma-
 ris nauigia. se nauigantium oculis offerebat. et quos deberent nauigantes petere portus. sua altitudine
 ostendebat. Item mons erat indeficientis influencie et semper eterne humiditatis. nam quousque siccitate per-
 ferat in sua superficie. nobilissimis tamen abundat interiuscens venis aque. ut patet in puteis aquarum
 viuentium. que iuxta Salomonis sententiam in canticis solent continere cum impetu de libano emanare. ut di-
 citur Cantico. iij. quasi puteus aquarum etc. Item mons confidentie et securitatis. nam in libano quiesce-
 res tuti sunt a venenosis serpentibus que sua aromaticitate et virtute fugant tam herbe quam arbores ibi
 de continuo crescunt. nam cedri ibi crescunt suo odore fugant omnia venenosa. et ibi venenosa reptilia vi-
 uere non permittunt. Item mons est pulchritudinis et amenitatis. Nam cedrorum et aliarum virentium arbo-
 rum mira proceritas graminum. et herbarum continua viriditas. aurum siluestrium. sonora suauitas. riuulo-
 rum et fontium multiplicitas libanum amenum faciunt et iocundum. Item mons est medicine et sanitatis.
 ibi enim species aromaticę crescunt. que sunt contra morbos innumerabiles remedia et medela. Ibi cypressi
 et oliue quorum liquores et resine sunt contra diuersarum infirmitatum incommoda. precipue medicine. Item
 mons leticie et iocunditatis. nam in collibus libani quondam creuit abundantia vini optimi. quod preci-
 pue leticie et hilaritatis maxime est inductiuum. Item mons honorificentie et dignitatis. nam inter omnes
 montes arabie phenicis et syrie. mons libani in sublimitate in fecunditate in amenitate et aeris salu-
 britate obtinet principatum. ut dicit Hieronymus et Iosephus.

De monte Semeron.

Semeron est mons de quo dicitur. ij. Paralip. xij. Mons in quo est modo sebastie. ubi reli-
 quie Johannis baptiste requiescunt. In eodem quidem monte prius edificata est samaria a
 qua et tota regio postea samaria est vocata. Hec ciuitas ratione montis fuit fortissima. et ad
 expugnandum difficilima. Unde et reges assyriorum miris sumptibus et bellicorum maximis appa-
 ratibus eam tribus annis continue obsederunt. Et vix propter angustiam contra ipsam pualere viribus po-
 tuerunt. immo ut dicit Hieronymus et Iohannes. nunc etiam expugnassent si ipsius habitatores de-
 cessent ad iracundiam prouocantes plenam fiduciam in eo habuissent. et ipsius legem nullatenus reliquissent.

In secundā partē prime huius partis principalis. de moribus. ritibus. et erroribus eorū. qui sanctam inhabitant terram prefatuuncula incipit.

Dista q̄ in supioribz sancte pegrinatiōis Hierosolymitane loca descripta sunt figuris pas-
riter et scripturis. sup̄est ordine cōgruo iuxta polliticū. incolarū et indigenarū locorū eorū.
de leges ritus et mores. imo p̄fidia detestabile. pestiferos errores. heresesq̄ dānatas. prout
a nob̄ inter pegrinandū exacta indagine et inq̄sitione studiosa potuerunt deprehendi. in me-
diū pducere. atq̄ hic sub cōpendio annotare. ad laudē et honorez vñice vere fidei orthodoxe. serēq̄
rhomane ecclie catholice. q̄ absq̄ macula et ruga sp̄sa pmanet decora. sponso suo x̄po fidelit̄ cōiun-
cta. q̄ semetipm tradidit. p ea ut illā sanctificaret. mūdans eā lauacro aq̄ in x̄bo vite. ut exhiberet ip-
se sibi eā gloriā sanctā et immaculatā. Ad ignominia vero et cōfusione illoz p̄fidorū sup̄boz et obsti-
natoz. siue sarracenoꝝ. q̄ pseudo sui p̄phete Habumeti. sacrilegas imitant leges. imo fabulas ina-
nes. siue scismaticoꝝ. eisdē in terris existentū. q̄ se falso x̄pi cognomināt cultores. ore q̄dē cōfiteñtes
se nosse deū. quē tñ factis negāt. ab obediētia scē rhomane ecclie p sua supbia et arrogātia p̄tinaciter
segregati. Proinde etiā lōge a salute effecti. eo q̄ ois q̄ est extra arcam. Hoc. id est eccliam sanctā ca-
tholicā et apostolicā. pereat necesse est. Longe p̄fecto ab his p̄fidoribz salus. q̄ iustificatiōes dñi nō
recte exq̄sierunt. suoz dogmata heresharcharū pure et simplici quā nos amplectimur (felicit̄ sane)
veritati p̄ferentes. Generatio porro pueris est et infideles filij. gens absq̄ cōsilio et sine prudētia. ut
nā saperēt et intelligerēt qd̄ inobedienti Sauli regi dixit Samuel p̄pheta. Nunq̄d vult dñs holo-
causta aut victimas. et nō poti⁹ ut obediat voci sue. Nā et ipse dñs dicit. q̄ eccliam nō audierit (intel-
ligēs p̄culdubio eā quā ipse sup̄ petra fidei edificauit atq̄ fundauit rhomanā sc̄s) sit tibi tanq̄ ethni-
cus et publicanus. maior est em̄ obediētia q̄ victimis. et auscultare magis q̄ offerre adipe arctiū. Duo
nā q̄i peccatū arioladi est repugnare. et q̄i scelus idolatrie nolle acquiescere. Sola est p̄fecto q̄ fidei
meritū possidet obediētia. sine qua q̄sq̄ infidelis cōuincit. etiā si fidelis esse videat. S; hac de re in
fra lat⁹ disseret. Hoc vñū adiectū velim. p̄monitūq̄ fore cupio ei⁹ rei lectorē. q̄ nequaquā mihi in p̄-
sentia. desumpsit. p̄tra hos q̄s narrabo errores cōgredi aut cōstingere disp̄tado. Id em̄ lōge sup̄ me
as esse vires. id longe mē sup̄gredere facultatē. Id q̄ ante nos diu actū est p̄ patres et maiores no-
stros. tū eruditissimos. tū etiā scitissimos viros. multoq̄ ea sup̄ re labore est sudatū in sacris generalis-
bus cōcilij et synodis. In q̄bus cum multi. tū graues sunt editi canonēs. p̄tra cōfē. Leperūt autē
ut oibz notū est hmoi generalia celebrari cōcilia a tēporibz Cōstantini. In p̄cedentibz nanq̄ an-
tis p̄secutione seruēte. docendarū plebiū minime dabat facultas. Vñ christianitas in diuersas he-
reses scissa est. q̄ nō erat licētia epis in vñū cōuenire nisi tpe sup̄dicti impatoris. Ipe em̄ dedit facul-
tatē xpianis libere cōgregari. Sub hoc etiā sancti patres in cōcilio Niceno de omi orbe terraz cō-
uenientes iuxta fidē euāgelicā et apostolicā. scdm̄ post aplos symbolū tradiderūt. Int̄ cetera autē cō-
cilia q̄tuor esse scim⁹ venerabiles synodos q̄ totā principalit̄ fidē cōplectunt. q̄i quattuor euāgelia
vel totidē padisi sumia. Harū nicēna synodus. cccc. viij. epoz cōstantino augusto impante peracta
est. In q̄ arriane p̄fidie cōdemnata est blasphemia quā de inequalitate sancte trinitatis idem arrius
asserbat cōsubstantialēq̄ deo patri. deū filium. eadē sancta synodus p̄ symbolū diffinivit.
Secūda synodus. c. l. patrū sub Theodosio seniore cōstantinopoli cōgregata est q̄ macedoniū
spiritūscm̄ esse negantē cōdemnās cōsubstantialē p̄i et filio spiritūscm̄ demonstrauit. dans symboli
formā quā tota grecoꝝ et latinoꝝ cōfessio in ecclesijs p̄dicat. Tertia synodus cph̄sina p̄ma ducē
tozū episcopoz sub iuniorē Theodosio augusto edita est. q̄ Nestozū duas p̄sonas in x̄po asseren-
tē iusto anathemate cōdemnauit. ostendēs manere in duabz naturis vñā dñi n̄r̄i Iesu x̄pi p̄sonam.
Quarta synodus chalcedonēsis. dc. xxx. sacerdotū sub Marciano p̄ncipe habita est. in q̄ Eutē-
cen cōstantinopolitanū abbatē verbi dei et carnis vñā naturā p̄nunciantē et ei⁹ defensorē Dioscorū
quondā alexandrinū ep̄m et rursū Nestozū cū reliquis hereticis vñā patrū sentētia p̄damnauit.
p̄dicans eadē synodus x̄pm dominū de x̄gine sic natū. ut in eo substantiā diuine et hūane confitea-
mur nature. De sunt quattuor synodi p̄ncipales. fidei doctrinā plenissime p̄dicantes. Verū nō so-
lū in istis sed et in alijs multis cōcilij tēporū successu varijs in locis celebratis. non modo acerrime
disputatū fuit p̄tra illos heresim inuētoꝝ et sectatoꝝ. De quibz infra suis dicet locis. sed et tremē-
dis ac terribilibz sentētijs et grauibz censuris in eos est fulminatū. Ergo his p̄missis et p̄suppositis tā-
q̄ prius et abolim studiosissime ventilatis anim⁹ est mihi dūtaxat eos q̄s inter lustrandū terras illas
et p̄scrutandū incolaz mores et obseruantias. cōperi errores. pura recitare. veritate et simplici filo
designare. Eo possimū sine ut talibz cognitis erroribz q̄bus sc̄a illa fedat terra. orthodoxoꝝ ani-
mi magis ac magis inardescāt. concitent. cōfortenturq̄ p̄tra pessimos et p̄phanos locorū illoꝝ sa-

45
errorū non tā inhabitatores q̄ maculatores. Ita vt si vñq̄ deo volente ac sancta disponente ecclia vñ
la arripit oportunitas. p̄fidos illos exturbadi & exterminadi. ipsi veri xp̄i cultores. ac xp̄iane reli
gionis zelatores. more fortissimo quondā & zelosissimo machabeorū. p̄mptiores. paratiores. fer
uentioresq̄ inueniant pro xp̄o. proq̄ ei⁹ vñciscenda iniuria. p̄ fide deniq̄ & sacratissime terre illius
expurgatiōe. animas suas ponēdi. mortēq̄ subēdi. tum honestā tū etiam sanctā.

Ceterū vt ordinatus in rem veniā. primū omnium de sarracenis & eorū legibus differere instituit
mei est. Post hac de aliorū varijs sectis ex ordine dicturus. verū quo sarracenoꝝ error & p̄phana lex
amplius elucescat. fiatq̄ cognitu euentior. In p̄mis de ipsoꝝ sarracenoꝝ maledicto seductore ses
Babumeto pauca dixi p̄mittenda videlicet.

Primo ortu et origine siue natiuitate.
Secundo detestabili vita & conuersatione.
Tertio de eius secte pestifere introductione.
Quarto misera et infelici morte.

Quinto de articuloꝝ in alkorano siue lege ei⁹ cōtentorū enūcratiōe. & ipsoꝝ cōpendiosa improbatōe
siue sigillatiōe p̄pter rudes quosq̄. ne fabulas illas diuina oracula putet. q̄ nil p̄fius hñt fundamētū.

De ortu & origine Babumeti. ¶ Primum Capitulum.

Et tpe quo Bonifaci⁹ papa quart⁹ ecclie rhomane p̄sidebat. & focas imperiū admini
strabat. q̄ regnare cepit Anno dñi. dc. quinto. vt tradūt hystorie. quo ric⁹ tpe Cosdroe
rex persaz. grauissima bella ecclie mouēs. multas romanoꝝ puincias & ipam etiā Die
rosolymā inuasit. ac destruens ecclias. sacraꝝ loca p̄phana. inter cetera q̄ rapuit. etiam
crucē sanctā pro p̄te ibi ab Helena relictiā asportauit. nat⁹ fuit ille p̄ditionis fili⁹? Ba
bumet. currēte iam dñice incarnatiōis Anno. dc. sexto. sub die vicesimatertia Helio Aprilis. Lu
tus natiuitat⁹ exordiu. vire q̄z & cōuersatiōis mortisq̄ seriem oēm. libellus q̄dam q̄ in transmarinis
p̄bo habet famosus. s̄z & Vincenti⁹ beluacci. in speculo suo historiali. li. xxiij. ca. xxxij. & sequētib⁹
mult⁹. diffuse tradit ad modū & copiose. ex q̄bus q̄ sequunt cōpendios⁹ sunt extracta. atq̄ in ordinē
hystorie redacta. Fuit siquidē vir q̄dā in Arabia. cui nomē Abdimenech. sarraceni⁹ genere siue aga
renus. Nā sarraceni p̄prie sunt agareni. vtpote nō ex fara legitima cōsorte & cōtribozali Abzac. s̄z ex
agare⁹ cōcubina descendētes. ex p̄genie sc̄z Ismaelis. vñ & ismaelite etiā dicunt. cui⁹ man⁹ vt liber
Beneficos testat cōtra oēs & manus oīm cōtra eū. Hic ḡ Abdimenech vxorē sue ritus & cult⁹ accē
pit (nā venerē vñ ceteri arabes colebat) ex q̄ filiu genuit. nomē illi imponēs Babumet. qd̄ interp̄
tati cōfusiōne faciēs p̄loqui. cōgruo certe p̄sagio & impositū q̄ sibi suisq̄ p̄petuā cōpararet cōfusio
nē. Nūc diē natiuitatis mahumeti solennē habent sarraceni. & p̄ dies septē cōtinuos venerant. cra
pulis & comestationib⁹ rebusq̄ veneris vacantes singulis annis. Ceterū nat⁹ mahumet. paulo post
viroq̄z orbat⁹ parente. pupillus & orphan⁹ māsit. cuius miser⁹ patruus suus cognomēto abdeniu
talla. in tutelā & curā eū suscepit. educantq̄ in arabia in loco q̄dam cui nomē Salingua. Soluit &
ipse mahumet idola cū oīni domo & generatiōe sua. Lūq̄z tā infantile excessisset etatē iuuenis fa
ctus. cuiusdā nobilis & p̄diuitis matrone vidue noīe Ladigan famulus effect⁹ est. cū camelis eius
& asinis in syriam & alia loca finitima merces deferēs. donec tandē eam suo capti amore & callidi
tate seductā duxit vxorē. Verū etiā legi⁹ q̄ a primēua sua etate mercator fuerit. atq̄ cū camelis suis
in egyptū & platinā cū iudeis & xp̄ianis p̄gens. ab eis vetus & nouū didicerit testamentū. atq̄ ma
gus p̄fectissim⁹ euaserit. Et dñ sic discurrens corrozainā ingrediēt p̄uinciā. cui Ladigan q̄ sup̄ do
minabat. & diuersas species aromaticas ad eā crebro afferret. cepit ei mulier ipa familiar⁹ adhere
re. quā ipse incantatiōnū suaz p̄stictā fantasmate cepit paulatim in errore inducere. asserēs q̄ ipse
esset summ⁹ propheta & nūcius dei. Suffragabant autē verbis eis tā incantatiōnū prestigia q̄ siue
calliditatis ingenia copiosa. Qua opinione potēs mulier adeo decepta fuit. q̄ cū vidua esset eū sibi
assumpsit maritū. & oīa sua ei tradidit bona. De hoc ipse mahumet i alkorano suo testat. scribēs deū
sibi dixisse bec p̄ba. Nōnetu fuisti orphan⁹ & collect⁹ es in errore & iustificat⁹ es paup⁹ & ditat⁹ es.

De detestabili vita & cōuersatiōe mahumeti. Secundū capitulū.

Pro vbi se Babumet locupletatū eiusce mulier⁹ opibus vidit. elatus anio. cogitauit
sup̄ omnē gentē & patriam illā regnū sibi vsurpare. Sed dñ hoc effectui dare facile non
posset p̄sertim cū paucos adhuc haberet fautores. arte & ingenio vt poterat viebat. simu
lans se dei prophetā & nūciū. quo vel sic regiam tandē nasceretur dignitatez. Lūq̄z sibi

hoc modo prophete nomen falso assumpsisset. ingressus est ad homines qui tanto facilius qualibet
 astutia machinatione decipi poterat. quanto longius ab omni sapientia et usu civilitatis. totiusque humane pru-
 dentie honestate agros et villulas sequestrari. quod dei nuntius vel propheta esset. aut in quo cognosci deberet.
 denique quod inter pietatem et medietatem. inter fatuitatem distaret et prudentiam. discernere prius nesciebant. Ad
 hos seducendos quidam (de quibus postea dicemus) ope et consilio non mediocriter conforat. In primis ho-
 mines ad se pestiferos et viarum insidiatores fugitivos. homicidas. pedites. raptos. latronesque attra-
 hit. quos ad devia silvarum cacumina montium atque prima fontibus loca circumquaque mittebat. Insidiari se
 negotiatoribus et iter agentibus. occidere et perire eos. atque diripere omnia que vel negotiationis vel necessitatis
 causa bona portassent. Nam et ipse quoque inter cum primo prophetie sue tempore. de civitate veniret ad mecha. came-
 lorum pauperum cuidam abstulit. atque cum iam quadraginta annorum esset. tali beneficio. predicationis sue primordia
 dedicavit. Hi autem qui in mecha erant magno cum odio persequerentur. eo quod omnia eius maleficia nossent. Quip-
 pe qui cum latro esset et peditum. prophetam se dei stultis hominibus mentiebatur. Abijt ergo inde in quandam civitatem destrui-
 ctam. quam ex maiori parte pauperes inhabitabant in dei. in quam ingressus virtutis sue regulam. modumque sue
 prophetie ostenderet. pupillis cuiusdam carpentarii filijs domum suam abstulit. sibi in ea templum constituit. Et hac
 civitate quod quanta mala. damna et bella. et viatoribus et locorum incolis intulerit. quod etiam ex suis socijs ami-
 serit. longum est enotare. maxime cum insidiarum insultu die et nocte agens. vigintisex numero consiliis. siue con-
 gressus hostiles in pauperes. eo tempore gessit. novum per se. reliquos per socios. Nec sue prophetie exordia fuisse.
 Et quod deterius loquebatur. si quis ei in hominum maleficijs contradicere aut cum radarguere presumpsisset. mor-
 tem vel per se vel per suos. peritorie iugulabat. sicuti (quod certum est) senem quandam in lecto dormientem
 ideo propter ceteros fecit iugulari. quod se ab eo vituperatum dicebat. Amia duerrat quicquid rationis compositum. si hoc
 ad dei prophetam pertineant. in quibus nihil aliud quam fraus et violentia. atque humani sanguinis effusio (quod latro
 nuntius est. primum) apparuit. Quis vniquam non dico prophetam. sed qui vel modicum dei notitiam habet talia fecisse audis-
 mus est. An non poterat se de illo inde (ut reliqua sileat) aliter vindicare nisi dormientem confoderet. quod
 auditum horrendum est. Sed unde hoc ei nisi a dyabolo qui et ipse homicida erit ab initio. Aut ubi est id
 quod de seipso in alkorano suo tradit. missum vixit se cum pietate et misericordia. quod quo modo verum ubi tanta
 in homines feritas. tanta crudelitas agebat. Cetera plurima eius detestanda tracto facinorosa. que ipsum fuisse
 pseudoprophetam et vas omnis iniquitatis evidenter convincerent. si per otium in medium adducere liceret. sed rationem
 habendam pro lectori cessui magis. Hoc vnum ex multis velim adiectionem. risu profecto dignum. quod cum ipse quidam
 vice cum suis satellitibus pergeret. contra eos qui sibi per suam malitiam obedire contempserant. victus et vulneratus.
 labro superiori concussio. confractis genis. dentibus inferiorum medio excussio. ac vultu miserabiliter dilace-
 rato. vix a socijs defensio evasit. Et cum sepe numero diceret semper se decem habere angelos custodes si-
 bi a deo datos ne vniquam lederet. liquido apparuit. quod mentita est iniquitas sibi. Mirum profecto videri cuius-
 que potest. quo pacto is dei nuntius et propheta haberi poterit. cuius vel brevis sermo omnem describamus vitam. alia
 non fuit actio quam homines interficere et aliena diripere. ut ostensum est. atque stupra incestus et adulteria pro-
 trahere. quod nunc paucis absolvemus. Erat siquidem ipse Mahomet propter tantam tyrannidem omnium hominum sui
 temporis impudicissimus atque impurissimus qui etiam suo alkorano tale non erubuit dedecus inscribere ut dis-
 ceret (sicut patet legenti) tale donum a deo renibus suis datum ut quadraginta viros in comitum quatuorlibet
 potentissimos posset adquare. ubi quoque inter cetera rebus se odoriferis et potissimum mulieribus asserit de-
 lectari. Pudet profecto hoc in loco ad specialia descendere que cum illi porcum sue inferere prophetie per dicit
 minime. Quid enim turpius quam quod ipse de sua uxore qui Aissa vocabatur legem fecisse. Nec enim cum pulchra
 esset et dedita libidini. a quodam cui nomen Zaphagan amabat. qui et consuetudinarius cum ea adulterium. ipso
 Mahometo sciente et presentente agebat. Cumque super hoc a quodam argueretur. qui diceret mulierum copiam esse.
 nec decere tantum hominem a muliercula dehonoriari. dignaque eam fore repudio. Respondit Mahomet.
 nullam sibi ex omnibus que habebat uxorem illam esse chariorem. neque se vel de aliorum verbis vel de eius adul-
 terio curare aut sibi dilectam dimittere velle. quinetiam in alkorano suo eam affirmat innocentem fuisse et sibi
 sibi divinitus revelatum. De huiusmodi vero suis turpitudinibus plura iam dicere. nisi libellum hunc inho-
 nestissimis verbis sordidari formidare. per omnia filia factus est equo et mulo quibus non est intellectus. Sed et
 sarraceni (ut hodie est cernere) eum in homines imitant. homines omnino carnales et bestiales. ut latius infra patebit

De tempore et modo quo Mahomet sectam suam incepit. Tertium capitulum.

Radunt historie quod regnante iam Erachio. post focam imperatore. sub quo natus fuit Mahu-
 met. sectam suam ipse incepit. Nam Erachius iste cepit regnare Anno domini. de. tercio decimo
 et. xxx. annis imperium rexit. Bene quidem a principio fausteqque pro ecclesia agens et probe. sed
 male concludens. Nam heresi pessima monachelitarum quod vna tantum in tempore naturam dogmatiza-
 bant depravatus. post multas victorias et gloriosos triumphos (de quibus etiam partim in historia san-

etc crucis habet) a catholica fide aberravit. Un̄ diuina haud dubiū pmissio. ei⁹ tēpestate sarracē-
 ni ip̄o mahumero pseudo ppheta eis ducantū p̄bente a sedib⁹ suis exētes. eractij imperiū grauit de-
 uastare ceperūt. Sic ⁊ Homarus mahumeti discipulus vt dicit Hugo floriacēsis circa finē impe-
 rij eractij. damascū ⁊ regionē phenicis ⁊ hierusalē. totaq; syriā ⁊ antiochiā p sarracenos occupauit.
 In q̄bus oib⁹ locis erat tūc t̄pis multi deuoti xp̄iani in cēnobijs. nūero etiā cētenario ⁊ ducēna-
 rio ⁊ interdū ampliori dño famulātes. q̄ ip̄soz sarracenorū gladijs ad celestia regna puenērūt. Cir-
 ca finē itaq; eiusdē eractij vertente iā anno salutis. dc. xli. mahumet p̄p̄ia nequaq; p̄tencus malitia.
 nisi etiā velut alter draco tartareus sue pphane doctrine aut legis cauda. tertiā stellarum p̄ez de celo
 deijceret. ip̄am suā nephandissimā sectā incepit atq; auctore dyabolop̄fecit hoc mō. Plaz vt sup̄ius
 memoratū est cū se cerneret regnū arabie p vim cōsequi non posse. p simulatā sanctitatē id tentauit.
 fingēs se ppheta ⁊ nunciū dei. Sed quoniā rudis ⁊ illiterat⁹ erat. puidit ei dyabolus mille artifice.
 ac aniaz n̄raz hostis ppetuus. p̄dissimos q̄sdam sed cruditos ⁊ doctos. tum ex indeis. tū ex xp̄ia-
 nis q̄ eidē tanq; ois impietatis instrumēta assisterēt. atq; instructi. in errorib⁹ iugit fouerēt. Alii
 xp̄ianos p̄cipuos fuisse legit monach⁹ quidā apostata vir belial noie Sergius. q̄ cum in nouo in-
 formauit testamēto. De hoc Sergio scriptū regit. q̄ cū in monasterio suo grauit deliquisset. ⁊ ob id
 excoicatus ⁊ expulsus fuisset. ciuisc rei p̄fusus pudore aufugit. ⁊ ad mahumetū se cōtulit. Alibi q̄z
 legit q̄ quidā multaz litterarū clericus q̄ etiā antiochie archidiaconatus fungebat officio. cū Ro-
 mā venisset ⁊ dignitatē quandā quā ambiebat obtinere nequiuisset. indignatus plurimū ⁊ grauit cō-
 tra eccliam ira ⁊ odio promotus. se huic mahumero cōiunxit in regiōe Lubenne in q̄ cōmixtim et
 gētilēs ⁊ indei cōmorabant. Mahumet p̄o artib⁹ magic⁹ intētus adhuc idola colebat q̄n̄ hi ad eū
 venerūt. Nā horū prauo cōsilio ab initio sectā illā incepit. Volens igit Sergius p̄dicus aliqd fa-
 cere. vnde monachis illis q̄ eū expulerant recōciliari mereret (erant enī heretici Nestoriani. qui di-
 cūt virginē gliosam Mariā nō deū. sed hoīem tantū peperisse) omni conatu ⁊ studio mahumeto p
 suadebat. vt ab idolis recedēs. fieret xp̄ianus nestorian⁹. q̄s dum astutia sua p̄fecisset discipulus ei⁹
 mahumet effect⁹ est. ⁊ sergius se ob id nestoriū nūcupauit. Cognito p̄o indei q̄ mlti etiā mahumet
 ipse ad quāleūq; q̄si vmbra xp̄ianitatis monachū illū sequerent ⁊ pene id q̄ postea p mahumes
 eū effectū est p ip̄m nestoriū iam fieri incepisset. inuidētes timentesq; ne in verā aliq̄ xp̄ianitatē ma-
 humet ⁊ aliq̄ inciderēt duos ex suis peritiorib⁹ ⁊ ceteris astutiorib⁹ submiserūt. quorū vn⁹ Audias.
 alter vero Labalabar vocabat. q̄ maliciofa calliditate socios se eius esse fingentes. multa cū de ves-
 teri lege docuerūt atq; in alkorano suo (quo res cōfusioz fieret) inscribi fecerūt. Taliū itaq; compli-
 cū mahumet doct⁹ magisterio. alkoranū suū legē suā. vtriusq; testamēti coloratā auctoritatib⁹ com-
 posuit. Veris quib⁹sdā falsa multa ⁊ oīno absurda cōmiscens. atq; venenū vt moris est oib⁹ he-
 reticis sub melle abscondēs. Quo sic vt p̄fertur cōfecto. mahumet porrectiori iā fronte. hysce videli-
 cet armis munit⁹ ⁊ socijs se esse ppheta ⁊ dei nunciū ad eoz salutē missum diuinū. audient populus
 mentiebat. asserēs maxime ideo se missus vt xp̄ianoz ⁊ indeoz leges. q̄ rigide nimis essent ac severe.
 mitiorū p̄ceptoz tēperaret p̄mulgatiōe. Ut autē eius missiōi instar Moysi. p̄digia q̄dam attestari
 viderent. assignata die p̄lm ad certū cōuocauit locū. vt legē suā in signis ⁊ p̄digijs susciperent qua
 deceret deuotione. Tūc eo sermocinatē ad plebē. colūba quedā alba q̄ in vicino erat ad hocipm sal-
 laciter edocta sup̄ humerū ei⁹ aduolauit. ⁊ grana q̄dam in aure ei⁹ reposita vt erat solita comedēs. q̄
 si spūsanct⁹ legis ⁊ p̄ba que loquebat suggerere videbat. Taurus q̄z vt fert sili inductus consuēti
 dine. vt de manu ei⁹ pabulū acciperet. ad vocē ei⁹ corā oib⁹ aduenit. ⁊ q̄si noue legis mādata celū
 missa. q̄ ipse cornib⁹ ei⁹ alligauerat demisit. omniū cū stupore ⁊ admiratiōe ingenti. Sed ⁊ cyphos
 quosdā aureos ⁊ argēteos lacte ⁊ melle plenos. q̄s ipse certis in locis terre latent inuoderat. q̄si per
 diuinā reuelationē ibidē fecit effodi. ac p̄lo velut in signū future abundantiē quā p eiusdē legē obler-
 uantiā mereri deberet ostēdit. Sicq; q̄si miraculis ⁊ magnalib⁹ diuinis p̄gratulātes ⁊ acclamātes
 rudes illos seduxit. ac ad legē suā q̄si diuinā recipiendā p̄tinacit animauit. Inde arabes ei adherētes
 regnū p̄sidis vt sup̄ habitū est inuestire. ac demū oriēntalis imperij fines vsq; ad Alexandriā inuade-
 re sup̄ eractiū ceperūt. Porro ppter huiuscemodi sceleratissimā fore facta sua Mahumet adeo p̄cul-
 sus. cepit frequent cadere epileptica passione. q̄ vulgo morbus cadu⁹ appellat. vñ crebro p̄stratus in
 terrā miserabiliter caput collidebat. ac spumās abhoiabiliter fedū ac visu horrendū spectaculū de se
 p̄buit. ita q̄ etiā ad tēpus oīno insaniret amēs affect⁹. Nō cernēs Ladigan vxor ei⁹ p̄ma. opido tri-
 stabat. eo q̄ impurissimo homini ⁊ epilectico nupsisset. S; et ceteri hoc cōp̄erto in eo scādalizabant.
 Quos ille cōciliare sibi studēs. talib⁹ eos callidissimus nequā sermonib⁹ demulcebat dicēs. Quorū
 ens gabrielē archangelū meū cōtemploz loq̄ntē toties claritatē atq; splēdorē vult⁹ eius ferre nō su-
 stinēs v̄ipote hō carnalis ⁊ mortalis. deficio ⁊ cado ⁊ rapioz nōnunq; in extasim. a sensib⁹ p̄fusus ali-

enar. Credidit mulier. s. et arabes oēs vsq; hodie in eo pseuerat errore q; seductor ille ex archange
li gabrielis (q; ei sepius apparuerit) ore. illas q; eis tradidit suscepit leges. S; excecavit eos. pcul
dubio malicia eoz. z demeritis suis obscurati hñtes intellectū. iusto dei iudicio miseri errant atq;
perditum eunt.

De misera et infelici morte Mahumeti. Quartū Capitulū.

Queritū postea q; ille pseudo ppheta mahumet. pmo genit? sathane multo plures suis dia
bolicis legib; mācipatos ppos puerit. q; vnq; aliq; heresiarcha seduxerit. ac scitū q; q;
cōuertit. tandē infelici morte. actib; tñ suis dignissima a qdam emulo suo vt in qbusdā re
perit hystorijs toxico infect? interijt. Al? vt alibi legit morbo pleuretico p septē dies egro
tauit. sensib; amissis. Septimo pō die resumps paululū vñtib; irat? est in eū grauit halay fili? aby
talib; pnceps int suos. eo q; sic sensum amississet. z idipm ei significauit. Tūc ille rubore pfusus iussit
nullū aliū secū manere in domo. nisi alahabet filiū abdemutella patrui sui. Redēte aut egritudine
septimo post die infelice exalauit aiam. oēs mor tartareis dandā. Intumuitq; vent? ei? et minim?
su? digit? incuruat? est. Fuit aut obitus ei? die lune. duodecīa mēsis pmi. q; apud eos appellat? Ra
beg anno vite sue sexagesimo tertio. die quartadecia postq; cepat egrotare. Vñta q; ipius. lxiij. exiit
annoz. q; vñta viginti in pphetia sua execrabili expēdit. S; id haud ptermittendū cēsi. verū q; dez
sed ridiculosus. q; cū ipse adhuc viues. pcepisset discipulis suis z amicis ne cū mortuū mor sepelirēt.
qm die tertia post mortē suā assumēdus esset in celū. Ibiq; eo defuncto pceptis parētes a secūda fe
ria in q; obierat nō modo p triduū sed p duodeci dies pstolarent si q; cū in celū deferret. lōgag; sati
gati expectatiōe. nil aliud i eo quā intolerabilē cernerēt super crescere fetore. tandē nudū corpus sine
honore indignātes sub terrā. piecre. Talis fuit vita mahumeti. talisq; finis. pfecto miserabilis.
Poro seductor illo p pseudo ppheta sic mortuo. oēs facile ei? dephensa falsitate. nā oia q; dixerat ir
rita z inania cernebat? reuerſi sunt vnusq; ad suā quā ante tenuerat sectā. paucis de sua cognatiōe
exceptis q; se in regno succedere sperabāt. Eo quidē tpe fuit Eubee vir callidus z prudens. q; non
multo post regnū adept? est. Et quāq; id filio abitalib; noie halay pncipi int discipulos z amicos ma
humeti vehemēt displicuisset. adeo tñ cum rex obsequijs delinuit z blanditijs. vt sponte ei regnū
post se delegaret. Hic q; eos q; auerſi fuerāt a lege mahumetica. oī ingenio ad eā reuocās. iterū eos er
rozi z stulticie mācipauit. Quidā em metu penaz. quidā spe honoris. alij alteri? cuiuslibet lucri cau
sa. oēs tamē simulatorie. nō ex animo redire. Iste q; successor mahumeti iā dicit? calypha a suis co
gnomiā. postea q; in regno cōfirmatū se vidit. pdecessori suo tēplū equidē sac; pōsum i mecha ſie
ri fecit. z sumptuosas artificiosasq; maiore immodū in eo sepulturā. Nā fert? q; sarcophagū in quo
ossa mahumeti erāt recōdita. vñdiz p circūmz circūdedit ferro. ac reposit; clāculo magnis de adz
uato. suspēsus q; miraculose in aere cernebat. q; artificio delusi ppli. credebāt ei? corpus ob scitates
suā sic eleuari. atq; in eo errore sic demerati semp perſisterūt. Vñ anno dñi. Mcccc. lxxx. vñ certa
z veridica cōperi relatiōe. subito horēda venit tēpestas (diuina haud dubiū dispositiōe) micabant
fulgura. tonitrua terribilia resonabāt. ignis descēdit de celo: z grādo ingens. in mechas et tēplū pfer
tim atq; sepulchrū illi? maledicti seductoris cū corpe ei? in pfundū terre vñ certe inferni detruserūt.
ita q; nullo deinceps modo aut studio pōt inueniri. Magna q; tēplū ps corruēs. igni cōsumpta
valde pfusi. S; indurati hñtes cor in iniquitatib; suū nequaq; possunt agnoscere errozē. ira dei ma
nēte sup eos. Et q; sic rebelles sunt lumini: iusta dei sentētia. tenebris obscurati habētes intellectū
z alienati a vita dei p ignorantia q; est in illis ppter cecitatē z duriciā cordis ipsoz. vt aplūs dicit. in
tenebris ambulāt. in tenebris tandē exteriores ad suū damnatissimū prophetā pellendi.

De articulis in alkorano seu lege mahumetica contentis. cū eozū cō pendiosa improbatione propter vulgares. Quintū Capitulum.

Alkoranū mahumeti suae legē execrabile z pphanā. si q; (tantū nact? ocij vt possit) diu et
diu legerit relegeritq; q; sepe. pprio pfecto cōpertū exploratūq; hēbit expimēto. q; tota illa
scriptura adeo cōmixta ē z pfusa. vt q; qd ibi est: totū sine ptnuatiōe. sine cōpositiōe. absq; oī
dib; aut iniaz ordie vel colore. postreo absq; vllō sensu z rōne positū videat. ita vt nihil ibi sit. qd
boi placere possit aut aīn oblectare. Nā si eloqntia pſideret. nemo tā turpiter aliqd arabice scripsit.
Quātū em ad sapiētes arabicos scēptozes qd est tota alkorani lra vñ scriptura. nisi digna risu barba
ries. Ego ibi nihil video (si tñ esse p aliqd) boni. Nā mala illic repiri mltā dubiū nō est. q; vel stult?
q;lib; sūt aut certe mltō elegāt? fingere poss; Eto tñ bona ibi vidēt ē aliq. vt p bi grā. q; aliqñ iēit

45
neq. oritur. et elemosine aliq. fiant. Rursum p. m. talia inuenta sunt a mahumeto O quanto sancti. qua
ro honestus. quanto ronabili. Moyses. Delias et alij. p. betaru plurimi. Johanes q. baptista. atq.
ipse oim dñs saluator noster et ieiunauerit et orauerit et misericordias impenderit. et nos q. ieiuna
re orare et elemosinas dare ante monstruosam mahumeti p. betia longis a teporibz docuerit. Cesset
cesset mahumet earu reru velle videri magister p. mus. quaz nec dignus fuit discipulus esse vel vti
mus. et de his infra lati. Ceteru si q. forte obijciat in alkorano scriptu esse et ab ipo mahumeto p.
dicatu lege hanc talē esse q. nec ab hoibz nec a demonibz fieri p. r. Rndemus ipm in primis tales
certe elegisse q. bus ea daret rusticissimos vicz atq. rudissimos et p. sus aggressos. q. et nouit de diuer
sis sectis venerat ipamq. adhuc lingua arabica ad plenu ignorabat. qui oim nullius essent discre
tionis vt ea diiudicare aut discernere nossent. Deinde cōcedim? p. fecto p. oia et libera p. utemur vo
ce. q. vere tā stulta tā inhonesta tanq. irrōnabilis scriptura. nec ab homibz nec a demonibz fieri po
test. Puto em? q. etiā demones talia scribere erubescerent. Idq. in processu patebit magis magisq.
Sūt etenim in alkorano duodecim articuli ceteris p. ncipaliores cōtenti. quoru succincta narratio
ne. et improbatōne quoad sub cōpendio fieri p. r. ex quodā libello excepta his inferere ope precium
duri optimo respectu. quē quidē libellū. Petrus quondā alfonso inde cōfecit. q. licz int sarracenos
nutrit? fuerit. in iudaismo relicto ad fidē xpi cōuersus est circa annū dñi millesimū cētesimū septu.
in quo libello sarracenu quendā introducit eū redarguentē hunc in modū. Mirari nō desine petre
cur paternā fidē relinques (quod optime feceris) christianoru fidē delegisti et nō potius sarraceno
rū. cū quibus semp cōuersatus atq. nutritus es. lingua intelligis. libros legisti. Lex em illa probat
esse larga. de plenis vite delictis. multa cōtinens mandata. gaudiq. repromittēs suis cultoribz in
effabilia. paucis deniq. et nō multis onerans eos p. ceptis. et sequens articulus. et p. fectus
Prim? articulus. Hāq. in die tantū eos iubet q. quies orare. Secundus. At anteq. orent. vt p.
fectā habeāt mūdiciā. p. cepit p. p. uciū. man. brachia. os. nares. aures. oculos. capillos decēssime. et
ad vltimū pedes lauare. quo facto. publica voce precant. vñ cōsentes deu. q. nullū simile sibi ha
beat aut equalē. eiusq. prophetā mahumeti.

Tertius. Mensē p. tera integz in āno ieiunāt et ieiunātes noctno tpe comedūt. diurno abstinent.
Quartus. Semel aut p. singulos annos ppter solā recognitionē ad domū dei q. est in mecha iu
ben? ire. et ibi adorare. eāq. incōsultibz regumētis circūire. Itēq. lapides p. media femora retro p. la
pidādo dyabolo iacere. Hāc domū dicit Adā cū de paradiso exulasset. dño extruxisse. et oibus filiis
suis (donec Abraam veni) locū orōnis fuisse. Qui videlicet Abraā eam instaurauit atq. in ea vo
ta vouens domū sacrificia obtulit. Quā et filio suo Ismaeli post mortē reliquit. eiq. et omnibz fi
liis eius per multa annoru curricula. donec mahumet natus est orandi domus p. manit. Quo nato
dens eam sibi cūcūq. generationibus suis et sequacibus. hereditariam promisit.

Quintus. Amplius dei aduersarios et eoru prophetas. iubent? predari. captiuare et interficere
modis deniq. omnibz persequi ac delere nisi resipiscere. et ad eorum fidem cōuerti voluerint. aut in
dictum seruitutis centum persolvere.

Sextus. Absoluta deniq. est eis et cōcessa omnis caro p. ter porci carnē et sanguinē vel mortici
vñ. ad vescendū. respuuntq. quicquid in dei noīe non fuerit consecratum.

Septimus. Licet p. ter hec illis eodē tepore quattuor legitimas habere vxores. et repudiata qua
libet aliam semp accipere. ita tamē vt nunq. quaternariū numerū transcendat. In repudio quoq.
id obseruat? vt eis vsq. tertio. quālibet repudiare et eam rursus liceat accipere. Empticias p. o et capti
uas quot q. habere voluerit et nutrire poterit. licitū erit. et easdē vendendi denuo. emēdiq. liberam
bz p. tatem. sic tamē vt postq. semel grauidā fecerit. nequaq. ea vltē? iugo seruitutis stringere possit.

Octauus. Concedit insup eis vt de propria cognatiōe vxores accipiat. quatenus sanguinis sui
proles accrescat. et fortius inter eos amicitie vinculū vigeat.

Honus. De possessionibz recuperādis. iudicia talia sunt inter eos qualia et apud hebrēos. vt scz
petitor testibz cōprobet. ac negator semetipm expurget. Testes autē nullos nisi valde probatas p. o
nas suscipiūt. quibus scz credere fidemq. possunt adhibere sine iuramento.

Decimus. In alijs plerisq. iudicialibus mosayce legis custodiūt morē. vt q. hominis sanguines
fuderit. eadē pena plectat. Et quisq. in adulterio dephensus fuerit. cū adultera pariter lapidetur.
Qui autē cū alia qualibet fornicatus fuerit. octoginta sustinet plagas sine flagella. Pari modo si q.
de furto cōuincat? prima vice et secunda. verberibz castigetur. pro tertia vice manū. pro quarta ante
pedē amittat. sed pro quinta suspendat. Et qui homini cui libet membrū abstulerit. digno redimat p.
cio. In alijs lex talionis obseruet. oculū scz pro oculo. dentem pro dente et.

Undecimus. A vino semp abstinere iubent. qm. seminariū et fomes ois peccati esse probatur.

Quoddecim? Promisit tandem deus sibi et fidei suo prophete credentibus legibus illius observantibus mandata paradisi id est horum deliciarum preterfluentibus aquis irriguū. In quo sedes perpetuas habentes arborum umbris pregentur nec calore affligent nec frigore. Item omnium ciborum et fructuum generibus vescantur. Quicquid appetit cuius suggeret inueniet coram se cōfestim. Induent sericis vestibus omni coloribus in deliciis accubabunt. currēt angeli. pincernarum ministerio inter eos cum vasis aureis et argenteis vinum offerentes atque dicentes. Comedite et bibite in omni leticia. quoniam quod deus vobis promisit. ecce cōpleuit. Tunc gentes et gentibus speciosissimis quis nec humanus nec demoniacus violauit contractus. iacincti et coralli splendore forma pstantioribus. Hec bona credentibus dabunt. Non credentibus autem deo et mahumeto eius prophete. erit infernalis pena sine fine. Quantiscumque vos petis colligat quisque fuerit. si in die moris sue. deo et mahumeto eius prophete crediderit. ipso interueniente saluus erit. Hec et alia quae plurima cum tu perre a puero et ab ipsis pene cumnabulis nouisses scripta. et ab omni sarracenicā religionē es sectatus. celebratione habita. Cur christianā et non potius sarracenicā religionē es sectatus.

Responsio Petri alfonfi ad hec. Quamquam inquit orationis tue cōceptus. plurimum decoris habeat. dulcedinisque. apud eos scilicet qui summum bonum in deliciis esse putant. de me tamen id sperare te mirum est. ut ad id per suadendum institeris. in quo me nullatenus falli posse sciebas. Certum est enim mihi nec incōpertum. quod mahumet fuerit. quod callida se simulatiōe prophetā cōfinxerit. et ad hoc machinandus quod ei cōsiliarius existeret. Quod autem dicis me liberos sarracenorum legisse. linguam scire ac semper inter eos fuisse nutritum. non idcirco cōuenit ut etiam legē sequar eorum. quam si per singula que narraſti mandata discurrimus. quantum rationis habeat aut fundamenti facile poterimus inuenire.

Primus. quoniam enim quinquies in die mahumet orandum precepit. ideo utique fecit quia suorum cōsilio et eruditōe doctorum (de quibus supra mētio facta est) mediatrix inter iudeorum et christianorum leges. suam voluit esse. non quidem probitate sua. neque iussu aut adiutorio dei. sed propria dūtaxat et suorum temeritate et iniquitate. Iudei namque secundum legem tunc in die orant. Christiani pro septies. sed iste medium ponens inter utrumque. nec ter nec septies. sed quinquies iussit orare.

Secundus. quoniam autem priusquam oraret manus et brachia ceteraque corporis membra abluit. id nequaquam ad orationē noscitur pertinere. Nam ad orationē quidem mudari oportet intrinsecus. non extrinsecus. Unde dicitur pro de membrorum ablutiōe praecebat ad stelle veneris cultores. quae eam ad orare volentes. ad modum femine se aptabant. ora oculosque tergentes et huiusmodi. Quia pro in puncto stelle veneris (ut aiunt) mahumet rex effectus est. et per omnem vitam suā impudicissimus fuit. ideo hoc in veneris honores fieri precepit. Igitur dum sarraceni frequenter corporum lotionem se credunt purificare. apte sane hoc illis dici potest quod et iudeis similia facientibus. dominus noster dixit. Ue vobis hypocrite. qui mundatis quod deforis est: intus autem plenius estis rapina et iniquitate. Quid enim prodest toniens lavare manus et pedes. extergere caput et ita orationibus insistere. ubi cor et animus occupata sunt in effusione sanguinis diripiendis substantiis alienis. vxoribus quoque aliorum et filiis captiuandis.

Tertius. Per mensem etiam ais integrum. in anno precepit mahumet suos ieiunare. quo vitia carnis restringant. Sed dic queso mihi. quid prodest per diem ieiunare et per noctem terque quaterque comedere: optimis replere epulis. libidinosis abuti mulieribus. Hec certe carnem non debilitant. non minus concupiscentiā. sed augent sed corroborant potius. Ergo monstruosum ieiunium. Absit absit a nobis talis p̄dicator ieiunij post quod in die expletum sic omni libidini. ingluuici. crapulis et comestationibus per noctem operam impendere precepit ut non ob aliud ieiunium instituisse videatur. quam ut postea voluptuosius et appetitius. omnium turpitudine libidinum exerceatur.

Quartus. quoniam vero semel in anno diebus eos ad domum dei quae est in mecha propter recognitionē ire peregrinatum. ibique circumire. lapillos proicere. et tandem orare etc. domumque illam fuisse Ade et Abrahā. scias non eos id ex aliqua auctoritate habere. sed quasi cōmentum quoddam finxisse. Antea enim quae legem suā mahumet predicasset. idolis plena erat domus illa. Hic ergo gradum siste et ego tibi aperte monstrabo. qualis illa domus prius extiterit. quod ibi fuerit sacrum. et cur illic ire et quae dicta sunt mahumet facesse iussit. Duo filij Loth Amon scilicet et Moab hanc domum honorabant. ibique duo colebant idola. vnum ex albo factum lapide. quod mercurium. alterum ex nigro. quod camos appellabant. Et istud quod dem ex nigro lapide. in honore Saturni. alterum ex albo in Martis honore venerabant. Et his in anno ad hec idola adoranda eorum ascendebar cultores. Ad Martem quidem quando sol primus intrat arietis gradum. quoniam aries honor est martis. In cuius discessione ut mos erat lapides iaciebantur. Ad Saturnum vero quando sol primus gradum libere ingrediebat. quia libra honor erat Saturni. Sicque nudi ac tonsis capitibus iherificabant. Arabes quoque cum amoni et moabitibus hec idola adorabant Longissimo post tempore venies mahumet. pristinae gentis consuetudinē nolens tollere. quasi mutato quodam modo more incōsuetos opertos tegumēis domum circumire permisit. Sed ne videret idolis sacrificare precepit

Saturni simulachrum in pariete in angulo domus constituit. cuius ne appareret facies dorsum. tantū extra posuit. idoli vero Martis qꝛ vndiqꝛ erat sculptū. subius terrā misit. lapidesqꝛ supposuit. Domibꝫ autē qꝛ ibi ad adorandū cōueniūt. lapides istos osculari pcepit. ⁊ hūilitatis conspēs capitis inter crura lapides pterō iacere dicit. qꝛ dorsa denudabāt qd est signū pristina legis. ⁊ ad effugandū de montes. se hoc modo lapides iacere dicit. qꝛ quos clam in co ritu pon? venerant. Et hec est illa pclara mahumeti industria. immo malicia vñ cū a ceterozū cultu idolorꝝ suos inbiuerit. Istud in bono rē veneris apud meham suā fieri pmisit. qñetiam pcepit. Ne ipām dominā suā venerē in q se potē tissimū iactitabunt peni? relinqꝛe sine honore. Cui? enā rei gratia. diē veneris quā nos sextā appella mus feriā. voluit a suis lege perpetuā celebem obferuari (quod ⁊ sarraceni vsqꝫ hodie faciū) quem admodū nos diem dominicū festinamus. ⁊ sabbatū iudei. longe tamē alia ⁊ alia ratione.

Sextus. Amplius cur mahumer porcu comedere vetuit. ego quide ob aliud no arbitror. nisi forte
ob aliquā inter eos et xpianos differentia habenda. Itaq̃ q̃ iudei a porcō et q̃busdā alijs carnibz phē-
bitū sunt. ratio certa apud eos est. qđ licet nos xpiani ad litterā nō feruem⁹. implemus tñ mystice. qđ
bus in nouo testamēto oīa p xpm sunt reuelata. qđ conditor vniusc⁹ est testamētī. qui p aplm suū dī-
xit. Nā munda mūdīs et nihil reiiciendū. ob quā porcu fuit prohibuit. qz videlicet vt ipse in alkorano dī-
xerit. Porcus post diuini ē fumo cameli fuit procreatus. et ideo immundū gnāl estimauit. cui tamē
contrariū habet in dialogo suo ad Abdiam iudeū. sed hec quoniam fabulosa proflus sunt tranfeo.

¶ **D**icitur Quid pōtū q̄ incellū nequaq̄ p̄hibēt. 13 et cognatū
q̄ 7 fodomū admittit nō modo circa masculos aut feminas. sed etiā cū bestijs vt liq̄do patz in alkoza
eo. capitulo. ij. vbi itā h3 littera in forma. Cōtineatis vos a mulieribz in mēstruis et ibi nō accedat. A
cas donec mūdēt. 7 dū mūdāt fuerint accedite ad eas parte q̄ voluerit. Et itez ibidē dicit. A
res v̄c sint vob tanq̄ vinea. et collige q̄ eas q̄ literam q̄ liberuit. Et adiūgens v̄cnū pessimū dicit
q̄ re p̄pta ad omnē voluntatē 7 volutate suā quilibet potest vti. Et iterū in alkozano. ca. xliij. dī
cit. Deus cōsultit vobis alia 7 ex eis q̄dam equitaretis. q̄dam comederetis. 7 ex eis iuuamēta ha
beretis. et vt p̄ ea exqueremini ea q̄ in cordibz v̄stris p̄poneretis. Et licz vos sarraceni tēptus istos

et similes passus in alcorano. extortis quibusdam expositionibus palliare et fucare conemini. tñ apud sapiētes via expositio merito floccipendit. Cū etiā de ipso viō seductore legat. qd cū quodā tpe iter faceret mulierē q sibi casu obuiā venit in via opprimere voluit. qm facinus horrens restitit. asinā suā porē ille impurissim⁹ sodomitac⁹ fedissim⁹ est aggressus. dicēs pro sui excusandō ad socios q mulier illa coitū sibi negādo ampli⁹ peccauisset q si centū boiēs occidisset. p eo q ipse eā cū ppheta dei impgnasset. vñ et vsq in hodiernū tēpus sarracenoꝝ fame mulieres. p cū illud ab illa cōmissū muliere. deflere ferunt. q ppheta dei hoc modo impediuit. Quisqemodi autē insanias et nephādisimū mahumeti vii flagicia fateor ob honestatē et stili verēdiciā silentio trāsissim. nī tibi ipse me reddere rationē coegisses. cur legē viā a tali datā legislatoꝝ nō eligissim post⁹ q xpianozū. q castissima. q oibus pñtib⁹. omī q honestate refertissima. sacratissimaq existēs. vtpote a deo ipso data. lōge alia est a viā. Et siqdem dñi psalmista teste imaculata cōuertēs aīas testimoniiū dei fidele. sapientiā pstantis puulis. Ac viā porcina et nec digna dici epicurea. oīm spurcissima facile cōprobatur dinosciturq. Jamq vltra pergam.

Ponus. Id qd postea de indicij et iusticijs viis adieceras. haud impēntiarū impugno. **Decimus.** Laudo quoq quia tātis mulctatis penis adulteros et fures. sed et addā. vñ hoc solū quia si cūcū apud vos adulteri lapidibus deberēt obrui. pauci et vobis supstites in vita essent māsuri. quippe q nulla recta lege matrimonia cōtrahit. sed potius adulterina habetis. Ad rapinas q et furta estis promptissimi. et ideo cōsulte satīs. Habumetus vester simili assuetus vicio et sup habiti est mitiores censuit penas adhibendas ne a sua maledicta lege diffugeretis.

Undecim⁹. Et aut a vino suos exceptis ieiunioꝝ dieb⁹ abstinere voluit. in pñtu causa est. q et regio ipa viā calidissima oīno sit. et ob id frigida et appetibilia magis. qd ipse vester pseudo. ppheta cui sue timuit. ne vici sui vino estuātes. insultū in eū fecissent aut occidissent. quēadmodū et alie gētes aduersus suos sepe insurrexere tyrānos. Nam sarraceni facillim ex ipso vino inebriant. modera mine nullo feruato. Preterea hic p pudore atq ptermuto. phibitiōis vim causāz illā fabulosā et fatuissimā proferre in mediū. quā ipse in dialogo ad Abdiam indeū assignauit. scz de duob⁹ angelis qui aroth et maroth appellabant. qui inebriato vino et mulierē quandā cognoscētes in penā. in pnteo bebil vsq in diem indicij sunt suspēsi capitibus dimissis. Ego em confundor talia etiam scribere recitando. que delirus ille asserere veritus nō est.

Duodecimus. Ita et que de paradiso predicauit. vana omnino sunt. neq vlla possunt rōne comprobari. vt infra diffusius patebit.

¶ Sequitur de Sarracenis deq eozū moribus et erroribus.

In his ipib⁹ et iā pridē morant hierosolymis diuersi cult⁹ et ritus boiēs vici sarraceni iudei et xpiani. Vñ sarracenoꝝ triplex est differētia pnotāda ptermittēdaq. Quidā em vocant thurcomanni. et hi morant ad plagā adlonarē ciuitat⁹ hierlm sub impatore thurcoꝝ. Et hi multa ecclie scē romane crebro inferunt mala. Quidā vō appellant marrochiani. et hi inhabitāt affricā magnā. suntq ad austrālē ptez vici hierlm sub dominio et diuōe regis eoz marrochij. et ex his duab⁹ natiōib⁹ nemo est hierosolymis hodie. S3 neq in tra scā. nec aliqū ibi hnt pñtez aut iurisdictionē. Alij vō nūcupant Soldanini. et hi pñte morant hierosolymis. qz hac tēpe state. ciuitas ipa hierlm et terra tota pmissiōis est sub diuōe regis soldani. q cōmuniter residet in magno Layro. Nōs he natiōes sub pphana lege maledicti mahumeti viuūt et oēs noiant se sarracenos. Vel qz ex sara se genitos pñcāt et gloriānt. vel sic gentiles aiūt q ex origine syroꝝ sunt qsi syrgene. ipi et cedareni a cedar filio ismaelis. s3 pñte ismaelite sunt. et agareni cēfendi potius q sarraceni. vt pote ab agar et eius filio ismaele origine ducētes nō a sara. Vozū sarracenoꝝ mores et obseruatiōe in credēdis agendis et sperādis inferius late satis habent in articulo tertio. ideo hic trāleo. Hi hierosolymis in sua habēt possessione templū Salomonis et ipm plurimū venerant. qd licet primo q Nabuchodonosor destructū fuerit. et postmodū a romanis p Tytū et Vespasianū. et iterū ab imperatore Helio adriano q et Hierusalē totā funditus euerit atq denuo instauratā a se anno imperij sui. lxx. et noie suo Helia appellauit. A viris tñ fidelib⁹. subtili postea et rostito ope templū artifice fuit reedificatū. Aliud qz habēt templū in suo vsu sarraceni. in honore pginis glhoē edificatū in eo loco. ppe tēplū salomōis. in q ipa post pñtationē sui in tēplū pñctū in cella qdā manēs diu deuotissime vixit donec scō ioseph fuit despōsata. Nā templū Salomōis pñctū cū attrijs suis vsq ad locū illū qndaz porrigebat. Et in vtroq tēplo dicto sarraceni nullas prius immūdiicias sustinēt aut sordes. s3 neq patiunt xpianos i aliqd eoz introire. Innuēras pene hnt lapades i tēplo salomonis die noctuq ardētes. Quēcūq ibi inueniūt xpianū indilare vel fidē abiurare cogūt vñ occidūt.

Postremo ipsi sibi viam peludentes salutis, nullū cōtra suā sectam p̄dicantē aut disputantē, sed solo eam gladio materiali defendūt. Apostatantes etiā ab ea mor interimunt.

Circa sectam sarracenorū & eius sacrilegū actorem quedā occurrunt attendēda que ad maiores informationē fidelīū p̄sertim simplicīū sunt studiose notanda.

Primum de eius secte initio seu inchoatione.

Secundū de falsis & ficticijs huius secte fundamentis.

Tertium de erroribus & vicijs multiplicibus in ea contentis.

Quartū de ratione & causa quare multitudo tāta gentiū ad tales tantosq; errores cōfluxerit, diuturnitatem durationis eius.

Circa p̄mū sciendū q̄ licz oēs hystorographi cōueniant in hoc q̄ tpe Eractij impatoris circa finē vite sue, hec secta nephāda habuit initū vt sup̄ habitū est. nō tñ omēs cōueniūt de modo, causa & occasiōe huiusmodi initij. Vides tñ mibi q̄ hoc tradat̄ sufficienter in quadā hystoria breui frat̄ Bartholomei de luca q̄ de hystorijs Isidori et Richardi et Martini multa collegit ad h̄ p̄tinetia. In qua q̄dem hystoria habet q̄ causa seu occasiō ex q̄ h̄mōi erroris sumpt̄ p̄ncipiū fuit maḡ tyrānis Eractij impatoris q̄ post victoriā de Persis habitā in sup̄biā eleuat̄, & nimia cupiditate accēsus nimis p̄mebat Persas & Arabes & Chaldeos & alios conf̄nes eisdē in tribus & alijs exactionib; quibus & inordinatis. Ex q̄ ppli illaz regionū inclināt fuerūt ad resistendū exactorib; impatoris, qd̄ tñ nō audebāt cōmittere timētes ei⁹ tyrannidē & magnā potēstatē. S; mabumer⁹ q̄ maxime audacie & p̄sucie erat, & etiā magicis artib; erudit⁹ se eis adiūxit, q̄ inuicē dispositionē gentiū p̄dictaz ad rebellandū Romano impio eos incitauit ad cōmittendā p̄dictā rebellionē, specialit̄ in denegadis tributis sub colore liberadi illas gētes a p̄dictis exactionib; suis. Cui & gētes ille acceperūt euz ducē & capitaneū sub q̄ sepe debellauerūt collectores imperij, de quibus p̄dict⁹ mabumer⁹ obtinuit multas victorias, & vt firm⁹ h̄mōi p̄ncipatū seu ducatū sibi vsurp̄ret, conat⁹ est dare eis nouū cultū & ritū sub q̄ in dicta rebellōe p̄seueraret. Cū cōsilio seu suggestionē cuiusdā heretici monachi Sergij noīe accepit q̄dam q̄si p̄ma sacramēta legis mosaice & que dā euāgelij xp̄i vt sup̄ patz, vt sic crederet a rudib; populis esse cōseruator vtriusq; legi seu testamēti. Cū recte cōsiderātū hec secta nephāda p̄prie assimilat̄ secte seu ydolatrie Jeroboam in suo initio de q̄ agit. iij. Reg. xij. vbi habet q̄ p̄pter fatuitatē Roboam q̄ respiciēs cōsiliū seniorz & iuuenū acquiēscens deliramentis minar⁹ est pplm̄ aggravare in suis exactionib;. Jeroboam accepit occasiōē rebelladi regi, & deinde p̄uertēdi pplm̄ a cultu diuino, qui q̄dem error p̄seuerauit in decē tribub; usq; ad eaz totālē transmigrationē seu p̄ditionē, vt planius habet. iij. et. iij. Regū. libris.

Post p̄o huiusmodi initū in p̄dictis regionib; habitū multe alie gētes sunt cōmote ad adherendū p̄dictis sub colore p̄dicte libertatis, & specialit̄ de radice mōtis caucasi egressa est gens p̄sida tōtra Eractij q̄ quidē gens nobothea vocat̄, q̄ fuit Hieronymū a nabatoib; p̄mogenito ismaelis descēdit, q̄ gens deu astauit regiōes imperij vsq; in Syriam & Iudeam. Deinde p̄mittēte deo & malicia hūana crescēte totā Affricam, & deinde Hispaniā fere occupauerūt. Et licz ab hispania diuina miseratione opitulante & probitate regū hispanie pro deo militāte, pro maiori parte sint electi, adhuc tamē hodie ad exercitiū bonorum aliqua radix germinans remanet.

Circa secundū scilicet de falsis & ficticijs huius secte fundamentis.

Sciendū q̄ seductor p̄dict⁹ attendēs q̄ tpe illo iā idolatria fuerat ab ore exclusā p̄ doctrinā ap̄loz & discipuloz xp̄i put̄ p̄phetatū fuit Esaie. ij. ca. de tpe xp̄i vbi habet, & idola p̄erit⁹ cōterent. Similit̄ & Cosdroe q̄ se fecerat vt deū adorari eū ei⁹ seq̄cib; fuerūt p̄ Eractiū deuicti & sup̄p̄si, nō inuenit aliū modū introducendi ritū & cultū nouū nisi fingēdo se legis diuine hacten⁹ approbate cōseruatore & executore. Et q̄ lex diuina edificata est sup̄ fundamentū ap̄loz & prophetaz, ideo fingit se esse p̄phetam & apostolū. Cū his duob; noīb; cōmunit̄ apud oēs q̄ hunc errorē fatent̄ seductor ille appellat̄. Vocant̄ em̄ cū prophetā simpliciter q̄si anthronomaticē vt intelligat̄ eximius p̄phetaz. Vocant̄ etiā cū nunciū seu aplm̄ dei cōmunit̄ in suis oratorijs execrationib; vt vtriusq; legis p̄seruator atq; eruditor estimeat̄. Prophetā scz in respectu antiq̄ testamēti, aplm̄ p̄o respectu noui. Recte igit̄ in reuelatiōe facta b̄to Johāni q̄ habet Apocalipsis. xiiij. figurat̄ p̄ bestiaā ascēdēte de terra, q̄ bestialit̄ vinēs de gentib; & cognatiōib; terrenis ad sublimē potētia mūdanā ascendit. Dicit̄ etiā h̄e duo cornua similia agni, q̄ sic veritas euāgelica p̄ duo cornua fuit diuulgata, scz p̄phetici & apostolici, sic falsitas sarracénica fuit ampliata p̄ dictum seductorez, fingentē se h̄e p̄dicta duo cornua simul, vt dictū est. Cū norant̄ d̄ duo cornua similia agni, ad ostēdendū q̄ nō erāt vera cornua agni scz eius p̄phetia & aplatus, s; similia, id est ficta seu simulata. Et notādū q̄

Sarraceni hec duo cornua falso nituntur fundare in dictis vtriusque testamenti. De cornu enim prophetico allegant illud Deut. viij. capit. Prophetam suscitabo eis etc. quod dicitur de predicto adimpleri. De secundo vero allegant illud Johannis. xij. capit. Paracletus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille docebit vos omnia. Sed falsitas vtriusque allegationis euidenter hic prebentur potest. Nam in prima manifeste habet de medio fratrum tuorum. quod non potest de predicto seductore intelligi quem ipsi profitentur fuisse ismaelitam. In secunda autem manifeste habet quod ille qui mittendus erat habebat docere omnem veritatem et suggerere omnia que ipse precepit. Constat autem quod doctrinam euangelicam predictus seductor quum in se fuit subuerit. unde de illo non possunt aliquo modo verificari verba predicta. Similiter illud quod legitur Luce. xxi. ca. Ego enim dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere omnes aduersarii vestri. non potest intelligi de predicto seductore. qui nullo modo docuit veritatem. nec ipsi et eius sequaces per sapientiam resistunt. sed solum per violentiam et potentiam armorum. ut per experientiam patet. et in suo alkorano habet expressum quod deus mandauit sibi ut per gladium cogeret populos ad recipiendum fidem suam. Ad designandum autem seu fingendum quod ipse esset vtriusque testamenti conservator et sic haberet tanquam prophetam. et apud precepit seruari primum sacramentum veteris testamenti scilicet circumcisionem. et primum noui scilicet baptismum. Omnes enim sub predicta secta errantes mascululi circumcidunt et tam viri quam femine baptizantur aqua. In vtroque tamen errant manifeste ab vtroque testimonio. Nam circumcisio que octaua die precepit fieri. ut Levitici. xij. capit. patet. In etate adulta iuuenili et ultra per ipsos fit. et sic predicta circumcisio non est mosaica. putauit fingere. scilicet ismaelica seu nabatizica. Baptismus autem qui secundum veritatem apostolice doctrine non iteratur. quia cum sit generatio spiritalis. cor respondet generationi carnali quam non est nisi vnica. Vnde ad Ephesios. iij. Vnus dominus. vna fides. vnus baptisma. Nam secundum glossam. vna christi mors vnus baptismus consecravit ipsi pro fatuantes. sepe et sepius baptizant seu aqua ablunt. per immunditiam in corpore. Nam de spiritualibus immunditiis minime curant et sic dicentes se conservare vtriusque legem. vtriusque se manifestant corruptores. et sic patet quod huius secte fundamenta sunt falsissime fictiones et inania deliramenta.

¶ Circa tertium articulum de varijs erroribus et vicijs multiplicibus in lege Mahumeti contentis.

Mandandum quod summam alkorani perstringendo. inueniemus quod Mahumet quod piculose errauit. et circa credenda et circa agenda et circa speranda. In primis equidem circa credenda ut in plurimum famosorum hereticorum errores est secutus quod hinc manifestum est. Nam diuinarum personarum trinitatem. sed et in christo Jesu deitatem negat. licet concedat ipsum creaturam ceteris omnibus supereminentem. et sanctissimum atque purissimum inter omnes homines fuisse. intantum quod ipsum non ait verbum dei et spiritum dei et animam dei. his vocabulis equoce utitur. Negat etiam humanitatem in christo. ipsi pro hypostati esse fuisse unitam. quamque concedat quod fuit de origine sine patre natus. Tradit quoque ipsum nequaquam a iudeis occisum. sed quemdam alium silem esse. quod quidem ipsum ad se transtulerit. et quod apparebit denuo circa finem mundi. et occidet antichristum. et postea faciet eum deum mori. Commendat virginem glossam mariam multum. ut eam absque viri li semine christum affirmat precepisse. virginemque primam fuisse in partu et post partum. non autem deum genuisse. sed hominem duntaxat. Sarraceni quoque eam plurimum venerant et honorant. beatissimum etiam christi persequor Jobanem baptistam. eo quod christum baptizauerit et sanctissimam duxerit vitam. Ea que habent in libro apocrypho de infantia saluatoris miracula. omnino vera fuisse credunt. De alijs veris miraculis eius parum curantes. Asserunt etiam Mahumetum in alkorano quod per legem suam etiam demones saluari possint. quod quod multi ex diabolis facti sunt sarraceni. Preterea in deo et in angelis corporeitate ponit vtrumque ex multis fabulis suis facile fit creditu cognitumque. Potissimum tamen id narrat. quod cum ipse uisisset ad deum quem vocauerat per gabrielem. imposuit ei deum manum. et sensu rati frigiditate tacet a deo inter humeros quod usque ad dorsum spinam frigiditas ipsa puenit. Sed hec omnia eadem vtriusque sunt facilitate contemnenda que ponunt. neque enim aliquid habet rationis aut fundamenti. utpote quod ad aliquid non solum euangelice veritatis. sed et philosophic naturalis aduersa. et rationi. Circa agenda vero quod errauerit Mahumet. ex superioribus liquet patet. Preterea tamen id etiam notandum. quod sarraceni circumcisionem obseruant anno tertio decimo filios suos circumcidentes. quo etiam anno ismael pater eorum legitur fuisse circumcissus. Gen. xviij. capit. Sed circumcisio quod ad eos pertineat scire non possum. cum hec Mahumet ipse circumcissus fuerit. nec in alkorano aliquid de ea dixerit nisi forte Abraam in hoc seque dicat. Sed cum se ismaelis iaciteret filios. et abraam a deo dicat. Non in ismaele sed in Isaac reputabit tibi semen. quod ad eos de semine abraam quod ad Isaac nullo pertinet modo. Si dicat christum fuisse circumcissum. quod ad eos qui christiani non sunt sed neque iudei. Ceterum propter superius memorata. sarraceni id enitissime obseruant quod in singulis oppidis et villis ter in die et ter in nocte per deputatos quosdam ex altis turribus hoc faciunt. proclamari. Lex Mahumeti sancta et iusta est. et ipse summus propheta a deo in salutem populorum missus. Omnesque id audientes respondet amen. vel ita est. et id eis sufficere dicunt ad salutem. Dant nihilominus elemosynas quibusdam ex suis

quos reputat sanctos. Sancti autem apud eos existimantur quod ab utero matris fatuus nascitur. et in ipsa fatuitate usque in senectutem psecratur. vel quod post multos longaeque patratas nequicias pauperatam assumit. Hi autem libera omni licentia. per domos vadunt. comedunt et bibunt. atque ad mulieres ingrediuntur. quibus si aliquam impugnaverint. credunt ipsi sarraceni quod puer ille sit sanctus antequam natus. Ieiunant non nisi semel in anno modo superius exposito. Alias nec continent peccata sua. nec aliquod habent sacramentum. nec decimas dant. nec aliquis facit oblationes. nec aliquod divinum officium habet. Sed dicitur at brevis in die excolunt orationem. post meridiem ter se profunde inclinantes usque ad osculum terre et iterum se levantes. Ante orationem autem permittunt lotionem. ut superius declaratum est. cum aqua pura. quod si aqua habere non possunt. terra se abstergunt. credentes miseri per hoc se a quolibet etiam quantumlibet enormi crimine mundatos. quos errore ad omnia mala peccatiores reddunt. dum ad artiores se putant penitentiam minime obligatos. Duas peregrinando visitant civitates quas reputant sanctas. Hecbam vicem de qua superius habitum est. et Hierusalem quam in multa habet veneratione propter templum Salomonis quod ipsi rupem appellant. Duas quoque alias ex adverso detestantur valde civitates. Rhomam scilicet et Antiochiam. ob causas cuius erudito haud incognitis. De ceteris virtutibus. puta humilitate. patientia. castitate. misericordia vel charitate dei aut primi. et huiusmodi nil prosus invenies in alcorano relatione dignum. nisi quod mahumet multum commendat psalterium et prophetas. Moysen precipue quem magnam asserit fuisse prophetam. christum quoque maiorem seipsum autem maiorem. Job quoque laudat et legem moysi. super omnia autem evangelium christi. Et dicit quod christus de eo prophetaverit in evangelio dicens. Annuncio vobis de nuncio dei quod post me venit et nomen eius est Mahumet. quod dices nomen suum asserit esse scriptum ab eterno in throno dei in superioribus partibus ad dexteram. Hec et multa talia resu profecta digna in alcorano continentur.

Sed quod nihil horum in lege divina. veteri vel nova habet ut est manifestum. et ipse frequenter precepit legem et evangelium servari. Ideo finit aliud notorium mendacium dicens quod iudei corrumperunt legem Moysi et prophetarum. et christiani evangelium quod remansit de veritate legis et evangelii nisi quantum in alcorano habet. Cuius quidem fictiois falsitas licet evidens satis sit apud doctos. propter simpliciores tamen quosque clarescere possunt hoc modo. Nam talis corruptio scripturarum. puta veteris et nove legis. aut fuit universalis et manifesta. Aut particularis et occulta. Non universalis et notoria. quod sic alie nationes id scivissent et fuisset corruptio illa omnibus cognita facta. quod est manifeste falsum. Neque potuit esse particularis et occulta. quod sic aliqui saltem codices remansissent incorrupti. quod iterum ex eo falsum patet. quod in omni lingua et natione invenimus legem et evangelium uniformiter scripta. Item lex apud hebreos est in propria sua lingua et littera. qua fuit in monte synai patribus data. sed et postea quod a terra promissionis fuerunt expulsi et per orbem dispersi. eandem vbius habet legem sine aliqua variatione. Translationes quoque per septuaginta interpretes iussu Ptolomei regis egypti facte. adeo in sententia uniformes fuisse quasi uno ore et calamo conscripte fuissent. quod efficacissimum est argumentum incorruptionis veteris legis. Multo autem minus homini corruptio potest nove legi applicari. quod hinc patet. Nam quattuor sacra evangelia quod per orbem terrarum fuerunt divulgata. et aliqua hebraice. aliqua grece. quidam latine conscripta. postea fuerunt a pseudo apostolis et hereticis multipliciter impugnata. suffragantibus eis nonnullis imperatoribus aliisque potentissimis viris. hereticis in feceris. et tamen divina opitulante gratia. incorrupta semper et illesa manserunt. non sine signis et divinis prodigiis. Unde et hodie non solum apud latinos. sed et apud grecos quod nobis graviter adversant. sacrorumque rectus evangeliorum uniformis habet. nemine discrepante. Ex quo concluditur quod predicta mahumeti fictio non modo est falsa sed et contra ipsum facit non minime. Quod etenim mandat legem et evangelium observari. Non equidem ea quod apud nos sunt quod ipsa dicit esse corrupta. Sed neque alia ab istis. cum nulla talia in toto inveniantur orbem ut est manifestum. At preterea. quod christiani cum iudeis in tali potuerunt convenire corruptione. a quibus tam antiquo odio secerunt. Aut quod ipsi in eius consensu corruptione. in qua maxime discordant in christo seque ut notum est. quod iudei nec deum nec hominem sanctum confitentur. Ipsi vero christiani cum non modo hominem sanctissimum. sed et deum verum certa religione affirmant.

Et quantum plures ad hoc possumus adduci rationes facile possent. hec tamen sufficiant causa brevitatis. Nam ex his satis pendere quisque potest quod etiam in alijs locis in alcorano suo mahumet falsissimis vtriusque figmentis. quod mediocriter edoctus quilibet interlegendum facile advertet. Neque tamen mirum videri debet cuiusque. si canis ille impudentissimus. in sacratissimum vtriusque testamenti legem latrare ausus est. corrupta vtriusque ore asserendo impudico. Quippe quod non nisi mendacis. falsitatis. imo maledictionibus os habuit assuetum. Cuius ut vice reddam pro improbis iniurijs istis condignam. et malleo malleum retundam legem suam quam solam predicat incorruptam non nisi dyabolica melle monstrabo. Ita quod reuera mirari non sufficio quod per suaderi potuerit. non dico cuiusque sapienti sed vel quod per somnium aliquid humani cordis se habere putaret istum tale mendosum. prophetam fuisse. cuius et vita et doctrina ita contraria sunt non solum divini religioni. verum et humane honestati ut ipsa quod bruti animalia pene hoc intelligere possint. Sed ne longius a proposito abducatur

ho siue babilonia.

In hac babilonia ante tempora Pharaō rex egypti morabat in ingēti palatio. qđ hodie penitus est desolatum. Ibi etiam tunc temporis metropolis egypti siue ciuitas maior erat vt ex ruinis eius potest cognosci que hodie videntur.

Trāscētes autē p vicū longū ad cuiusdā ecclesie fores deuenim⁹. quā xpiani possiderēt de cingulo siue cinctura dicti. q̄ sunt de fide sancti Pauli. Ingressi autē ecclesiā descendimus in criptam sub choro: et ibi asserūt locū esse vbi virgo gloriosa Maria cū puero Iesu et Ioseph sancto. septennij spacio manserunt. Inde ad quattuor leueas alias ecclesias quas xpiani orientales tenēt ducebamur in quibz aliqua sanctorū corpora requiescunt.

Inde p multa, pcedētes loca de qbz mira ferebātur. tandē ad radices mōtis venim⁹. sup q̄ castrum Soldani ē situm. vbi plurimos habuimus obuios māmā lucos qui de exercitio suo solito reuerrebantur. Nā singulis diebz vel ad minus ter in septimana. exēit māmā luci curiales in planiciē sub montibz et ibi se in bellicis exercēt rebz. ascendūt etiā in saltus et loca altiora. actus militares agentes vt nō modo in vallibz et planiciē. sed et in mōtibz et collibz seipos et equos suos exercitēt ad pugnam et cursum etc. Multos ibi vidim⁹ decoros iuuenes cādidos et rubecūdos. filios nobiliū patrie nostre filijs. Erantqz numeri māmā lucorū tūc tps ad. xxij. milia. q̄ numer⁹ vt cōiter p̄tinuāt. succedētibz vt dictū est filijs in loca patri. suntqz vt in pluribz māmā luci illi de schlaunonia. albania. sirkasfia. et italia. ppauci vero de alemania. Hi nos pacifice p̄creūtes nullā nobis molestiā intulerūt.

De contemplatione Chayri ex monte

Am autē preterissent. ciuitū mōtis ascēdimus p viam satis periculosa. nec manere in asia nis poteramus ppter p̄cipitē ascēsum. Tandē multo labore in cacumē veniētes. mox ocu los cōiecim⁹ ad ciuitatē p̄siderandā. q̄ profecto magna ē. et dicit hodie esse maior ciuitas in orbe. Quidā em̄ qui id certū habebāt asserēbāt eā in latitudine duodecim milia centū septuaginta duos passus habere. in lōgitudine vero quindecim milia centū et septē passus. Dicit etia q̄ numerus parrochiarū siue vt alit cōtrataz in ipa vrbē. ascēdat ad viginti quatuor milia. Vex et il lis nō nisi quattuordecim milia huiusmodi cōtrataz portis et seris singulis noctibz clauduntur. Castrū vero Soldani tantū in magnitudine spaciū occupat cū sua circūferētia. quātū fere oppidū Alenense. vel pars altera oppidi Flurenbergēsis. ita q̄ eques sub quatuor horarū intervallo sine intermissione facit iter. lōgitudine ciuitatis forte posset trāfire. ipam vero totā p nouē vel decem horas circūire. Nā latitudo eius in plerisqz locis dimidie leuee germanice occupat spaciū. in plerisqz plus. Muschkeas p̄ciosissimas et plurimas cū turribz valde altis habet. et credo q̄ Rhome nūqz tot fuerint ecclesie: sicut ibi sunt muschke. oēs ex marmore polito fabricate. Ita prochdolor sathanas suas ibi synagogas ampliavit et multiplicauit. Porro edificia in ista vrbē de foris exilia satis sunt et turpia. vtpote. ex luto et latere exstructa. sed de intus comprius disposita sunt et ornata. māfionibz et habitaculis pulchris distincta. Preterea populosior ē ciuitas illa q̄ alia villa sub sole. crediturqz q̄ tota italia vix tāto abūdet populo vt vrbes hec sola. Nā longe plures in ea sunt hoies q̄ p̄p̄is carētes domibz dormiūt sub dino q̄ sint venetijs habitatores. Audita refero. neqz em̄ ipse numeravi. Nā et iudeoz supra. xv. milia ibi dicebātur habitare. oēs artificia exercētes: vel mercationibz vacātes. Regit autē ciuitas ipa Chayrum et administrat p regem Soldanū. post quē secūdus in ordine ammiraldus semp appellat. post illuz vero tertius diodarus. et hi tres toti p̄sunt paganissimo. residētiā tamē faciūt in Chayro. Cū officiales et p̄fecti in omia loca. puincias et ciuitates paganorū ex māmā lucis trāsmittūt. Hoc etiā certum habet q̄ abolim⁹ qdam ab oriente et occidēte magno et excellenti ingenio viri. ad illam ciuitatem pperauere. vt mira et magnalia q̄ de ea audierāt ibi viderēt. Nā pitagoras platoqz suis relictis sedibz in egyptū laboriosissime migrauerūt. vt memphiticos audirēt et viderēt vates. Apollonius qz siue ille magnus vt vulgus loquitur siue philosophus vt pitagorici tradūt. post lustratū orientem vt testat Jeronymus. tandem egyptum intrauit vt famosissimā solis mensam videret in zabulo que in Chayro creditur in templo solis fuisse.

Et respecta omni ciuitate Chayrina. ad nylū fluiū nos cōuertim⁹ cōtemplandū. qui eo tēpore totum territorij sua excrecētia et inundatione operuerat. ita q̄ maior pars Chayri in vndis stare videbat. Est autē nylus paradisi fluius maximus et nobilissim⁹. qui in tres diuiditur p̄ces principales. et in tribus distinctis locis influit in mare. cuius vna pars nū secus Chayrum et Babiloniam decurrit. veniēs p terras p̄f byteri Jobānis. fluius iste in suo descensu sub Chayro ad huc in duas diuidit p̄ces. quaz vna ad sinistram p̄terfluit Choy et Rossem ciuitates duas.

15
 Alia vero ad dexterā currū per Damiatam ciuitatem magnā maritimā, et est quelibet harū partiū se-
 oriam multis in locis beno maior et spaciosior. Aqua huius fluminis semper est turbida instar cyberis
 in Rhoma, sed ubi ad modicū tēpus steterit fit clara dulcis et suauissima. Præterea nylus ubiq; pis-
 cibz copiose abundat, nec creditur q̄ in hoc parē habeat aquā in toto mūdo. Sūt in Chayro plus
 q̄ octo milia hominū, qui se illaz aquaz circūductione nutriūt et venditione. Sūt et profunde in
 ecclesijs et muschkeis fouee, quas dū nylus intumescit aquis replet, q̄ purificate egris datur in potu,
 et inde plerūq; curātur. Sūt etiā plurimi ibi cameli ad hoc solū deputati, vt aquas de nelo ad p̄fuz-
 dendū ricos cōportent, ne puluis ex frequēti hominū deambulatione nimīū eleuet, et ita impedimē-
 tum p̄stet negotiātibz. Nam ubi huiusmodi nō fit p̄fusio eleuatur puluis in altū velut fumus mag-
 nus et densus, et vix discerni potest an fumus ille ex igne generet, vel puluere. A multis sepe solda-
 nis per superiora tempora missis viris quibz dā cū nauibus prouisus victualibz: que ad biennium
 vel triennū sufficerent, studiose inquisitū est et p̄serutātū ubi nylus suā haberet originē primordiale
 Sed qui missi fuerant post exactum biennū vel triennū cū etiam vltra indiā longe p̄cessissent, res-
 deutes dicebāt se finem seu terminū nylī nullaten⁹ inuenire potuisse, nisi q̄ ab oriente emanat. Di-
 cebant etiā vltra indiā nullū esse hominū habitationē, sed terrā p̄fusa inhabitabilē, et tānī ibi solis
 esse ardorem q̄ ferre nequaq; potuissent. In hoc etiā fluminē reperit in india lignū illud p̄ciosū et du-
 rissimū quod albanū dicūt, pueniens ex paradiso p̄ huius fluminis inde decursū sine descensū. Quas
 cūq; terras nylus p̄terfluit et infundit, fructiferas admodū facit et p̄sertim egyptum, quā nisi iste flu-
 uius irrigaret tota sterilis esset et inhabitabilis redderet. Sup̄ ripam nylī muschkeā quandāz vidī
 mus a longe cū cimiterio annexo, et dicebat nobis q̄ in patrocinio siue festo eius sancti cui⁹ in ho-
 more ipsa ē fabricata, omnes mortui ibi sepulti festo ipso durāte egressi de monumentis sine motu et sen-
 su sic stant cūctis cernētibz, et mox euoluta solennitate in suis se recipiūt sepulchris et hoc singul⁹ an-
 nis fieri asserēbāt, nec ē adultis aliq; aiebāt in Chayro q̄ idipm̄ ignoret nec est dubiū quin ope de-
 monū prestigiose id fiat. Lacū etiam quendā vidim⁹, p̄pe nylum q̄ p̄ singulos ānos instar sanguinis
 rubescit, in memoriā fortassis illius plage qua omnes aque egypti in sanguinē fuerunt conuerse
 Ibi etiā vidimus p̄ desertum quasi vsq; ad mare rubrū, sed et ortus balsami de quo supra in villa ma-
 tharea. Nā quinq; dūtaxat leucis italicis distata Chayro vel paulo plus, vltra nylum etiā piramis
 des multas cōspexim⁹, quas olim reges egypti sua sup̄ sepulchra fieri p̄curarūt, de quibus vulgus
 dicit q̄ sint granaria siue horrea quondā ab Ioseph ibi p̄ frumētōz reposicione edificata et, quod
 hinc salum liquet, quia piramides iste ab intra nō sunt cauate.
 Circa illas aut̄ piramides ingēs idoli Iſidis adhuc stare videt, quod quondā egyptiū colebāt. Et
 am sup̄ a piramides ipas magne et vetustissime cernūtur ruine, ubi quondā illa potētissima et nobi-
 lissima ciuitas egypti stetit, que centū portas habuit, de qua sanctus Mauricius cū legione t̄bea fu-
 it. Per nylū etiam ascēdendo mox venit in deserta Aran et Saran et Scitby, de quibz in vitaspaniū
 sepe mētio fit, ibiq; vidētur monasteria hodie desolata sanctorū patrū Antonij, Bacharij, Pauli p̄-
 mi heremite, et alioz multoz. De his em̄ locis desertis patres sancti in chayrū veniētes, sportas su-
 as et plectas vendebāt, et inde victui necessaria cōparabāt. Illis in locis superioribz ānis multi mo-
 nachii greci morabant, qui calogeri cōmuni vocabulo nūcupātur, sed hec omnia indies deficiūt et de-
 crescūt, charitate p̄stina frīgescēte. Nō longe a mōte illo: moisi p̄spectim⁹ oratorium ubi deus pro
 p̄batione fertur orasse. In eo loco sarraceni muschkeā nūc fecerūt. Rursus in litore nylī sursum cū-
 do ē regio q̄dam Segerha notata, ubi aues quedā rare in magno sunt numero, videlicet p̄sticus p̄-
 licanus et huiusmodi. Sinec quoq; caudate et cati marini et, et capte ducūtur Chayrū venales in
 magna multitudine. Capitū aut̄ in septembri p̄sertim p̄fici interdū milleni simul. Igitur cū sin-
 gula huiusmodi loca de mōte fuisset p̄templā, descēdimus p̄p̄ceptis viam, p̄fecto periculossimā, et
 venim⁹ per multa cimiteria ad sepulturā soldanoz, ubi multe p̄ciosæ et noue erāt edificate muschkeæ
 Nam quilibet Soldanus in loco quē elegerit p̄p̄iam edificat muschkeam. Modernus q̄q; Sol-
 danus cui nomen katubee ingētem et grandē iam sibi cōstruxit cū turri polita et alta valde, et circa
 illam domos magnas cū cellulis multis instar monasterioz edificauit, quas sacerdotes de lege et ri-
 tu Bahumeti inhabitant ab ipso dispositi, q̄ nocte et die in muschkeā et turri clamare et vllulare nō
 cessant iuxta mōrē suū, vnde et nobis ibi trāseuntibz velut canes latrabant. Ab hoc loco vibē ingres-
 si magna cū difficultate ad nostrū venim⁹ hospitium, ob hominū cameloz equoz et asinoz p̄ssuras,
 quas p̄rāseūtes p̄cussi fuimus et tracti, irrisi atq; clamoribz cōtumeliosis lacerati supra modū. Vi-
 dim⁹ q̄ plurimas p̄ ciuitatē cōgnas p̄ ricos et plateas, q̄ sarraceni raro intra suas coquūt edes: s̄
 coctos emūt cibos. Et dicebat nobis q̄ circiter. xij. milia cocoz essent in Chayro, quoz multi per ci-
 uitatem cum coquina sua trāseunt: portantes supra capita sua ignem ardentem, ollas bullientes, et

carne in veribus affantes. hoc sepe numero vidimus oculis nostris.

Je. xv. octobris domi maximus quiescentes. et quia mercatores quidam veneciani in Chayro erant. auisatos nos fecerunt. ut celerius indercederem. instemimus apud patronum et hospitem nostrum trutzelmannum humiliter deprecantes ut nos quotiens in Alexandria conduceret antequam naues venetorum inde abirent. Habent namque veneti semper unum ex suis in Chayro qui et consul vocatur. qui pro defensione mercatorum in Alexandria et mercantiarum apud Soldanum laborat.

Je vero. xvi. octobris que erat festum sancti Galli cum esset eclipsis lune. sarraceni rulum et clamore ingenti omnes ex citabant ad superstitiones exercendas. quibus tempore eclipsis solis aut lune studiosius intendunt. Facto mane castrum domini Soldani cum trutzelmanno nostro intravimus. ubi mirabilem ordinem et numerum maximorum servorum Soldani vidimus. multitudinem etiam ingentem equorum et stabula grandia. et habitacula magna. de quibus omnibus rediosum esset scribere et forte etiam creditum difficile. Ibi primum vetus illud palatium hodie desolatum nobis fuit ostensum. quod quondam greci inhabitabant tunc mabumeti. exstructum fortissimis muris et edificis ut ruine demonstrant.

Inde in aliud castrum quod Soldanus inhabitat processimus. ubi per duodecim portas ferreas ingredi oportet atque ad Soldanum veniat. Per has introducti ipsum in throno regis vidimus residentem in vestitu cadido. et plurimos mamalucos in ordine suo cum multo silentio reuerenter ipsum circumstantes. Ibi etiam plures antiqui graues et maturi viri circa ipsum stabant. post modicam horam egrediente trutzelmanno nostro et nos castrum exiit. venimus in latissimam quandam plateam sine foris amplius valde. ubi camelis asini et equi venduntur. quorum ibi tunc maxima copia erat. aderantque plurimi ex mamalucis qui equos venales contemplant. Tandem cum labore domum reuersi quidam ex nostris facto praedio balnea intrauerunt. Sunt nempe praedia et politica estuaria illis in regionibus et ciuitatibus et ex vario maritimo facta. seruicia etiam sarracenorum balneatorum satis sunt studiosa. habentque mirabilem modum ad rectificandum mebra balneatium. quidam vero ex nostris sociis vagantes per ciuitatem in domum quandam fuerunt adducti in qua grandis fornax stabat habens concubitates. in quas certo tempore tria aut quattuor milia ponuntur oua gallinarum. auarum. anserum. et columbarum. et fimo cooperiuntur. carbonemque in debita portione fornaci imponuntur. ex quorum ardore oua calefunt et vitella viuere mox ac pulli crescere paulatim incipiunt. et ita absque incubatione matris exubantur simulque sub manu pastoris ad pascua ducunt. ut oues vel ad foras ubi videntur et quis id fieri videri possit. tamen reuera ita sese habet. numerum animalia illa que humana arte et industria exubantur. disciplinabiliora sunt his que secundum naturam sine speciei generantur. sequuntur enim homines sicut pulli suas matres.

Equum biduo ad recessum nos parabamus et interdum ad videndum rara et mira hinc inde vagabamur. qui vero ex nostris Soldanum prius non viderat illo in tempore viderunt. Porro die. xix. octobris quod erat dominica. xxi. post octauas trinitatis. conuenientibus nobis in unum ut missam in loco solito audiremus. ecce duces quos trutzelmanni ut missae interessent aduenerunt. ad quam praesentiam dum trepidaremus quod paganas reputauimus dixerunt se esse christianos de ecclesia catholica. nec nisi in fide nostra se mori velle affirmabant et ita nobiscum missam pariter audierunt. Porro pacto praedio rebus omnibus dispositis ad recessum. bursas nostras aperientes. per hospitium per familiam proque nauis conducta. per asinis et equis qui nos cum rebus nostris ad nylum deduceret pecunias exposuimus non paucas. qui facto precedente trutzelmanno per medium chayri processimus in asinis cum sarcinulis nostris contra nylum. quia in via irrationes iterum et contumelias atque etiam percussiones sustinimus non paucas. At ubi ad portum nylis applicuimus et paratam ingressi fuisset nauem. trutzelmannus chayrinus ad priam rediens nobis valedixit. et quendam alium sarracenum dolosum in locum suum surrogauit. qui nos in alexandriam usque conduceret.

De transitu ex Chayro per Nylum versus alexandriam.

Itaque nauigantes per Nylum biduo spacio venimus lento satis cursu ad ciuitatem cui nomen Rossetum. Inter nauigandum autem per transitum oppido quod Uoy vocatur. Ab inde usque rossetum circumspicientes delectabiles pulchras et fertiles valde ad dexteram et laeuam vidimus regiones: habentes ab una parte Aethiopia. ab alia Aethiopia. Nylus enim has duas mundi ab invicem partes fecerit. Oppida etiam amena et villas multas vidimus. terrasque ortis. agris et viridariis amenissimis et ornatas. in quibus cannamelles. dactyli et alij fructus multipharj crescunt. quorum similes omnibus illis in terris non vidimus usque. Vix hec amenitas et vberitas tantum in illis erat terris circumiacentibus quas nylus extra aluicem suam effluens perfundere poterat et irrigare. reliqua vero terra ab utraque parte arenosa erat sterilis et deserta. Habuimus etiam multas naues obuiam que de Alexandria in

65
 Chayrum pgebant. et hec a sarracenis sumibz sursum p Nylū trahēbātur. quemadmodum naues ex
 Colonia p rhenū equis magnātrahuntur. Alique etiā naues speciebz aromaticis onustas nos co
 mitabātur. vidimus etiā in flumine nylī plurimos cocodrillos qui bestijs. piscibz. et hominibz insis
 diātur. erantqz aliqui grossi valde et longi ad staturā hominū duoz ptinētes. Aliqui etiā maio
 res. aliqui vero minores. habētqz bestie ille sordidos et horribiles aspectus. corpus vero durissimis
 squamis vndiqz cōpactū atqz cōtectum in modū thoracis. quaz forme siue figure alias laceris i ca
 pite pferim caudis et pedibz assimilant. Nusqz reperitūtur alibi nisi in isto flumine sub Chayro et
 non supra. Uex etiā in mari galilee aliquādo inueniūtū sicut et pleriqz alij pisces in isto flumine
 abūdant. quoz similes pstatum mare galilee habet. qui in nulla alia reperitūtur aqua. Unde nōnul
 li opinātū qd cōgregatio aquaz dicti maris galilee partim ex nylō effluat p oculos terre meat. so
 lent naue capis cocodrillis pelles detrahēre. et easdē desiccatas mercatoribz vendere qui eas in lon
 ginquas ducentes terras. pelles falso asserūt esse draconum.

Je itaqz. xxiij. octobris illu scēte. in ipm portū Rosseti applicuim. nec vltra ducimur pegri
 ni nauigio p nylū nisi vsqz buc vt cōmuniter. et abhinc in camelis et asinis Alexandriam
 aduehūtū. Qd ideo fieri dicimus ne xpiani estio nylī pncipalia p que istius in mare pos
 sint explorare aut inuenire. Nā his cognitio et cōpertis a mari magno naues in nylū pos
 sent inducere et ita egypto nocumēta inferre. Porro anteaqz res nostras de navi deponerem? intel
 leximus qd omēs asini et cameli illius oppidi ad quendā vsū necessariū illo die fuissent assumpi. q
 fiebat qd nobis neqz seruire poterāt nisi in crastino. dicebaturqz nobis q si die illo tederet ibi nos
 manere aliā possemus cōducere nauim et inde vsqz in mare descendere. et tandē de mari res nostras ale
 xandriā inferre. qd cū nobis placuisset cōducta navi aliā et sarcinis nostris trāspōitis de pōi in eaz
 magnis clamoribz nauclerus prior impetijt nautū. postulans sibi solui. xxiij. scz ducatos quod tas
 men trutzelmāno chayrino antea exsolueram. Sed nauclerus cōstanter affirmabat nil inde se acce
 pisse. vnde breuiter vi inde recedere et abire possemus nautū denuo soluere oportebat. nec est etiā ibi
 xpiano peregrino locus vel oportunitas iusticiā inuocadi vel ad indices recurrendi. Nimirū pūsqz
 cōtra nequissimū illū trutzelmānū chayrīnū iure pcessissem? omnē nostrā substantiā exposuissemus.
 immo et in periculo vite nostre fuissē? nō paruo. ob eius tū potētiā tum fraudem. Igitur redem
 pti a vexa per datas pecunias per aliud nylī brachiū innumēris laboribz remoz tractu et funiū per
 aliud nylī brachiū descendimus in mare cursu vltra modū tardo et lento. Inter hec quidā sarracen?
 per desum lūm cū lancea ad litus veniens pcedere nos phibebat nisi quilibet nostrū vñ sibi ma
 dinū dedisset. Faciunt aut. xxy. madini vñ ducatum. datis madinis rursū in litore multū ppe
 ximus populū cōstitisse et multa hominū tētoria sicut sepe antea p desertum videramus. Erāt autē
 arabes qui accurrētes funes ex manibz trahentiū nauim rapiebāt nosqz ad litus tractos cōpellebāt
 iterū aperire burfas dicētes sui iuris esse q quicunqz eos transiret aut sponte propria aliquid eis exbi
 beret aut certe vi eum spoliaret etiam si Soldanus ipse transiret. Asserūt etiā arabes se ideo omniū
 esse nobilissimos q spolijs dūtaxat viuūt. et in solitudine moriātur. nec ciuitatem nec villam nec do
 mū illam habētes sed cū tentorijs de loco ad locum transmigrātes. Ipsi sic muneribz cōpescitis in
 quādam venimus planiciem vbi nylus ex viraqz parte aluen suū egressus totam terre superficiem ita
 operuerat vt quasi mare vidēret quo accidit q naucleri pte latitudine et effluētia aque cōfusi verum
 nylī aluen pdaunt. a quo longius piecti in tenuem decuētes aquā in incertū ferebātur quous
 qz nauis terre limoqz infixa mansit immobilis stans aliquādiū donec naucleri in aquā descendētes
 maximo cum labore nauim a loco propulerunt. quo facto iterum infixa humo stetit. vnde modo si
 mū amota tandem immobiliter terre adhefit. nec aliquo poterat inde labore euelli quo nostro peri
 culo aliarum nauū naucleri cautiōres facti. a via ista nostra diuerterūt. Porro vsqz ad solis occubi
 tum ibi manentes nō paruam diē illa et nocte sequenti miseriam patiebamur. nullum coctū cibum
 sed panem dūtaxat paximacium vefcentes et bibentes aquam turbidam ex Nylō. in medijs fluctibz
 vels inde fuimus crepti. et ita vsqz ad osiū quoddam priuatiū arte factum per quod nylus influit
 in mare repente electi. Cūqz iam pene in litus venissemus alexādrinū itez. nouas exponere pecu
 nias et dare naucleris cogebamur. de quibz in cōuentione cum eis mēto nulla fuerat facta. Tādē
 ex navi in terrā descendentes res nostras et sarcinas in singularem reposuimus locū. eo q super litus
 maris multa substantia de speciebz aromaticis erat cōstituta. et sarraceni circa eas et camelarij cū came
 lis res ipas in Alexādrīā ducuri q adhuc ad tria miliaria germanica distabat nō pua. Porro ptem
 nō magna inter camelarios erat. qz eoz prior suis inueniret res camelis iponēdas. Pari mō de rebo

nostris accidit ferendis. Igitur a mari procedentes versus Alexandriam fertilissima mōtana palmaria repleta habuimus ad dexteram. ad sinistram aut latissimū campū in quo salis fontes siue saline exsant. Omnis nāq; aqua tempore inūdationis nyli et excrecentie maris in sal lapidissimū solla feruore decoquitur. Unde et regio illa tota est alba quia sale vndiq; respersa. Acceleramus itaq; iter eo qd fame et siti. vigilijs et laboribus affecti. Quippe qui triduo absq; coctis cibarijs fueramus ipso eodem sero Alexandriam ingredi sperabamus. Vidimus aut in processu multas veteres struuras sive ruinas. quasi grandis aliqua ciuitas olim ibi stetit. venimusq; ad quēdam cliuū per cuius crepidinem cum ascēdissemus gloriosam ciuitatem Alexandriam sub oculis habebamus. mare magno pro parte vna cinctum. p alia amenissimis et fertilissimis oris circūseptam. Est enī vbera satis gleba. que suo tempore secūda nyli aqua irrigatur. ibi crescūt multi fructus scilicet dulcissimi quorū similes vidimus in orto balsami in maxima copia. ita et alij fructus varij de pomeratijs lemonijs dactylis castia citrinis ficibus et huiusmodi. sed pira vel poma ibi crescūt nulla. Sūt etiam in illis viridarijs habitacula hominū pulcherrima pro hominū recreatione facta. Ibi aues capiūtur quedaz candide et albissime que merule nūcupātur. Ibi et leopardi inueniūtur quos arabes adhuc paruos capiūt et vendūt vnum pro duobus. Igitur cū ad urbem ipsam venissemus portam proximā p quam intrare volebamus sarraceni clausērūt. atq; nos p totam ciuitatem latitudinē supra fossata ciuitatis circūire coegerūt et id pedestres. et cum longo et tedioso ambitu ad aliam venissemus portam. crudelem repperimus et atrocem qd de hominib; camelis et asinis vectigal grāte exigebat. quo soluto intramissi per primā portam altam et magnā ferreis seris et iahuis firmatam. putabam; nos in pace vsq; ad hospitium puenturos. processimus ergo inter altos muros et fortes. et ad aliam portam venimus ferream et grādem. quā multi sarraceni circūstabant cūq; intrare cum bestijs nostris cōtēderemur. fustib; nos retrosum abegerūt. moxq; currentes aliqui primi etiā portam. seris et repagulis reclusērunt. et reuerſi etiā hanc secūdam claudētes. nos in medio stare dimiserunt. atq; ita conclusi inter duas portas altissimis muris et turribus circūsepti sedentes parimates nostros comedebam; et aquam que chara et modica nobis erat potabamus. nec aliud quippiam enī hac vice habere poteramus.

Porro nocte illa pleriq; ex nostris cōperegrinis murū exteriorē ascendentes fortalitia et fossata p circuitum cōtemplabamur. qui nūq; se pulchriorem aut melius munitā ciuitatem decoris mētib; et firmis. altisq; muris et turrib; vidisse affū mabāt. ab intus aut nō ciuitas sed pene aceru lapidum videtur plena ruinis et desolationib;. Cum aut mane illuxisset apertis portis p trutzelman; no nostro Alexandrino nūcium misimus rogantes vt q̄storius adueniēs nos introduceret. qui cum venisset. litteram quā a Soldano acceperamus ei dedimus. dominis in porta residētib; exhibendā quam acceptam. osculato reuerſer sigillo legerūt. lecta vero littera incipiētes a nobiliorib; peregrinis vni post alium nudates vestib; perquisierūt. inter quos domin; Johānes de Solms primus fuit sic pscrutatus. deinde alij per ordinem. Quicquid aut de pecunia et alijs reb; venalibus apud nos in portis et saccis inuenerūt. in locū vnum seorsum deposuerūt. et cum omnia et singula exacte pscrutati fuissent fm rerum pportionem pedagium acceperūt. clericos et religiosos immunes et absq; theloneo transire permittebant. Nam quicqd infertur vel effertur. decimus de eo denarius exigitur. et nemini in hoc vlla fit gratia. Ingressi ergo ciuitatem cum tam miserabiles vndiq; cerneremus ruinas obstupuiimus. ammirātes yebemēter qd tam miserā ciuitatem circūdarent muri tam firmi et decori. Ducti ita in curiam regis Sicilie que est fonticus cathalonioz. ab ipso curie inhabitatore. qui consul cathalonioz cognominat humaniter et benigne fuimus suscepti. assignatisq; cameris res nostras intulimus in eas. Est autem fonticus domus grandis in qua et negociatores et merces eorum conseruātur vbi et forum rerū venalium habet. Quāuis enī et veneri in Alexandria duos habent fonticos et ianuēſes vnum. peregrini tamē abolim in fontico cathalonioz se recipere consueuerūt. Nam et ab eiusdem fontici consule protegūtur trutzelman; Alexandrino sibi auxiliū ferentē. Hec rebus collocatis peregrini nobiles cōspectui. Admiraldi. id est prefeti ciuitatis presentādū per trutzelmanū ipm alexandrini conducebātur. quos ille pacifice susceptos. benignetq; allocutos singulorū noia exquirēs. in cartba iussit cōscribi. sicq; ad sua redire loca pmissit.

Porro quidam ex nostris cōperegrinis facta conuēntione cum consule cathaloniesi. commensales eius fuerunt. cibo et potu perparco vtentes apud eūdem. qui tamē non nisi argenteis vasis inferebatur. Alij vero cum domino de Solms in sua manserūt camera. edentes et bibentes iuxta votū et placitū ipsorum.

Alterā die que fuit. xxv. octobris post auditam missam in capella curie memorate que capellanū habebat sacerdotem religiosum de ordine predicatorū. clamor magnus et tumultus strepitusq; populi

6
lorum insonnit iuxta mare vnde exterriti in altiora conscendimus curie loca. inde prospecturi quid
nam esset. Et vidimus fustes et grippas cum armatis nauibus applicare in portum. quem intrantes
bombardarum fragoribus et clangoribus rubarum populorum clamoribus aerem replebant. Erant autem sarra
ceni quendam potentem de africa sarraceni conducentes qui in mecha sepulchrum habuerunt
visitamus peregrinabatur.

In mari autem existeret idem sarraceni inuentam nauem cum christiani rapuerunt. rebusque inter se diuisis
ipsos christianos alexandria vendendos adducebant. Ipsos vero sarracenos cum ad litus applicuissent
mamaluci alexandrini et ciues armis decorati de ciuitate exiit honorifice susceperunt. et cum pompa
magna ac multis clamoribus ciuitatem introduxerunt cum spolio prefato.

Je. xvi. octobris que fuit dominica. xxi. post octauas trinitatis audita missa sumptoque
pradio domi missimus quiescentes. neque enim adhuc secure tuteque exire poteramus. eo quod tru
telmannus alexandrinus (cui quam tenebamus pecuniam nondum exsolueramus) debitam nobis
his necdum prestauit tutelam. Qua videlicet pecunia soluta magna satis in crastino nos ad
portam duxit ciuitatis que ducit ad mare. et dominis qui in porta sedebant nos exhibens, intradi et exiit
di quoniam liberet nobis indulget libertatem.

Sequenti die que fuit Symonis et Jude apostolorum post diuina celebrata. in eum ducti fuimus lo
cum ubi quondam erat carcer et adhuc est. in quo inclita virgo et martyr sancta Katherina expoliata.
et scorpionibus prius celsa. diebus duodecim sine cibo et potu mansit clausa fame et siti cruciata. sed do
minus cibi ei per colubam ministravit. In quo etiam loco regina et Porphyrius miles. angelorum
viderunt exercitum circa martyrem eam consolantes et ad tolerantiam martyrii animantes ut habet in eius
legenda. In hunc sanctum locum post multos rogatus fuimus introduci. et vidimus ante dictam carcerem
duas marmoreas stare columnas satis eminentes. ab invicem passibus. xij. segregatas. super quas horri
biles rote seu machine fuerant locatæ posite. quibus virgo ipsa speciosa debuit discindi frustratim. sed ea
orbe contracti sunt et quasi quatuor milia gentium inde necati. Eodem etiam in loco quinquaginta
illi rethores qui de diuersis vocati puientibus illo conuenerunt. in omni sapientia eruditi cum Katherina
eorum celsare disputatorio certamine pugnaturi. quos virgo ipsa sacra. maxima in labijs eius diffu
sa gratia a deo denicit ut et responsis deficeret. et se conuertendos ad christum apertis vocibus exclamarer.
Clarissime furibundus igne fecit cremari. sed vestibus eorum et capillis ipsis multis crediderunt in christum.

Indetransientes venimus in locum ubi aula Alexandri magni ferebat stans. nam hodie in signum
et memoriam eius stat ibi mire altitudinis et latitudinis columna ex lapide vno pretiosa. capitellum ha
bens acutum que procul cernentibus quasi turris alta apparet. Est autem coloris rubi multis characteribus
inscripta. qui veterum literarum fuisse phibetur maior multo et altior illa columna que Rhome ad sanctum
Petrum hodie stat. quam dicitur olim ex Alexandria iuxta illam fuisse collocatam et inde romam translata. Et et
alia fortis alexandriam altissima columna quam pompeyanam nominant. quæ pompeii in sui memoriam
fieri fecit. quam etiam vidimus in ingressu ciuitatis.

Inde pergredientes venimus ad ecclesiam ad sanctam Sabbam appellatam edificatam in eo loco ubi
virgo sancta Katherina ante passionem suam in curia morabat regali. familia sua defuncto patre Costo
rege cui unica erat gubernans. hac ecclesiam greci monachi inhabitant.

Locus autem ubi martyr christi Katherina fuit decollata hodie monstratur extra urbem Alexandrinam.
Suntque ibi due maiore columnæ magne in eius memoriam quondam erecte. fuisse ex eo loco corpus
eius virginis angelicis manibus in montem synai transportatum. Hic locus tempore passionis et marty
rii sacre virginis fuit intra ciuitatem alexandrinam que tunc temporis multo maior et latior fuit atque
gloriosior quam nunc sit. Est insuper in ipsa urbe ecclesia ad sanctum marcum dicta. quam Iacobite inhabitant
in eo loco constructa. ubi ipse sanctus euangelista phibetur habitasse. et sepe numero diuina ibi officia
celebrasse. Quamquam enim pro sua humilitate pollicem sibi absciderit ut sacerdotio reprobo haberetur ta
men dei preualente iudicio et auctoritate petri alexandrie est episcopus ordinatus. Hoc in loco missam
in pascha celebrans fuit in collo eius missio tractus est per ciuitatem istam. gratias agens deo. Inde
reclusus in carcerem a christo iesu et angelis sibi apparentibus confortatus cum postera die iterum ad
collum eius funem ligarent ac per ciuitatem traherent autem. In manus tuas domine commendo spiri
tum meum. et ita spiritum reddidit creatori. Hoc in loco a veris religiosis sepultus primus fuit. sed
postmodum apud venetias est translatus. Est et alia ecclesia iacobitarum in alexandria que ad san
ctum Michaelem dicitur. in qua est sepultura peregrinorum christianorum qui ibi manentes debitu car
nis exsoluunt. Nam et dominus Johannes comes de Solms dominus in Wyntzenberg iunior
et nobilior inter nos coperegrinos dilectiora vixit cum diem ibi clausisset extremum omnibus deo

tionissime susceptis sacramentis. hac in ecclesia fuit tumultus. Cuius transitus et mors pfecto me-
ro et luctui nobis multo fuit.

Qstenditur quoque Alexandria locus in quo sanctus Iohannes elemosinarius quondam patri-
archa Alexandrinus. martyr in susceptione vere fidei psumens. ut in eius legenda habetur
Sunt preterea in quattuor fonticis xpianorum in Alexandria. pulchre qdam et ornate capelle. cas-
pellanos habentes latinos vel religiosos presbyteros vel seculares quas intermanedum ibi septias
visitauimus. Porro his diebus quibus Alexandria sumus. multe naues galce et fustes in portum ap-
plicuerunt. multosq fiebant depredationes. Nam veneti nauem vnā onerariam neapolitanā que
Alexandriam properabat spoliauerūt. eo q tunc teporis graues inter eos et regem Neapolitanū ini-
micie et guerre versabantur.

Aduenit etiam illis diebus galea quedā christianorū de transmarinis partibus in qua alemani qda-
erant qui et dixerūt nil aliud in sua habere galea. nisi nuces auellanas in valore. et milia ducentorum
que in orientalibus nō crescunt terris et proinde care illic habetur. Ferturq q vltra centum annos ibi
sint durabiles. ita q nec mare scilicet nec tabescunt nec vermibus corroditur. quibus tamē defectibus ap-
nos vltra vnu seruare animi subiacere noscitur.

Illis etiam diebus videntes Alexandrini q per mare vagabantur nauem alienā portui applicare. et eam
expugnantes ceperunt. captamq introduxerūt in portum victores. spolia inter se distribuētes mox
piratarū. Nisi enī naues alexandriam applicare volentes potēter sint armate ab ipsis alexandrinis
anteq in portum venerint spoliētur. que cum intrauerint secire sunt qdū steterint in eo. Brandis
etenī est sarracenis cura pro custodia portus illius. unde et duos qui in ira ciuitatem habetur mōtes.
qui hominū manibus facti sunt assidue cōscendūt ut maria cōtemplentur. longe lateq inde prospici-
entes si qua videant vela que mox vbi viderint Amiraldo denūciant. qui cursoriam emittēs nauē
culam de cōditione inquirat aduētantium. Et qd forte credim sit difficile tamē omnino ita sese ha-
ber quod narrabo. Ipse Amiraldo semp apud se quasda disciplinatos habet colūbas sic edoctas
ut quocūq perrexerint inde in ipsius amiraldis curiam reueriātur. Et duas aut tres naucleri emi-
si in occursum nauū secum recipiētes educūt per mare. vsq ad locum in quo aduētantes possunt ex-
plorare. vbi mox conscriptā cedulam cōtinentem que scitu necessaria sunt ad collum vnius suspen-
dunt columbe. eamq sinūt auolare. que cōtinuo volatu ad mesam vsq amiraldis cedulam affertens
quales sint venientes indicat. Et si post primā emissā colūbam aliud quidpiā amiraldo fuerit sig-
nificandū mox secundā emittūt colūbam vel etiam tertiam si necesse fuerit. et ita longe anteq naues
portū intrent amiraldo de eis est edoctus. dicit etiam q alias habet colūbas quas vsq in Chayz
transmittit ad Soldanū tempore quo aliquod repētum et arduū inciderit negocium sibi necessa-
rio significandū. Porro si naucleri ab ipso amiraldo missi nauū cōditiones inuestigare nequerint. s
ipm p colūbas sibi renūciant. qui statim armatas mittit fustes tradēs in mādatis ut adueniētes inua-
dant. depdent. et spoliēt. qd et faciūt nisi eos inuenierint fortiores ut dictum est iam supra

Et tandem. xxix. ad loca ciuitatis videnda hincinde euagātes. merces presertim cōsideraui-
mus fonticoz qui omēs pleni mercibus erant. pter solam fonticoz cathalonioz in quo nil
aliud nisi quidā seuissimus iacebat leopardus fune ligatus.

Preterea sarraceni et xpiani passim in eo pariterq comedebant et bibebant. Ianuensiu re-
ro fonticū domus vtiq pulchra et magna erat. et multi negotiatores et merces pscie in ea. Inde am-
bos venetoz perlustrauimus fonticos. et preter merces quas ibi reperimus copiosas. vidim? stru-
ctiones in eis grandes incedere. que ferrū sibi pectum comedebant. Porcū etiam ibi veneti nuiries-
bant que solum et vnicū in transmarinis partibus illic cōspectimus. Multo enī magis sarraceni ab
hominātur porcos q indci. qui nec illum vnum paterēt viuerē nisi ad preces venetozum Solda-
nus ei vitam indulsisset. Demū thurcoz intrauimus fonticum. in quo negociatū multas erat tu-
multus. sic et in fontico maurozū et ethiopum. sic et in fontico tartarozum. vbi preter cetera. nobilissi-
mas res. id est homines. vilissimo precio vidimus venales vtriusq sexus. iuuenēs et iuuēculas. pue-
ros et puellas. mulieres etiam quasda qui parvulos habebant ad vbera pēdentes. qui omēs ibi sui
expectabant reditōnem. et vilissime tractātur atq turpissime dum ab emptoribus probātur sanī ne
sint aut egrī. valentes aut inualidi etc.

Denudātur etiam puellę et currere atq saltare cogūt. et hūc in modum varie exquirūt an sint sa-
ne defectu vel non etc. Singulis aut noctibus omēs fontici per sarracenos a foris claudūt ne qd
ingredi possit vel egredi. sed et his diebus ipi in muschkeis congregātur et quādo precipuas habēt
solēnitates. nec sunt in alexandria domus vllę dictis fonticis pulchriores et ornatiores. His pfectis
p liij

ad mare accessimus ubi magnus erat hominum cōuentus circa mercatores qui species aromaticas sac-
cis imponēbāt. Siq̄dem dū in camelis species ad mare de fonticis educūtur nauibz inferendē. sac-
racenoz officiales itantes in litore saccos euacuunt. p̄scrutantes ne forte aliquid p̄ciosum inter spe-
cies absconditū esset. Cūq̄ ita circa species laborat paupes et inopes multū adcurrūt. ea q̄ man-
fugerint imponētū rapūm colligētes. et q̄ furim auferūt mor in via sedentes vendunt.

Je vero. xxx. octobris due quedam alie venetiane galee venientes de affrica. quas galeas
de Traffico cognomināt. portui applicuere Alexandrino pari modo ibi onerande sicut et
ille quattuor que ibi erāt iam onerate. Eodem die tractare cepimus et cōuenire cum gale-
arum patronis. super nostro cum eis recessu. et p̄certo duriores eos nobis reperimus q̄
sarracenos. Nam quā sciebāt nos cum eis oportere recedere. multū nimis et insolitū a nobis nau-
lum exigebant. Facimusq̄ est ut in ip̄a cōuentione peregrinorū societates ab inuicem soluētur. il-
lis in istam galeam alijs in aliam se recipiētibz. nos vero in galea domini capitanei et domini cōsu-
lis venetoz esse maluimus. cuius galee patronus. domin⁹ erat Sebastianus cōtrenti. cōtulerūt se
quoz ad nos domin⁹ Iohānes archid̄aconus trāsiluanus de vngaria. et frater felix ordinis pre-
dicatorum de Alma lector. Cōuentione autē facta. pluribz adhuc mansimus Alexandrie diebz. inui-
ti tamē et coacti. galeaz expeditionem p̄stolātes. quo in tēpore domini⁹ in Solina ut supra memi-
ni. rebus excessit humanis. cuius sepulture et funeri. debitū et oportunam operā impēdimus. plan-
ctum amarū faciētes super eum. Obijt autē in nocte ipsa que diem p̄cedebat omnibz sanctoz. Quo
mortuo in eam quā cōducimus secessimus galeam Alexandriam vltimus deinceps nō ingrediētes
saltem ad manūgum. sed in galea dormuim⁹ manducantes et bibētes cum patrono. P̄suasum siq̄
dem nobis erat ut octo vel decē diebz ante galearū recessum. elamdesine eas ingrederemur atq̄ res
nostras nō simul et semel sed p̄ partes et diuersis tēpōibz educeremus. quā per singulas custodias
sarraceni de omnibz rebz et personis graue exigūt pedagium siue thelonē. decimū denarium de cen-
tesimo infra suum cōparum recipientes.

Sunt autē tres custodie inter mare et ciuitatem. Quarū prima est circa portam inferiōrē q̄ ducit in
urbem. Secūda vero longe ab ea in exteriōri porta que ducit ad mare inter muros ciuitatis. Tertia
autē est in litore maris. In his omnibz officiales Soldani. omnes tā inantes q̄ exeuntes diligen-
ter examināt et p̄scrutātur. et possimū mercatores et merces eozū. Ego vero auxilio trutzelmanni
nostri Alexandrini cui non paucos propinani ducatos. obtinui q̄ res mee per dictas custodias si-
ne p̄scrutatione fuerunt educate.

Porro die tertia nouemb̄is ad iussu capitanei galea nostra in altū fuit ducta secus nouū castellū
quia iam naues parate erāt ad recessum. vnde oēs peregrini cōsoci nostri qui adhuc in ciuitate ma-
nebant ad suas se p̄sentarunt galeas. que omēs in iussu et nutu suo ex ordine nostre coniūgebantur. in
p̄ta dictū castrum quod p̄fecto egregiū est et forte portū cōcludens munit⁹ Alexandrinum. Est
enī portus ille multū scopulosus. et per scopulos a litore vsq̄ in mare murus multis turribz p̄cla-
rus et munit⁹ ē deductus. atq̄ in extremitatibz scopulorū et muri illius. castrū est extractū p̄fectū
in mari. quod modernus Soldan⁹ fieri fecit consilio et industria vsus cuiusdā māmaluci alemani
ex Oppenheim diocesis Haguntine nati. qui tāpidem relicto paganismo. ad sancte matris eccle-
sie finem reuersus est. locuples et p̄dictus.

In portū illum nulla potest ingredi nauis nisi castrū huic loco Soldani reuerētiam exhibeat. vel si
remittendo. Verū cum in loco illo cōsisteremus diebz quattuordecim ibi māsimus. longissimas ha-
bentes horas et tedio grauissimo affecti. omni quasi momēto galearū transitum expectantes. quo in
tempore multis fuerūt vexati molestijs galearū patroni. et vni etiam eozū grauer vulnerat⁹ a sar-
racenis. multaq̄ eis enecerunt in cōmoda. qui post galee educationē a terra in altum. denno ciuitates
intrauerūt. Illis etiam diebz scisma fuit inter patronos alijs recedere volentibz. alijs adhuc manere
amplius cōtendētibz. et nisi domin⁹ capitaneus sequestrū se et mediū interposuisset. ab inuicem fuis-
sent otiosi. Obstitit enī nec voluit ut quisq̄ recederet donec oēs et singuli expediti essent ad plenum.
Igitur cum dies quintadecima nouemb̄is aduenisset. omnibz ad recessum preparatis. prospero flā-
te vento. solutis nauibus. leuatis anchoris. expansisq̄ velis extra portū euecti. Alexandrinā poster-
gavimus ciuitatem. subtracto litore ab oculis nostris ita q̄ in crastino longius eieci nullā p̄o-
vidimus terram vndiq̄ circūdāti mari. Erat autē galea nostra cursus velocissimi vnde et alias lon-
ge p̄cedebat. Et tunc panibz deficientibz alexandrinis. paximates siue bis coctos cepimus mādu-
care. et quod mirum erat in oculis nostris p̄ces nobis salū de dannabio videlicet sturiones mini-
strabatur. sed Thurci per quozum regiones danubius fluit illos ad terras tranferūt sarracenorū.

a quibus veneti eos emitt. Navigauimus igit ex Alexandria per mare bicarium in mare carpaticu. Unde die septimadecima nouembriis optata flante aura veloci cursu intrauimus mare creticu. 7 fuis-
mus die. xvij. illufcente proiecti vsq ad promontoria Crete siue Landie. insulam tamē ipsam nō su-
mus ingressi. Ingēti vero fuimus leticia p̄moti cum huc loci venissemus. pro eo q̄ iam quinq̄ ser-
me spacio mensium nullas fidelium videramus terras. iamq̄ nobis videbat̄ quasi patriam nostraz
atrigissemus. cum ip̄am fidem 7 gloriosam insulam Cretam siue Ladiam sub oculis habebam⁹.
licet longissimis adhuc distarem interuallis a solo natali. Quippe qui iuxta cicladas insulas per
Hellespontū. 7 seuissimū mare maleum navigaturi. adhuc Achayam. Albanā. Dardaninem Cor-
zirim. Dillitici. Dalmaciam. Schlauoniam. Croaciam. Diltiam. 7 forum Julij ante nos ha-
beamus iuxta earum confinia prouinciarū viam facturi.

Je decima octaua cum ad latus memorate insule crete venissemus. iussit capitaneus cur-
sum galee intercepte. velozū remissione. 7 proiecta schaffa in mare misit p̄ phisico qui in
alia erat galea mandās vt q̄ totius ad se veniret. Consul cū venetianus grauiter ceperat
egrotare. pro cuius cura phisicus vocabatur.

Eius rei gratia inter duas insulas Landiam scilicet 7 Nataliā sine p̄uentione voluebamur. Ita 7
sequēti die scilicet sancte Elizabeth instabili vento huc illucq̄ p̄ueiebamur. quo factū fuit q̄ omnes
galee sic fuerūt coniuncte q̄ de vna ad aliam colloqui poteramus. sed post paululum mutata aura.
mare motu inquietissimo feruere cepit. nec fuit quicq̄ in superiorib⁹ galearū quod nō p̄cellis vi-
diq̄ tilabentib⁹ perfunderet. 7 cum sol occidisset. magis ac magis tempestas inualuit. ita q̄ naucleri
7 galeothe infirmi superius sub transtris suis iacentes. nec valentes aquarū incidētium ferre perfru-
tionem. magnis apud patronū precib⁹ vix obtinuerūt q̄ in carinam nauis fuerūt intromissi. vbi spe-
cies Aromaticæ 7 merces alie conseruabatur fuerant nāq̄ viginū galeothe infirmam in Alexadria
de aquis ibi potatis. Nam ciuitas ip̄a est subius vbiq̄ cauata 7 super testudines edificata. Hylo-
q̄ excrefcente om̄is illa cōcanitas aquis replet sub domib⁹. neq̄ sunt alie ibi aque nisi ille de q̄b⁹ hos
mines 7 iumēta bibūt. 7 dicuntur aque ille esse infecte 7 pessime. Inualefcente autē vento imber maxi-
mus descendit. 7 cuncta infudit prius intacta. quo accidit q̄ patronus 7 alij venetiani qui hactenus
super castellū in puppi māserant ad nos in carinam fugere sunt cōpuli. eo q̄ castellum aquis vndis
q̄ replebatur. capitaneus vero 7 consul in p̄funda puppis camerula. clausis desup hostijs māserunt.
Naucleri autē marinos p̄ totam noctē perpesti labores. continuis cursib⁹ 7 horrendis clamorib⁹.
infirmos grauabant. quib⁹ nulla requies erat. sed 7 sani q̄dam 7 valentes egrotare ceperūt. inter q̄s
vnus erat domin⁹ archidyaconus de vngaria. dñs quoq̄ cōsul magis ac magis cepit desilitū. duo
vero ex galeothe mortui: nocte eadē in mare sunt proiecti.

Sed illufcente die que erat vicesima nouembriis cepit tempestas ip̄a paulatim decrefcere. ac ma-
re ipsū magis magisq̄ m̄tescere. Tandem ad quandam insulam applicuimus cui est vocabulum
Hyō. vbi sub castello quod Hyum dicitur fixis nauibus per iactas ancheras. in barcis egredieba-
mur ad litus vbi inuentis cōsocijs nostris peregrinis per montis precipitem 7 petrosū cliuū ascē-
dimus in ipsum castellum Hyum. 7 inuenimus inter ascendēdum tres ecclesias de ritu grecorum.
vnam inferius circa litus. aliam in montis ascensu. tertiā in ip̄o castello superius. quas ingressi gra-
tias egimus laudantes 7 glorificātes deum qui nos in terras reduxit christianorū. nihil autē repe-
rimus venale ex his que victui erant necessaria nec panes neq̄ oua 7c. Nam qui primi ascenderant
tulerant om̄ia. Est autem ip̄m castellum satis populosum hominib⁹. qui in paruis habitant do-
munculis quasi tugurijs de fructib⁹ insule vinētes. nec sunt alij eiusdem insule habitatores aut in-
cole nisi isti de castello prefato. Estq̄ insula ip̄a fertilis satis 7 pinguis glebe. Est quoq̄ castellum
ip̄sum vetustissimū a grecis quondā potentib⁹ pro maris tutelaz custodia super abruptas petras ex-
structū. Ex eo em̄ per latissimū mare contra insulas cicladas 7 Landiam patulus habet p̄spectus
De crepidine montis aqua descēdit clara 7 dulcis. s̄ nō multū frigida. in vasculis tū seruata statim
frigescit. Sub mōte etiā riuus quidā dulcem p̄nēs aquā p̄ vallem currens illabitur mari.

Um vero dies. xxi. illufceret clamor ingens cuiusdā lamētabiliter flētis in nostra audiebat̄
galea. eratq̄ vnlatus ille filij dñi cōsulis. q̄ sez cōsul nocte eadē vniuerse carnis debitū exsol-
uēs diē clauserat extremū. hūc nō solū filius s̄ cūcti q̄ virū nouerāt plangebāt Iussit itaq̄ fi-
lius defuncti patris corp⁹ in terrā edoctū poni in capella q̄ ibi in litore erat. sup qd illic posuū irru-
ens plāctū magnū fecit. quē sui p̄cines a corp⁹ auulsū i galeā reducerūt. Corp⁹ vō exēteratū lotum.
vinctū. 7 aromatib⁹ cōditū ligneo locello imposuerunt. pice 7 clauis benefirmato. sicq̄ venetias ad

15
suum iam pridem electum monumentum ferebant sepeliendum. His omnibus cum interesset, cetera didicimus experientia confectum esse mendacium. quo dicitur quod corpus examine siue mortuum per mare non possit duci. et preterea illius signum peregrini etiam nobiles, barones et milites, qui pro tempore in mari rebus excedit humanis statim in undas mittuntur nec vel ad terras proximas funtuntur vel gratia sepeliendi. Eodem die quatuor mortuos de galeis sepulture tradidimus in terram que et mater est vniuersorum.

De vicissitudine festo scilicet sancte Cecilie virginis et martyris cum sustulissimus. in mari magni et spaciosi latitudine vento non satis bono immo aduerso proorsus incidimus. Qui quidem ventus contrarius versus Traciam nos impulit. atque sub paucarum spacio horarum si eius fuissimus impetum insecuti. Constantinopolim aut Troiam aut Hicropontum vel alius etiam Athenas mirra et Galathas appulisset. vel etiam in Parthmos insulam. Erat quidem ventus ille optimus nauigantibus in Macedonia. sed nobis inutilis proorsus. Conatu pinde mari mo ad resistendum tali vento a naucleris facto. Tandem cum multo labore longe sub nyo incidimus in portum vnum. desertum quidem sed firmum. Stephanum nomine. et ibi naues stabilimus. et quatuor duo masmus: tedio grauissimo affecti: vento illo aduerso per momenta singula augmeta capiente Id quoque preter cetera in malum nostrum adiebat quod in nullum castellum introire sinebamur. Audierat enim non paucos ex galeis vita functos fuisse. putabantque galeas omnes peste infectas. Idcirco nos abhominabantur et prohibebant ingressum negantes. neque vedere nobis quicquam volebant. non obstantem quod domini eorum ciues scilicet venetiani erant in galeis. Sunt enim loca ista omnia insule et castella sub ditione venetorum licet ea per se non regunt. ut Candiam Cyprum et huiusmodi. sed alieni grecorum committunt regenda et administranda sub tributo. Hecia tamen insula de qua supra mentio habita est sub dominio est cuiusdam ducis grecorum qui et Thurco tributarius est et confederatus. Sunt autem regiones ille aspere et durissime glebe. sed et acris satis inconueniens. Idque nobis magnopere ibi formidini erat ne forte ibi diutius manere oporteret. quemadmodum Alexandrinus galeis anno accidit superiorum. que hoc in loco amplius quam triginta diebus moram facere ob ventorum contrarietatem et pugnantem in mari cogebantur.

Inde tandem nauigantes in mare maleum mare vtiq; seuisimum peruenimus. in quo plurima pericula consequentibus fuimus experti diebus. que vix ullis possent enarrari verbis aut litteris designari. Et profecto ut est apud Virgilium. venimus nymbrorum in patriam. loca feta furentibus austris. inter lucentes ventos tempestatesque sonoras. Ibi venti nutu eoli principis sui. ut poete fingunt velut agmine facto. Qua data porta ruit et terras turbine perflant. Incubuntque mari tonitrua sedibus ymnis. Una curusque nomusque ruunt creberque procellis. Affricus et vastos voluit ad litora fluctus. Hoc in genere dicto ut historie mos gerat nauigatio ista per mare illud tempestuosius per ceteris periculosior. et accuratius et latius necesse est ut explicetur.

Sicur sub diem. xvij. nouembriis mutato vento non quidem in meliorem. sed in fortiores ferebamur contra maleam impetu grandi. ac si vi eam vincere contenderemus. Verum tamen gubernatores nostri quam spem habentes de transitu malee. sequebantur ventum fortune iudicio se committentes. Si enim illa die maleam vicissemus. in crastinum motone fuissimus. et consequenter facilem nauigationem per Achaiam. Moream. Iliricum. Dalmaciam. et Croaciam. in Hiltriam et Italiam habuissimus. Est autem malea promontorium grecie asperrimum. quod quinquaginta milia passuum infra mare penditur. circa quod unda adeo seuia est: et importune impellitur ut naues pertransire volentes a se repellere et persequi videatur. Oportet enim nauigantes de macedonia et grecia in Achaiam et moream pertransire ad cornu illius promontorii quod est multum altum. acutum. et scopulis de profundo maris in altum usque ad nubes se erigens. cuius cacumine estate et hyeme est nimis opum. tot autem venti in cornu illo conueniunt quod mare confusissimum reddunt et nauigationem difficillimam. Dum enim nauigantes contra eam per adiutorium alicuius venti usque ad aciem perducti fuerint. mox ut proza rostrum ad modicum extendere incipit. afflant aliquando septem aut octo aut nouem venti. quod omnes proza reuerfa nauem cum impetu reijciunt. unde sepe contingit quod naues per tres aut quatuor menses in illa parte malee manere coguntur. Illa difficultas semper fuit ibi.

Unde venustissimi poete reperuntur in carminibus suis yronice compassi fuisse grecis. pro eo quod cum diis pugnantes innumrabilem multitudinem hominum perdiderunt. quos si seruassent suffecissent ad hoc quod per medium mare galee gurgites fodissent et a supremo vertice rupis scidissent usque ad fundum maris et manibus interfectorum canale et via nauibus fecissent ne in perpetuum nauigantes tamen labore et tanta regio perditione paterentur girando malea. Et profecto si mons malee esset per medium diuilius. multo citius

ius redirent naues de oriente in occidentem. et de Asia in Europam. nec potest fieri nauigatio nisi q̃
si ad cornu malce. cū reliqua maris latitudo sit tota scopulis plena.

Dicitur autē mons ille malea a Maleo rege tyrrenorū. qui tubā cneam primus inuenit et in mō
tans illis degens piratica cede mare infestabat. Fecitq; in monte templū apollinis: et mōre suo no
mine nūcupauit. Hūc vero duduz destructo templo apollinis in cornu malce edificata est capella
sancti Michaelis. vnde et vulgares cornu hoc alam sancti Michaelis nomināt. et opinantur q̃ san
ctus Michael ala sua ventos cōcutiens stās supra cornu. naues dū sibi placet repellat. Idcirco ma
rinarij in victoria malee laborātes. orōnes ad sanctū michaelē faciūt et vota vouēt vt dignet alam q̃
vētos mouet et mare cōcutit retrahere. quaten⁹ possint trāsire.

In radice malee est ciuitas que Malsasia dicit. iuxta quā crescit p̃cipuum vinum quod nomināt
malfaticū. et ab hoc vino transtulit vulgus nomē in vinū creticū. qd nūc per mūdum dicit malfati
cum. qd tamē nō est de malsasia sed de creta vel Candia vel motona. Saueat autē nauū guberna
tores ne ad malsasie portum applicēt. quia dicit pessimos grecos ibi habitare. ideo potius sinūt na
ues reuerti ad insulas cicladū per multa maris spacia. et dicit q̃ a malicia hominū mōtana dicant
malea. Igit̃ cū tota die cōtra maleā nauigassemus et cornu eius attigissemus repēte retrulsi sumus et
adeo impetiosi reiecti q̃ tota classis fuit dissoluta et nulla galea māsit cū alia ita ppe vt posset aliā viā
dare. et cū hoc seuissimā tēpestatē passi sum⁹ ita q̃ galestroli cogerēt vela tēpestatib⁹ apta appēdere.

Erum die. xxx. itez contra maleā ire tētauimus licet ventum nō nisi pro sex pānis accer
tonis habuerimus epigū. nobis autē cōtra maleam pperatibus aduolabāt etiā alie galee
conserue nostre quas perdideram⁹. Dum autē aduerserasset prope p̃omōtoria fuimus et
cōtra cornu velocissimo cursu pperauimus. Sed cū iam aciem attingere vellem⁹ et maga
no conatu vna galea post aliam in suo ordine pertrāsire satageret. ecce vētus cōtra nos erupit et p̃
mas galeas rapuit et impetuosissime retrulit cōtra sequētes que accedebāt. fuitq; mirabile visu et nō
expertis incredibile q̃ naues in eodē freto lateraliter iūcte cōtra se procedebāt agitate cōtrarijs ven
tis. ille cōtra maleā pleno velo rebebatur. alie a malea instantis velis cōtrario redibant. et circum
cum nauib⁹ fecim⁹ sicut solēt circūire corifantes. Reiectis ergo omnib⁹ galeis in freto inutiliter re
tro maleam iactabamur. arte obfistentes ne ventus nos in cicladis insulas reportaret et ita diem fie
ri prestolabamur.

Je. xxx. q̃ erat Andree apostoli et dominica prima aduentus. surrexit ante lucem vētus om
nino nobis cōtrarius et fortis. Quod vidētes gubernatores nostri et de trāsitu malee des
perātes. cōmiserūt vela vētis et iactati sumus cōtra aq̃lonem grādi impetu iterum in insu
las cicladū longius a malea q̃ sit a colonia vsq; venetias extra viā nostrā. et intrauim⁹ p
scopulos et rupes festināssime vñ cautelis et ingenijs multis.

Porro p quoddā canale angustū et stricū ingressi in portū latum et securū ac montib⁹ altis mu
nitum incidim⁹ in radice insule milo dicte naues stabilietes. Reperimus autē in ipso portu q̃tuor one
rarias naues venetianas que venerāt de syria. et in barutho capadocie onera suscepērāt mercūz. Hi
autē qui in nauib⁹ illis erāt cum classē nostrā vidissent ingrediētem ad se. cōcrepabāt tubis bucci
nis et tympanis et ē. et emittebāt bombardaz. sara sperica cōtra montana cōclamabantq; in vñ voci
bus altissimis. pariformiter et nostri faciebāt in signū leticie et iocūditatis. et videbāt mare et terra mo
ueri a sonitu bombardaz et clamorū et buccināū. Classis illa de Syria sicut et nostra multis die
bus laborauerat in transitu malee: sed inuanum. Fuerunt ibi etiā alie naues que de malea in hunc
portum fuerant proiecti.

Rima decēbris augmētati sunt vēti p̃trarij et disposuerūt se oēs naues ad tps manere in por
tu illo. Eodē die milite capitane⁹ nauū syrie nūcios p oēs galeas. et iuitant ad p̃adiuz alios
capitaneos et patronos et oēs p̃ncipales officiales nauū et gubernatores et dños. et instau
ravit grāde p̃uuiū extra galeā in litore maris. Descēderūt ergo in terrā tres capitanei. sex capitane⁹
nauū Alexandrinaz cū suis tubicinib⁹. q̃ sub se habuit q̃tuor galeas oneratas p̃ciosis mercib⁹ et bñ
armatas. Capitane⁹ itē nauū de syria cū suis tubis. q̃ etiā sub se habuit q̃tuor patronos q̃tuor ga
leaz. Capitane⁹ q̃z de Africa aliter de Traffica cū suis hñs sub se duas galeas armatas et oneratas
illi inquit tres capitanei cū decē patronis et oib⁹ nauū nobilib⁹ dñis et officialib⁹ ad tabulas para
tas in litore cōfederūt. Post epulas diuersis exercitijs et solatijs varijs in litore colludētē pulchz cer
nētib⁹ spectaculū p̃buere. Erāt autē in illis decē galeis vt opinor vltra sex milia hominū quoz ma
ior pars in litore solatijs et cōuinij causā cōuenerat.

Die illa aduerserasset singuli in singulas galeas suis in scaffis ascenderunt et manus in illa
portu per aliquot dies.

45
Je quinta decembris facta tranquillitate classem solvimus et tractu remorum naues passim omnes educeretur. quia non erat tunc ventus sed bonatza. id est tranquillum. Sic enim a nauis maris tranquillitas appellatur. Unde omnes dei precabatur pro felici transitu malee. Vnde trista vero quidam ita exorabat. Ach pater omnipotens tunc miserere periculis. Atque tunc theclauris ventos dimitte secundos.

Igitur cum de scopulis ad mare latum venissemus surrexit ventus lateralis per transitu malee inutilis proorsus. peccissimus tamen contra maleam cum tota classe. sed facta nocte inualuit ventus nimis contra nos et tenebris ingruentibus facta fuit seuissima tempestas. Et mare eleuabat sine cessatione supra galeam. Eleuauerunt se flumina. eleuauerunt vocem suam mirabiles elationes maris. mirabiles prius. Incidebant pinde aque supra modum. ita ut auderet dixerim quod in illa nocte ultra ceteros fluctibus inuoluti fuimus et vndis operi penitus non quidem continne sed subito navis operitur et in ictu oculi transit. Omnia autem superiora galee in aquis natabant. Et ipsi marinarii tota nocte in aquis currentes vela crebro mutabant.

Porro tempestate illa durante cum naues ab invicem longius essent sepe una ut ventorum acta ad latus nostre galee impetu impiebat vehementer. barcamque collateraliter dirupit penitus et destruxit nostra vero coquina fregit et omnia que in ea erant.

Quantum autem terrore contactus ille galearum nobis omnibus incussit. quantum strepitus fragor et clamor et angustia fuerit non facile explicari potest. nos enim qui inferius eramus in carina omni momento interitus expectantes clusi in tenebris trepidi maiore in modum suspensis sic animis stabamus. Cum autem infelix illa nocte transisset omnes vertiginosi effecti sanctum inuocabamus qua poteram devotione. Pico laum cuius imminabat festum dicentes. Suscipe nautarum pater nicolae precatus. Assis et solita nunc pietate tuis. vel similem in modum.

Je sexta decembris ubi lux clara refulsit vidimus nos nullum habere adiutorium et ventum inutilem fortem nimis existere. desperantes ergo iterum vela vento commisimus. qui rapta classe eam cursu velocissimo in cicladis insulas reposcavit ad locum ubi nudius tertius egressi fueramus in portum milo. ibique naues consillis alligatis et anchoris immersis hyemare ibi dimimus. pro eo quod in diebus patronorum maris more solito implacabilibus habuimus. Sunt enim scilicet marinariorum estimatione singulares patroni maris sancti. Clemens. sancta katherina. sanctus Andreas. sancta Barbara. sanctus nicolaus. sancta dei genitrix Maria. et sancta Lucia. omnibus his diebus difficile habuimus navigationem deperis ultimis duobus in quibus si maleam non vicissemus per hyemem totam ibi manere coacti fuisset. hoc firmiter tenent marinarii. Vultis enim superstitionibus vacare in navibus quando navigationis non est iuxta eorum vota. Alii dicebant quod peregrini terre sancte essent in causa quod res furtivas secum duceret de locis sanctis. vel aqua iordanis quam simpliciter dicunt impedire navigationem.

Je septima decembris inuilem ventum habentes. eodem mansimus in loco. post pradium vero plures orationis gratia ad litus nauigantes in capella que ibi erat in honore virginis Marie dedicate eidem sese commendauerunt. Alii cantabant crebro hos versus. deuotius ad virginem ipsam clamantes. Salue splendor firmamenti tu caliginosi menti desuper irradias. Placida mare maris stella ne inuoluat nos. peccella et tempestas obuia. Videbat autem nobis tanquam sese inclinas virgo Maria sic nos affare. vento in melius mutato. et classe ad recessum aptata. Pergite iam mihi feri sancta theotocos inquit. Et velis in flatis portus intrate salubres. Ante solis ergo occasum portum exiimus et tota nocte in lumine lune tranquilla navigatione perfecti ventum sequi bamur optatum.

Je autem octaua que erat festum conceptionis beate virginis Marie fortiter processimus contra maleam eaque post meridiem conspecta coterrenti sumus metuens iteratam repulsionem. Sed aduersa sperasce die vento semper in melius confortato repente cornu illud seuissimum malee sine labore pene superantes sub vnius hore spacio decem et octo miliaria pertransiimus. Hoc cum fieret ingenti gaudio fuimus exultantes pre letitia canebant et omnes galiothe conclamabant. omnesque pariter vociferabatur deum laudantes. Interea vero nox incidens prohibuit ne ventum bonum sequi iuxta votum possemus. quia ad latus sinistrum promontorium malee habuimus. Ad dexterum autem mare scopulis et cauitibus plenum. nec erat portus in quem intrare possemus. Idcirco remiserunt gubernatores omnia vela. naues ad latiora loca natare permittentes. dimittentes eas ibi ad fortem in deuijs aquarum currere sicut currit equus lasciuus et effrenis. nunc cum proza nunc cum puppi se erigentes. nunc ad hoc nunc ad illud latus se inclinantes et motibus continuis et importunis agitabatur inter seuos fluctus nec stabat nec progrediebatur. Propterea nocte inquietissima habuimus plusquam in tempestatibus illis. Statim autem ut sol refulsit quique erectis ve-

lis. progressi sumus inter scopulos et cantes. atque die. xiiij. decēbris ad Montanā venim⁹ ciuitates
Eo tēpore p diem naturalem centū et triginta miliaria psecimus velocissimo nauigio. et inuenim⁹
ibi sex galeas quas ante amiseramus inter tempestates. Ibi ergo portū ingressi et nauibus stabilitis in-
gressi missam in conuētū fratrum p̄dicatoꝝ audiuimus cū multo desiderio. q̄ diu nullam missam au-
dieramus. Post missam omnes pariter peregrini ex oibus galeis p̄gregati cōuenimus in domo do-
minoz. teuthonicoꝝ comedētes et bibentes in leticia multa gratias agentes deo q̄ nos de magnis li-
beratos periculis mutua visione fecit letātes. quia ab Alexandria vsq; huc nūq̄ simul oēs fuimus.
Peracto prandio. q̄ p dies aliquot didicim⁹ nos ibi māsuros ppter negotiationē mercatoꝝ res no-
stras in hospitii cōportauimus. Morona est ciuitas in cornu Achaye sita in terra cōtinēti ppe tur-
ebiā. vñ thurci ad nūdinās ebdomadales illac cōueniūt cū christianis.

Je decimasexta decēbris galeas ingressi et classe soluta ad insulam oppositā quā nescio quā
ob causam nominat sapiētiam: applicuim⁹. et distat p miliare teuthonicū a morana p interme-
diū cannale p̄fundissimū. et quia non erat vtilis vetus ciectis anchoris classem ad pedē mō-
tis sapiētie naucleri stabilierunt.

Je. xvij. in noctis medio dū omnia essent in silentio subito aspirauit vne⁹ salubris et bo-
nus. et statim rupto silentio clamores magni excitabant p classem. et ad recessus se parabāt.
lenando anchoras. sursum trahēdo barcas et scaphas. erigēda vela. soluendo ac cōplican-
do spiras. q̄ omnia fuit cū violentia festinātia et continuo ac altis clamoribus. Classe ergo
soluta a loco illo ciecta sumus p ventū in altū mare vbi mox itez orta est seuissima tēpestas cuius si-
mulem ante nō habuim⁹. et durauit p diē et noctes duas. Oēs autē dñi de castello trāsfugerūt ad nos
in carnā. nec fuit memoria cibi aut potus hac tēpestate durāte. q̄ coquina erat in aquis tota

Je. xix. redeiit vento gratiori quo et prius vsi fueram⁹. multas raptim insulas thurcorum et
christianoꝝ trāsumimus. vñ puta insulam Samarra. Limca. Schefflamā et Azanta. So-
pholoniā que capta fuit per thurcum anno superiori videlicet. Willelmo quadringētes-
mo octuagesimo.

Je vicesima mane venimus ad insulā Corzicā q̄ alias Corfun appellat bonā et fertilem.
Et reperiimus ibi classem armatā. et magnā charistā panis et omniū necessarioꝝ. Idcirco ca-
pitaneus classis armate male ferebat cōquerēs de capitaneis classis onerarie q̄ declinassent
in illū portū. cū vix ibi p suo exercitu necessaria essent. Fuit enī magna multitudo nauū et hominū
mirabilis cōpressio. Illa insula est pncipiū grecie. et est Rhomani portus munimentū. ab ea enī faci-
lis est nauigatio in Siciliā in Trinacriā Sardiniā Apuliam et Italiā. Ex opposita eius pte est
Dorea. Achaja. et in paucis horis vento flante nauigat in Patras ciuitatez vbi sanctus Andreas
crucifixus fuit. et in Cōstantinopolim et Scutarium et. et in Calcedoniā insulam. et in ciuitates Si-
cilie Catbanā et Siracusā vbi sunt montes ethne. ignem spirantes. in quibus cicoples fabri Jo-
nis fulmina fabricant p̄m poetas.

Je vicesimatertia sustulerūt simul omnes galee numero decē cū vna nauī et vna grippa. at-
q; ita educta classe extra portū intrauimus cū bono vento cannale latū. quod diuidit Cor-
zuram et Dardaniā insulas. Letabatur autē valde gubernatores nostri de aura bona. quia
alias grande periculū imminet nauigātibus in isto cānali. p eo q̄ in fundo ibi est qdā aby-
salis vorago q̄ vomit aquas maris et sorbet. et dum naues ad locum veniūt subsistūt et rotantur. ita q̄
oportere eas funibus trahere de loco illo. Magna ergo celeritate nauigauimus impellente nos ven-
to et ad insulas Gazopolis venimus percurrentes rupem draconis. Ibi enim in mari vt supra ha-
bitum est rupes quedam est in qua draco olim latitans enolabat aliquādo supra ciuitatem ex oppo-
sito in monte sitam et suo flatu homines interficiebat. vnde homines ciuitatem dereliquerūt que vsq;
hodie deserta est habens muros et turres et edes adhuc fortes et recentes. Sub ciuitate illa deser-
ta vidimus ecclesiam beate virginis in qua dicitur ardere miraculose lampas quedam semper sine
humano amminiculo aut fomento aliquo percurtis insulis Gazopolis ecce in occasu solis subito
horrenda incidit tempestas tota nocte illa durans cum validissimo et importunissimo vento. q̄ gran-
de velum galee. stre in plures dirupit disciditq; partes et multos remos destruxit in vno latere. et ol-
las ac caldaria circa ignem subuertit. ipsūq; ignem extingxit. Unde maximus in galea ortus fuit
clamor inuocantium deum sanctos. omnes et vota repromittētiū. Unde et illud tunc expansum
fuit veluz (papafigo italico sermone cognominatū) qd nō nisi in extremo piculo et vltimo exitio ap-
ponit. Sic itaq; nauigātes nimio timore pcussi p singula momēta submersiōis discrimen expecta-

65
bamus. nimirū procellis vsq; adeo ascendētib; & exēscētib; vndis equore toto commoto vt nūl
penitus de galca videretur nisi malus natus. sed neq; alie galee q̄ in latere nobis erant tā apparebant
simili ex causa. nibilq; erat omnib; in galeis infra vel supra qd aquis maneret intactū. Idq; frequē
ter accidit nobis inter redeīdam ex alexandria. Neq; tamē nouū est vel insolitū ibi periclitari na
ues. cū legamus sanctam Helenā in hoc mari adriatico passam fuisse tantā tempestatē vt cogeretur
vñ clauū quo dñs Iesus cruci affixus fuerat p̄icere in mari vt sedaret tempestas. Adeo enī seculū
est hoc mare vñdūm in tempestatib; saza grandia de profundo eleuet. & tanq; lignū per sup̄ficiē
aque iacret de vna parte golfi in aliam.

Je. xxiij. vigilia sez natiuitatis domini sedata fuit tempestas. & tediosa tranquillitas siue
bonatza subleuata. nec poteram? aliq; portū apprehēdere vt festū instās celebraremus.
In nocte natalis dñi eramus in mari. & p totā noctē fuit tātus tumultus in nauī nra q
vix poteram? dicere officiū nostrū. galestrolis instinctu vt credo dyaboli tunc plus solito
laborantib; vñ semp solent in dieb; festinis. Nec simpliciter laborāt. sed cū exēradissimis iuramen
tis blasphemis iurgior; cōuicijs mutuis zc. Ita noctem illā sacratissimā pariter & diē dominici na
talis exegerūt. Eodem die vidim? finē Albanie vel Achaye & pncipium regni vngarie. & intrantes
illyricū in quendā sterilem portū stannū dictū applicum? In die sancti Stephani soluta classe pro
cedētes ptes Dalmacie attingim? & vidimus ibi Ragusiū ciuitatē p̄potentē de qua etiā supra habi
tū ē & ornatis vndiq; galeis signis & vexillis vt fieri solet magnosq; facto fragore ex bōardis. in mo
dum triūphi p̄teruimus. Neq; applicum? ad ciuitatem. ppter festū tamen & reuerentiā dñice natiui
tatis cum trincketo dūt. xat nauigauim?. Nec ciuitas Ragusina diciē esse opulentior in christiani
tate. ibi pulchz & notabilem cōuentū habēt fratres p̄dicatores. Deinde venim? in Lursulam ciuita
tem venetoz que & P̄repo vocat. nec portū trahere poteram?. phibente nos v̄eto. Sole autē ad oca
sum vergēte incidim? asperima loca. & ventis cōfortatis ingrauatū ē mare cōtra nos n̄imis. Qua
propter gubernatores nostri ancij in dubio stabant suspēsi. cannale asperimū habētes p̄ oculis &
portū nullum in quē declinarēt. deuiauerāt enī a vera cannali p quod alie galee secure ibant. Cum
autē venissem? ad latore locū cannalis: retinimus stabilire nauem & immerso bolide inuenim? ex cels
suam aque p̄funditatē. & paululū p̄cedentes itez. iniectimus bolide & fundū qdem inuenim? sed nō
ad vorū. quia tamē nox erat obscura in forib; nec sydera apparebāt nō poteram? p̄cedere. ppter stillas
& caribdim. Deicimus ergo grandē anchoram q̄ fundū petens non inuenit. nec scopulos nec saxa
nec arenam quib; mordace dētem infingeret. sed currentē galeam sequebat arans terram de quo vltra
modū torquebant gubernatores Rursu z ergo cū ingenti labore retraxim? anchorā & in alio loco in
fecimus. nec inuenit cui inherere posset. sed cū magno nostro periculo galeam sequebat. tandē tamen
hefit. debilitat tamē vt videbat. Ideo nemo nocte illa secure dormire poterat. sed oēs solutiones na
uis expectauim?. q̄ si soluta fuisset extremū nobis periculū fuisset

In die sancti Johānis euangeliste soluta nauī conabamur. p̄cedere. sed nec v̄etoz. nec sidez adiu
torū affuit nobis. sed aura obscura q̄ semp nauigātib; est molesta. Tādē inūdante pluuia puerri
mus nos in yllirici mōtana. & portū tortuā d̄ictū intrauimus. in q̄ alias duas galeas nostre classis
repperim?. & erat port? inhabitabilis. desert?. & maledictus. in q̄ magno tedio fuimus affecti zc.

In die innocētum classem soluim? & cū prospero v̄eto. p̄fecti vidimus ad australem plagā Apu
liam ytalie p maris brachiū Atrinaclia & Sicilia diuisam & in cornu apulie qd in adriacū mare ex
tendit vidim? montē Sarganū. In huius mōtis radicib; ē Sepōnis ciuitas olim a Diomede mō
tis victore condita. Ibi fuit palladis templū in quo diu seruata sunt epij frumenta. in quo etiam bi
pennes eree & arma diomedis deposita ostendebātur. In hoc monte Anno domini quadringentesi
mo octuagesimo primo. fuit sacra apparitio sancti Michaelis. In p̄cessu venimus ad oppositū Lizi
ne ciuitatis dalmacie. sed rep̄te lizinam postergātes in Trawaciā p̄iecti sum? & circa solis occasus
de latitudine maris ad mōtana Trawacie q̄ est natiō vna dalmacie declinātes iter scopulos & rupes
Sibicenses naues alligauimus in portu sterili. qui tamen erat tutus & bene munitus.

In montibus enim & collibus maritimis iuxta quos portus tūti sunt stant signa que nauigātes cer
nentes confugiunt de mari tempore periculoso ad loca illa. Vāsimus autem in portu illo vsq; ad
sexum diem cum tedio marimo. Vtrum in die sancti Siluestri. pene omnes de galeis in insulam
adiacentem nauigauimus. in qua inuenimus vnam capellam iuxta quā fuit domus fratrum de ter
tia regula sancti Francisci Capella hec de gratia marie nuncupatur vbi virgo ipsa gloriosa in innu
meris choruscet miraculis. Ad eam etiam in marinis constituti periculis multa se deuouēt multa of
ferentes cum illo salu i peruenierint.

In crastino die videlicet circūcisionis mane galeam exeuntes in eadem capella celebratum. Ip-
sa etiam die villam pertransiimus que kano de cista appellatur. Et de veteri mote et consuetudine id
ibi obseruatur qd ubi eo ventum fuerit. quisquis in galeis et navibus alteri quidpiam debet. mor sol-
uere compellitur et satisfacere p sententiam iudicū in singulis galeis ad hoc deputato. cui contraue-
nire nemini licet neq ab ea appellare. Alię quoq dissensiones et discordie si que sunt in galeis p eos-
dem iudices et arbitros sedantur modis oportunis.

Die secūda Januarij vbi ventus contrarius repellens triremes contra appuliam et ideo magna vi redu-
ximus naues ad montem crawacie. et in porto larmo dictum incidimus. ibiq naues stabilimus
expectantes ventum. Solaciosus fuit portus ille. altissimis scopulis circumdatus et profundissimum
habens canale educi aut nos fecimus et in cacumen altioris scopuli vel rupis manib reptantes de
rupe ad rupem ascendimus vsq ad signū qd in summitate demonstrat portū ibi sterimus. et longe
lateq per mare resperimus. et coniectis oculis in occidentem maxime exultationis et iocunditatis hau-
simus occasionem. Vidimus enī a longe nūcos nostros alpes suis candidis cacuminib nubes at-
tingentes. qui faciūt terminū maris et finem ytalie et lombardie et principii alemanie. Sub monte
est villa qdam quā ingressi vt emerem aliquid hūil in ea reperim nisi pauperrimos schlanos

Die tertia Januarij cū bono vento portū illum egressi veloci cursu ad zaram ciuitatē veterē ve-
nimus. et deinde nouā zaram quā navibus stabilitis ingressi sumus.

Sequenti die mansimus ibi et ecclesias ac reliquias videntes corpus sancti senis Symeonis in
ecclesia metropolitana reperimus.

Nocte sequenti incidimus in Cornerum qui est pessimus maris districtus et periculosissimus.
quia mare ibi rapidissimo cursu contra anchonam tendit et nisi gubernatores arte et industria pro-
bibeant mare naue[m] rapit. et in portū anchonensem longe posu[m] deponat. In illo cornu graui-
simā noctem egimus et tempestatem valde horribilem passi sumus et inquietudinem

Illuscente aut die mitigatus est ventus et venimus in Histriam que est natio dalmacie et polam
ciuitatem vidimus. et circa vespas in portum rubinensem venimus. De navibus aut exētes in ci-
uitatem Robinam que in monte est ascendimus ad vespas in ecclesiam sancte Eufemie virginis
Auditis vespas quia collegiū est ibi. aperuit nobis ppositus ecclesie tumbā sancte Eufemie virgi-
nis. et corpus eius integrū vidimus. Miraculose enī de calcedonia vbi fuit martyrisata venit in ea-
dem grauissima tumba per vndas in rubinam his visis naues reingressi sumus.

Die septima soluta est classis et nauigauimus vsq ad parentiū ciuitatem histrie et illo die ibi de-
guimus. quā ad vespas cēte classē reingressi et nocte leuatis anchoris cum optimo vento nauiga-
uimus. et cū ingenti leticia. valde enī periculosum est ibi quādo non sunt venti optati. pre leticia ergo
noctem illam pene insomnem duximus et mane.

Die octaua venecias ciuitatem vidimus. Porro q̄cito veneti nos viderūt. omnes campanas ci-
uitatis cōpulsauerūt. et plurimi in barcis obuiam nobis venerūt yti soliti sunt facere in aduentu fes-
lici et secūdo nauū vel galearum suar. Ante portū sancti Nicolai extra castella classe stabili[m] mul-
toqz auro patronis soluto. in barcis portum et ciuitatem ingressi sumus in hospitia nostra. letantes
maiorē in modū atqz gaudentes. nimirū q optata denuo litora apprehēdimus. multū prius et ter-
ris iactati et alto. Sed et magnifice deo gratias egimus qui nos de magnis sepe periculis et angus-
tijs sua clementia et misericordia atqz beatissime virginis et martyris Katherine haud dubiū inter
veterū liberantē reduxitq cū salute ipse omnū saluator et liberator xps ihs in secula benedicat. Amē.

Secunde peregrinationis ad dñam virginem et martyrem Kather-
inam in montem Synai processus Finit feliciter.

Estesunt Insule a venetijs vsq; Rhodum,

Priona q; villa. distas a venetijs centu miliarib; ytalic; sita			
Ossera 7 Resser	xl.		(in Distria
Arbia	rv.	Olega	xxx. Aossera v. Ayo rv.
Salligo	distans ab insula	xxx.	miliaribus in
Prenna	proxime posita	ij.	Dalmacia
Anperina	r. Selua ij.	Aybo	rv. Pargov.
Ponto duro	rv.	Stantpontello	i.
Santa maria de mela	i.	Insula gradis de zara	r.
Insula Fruso		rv.	
Insula longa	distans ab insula	i.	miliarib; in
zara vetus	proxime posita	v.	Dalmacia
Ad sanctu Clemente	vij.	Olega	v.
Bozthera cu multis alijs adiacentib; q; h no nominat	rv.		
Insulare	rv.		
Sibenigum	rv.		
Calisco	v.		
Ad sanctum archangelum	iiij.		
Zellulo	dimidium		
Solta	ij.		
Bratza	rv.		
Lizina	rvij.		
Lissa	distans ab insula	xl.	miliarib; in
Lozula	proxime posita.	rvij.	Dalmacia.
Lakatza	rv.		
Lagusta	vij.	Augustin	rv.
Delida	xxx.	Ragus	i.
Croma	vij.	Ragusa vetus	rvij.
Budua			rvij.
Insula Antipbara			rvij.
Dulcina			rvij.
Duratzio	distans ab insula	lxx.	In albania
Zazano	proxime posita.	lx.	
Alfano		l.	
Corfona		rv.	
Patona	v.	Raipdelducat	l.
Lanainnata	rv.	Zaffalonia	i.
zanta	xl.	Striffali.	xxx.
Detona	lx.	Sapientia	ij.
Lauerera	v.	Saphinica	v.
Lamadappa	lx.	Lirigo	xl.
Lamaleon	xx.	Dilo	lxxx.
Antemilo	iiij.		
Insula Polymo	distans ab insula	rv.	miliaribus in
Paris	proxime posita.	xxx.	Grecia
Ayria	iiij.	Ayo	xxx.
Dargoyu	xxx.	Rassia	xxx.
Urina	rv.	Stampalia	rv.
Alango	xl.	Alastbrooa	rv.
Piscopia	rv.	Ayzara	iiij.
Ad sanctum Nicolaum de cariba			rvij.
Limonia	r.	Lazina	xxx.
Rodum	xl.		
Arodo nulla alia insula nisi castrum raslo			

Die. xvj. mensis Junij exeuntes p̄fatam ciuitatē Rhodonā lento satis cursu die illa fere-
batur in mari. sicut et dieb⁹ duobus sequētib⁹. Erat enī trāquillitas magna in freto. vē-
tis vndiq; q̄scentib⁹: quā tranquillitatē naute bonarum appellant cōmuni vocabulo.
sicut et tempestatē fortunā. Eo in tempe naui quedā venetiana ex Damasco rediens ad
nos applicuit in mari. cuius patronus longū cū nostro miscuit sermonē. inquirēs de duce Ferrariē-
si et duce lothringie. statim venetoz. Nam guerra tūc t̄pis et dissēcio grauis inter duce ferrariē-
sem et vna. et venetos et p̄re altera erat. et bellū ingens terra maris gerebat vtrinq;. Finito colloq;
vehemens irruit ventus nostrā in puppim. ita q̄ illo celerius ducti. die. xviij. Junij Rhodensi por-
tui fuimus illati. Verū q̄ fama/mali vtriq; quo nō aliud velocius vllū/puolarat et falso detule-
rat: accusatq; nos q̄ pestis nostra scuiret in galea. idcirco noctē ip̄am in portu agere p̄fato coge-
bamur: donec auroa illuscenē dñs Rhodensis sūpmus magister Johannitarū q̄ illic in castro
residet insigni et inerpugnabili veritate cōperta. et salua guardia data. in ciuitatem suam Rhod-
dū et insulam nos recepit et intromisit. Ubi triduo mansimus sequenti v̄sq; ad dominicam p̄o-
ximam inclusiue. que festum erat decem milium martyrum.

De reliquijs que habentur Rhodi

Iter medio vero t̄pe p̄ciose que ibi habent reliquie in castro in ecclesia sancti Johānis
nobis fuerūt ostense. Est enī ibi crux quedā enea ex illa cōflata pelui: vnde x̄ps discipu-
lor. suoz lauit pedes. et fert q̄ si dicta crux in cerā imprimat. marinas cōpescat mitigetq;
tempestates. Itē ibi due ostendunt spine de corona dñi nostri iesu x̄pi. quā et altera quidē in castro
altera vero in ecclesia sancti Johānis honorifice p̄seruat. narratūq; nobis p̄ certo fuit. q̄ vna ea-
rū scz q̄ est in castro p̄ singulos annos in die parasceues florem pducere aperte et manifeste videat.
Item ibi illor. xxx. argenteoz denarioz vnus esse perhibet. immo et demonstrat. p̄o q̄bus Judas
vendidit x̄pm iudeis. Itē ibi caput est sancte philomene virginis. et magnū sancte crucis frustū.
Brachiū quoq; sancti blasij martyris. Itē brachiū sancti Stephani p̄thomartyris. Itēq; brachi-
um sancti Johānis baptiste. Itē brachiū sancti Georgij martyris. Itē brachiū sancti thome apo-
stoli. Itē brachiū sancti Leodogarij epi. Itē caput sancte eufemie virginis et martyris. Itē caput
sancti Policarpī epi. Itē caput virginis ex vndecim milib⁹ virginū. Itē man⁹ sancte clare virginis.
Itē man⁹ sancte Anne m̄ris virginis marie. Itē sinistrū brachiū cū manu inclite p̄ginis et marty-
ris zacharine. qd nō nisi in festo eius demonstrat in castro in capella dñi Rhodēsis memorati.

Rhodium est ciuitas fortissimis muris et turrib⁹ firmissimis edificata. alijsq; ppugnacul⁹
et fortalijs bene munita. habetq; iuxta litus maris turres. xij. in terra. in q̄bus tredeciz
sunt molendina q̄ ventoz impetu mouent. per ianuās olīm cōstructa. Qb dolū nancz
et fraudē insidiarū: q̄bus ciuitatē ipsam et insulaz subito opprimere: sibi q; subiugare co-
nabant et capere: pluribus ex eis interfectis hac pena fuerūt subiecti et emolumentū. sueq; iniuste
pensis turres cū molendis in p̄petuū incolarū et indigenarū subsidii et emolumentū. sueq; iniuste
fraudis memoriale p̄bennē. Ceterū ex Rhodūz primū legi fuisse Troia occasionaliter destructa.
eo q̄ ibi diceret et celebr: vulgariter fama aureū esse vellus t̄c. De quo in ipsa troyana lat⁹ historia
habet. Hec p̄terea insula Rhodensis insignis opido est: et montuosa/feris abūdans siluestribus
et vallibus amentis. Quicunq; etiā mare transeūt et vndecunq; veniāt Rhodū applicēt oportet. Est
autē Rhodus insula cicladū insularū prima ab oriente. vbi rhodose capitolii dicit esse inuentū. dū
ibi ciuitas primitus p̄deret. Porro ciclades insule vt dicit Isidorus: quondā grecie fuerunt quas
inde cicladas autemant esse dictas. q̄ licet spacijs longiorib⁹ a delo insula media. sint porrecte in
orbē: t̄m circa delū ip̄am site sunt. Hā orbem greci ciclū vocant. Quidā tamē dicūt sic eas vocatas
p̄pter scopulos qui in circuitu earū sunt. De insule sunt in hellesponto inter egeū mare et maleum
p̄stite. Circundant enī pelago indico. et sunt numero quinquagintaquattuor. tendētes a septen-
trione in meridiē. habēt quinquaginta milia passuū a septentrione ad meridiē. et quinquaginta mi-
lia ab oriente in occasum s̄m Isidorū. s̄m Prosiū vero milia ducenta. Prima vero inter eas vt
sic vocata. q̄ infamat⁹ q̄ suā nouercā cognouisset. fugiens insulā istā vacuā reperiens cultorib⁹ ob-
tinuit. qui ex nomine suo ciuitati quā ibi cōdidit et insule nomē dedit. a meridiē vero est carpathos
insula cōtra egiptū. a qua Carpadium mare appellatū est sic vocata. p̄pter scelerem fructuū ma-
turitatem. Est enī inter egiptū et Rhodū. Ex hac insula dicunt et carpathie. magne naues et spacio-
se. Ab occasu autē est insula citerea sic vocata. eo q̄ ibi venus orta sit. Ab oriente finiunt ille insule
ciclades litonibus asie. Ab occidente mari Icario. A septentrione mari carphano. In hac quoq;

*Colo. de insula q
vnt Rhodum appel
la ad quos apto pui
lms sanctus Colloph
fides aptus. Erat.*

urbe Rhodensi et insula cuius occasione de cicladibus insulis mentio est p̄inserta / solis fuit coe
losus creus. id est imago crea. lxx. cubitoꝝ et altitudinis. alia etiam in ea fuerunt minores colosi. vt di
cit Isidorus. Sed his incidenter et per digressum dictis. redeundo ad historie seriem. Dancus /
lam preclara et urbem Rhodensem ipsi fratres hospitalis sancti Iohannis. Hierosolomitani post
longam obsidione. quadrientē videlicet occupata et vehementer oppugnata. Tandem vix videri
nuerunt et ciuium comuentia quorundā qui eis fauebant. habentq; ibi iam pridem in ea metropo
lim suā. siue sup̄cū sui magistri sedem principalem. Est quoq; adeo contigua Turcis et vicina. vt
vix vnt̄ intersit spaciū miliaris. nec nisi parū maris brachiū illos diuidat ab istis. Unde et anno
sup̄iori videt. D. cccc. lxxix. Turci vti omnib; manifestū est dictā obsidie vallauit ciuitate. atq; clas
se maxime adducta. bellis impetijt mirabilibus multis diebus. sepeq; assultibus animosus aggressus
fuit. Tandem ipsa die sancti Panthaleonis. cū enitissime ex aduerso eam Turci oppugnarēt.
Jamq; muros cōscendissent. domini Iohannite diuinitus vt certe credit adiuui consertis fortiter
cū hostibus manibus. ipsos e mureis eminus repulerūt. Nō absq; ingenti turcorū pudore et strage.
Sicq; obsidio soluta est. iniectis tamen prius vt fertur octo milibus lapidibus: et vno ex bombar
dis et machinis turcorū. Et quod mirabile est dictū baudq; dubiū diuina actus dispositione / vno
reuelato anno dūtaxat. mortuo ipso seniore turco qui hoc bellum gessit filius eius: ipsa eadem die
sancti Panthaleonis illuc fugiens. germano suo qui hodie imperat in Turcia cū persequente / fuit
ibidem captus. sed inde ad alia christianitatis loca transmissus. in quibus adhuc manet detentus
metu germani sui predicti minime audens redire. sed neq; p̄ualens vpo te diligentissime ap̄d Chri
stianos reſeruatus et custoditus. Eius rei gracia domini Iohannite extunc tributū dari solūt Tur
co nequaq; p̄stant vt olim. Quinimmo turcus ipse eisdem tributarius effectus est. Iohannis ip
sis in cōmune. xxxv. milia ducatorum: magistro vero decem milia: bucusq; annue p̄bens. quod
certa dominorum ipsorum didicimus narratione.

Die. xxi. iunij. ex Rhodo ceptam viā per mare prosequentes vento vehementius impel
lente. per golfum sancte Helene dictum nauigauimus. locū vtiq; periculosus. tantaq;
fuit maris fluctuū cōmotio q; pleriq; ex peregrinis metuentes plurimū p̄e timore pe
ne infirmarent. Postea vero die secūdio fruebamur vento. vnde trib; exp̄tis velis in
crastino. id est in festo sancti Iohannis baptiste / regno et insule applicuimus Cipri. transeūtes per
quasdam ciuitates. quarū vna Bassa vocat. magna quondā et potens vt ruine eius testantur. sed
hodie desolata et destructa. vbi et mansimus ipso die sancti Iohannis. Ibi aer est pessim⁹. sicut et in
tota fere insula Cipri. Ibi vestigia adhuc cernunt egregiarū quondam ecclesiarū. que olim illic fue
rūt sed et turriū fortissimarū. in colle quodā in medio eiusdē ciuitatis quondā positarū. Ibi etiā sub
tus ecclesiam que antiquitus fuit ordinis fratrum minor. carcer quidam magnus septem foraminib;
bus distinctus ostendit. vbi sanctus Paulus aliquanto fectur fuisse tempore: in vinculis detentus
cū ibidem euangelij predicaret. Vna cū sancto barnaba coapostolo sibi adiuncto. Ibi et etiā sub
alia quadam ecclesia. fons quidam reperit bonam et haultu dulcem aquā scaturiens. que febri
sanctibus dicit remedio esse et cure: p̄pter qd et in longinquas aqua ipsa terras deferit. Ibi et sub
terra septem parue camere demonstrant. in quibus septem quidā dormientes. nō illi qui in monte
celio: sed alij. multo iacuisse tpe referuntur. De prefata ciuitate Bassa. in aliā etiam destructam veni
mus ciuitate. cui vocabulū est Piscopia. quā rex quidā Anglie cū cōperisset sorore suā Hierosoli
mā pergentem ibi a rege Cipri fuisse violatā. dicitur penitus destruxisse: totā illā patriā vastauisse
Inde ad quinquaginta miliaria de Bassa. est aliā quedam ciuitas portum habens: vbi cōmuni
ter applicat Limisū appellata. quaz soldanus quidam funditus ante tempora euerit. Ibi vbi
cunq; effodiat in litore maris dulcis emanat aqua. Ibi in crastino sancti Iohannis baptiste. i. die
xxvi. Iunij in portū ipm venim⁹ Ciprinum.

Et aut Ciprus insula a Cipro ciuitate. que in ea est sic appellata. Ipsa est et paphon
que quondā fuit veneri p̄secrata: multū autē quondam fuit famosa: et maxime metal
lis eris abundans. cuius etiā vsus p̄mo ibi dicit fuisse reſtus. Terra est vinifera. et for
tia sunt valde loci illius vina. Ciuitates habz multas et nobiles. inter quas caput et me
tropolis dicit Nicosia. Terra est mari vndiq; clausa. sed inter⁹ siluis / cāpis / pratis / vineis / et fru
gib; nimis plena. fontib; et amnib; irrigua. et multis diuitijs. p̄ter delitjs opulēta. hec insula vo
catur sepius Cethim in scriptura. Spaciū eius in longū tenet centū et lxxv. milia passuum. In la
tum vero mille passū centū. xlv. Laro tamē ouina nō est magni in ea p̄cip: sed neq; multe bonita
tis. vnde cōtingit interdū oues. xij. p vno cōparari ducato. Distat autem Ciprus a Rhodo milia
ribus trecentis. Estq; hodie sub venetorum diuisione.

*Planities abundans
p̄e diuinit*

Die xxvij. Junij navigantes de Cipro vento satis oprato puenimus tridui pene spacio in locū vnde sanctā pspicere terrā poteramus. Quā ex re ingenti affecti leticia et exultatione. a longe eā salutauimus. vt par ratio erat. Iocundis prumpentes in laudes atq; canētes. Te deū laudam⁹ rē. cum antiphona. Salue regina. et collectis atq; orationibus oportunis. pauloq; post eodem die ante Japha siue Joppen venimus ciuitatem. modico inde in teruallo. iactis anchoris galeā nostrā figentes. Nox inde patron⁹ ex more quosdam ex suis p salua guardia in Ramarsq; hierusalemq; transmisit. ac p patre Gardiano fratru minorū mōris Syon et pductore peregrinorū qui trutzelmannus cōmuni vocabulo appellatur. Eius rei gratia. per sex dies cōtinuos. in loco expectauim⁹ memorato. Vbi intermanendū. alter patronus Petrus landarve dictus. cū sua galea et pegrinis fratribus nostris superuenit. et iuxta nos quantum est iactus arcus p̄sedit. mittens et ipse mox p conductu vt supra. Nos etiā infra dies quidā ex galeotis galearū vtrarūq; piscatum euntes. ac deprehensi ab infidelibus plagas p temeritate reportauerūt cōdignas. In terram etiā aliquando descendimus cum patrono nostro in quadam nauicula botos et ruas precoquas. aliq; necessaria a paganis cōparantes. Quinta tandem Julij venerūt in Japha equites Soldani. qui apud eos mammaluci vocantur. habentes in comitiū sua patrem guardianum predictū. duobus suis ordinis fratribus associatum. qui etiam litteratorum a dominiis de Hierusalem et Rama ad nos pertulerunt cōductū. Eodem die Petrus landarve. suos ad litus applicans peregrinos. in speluncam quandam veterem vti cōmuniter fieri solet introduxit. vbi triduo manserunt inclusi. Hos vero patroni nostri vti prouidentia et humanitate. in galea mammalucis expectare. Unde cōtigit alios nostros comperegrinos tribus vt diximus diebus et noctibus in spelunca manere. in qua nos nō nisi per vnam reclusi fuimus noctem. Est enim consuetudo paganis. vt illos aduentantes peregrinos christianos nominatim vocant nominibus patrum suorum designatos cōscribant. et cōscriptos in quandam laceratā testitudinem siue speluncam veterem de qua dictum est cōrudant. donec ipsi cum patronis de pecunia pro salua guardia cōueniant. pro suo libitu et paciscantur. Ad ostium autem spelunce predictę christiani de cinctura. id est de fide sancti Pauli de Hierusalem et Rama cōuenientes merces varias venales. sed et victui necessaria puta carnes coctas. pullos. oua. panes. fructusq; et huiusmodi solent cōparare. vnde peregrini emūt quodlibet. quodq; volunt.

Die viij. Julij. omnibus nobis peregrinis asini fuerunt adducti. quibus insidentes. rix in Rama que ad decem miliaria distat a Japha properauimus. trium sub spacio horarum. Fuit autem Japha ante tempora grandis ciuitas et famosa Joppe appellata. vel Japha a Iaphat filio Noe qui eaz constructor. et ex suo nomine eam appellauit et fuit. vt dicitur octaua inter eas vrbes. que in mundo contra diluuiū quod Noe tempore exstitit fuerunt edificate. vnde et hodie vectes ferrei et magni ex quadam Rupe videntur pendere. quibus naues fuerunt affixe. vbi etiam mire magnitudinis cathena quedam apparet. qua gigas quidam Aleromachus nomine detinebatur captiuus. cuius costa quadraginta vnus pedū longitudine protenditur. vt hodie cernitur. Cum autem ad Rama vnus iugis spacio prope venissemus. descendere de asinis et pedites ire cogebamur. singulis res suas in humeris portare. quod idcirco non parum nobis fuit molestum. q̄ calor erat intensus. et puluis hincinde agitabatur. Nullum ibi christianum sinunt pagani intro ire in asino vel equo. Ibi iterū in vetustā q̄ndā annumerati et reclusi fuimus domū. Suntq; ibi te studinata edificia multa. et fons bonas satis continens aquam. hanc domum Philippus quondā dux burgundie bone memorie in hospitium comparauit peregrinorū. ac fratribus montis Syon cōmendauit. vnde et hospitale peregrinorum nominatur. De Japha associavit se nobis dominus ipse de Rama nobiscum equitando propria in persona. cum multis mammalucis. id est vt dicitur apostatis christianis. Sed et trutzelmannus de Hierusalem nobiscū venit. habētes ambos equos pene centum. vt saluos nos conducerent et custodirent a paganis et eorum filiis. qui in viciis et locis illis se conglomerantes. lapidibus solent impetere peregrinos. et adeo ferociter quādoq; inuadere. p̄ rix etiam adiuti a concomitantibus illesi possint peregrini preterire. quin et aliquando alios quos interimunt lapidibus obuendo. sicut vni ex nostris pene accidisset. vnde periculosum valde est illud conficere iter de Japha vsq; ad Rama. ob huiusmodi insidias et insultus paganorum. Est autem in Rama estuarium quoddam siue balneum miro ingenio et modo edificatum. quattuor inclusum turribus. quod de subris ex fornace per pavimentū stratum pulchro et a vario marmore calorem transmittit. Mansimus autem in Rama per triduum. hac perpediti occasione. quia duo domini pagani capiranci in se mutuo versi cōpugnabant. quorum vnus Amor cognominatus. al

c ij

*Trutzelmannus et Schindler man
Mammaluci et quidam Syon
et vobis hanc*

Sancti Roma illud

bo utens verillo decem et octo suorum amisit clientum. Alter vero Habbaleus vocatus. Rubem
ferens vexillum victorij potius obtinuit triumphū: qui et dux noster fuit et custos.

De nona Julij. Iussu ex dispositione Gardiani. vnus ex fratribus eius missam in Ra-
ma coram nobis celebravit. qui vbi ad offertorium venit: conuersus ad nos: informatio-
nes nobis dedit de modo nos habendi in terra sancta. subiectas nobis tradens regulas.
lingua enim latina. italica atq; germanica. Ita inquit. Dillectissimi in christo Iesu nos
cessariū vobis scitu indicans. vos facio auisatos de quibz articulis bene cōsiderandis. ne frustra tā
tis laboribus et sumptibus vnicuique venientia peregrinatum

Primus articulus est. si qui inter vos essent qui absq; summi pontificis licentia huc loci venissent
ac per hoc excommunicationis sententiam incurrissent. sciant apud nos: et presertim patrem nostrum
Gardianum auctoritatem summi pōntificis quo ad hoc esse. quā ab huiusmodi sententia possint ab-
soluti. Et si idem pater noster a quoq; vestro super hoc fuerit requisitus siue rogatus. ipsam annuo
volenti cōmunicabit auctoritatem. Unde gaudete. sed et ob id maxime egultare. qui hanc a deo gra-
tiam estis consecuti. vt has sacratissimas terras. in quibus salutem nostram ipse omnium saluator
operatus est. visitare perq; lustrare possitis.

Secundus articulus est. vt veram et indubitam christianissimā fidem vnusquisq; habeat pere-
grinorum. alioquin frustra venisset.

Tertius articulus. vt puram habeat conscientiam et veram peccatorum suorum contritionem: at-
q; propositum in antea cauendi.

Quartus vt quanta potest seipsum excitet deuotione: ad videndum et perambulandum ipsa sanctis-
sima loca.

Quintus articulus est. qd vnusquisq; sibi precipuo studio caueat: ne super paganorum vnq; gradia
tur sepulchra. aut ea cōreter calcando. quia id molestissime ferunt. immo si vnq; fieri viderent: pe-
riculum vobis vite immineret. Dis ita dictis et traditis monitis. idem frater cepta mysteria sacra p
sequebatur. Finita vero missa. vnusquisq; in suam se recepit societatem et mansionem. Vxorq; chri-
stiani de cingulo. id est de fide sancti Pauli. coctos nobis afferebant cibos venales. Vinum autem
nemo ibi potest comode habere: nisi de galea ipse attulerit secum. Die itaq; illo quia dominica erat
quicquid ibi.

Quēquenter cōsiderandum venit deuotis peregrinis. quante indulgentie et remissionis
loca sacra visitantibus. Primum omnino a papa Siluestro: ad instantiam Constantini
christianissimi imperatoris. ac sancte Helene matris sue sunt concessa. Et deinceps per
successores eius summos pontifices cōtinuate et confirmate.

In primis vniuersis et singulis christifidelibus hanc peregrinationem transmarinam subeantibus
contritis et confessis. et ob huiusmodi cōsequendas gratias illuc aduentantibus: mox vt galea egre-
diuntur. et sanctam contingunt terram omnium peccatorum suorum remissio: vt dici solet: a pena et
culpa vigore indulgentiarum apostolicarum est cōmunicata.

Item in eo loco cōmuniter peregrini sancte applicant terre. Jonas propheta nauim intrauit. vt su-
geret a facie domini in Tharsis. vt habetur Ione primo. Item in Japha que et Joppen dicitur. prin-
ceps apostolorum Petrus Tabitam resuscitauit. vt in actibus legitur apostolorum.

Inde non longe locus est vbi sanctus Petrus piscationis officio vacabat: vbi et indulgentia est se-
ptennis et totidem carene. Item de Rama per viam procedendo. ad aliam quandam venit ciuita-
tem ad duo miliaria. que et Lidia dicitur. vbi vsq; in hodiernum diem: ecclesia quedam ē in hono-
re sancti Georgij martyris dedicata. vbi et ipse suum celebravit martyrium. capite truncatus. In eo
dem oppido sanctus Petrus Eneam palitici sanauit. et est ibi indulgentia septennis et totidem carene

Exiimus autem de Rama die. xi. Julij. circa horam noctis secundaz. et ascendimus. Die
rosolimam in alinis nostris. Distat autem Hierusalem a Rama triginta miliaribus ita-
licis non paruis. Eundo vero de Rama ad manum dextram. est castellū Emaus. ex euā-
gelio satis notum. distans a Rama ad miliaria viginti. ab Hierusalem vero stadiis. lxxx.

vbi et Cleophas. vnus ex lxxij. discipulis christi requiescit. Illic prope oppidum est sanctorum ma-
chabeorum Dodon appellatum. vnde originem traxerunt. et est ibi indulgentia sep.

Inde non longe versus hierosolimā in cuiusdam montis cacumine. sanctus propheta Samuel ē
sepultus. Omnibus his in locis p̄fatis est indulgentia. vij. annorum. et totidem carenarum.

Ibi prope ad dextram est villa Ramatha. vnde Samuel fuit oriundus. et Ioseph ille de arima-
thia: cuius fuit monumentum illud nouum excisum in petra. quo sanctissimum christi corpus re-
conditum fuit.

In Japha que et Joppen dicitur.

De Japha.

De Joppen.

De ingressu in hierusalem

Bulta quidem sunt loca sacra in ciuitate sancta Hierusalem. Nec dies sufficit vna ad peragrandum singula. Inter ea tamen domini sepulchri templū obinet principatum.

He igitur memorata vndecima Julij. hora sexta post meridiem in sanctam venimus ciuitatem Hierusalem. descendentes vt iustum est de asinis nostris. et pedibus illā ingredientes. in cuius introitu plenaria est remissio omnium peccatorum. Nec aliquis peregrinorum illic permittitur equitare.

Primum autem omnium processimus et venimus ante dominici sepulchri templum gratia indulgentiarum consequendarum. Inde in hospitale ducebamur peregrinorum. Ego vero cum confratribus meis qui mecum per mare venerant domum intrauimus Salini minoris. iuxta hospitale predictū qui vt cōmuniter interpretis fungitur officio: et cum peregrinis ad sanctam proficiscitur katherinā hic assignata nobis camera hospitio suscepit vbi die illa quieuius. longi itineris fatigati pfectōe

De locis sacris que sunt inter hospitale peregrinorum et montem syon inclusiue.

In crastino autem. id est duodecima mensis Julij. que et dominica erat. conuenientes in vnum omnes peregrini in montem ascendimus Syon. in via intermedia quedāz nihilo minus loca sancta visitantes. Et primum in eum venimus locum vbi iudei corpus gloriose virginis Marie: quando ab apostolis in vallem Josaphat ferebatur: sepulture tradendum. vi conabantur afferre. Inde mox illum accessimus locum vbi sanctus Petrus post trinā negationem suam egressus foras atrium Cayphe: speluncam quandam intrans amarissime fleuit. Paulo post ecclesiam intrauimus sanctorum angelorum titulo prenotatam. vbi quondam domus fuit anne pontificis. in quam christus dominus de monte oliueti primum ductus grauem pertulit iniuriam. alapa sibi a ministro in faciem data. Inde ad aliam properauimus ecclesiam. ad sanctū Saluatorem appellatam. vbi quondam Cayphe domus magna et angularis stetit. in qua et dominus noster christus illusus fuit et velatus: facieq; percussus. ac tota nocte grauitur afflictus. Ubi etiam ostenditur locus angustus. in quo christum recluserunt: donec consilio inito: seniores iudeorum quid de ipso faciendum esset deliberarunt. Et appellatur locus ille carcer domini.

Et quanq; id in euangelij non reperiat expressum: quia nō omnia scripta sunt que circa christum conigerunt: tamen propter loci illius existentiam et testimonia que de hoc perhibentur. nemini id absurdum videatur tanq; a veritate alienum. Ibi etiam est lapis ille magnus valde. quem ab angelo legimus reuolutum a monumēto. et est hodie mensa altaris magni in ecclesia supradicta Saluatoris. Ibi in curia que est ad sinistram. est arbor quedam lapidibus circūdata. vbi ministri iudeorum et Petrus cum eis calefaciebāt se ad ignem. Exeundo autem de dicta curia in plateam ad manum dexteram est lapis quidam in angulo: quo in loco virgo Maria stetit quando Petrus fletus amarissime exiuit de atrio principis sacerdotum. Unde pre fletu nec virgini gloriose de filio inquerenti potuit respondere. Ibi etiam ipsa benedicta virgo auida sciendi de filio expectabat vsq; matris ne quando vinctum cum duxerunt ad Pilatum presidem. quo et cum sequebatur ipsa mestissima baud dubium mater. Inde ad modicum spaciū. quedam desolata apparet ecclesia lapidibus duntaxat circumsepta. In qua gloriosa virgo post mortem filij sui quattuordecim annis vsq; in diem ascensionis sue moram traxit. et est ibi remissio omnium peccatorum. Nec ex defectu aut culpa fidelium eadem ecclesia sic manet neglecta. sed quia pagani in eodem loco edificari non patiuntur. In omnibus vero supra memoratis locis et singulis est indulgentia septennis et totidem carenis. Ibi prope iuxta locum vbi virgo Maria mortua fuit et assumpta in celum. est vestigium cuiusdam capelle que quondam ibi fuit: in qua sanctus Johannes euangelista tanq; virginis gloriose capellanus. eadem post christi ascensionem sepenumero missas celebrauit. apparetq; ibi pars quedam illius lapidis: super quem idem diuina mysteria perfecit.

Ibi etiam locus ostenditur vbi sanctus Barthias in apostolum loco Jude fuit electus. et est locus ille lapide rubeo designatus.

Inde pergendo in montem Syon. prope ecclesiam est locus vbi virgo beatissima suas dictum deuotissimas persoluit orationes. Ibi etiam duo lapides demonstrantur. in quorum altero christus suis predicans discipulis seorsum sedebat. In altero po mater sua dignissima sedens audiebat verbum illius. Sub ecclesia vero montis Syon. partim et partim extra est locus sepulture prophetarum et regum Israel. puta Dauid et Salomonis et reliquorum. quorum hec sunt nomina. Roboā.

cij

Dominici sepulchri

Dominici sepulchri

Lapis cuiusdam

vbi Dominus Maria fuit

Maria et septuaginta

Quattuordecim annis

Abia. Afa. Iosaphat. Iorā. Ochozias. Athalia regina. Joas. Amazias. Ozias. Joathan Achaz
Ezechias. Manasses. Amon. Josias. Joachim. Eliachim. Jeconias. Sedechias. qui tamen
non omnes eodem sunt loco sepulti. ut patet in scriptura sacra.

Ad huiusmodi sepulchra regum hodie christiani nequaquam sinunt introire. Sed sarraceni qui lo-
cum illum colunt et venerantur muschkeam. id est ecclesiam siue capellam sibi illuc construxerunt.
Quem in locum cum ego et quidam ex confratribus meis nobilibus descendissemus: nisi quia do-
minus adiunxit nos paulominus a paganis improiise aduentibus: interempti fuissetis.

*Regum hanc feli
Anaphan rufus
Iona Canali*

Inde non longe est locus ille. ubi secundo sanctus prothomartyr Stephanus sanctus Samael:
Pauli apostoli informator. et Abibas filius eius. Nicodemus quoque fuerunt tumulati. Ibi etiam
prope locus demonstratur quod tunc erat cenaculum grande ubi discipuli parauerunt pascha xpo iu-
bente. ubi scilicet agnus paschalis quem in ultima cena christus cum discipulis comedit dicit fuisse
se assatus siue igni coctus. Ibi etiam aqua illa fertur calefacta: cum qua discipulorum suorum do-
minus pedes lauit.

Ilic in proximo est locus ubi dauid penitentiam agens pro occisione Uri. quem in bello in acie
ut interficeretur iusserat constitui. septem psalmos quos penitenciales appellamus. spiritu haud du-
bium reuelante diuino dictauit. ubi modo Indiani claustrum sibi fecerunt. Omnibus his in locis
supra assignatis. est indulgentia septennis cum totidem carenis.

Quibus peragratis in monasterium intrauimus motis Syon. ubi satis pulchra et testudinata est
ecclesia. etatis ob nostrum veteris aduentum acuratus solito preparata et ornata preciosis tapetis:
parietibus affixis: et alijs ornamentis. que dux quondam Burgundie Philippus: una cum annuo
mille ducatorum subsidio dum vixit. pro sua ad loca illa contulit deuotione. ac fratum inibi deo sa-
mulantium sustentatione. Quod et filius suus karolus dum fuit in humanis etiam fecit. Nam et
successor eius modernus dominus illustrissimus atque victoriosus dux Burgundie Maximilianus
ipsum idem suorum imitatur exemplum predecessorum.

Hoc illuc ingressi a nobis peregrinis. solenne officium misse fratres ipsi celebrare. quo expleto
sacris omnes induti ornamentis processionem quandam fecerunt quam nos ex more sequebamur
Ducebamur autem inter procedendum ad hec loca.

*Locus altius
Cene*

Primum ad locum ubi nunc est altare maius: ubi christus cum discipulis suis vltimam cenam se-
cit. et post agnum typicum corpus suum instituit in sacramento. a suo deinceps sumendum. simul
et sanguinem suum preciosum bibendum. Ibi est remissio plenaria omnium peccatorum.

Ibi prope ad dextrum cornu altaris supradicti: est locus ubi christus discipulis suis pedes lauit.
Deinde venimus in locum extra chorum: ubi spiritus sanctus in linguis igneis die penthecostes
super discipulos venit.

Ibi subitus est capella illa de qua supra habitum est. in qua videlicet est regum et prophetarum israel
sepulchrum in quod per fenestram quandam introspectimus. Nam ingredi nemini licet christiano
prohibentibus paganis. In ipso loco iterum plenaria est remissio.

Inde paululum progressi. venimus in locum ubi christus post resurrectionem suam discipulis suis
laniis apparuit clausis. et post octo dies dum iterum essent discipuli congregati et Thomas cum eis.
Iussit Thomam inferre dignum suum. et manus afferre et mittere in latus suum: ut Iohannes scri-
bit. Ibi est indulgentia septennis cum totidem carenis.

Finis processionis inuitati sumus a Guardiano et fratribus illius: ut est de more manducare cum
eis. Pro quo et alijs eorum officijs et obsequijs nobis crebro et humaniter exhibitis. refusione spon-
te propria fecimus condignam.

Deinde redeuntes ad hospitium nostrum. in via quandam intrauimus ecclesiam: quam Jacobite
inhabitant. quo in loco herodes sanctum fecit decollari apostolum Iacobum maiorem. Ibi iterum
est indulgentia septennis cum totidem carenis.

Inde non longe est locus ubi christus post resurrectionem suam marie Magdalene et alijs deuot-
is mulieribus apparuit in via quando de monumento venerunt. dicens eis. Auete. que accesserunt:
et tenuerunt pedes eius. ubi iterum est indulgentia septennis.

Et quia nocte subsequenti in templum dominici sepulchri eramus intromittendi. iuxta veterem con-
suetudinem paululum nos dedimus quieti. in hospitali manentes prefato ad paucas horas.

*De Civitate
Hierusalem*

Et nota quod ciuitas hierusalem sita est in loco multum eminenti. et de ea videtur tota Arabia et mons
Abarim et Hebo. et phalga planticies Jordanis et Jericho et mare mortuum usque ad petram deser-
ti. Nec vidi ciuitatem siue locum qui pulchriorem haberet prospectum. ad ipsam autem ascenditur ab
omni parte: quia sita est in loco altiori qui est in terra illa preterquam Sylo quod distat ab ea per duas leucas.

Ante templū sepulchri dñi locat⁹ est lapis iste sup quo xps crucē baiulans cecidit.

De ingressu in templum dominici sepulchri. et processione inibi facta ad loca sacra.

De. xij. Julij hora vespere in ipm venerandū dñici sepulchri templū a paganis id est rectorib⁹ ipsius ciuitatis sancte Hierosolyme suū⁹ admissi ⁊ nūcrati. ostijs p eos apertis. p qua re vnusq⁹ nostruz quicq⁹ exoluit ducatos. nec vnq⁹ alias hoc aperit templuz ab eis. nisi vel ppter aduenientes pegrinos vel fratres mutādos q⁹ ibi pro custodia depurant. Por⁹ q⁹ nobis intromissis templū clauerūt. Intrauerūt autē nobiscū Sardonius ipse et plures suorū cōfratru. Quāprimū autē deuotus quisq⁹ christianus vel peregrinus in templū hoc pedē posuerit. plenariam consequit remissionē. Est autē hec dispositio templi eiusdē sacratissimi. Ecclesia ipsa rotunda est. et habet per diametru inter columnas. lxxij. pedes. absidesq⁹ que habet per circumitū a muro exteriori decē pedes super sepulchru domini. sup quod in mediū eiusdē ecclesie est apertura rotūda ita vt tota cripta sancti sepulchri sit sub diuo. Balgathana autē ecclesia adheret isti. et est oblonga loco chori ecclesie sancti sepulchri adiuncta. sed parū dimissior. sunt tamē ambe sub vno tecto. Spelunca in qua est sepulchru domini habet in lōgitudine octo pedes. in latitudine similiter octo vndiq⁹. tecta marmore ex terius. sed interius est rupea vna sicut fuit tempore sepulture. Qstium ad hāc speluncam intrat ab

s. iij

*De figura domini sepulchri quare in partibus pomerij de sic parte
Secundum tecto. marmore sine mureto rectio*

oriente demissum valde et paruum. Tumba vero sancti sepulchri est ad dexteram intrantis iuxta parietem ad septentrionem de marmore grisei coloris. alta a superficie pavimenti tribus palmis. longa pedibus octo. sicut est interior ipsa cripta siue spelunca. et ex omni parte clausa nec lumen potest haberi intrinsecus ab extrinseco. quia nulla fenestra est mittens lumen intus sed pendentes novae lampades super sepulchrum domini ministrantes lumē intus. Alia etiam spelunca est ante speluncam istam scilicet septem pedibus longitudinis et latitudinis et dispositio intus et extra. et videtur iste due extra existenti esse una. sed cum interius fueris videbis eas ab invicem pariete per medium separatas. Intrat autem prima ista et deinde alia in qua est sepulchrum. in ista exteriori intraverunt mulieres quoniam dicebant. Quis revolvat nobis lapidē? Et iste lapis erat aduolutus ostio spelunce interioris et iacet hodie magna pars eius ante ostium spelunce interioris. cui fuerit aduolutus in medio istius. Alia pars eius translata est in montem syon pro lapide supponendo altari quem etiam ibi vidi. Hunc calvarie in quo dominus crucifixus est distat a loco sepulchri per septingentos pedes. et ascendit ad locum ubi crux infixā fuit rupi decem et octo pedes a superficie pavimenti ecclesie. scissio petre eiusdem in qua crux fuit fixa. tante capacitatis est ut caput hominis recipiat. Nam ego in ea imposui caput meum et descendit longitudo eius de loco crucis infirmitatis usque ad pavementum ecclesie inferiorius post decem octo pedes. et color sanguinis domini nostri Iesu christi apparet hodie in ipsa scissione petre. et scissio ipsa erat sub manu eius sinistra. Altare etiam edificatum est iuxta eundem locum manus sinistre valde decorum et pulchrum. De marmore pavimenti huius capellule stratum est totum et parietes de marmore sunt tectum et opere musico decorant de auro purissimo. Locus vero in quo crux fixa est. est fossa profunda duabus palmis et ita capax quod in ea posui caput meum. De calvaria contra orientem viginti quattuor pedibus est altare quoddam sub quo est pars columnę. super quam dominus fuit flagellatus illic translata de domo pylati. et sub lapide altaris est tecta ita ut a fidelibus possit tangi et videri et osculari. Est autem de lapide porfirico sub nigro habens maculas quasdam rubras naturaliter. quas credit vulgus necturas esse sanguinis Iesu christi. Alia pars columnę dicunt translata esse in Constantinopolim. De altari columnę huius contra orientem ad decem pedes. descendit per gradus quadraginta octo ad locum ubi Helena fuit crux inuenta. Et est ibi capella. et duo altaria longe infra terram. Ille locus in quo crux fuit defossa videtur mihi fuisse unum de fossatis civitatis. in quo cruce depositis corporibus misse fuerunt. et de super fordes civitatis comportate donec per Helenam loco mundato crux est inuenta. Prope civitatem enim erat locus passionis. et hortus in loco illo. Locus vero ubi stetit beata virgo cum mulieribus alijs iuxta crucem non fuit sub ipso brachio crucis ad aquilonem sicut volunt quidam. sed ante faciem filij fere ad occidentem. Demonstrat enim locus stationis eius contra faciem filij pendens in cruce sub monte et rupe. in qua crux fuit fixa. et venerationi habet a fidelibus. quem locum etiam pluries vidi. Ipse etiam christus in cruce pendens faciem vertit contra occidentem ut volunt quidam. quod patet et eo. quia vorago illa magna de qua dictum est superius. quod fuit ab occidentem per fossatam civitatis erat retro crucem. et in ipsa erat crux proiecta et postmodum inuenta. ut dictum est paulo ante. Ultra altaria sunt in ecclesia ista et deceniter posita et ornata. Ante ostium occidentale huius ecclesie foris est locus ubi maria egyptiaca orans ante imaginem beate virginis cum divinitus remota fuisset volens intrare templum consolationem per responsum beate virginis recepit. Reliqua loca templi huius que per noctem hanc precedentibus fratribus minoribus et demonstrantibus. processionaliter circumcunctes. devote visitavimus sunt hec ut magis in specie explicant.

In primis capella dominici sepulchri de qua iam habitum est.

Deinde capella quedam in honore virginis gloriose Marie consecrata quam Bardianus et fratres sui ingressi. sacris se vestibus inducunt et iterum solennem processionem cum letania inchoaverunt. nos sequebamur cunctis. ad summum altare eiusdem capelle accedentes. Est enim ibi locus ille ubi christus primum omnium sue dilectissime post resurrectionem apparuit matri.

Item in eadem capella est frustum quoddam siue pars columnę ad quam christus ligatus fuit in domo pylati flagellatus. et est indulgentia ibi ple. et cetera. Aliud quoddam eiusdem columnę frustum equalis magnitudinis est Romae ad sanctam Praxedem. Item aliud simile frustum est lugduni in ecclesia maiori. Item aliud est altare in dicta capella ad sinistram maiorem altaris. ubi longo tempore sancta crux stetit integra et tota postquam a sancta Helena fuit inuenta. Et itaque ibi pars quedam eiusdem sancte crucis reservata. Ibi est indulgentia septem. Item in medio illius capelle est lapis quidam rotundus ex marmore. et est ibi locus ubi dominica crux superposita cuidam mulieri defuncte per eius resurrectionem a ceteris fuit discreta. que ibi etiam reperte fuerunt. et est ibi indulgentia septennalis.

Item ipsam egressi capellam duos alios ex marmore reperimus lapides albos et rotundos. in quorum altero est locus ubi christus post suam resurrectionem apparuit marie magdalene in specie ornatissimi. in altero

ro ꝑo locus vbi ipa stetit qñ noie suo vocata rñdit. Raboni rē. Ibi iterū est indulgētia septēnis.
Inde procedendo in templo. aliam quandā intrauimus capellā in rupe quadam edificatā. vnuꝝ
habentē altare dūmtaxat. ibi est locus ille vbi christus mansit detentus donec crux sibi pararetur.
Ibi iterum indulgentia est septēnis rē.

Inde prope alia est quedam capella vnicū habens altare. ibi est locus ille vbi crucifixoꝝ xpi di-
uiserunt sibi vestimenta sua. sortem mittentes super ea. Et est iterum septēnis indulgen.
Inde per triginta gradus lapideos. in aliā quandā descendimus capellam sancte Helene titulo ꝑ-
notatā. vbi etiam ipa suas eregit deuotiones ibi manēs post sancte crucis inuentionē. Ibi etiam
est locus quem ipa fecit effodi vbi sancta crux latebat. et fuit ibidem prius indulgentia septēnis dū
taxat. sed Sixtus papa. iij. dedit ibidem plenaria remissionem rē.

Inde adhuc ꝑ vñdecim gradus descendimus in rupem quandā. et est ibi spelunca vigintiduos in
longitudine habens pedes. 7 illic crux sancta. lancea quoq; 7 clauī atq; corona spinea reperta fue-
runt. anno post christi passionē tricentesimo septimo. 7 est ibi plenaria remissio rē. Ex hoc vero la-
cu ascendimus. atq; ꝑcedendo accessimus ad quoddā altare in templo sub quo lapis quidā est ad
modū columnne. super quem christus sedit in pretorio pylati. quādo fuit coronatus spinea corona.
derisus 7 oblitus spūis rē. et est ibi indulgentia septēnis.

Inde adhuc ascendentes per gradus decem 7 octo. iu montē venimus Caluarie. vbi christus fuit
crucifixus. 7 est ibi pulchra quedam capella testudinata. 7 sunt ibi semp vñdecim lampades arden-
tes. eo q locus valde sit sacer 7 venerabilis.

Ibi etiā est forame in q crux stetit in petra excisum. habēs triū palmar. pfunditatē. latitudinē ꝑo
hodie nō nisi palme vñꝝ. eo q lamina qdam cuprea circūdatū sit ne aliqd inde subtrahi possit. Ibi
etiā spacio septē palmar. de loco sinistri brachij xpi ꝑedentis in cruce. 7 scissura magna in petra ita
vt hō in eam possit locari. q scissura ꝑ ipam petrā vsq; subius terrā facta fuit. xpo moriente in cruce.
Vbi etiā gloriosa ꝑgo Maria. scūs Johānes. 7 sancta maria magdalena vnacū ceteris scīs mu-
lieribus steterūt. paulo inferius tꝑe xpi passionis 7 mortis. 7 est ibi plenaria remissio rē.

Sub monte caluarie descendendo ad sinistrā est alia quedam capella in honore virginis Marie 7
sancti Johannis consecrata. in loco golgartha dicto. vbi etiam predicta videtur scissura descendēs
a sursum vt dictū est per petram totam vsq; infra terram deorsum. Ibi etiam inuentum fuit caput
prothoparentis nostris Ade. 7 est ibi indulgentia septēnis rē. Nec cum processione descenditur
vsq; ad illum locū. De monte ꝑo caluarie ad locum illū processimus albo quodam lapide designa-
tum. vbi virgo maria mater dolorosa sedit. habens in gremio mortuū filiū sui corpus depositū de
cruce. mox sepulture tradendū. et est ibi ple. remissio.

Tandem cū processione in supra memoratā venerabilē intrauimus capellam. amplā 7 rotundā.
in cuius medio gloriosum est dominicū sepulchrū. et lapis ille quo ipsum sepulchrū claudēbat est
in ecclesia sancti Saluatoris. vt supra est habitum. Sunt autē in dominico sepulchro. xvij. lam-
pades semp ardentes. 7 ante sepulchrū vbi est quasi quedam paruula capella semp tres habent ac-
cense lucerne. 7 est ibi plenaria omnium peccatorum remissio.

Inde egressi reuertebamur in priorem capellam virginis Marie honore celebrem. 7 vnde initium
huius fuit processionis. ibi 7 finis.

Postea ipa finita processione. quisq; corpus suū cibo 7 potu reficiens. per reliquā noctis partē iu-
tra votum suū 7 libitū ibat hinc inde ad loca sacra intra templū visitatum. Et deputatis confessori-
bus confitebant singuli peccata sua. illucescente die in auroꝝa cōmunicant. Erat autem dies hec
xij. Julij. quādo sub missa solēnter cantata in mōte caluarie pegrini cōmunicant. Ego ꝑo vna
cū nobilib; comitib; 7 baronibus in nocte ipsa intra dominicū cōmunicauim⁹ sepulchrū rē.

De egressu ex templo dominici sepulchri et lo- cis alijs sacris intra Hierusalem.

In omnibus peractis orto iam sole 7 clarius refulgente die videlicet tertiadecima Julij
apertis templi ostijs per paganos qui nos introuiserant euocabamur. ecclētes ergo vi-
dimus sepulchra christianorū regum versus meridiem in templo videlicet regis Hel-
chisedech. et regis waldani. Item ducis Gotfridi de bulion primi regis Hierosolymi-
tani. cui septem aliq in eodem regno immediate successerūt. qui 7 ibi sepulti sunt omnes honorifice
factis. Quippe qui Hierosolyma et terra sancta recuperata gloriosis claruerunt victorijs 7 trium-
phis. regnum ipsum Hierosolymitanū ereptum de manibus perfidorum per. lxxxvij. annos. et
fix. dies successiue administrantes. donec sub eorū ultimo videlicet Guidone iterum inditione

*Vbi Sancta crux
inuenta et pcc
et clauī*

Caput ade

*Jerusalem fuit
in medio
terre*

redactum fuit ut hodie est sarracenorum: ut infra latius patebit.

Item in templo in medio chori, quidam ostendit lapis modicum elevatus a terra, rotundum habens so-

ramen, latitudinis palme ymnus, vel paulominus, ubi dicitur esse centrum habitabilis terre. Sunt etiam intra templum diverse hominum nationes, in locis hinc inde distinctis habitantes, habentes alios et alios ritus et mores, atque observationes ac ceremonias disparces prorsus, qui omnes se christianos gloriantur, pluribus tamen involuti erroribus et heresibus, de quibus plenius infra dis-

seremus. Sunt autem ante templum tres capelle, quarum prima in honore omnium angelorum, altera sancti Johannis baptiste, tertia marie magdalene est consecrata, et est in qualibet earum indulgentia septuaginta annorum cum totidem carenis.

Item prope templum retro montem calvarie, petra quedam lata ostenditur, super quam dicitur

Abraam filium suum Isaac voluisse immolasse, et illic prope est oliva quedam percreta, in qua

Abraam circumspiciens, vidit arietem herentem cornibus, quem accipiens ad iussu angelus immola- vit loco filii sui Isaac.

Inde non longe in muro templi monstratur altare immuratum, super quo Melchisedech obtulit sa-

cificium suum, prefignans quodammodo per christum, verum illic sacrificium in cruce offerendum.

Item ante templum ad decem passus, est lapis quidem positus in signum quod christus ibi crucem bati-

lans, pro amentia et debilitate cecidit in terram sub cruce, alius quoque lapis ostendit prope murum qui adhuc sanguinis christi vestigia et insignia prestat.

In crastino id est die, xiiij. Julij, sacra visitavimus loca, precedentibus et ostendentibus nobis Bar-

diano et aliquibus fratribus eius, audita prius missa in hospitali sancti Johannis, itaque proceden-

tes per viam illam longam, per quam et christus de domo pylati usque ad crucifixionis locum ductus est, ad subscripta ex ordine devenimus loca.

Item ad domum sancte Veronice que ad passus quingentos et quinquaginta distat a domo pylati ubi christus eius peplo imaginem faciei sue impressit que hodie Rhomae habetur.

Item ad domum divitis epulonis qui sepultus est in inferno.

Item ad quoddam binium ubi multe mulieres stabant, que dominum lamentabantur dum duceretur ad mortem, quibus et dixit, nolite flere super me filie Hierusalem, sed super vos ipsas flete et super filios vestros.

Item iterum ad quoddam binium, ubi est locus in quo iudei angariauerunt Simonem cyrenicum venientem de villa ut tolleret crucem post Iesum.

Item ad locum ubi beata virgo stetit quando filio suo obviavit crucem portantem, ubi et pre nimio dolore amens fuit effecta. In eodem loco sancta Helena ecclesiam quandam edificavit, que omni-

no desolata hodie cernitur et destructa. Nec tamen aliquis paganorum in eodem loco edificare potest, divino ut creditur miraculo, nam id sepius attentatum est, et semper compertum quod nulla ibi potest manere structura.

Item ad quandam stratum suam vicum, ubi arcus lapideus stat superpositus vie, super quem duo videntur lapides albi et laevi, in quorum altero christus stetit quando morti fuit adiudicatus. In altero vero pylatus quando in eum sententiam tulit ut crucifigeretur.

Item ad domum pylati in qua christus fuit flagellatus, ligatus, percussus, coronatus, et multis alijs iniurijs et obprobrijs affectus, nec aliquis peregrinorum in domum illam intrare potest, nisi forte ex gratia et favore speciali, et seorsum atque occulte, quo modo et ego cum paucis nobilibus intrare fu-

imus permisi pecunijs datis.

Item ad domum Herodis que est ad sinistram iam dicte domus pylati ascendendo in quam christus inductus herodi fuit presentatus, et a iudeis accusatus, ac tandem ab herode spreus, et veste alba indutus. Et est ibi schola puerorum infidelium.

Item ad domum in qua marie magdalene dimissa fuerunt peccata.

De templo Salomonis.

Item ad locum ubi forissecus vidimus templum Salomonis, opere rotundo, et greco labore fab-

bricatum, altum valde et amplum, plumboque tectum magnis sectis et politis lapidibus edificatum. Super ambitum illius templi eclipticam lune posuerunt pagani, sicut solent facere in suis ecclesijs

cunctis, in quarum ingressu communiter dimidiam locant lunam. Et est ante templum illud que-

dam lata planities marmoreis lapidibus strata. Prope illud templum est quedam longa eccle-

sia, plumbo desuper tecta, quondam dicta porticus Salomonis, sed dum Hierusalem sub di-

ctione fuit christianorum, ecclesia ipsa a beata virgine Maria nomen fuit sortita, ita quod templum marie virginis vocabatur, et habent in eo Sarraceni octingentas lampades semper ardentes.

Almo Melchisedech

*Domus veronice
Domus epulonis
Domus pylati*

Domus pilati

Domus herodis

In templo vero Salomonis septingentas. Nam et porticus in magnitudine templum Salomonis excedit. Iuxta illud templum modernus Soldanus nouam edificauit ecclesiam siue musch = keam. in qua et ego fui ipsa die sancte Bracedis virginis et semper octuaginta octo lampades in ea habentur accense. Estq; mire magnitudinis ecclesia ipsa. Sub ipsa ecclesia beate virginis que et porticus dicitur Salomonis est structura quedam subterranea. mirabilis et lata. sic q; sexcenti equi comode ibi possent locari. Hanc ecclesiam inhabitant pagani. nec facile permittunt christianos introire.

Item Sarraceni templum Salomonis in magno habent honore nullas in eo immundicias sustinentes. Nam et nudis pedibus illud ingrediuntur: et rupem sanctam appellant: non templum domini. et id hac ratione. quia in medio illius templi rupes est quedam parua ferro undiq; cancellata. et sicut nobis retalerit apostate christiani quos nos mammalucos cognominamus. nullus sarracenorum aut infidelium eidem Rupi aliquatenus audet vel presumat appropinquare. Veniunt tamen ipsa longinquis partibus. Rupem illam deuote visitantes. Vultu enim magna mirabilia in rupe illa leguntur facta.

In primis namq; Belchisedech sacerdos dei summi super eam panem obtulit et vinum. Item iuxta illam Jacob patriarcha dormiuit. viditq; in somnis super eam scalam stantem: cuius summitas celum tangebatur. et angelos ascendentes et descendentes per eam. Item Dauid vidit super eam angelum dei habentem gladium euaginatam. Item super illam sacerdotes templi holocausta ponebant: que ignis diuinus totaliter absumpsit.

Item in illam rupe fertur Jeremias propheta arcam federis miraculose inclusisse tpe captiuitatis Babilonice. et dixisse spiritu prophetico. locus iste manebit incognitus donec miserebitur dominus populo suo. Dic arbitrantur multi arcam eandem adhuc ibi esse inclusam.

Item super illam rupem christus fuit oblatus quando Symeon iustus accepit eum in vlnas suas. Item super eandem ipse Iesus adhuc duodennis sedit in medio doctorum audiens et interrogans eos atq; postmodum cum esset triginta annorum sepius super eam sedens populo predicauit.

De ipso templo Salomonis multa egregia refert sacra scriptura: que non est necesse hic per singula explicare.

Deinde venimus ad portam sancti Stephani: per quam ipse educatus non longe ab ea fuit lapidatus. Ibi etiam videtur locus ubi sanctus paulus tunc quidem Saulus stetit quando Iudei Stephanum lapidantes. vestimenta sua deposuerunt secus pedes eius.

Ibi etiam porta aurea fuit nobis demonstrata per quam christus in die palmarum sedens in asino Hierusalem introiuit. Nec aliquis christianorum accedere eam propius permittitur. sed quicumq; pergerinorum illam prospiciens versus eam orauerit. omnium peccatorum suorum plenariam consequatur remissionem.

De descensu in vallem Josaphat

Inc in vallem Josaphat descendimus ad torrentem Cedron qui est iuxta quidem tempore aquis caret: sed verno tempore et presertim circa tempus quadragesimale copiose illis abundat. Pontem habet lapideum in eo loco quem sancta Helena construi fecit. ubi lignum illud iacuit: ex quo crucis christi facta fuit. Dicitur q; lignum illud fuerit viae siue ytra per ripam illam quodq; regina Saba noluerit transire: neq; pedibus suis ipsum contingere: eo q; cognouisset in spiritu redemptorem mundi in eo passurum.

Inde non procul venimus ad quandam ecclesiam beate virginis titulo et sepulchro insignes grandem et testudinariam. estq; descensus in ea per gradus quadraginta octo. et ibi sepulchrum virginis gloriose ex albo marmore factum paulo latius christi sepulchro. potestq; ibi celebrari: sicut et super sepulchro christi. Et habet duas ianuas per quas ingrediatur vel egrediatur. Illic interemerat vir ginis gloriose corpus. eius post mortem ab aplis honorifice traditum sepulture. sed tertia post die vi pie credit assumptum fuit in celum. anime virginis beata resurrectione unitum. est ibi plenaria remissio.

De monte oliueti et locis sacris in eius ascensu,

Inc egressi ecclesiam pergentes ad sinistram. venimus ad pedem montis oliueti. Unde paululum ascendentes accessimus locum illum sub rupe quadam concaua. ubi christus oras: positisq; in agonia factus est sudor eius tanq; gutte sanguinis decurrentis in terram. Ibi etiam videtur lapis super quem angelus stans confortabat eum.

Inde descendentes iterum iactus est lapidis. venimus ad locum vbi christus Petrum. Jacobum
et Johannem reliquit dicens eis. Sedere hic donec vadam illuc et orem.

Inde ascendimus denuo in locum illum vbi sanctus Thomas apostolus fertur cingulum virgi-
nis gloriose accepisse: dum ipsa assumeretur in celum. Inde procedentes intrauimus ortum in locum
vbi christus fuit captus. et vbi Petrus abscidit malcho auriculam.

Ibi prope ostenditur locus signatus lapidibus: vbi Judas osculo christum tradidit iudeis. vbi et
Iudei ipsi resupini ceciderunt christo eos interrogante et dicente. quem queritis.

Adhuc amplius ascendentes in eum peruenimus locum: vnde christus videns ciuitatem Hieru-
salem in die palmarum fletit super illam dicens. Si cognouisses et tu etc.

Inde alius scandentes illo perrexiimus vbi angelus domini palmam dicit virgini gloriose detu-
lisse. atque diem mortis eius sibi prenunciasse etc.

Unde paululum progressi inter ascendendum venimus in collem quendam cui nomen est galilea.
Et est locus ille de quo angelus christi annunciatum resurrectionem dixit discipulis. precedet vos
in galileam ibi eum videbitis sicut predixit vobis. Nam et ante passionem suam christus eis pro-
miserat dicens. Postquam autem resurrexero precedam vos in galileam. id est locum iam memoratum.
non regionem galilee que longe distat a loco isto.

Tandem in cacumen montis venimus vbi est ecclesia quedam in eo fabricata loco. vnde christus
videntibus discipulis eleuatus est in celum et nubes suscepit eum ab oculis eorum. In eadem ec-
clesia prope ingressum est lapis quidam super quem christus stans ascendit in celum. in quo adhuc
pedum eius relicta vestigia cernuntur. et presertim pedis dextri. Distat autem locus ascensionis chri-
sti ab Hierusalem leucis communibus tribus. et illic prope locus est vnde mare mortuum prospici po-
test: vbi quondam ciuitates quinq; videlicet Sodoma et Homora. et alie stabant cum adiacente
provincia: postmodum in vitionem peccati contra naturam submersae. Distat vero ipsum mare mor-
tuum ab isto loco miliaribus septem. et tamen vir ad dimidium distare videtur.

De locis in descensu montis oliueti.

Item per aliam viam descendentes de monte oliueti. Primum in quandam venimus ec-
clesiam vbi sancta Pelagia requiescit. vbi etiam dum viueret rigidissimam penitentiam
et arduissimam exegit. Inde paulo post venimus in villam Bethphage: vnde christus
misit duos discipulos Hierosolimam die ipsa palmarum dicens eis. Ite in castellum
quod contra vos est. et statim inuenietis asinam alligatam etc.

Inde haud procul venimus in ecclesiam sancti Marci euangeliste. quo in loco apostoli post chri-
sti ascensionem symbolum fidei condiderunt. Singuli singulos articulos spiritu haud dubium di-
cente diuino depromentes.

Inde iterum non longe est alia quedam desolata ecclesia in eo loco quondam constructa vbi chris-
tus discipulis suis modum orandi tradidit dicens. Cum oratis ite dicite. Pater noster qui es in ce-
lis sanctificetur et cetera.

Inde paululum descendentes ad lapidem quendam venimus. super quo virgo glorioza Ma-
ria solita erat quiescere: quando loca ista sacra frequenter peragrans atque deuotissime visitans sepius
fatigabatur. Postmodum ad ecclesiam sancti Jacobi minoris primi Hierosolymorum episcopi
descendimus. In eo loco christus post suam resurrectionem eidem apostolo apparuit: in quo etiam
loco post mortem suam sepultus fuit: licet postea inde fuerit translatus. Nam iudei ipsum ostende-
tem christum esse filium dei: de pinaculo templi precipitauerunt: et cum adhuc constanter christus
predicaret: quidam cum parua fullonis cerebri eius excussit.

Inde non longe sepulchrum extat Zacharie prophete. vnde profecti in locum venimus vbi quon-
dam erat villa Bethsemani.

De locis in valle sub monte oliueti.

Unde in vallem usque descendimus: vbi turris quedam stat in qua Absolon dicit fuisse se-
pultus. et ibi est magnus acervus lapidum: quod pagani via illa transientes lapides per fenestram
quadam in turrim prociunt: quasi exprobrantes et vindicare volentes eius inobedientiam et rebellionem aduer-
sus patrem suum dauid: quem fugatum de ciuitate persequeretur. ut hie. ii. Regum. xv. et tribus sequentibus capitulis. in
de venit in vallem siloe in pede montis oliueti. ad leuam locum ostendit vbi iudas lagus se suspensum cre-
puit medius. In huius vallis siloe introitu fons quidam satis clarus reperit aliquantulum sub terra seaturiens.
vbi virgo glorioza pannos illos sepe numero lauit. quibus filium suum adhuc infantulum inuoluit.
Inde venimus ad natatoriam Syloc. ad quam christus cecum natum cum fecisset lutum ex spu-

vbi iudas se susp
pauit

natatoriam syloc

to: et indeliniuisset oculos eius misit dicens. Vade et laua in natatoria syloe: qui abiit et lauit. et venit
videns. que hystoria per longum textitur. Johannis nono capitulo.
Inde pergentes locum illum. vidimus iuxta arborem quandam. vbi Esaias propheta lignea serra
per medium sectus fuit iussu Sedechie regis. Et ibi omnis olerum etc. Ibi etiam multe sunt cauernae
et latibula siue receptacula. in quibus apostoli et alij sancti plures ob meritum iudeorum latuerunt
Inde digressi ad agrum peruenimus acheldemach. id est agrum sanguinis. qui emptus fuit triginta
argenteis. mercede scilicet christi traditionis in sepulturam peregrinorum. et valent tres ex illis
denarijs vnum ducatum. Est autem ager ille predictus quatuor muris inclusis in modum turris
superius testudine coopertus. habens foramina desuper distincta septem. per que defunctorum corpora
christianorum intus projiciuntur. secus cum sancta Helena in hanc redigi clausuram. Est
autem latitudinis quinquaginta pedum. longitudinis vero septuaginta duorum.
Omnibus his visitatis locis Hierosolimam reuerrebamus ex itinere tanto nonnihil fatigati. Jam
enim refectionis hora instabat qua expleta quieti fessa dedimus membra.

De transitu in Bethleem et de locis adiacentibus.

Uespere itaque facto. die qua supra. id est. xiiij. Julij. que festum erat diuisionis apostolorum.
in montem Syon perrexiimus ad fratres. vbi paratos inuenimus asinos. quibus ascen
sis in Bethleem vsq; properauimus. que quinq; leucis ab Hierusalem distat. Exeuntes
autem Hierosolimam ad duo miliaria. venimus ad locum vbi stella reapparuit magis. que dispa
rauerat ipsis Hierusalem intrantibus. de qua Bartholaeus dicit. Ecce stella quaz viderant magi in
oriente antecedeat eos: vsq; dum veniens staret supra vbi erat puer. Deinde ad quandam venim⁹
ecclesiam constructam in loco vbi propheta Neryas natus fuisse perhibetur.

Inde non longe locus ostenditur vbi angelus domini Abacuc prophetam cincto capitis sui sub
latu. transfudit in Babiloniam. deposuitq; iuxta lacum leonum in quo erat Daniel propheta: que
Abacuc allatis cibis et potu aque refocillauit. Ibi prope locus est in quo patriarcha Jacob mor
tatus dicitur. vbi et sepulchrum est Rachelis sue concubitalis sub quercu etc.

Inde in Bethleem vsq; pergentes. ad ecclesiam mire pulchritudinis peruenimus in honore virgi
nis consecratam. Longitudo eius ducentorum vigintiocto pedum. latitudo vero octoginta septem.
Vox vbi illo venimus. fratres minores processionem ordinauerunt. quam nos accensas gestan
tes in manibus candelas: cunctis sequebamur. Primumq; venimus per ambitum monasterij ad
quoddam altare ibi est locus vbi christus est circumcisus.

Inde processimus ad aliud quoddam altare. ibi est locus vbi tres reges munera sua aptabant: et
dona domino offerenda.

Inde per gradus quosdam lapideos descendimus in quandam capellam pulcherrimam: sed par
uam. secus cuius altare maius est locus christi natiuitatis quondam diuersorij. locus utiq; sacra
tissimus: vbi puerpera beata virgo Maria solem iusticie regem peperit supremum.

Inde procedentes venimus ad aliud quoddam altare sub rupe quadam excisum. vbi magi domi
no aurum. ibus. et mirram obtulerunt. Ante dictum altare est locus vbi erat presepe in quod bea
tissima virgo et mater natum filium reclinauit. vilius panniculis inuolutum. Retro vero dictum
altare multa sanctorum Innocentium ibidem ab Herode interfectorum corpora multo tempore in
cognita iacere. Unde in ambitum monasterij reuerentes. in aliam quandam per gradus lapide
os descendimus capellam: in honore gloriosi Hieronymi dedicatam. vbi et corpus suum multo la
cuit tempore humatum. donec tandem Rhomam ad sanctam mariam maiorem fuit translatum.

In eodem loco ipse gloriosus et laboriosus doctor ecclesie bibliam de hebreo translavit in latinum
et grecum. et mansorem illic multo tempore habuit. suamq; eximiam peregrinacionem: simul et
conuersationem.

Illic non longe aliud est quoddam altare. vbi sanctus Eusebius eiusdem Hieronymi discipulus
et imitator studiosus fuit sepultus. Inde exeuntes in ambitum sepelienti venimus monasterij. Vbi
terminata processione illic quiescimus. manducamus et bibimus. mansimusq; vsq; post mediam
noctem. tunc enim fratres missas celebrauerunt in locis supradictis donec illucesceret. Latius
ipsius Bethleem et locorum ei adiacentium descriptio infra habetur.

De reditu ex bethleem in hierusalem

Ane igitur facto die. xvj. Julij. regressi sumus ex bethleem in Hierusalem per alias vi-
am. Insidiantibus autem nobis paganis haud inscijs nostris cōductoribus. nec ob-
stante salva guardia. inuasērunt nos Arabes ⁊ viginti quatuor ducatos erigerunt a
nobis: quos ⁊ solvimus vt vitam redimeremus.

Venientes autem inter redeundū venimus ad quandam ecclesiam desolatā dictā ad sanctū Nico-
laum. que distat a Bethleem per leucam vnam. ibi sanctus paulus primus heremita. ⁊ sanct⁹ Eu-
stachius perhibentur fuisse sepulti. Illic prope alia est quedam ecclesia ad beatam virginem nūcu-
para. in eo loco vbi christo nato angelus ad pastores ait. Annuncio vobis gaudium magnū: quia
natus est nobis hodie saluator mundi. Ex eadez ecclesia nullus lapis a paganis quacūqz potest
subtrahi virtute aut ingenio vel arte auferri. Qui vero id presumunt vel subito periclitant vel eti-
am moriuntur. sed nec iumenta: puta equi vel asini illi possunt loco absqz periculo propinquare. vt
certa comperimus relatione. Ibi etiam prope sunt grandes quedam olivē in locorū facta est ange-
lo priorū multitudo celestis exercitus laudantium ⁊ dicentium nato iam christo. Gloria in excel-
sis deo.

Inde non longe est quedam capella in eo loco vbi angelus domini in somnis apparuit Ioseph di-
cens. Surge ⁊ accipe puerum ⁊ matrem eius ⁊ fuge in egiptum. ⁊ esto ibi vsqz dum dicam tibi. ibi
etiam est sepulchrum duodecim prophetarum. Ibi etiam mons quidam est: in quo David goliam
funda ⁊ lapide prostravit. Ibi ⁊ ager Boos. ibi idēz david leonem interfecit ⁊ vrsū. Inde ad do-
mum venimus Zacharie. in quā post salutationem angelicam ⁊ christi conceptiones: virgo abiecta
in montana cum festinatione intravit ⁊ salutavit Elizabeth. canticūqz illud dulcissimum dicta-
uit. Magnificat anima mea dominum. In superiori eiusdem demus loco: quondam fuit eccles-
sia hodie penitus destruxa: in eo fundato loco vbi Zacharias repletus spiritu sancto prophetauit.
dicens. Benedictus dominus deus israel: quia visitavit ⁊ fecit ⁊c. Ubi etiam postulans pugilla-
rem scripsit de filio suo. Johannes est nomen eius. Ibi prope ostenditur locus nativitatis ipsius
christi precursoris Johannis. Fuitqz ibi quondam ecclesia que hodie desolata stabulūz prestat in
mentis asinis ⁊ equis. Postea ad Symeonis iusti ⁊ timorati habitationem venimus. qui christū
presentatum in templum: In vlnas suas accepit dicens. Nunc dimittis domine seruum tuum
in pace. ⁊c.

Paulo post ad duas leucas ab Hierusalem ad quoddam venimus claustrum ad sanctam crucem
appellatum: quod greci monachi inhabitant. in quo iuxta maius altare olim arbor quedaz dicitur
stetisse. de cuius ligno crux christi dicitur facta fuisse. Prope illud monasterium dicitur quondam
fuisse ortus egregius ⁊ conclusus Salomonis.

Inde pergentes Hierosolimam. vidimus in valle claustrum quoddam quod ad sanctam Saba
dicitur. qui illic quondam abbatīs officio functus. plurimis prefuit monachis: quorum numer⁹
ad quattuordecim milia dicitur interdum excreuisse.

Igitur die qua supra. scilicet. xvj. Julij. Hierosolimam rediimus circa horam prandij. factaqz re-
fectione quievimus paululum. eo qd nocte subsequenti in templum dominici sepulchri. secundo di-
cebamur admittendi. Nam ter in ipsum peregrini ex more veteri intra mittuntur.

Adveniente ergo hora septima noctis. apertis templi ostijs ingressi. illic mansimus p noctem totā
⁊ quisqz pro voto sancta visitavit loca.

In aurora dici crastine. id est decimasexta Julij. ex nostris cōperegrinis nobilibus: pleriqz cingu-
lum accipientes militarem. ⁊ consuetas ceremonias de more observationesqz peragentes clam ipsi
paganis qui id non bene ferunt/ gloriam adepti sunt militarem. Quibus rite expletis. fratres se-
pedicti missas in dominico celebrare sepulchro in loco crucifixionis christi monte: scilicet calva-
rie. qd facto iterum templū egressi: in nostro nos collegimus hospitio. quienti ⁊ refectioni congruam
operam dantes. eo qd eodem sero in Bethaniam equitare oportebat.

De transitu ex Hierusalem in Bethaniam

Igitur die qua supra. id est. xvj. Julij. circa horam vesperearum profecti de monte Sy-
on: venimus in asinis nostris in Bethaniam: que est retro montē oliueti. distans ab hie-
rusalem quattuor leucis. Illic ecclesiam ingressi monumentū vidimus in quo Lazarus iacuerat
quatrduanus: quem Iesus a mortuis suscitavit. Inde non longe est domus Symonis leprosi. qd
rogavit Iesū vt mādudicaret cū eo. ⁊ eo ibi discubente maria magdalena afferēs alabastrū vnguenti.
sec⁹ pedes dñi altās iceclant crine soluto diua vestigia ei⁹ osculabat. lachrymis plena atqz irrigabat

Angels ad pastores

*vbi dicitur goliam occidit
leonem ⁊ vrsū interfecit
Domus Zacharie*

Monasterium

*Domus Symonis
iusti*

*Ortus Salomonis
No
De multis mona-
stijs ⁊ vno claustrō*

Domus Symonis leprosi

detergebatq; officio capillorum.

Ibi prope est domus Martie hospite domini. domus quoq; marie magdalene. qbus visis Hierosolimam denno repedauimus.

In crastino. id est. xvij. Julij. contractum fecimus cum dominis in Hierusalem super conductu et salua guardia vsq; in montem Synai. Et inde vsq; in ortum balsami. de quo infra patebit in secunda huius operis parte latius.

De transitu ex Hierusalem ad Iordanem

Disterna die. id est. xvij. Julij. arripuimus iter versus Iordanem. licet multe occurreret nobis difficultates. perrexeruntq; nobiscum aliqui ex fratribus montis Syon con- comitantibus simul et conducentibus nos quibusdam paganis propter Arabes: ne in eorum manus incideremus. vnde et multam satis erogauimus pecuniam. Transiimus autem per montem Oliueti versus Bethaniam. et tandem venimus ad quandam habitationem vbi quondam fuit claustrum. Hodie vero italico sermone terra russo. id est latine terra rubea appellatur. distans a Bethania miliaribus octo. Ibi est locus in quem Joachim secessit postq; ab Abiathar pontifice cum sua oblatione a templo tanq; in lege maledictus: repote sterilis repulsius est. Unde talis notatus obprobrio et erubescens contribulum suorum oculos: domum redire noluit: sed cum pastoribus suis per dies aliquos remansit. donec ad angeli iussu tandem fuit regressus. Deinde per montana iter. xij. miliarium fecimus versus Hierico. et est via illa de qua in euangelio dicitur. Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hierico et incidit in latrones etc. Est enim hodie transitus ille satis periculosus. In Hierico multa legitur dominus fecisse. presertim in domo Zachari: in qua et hospitio fuit receptus. ipso Zachario de hoc plurimum gaudente q; talem et tantum hospitem meruit habere. Item ante Hierico locus ostenditur vbi cecus clamabat. licet prohibitus a turbis. Iesu fili david miserere mei. et mox visum recepit.

In Hierico nocte vna pernoctantes mane facto ad Iordanem perreximus qui est in spacio sex leucarum ab Hierico. et venimus ad eum locum vbi christus fuit baptizatus a Iohanne. ibi aquis ipsis Iordanicis nos abluentes et balneantes. a peccatis omnibus mundari exoptabamus. Nam et ibi est plenaria remissio omnium peccatorum.

Est autem Iordanis indec fluuius. quorum vnus Ior: alter Dan vocat. Iordanis nominatus. nascitur autem sub libano monte. diuidens Arabiam et Iudeam. qui per multos circumius iuxta Hierico in mare mortuum influit. quod ipsum absorbet penitus et consumit. Hic fluuius tempore messis triticee que solet in palestina vernali tempore iam maturescere. consuevit plus solito abundare. quod accidit ex imbris serotini inundatione et ex niuium resolutione. vt dicitur Josue tercio. vbi sic habetur. Iordanis ripas alui sui tempore messis impleuerat etc. Hic fluuius in multis est privilegiatus. quia in primis regionem fidelium indeorum a regione incredulorum paganorum: scilicet ab Arabia separauit.

Deinde quia coram filiis israel se aperuit. et eis ad terram promissionis transitum prebens in arce domini et populi presentia se diuisit. vt habetur Josue tercio.

Item quia lepram Naaman syri abluuit et mundauit. vt habetur quarto regum. ij.

Item quia per sui diffusionem sanctitati Helye et Elisei testimonium perhibuit. quia vtriusq; imperio obeduit. vt habetur quarto Regum secundo.

Item quia ferrum contra naturam aliarum aquarum non abscondit in fundo suo. immo ad superficiem illud remittens. prophete qui perdiderat ipsum vt reciperet eleuauit. vt patet. iij. Regum. vi.

Item quia ex tactu mundissime carnis domini sanctificari meruit. quo mediante dominus vni generationi aqua contulit: et humane salutis sacramentum in aqua fieri ordinauit.

Item quia in Iordane Iohannes baptista et celos apertos videre et vocem patris audire meruit. immo totius trinitatis mysterium baptizando dominum cognouit. patrem in voce. filium in carne spiritum vero sanctum in columbe specie. vt habetur Luce secundo.

Inde ad ecclesiam sancti Iohannis baptiste properauimus extructam in eo loco: vbi ipse quondam in deserto morabatur. Fuit ibi ante ipsa ista monasterium quod greci monachi inhabitabant. sed hodie est omnino desolatum. Ibi sanctus ipse Iohannes videns ad se venientem Iesum vbi baptizaretur ab eo. dixit digito demonstrans. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi.

Ibi etiam locus est vnde Helyas in curru igneo raptus fuit in paradysum.

Inde non procul ad leuam est claustrum quoddam in eo loco: vbi sanctus Ieronimus rigidissimam legitur penitentiam fecisse.

*De Iordane ante
Hierico*

Hierico

45
Illic paululum quicuius. postea profecturi ad mare mortui. Prius tamen vallem illam in qua
luimus et intrauimus ubi quondam sanctus abbas Saba monasterio presuit. in quo quattuor
decim milia monachorum feruntur fuisse: et supra etiam habitum est. Et quamquam nulle sint ibi indul
gentie: tamen quia claustrum ipsum non longe aberat illuc accessimus.

Deinde ad mare mortuum perrexi. ubi quondam Sodoma et Gomorra: alieque
fuerunt ciuitates. nec est ibi aliqua indulgentia. Sed de hoc mari et ceteris locis su
pra memoratis infra latius suo loco dicitur. In hoc mari mortuo Tyrus serpens
inuenitur: unde tyriaca conficitur. Est autem serpens ille longitudinis dimidie ylene.
spissitudinis vero ad modum digiti vnus. diuersis et comixtis inter se coloribus respersus. Estque
cecus et ita notio plenus veneno: ut nullo ei possit remedio mederi. nisi precisione eius membri quod
illo fuerit infectum. Prolocatur autem serpens ille cum fuerit capiendus ad miram indignationem
virgule cuiuspiam percussione. unde et caput eius intumescit: et cauda ex concursu veneni de toto cor
pore in membra dicta. que subito vno duntaxat ictu sibi amputantur. alioquin venenum extrahi
nil valeret.

De mandato Soldani nullus Tirus alio duci potest nisi ad Chayrum: ubi ipse manet Solda
nus: ubi et venalis reperitur tirus duntaxat.

Deinde reuersi Iberico. ad montem venimus quarentena cognominatum. et ascendimus in eius
locum. ubi christus ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus. Ibi capella quedam
est in rupem quandam incisa. estque periculosus satis ascensus ille et descensus. et pro sui altitudine
difficilis. unde et peregrini rarissime in eius usque summitatem conscendunt. nos vero in cacumine
eius fuimus. non absque labore ingenti et periculo. Quem descendentes venimus ad fluuium Des
lisci: cuius ipse sanauit aquas steriles et amaras qui est ad pedem montis. Iuxta quem cõsedentes
manducamus et bibimus fatigati ex labore ascensus et descensus. Hic fluit iuxta locum galga
le a parte australi usque Iberico. et ibi tandem influit in Jordancem. Inde recreati paulisper Hiero
solytam sumus regressi.

Reliqua huius itineris loca et alia mari mortuo: vel Iberico contermina infra latius habentur
descripta.

Hoc autem iter nequaquam est peregrinis absque tutoribus siue conductoibus paganis aggredi ten
tandum: eo quod arabes his in locis desertis latitantes frequenter spoliant homines.

Omnibus igitur locis superius assignatis per nos visitatis atque perlustratis: plures
ex nostris cõperegrinis ad recessum se parauerunt. pauci vero. id est. xviij. duntaxat ex
omni illa multitudine quorum deus tengerat corda. nobiscum manere decreuerunt ad
virginem gloriosam et inclitam martyrem katherinam nobiscum pariter profecturi.

Adueniente ergo iam die. xxi. mensis Julij. que erat solennitas sancte marie magdalene. sole ad oc
casum vergente. alij in Rama usque redierunt: et inde Japha ubi quisque in suam se recepit galeam.
Quorum post recessum triginta quatuor diebus: nos Hierosolymis mansimus. quo expleto tem
pore omnibus necessarijs paratis. datisque vi ductoibus. Iter illud graue et laboriosum. aggressi
fuimus versus montem sancti Synai. Verum inter manendum hierosolymis crebros pluries sacra vi
sitauimus loca singula queque diligentius perspicientes perque scrutantes. Nam bina adhuc vice
in sanctum templum dominici sepulcri prece et precio fuimus amissi: ita quod quinquies ipsum intra
uimus. sic ad domum Pilati datis muneribus clam et occulte bis peruenimus. et diligenter loca il
la vidimus ubi christus fuit flagellatus coronatus et cruci adiudicatus. Estque ibi plenaria remis
sio omnium peccatorum.

Sic et alia pleraque loca sancta illo tempore perlustrauimus a cõfratribus nostris inuisa. Nam pre
nimio estu qui tunc erat ire per deserta loca versus synai non poteramus. et ob id moras traimus
in Hierusalem longiorem. Imminente autem festo sancte Anne quod sub diem. xxvj. Julij curre
bat industria et patrocinio cuiusdam pagani. occulte in domum sancte Anne ingredi fuimus per
missi. ubi quondam pulchra fuit ecclesia eius in honore fabricata. quam pagani hodie pro suo ha
bent usu. et muschleam ex illa fecerunt. nec permittuntur peregrini illam introire: nisi forte valde
occulte. Ex illa ecclesia venimus in ambitum ei cõtiguum. et inde in criptas quasdam descendim
subterraneas et tenebrosas. quas accensis candelis ingressi venimus ad locum ubi beata Anna di
em clausit extremum. Deinde in locum ubi ipsa gloriosam virginem peperit mariam. ubi et plenaria
est remissio omnium peccatorum. Ibi de lapidibus particulas quasdam assumpsim: eo quod pignatibus mulieribus

qua declarāt omne corp⁹ esse finitū z nullū posse p̄tinere infinita tāta quāta cūq⁹ pua demonstrata. Qd⁹ q⁹ si nō erit ibi generatio. erit g⁹ sterilitas in marib⁹ z femiab⁹. quare frustra erit ibi vis generatiua in vtrūq⁹. Ampli⁹ sterilitas plaga est z lesio nature in p̄tate generatiua. v⁹ ex pte viroz vel mulierū. ppter qd⁹ remāct op⁹ generatiōis incōpletū. Ibi autē nec plaga nec lesio nec incōpletio siue inspectio vlla locū poterit h̄re. Ampli⁹. scdm h⁹ vis generatiua nō deseruiet fructui sed tñ fede voluptati. Maximi autē bonū generatiōis est fruct⁹ siue ples. z absq⁹ vlla cōpatione melior est fruct⁹ q⁹ volu ptas isti⁹ cōmixtiōis. g⁹ p̄tinabit ibi p̄tus generatiua: eo q⁹ est optimū in ea. z min⁹ bonū in infinitū ex ea pueniet tūc quā nūc puenit in vita ista. g⁹ vis generatiua nō beatificaret ibidē. qd⁹ est absurdū dicere. Ex si dixeris q⁹ nō erit ibi in cōmixtiōe maris z femie feditas v⁹ immūdicia. s⁹ sola cōiunctio corpōz z amplex⁹. absq⁹ emissiōe hūore hincinde. Manifestū est q⁹ equoq⁹ vtrūq⁹ noie cōcūbit. p̄te terea qd⁹ erit paradisus ista nisi taberna indefesse ingurgitatiōis z p̄petue turpitudinis prostibulū vt p/ teream⁹ inmoīandas als abhoīatiōes z feditates. q⁹ ex h̄mōi cōmixtiōib⁹ marū z femiāz sequunt⁹. Ex autē dicit mahumet āgelos p̄cēnas futuros atq⁹ dapiferos eoz q⁹ sibi crederēt z legē suā fuarēt z c. Quis non rideat. scdōs āgelos felicitatē illā quā oclis nō vidit nec auris audiuit z in cor hōis nō ascēdit. deserere. vt lectos parēt eis z ornēt ad turpitudines excedēdas. z angelice b̄itudinis sue excellentiā. in cōqnariā seu dapiferariā aut p̄ncernariā cōmutēt seruiriū. Incōparabilē enī vilius est seruire h̄mōi lectis z mēis q⁹ porcis. Unde aīalis iste hō aīalib⁹ hōibus loquēs nec futurā pa/ triā aut ei⁹ felicitatē. immo nec p̄p̄iam vocē pecorinā intellexit neq⁹ somnia sua delirus agnouit. Ampli⁹. vt vniuersali sermōe dicam⁹. aut cū h̄mōi delictis carnalib⁹ erūt siml⁹ z delitē spūales. aut nō. Non pōt dici q⁹ sic: q⁹ manifestū est q⁹ se non cōpariunt. Nā spūales delitē aīam ad se trahūt z in se totā rapiūt. nec sentire carnalia patiunt⁹ ea hora. q⁹ mentē tetigerint b̄ūanaz. vñ in raptu aut ex/ tasi liqdo est videre. vbi etiā ad modicū bona spūalia gustata aīam totā ad se rapiūt ac a sensib⁹ z sen sibilib⁹ abstrahūt oīno. Quāto g⁹ forti⁹ vbi totaliter b̄ificabit mens b̄ūana. nil carnalis sensibilis voluptas. p̄mittere sentire vel etiā cogitare. Si modica falla spūalis voluptas totā eā occupat z ab sorbet. qd⁹ faciet torres ipse voluptas in ebrians ab vbertate dom⁹ dei. Non g⁹ siml⁹ esse p̄nt felicitas spūalis z illa de q⁹ loqmur carnalis. Ex si dixerit q⁹ alternatim. i. latera post alterā fruēt in vita illa. sequit⁹ ex necessitate q⁹ neutra erit plena. cū neutra sit cōtinua. Cōtinuitas autē pars est felicitatis. Am pli⁹ ex ipa exp̄ientia sensus patet q⁹ gustātes delitias spūales statī fastidiūt carnales. iuxta vul gatā sententiā. gustato spū desipit oīs caro. Vñ impossibile relinquit⁹ q⁹ b̄i in patria a spūalib⁹ rede ant ad carnales. Cū enī ea hora qua vacāt spūalib⁹. carnales minime appetāt. adhercat p̄o spūalib⁹ fortissimo amore q⁹ nec memoriā patiāt carnaliū voluptatū. impossibile est q⁹ ab eis redeāt volūtariē ad carnales cū illas nō appetāt illa hora. Nihil est ibi qd⁹ eos a spūalibus delictis abstrahat vel tra bat ad carnales eo tpe z hoc volūtariē. Violētia autē v⁹ subreptio ibi locū nō h̄z. Vñ manifestus est semel admissos ad spūalē felicitatē. ab ea vel ad modicū diuertere aut se iūgi nō posse. g⁹ impossibile alternatim vtrāq⁹ ibi obtineri. g⁹ necesse est felicitatē spūalem vel oīno ibi non esse vel solā esse. i. p̄ter carnalē istā de qua loqmur. cū nec possit esse simul cū ea. nec alternatim. puta nec post nec ante illam. Ex si ibi nō est felicitas spūalis. q⁹ est indubitanter potissima. nobilissima z maxia p̄o felicitatis (si tñ z alia est aliqua ei⁹ p̄o) apparet euidenter q⁹ felicitatē nō posuit. sed p̄ter felicitatis z illā modicaz atq⁹ vilissimā q⁹ carnalē posuit solā. etiā si noie felicitatis digna eēt. Modicū enī esse in nobis id quo cuz b̄ūis cōmunicam⁹ oibus scitū est. Erīt quoq⁹ iniquitas magna in deo atq⁹ pueritas. quoniā constat p̄tem illā sensuale in nobis semp rebellē esse honestati. z dei volūtati. quā sic remūerabit. Portionez autē in nobis supiorē q⁹ z longe p̄stantior est que p̄ vera honestate pugnat ac dei volūtate. nō remu/ nerabit p̄pria gloria z felicitate. Absit absit hec a deo iniquitas: q⁹ equissime queq⁹ iudicabit. Declarant ex his arbitroz satis euidenter. q⁹ nō modo impossibile est carnalē esse paradisū z felicitatē sensibiliū delictiaz: s⁹ etiā ridiculosum. Qdōq⁹ somniata h̄mōi felicitas nō nisi b̄ūtoz est animalū. Qdōq⁹ vera felicitas nō sustinet h̄mōi delitias carnales q̄s somniator ille p̄dicauit. s⁹ necessario ab strahit ab eis. Unde in patria esse poterūt minime. iuxta p̄bū veritatē qd⁹ Matth. xxi. habet. q⁹ in resurrectiōe non nubēt hoīes neq⁹ nubent. sed erūt sicut angeli dei in celo. Et Luc. xx. ca. dī. Neq⁹ nubēt neq⁹ ducēt vxores q⁹ digni habebunt illo seclō. Eāles enī erūt angelis dei. Et tñ de isto arti/ culo dicta sufficiāt. p̄t simpliciores adducta. ne huiuscemōi deliramēs a fidei n̄re abducant p̄tate. Iuxta quartū articlū de eā scz cur ad eā sectā q⁹ tot cōtinet errores z falsitates tanta cōfluxe rit hominū multitudo. cū naturalis rō semp ad optima dep̄cet. vt dī in. j. ethicoz. z p̄ cō sequēs ductu naturalis rōnis. hoīes h̄mōi errores z falsitates horrere deberēt. Flouētis pro certo qd⁹ nulli vnq⁹ notabili vel sapiētī homī eā placuisse p̄mo. sed miserrimo z im/ peritissimo vulgariū hoīm generi. q⁹ ab eo de loc⁹ siluestrib⁹ cōgregati. cū has p̄mas leges audissent

rei nouitate stupefacti sacrilegas fabulas diuina esse oracula crediderunt Denique cum et paupertate et as-
siduo ruralium operum labore confecti fuissent. cibi. potus. preciosarum vestium. umbratilis amenitatis. vasorum spe-
ctabiliu. uxorum insuper pulcherrimarum et infiniti concubitus. aliarumque spurcissimarum padisi deliciarum beati-
tudinem audientes. sequi ibi ex promissione mahumeti iamque futuros esse sperantes. ad omnia quecumque ipse
mahumet uoluit peccatorum homines cucurrerunt. Inde est quod contra regem perfidis etiam sic adiutus est ab
eis ut uinceret. Promisit siquidem omnibus qui in bello ipso pro eo mori eligerent sui padisi delicias. Idcirco
animosius congressi pugnauerunt ut hortos optimos quos in perfide uiderant obtinerent. Nam et illos
se post uictoria eis datum dixerat. ut in hoc seculo et in futuro semper in hortis essent. Delectant enim
arabes maxime pulchritudine hortorum.

Ex si denovo inferat aliquis. Non solum rustici sed et multi alij etiam nobiles et philosophi legem illam sunt
secuti siue sectam. vere multi alij sed pessimi et qui grauati ere alieno. uel per suis scelentibus morituri hac so-
lam euadendi uiam inuenerunt sapientem. uel honestum uirum ad sarracenitatem de alia quolibet lege uel secta ue-
nisse. perfectio nemo uidit unquam. Illi pro philosophi arabes nati et qui sub lege sarracenica claruerunt. pu-
ta Auicenna et plerique alij. magno et excellenti ingenio uiri. etsi fortasse legis sue ineptias cognouerunt.
resistere tamen tante multitudinis rudis populi. aut nequiuenerunt. aut metu mortis noluerunt. aut iusto dei ius-
dicio cum et ipsi carnales homines essent in reprobum sensum dati sunt. ut eam in quam nati essent legem defenderent
potius et approbarent quam impugnarent. Porro hi qui ex iudeis uel christianis ad eos uenerunt. absit ut aliquis hoc
faciat honestate. puocati. Sed quia miseri impudici legis sue regulas non ferunt. ad latam et spaciosam uiam
quam mahumet docuit. ducunt ad baratrum sese conuertunt. Quod quidem christianis maxime prouincit. quorum
lex spiritualis et celestis. Quia qui in mundo sunt spe et desiderio amoris uisionis et fructus diuine. qui eter-
na est et semper manens contemni percipiens dum carnales et fluxas infeliciu mentes comprimit. ab ea diffugiunt
quia pugnant contra carnis concupiscentias nolunt. Hoc tamen certissimum omnibus sit quia neque iudei neque pagani
neque christiani quomodocumque se exterius habeant. ueniunt ad sarracenos. etiam si esse de secta eorum foris
simulent. nunquam tamen ex corde sunt. Simulant autem se esse quod non sunt. ut sicut predicti aliqui corporis euadant in
commodum. Aut ut porcinis uoluptatibus quarum apud eos copia et licentia est perfruantur.

Ceterum quemadmodum sanctus doctor aquinas in summa sua contra gentiles libro primo. capitulo. vii. no-
tat. Alia penitus uia fuit introductionis legis mahumeticæ et ueritatis euangelicæ in orbem hinc inde. Si-
quidem lex noua et euangelica nonnulli diuino miraculo mundo fuit promulgata. Secta pro mahumetica op-
posito totaliter modo. Quod hinc potissimum liquet. Nam in lege euangelica omnem intellectum humanum transcen-
denti predicant. ut est trinitas personarum cum unitate essentie in diuinis. et natura diuina ac humana in christo
hypostatice coniuncte. et homini que omnino naturalis intellectus cognitionem excedit. In secta pro mahum-
etici nil tradit credendum nisi quod facile a quolibet mediocriter intelligenti naturali potest ingenio cogno-
sci. ut est unitas dei et christi hominis excellentia super alios prophetas ante eum et huiusmodi. Vult etiam homi-
num substantias spirituales separatas non cognoscunt. ideo etiam in deo et angelis mahumet posuit corpora
reuerentem. Et hec una causa est quod plures sectam illam susceperunt tanquam cognitam credimus faciliorem. Preterea in
ueritate euangelica ut supra habitum est carnales uoluptates cohibent. ut sunt ueneree delectationes.
bonorum diuine et hominum. At contra in secta predicta. omni carnali uoluptati laxant habere. quin etiam
fastus et pompe. uelut quidam peruersa predicant. ideo multi etiam sequuntur. Amplius in euangelica uerita-
te. promittuntur premia non modo inuisibilia sed etiam a mortalibus incomprehensibilia. ut manifestum est ex il-
lo apostoli perbo. Oculis non uidit nec auris audiuit et quod precepit deus diligentibus se. Ab hominibus autem
non multum inclinant naturaliter homines. quin potius sensibilia amplectuntur. qui in lege mahumetica mer-
cedis loco. promittunt. Inde est quod tanta multitudo pestifere huic secte adheret. quam stultorum infinitus est nu-
merus. Vnde iure meritoque per maximum deputat miraculo noua in lege quod ipsa per simplices et idiotas in-
torum diffusa orbem terrarum. puta per apostolos predicata. mortalium animos per fidem euangelij eousque attollit. ut uisibi-
libus preceptis. sola inuisibilia grant. sequantur. sperentque. deo nempe perba illo. credibilia faciente. signis.
portentis. et miraculis variis. mirisque sancti spiritus distributionibus. Nec sane causa est qua freti sine ulla ambi-
guitate suscipimus quicquid mater ecclesia uniuersalis et applica docet. usque adeo ut pro tantorum documentorum
asserione. per dei gratiam omni genere tormentorum mori non timeamus. scientes pro certo uitam no-
bis gloriosam restare in celis. quam nobis concedat post hanc miseram fragilem et caducam uitam ipse
qui uite mortisque habet imperium christus in secula benedictus Amen.

De durabilitate illius secte.

Tendendum quod nonnulli mirantur de hoc quod secta ista tam erronea et uiciosa ut dictum est tam diu
durat. cum ex cursu veteris et noui testamenti usque ad ipsam exclusiue nulla secta seu ritus ex-
stons tante fuerit durationis. Videmus enim quod assyrii et chaldei persi et greci qui populum dei
et interualla igitur afflicti fuerunt parue durationis respectu durationis illius secte. Sicut et romani
b h

rñ z idolatraz secta modicū duravit respectu istī? Qd si dicat qd hmoi duratiōis nō est causa querē-
 da. cū sit ex volūtate diuina hoc pmittere. cuius scz volūtatis causa nō est qrenda. hoc nō videt suffi-
 cere. Nā licz diuine volūtatis qd est ei? essentia nō sit cā querēda cū sit pma causa oim. nihilomin? m
 de eius effectibz a scis z iustis viris nōnunqz cause qrun? in similibz. Vñ Jeremias ca. xij. deo dis-
 cit. quare via impioz prosperat bñ est oibus qd preuaricant? inique agūt. plāstī eos z radicē mise-
 rūt. pficiunt z faciūt fructū. Et Abacuc deū alloquēs in pmo capitulo dicit. Vñ di su ne oculi tui
 ne videas malū. z respicere ad iniquitātē non potes. Quare qd nō respicis sup inique agētes z taces de
 uozate impio iustiorē se. Que pba ppe possent applicari ad hoc ppositū. Nā deus videt tacere per
 mittēdo qd plus iste tāns erroribz z vicis implicat? populū iustiorē se deuorat scz xpianuz. z hoc p
 tā insuetā duratiōis diuurnitatē. Nā ab initio illi? pphane secte vsqz in hodiernū tēpus currēte scz
 Anno dñi. M. cccc. lxxxv. fluxerūt anni octingēti quinquaginta v? paulo plus. vt patz recte cōputā-
 ti. Nec m adhuc apparēt signa psummatiōis vel desitiōis ipi? de qd nō solū multi mirant tāte dura-
 tiōis causam nō inueniētes. sed etiā qdaz ali? in fide claudicat. murmurātes de dei puidētia et eius
 equissima iusticia. Ad hāc questionē doctor qdā ex iudaismo ad christianismū cōuersus (cui? nomē
 ob reuerentiā silere malo qd ex pmere) ita putauit respōdendū vt infra habet. Assignās tres differēti-
 as inter sarracenos z alios paganos pcedētes. qd differētiās fideliter hic recitabo p mū. Deinde ne
 cessarijs rōnibz z maturis improbabo. dicit aut sic. Quancz tā sarraceni qd pagani eos pcedētes con-
 ueniāt in rōne infidelitatis. oēs em tā isti qd illi carēt fide vera Differūt m in multis z specialiter in tri-
 bus qd ad ppositū faciūt. Quoz primū est. qd hec secta licz mala z pessima vt dictū est. nō m est idola-
 tria nec cultū idolorū publice in suo dominio pmittit sic alie secte pcedētes cōiter faciebāt vt ē mani-
 festū. Nā a tēpore assyrioz z chaldeoz vsqz ad tēpus Cosdroe inclusiue. cui? dominiū ppinquū fuit
 ipso mahumeto semp viguit cult? idolorū inter gētes. qd pplm dei vrebant. vt patet in veteri testamē-
 to z in historijs ecclesiasticis z legēdis sanctoz. Cōstat aut qd inter oia pctā qbus de? offendit: pctā
 idolatrie est potissimū. in tāti qd de? se ostēdit feruentius seu ardētius illud punire qd alia pctā. vnde
 Exodi. xx. vbi phibēt idolatria dicit de? zelotes dūtaxat. z nō alibi vbi alia phibent pctā. Nā cum
 dixisset. Nō adorabis ea scz idola nec coles. subdit. ego sum dñs deus tu? foris et zelotes. Et ibidez
 capitulo. xxxij. cū dixisset. Nō adorabis deū alienū. statim subdit. qm dñs deus tuus dñs zelotes nō
 mē ei? zc. Et Deutro. xxxij. loquēs de hoie idolatra dicit. Tūc qm maxie furor ei? .i. dei feruet. et zelus
 cōtra hominē illū. z sic in multis alijs sacre scripture locis. Luitus rō est. Nā zelus importat inten-
 sionē affect? ex qd qd vehemētē qrit excludere illud qd sibi repugnat fm Augustinū libro. lxxxij. q.
 Et qz cultus idolorū inter cetera pctā magis repugnat cultui diuino. ideo circa hoc peccatū dicitur
 zelotes z zelare singularius qd in alijs pctis. vnde etiā nō tādiu tolerat durationē ei? sicut aliozū pec-
 catoz. Eo modo qd viri dicunt zelare vxores. ne p cōsoriū aliozū impediāt singularitas quā in vxorē
 qrun? vñ nō tamdiu tolerat zelotipiā sicut alia vicia qd de vxoribz suspiciant. Et qz ista secta nō in-
 currit peccatū idolatrie cōmittēdo nec pmittēdo. Ideo nō mirū si deus cā longiori tpe tolerat qd ali-
 as sectas pcedentes. quaz plures publice idola colebāt. Si aut dicat hic qd idolatriā multo maiori
 tpe deus pmitit. Incepit em fm quosdā a tēpore Enos qd fuit tertius ab Adā de quo Genesis. iij.
 Scdm vero alios a tēpore Hemroth. de quo Genesis. x. Et qdquid sit de hoc manifestus est. quia
 tēpore Hoxsi egyptij idola colebāt. vnde Exodi. xj. In dijs egypti faciā iusticiā. z tēpore David le-
 git in ps. Omnes dij genitū demonia zc. Vñ ratio pdicta nō videt habere locū cū sit manifestus qd
 deus p multo maiora tēporē spacia. idolatriā in gentibz pmitit. Ad hoc dicendū qd idolatria est nō
 mē generis. sub qd cōtinent multe z varie species idolorū z cult? eoz. Vñ diuerse gētes seu natiōes di-
 uersa idola colebāt z sub diuersis ritibz. Vñ Judici. x. de filijs isrl dicebat qd seruierūt dijs Aram
 z dijs Sydon z dijs moab z dijs amon z dijs philistīm z hmoi. Tū aut aliq gens aliaz supabat.
 deos illi? gētis deuicte destruebat z cultū eoz. Vñ Esate. xxxvj. Rabsaces noie sennacherib qd mul-
 tas gētes deuicērat dicebat. Vbi sunt dij Amach z Arphat. z vbi sunt dij Saphat z Bayn zc. qd
 si diceret qd sicut deuicērat gētes illas ita z deos eaz. Et qd patz qd sicut nulla fuit potestas mūdāna
 qd m durasset sicut ptās hui? secte. de q loqmur put ex historijs pōt hū. ita nec fuit aliq idolatria in
 tāti durās. Nā vna specie idolatrie supata p aduersarios sue gētis. Alia spēs idolatrie scz alterius
 gētis supantis surgebat. z sic licz de? multo tpe idolatriā sub rōne generis pmitteret. nullā m spēm
 idolatrie diu tolerabat: sz vnā p aliā puniebat. Et id qd rōmanū imperiū vt oēs natiōes sibi subiu-
 garēt. oēs spēs idolatrie recepit. vt in historijs scolasticis legit de phano pantheon. Tunc deus oēs
 hmoi idolatrie spēs. p xpm z ei? doctrinā destruxit put fuit pphetā Danielis. vij. q lapis scz xps
 de mōte abscisus sine manibz. i. absqz hūana ptate nat? statim id est idolatriā gentiliū diminuit qd ad
 oēs ei? spēs. putant? alibi declarat. Et sic patz rō vna quare ista secta nephāda de q loqmur in pro

pria specie et ritu tot temporibus predictis plus quam alia species idolatrie tolerat. Nam ista est infidelitas sine idolatria. In alijs vero precedentibus fuit idolatria cum infidelitate. Idolatrie autem puniio zelo diuino subiacet quo deus seruicium et celerius eam punit quam alia peccata ut dictum est.

Secundum vero in quo differt ista secta ab alijs precedentibus est quod precedentes ut contra cocebant fideles ad adorandum seu iburificandum idolis ut patet in daniele de tribu pueri. et in libris machabeorum. et multo frequentius et clari in legedis apostolorum et martyrum. qui per tyrannicam potestatem multipliciter torquebantur ut cultum idolis presterent. super quo mirabilia tormenta patiebantur usque ad sanguinis effusionem. imo et morte. Tenentes vero ista secta sarracenicam contra et ut in pluribus non cogunt fideles ad apostatandum a fide. Nam in alcorano precipit quod omnes homines non recipiant legem suam occidant nisi soluant tributum. Et quod patet quod per solutionem tributum solunt ab hac coactione. Solutio autem tributum superioribus. etiam si sint infideles licita est dicente christo Luce. xx. Reddite quod sunt cesaris cesari et cetera. Quod autem sarraceni non cogunt fideles ad apostatandum a fide est manifestum per experientiam. Manifestum est enim quod hodie in sancto sepulchro Hierosolymis et in ciuitate Bethleem sunt monasteria fratrum minorum deuote viuentium. et in monte synai ubi corpus beate thetherine requiescit sunt multi monachi deo seruientes sub regula sancti Basilij. Et sic patet ratio secunda quod ista secta licet mala et perniciosa. non tamen fidelibus tam nocua nec periculosa est sicut alie secte precedentes quod conabant cogere christianos ad apostatandum a fide et negandum christum. Unde non mirum si diutius toleret quam secte errorum precedentes. Sed forte contra predicta dicitur quod licet ista secta contra non cogat fideles ad recedendum a veritate fidei: tamen supponit eos vehementer. ita quod viuunt inter eos quasi sub iugo captiuitatis et seruitutis. Ite predicti quidam mouent bella contra christianos et multos occidunt et captiuant. et terminos eorum et terras deuastant. Et quibus videtur quod pro honore nominis dei non tamen debuissent tolerari. Ad primum dicendum quod viuere abiecte et sub iugo seruitutis non diminuit aliquid de veritate ecclesiastice dignitatis. Nam ut ait Hilarius in. vii. de trinitate. hoc habet proprium ecclesie. ut dum persecutione patitur floreat. dum opprimitur crescat. dum contemnitur phibetur. dum leditur vincit. dum arguitur intelligitur. tunc stat cum superari videtur. hec ille. Et quod patet manifeste quod veritas ecclesiastice dignitatis non consistit in prosperitatibus mundanis. dicente christo Johannis. xviij. Regnum meum non est de hoc mundo. sed potius in aduersitatibus mundanis. per nomen christi tolerandis. quod etiam ex processu primitiue ecclesie in bonis spiritualibus potest haberi. Manifestum est enim quod in ecclesia primitiua a tempore apostolorum usque ad tempus Siluestri pape. quando nulla preter mundana erat apud fideles. tunc ecclesia maxime prosperabatur in spiritualibus. florebat enim frequentibus triumphalibus martyrijs. quando pro fide christi sustinenda summi pontifices et alij plati et viri religiosi. etiam simplices viri usque sexagesimo. pro christi nomine gaudebant tormentis et rabiem tyrannorum usque ad mortem acerbissimam sustinebant. Et quibus manifestabatur quod virtutes diuine scilicet fidei et spei et charitatis. per tunc in ecclesia que sunt vera et maxima bona spiritualia maxime abundabant. Quando autem per cessum. per ipsos fideles magnas preter seculares obtinuerunt. tunc predictae virtutes et si per misericordiam diuinam non ex toto defecerunt. non tamen sub eodem vigore contra reperiuntur. sicut in ecclesia primitiua ut est manifestum. Ite fideles etiam commorantes his temporibus in partibus ultra marinis. multi reperiuntur deuotiores quam in istis partibus. quod satis patet ex magna patientia eorum in tolerandis obprobrijs et iniurijs sarracenorum frequenter per nomen christi. Ad secundum vero dicendum quod secundum Augustinum in. iij. de trinitate. ca. xvi. et allegat a magistro in primo distincti. xvi. Mala que ab iniquis infidelibus fideles perferunt. ipsi scilicet fidelibus vique profunt ad emendanda peccata. vel exercendas probandasque iusticias. hec ille. Unde homines debellantes a sarracenis haud dubium diuina inferunt voluntate et christianis. propter multa eorum peccata que ab eis committuntur indies et plurimum inualescunt. et in talibus sarraceni reputandi sunt ut flagellum dei et verga furoris eius. putat L. saie. x. ca. habet. et ita talia propter sunt ad emendanda peccata. Quibus vero ad exercendum probandasque iusticias. Nam de quo sine testimonio sue bonitatis nullum tempus relinquit. in agnitionibus seu reprecensationibus predictis principalibus virtutibus. prouidit ecclesie sue. dans eis reges et principes qui viriliter et fortissime sepe contra aduersarios fidei strenue pugnant. putat patet in historijs germanorum et galloz et aliorum orthodoxorum europe principum. Et quibus patet quod sic olim contra idolatras feroces que cocebant fideles ad recedendum a cultu diuino et ad adorandum idola. deus disposuit martyrum constantiam per quam ostenderet firmitas fidei ecclesie erga deum. Sic per falsos sarracenos. in armorum potentia confidentes. prouidit de potentibus et fortissimis principibus. per deo strenue militantibus in quo diuina prouidentia que in sui dispositione non fallit se ostendit fidelium iustitiam et primum gubernatorem. Tertium vero in quo differt ista secta a precedentibus est quod precedentes secte idolatrarum dignitatem christi in omnibus et per omnia denegabant. negantes non solum eius veram deitatem. sed etiam eius bonitatem seu pietatem humanam. asserentes ipsum fuisse seductorem et maleficum et hominem. Unde cum viros iustos et fideles ad recedendum ab eius fide cocebant. deridebant eos propter crucem et passionem christi dicentes. quod inter deos debet computari. et tanquam deus colitur qui seipsum non potuit saluum facere. que quidem blasphemiam christi communiter inueniunt in legedis sanctorum martyrum qui sub tyrannica potestate romanorum et persarum et aliorum tyrannorum post passionem christi martyrio sunt coronati. Secta vero ista hoc non facit. Nam ut dictum fuit supra in tertio articulo. licet deitate christi neget que est summa et ineffabilis excellencia diuine persone. Concedit tamen ipsum fuisse excellentissimum super omnes creaturas mundi ut

dictum est. Unum non mirum si ista secta tolerabili se habeat diuina iusticia diuini? ea sustinendo quod alias peccatores christi homines vituperantes. Et attendendum quod circa finem mundi antichristus surget put. q. ad Thessal. ij. dicitur quod omnes persecutiones omnium sectarum predictarum excedet. Nam fideles non solum cogentur ad recedendum a cultu christi sed etiam ad adorandum ipsum antichristum tanquam deum: ut ibidem habetur. Et ideo non mirum dicitur antiphrasim et antipropheta sic mabumen? ut dictum est. scilicet etiam antiphrasim tanquam ceteris magis christo prius. Et idem sic de? disposita ut? persecutione idolatrarum quam maior fuit quam sarraceno? ut dictum est martyres. qui fortissimi fuerunt in fide. intantum quod mundum vicerunt. omnia mundana tormenta pro fide christi sustinendo. Iuxta illud. Nec est victoria que vincit mundum. scilicet fides vera. i. Johis. v. Sic persecutione sarraceno? disposuit reges qui licet in fidei firmitate non tamen gradu attingerint sic martyres. fuerunt tamen in fide stabiles. et in armorum potentia deo strenue milites. intantum quod de ipsis potest dici quod pro fide vicerunt regna: licet non mundum. ut habetur ad HebrEOS. xi. et Johis dicto capitulo. Et hec fuit sufficiens punitio ad sarraceno? malitiam refrenandam? Sic etiam disposita fuit maxima persecutio antiphrasim aduersus suum perficiendum. ubi summum persecutorum summum insurget liberator. Quibus consideratis patet quod maior et minor duratio huius sectarum. quam summa est ex maiori parte seu minoritate persecutionum carum. Nam quod persecutio antiphrasim erit maxima: ideo erit breuissima Iuxta illud Matth. xxij. ca. Et nisi breuiasset dominus dies illos non fuisset salua ovis caro. Et pari ratione quod persecutio sarraceno? inter ceteras est minor. ut patet in predictis tribus differentiis. id est? duratio est valde longior ceteris. Et quod persecutio idolatrarum fuit quasi media inter eas. id est? duratio est quasi media inter durandis predictas. et loquendo de duratio in coram. non attingendo ad mensuram temporis expositam. quod hoc est inquire de ipso et momentis quam pater posuit in prete sua Act. i. ca. In quibus omnibus maxime relucet sapientia diuina. quam vincendo malicia diabolica putat et humanam attingit a fine versus ad finem foris et disponit omnia suauiter. Sap. viij. cap. Vnde quod doctor ille in his diebus suis nimium videt sectam sarracenicam impiissimam attollere et commedare super alias sectas vnde fideles tepidi reddi possent (ut alias satis sunt) ad expugnandum vel impugnandum ipsos perfidissimos sarracenos. ecclesie dei nocentissimos hostes. et crucis christi inimicos. et propterea rationes quam bus vnde fundameto caret veritas. atque hec ambo sunt periculosa valde. scilicet inimi in talibus non veritati quam ad fundametu dictorum et retrahere fideles pro huiusmodi dicta a defensione fidei catholice. Idcirco ex amore veritatis et ad puocandum fideles pro illos pessimos sarracenos. ostendat breuissime in tribus illis differentiis ipsos fore deteriores ceteris sectis vel ad minus equalibus. et huiusmodi ordine trium differentiarum quas ponit doctor ille in cognatione ad alias sectas. Primum differentiam assignans tria facit. Primum nanque dicit quod hec secta scilicet sarraceno? mala sit non est idolatria nec cultus idolorum publice permittit. Secundo ostendit quod deus seruatur? punit peccatum idolatrie quam alia peccata. Tertio ipse opponit de diuturnitate idolatrie et soluere nititur. Tria hec sunt ordine ostendat clare nil fundametu habere in veritate quam ad intentionem suam fundanda. Primum ostendo sic scilicet non valere diuinitatem etc. Nam omnia peccata que sunt equalia quam ad penam inferendam et offensam dei puocanda non possunt differre quam ad impunitatem. nec vnum magis excelsa persecutio aut tolerantia dei quam aliud secundum humanam investigationem. Sed infidelitas sarraceno? est equalis idolatrie quam ad diuinam offensam et penam peccati. igitur non est ex hoc reddenda. nec reddi potest cur diuturnior sit secundum humanam investigationem infidelitas ipsorum sarraceno? quam peccatum idolatrie aliorum. maior patet de se et ex fundameto doctoris illius. Est enim fundametu suum quod sarraceni non adeo grauiter peccent seu deum offendant sic idolatre tunc constat fundametu nihil concludere quam ad humanam investigationem. Vnde igitur sic probatur. Nam super id ad Galatbas. iij. Quod conuertimini iterum ad infirma et egena elementa legis. dicit beatus Hieronymus. obseruancia legis veteris cui tunc dediti erant erat peccatum pene pro seruituti idolorum. Et alia glossa ibidem. non distat lex post christum ab antiqua idolatria. Et si dicatur ibi colebat deum. hic pro diabolus. Dicendum quod quibus huiusmodi in lege colat deum? tamen non eodem modo quo debet. Et sanctus Thomas dicit secunda secunda. q. xliij. articulo. iij. Ad tertium quod obseruatio legis non est omnino equalis idolatrie secundum genus? peccati. scilicet equalis pene. quod vtriusque est species perficere suppositio. Et quod sic pcedo Si iudeorum peccatum quam obseruat veterem legem tunc est par et equalis pene peccato idolatrie. puniri ergo secundum humanam investigationem meretur sic peccatum idolatrie. et tamen hodie videmus adhuc illam obseruantiam vigorosam. igitur fundametu illud doctoris nihil in veritate rationabiliter concludit. Et quod peccatum iudeorum perficere suppositio nis legem obseruantium tunc est equalis pene et est par seruituti idolorum. sequitur de necessitate quod peccatum in infidelitas perfidiorum sarraceno? obseruantium legem mabumen. multo magis par est seruituti et pene idolatrie Constat nimirum et ex superioribus copertum habere. secta sarracenicam perfidissimam. non a deo vnumquam fuisse data. nec pro aliquo tempore bona. sed suppositio et falsam specie. Legi quam veteri quam noue contraria et blasphemata: atque a cultu dei et vera fide abducentem. quam omnia longe excedunt obseruantiam legis veteris iudeorum. quam tunc est adhuc obseruat. vtpote quoniam lex a deo est data pro tempore suo bona. et necessario illi populo tunc obseruanda. vera species? legi noue non contra. nec ipse lex verus blasphematur. sed figurat legem que est pro veritate. Peccatum in se est auertit a cultu diuino neque abducit. sed potius inducit si vere intelligatur ad veram fidem catholicam. Sed si plures lex mabumen in alcorano. omnia predicta et plura nequanda reperiunt et expriment etiam in obseruanda

nia et moribus et orationibus et invocationibus ipsorum sarracenorum puerorum Iterum si attendat quod venerantur solen-
nissime illum seductor et mahumetum. Iterum si attendat quod idem mahumet fuit magus et artibus magicis ut
bat ad inducendum populum ut ipsum crederet prophetam dei. et sic successiue usque nunc omnes sarraceni legem ipsius
vestigis patrum inherendo tenent inducti ex magicis deceptioibus. Et quod huiusmodi superstitione ex pacto cum demo-
nibus inito puenit idolatria est secundum Thomam secundam secundam secundam. Et quod est puerissimum legem statuerunt ob-
stinatiois ut non admittat quicunque volens de veritate fidei aut legis ipsorum pueritate loqui in quod in profundum
malorum puenit. His cunctis consideratis et comparatis ad obseruationem legis veteris iudeorum quod par est serui-
tuti et pene idolatrie nulli dubium quod peccatum infidelitatis sarracenorum adeo puerorum multo magis ratione
pestifere superstitionis sit equalis seruituti et pene idolatrie. Quamobrem non est ratio diuersitatis quo ad hoc. cur
diuturnior secundum huiusmodi inuestigationem ipsa secta sarracenorum possit aut rationabiliter debeat esse quam secte ido-
latrarum. Ex quo annectitur sarraceni non permittunt idolatriam esse ficticiam. Nam non sunt idolatre quos repellerent
hodie nisi forte pauci. ut dicit idem doctor in libro quem intulauit Scrutinium scripturarum. ita quod per
prius dominium seu regnum non habent ideo sunt de domino sarracenorum. Nec potest ostendi vnicuique aliquem idolatram re-
pulsus fuisse a sarracenis post mortem ipsius mahumeti. Quo ad secundum quod dicitur quod deus ostendit seru-
tutem se per peccatum idolatrie punire quam alia peccata. et vult hoc probare ex eo quod solus circa preceptum de prohibitione la-
trie et non super alia deus dicit zelotes etc. non potest per hoc probare dictum suum esse rationabile. et tamen in hoc stat totum
fundamentum premissae suae rationis. Nam non legitur deus per peccatum idolatrie in gentilibus singulariter et seruicium puniuisse
sed in iudeis et respectu illorum quos desponsauit sibi per legis dationem per cunctis populis dicit se zelotem super idola-
triam. Sed cum sarraceni non sunt iudei nihil ex hoc concluditur pro eis nec contra eos sic clarum est. Unum fundame-
ntum huius doctoris claudicat omnino. Ex tertio opponitur et postea soluitur dicens idolatriam esse duplicem scilicet ge-
nericam et specificam. Specificam non diuturnam fuisse sed genericam non est soluere obiectionem. Nam obiectione
est de idolatria vniuersali. et vbiusque viguit tot annorum spacio. Ridere ergo de speciebus idolatrie et concedere
dere genericam idolatriam diuturniorem quam secta illa durauit sarracenorum non est soluere obiectionem immo
est expresse concedere. Item contra illam solutionem posset etiam dici quod omnis idolatria in hac specifica ratione con-
uenit quod eiusdem seu diuini honore soli deo debetur exhibere creature. Ex qua re patet quod quod diu durauit
idolatria siue vno modo siue altero semper hoc fuit proprium idolatrie cultum deo soli debetur exhibere creature.
et sic multo maiorem diuturnitatem idolatria fuit quam secta sarracenorum. Et quod viterius sequitur quod super dictum
est quod deus non fuit magis zelotes super peccatum idolatrie in gentibus quam super alia peccata. Unum argumentum quod ipse ad-
ducit in oppositum et nititur soluere omnino stat et convincit rationem doctoris illius. Et dato quod illa tria quod in prima
ratione ponit essent vera. tamen non deberet aliquis ex hoc rationabiliter arguere quod ideo hec secta diuturnius duraret quod ratio-
nabile ut postquam deus hoc facit est et mortui. et tamen bona generi tribuit huiusmodi quod etiam quacunque infideli-
tatem non solum idolatriam ipse gratia amplius et seruicium persequatur quam ante incarnationem etiam in quibuslibet populis
sic etiam grauius iam peccat homines quam ante incarnationem. quoniam non erat tantum auxilium datum fragilitati humane.
Item quod maior ingratitudo est modo peccatum quolibet quam fuisse ante incarnationem. Item maior est elucidatio
veritatis quam ante incarnationem. Unum etiam huiusmodi peccatum et persertim infidelitatem aggrauat amplius quam ante in-
carnationem. Quia ex re videtur doctor ille valde inconsiderate fuisse apparentiam illam et differentiam.

Secunda differentia secundum quam differunt sarraceni ab alijs sectis est quod alie secte idolatrarum cogebant fide-
les ad adorandum idola etc. In quo vult iterum sarracenos meliores ostendere et pueriores alijs. sed hoc ni-
hil valet. Iudei enim occiderunt christum. et tamen secta eorum adhuc durat. ergo illa differentia nihil cogit. nihil enim ratio-
nis habet quod sic patet. Secta persequens propter fidem grauius ecclesiam christifideles captiuando. incarcerando.
occidendo. in seruitutem redigendo. supplicando et quotidie concutendo. omnem conatum faciens ad delendum christiani-
tatem et vniuersalem ecclesiam. nonne huiusmodi secta cogit quantum in ea est recedere a fide et a cultu veri dei. Ne-
pe omnes sani capitis homo capit. quantum sit hoc cogere. quantum sit ecclesie destructionem. quantum fidelium detractio-
nem a cultu et fide catholica. Quot propter hoc quod volebant venerari mahumetum sunt a sarracenis trucidati
fideles. Quid rogo interest tot regna tot terras tot ciuitates ab ecclesia violenter recepisse in conceptum
nois christi et christiane fidei. et alias sectas. certos fideles cogere voluisse ut idolis immolarerent. Ex his patet
quod tertia differentia quam ponit illi secte respectu aliarum etiam non valet. quod scilicet alie secte denigrabant dignita-
tem christi sed illa honorat etc. quod non denigrat dignitatem christi tot regna ab ecclesia recepisse christi sacra et omnia
ad cultum diuinum spectantia perphanare. et gloriam totius ecclesie velle absorbere. Sed dicit hic doctor. illa se-
cta permittit christianos in terris suis. hoc aliter non facit sic totus mundus scit nisi ad habendum bona fidelium tam
pigrinorum tam mercatorum quam religiosorum. et tamen dure eos premunt sic doctor ille met fateri. non ergo hoc propter ho-
nore et dignitatem christi faciunt quod secum habitare permittunt christianos. quod defacile in ipsos fideles spoli-
ant. viliissime tractant etc. Et certum est hoc christum sibi facium reputare dicentem. Quod vni ex minimis meis feci-
stis mihi fecistis. Iterum quod vos spernit me spernit. Nihil ergo salua reuerentia illi doctoris valet quod vo-
luit ex his fundamentis rationes reddere diuturnitatis huius secte scilicet sarracenorum per ceteros. Sed si quis de il-
la re speculari voluerit aliquid. necesse est ut scripturas sanctas consideret. et persertim dictum Zacharie prophete
b iij

capitulo. xij. vbi dicit sic. Etenim in omni terra dicit dominus. partes due in ea. et dispergentur et deficiet. et tertia pars relinquetur in ea. et ducam tertia parte per ignem. et vram eos sic vram argentum. Quid hoc sacri verbum habet. qui legit intelligit. Due enim partes que dispergentur et deficiet non ab re possunt intelligi iudei et gentes siue sarraceni. tertia pars populus christianus. qui per ignem variarum persecutionum et tribulationum. nec tamen deficiet usque in seculi consummationem. sed per hec purgatur et exercetur. Sicut enim olim tempore legis moysi dum vigeret. reliquit dominus gentes multas in circuitu populi sui scilicet philisteos et alios ut in eis erudiret israel et ut consuetudinem haberet plandi et cetera. Sic fortassis idipsum non incongrue dici potest in proposito ut scilicet sarracenos dimittat dominus vel in flagellum vel exercitum populi christiani. Sed ego nihil temere diffiniens id doctoribus relinquo. Hoc vnum scio psalmista testatur: quia iudicia dei abyssus multa et cetera. Quis autem nouit sensum domini. aut quis consiliarius eius fuit. Apertius etiam clamat. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei. que inconprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vie eius. Et tantum de Sarracenis.

Sarraceni lingua et littera vtuntur Arabica hic inferius subimpressa.

Dal	Dal	Keh	haidh	Bzaym	Tedh	Te	Be	aleph
د	د	ك	ح	ب	ت	ت	ب	ا
aym	das	ta	chaym	sad	sahm	szym	zaym	ke
ع	ب	د	و	و	ل	ل	ز	س
hehe	nun	mym	lan	lan	aph	fabh	ffa	Saym
و	و	و	و	و	و	و	و	و
al-pala	ye	lamah	ph	dm				
dm	و	و	و					

De iudeis quoru[m] etiam pleriq[ue] h[uius]ce t[em]porib[us] Hierosolymis manet.

Ant[ea] p[ro]pterea hierosolymis his t[em]p[or]ib[us] habitantes iudei vtriusq[ue] sex[us] circit[er] quingenti. in sua p[ro]f[und]a et obstinatio[n]e p[ri]ncipit[ur] p[er]seuerantes. velam[en]t moysi h[ab]entes fixe sup[er] facies suas. ne lum[en] in spi[rit]u alit[er] veritat[is]. neq[ue] p[er]uerant[ur] et sancit[ur]. v[er]pote q[uod] indignos se iudicantes vite et ne. verbu[m] respue[re]t salut[em]. v[er]u[m]q[ue] d[omi]ni nolueru[n]t scientia[m] h[ab]ere. atq[ue] ip[s]i vite interemeru[n]t auctore[m]. impie ad pylatu[m] co[n]clamantes. Sanguis ei[us] sup[er] nos et filios n[ost]ros. Et q[uod] nolueru[n]t b[e]n[e]dictione[m] eloq[ui]b[us] ab eis p[er]cul. Na[m] et deo et hoib[us] odibiles facti sunt. s[ed] et sarraceni et barbari eos p[er] ceteris nationib[us] p[er]sequunt[ur]. habetq[ue] exosos. Et cu[m] ceteraz[um] hic recitent[ur] nationu[m] errores. eor[um] q[ui] summis vt p[er]stringant[ur] labijs hereses aut incongrua reor[um]. Iudei p[ro]fessores interpretant[ur]. Multos em[im] ex his sequit[ur] confessio: q[uod]s antea p[ro]fida possidebat. Hebrei t[ra]satores dicunt[ur]. Quo no[m]i[n]e admonent[ur] vt de p[er]iorib[us] ad meliora t[ra]seant. et p[ro]f[und]os errores relinquat[ur]. Pharisei et saducei int[er] se co[n]trarij sunt. Na[m] pharisei ex hebreo in latinu[m] interpretant[ur] diuini. eo q[uod] traditionu[m] et obseruationu[m] suaz[um] q[uod]s illi deuterodos vocant. iusticia[m] p[ro]feru[n]t. v[er]u[m] et diuini vocant[ur] a p[ro]p[ri]o q[ui] p[ro] iusticia[m]. Saducei interpretant[ur] inusti. v[er]dicantes sibi q[uod] no[n] sunt. co[r]p[or]u[m] resurrectio[n]e negat[ur]. et alis cu[m] co[r]p[or]ib[us] int[er]ire p[ro]dicat[ur]. Hi q[ui]q[ue] t[ra]n[sc]ribos legis recipiunt. p[ro]phetaz[um] vaticinia respiciunt. Et sic dicu[n]t ip[s]i esse x[p]m q[uod] docuit illos o[mn]i abstinentia[m]. Horib[us] dicit[ur] ip[s]i esse x[p]m qui docuit eos in oi re sabbatizare. Genistei dicti sunt. eo q[uod] de genere abrahe esse gloriant[ur]. Na[m] cu[m] in babilonia venisset p[ro]p[ri]o dei. pleriq[ue] relinquentes yrores suas. babilonicis m[ul]ierib[us] adheserunt. Quidam aut[em] israeliticis t[ra]n[sc]ribos co[n]tinent. v[er] ex eis geniti. du[m] reuersi e[ss]ent de babilonia. diuiserunt se ab oi populo. et assumpserunt sibi h[uius] no[m]i[n]e iactant[ur]. Veristei appellati sunt eo q[uod] saperet[ur] scripturas: no[n] credentes oib[us] p[ro]phetis dicentes alijs et alijs spiritib[us] illos p[ro]phetasse. Veris em[im] grece latine p[ro]p[ri]o d[icitur]. Samaritei dicti sunt q[uod] lege sola custodiunt. Na[m] p[ro]phetas no[n] recipiunt. Hi merobapiste n[on]cupant[ur] eo q[uod] q[ui] die vesti me[n]ta sua et co[r]p[or]a lauet[ur]. Errat p[ro]pterea moderni iudei i multis. Na[m] et de[um] co[r]p[or]e[m] fingunt. et negant trinitate[m] p[ro]sonaz[um] in diuis. x[p]m p[ro]p[ri]o q[uod] no[n]dum venisse sed v[er]it[as] asserunt. puru[m] hoie[m] futuru[m] p[ro]dicant et tenet[ur]. creduntq[ue] iesum x[p]m d[omi]ni n[ost]ri et saluatore[m] ex semie ioseph et Marie natu[m]. Purgatoriu[m] non ponunt. nec petri originale a quoq[ue] co[n]trahi dicunt[ur]. s[ed] d[icitur] x[p]m i signu[m] distinctio[n]is eor[um] et alioz[um] circ[um]cisione[m] data[m] fuisse fatent[ur]. Suu[m] q[ue] messia[m] libertate[m] eis affirmat collatu[m] ac redditu[m] terr[am] p[ro]missio[n]is. Resurrectione[m] etia[m] co[r]p[or]u[m] futu[r]a ad delicias co[r]p[or]is vsq[ue] ad mille annos duratu[r]a tradit[ur]. De vsuris q[uod]s fenerado alienis accipiunt nulla sibi faciunt p[ro]scientia[m]. Sortilegijs multu[m] eor[um] intendunt. De p[er]co[r]d[is] siue cogitationu[m] nibil curant. lege[m] suam fm lram q[uod] occidit interpretant[ur]: no[n] fm sp[iritu]m q[uod] vi uificat. Alijsq[ue] plurib[us] heresib[us] inuoluti sunt et errorib[us] vt pat[et] Thalmuthica legenti co[n]fessionem q[uod] re vera rectius co[n]fictio siue deliratio venit censenda q[uod] expositio.

Sequitur de excrefcentia iudaice vsure.

Porro de vsuris iudeo[rum] q[uod]s exercet et impune exercere sinunt apud xpianos in no[n] modicu[m] co[m]mun[is] n[ost]ratu[m] et loco[rum] danu[m] in q[uo]b[us] copioso nimis nu[m]ero morant[ur] easde[m] grauissimo fenore pene exhauriendo. erit fortassis haud ab re int[er] cetera eor[um] maleficia quidpiam h[uius] annotare. potissimu[m] quanta sit excrefcentia vsuraria de vno florenno monete franckfordensis. q[uod] p[ro] ceteris nota extat magis. ob multo[rum] ad nudinas illic annuas p[er]cursum. Du[m] talis floren[us] cu[m] vsura de sup[er] excrefcente p[er] vigin[em] annos manet apud iudeu[m] insolutu[s]. Na[m] co[m]putando ad capitale p[ro]dictu[m] ebdomodaria[m] vsura[m] duos vices balenses p[re]fate monete franckfordensis. q[uod] scz vsura co[n]suetu apud teuthones vocablo d[icitur] zu gesuch. et deinde vsura[m] vsure vna cu[m] capitali semp[er] et sic p[er]tinuado p[er] vigin[em] annos. talis demu[m] co[n]surgit summa. vt infra subdit[ur].

In anno p[ri]mo vndecim solidi: quinq[ue] balenses. Secundo vnus florennus. quattuor solidi. sex balenses. Tertio duo florenni sex solidi. Quarto tres florenni decem et noue solidi. quinq[ue] et dimidius balenses. Quinto sex florenni. tres solidi. duo et dimidius balenses. Sexto nouem florenni octo solidi. sex et dimidius balenses. Septimo quattuordecim florenni. quidecim solidi. octo balenses. Octauo vigin[em] duo florenni. quattuor solidi. octo balenses. Nonno triginta tres florenni. nouem solidi. dimidius balensis. Decimo quadraginta noue florenni: vigin[em] solidi. tres balenses. Undecimo septuaginta duo florenni. decem solidi. septem balenses. Duodecimo centu[m] vigin[em] florenni. decem et octo solidi. sex balenses. Tredecimo centu[m] sexaginta quattuor florenni. xvij. solidi. tres balenses. Quartodecimo ducenti quadraginta quattuor florenni. septem solidi. octo balenses. Quintodecimo trecenti sexaginta duo florenni. decem solidi. septem balenses. Sextodecimo quingenti triginta septem florenni. decem solidi. quinq[ue] et dimidi[us] balenses. Decimo septies septingenti nona gita sex florenni. xvj. solidi. septem balenses. Decimo octauo mille centu[m] lxx. florenni. xvij. solidi. quattuor et dimidi[us] balenses. Decimo nono mille septingenti quadraginta noue florenni. decem et octo solidi. tres et dimidi[us] balen. Thecimo duo milia quingenti nonaginta duo florenni. xvj. solidi. quattuor balen.

Item vnus florenus in viginti vno annis hanc importat vsuram. videlicet tria milia octingen-
tos quadraginta vnū florenos. tredecim solidos. tres ⁊ dimidiū balenses.

Item vnus florenus in vigintidubus annis talem facit summā. quinqz milia secentos noua-
ginta vnū florenos. sedecim solidos. tres ⁊ dimidiū balenses.

Itē viginti floreni in viginti annis tantā importāt vsurā: vīcz quinquaginta vnū milia octingen-
tos quinquaginta quattuor florenos. tredecim solidos. septē balēses monete franck fordesis. S; qñ
octo balēses pro vno albo. ⁊ vigintiquattuor albi p vno floreno cōputant talis cōfurgit summa vi-
delicet quinquaginta octo milia. trecenti triginta sex floreni nouē albi. tres ⁊ dimidiū balenses.

Item viginti floreni in vigintidubis annis faciūt vsurā. centū milia ⁊ tredecim milia. octingen-
tos trigintatres florenos. quidecim solidos. septē balenses monete franck fordesis. In albis vero
vi supra centū triginta octo milia. octogintaquinqz florenos. octo albos. septem balenses.

¶ Sunt autem iudei in locis illis existentes lingua arabica ad alios. inter se
autem hebraica cuius hic habetur alphabetū bene correctum.

Yoda	Cheth	Loeth	Saen	Vau	Hee	Delath	Gymel	Beeth	Aleph
י	ח	ל	ס	ו	ה	ד	ג	ב	א
pe	Sh	Samah	Nun	Nun	Se	Nem	Lamed	Kaff	Kaff
פ	ש	ס	נ	נ	ז	מ	ל	כ	כ
			Taff	Sahyn	Pesh	Kuff	Zoduk	Zoduk	Pfe
			י	א	ש	ר	ה	ז	ח

De Grecis quorū etiam plures sunt in Hierusalem.

¶ Pro sanctā ciuitatē Hierlm incolūt hac tēpestate plurimī diuersarū nationū hoies qui se
xpiane religiōis pfectores: ore qdam pnunciāt: factis aut negāt. vtpote heresibus ⁊ varijs
erroribz implicati. et horū dū illic essem. Anno scz millesimoquadringetesimooctuagesimo
tertio circiter mille erāt ibidē in viroqz sexu. etiā paruulis exceptis. ideomate vīctes ⁊ lingua ipōz. sar

racenorum inter quos communiter habitant. eorum etiam mores in multis fide sua excepta imitant. presertim
quo ad exteriorē conuersationē et ciuilem. Primū quoniam iuxta Senecę pueri bñi. ex cōiunctu mores
formant: quorum et tributarij facti sunt. ambulantes iuxta ritus suos. et velut oues absq; pastore: sic ip
si absq; iugo et extra obedientia ecclie sancte rhomane positi errant. Sunt autē eorū nouē differentie.
Prima quā sūt greci. de quib; mox dicet. Alij autē dicunt suriani. alij iacobite siue iacobini. alij maroni
te. alij nestoriani. alij armeni. alij georgiani. alij abbasini siue indiani. Ultio sūt etiā ibi latini quidam
sz pauci. q; soli ex oib; his veri sunt xpiani. conuersationē hñtes bonā et honestā int̄ gētes. ac in mes
dio natiōis prauę et puerile lucētes velut lumina in mūdo. ecclie scē romane p oia et in oib; obediētes
vri sine paret. Alie vō oēs mēorate tā natiōes abūdāt vnaqueq; in veteri suo ritu et more. veniētes
absq; regula eccliaſtice discipline. De autē dicte natiōes capta ciuitate scā hierlm p salabdinū Sol
danū egypti. Anno gr̄e. M. c. lxxvij. die scda octobr̄. sub tributo sarracenoz in orbe remaserunt.
Patriarcha vō hierosolymitan⁹ noie Eraclius. atq; ois clerus et plus latinoz inde recesserūt. Nā cū
ipse salabdin⁹ veniēs hierlm urbē a pte occidentali vallasset et p̄tunio aggressiōib; et assultib; obfesso
die noctuq; ipugnaret. tāq; muros machinis debilitasset. verētes ciues xpiani. cū ex nullo loco auxi
liū p̄stolarent. ne hostes violētā irrupciōe urbē occuparet. placuit instā et inenitabili piculo cedere
et sub certis cōditiōib; se reddere salabdino. vt scz redēptiōis accepto p̄cio. libere eos q; exire vellēt aba
re pmitteret. et tūc he natiōes vt dictū est maserūt. De earū ḡ vita et cerimonijs pluscula annotare
dixi haud inceptū. p nroq; q; talib; nō sunt impliciti errorib; p̄solatiōe. ad illoz vō supboz et obstina
torū hōim verēctū et cōfusiōē. q̄b; tūcaten⁹ nihilomin⁹ cōpatiāmur ob eoz cōmuniā et p̄fidiā.
Quin⁹ nobis ip̄is ob rectā fidē et obediētiā gratulemur. quā vniā atq; vniā reb; et factis integrā cō
probemus semp et vniā. Et in primis de grecis paululū disseramus.

Greci in primitiua ecclia famosi et celebres fuerūt i fide. p̄claras plerasq; ciuitates et insignes ecclias
antiochenā p̄sertim et alexandrinā atq; cōstantinopolitanā cū latis terminis p tpa multa sub eccliaſti
ca obediētia possidentes. Ipi etiā quidaz mūdi monarchiā vt neminē later. regnāte alexandro magno.
Dehinc impiale vestigiū in oriēte plimis annis. sz et sumi p̄fular⁹ dignitatē. bñssimo Petro aploz
pncipe apud antiochiā septēnio p̄fidiēte habuere. Dure tū ceruicē sp̄ fuerūt hoies arrogātes. et vsq;
hodie scē romane ecclie iugit̄ rebelles. et aut sacroz cōcilioz determinatiōib; atq; decretis minime
obtempērātes. Nā et ip̄m summū p̄fitecē xpī vicariū. oēsq; nos latinos tenēt ex cōdicatos. Quā nec lati
noz censuras q̄ in eos fulminant et fulmiante sunt aliquaten⁹ curāt. Clerici eoz in sacris cōstituti
ordinib; cōtrahūt. nō modo (vt eis licet) cū vna. sz et q̄rtas sepe nuptias celebrāt. Subdiaconoz
ordinē nequaq; p sacro hñt. Sz neq; ordines miores quicq; app̄ciant. Barbas studiose nutriūt et
imberbes sacerdotū reputāt indignos. Sabbatū multū colūt more pene iudeoz. nūq; in eo ieiunā
tes (sabbato scdō pasce solo excepto) sz et carnes i eo comedūt splēdide sp̄ epulātes. Sacramentū p̄e
terea p̄firmatiōis p̄uulis suis mox post baptisimū cōferūt p simplices sacerdotes ecclie veritū. Nā
et sacramētum eucharistie eisdē tribuit sub vtraq; specie: nō solū adultis. Amplius in fermento cōfi
ciūt p̄ra ecclie p̄hibitiōes et xpī institutionē. Nā dñs ipse n̄ in vltia cena. i. p̄ma die azimoz (quod
tres ex euāgelistis exp̄mūt) qñ nūlū fermentū debebat ēē in domib; iudeoz. vt h̄ Exodi. xij. ex azi
mo pane eucharistie p̄fecit sacm et instituit. Neq; attēdere volūt aut intelligere. qd iuxta apostolicā
doctrinā expurgato fermento veteri malitię et neq̄cie in azimis sinceritatē et veritatē epulari debem⁹.
Aquā etiā in missa vino nō miscēt. vt manifeste de eis m̄gr in. iij. snia. x. dif. xj. dicit. Deb; enī p̄ter
institutiōes aq; vino apponi. qz etiā dñs n̄ pbabiliter credit apposuisse iuxta morē illi⁹ patric: qz nunq;
ibi vinū. p̄ter ei⁹ fortitudinē bibiē purū aut sine aq;. Et q̄uis de aqua nō fiat mētiō in euāgelio. qā
nō est p̄ncipalis materia in h̄ sacro. ei⁹ tū appositio cōpēt hui⁹ sacro. et q̄rtuz ad rep̄tationē passio
nis xpī. et q̄rtuz ad significatiōis rei hui⁹ sacri q̄ est corp⁹ xpī mysticū p aquā signatū. Aque etenim mul
te ppli multi dicit scriptura. Quā appositio aq; ad vinū significat vniōē mēbrozū ad caput rōne ip̄i
p̄uictiōis. Et amorē capitis patiens p mēbris ad ip̄a. ex hoc q; ex duob; cōiunctis vñū efficit. Et pro
celluz redēptiōis a capite ad mēbra et ipsa trāsfōrmatiōe aq; in vinū. Vez cōficiūt qdēz greci et i fer
mēto et sine aq;. grauit tū peccāt ecclie morē nō seruātes ex p̄emptu. Nā et n̄is sacris nec assurgūt
nec reuerētiā faciūt vllā. Qz si aliquē ex n̄is latinis p̄byter⁹ i suo altari n̄o celebrare ritū cōtingat.
mox illud aq; abluūt tanq; immūdū effectū q; suo facto manifeste ostēdūt q; nos in azimo pane cōfi
cere minime credūt. ramentū p̄bis nō explicēt. Postremo in eo iugit̄ p̄seuerāt errore suo q; sp̄ssctūs a
p̄e. pcedat nō filio. quā ob p̄fidiā tolerandā trecēti decē et octo patres in Nicēna synodo scā cōgre
gati fuerūt. et ordinato simbolo (qd Athanasij dī) ita cōcluserūt quoad illū articlū. Sp̄s sanctus
a p̄e et filio nō fact⁹ nec creat⁹ nec genit⁹ sed pcedens. Anathematizantes nihilomin⁹ eos q; eidem
symbolo addere aliqd v̄l subtrahere p̄sumerent: aut aliq; modo cōtrauenire. Sz obstinātū est p sua
arrogātia insipies eoz eoz. et dicētes se esse sapiētes ipi greci: stulti facti sunt. sz et p̄fidi beu nimis.

45
 Greci in magno nūcro sunt hierosolymis: et miro modo infesto nobis latinis. Ipsi choz bñt ma
 loze in tēplo dñici sepulchri p suo vsu. atq; capellā scōz angeloz xpc templuz foris. In diuinis offi
 cijs vtunt sua lingua greca tantū. quare et laici eoz oia intelligūt. quibz cātando vel legēdo clerici
 vtunt. In alijs pō negocijs vel cōtractibz cū alijs lingua vtunt arabica aut sarracēnica.

Littera greca que est propria eorum hic infra subnotatur.

Alpha	Beta	gamma	delta	epsilon	Zeta	eta	theta	iota	kappa	lambda	mu
α	β	γ	δ	ε	ζ	η	θ	ι	κ	λ	μ
ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	φ	χ	ψ	ω
ni	xi	omni con	pi	zo	signa tau	psi	phi	chi	psi	omega	

De Surianis q̄ Hierosolymis et locis illis manētes etiā se afferūt esse xpianos.
 Eterū sūt enā hierosolymis qdā alij suriani appellati a ciuitate Sur quōdā peminēti vt a'i
 q̄ dicūt. vel syriani a puincia Syrie. a q̄ et syri noiant. Hi in terra oriēntali sub diuersis regi-
 bus et pncipibz sarracēnis atq; barbaris iugo seruitutis opprimuntur. semp tributarij et
 serui. hoies imbelles et p̄sus inepti ad p̄lia. vtpote timidi et formidolosi. vñ nec arcubz vtunt aut sa-
 gitis vt ceteri. s; ad agriculturā et alios inferiores labores sunt aptiores. Sūt etiā ex magna prebe-
 retici. hoies dolosi. duplices anio atq; mēdaces. amici fortune. et ad mūera accipiēda promptissimi.
 Furti et rapinā q̄si p nūlo bñt. Secreta xpianoz vbi pñt ad infideles p̄dicioze deferūt et sarracē-
 nos. int̄ q̄s nutriti et cōmitti didicerūt opa eoz mala. Uxorē suā more sarracēnoz diligentissime
 inclusas custodiūt. et tā ipas q̄ filias suas in publicū nō sinūt exire. nisi linteā mibz inuolutas. vela-
 tasq; pāno nigro sup facies suas: ne ab alijs videāt. Ex eoz filie adeo custodiūt accurate. vt nō nisi
 despōsate a marit̄. p̄ma nocte copule trāsacta possint videri. quēadmodū et sarracēni circa filias su-
 as iudē seruāt. Ex p̄lo p̄iarche Jacob q̄ ad rach. elē se existimās ingressus et p̄les nuptijs. mane rez-
 perit lyam. Hi suriani. grecoz institutiōes rit̄ et mores. in oibz et p oia imitant. nullo articulo eoz ex-
 cluso. Dabēt etiā cōter vñ de suis i tēplo dñici sepulchri inclusus. atq; p suo vsu eccliaz quādā pos-
 sideri eo loco fabricatā vbi qndā erat dom⁹ maris sc̄i Johānis euāgeliste. ante cui⁹ ostiū stetit Pe-
 trus pulsans cū educe⁹ esset de carcere herodis. vt habet Act. xij. Ipsi in tpalibz negocijs ligua vñ
 tur arabica siue sarracēnica In spūalibus pō siue diuinis officijs. lingua greca. Quidā pō et ipsi
 etiā chaldaicā sciunt linguā. et ea dñi libet vtunt. Cuius littera vera est hic infra subinferta.

Iscty	Joy	Woff	Isu	Dolath	gomal	Bath	aleph
ⲓⲥⲧⲏ	Ⲛⲟⲩ	ⲱⲟⲩ	ⲓⲥⲱ	ⲉⲓⲗⲏⲧ	ⲓⲟⲙⲁⲗ	ⲃⲁⲧⲏ	ⲁⲗⲉⲫⲏ
Isce	Zeniat	Nun	Nym	lameth	Kaph	Jodh	theth
ⲓⲥⲉ	ⲛⲉⲛⲓⲁⲧ	ⲛⲁⲩ	ⲛⲏⲙ	ⲗⲁⲙⲉⲧⲏ	ⲕⲁⲫⲏ	ⲓⲟⲧⲏ	ⲧⲏⲉⲧⲏ
W	Im	N	X	Λ	Ϝ	Ϟ	Ϙ
ⲱ	ⲓⲙ	ⲛ	ⲭ	ⲗ	ⲕ	ⲓⲟ	ⲧⲏ
W	o i e a	h	h	h	h	h	h
ⲱ	ⲟ ⲓ ⲉ ⲁ	ⲧⲏⲫ ⲓⲙ	ⲛⲉⲥ	ⲕⲁⲫⲏ	ⲓⲟⲧⲏ	ⲧⲏⲉⲧⲏ	ⲧⲏⲉⲧⲏ
W	P	k	h	h	h	h	h
ⲱ	ⲫ	ⲕ	ⲕ	ⲕ	ⲕ	ⲕ	ⲕ

De Jacobitis et eorum erroribus.

Ant pterea et alij qdaz Hierosolymis et locis illis hoies. In multis a grecis et latinis disse-
retes. et vocant Jacobite siue Jacobini a qdaz mgro suo Jacobo cuiusda Alexandrini pa-
triarche qndaz disciplo sic appellati. atqz ab eode varijs infecti erroribz et seducti. Hi a mul-
tis ita retrohabitis annis a Dioscoro quodaz Constantinopolitano patriarcha fuerunt excoicati et ab ec-
clesia grecoz (q tunc tpis adhuc fidelis erat et obediens rhomane ecclesie) sequestrati. Hi maiore parte
asie inhabitant qdaz pmiscue int sarracenos. alij alias quasda regiones seorsuz ab infidelium pfortio oc-
cupantes. vtz Flubia q cōfinis est egypto. et magna ethiopie pte. oēs qz regiones vsq ad supiore india
possidentes. vt asserunt plus qz xl. regna. Dēs aut dicūt se eē xpianos a bto Mattheo aplo ad xpi fidē
pmittē cōuersos. Sz postea inimico supsemināte zizania sua i medio tritici. mltipharie multisqz mo-
dis in hereses sunt lapsi. Nā in primis puulos suos instar sarracenoꝝ circūcidūt. Pleriqz etiā eos
dē ante circūcisionē ferro calamo adurūt. signātes eos i frontibz et cauteriū impmētes in modū cru-
cis. alij in ambabz genis. alij in tympozibz. putātes eos p hmoi adustione materiale a pctō origina-
li expiari. occasiōe sumpta ex eo vbo qd Johannes baptista de xpo dicebat. Ipse vos baptisabit in
spū scō et igne. Qd vbuꝝ ipsi dūtaxat ad litterā exponūt et obseruāt. qd tū longe aliter intelligi de-
bet. vt in postillis et glosis scōꝝ doctoꝝ patet. Ipi etiā Jacobite cōiter portāt cruces in brachijs ca-
lamo ferro impssas. ob reuerentiā vt dicūt sancte crucis quā multū venerant. et etiā ad distincōēz
quandā habēdaz int eos et paganos in locis pferūt illis vbi cū eis siml habitāt et morant. Ipsi etiā
nunqz sua pferunt pctā alicui homi. sz soli deo in abscondito. hoc vtz ritu. Ponūt em thus in igne iux-
ta se et orant. putātes cū fumo illo pariter pctā sua illa ascendere corā deo et deleri et ē. Ipi etiā tū vnā
in xpo naturā credūt et tenēt. sicut et psonā vnā. cū tamē hmoi error in cōcilio Calcedonen. dānatus
fuerit. et oēs illū insequētes excoicationis vinclo ppetuo innodati. Hui⁹ autē erroris p̄mus inuētor
fuit Eutices. abbas quondā cōstantinopolitan⁹ pessim⁹ heresiarcha (q etiā vnā tū in xpo dogma-
tisauit opationē scz diuinā sicut et naturā) qd liquido falsum esse cōuincit. ex eo qd Marci. viij. ha-
bēt. quādo dñs misert⁹ sup turbā: eū triduo sustinēt. paui ex septē panibz et paucis pisciculis quat-
tuor milia hoim. Quis aut non videat inqt Beda in Omelia eadē. hoc q sup turbā misert⁹ dñs ne
vel inedia vlt vie lōgioris labore deficiat. affectū esse et cōpassionē hūane fragilitatis. Ex vero de septē
panibz et pisciculis paucis quattuor milia hoim saturauit. diuine op⁹ eē virtus. ita et in pluribz alijs
locis scripture facile est videre. Quidā etiā iacobitarū tenēt. nō minus errātes q ex duabz naturis in
christo vnā sit cōflata et facta natura. q error etiā est olim dānatus in sacris cōcilijs. Sz et magister
sententiaz in tertio libro. et doctores alij desup scribētes. eū errorē acerrime et acutissime reuincūt.
Sed cepta ego psecutor: hec doctozibz relinquo. Isti etiā heretici iacobite vno solūmodo se digi-
to signant in modū crucis. qz greci et suriani pdentes asserūt ideo facere. quia tū vnā in xpo confite-
tur naturā. Ipsi etiā paruulos suos adhuc ad vbera pendētes sub vtraz specie cōmunicāt. in hoc
grecis et surianis cōformes. Ipsi diuersis vtunt ideomatibz fm diuersas puincias in qbus habi-
tant. Habet tamē quoddā p̄riū ideoma. cuius vera littera est hic infra subnotata.

Alpha	beta	gamma	delta	e	zeta	eta	theta	iota	kappa	lambda	mu	nu
Δ	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν
Myr. Axi	off	By	Ku	Syma	thaff	he	ff	ch	ebf	o	ff	ebf
SV	Ξ	Ο	Π	Ρ	Γ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω		
vey	hadi	hori	genfa	Syma	do							
8	6	2	x	o	t							

De Nestorianis et eorum erroribus.

Orant nihilominus in sancta civitate Hierusalem quidam alij homines Nestoriani nuncupati a nestorio quidam pessimo heresiarcha qui sua pestifera dogmata magna orietis partes infecit. maxime autem eos qui in pside habitant scorsus in multitudine copiosa dicentes se esse christianos. Et quiaque apbanas mabumen legem hi nestoriani non suscipiunt, imo habeant horrores per hereticos tamen corrupti miserabiliter errant. Nam per dicitur per dionisium filium nestorium quoddam constantinopolitanus episcopus et omnes nestoriani eius sequaces per ginem gloriam Mariam negant esse matrem dei sine theotococon grece, id est dei genitricem, sed christi hominibus eam esse matrem concedunt: sive christo theotococon grece, id est christi genitricem. Nam et aliam asserunt esse in christo personam divinam, aliam humanam, distinguentes secundum duas in christo naturas, etiam duas personas, et per consequens non unum christum ex patre et carne subsistentem, sed separatim, alterum filium dei, alterum filium hominis affirmant. Hec autem detestanda heresis in Ephesina synodo, in qua erant trescenti sancti patres reprobatam est et condemnata, et omnes eius sectantes anathematis sententiae subiecti. Preterea hi nestoriani in fermentato pane conficiunt instar grecorum, atque sub utraque specie communicant eucharistie sacramentum puulis et adultis, et alia multa abusiva, ac sceleratissime humanae ecclesiae perniciosa et erronea observant, de quibus singillatim dicere longum esset nimis. Galdaica videntur ista et lingua officij divinis et scripturis, lingua quoque sarracenicam in Hierusalem et terra sancta. In alijs autem mundi partibus earum loquuntur linguis terrarum in quibus morantur.

De Armenis et eorum erroribus.

Armeni sunt qui in armenia provincia prope antiochia inter medios fines christianorum et sarracenorum seorsus habitant. Hi sunt quidam homines et observationes singulares a nobis multum differentes. Nam prius habent primatum quem catholicum appellant qui obediunt summo cum honore et reuerentia, iussu etiam a maximo vices ad minimum velut alteri pape obtemperantes. Implacabiles sunt inter eos et grecos discordie, ac dissensiones inextinguibiles, adeo quod super ritibus suis et institutis atque ceremonijs semper corrumpant. Ipsi armeni tempore domini nostri natiuitate non celebrant, imo diebus natalis domini ipsi ieiunant. In die quo epiphaniae sive apparitionis domini, simul cum solennitate apparitionis festum celebrant de baptismo christi, in quo se festum ipsius etiam natiuitatis asserunt celebrare. Sed errant quod dominus ipse iesus non fuit in se spiritualiter renatus, quippe qui non indiguit cum peccatis nec commiserit nec contraxerit, nec dolus inuenerit fuerit in ore eius, sed vim generatiuae tunc contulit a quo in quibus nos purgaremur etc. Ipsi quoque armeni eo tempore quo et nos quadragesimam tanto observant studio quod non solum a carnibus caseis ouis et lacte abstinere, sed et pisces non maducant, oleo non vtuntur in cibarijs, vinum non bibunt, verum fructus et legumina quoties libuerit edunt. Et autem manifestum multis suis grecis et syrianis contrariis in eorum festis feriis comedunt carnes. Sacerdotes propterea eorum in missis aqua vino non apponunt sic nec greci in qua grauiter errant, quod ut etiam supra dictum est. Ideo aqua est vino miscenda ut ita christus qui sanguinem nostrae redemptionis populo per aquam designat sociandum esse designet. Nam si vinum tantum quod offerat sanguis christi incipit esse sine nobis. Si vero aqua sola sit, plebs incipit esse sine christo, nec praedicta dicta officio signat, igitur non debet in calice domini offerre aut aqua sola aut vinum solum, quod utriusque legumini de latere christi in passione fluxisse. Ceterum ipsi armeni in missae officio multum nobiscum concordant, hoc prout decepto, calices et patenas in nostris formis habentes, et facta consecratione hostiam super patenam positam eleuant, deinde calicem more nostro. Hi denique armeni quandoque olim summo pontifici et sancti romane ecclesiae obedientiam fecerint, quando scilicet rex eorum a romano impatore Heinrico secundo, et ab archiepiscopo per tempus maguntino, coronam regiam et consecrationem accepit. Veteres tamen ritus suos et solitas consuetudines mutare noluerunt, quod brevis sit tunc eorum obedientia erant imperfecta, ita nunc ad nihilum perit est redacta. Postremo isti armeni in copioso satis sunt numero Hierosolymis habitantes ceteri ibidem christiani

vnū. q̄ vt moris est eis vsitati. duos in capite cirros nutrit ad tipora vsq; pendentes. Idē q̄z c̄pus z ois cler⁹ su⁹ coronas portat latas z rotundas. als nec crines nec barbas vllō mō radi sinūt. Inter res liq̄s p̄fecto nationes armenoꝝ p̄sbyteri in oib⁹ se morib⁹ z morib⁹ maturi gerūt. vili z simplici habi- tu incedētes. in oñib⁹ z officijs suis deuoti. latinoꝝ sacramētis debitā exhibētes reuerentiā z deuotiōnē. Hi p̄ suo vsu ecclesiā hnt solēnē sc̄i Jacobi maior⁹ in eo loco p̄structā. vbi ip̄e ab herode fuit decollat⁹. Habet q̄z ecclesiā sc̄i saluator⁹. vbi tpe sue passiōis dom⁹ erat Cayphe. in q̄ x̄ps fuit vela tus. cōspur⁹. colaphis alapisq; cesus. a brō petro negat⁹. z multis alijs iniurijs atq; obprobrijs laces sit⁹. In eadē ecclesiā est lapis ille magn⁹ q̄ ad ostiūz dñici sepulchri aduolūt⁹ ab angelo fuit renolut⁹ q̄ sup̄ eū apparuit sedēs. Ibi etiā ostēdit loc⁹ vbi gallus stās post petri negatiōz cātavit. Armenoꝝz laici oēs tonsi sunt capitib⁹ i modū crucis. Et id ea rōne vt fert. Cū siquidē anno dñi septingētesimo pluuij. Tyri armeniā infestaret bello. z seua insup̄ peste admodū p̄merent. suasu quorundā xp̄ianoꝝ capita sua in crucis modū torquere. statimq; eis salus diuin⁹ data est vt dicūt. quā p̄pter ad p̄pe- tuā ei⁹ rei mēoriā illā tondēdi modū obseruāt. Habet q̄z armeni p̄p̄iū ideoma z p̄p̄ias l̄ras q̄b⁹ tā laici q̄ clerici i cōmuni f̄mōe z in diuinis etiā officijs vnt. Est autē hoc cor⁹ l̄ra q̄ hic infra annotat.

De Georgianis et eorum moribus et ritibus.

Azicū regiōe al⁹ q̄daz p̄lus inhabitat. lōgo terraz tractu a terra p̄missiōis distās. cu⁹ ius dominiū extēdit vsq; ad caspios mōtes. bellicosus valde z in p̄ijs strēnuus. fort⁹ robo- re z innumera pugnatoꝝ multitudie copiaq; abūdās sarracenis. persis. medis. assirijsq; in q̄ rū cōfinito cōmorat⁹ formidabilis valde. Et licz iste p̄lus vñ dīq; infidelib⁹ sit cūcūsepe atq; cōclu- sus. ab oib⁹ tñ timet nec facile verat. Hi hoies a sc̄o Georgio georgiani vocant. quē in suis p̄ijs p̄ra paganos p̄cipuū habētes aduocatū z patronū. tanq; signiferū oñi cū honore venerant z colūt. De istis mlti morant⁹ hierosolymis. diuersa loca sc̄a occupātes. specialiter tñ montē caluarie z fora- mē illud in q̄ crux stetit qñ x̄pus in ea expirauit. Juxta quē locū altare quoddā habēt z in eo cōtēt vnū de suis pro custodia inclusuz. Ipi etiā in vsu hnt ecclesiā sc̄oꝝ angeloz vbi quondā dom⁹ An- ne pōtificis fuit. in quā x̄pus de mōte oliueti primū adduct⁹. ab eodē anna examiat⁹ fuit de doctri- na sua z discipulis. z inter respondēdū a mīstro alapa cesus. Hi Georgiani in oib⁹ z p̄ oia ritus z er- rores grecoꝝ sequūt in sacramētis z alijs. vnde scismatici haud dubiū esse p̄uincunt sicut z illi. Cle- rici cor⁹ rotundas hnt coronas: laici p̄o quadratas. Quotiescūq; veniūt de terris suis Hierosolymā. loca visitatur i sc̄a. ab s̄q; tributo z erectis vexillis: sanctā ingrediunt ciuitatē. Nam sarraceni nullo eos pacto molestare p̄sumūt. timētes ne ad p̄p̄ia reuersi suis cōfratrib⁹ sarracenis vicē rependāt. vñ maiorib⁹ eos afficiāt malis. Nobiles eoz mulieres: more amazonū armis in p̄ijs vtunt. Ipsi viri barbas nutrit z pilos. vñturq; pilcis i capitib⁹ varioꝝ color. Breca q̄z l̄ra z ligna in diuinis vñ- tur officijs z scriptur⁹. sed als sarracēnica vel caldaica. Et he oēs superius habent signate.

De Abasinis siue Indianis et eorum cerimonijs.

Ierolymis quoq; hisce tēporibus habitant viri non pauci. qui Abasini. alio pō no/
mine Indiani ab india prouincia vocant. de dominio 7 sub ditione potentissimi regis.
quem p̄feyterū Iohannem appellant. qui quidem maximus atq; serenissimus rex. cui
omni populo suo se christianū profitet. Hi per beatum Thomam apostolū ad christi fi
dem ab initio legunt conuersi. Ipse quoq; modernus rex. currente dominice incarnationis Anno
M. cccc. lxxij. per ambasiatā suā r̄ romano pontifici Sixto quarto obedientiaz fecit. et nostris
moribus atq; statutis humiliter petijt informari. Isti abasini siue indiani omnes sunt nigri instar
ethiopū 7 multū zelosi. feruentēq; ad v̄sitanđū loca sancta. Deuote 7 prolige orant. officia diuina
na more suo perficiunt reuerenter. Amant paupertatē. in multa inopia 7 rerum penuria vitā agens
tes. etiam si multū abundant. lineis 7 coloratis vtunt indumentis. circumligantes capita sua tam
viri q; mulieres lineis peplis blanij coloris. Audisq; pedibus discalciati incedunt. 7c. Et quamq;
ista faciant 7 obseruent. tamē prohdolor a certis prauis erroribus non sunt alieni neq; immunes.
Nam circumcisiōē carnalem seruant more sarracenōrū 7 iacobitarū paruulos suos circumciden
tes. non attendentes miseri quod apostolus minatur. Si circumcidimini iniquis christus vobis
nihil proderit. Adurunt quoq; infantes suos in frontibus ferro calamo: in modū crucis. Alij in
genis. ali j super nasum. pleriq; in omnibus his locis. credentes eos per huiusmodi adustionem ab
originali peccato mundari. Cum ego miseris cōpatiēis qui als satis boni homines vident: p̄ in
terp̄etem inquirerē. cur hec facerent que omnino r̄ romane ecclesie essent aduersa. cui semper. mis
sa obedientia sua subiecissent. Responderunt (vt verum fatear) se circumcisiōē accipere non quasi
sacramentū necessitatis: sed ob reuerentiā christi qui 7 ipse fuit circumcissus. Adustionē vero obser
uare pro eo q; scriptum esset 7 dictū per Iohannem baptistā de christo. Ipse vos baptisabit in spi
ri sancto 7 igne. Sed informant a nobis: dicebant de cetero se velle his pretermisissis baptismum in
aqua suscipere scdm ecclesie r̄ romane morē. Sed non solum in isto sed 7 in alijs multis aberrant.
Nam in fermento cōficiunt instar grecorū sub vtraq; specie sacramentū cōferunt paruulis 7 adul
tis. et illos per simplices sacerdotes faciunt confirmari adhuc infantes. In officio missę ritus quos
dam habent singulares Studiose ad missam cōueniunt. laici corū p̄sertim in solēnitatibus. 7 tūc
omnes v̄riusq; sexus incipiunt altis vocibus cōcrepantes inbilarē. saltare pedibus. plaudere ma
nibus. cōglobantes se in circulis. ibi sex vel septem. ibi nouem vel decē. et interdum per totas no
ctes sic cantant. potissimū in nocte dominice resurrectionis. qua nō cessant canere donec illucescat.
et nonnulli hec adeo feruenter faciunt 7 deuote q; interdum debiles ex hoc redduntur. Isti etiā ab
basiani siue indiani: licz linguam sciāt sarracenicā 7 ea dum libet vtantur. habēt tamen quodā
dam nihilominus propriū ideomā et alphabetum. quadraginta septē litteras continens. que hic in
fra suis figuris sunt formate.

α	le	phū	Bah	thē	Game	Lie	Sah	Le	zhū	he	vun
h	Δ	h:	Ω	h	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
wuf	za	in	he	thē	thē	thē	Jo	Su	En	phū	la me
Θ	h	Δ	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:
du	do	vun	Sah	Mun	thē	thē	Me	Mun	h:	zhū	de
g:	g:	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:
co	ffu	ke	Su	Sah	Mun	thē	vun				
Φ	h:	Δ	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:	h:

De Abaronitis et corū reditu ab olim ad ecclesiam r̄po manā.

Abitat etiā gens q̄dam syrozū sub mōte libani in provincia phenicia non longe ab vrbe
bibliensi. nūerosā satis multitudine. ad plā admodū edocta aptaq; arcub; et sagittis viēs
expedite. Hi maronite vocant a quodā m̄gr̄o suo heretico noīe Maron. qui vna dūtarat
in xpo voluntatē assererebat. et p̄ cōsequēs operationē securū in hoc quendā antiochenū epi
scopū noīe Zachariū. hui⁹ heresis p̄mū auctorē. qui in sexta synodo cōstantinopolitana. cū suis
cōplicitib; dānatus fuit et. Hanc imitati heresim maronite. p̄ quingentos fere annos tanq; heretici
a cōsortio fidelīū fuerūt exclusi. S; tandē diuina inspiratiōe redeūtes ad cor et se errasse cōfiteres.
heresi abiurata. in man⁹ Emerici cuiusdā antiocheni p̄iarche. romane ecclie obediētia facta sunt
adnūerati. et ad vnitatē catholicē fidei reuerſi. Un̄ cū oēs alij orientales epi et plati maiores aliarū
nationū. anulīs et mitris pontificalib; nō vtant nec baculos gestent pastozales. nec vsum habeāt cā
panaz. maronite his oib; vtunt vti nos. in diuinis officijs et sacramētis ministrādīs nob; confor
mes. Un̄ et eorū patriarcha generali interfuit cōcilio rome sub Innocētiō tertio celebrato. Hi ma
ronite nō morant̄ Ierolymis cōtinuē. sed sepius illuc ex deuotiōe veniūt pegrinati ad quasdā so
lennitates. nec p̄p̄riū habēt idioma. sed vel chaldaica vel sarracēnica lingua vtuntur.

Sequit̄ disputatio quedam necessaria ad predicta.

Etenim ne occasione istarū quas narraui⁹ sectarū aut legū. aut alio quolibet motu q̄s
piam in eū labat errorē. vt credat vnūquēq; in sua fide lege vel secta posse saluari. dum
modo credat eā esse bonā et deo placere qd facit. et dum p̄pter deū facit q̄cquid facit necessa
riū. op̄erēq; p̄cū duci. cōtra errorē illū tā p̄niciosum. tanq; pestilentē. q̄ doctozes ante nos
tradiderūt. disputādo annectere. q̄tenus mortifero toxico ne a quodq; incaute inflammas salubre reme
diū quoad in nob; est debita. p̄uidencia apponam⁹. Constat nimirū et indubitātū apud oēs christi
colas extat. q; vna est fides. vnus dñs. vnū baptisma. apostolo teste. Dicis autē fides vera vna dum
taxat q; id de q; p̄ncipaliter est fides vnū sit. deus videlicet. apud quē nō est trāsmutatio. nec vi
cissitudinis obumbratio. Atq; etiā ratio formalis omniū credendorū vna sit et eadē veritas scz p̄i
ma. cui fides p̄ncipaliter innitit. Ipsaq; fides lumē sit desup infusum. et nō sit a probabilitate rerū
q; credunt̄. Unde nec scdm̄ diuersitatē rerū credendaz ipam fidē diuersificari oportet. Porro et so
la ipsa fides xp̄iana vera est. qd multipharic multisq; modis ostendit. possit. tū videlicet miraculorū
plurimoz cōfirmatiōe. tum testīū omniū maiorū multitudine exceptiōe. tum q; reuelatiōes et p̄phē
tias certissimas h; tum etiā q; nō nisi de deo dignissima sentit. tū q; nihilomin⁹ etiā de hominē p̄ba
biliora et credit et tenet q; vē magis creaturā deccat rationalē. tū postremo p̄ successum quē plus ille
habuit. q; hanc fidē suscepit. dū fm̄ eam vixit. et deiectionē eiūsdē dū fidem hanc deseruit. et fm̄ eaz
nō vixit. Sed his oib; p̄suppositis vnitatē scz et veritatē fidei n̄re christiane. atq; ob id p̄sentiaz p̄
termittis facile esset pessimo huic obuiare errori. Nulla namq; fide deo credit̄ p̄ter hāc. et nulla est
alia digna hoc noīe p̄ter ipam. nullaq; alia honorat deus nisi hac. nec vlla est p̄tus p̄ter ipam. Nā
et ipsa sola fundamentū est et caput ois religionis in vita ista sic et eius op̄atio p̄ma est in dei op̄erib;
bus et obsequiū eius p̄mū in dei honorificētia et cultu. quēadmodū et intellect⁹ primus est inter ani
me vires nobiliores. cui⁹ est p̄fectio ipsa vera fides. Ex quo sequat̄ necesse est. q; oib; alijs credulī
tatib; et deo nō seruit immo cōtumeliose sunt ei. Unde et cōstat nullā aliam credulitatē fidei noīe so
re dignā. Unde autē potissimū et ex quo fundamēto dicit̄ error. p̄cellerit videam⁹ vt sic ipso eliso fun
damēto. omīs desuper extructa edificatio penit⁹ ruat. Dicit̄ igit̄ erroris vna et p̄cipua hec esse causa
videt̄. q; multos exagitat atq; cōfundit. nūerosā scz multitudine dānandoz et paucitas saluandorum.
Unde et multi inquirūt q̄re tam paucos elegerit dei misericordia ad salutē. tā multo vero deseruerit
in p̄ditionē. maxime cū pronior credat̄ ad saluādū q̄s ad dānandū. vel nō minor saltē sit eius miseri
cordia ad miserendū et ignoscendū. q̄s eius iusticia ad vindicandū et puniendū. Ex hoc cōcludere
volētes q; credendū sit p̄ diuine miscōie et bonitatis infinitate et immensitate vnūquēq; in sua fide
lege vel secta posse saluari. dūmodo credat eam esse bonā et deo placere qd facit et. vt supra.

P̄terea arguit̄ p̄sumptuosum videri q; pauci xp̄iani se solos arbitrent̄ saluādos. tota residua
multitudine. vicz maloz xp̄ianoz qui multo plures sunt q̄s boni. deinde in deoz. sarracēnoz atq;
paganoz in p̄ditionē derelicta. Qualiter ergo aut̄ implebit̄ domus dei celestis tanta paucitate ele
ctorū. cū infernus q; longe minor est cape sufficiat de oib; tantā multitudine dānandorū. An vi
det̄ cōueniēs regi regū et dño seculorū. vt plures habeat vinctos. plures patibulis affixos. traditof
q; tormentis q̄s sibi famulātes et subditos. An potest miscōia dei cuius nō est nūerus nec mensura.
tantā sustinere carnificiā tormentorū. vel ad quid inquirūt tantā multitudinē dānandorū creauit
deus. Et si creauit eos in p̄ditionē et mortē. An id cōueniat diuinitis bonitatis eius. et immensitati
misericordie sue. eos creasse quos vix saluare poterat et flāmis infernalib; depascendos derelinq;

45
re. De his aut qui p eo faciunt qd faciunt. credentes se obsequium eidē prestare eis. quibus male ignoras-
ter tamen faciunt. qd erit. Et potissimum de his q pro deo siue ppter deū omne gen⁹ supplicior nō solum
patient. sed etiā gaudent pferunt. sicut de multis hereticis sepe audim⁹. et ipsi etiā videre possemus. qz
ignē et alia tormenta sponte et letanter subeunt. vtiqz propter deū se omnia sufferre dicentes. et ita in cor-
de sicut credimus habentes.

Incipientes igit dicam⁹ q error iste multis hominibz dānabilis est et causa dānationis. Si em̄
volēs ambulare corpali⁹ nollēt puidere vie ipsius discrimina. aut offendicula. aut alia picipitia q
oculis corp⁹ videri et nō videri possunt. sed magis clausis oculis aut a via auersis. vellet incedere
quicqd ei mali. id est offensiois vel casus eueniret iustissime ipsi imputari posset. Poterat em̄ p se hu-
iusmodi picula declinare. In eo ergo qui p semetipm̄ iminentia sibi mala in huiusmodi via et nolle
et vitare potuit. recussime dī. vt sibi ea imputer si in illa incident. et ista est eōis oīm antioz cōceptio.

Eodē modo si qz ire voluerit ad locū aliquē viā ignorans q ducat ad illū. presto aut habeat qui
viā ei ostendat. et tamen nec ducatur itineris nec vie ostensorē qrit aut petit si errat ei merito error iste
est imputandus. Et hanc ppositionē cuiuslibet anim⁹ probat auditā. Similit⁹ immo fort⁹ multo in
via moriū se habere necesse est. qz in via corpali. quātomagis et ppro visu spūali et alieno: sunt pcanē
da picula a spūalia qz tēporalia. Qui igit nō ppro sensu vbi eis su ppetit nec alieno. vbi eis paratus est
qz consilere. picula spūalia declinare nollit. merito eis imputabit cum inciderint in ea.

Amplius si videris aliū errare in via ista visibili. tenebris em̄ ab errore illo auertere. et a piculis que
ei imminere cernis eidē pcauere. multo magis et in via moriū. Longe aut ampli⁹ tenebris tibi consilere
qz aliq. quātomagis tibi debitor es in huiusmodi qz aliq. Et his q manifestū est. qz negligentia ista. q
rendi scz viā veritatis et salutis. negligentia est culpabilis et dānatione dignissima. In his q qui ppro
sensu ingenioqz et industria. discrimina spūalia pcauere et puidere potuerūt siue ex scripturis siue ex
doctrina siue ex miraculis siue ex oibz. iustissima est dānatio erroris talis. et ignorans huiuscemo-
di. merito vt aplos dicit ignorabit. Tales sunt q nolunt intelligere vt bene agant.

Si qz aut qrat de illo q doctores vel pdicatores inueniūt cōtrarios videlicet vnū fidelē et aliū in-
fidelē siue hereticū nec sufficit ex ppro sensu aut dictis eoz. aut vita discernere cui eoz magis crede-
re debeat. An deus reqrat ab illo vt diuinet fidē. hic pculdubio qz nō habz de hūana rōne qd faci-
at. diuinū auxiliū debet implorare. vt Augustin⁹ dicit. ac tota instantia deprecari. vt illuminator ania-
rū deus viā veritatis ei ostēdat et applicet cor ei⁹ et intellectū ei pti cōtradictiois q vera est et sibi acce-
pta. Pie aut credendū est de dei misericōdia qz sic pulsanti aperiet et qz (nisi negligentia querēde verita-
tis aut alia culpa obstat) cor eius auerter deus ne cōsentiat errorī impietatis.

Idē sentiendū est in illo casu si videlicet seductor aliqz sub pteutu catholici doctoris simplici ali-
cui et indocto. errorē aliquē impietatis pdicet. qz deus cor ei⁹ auerter ne illi credat. nisi hoc vel negli-
gētia eius vel alia culpa impediāt. Custodit em̄ deus diligētes se. ait psalmista. et sapiēs in puerbqz.
Custodiet iustoz salutē et pteget gradientes simplicit⁹. Dicimus etiā: qz cū intellect⁹ hūanus crea-
tus sit ad inquirendā et cognoscendā veritatē salutarē. maxime de hoc debet esse sollicitus atqz stu-
diosus. quare: qz negligentia eius in hoc atqz desidia maxime culpabilis atqz dānabilis.

Amplius vnusquisqz ad actū et finē propriū expeditior est atqz facili⁹. qz ad aliquē aliū. vt de se
patet. Manifestū est autē qz virtus nostra intellectiua. ad querendū et inueniendū deū. quantū hoc
requirit et expedit facili⁹ est. qz ad querendū et inueniendū aliquid aliud. maxime cū presto sit de-
us semp adiuvare conantes ad se. et appropinquare appropinquantibus sibi.

Cōsidera igit ista q dixim⁹ et videbis oēs errātes in via veritatis et ignorātes. eadē culpa errare et
dānabiliter ignorare. Nullū est em̄ inuenire in eis q nō sit negligēs inuestigādo p semetipm̄ saluta-
rē veritatē. aut ingrendo ab alijs. aut diuinū auxiliū implorādo. aut in faciēdo veritatē. Qui em̄ ne-
gligit facere bonū qd esse faciendū novit. mēret non accipe noticiā id faciendū qd nondū novit. De
vnoquoqz em̄ est sperandū qz si talento intellect⁹ tota diligentia bene negociat⁹ fuerit in qbus p se
potuit q multiplicet ei vel adaugeat. vt etiā diuine reuelatiois seu inspiratiois mūere capiat amplio-
ra. ad q p intellectū ppro ptingere nō valebat. vlt etiā q pdicet ei doctrina salutaris. vt manifeste pa-
tet in cornelio illo cēturione viro gētili. sed religioso ac timēte deū. ad quē missus brūs Pet⁹ fuit. et
ipm̄ cū familia ad fidē xpi cōuertit. vt habet Actū. x. ca. Dicimus qz si aliqz esset seorsum ab ho-
minibz et vellet negociari diligēt talēto intellectus sui ex cōsideratiōe visibiliū facile est ei inuenire
creatorē. et multa alia de ipso agnoscere. ipm̄ vicz esse honorandū. diligendū. adorandū et hmoi. Et
si inuēns hū negociaret. adderet ei de⁹ alia vel p inspirationē. vel p doctrinā et p dicationē quā ipse
met ei pcuraret. Nino em̄ credendū est deū neminē velle deserere q ei diligēt studet adherere. Jā
satisfactū esse tibi credim⁹ de oīm adulto errāte errore impietatis. qz iusta est ei⁹ dānatio. Declarauit

mus autē evidenti⁹ hoc ē dicam⁹ q³ sic libere volūtatē est vt se auertat ab omī malo volūto. vt ē p^o cō
sensum se nō inclinet in illud. Ita ē intellect⁹ ipius est. vt se auertat ab oī male credito ē vt nō assenti
at illi. ē hoc vt ex p^orio lumie est ei possibile vt ex alieno. Ex p^orio. i. p^orie inuestigationis. ex alieno
id est diuine reuelatōis. Sicut ē libera volūtas dānabilit⁹ assenti in male volūto. sic hūan⁹ intellect⁹
dānabilit⁹ assenti in male credito. q³re tenet⁹ vt ipse se corrigere vel correctionē suā p^o aliquā viāz q³
dicim⁹ procurare. Preterea nō min⁹ tenet⁹ deo in suis opationib⁹ intellect⁹ hūan⁹ q³ affect⁹. nūq³
autē licet affectui amare p^otrariū deo. vel his q³ dei sunt. sūliter nūq³ licet ei nō amare deū. vel ea q³ dei
sunt. ē sūliter nec intellectui vnq³ licebit nō credere deū vel ea q³ dei sunt. Qd³ em̄ est non amare in
affectu. hoc est nō credere siue nō cognoscere in intellectu. Unde apparet intellectui positiū esse legem
ē limites in operationib⁹ suis ē limitatiū ei esse quid credere vel discredere. vel iterū non credere aut
ignozare liceat. Exiterū ignorantiā interdū esse dānabile videlicet in q³busdam hominū ignorat⁹.
similiter ē credulitatē quorundā dānabile esse ē impiā. ē neutram excusare a tota dānatione eos
quos inuoluerint. fortassis autē excusata tanto. Non em̄ tanto peccare videt⁹ qui erranter vel igno
rante male agit quantū ille qui sciēter contra cōscientiam facit.

Igit⁹ vt in sumā dicam⁹. illud nob⁹ poti⁹ videt⁹ diuine cōsonū pictari. vt vbi inuincibilis est igno
rācia qd³ est vbi hō non habz de hūana rōne qd³ faciat ibi implorēt diuinū auxiliū. ē nō temere se p^opi
et. Ibi em̄ totū p^otinet ad deū facere. vbi non habz hō quid de se faciat. p^obi g^ora. Si in cā figurā vel
formā se trāsf^ormaret lucifer. in q³ nihil posset apparere hominī p^o qd³ nō videret⁹ xp^ous. nec aliqd³ p^o qd³
diuosci valeat nō esset xp^ous. soli⁹ dei est custodire hominē. nec aliqd³ ibi relictū est homi nisi diuinū
auxiliū implorare. nec dubiū quin p^osto sit auxiliator: deus inuocantib⁹ eū. nisi culpa eorū obstiterit.

Ex autē querūt de multitudine dānatorū ad qd³ deus eā creauerit. certū est qm̄ ex diuinijs boni
tatib⁹ sue eā creauit. ē q³ multa bona magnifica eis cōtulit. Penas vero vel tormēta nisi meritas atq³
iustissimas nulli vnq³ inuolūt nec inferet. vū manifestū est q³ iusticia dei causa est efficiēs dānatiōis
eorū quā nulla iustior excogitare potest. mala vero merita eorū causa sunt quasi materialis p^oditōis
eorū. quib⁹ iustissimo iudicio ē laudanda in oib⁹ iusticia. dānatio illa eis reddit⁹.

Quā tam multi sunt q³ dānāt. ē tā pauci q³ saluāt. ē in naturalib⁹ ē in moralib⁹ exp^ossam silā
dine inuenies. Alioz em̄ ē ignobiliū maior semp⁹ est multitudo q³ p^oetozū atq³ nobiliū. vt ferri ē
plumbū q³ auri ē argenti. ē lapidū ignobiliū q³ gemmarū. sūliter quercū q³ cedroz aut palmarū. Eo
de modo stultoz hominū q³ sapiētū. ē maloz q³ bonoz. Nā stultozū infinit⁹ est nūerus. inq³ sapiēs.
Vides etiā q³ in tanta multitudine hominū. paucos ex eis de⁹ reges facit ē p^oncipes. etiā spales. nec
miraris q³ nō oēs hoīes fecit reges ē p^oncipes ē tā modicorū tanq³ ignobiliū regnoz vt sunt spalia.
Quāto fortius ē mirari nō debes si paucis largiē p^oclara ac nobilissima regna celestia. Amplius
cū tam raros videas q³ regna celoz appetēt vel curēt. tā multos autē q³ ab eis se auertūt ē p^otraria sectā
tur. p^opter qd³ miraris si tā pauci pueniāt tam multi nō pueniāt ad ea. Ampli⁹ si videres de centū
p^obo generis hūanū nonagintanovē totis studijs ac virib⁹ currētes p^o viā q³ ducit ad mortē. p^o m^o
eos p^o ecōtrario currere p^o viā q³ ducit ad vitā. nō miraris si magna illa multitudo tota adueniat in
mortē. ē sola alia paucitas ad vitā. Sic ē h^o cōsidera tantā multitudinē p^oitorū ē videbis eā festinā
tē ad mortē. ecōtrario p^o paucitatē electoz festināntē ad vitā. Quid ē mirū est si vnusq³q³ hominū
ad finē pueniat. ad quē totis studijs ac virib⁹ cōtendit. Multitudo nanq³ p^oitorū hominū in viā vite
istius. ē vitā fugite. etnā. ē in mortē p^ospicit. ē in stagnum ignis ē sulphuris se deijcit. ē in abyssum
eternaz flāmarū se demergit. Igit⁹ q³ in baratrū infernale q³q³ cadit de p^odere est p^orie iniquitatis. q³
p^o sursum ad sublime beatitudinis aliq³ trahunt⁹ de virtute est omnipotētis diuine bonitatis.

Igit⁹ in eo q³ deus tantā creauit hominū multitudinē quā p^ouidebat esse dānandā mirari debes di
uitas bonitatis sue. q³ tali multitudinē totā ē tanta bona dedit. cū tū p^ovideret eos ingratos futuros.
S; ē p^oueritatē hominū ipsoz mirare q³ largiorē omnū bonoz donis suis impugnat. Sicq³ dei
miserico: diū cogita. vt ē iusticie ei⁹ memineris. q³ illos quos misericōia creat pascit. regit ē cōseruat. in
gratos de acceptis bñficijs merito dānat. Et qd³ mirū si iusticia p^oitorib⁹ reddit qd³ meruerūt. Nō
miraris q³ sol calefacit ē ignis illuminat ē misericōdia dei homi bñficia multa tribuit. ē nec mire
ris si iusticia ei⁹ punit eos q³ sibi sunt rebelles. Nō miraris si qd³ q³ seminauerit hoc ē metet. ē nec mi
rū si p^otor metet qd³ seminauit. Un⁹ Eccl^oastici. vij. legit⁹. Noli facere mala ē nō te apphendet. Et ite
rū. Nō semines mala in sulcis iniusticie ē nō metes ea in sepiuplū. Et apl^os. Gala. vj. Que semina
uerit bō hec ē metet. Si boni sum⁹. nō infructuose. si mali. nō impune. Eccl^o. xv. De⁹ ab initio cō
stituit hoīem rectū ē reliq³ eū in manu cōsily sui. Apposuit ei aquā ē ignē vt ad qd³ vellet porrigeret
manū. Ante hoīem vitā ē mors. bonū ē malū. qd³ placuerit dabit illi. Ut qd³ inquit sustinet diuina
bonitas tantā stragē hoīm q³ creauit. An delectat eū carnificia tormentoz infernaliū ē. Respon

45
denus q̄ p̄rie nihil extra ip̄m eū delectat. 7 q̄ placent ei tormēta maloz. tum q̄ bona sunt. vtpote
ei creature. tum p̄pter pulcritudinē iusticie q̄ in eis inestimabilis 7 mirāda est. 7 laudāda. q̄ tāto de
lectabili⁹ intuebunt sc̄i in patria q̄ hic. quanto maior erit eis ibi amor iusticie atq̄ cognitio q̄ hic.
sūlter 7 quāto magis ibi maiorq̄ videbit ip̄a diuine iusticie magnitudo q̄ in p̄nti. Cū scriptū est in
psalmo. Letabit iustus cū viderit vindictā man⁹ suas lauat in sanguie peccatis. Virare 7 sapien
tiā dei 7 bonitatē immensam. q̄ penis maloz vti ad bonū electozū suozū. Inestimabile em̄ gaudiū
erit electis in futuro. dū quisq̄ letabundus exultabit dicēs. Misericordiā 7 iudiciū cāto n̄bi dñe.
Ubi duplex erit materia cāus illius iocūdisimi videlicet 7 misericōdia in ipos electos. 7 iudiciū in re
probos. Omnipotēs siquidē deus q̄ pius est miseroz cruciatu nō pascit. q̄ aut iustus. ab iniquo
rū vltione imperpetuū nō sedat. sed ipsi iniqui oēs eterno deputati supplicio sua siquidē iniquitate
puniunt. 7 tamē ad aliqd ardebunt vt sc̄i iusti oēs. in deo videāt gaudia q̄ percipiāt 7 in illis respici
ant supplicia q̄ euaserūt. quatenus tanto magis in eternū diuine se gratie debitorēs esse cognoscant.
quāto in eternū mala puniri cōspiciunt. que eius adiutorio vicerūt vitaueruntq̄.

Et his ergo q̄ diximus manifestū tibi debet esse o homo. q̄ laudanda est diuina bonitas in hoc
q̄ malis 7 reprobis p̄ter esse. vitā 7 naturalia alia. bona etiā gramita 7 tēporalia largit. Quā aut am
pliora eis nō dat non ideo hoc est. q̄ ipse manū retrahat sue largitatis. sed q̄ ipi manus suas alijs
occupāt. vñ iustū est vt eo minus recipiant q̄ se auertūt. Sicut q̄ lumē solis sup multos nō cadit 7
eos nō illuminat. nō ex eo est q̄ sol radios suos retrahat. s; q̄ ipsi a lumie ei⁹ se auertūt. Et cū de isto.

De causis varietatis errorū et sectarum multipliciū.

Quod si quispiā fortassis q̄rat interlegendū istā sectarū varietatē q̄dam causē sit tante va
rietatis h̄mōi errorū in mūdo. Et si ex iā dictis ei⁹ rei rō aliquatit colligi possit tñ vt id eni
dēius pateat anīaduertendūq̄ p̄ma 7 p̄cipua errandi causa hec esse videt sc̄i peccatū ne
gligētie qua diuinū auxiliū ab hoibus nō querit. seu q̄cūq̄ aliud p̄tū qd diuine grē
viā p̄cludit. Verito em̄ iustoq̄ dei iudicio adiutorū dei nō obūner q̄ illud obūner nō curat. 7 recte
diuine lumē grē cor illi⁹ illustrat minime q̄ illi p̄ p̄tū obicē ponit. Verito domū illi⁹ eterni solis ra
dius nō illuminat. q̄ fenestras 7 ostio. oēsq̄ introitus splendorib; eius claudit. Fides siquidē nō est na
turalis. imo est ex electiōe diuine bonitatis 7 donū gratuitū. Si em̄ esset naturalis. eadē esset apud
oēs. nec esset tāta dissensio quāta est in mūdo. idcirco a deo p̄ceda est. Cū 7 quidā ad xpm dicebat
vt habet Matth. ix. Credo dñe adiuua incredulitatē meā. Et ap̄lus. Eph. ij. aiebat. Gratia saluati
estis p̄ fidē. 7 h̄ nō ex vob. dei em̄ donū est. Sicut 7 sol nō videt nisi lumie suo. sic sol intelligētie nō
videt nisi luce gratie ei⁹. S; q̄ multi sunt rebelles huic lumini. ideo etiā ceci. Alia causa est auersio
intellect⁹ a credēdis 7 ab his q̄ possent inducere ad credēda 7 cōuersio ad errores. Quēadmodū q̄
auersos h; oculos ab his q̄ vidēda sunt 7 ad alia cōuersos videre nō pōt in illa auersione. Hi sunt
q̄ tanto amore suas amplectunt opiniōes 7 sectas vt de cōtrarijs nec cogitare velint nec audire. tan
toq̄ odio auersi sunt 7 cōtrarij suoz errorū cōtrarijs vt ea nec respicere vllatenus dignent p̄cinaces
proius in suo sensu 7 dura ceruice. q̄ nō mō hoibus meli⁹ sentientib; 7 recte credētib; sed 7 spūsan
cto q̄ p̄ eos loq̄tur resistere audiāt. Proinde recte dē p̄ouer. xviij. Nō recipit stult⁹ p̄ba prudēte
nisi ea dixeris q̄ versant in corde suo. Nō est datū homi videre post tergū suū. nec videre sine intuitu
tu. sic nec intelligere ea a q̄bus intellect⁹ se auertit. Nolūt tales audire aliqd de miraculis s; neq̄ sa
era eloquia nec ratiōes doctorū q̄bus possent ad verā fidem induci. ideo nō mirū si remanēt in erro
ribus suis. Tales sunt omēs sarraceni 7 dictarū nationū homines. qui nimis obstinate suis inherēt
cōceptibus. 7 heresib; dum sanā doctrinā non sustinēt ad sua desideria coacervāt sibi magistros
prurientes auribus. 7 a veritate quidē auditum auertūt. ad fabulas autē conuertunt vt longe apo
stolus p̄dicit. Alia nihilominus est causa rerū credendarū subtilitas 7 intellectus hūani grossities
7 turbiditas. P̄mirū que sub fide recta cadunt tam grosso 7 turbido intellectu videri nō possunt.
Quēadmodū ergo homines grossi ac turbidi visus pilum subtile non videntes vbi est. cōtendūt mō
strare ip̄m ibi non esse. p̄pter eius subtilitatē vel gracilitatē ipsum non videntes. neq̄ ip̄m videntib;
credere volentes. Ita pariformiter q̄ ex fide vera. credenda sunt grossities intellectus vulgarū 7 in
doctorū hominū propter credendorū subtilitatē non capiēns. ea non esse 7 credit 7 cōtendūt. Alia p̄
terea causa est remotio siue distantia hominū a rebus credēdis. 7 hec longinq̄tas est imperitiā siue
inexercitatio in illis. quēadmodū dicit Aristoteles. q̄ imperiti veluti longe distātes speculant. Qui
em̄ in sensibilibus versant 7 cōmorant assidue que longe sunt a credēdis que inuisibilia sunt. pro
fecto longe sunt indubitanter ab eis. 7 propter hoc illa videre non possunt. quia nec studio nec ex
ercitandō ad illa appropinquant. Ideo non mirū si ea non vidēt. Ipsi sensum volūt habere ducem

ad credenda. qui cecus est quantum ad ea. ideo non mirum si in precipitia et profunda corruant errorum. unde et permiciose errant. et nequaquam damna effugiunt salutis. Alia demum causa est stulticia multorum qui intelligere volunt intellectu naturali per se. quod eo per se capi non potest. quemadmodum si quis visu humano vellet videre quod visu aquilino vix videri potest. sic intellectus naturalis ad ea que fidei sunt per se nullatenus se extendit nisi altiori lumine profundat. Hi sunt qui humani capacitatem et mensuram ingenij ignorant. qui intellectum suum omnia capere existimant. et quod illo non apprehendunt. in natura non esse arbitrantur. nescientes vel non advertentes humanum intellectum fore mensuratum et limitatum in sua capacitate naturali ab ipso summo creatore deo. qui terminos ei posuit. que quot et quantasque naturalia apprehendat capacitatem. multa apud se reservans secreta revelanda cum voluerit. et cui voluerit. Ceterum propter has iam assignatas rationes et causas errorum. tradunt doctores et istas. dicentes quod omnes falsae suppositiones et adinventiones errorum. ut in summa dicat. aut ex improvisis phantasie investigationis ausu procedunt. sicut errores philosophorum. ut ponere mundum eternum et multa alia similia. quod est contra pervertere sacra scriptura. aut procedunt ex puerilo intellectu sacre scripture. sicut infinite reperiunt hereses. aut etiam procedunt ex inordinato affectu carnalitatis. ut errores epicurorum. qui dicunt nullam aliam esse vitam quam istam etc. Et quidem de primis puta philosophis qui se scientes esse iactabant certum habet. quoniam ab infidelitatis peccato nequaquam possunt excusari. cuius rationes adducit Augustinus ad Romanos. primo dicens. Revelata ira dei. id est vindicta peccati de celo super omne impietatem. id est peccatum contra fidem. et iniustitiam. id est peccatum contra mores. hominum horum qui veritatem dei in iniusticia detinent. id est veram de deo cognitionem detinent. non sibi. sed impediunt ne fluat in alios. quia quod notum est dei manifestum est illis. deus enim illis revelavit. Invisibilia enim dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur a creatura mundi. id est ab homine. sempiterna quoque virtus eius et divinitas. ita ut sint inexcusabiles. quia cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt. aut gratias egerunt. sed evanuerunt in cogitationibus suis. et obscuratum est insipiens cor eorum. dicentes enim se esse sapientes. stulti facti sunt. et mutaverunt gloriam in incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis volucrum quadrupedum et serpentum. propter quod tradidit illos deus in desideria cordis sui et in reprobum sensum etc.

Porro de secundis. id est hereticis ita tradunt sacri canones. quod quicumque scripturam aliter intelligit quam sensus sancti spiritus efflagitat. licet ab ecclesia non recesserit. tamen hereticus appellari potest. Ille vero dicit aliter exponere sacra scripturam quam spiritus sanctus efflagitat qui ad hoc expositionem sacre scripture retorquet quod contrariatur ei quod est per spiritum sanctum revelatum. Unde qui in ecclesia christi moribundum aliquid aut pravi sapient. si correcti ut sanctum rectumque sapiant resistunt pertinaciter. suamque pestifera dogmata emendare nolunt. sed defendere persistunt heretici sunt.

At vero tertij videlicet epicuri et eis similes. quorum errores ex inordinato carnali affectu procedunt ex improbi voluntate et electione liberi arbitrij peccat malicie adherentes et ita ex certa malicia. Quod quidem ex duobus contingit. Primo ex inclinatione habitus viciosi qui malicia dicitur. et venit ex prava consuetudine peccandi. quia quis inuiscatus desperat de resipiscencia. et sic irrefrenate labitur in vicia. Iuxta illud Hieremie. xvij. Desperavi post cogitationes nostras ibimus. et unusquisque post pravitatem cordis sui mali faciemus. Secundo vero contingit ex eo quod homo per contemptum abicit et remouet illud quod electione peccati poterat impedire. sicut spem per desperationem. timorem per presumptionem et sic de alijs. et hoc ut liberius peccet. Primum sapiens habet in Proverbijs. Impius cum in profundum malorum venerit contemnit. et per consequens intellectus auertitur a recta consideratione et ponderatione viciozum. Et ex hoc etiam disseminate sunt diuerse hereses que aguntur inter alias in decreto. xxiij. q. ij. ca. Quidam. Et hi omnes licet non eque indicant infideles eterne obnoxij damnationi. Abi tamen notatu dignum videtur quod infidelitas dupliciter potest intelligi. Uno quidem modo secundum pravam negationem. ut ex hoc solo quis dicatur infidelis: eo quod non habet fidem. ut in illis qui nihil audierunt de fide. et ut sic infidelitas non habet rationem peccati: sed magis pene. quia talis ignorantia diuinorum ex peccato primi parentis est secuta. Qui ergo sic sunt infideles damnantur quidem pena sensus propter alia peccata si que fecerunt que sine fide remitti non possunt. non autem damnantur propter infidelitatis peccatum: nisi pena damni tantum. Hinc dominus dixit Ioh. xij. Si non venissem et locutus es eis fuisset peccatum non haberent etc. Alio modo potest infidelitas secundum contrarietatem fidei quod scilicet alius quis repugnat auditui fidei vel etiam ipsam contemnit. secundum illud Esaie. l. Quis credidit auditui nostro. et in hoc proprie perficitur ratio infidelitatis. et secundum hoc infidelitas non modo est peccatum sed grauissimum peccatum. et oritur ex supbia ex qua contingit quod aliquis intellectum suum non vult subiacere regulis fidei et sano intellectui patrum. rebellis et inobediens effectus ecclesie sancte romane et eius capiti summo antistiti. cui perfidie et vicio omnes subiacent nationes supra memorate.

De Latinis qui sunt in Hierusalem

Non interiecta haud inutile spero digressionē inter ceteros nationes sup̄ designatas. et hāc de q̄ nunc dicem⁹ latinorū et catholicorū q̄ etiā hierosolymis sunt (et si pauci) superest ea ab soluta p̄i hūc imponere finē. Siquidē narraui⁹ in priorib⁹ et pura atq; simplici verita te explicui⁹ sectarū illarū siue nationū varietates. atq; cōgregationū scilicet differētiās multumodas paucis absolui⁹. p̄t ex acta indagine in locis illis p̄scrutātes singula cōperim⁹. sed p̄ter eas. sunt etiā postrema hac n̄ra etate et ab aliquot annis sup̄iorib⁹ in hierosolymis q̄dam ortho dore fidei deuoti. p̄fessores. viri religiosi. q̄ a ceteris nationibus ibidē (vt sunt) latini. a sarracenis ve ro frantzebi. Sūt equidē filij et fratres sancti Francisci. a nob̄ autē fratres minores. v̄sitate vocabu lo appellant. q̄ illo a suis mittunt sup̄iorib⁹. et a mortis vel mortuis quibusdā. aliij in locū corū subro gan. v̄iūtiq; sub regulari sui ordinis institutione. de elemosynis deuorū p̄grinorū illuc ex terri xpianorū venientū. et aliorū quorundā fidelū principū qui sacrorū locorū deuotiōe et pietate xpia na moti. annuas suas eis trāsmittere elemosynas nō negligūt. Ipsiq; fratres p̄grinos eo pro tēpo re aduēntantes. benigne suscipiūt. p̄ facultatib⁹ charitativē p̄tractāt. loca sancta ostēdūt. infirmos re fouēt. ac varijs eis officijs pro posse subseruiūt. Ipsi fratres monasteriū ibi habēt in monte syon. et vt cōmuniter viginti quatuor fratres. in eodē loco vtiq; sanctissimo dñō famulātes. Inde nō longe habēt sua sub cura et p̄uisione. cōuentū pauperū dominarū sancte Clare et ad min⁹ sex ibidē sorores Sed et templū gloriose p̄ginis marie in Bethleem in cura sua habēt. et cōuentū ibidē cū sex fratrib⁹ sui ordinis. q̄ sacratissimū p̄sepe dñi et custodiūt et colunt deuote. atq; etiā in templo dñici sepulcri gloriofi. duos semp̄ habēt fratres inclusos q̄s crebro mutant. et alios atq; alios subordināt succelli ue. Omnib⁹ his locis et p̄sonis. fratres ipsi de necessarijs habēt p̄uiderē Et nihilomin⁹ maximas et pene cōtinuas p̄petiunt calamitates et molestias (vt facile est creditū) tum ab infidelibus. tum ab hereticis supra memoratis qui eis insultant et illudūt. affligentes eos grauiter. et ad amaritudinē vi tam corū perducētes. Et tamē pro certo existimo q̄ nisi ipsi ibi manerent. vix nobis latinis illo tpe proficiscētib⁹. tutus ad loca sancta pateret accessus. adeo p̄hdi illi et maxime apostate xpiani. odio nos habent et abhominatiōi.

Sequitur luctuosa oratio super desolatione terre sancte.

Eterū dū hec reputant aguntq; q̄s xpifidelis amator et feruens zelator fidei lacrimas cōtineat. imo quis cū Hieremia petat dari capiti suo aquā. et oculis suis fontē lacrimarū. vt ploret die et nocte tantā desolationē et sedationē ciuitatis sancte. regis magni ac dñi vir tutū. qm̄ pro chodolo nō modo ciuitas illa sancta sed et terra ois ipsa venerāda sic extra di tionē venit xpianorū. In q̄ et fidei et salutis n̄re cepit origo. opulē redēptionis est p̄summatū. atq; qd dictū auditi⁹ lamētabile est. vix ibi. xl. veri reperunt catholici. sancte romane ecclie obediētes. ac p̄fidorū. tum sarracenorū. tū apostatarū a fide et obedientia sancte matris ecclie. plurima illic habi tat multitudo vti sup̄ius est ostensum. Dolendū proinde haud ab re maiore in modū grauiterq; in gemiscendū nobis sup̄ cūctis abhominatiōib⁹. q̄ nobis dudū pro nostris demeritis pulsas. ibidē fuit in medio hierusalē. et in circuitu eius. Trahēda p̄fecto. imo pectore. p̄funda suspiria. q̄ glorio illa terra et patria dñi n̄ri iesu redēptoris atq; saluatoris. natiuitate. cōuersatiōe. p̄dicatione. signis et pro digijs mirifice illustrata. passione et morte. ac sanguine suo p̄cioso rubricata. atq; nobilitata resurrecti one et ascensioe. p̄ tot annorū curricula. puta p̄ ducētos. lxxv. annos. ab eo tpe scz q̄ vltimo. xpiane religiōis cultorib⁹ et incolis adēpta est vsq; ad annū incarnati p̄bi nunc currentē videlicet. M. cccc. lxxv. in xpiani nois dedec⁹ et obp̄obriū. maledictis illis sarracenis et blasphemis manet subiecta neglecta adeo a n̄ris et inculta. tātisq; repleta heresib⁹ et malis. n̄roz. haud dubiū culpīs. et negligētijs. Nec mō lugendū deuoto cui⁹ xpiano. h̄sce p̄satis crūnis. s̄ et recurrendū assiduīs ad deū p̄ cibis patrē videlicet misericordiarū et deū tot⁹ cōsolatiōis. clamandūq; ad deū in fortitudine. in celis santerq; orandū. q̄tenus vel reliq; parti fortis sue miserat. illumet vultū suū sup̄ nos et miserat no stri. gentēq; auferat p̄hda credentiū de finib⁹ vt sibi laudes debitas p̄soluam⁹ alacriter. Qūm san ctus p̄pheta Daniel in captiuitate cōstituit⁹. sup̄ flumina babilonis illic sedēs et flens. sibi pene ex cau sa p̄ loco illo p̄cabat. quē imitemur dicētes. Peccauim⁹ o dñe. iniuste egim⁹ iniquitatē fecim⁹ in om nē iusticiā tuā. s̄ auertat q̄sum⁹ ira tua et furor tuus a ciuitate tua hierusalē. et a mōte sancto tuo. Pro p̄ter p̄tā cū n̄ra et iniquitates patrū n̄roz. hierusalē et terra illa. sancta q; loca. in obp̄obriū n̄m sub iecta gentib⁹ debonestant. et cōculcant a canib⁹. atq; a p̄fidis iā dudū p̄banant. Hūc ḡ exaudi de us noster orōnē n̄raz. et ostende faciē tuā sup̄ sanctuariū tuū qd sic desertū est. Aspice dñe de sede san cta tua et cogita de nobis. Inclina p̄pter temetipm̄ deus noster aurē tuā et audi. aperi oculos tuos

et vide tribulationem nostram et civitatem sanctam super quam abolim invocatum est nomen tuum. Tu es enim dominus omnium et non est qui resistat maiestati tue. quia in diuisione tua cuncta sunt posita. at in manu tua omnes fines terre. et omnia iura regnorum. Ergo nunc domine rex regum miserere populo tuo quia querunt nos inimici nostri perdere. et hereditatem tuam etiam reliqua delere. Ne despicias domine partem tuam quam redemisti tibi. sed propicius esto foris et funiculo hereditatis tue reserue. nequando dicant gentes. ubi est deus eorum. Innotescat quoniam in nationibus coram oculis nostris. visio sanguinis servorum tuorum qui effusus est. Introeat in conspectum tuo gemitus compeditorum. secundum magnitudinem brachii tui posside filios mortificatorum. Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum. improprium ipsorum quod exprobrauerunt tibi domine. Nos autem populus tuus et oves pacifice tue consistebimur tibi in seculum. In generatione et generatione annuntiabimus laudem tuam.

¶ Sequitur compendiosa ecclesie et terre orientalis deploratio.

Ecce quoque inter memorandum interque legendum. dolendum vehementer cuiusque pio lectori existimo. ac maior est in modum ingemiscunt. quam talibus et tantis heresibus et erroribus. non modo Hierosolima. ciuitas vtiq; sancta. ciuitas regis magni cum tota adiacente prouincia. quod olim terre promissionis appellabatur. sed et orbes omnes. sanctissimis diffusa terminis et clarissimis quondam regionibus rebusque dilatata. turpissime fedat. contaminat. conculat. adeo ut quod profecto dictum auditus est lamentabile inter lacrimas et aquas non habet. difficile ubi fons quondam signatus. et hodie ille conclusus fuerit possit intelligi. Quod relictum prodignum. vinea illa domini sabaoth quondam electa et spaciosam. speciosamque valde. huiusmodi male exterminauerunt. quod deuastauerunt misere. quod radicem euulsam dissipauere. pessime ille vulpecule Arrius. et Apollinaris Eutices Nestorius. Sabellius Pelagius. et ceteri quique heresiarche. quod illa soloten. rupta maceria. destruxerunt. Et aperit ille de silua et singulari ferus Habu met videlicet maledictus et pseudo propheta. quod hodie visus. visus ad interfectionem depascit. Quis siccis pertransit at oculis. aut lacrimas quod poterit panem. dum sic perisse a fide deuas videt terras illas eximias. apostolica elaboratas predicatione. excultas studio multo. longo partas sudore. Asiam videlicet omnem latissimam. septem cathedralibus ecclesiis. per brissimum euangelium Johanne fundatis. insignem. nobilissimam inter Africam. opulentissimam Indiam. sanctissimam quondam Greciam. et reliqua totam orientalem ecclesiam olim tam celestem quam gloriosam. tam clarissimis sanctissimis viris exornatam. tam crudelissimis patribus et ecclesie luminaribus. tam illustre. num refertur. puta ut vel paucos commemorare Augustino proponi. episcopo diuine sapientie speciali organo quod genua doctorum. patrum theologorum. malleus validissimus hereticorum iure meritoque contemnit. Johanne Crisostomo episcopo constantinopolitano quod et os aureum per doctrinam progatam recte appellatur. Inclito martyre et eleganti oratore Cypriano carthaginensi. episcopo. Athanasio grauissimo Alexandrino episcopo. Johanne Damasceno. Gregorio nyseno. Gregorio nazanzeno. Hilario pictauensi. magno Basilio cesariensi. et reliquis plurimis doctissimis viris. quorum omnium si vel nomina ceteri deberent. taceo merita et dies deficeret et carta. Sed huiusmodi interea repleuerunt hanc terram vitice. quod operuerunt superfluitate earum repes et spine. Huiusmodi quod incensa ignis et suffocata. verendum ne ab interpretatione vultus dei penitus perierint. Huiusmodi quod obscurati est aurum. mutatus est color optimus. dispersi sunt lapides scitarij in capite omnium platearum. Ubi nunc sunt inclite et egregie ille quondam patriarchales sedes et ecclesie. Alexandria. Antiochia. Constantinopolitana. Hierosolimitanaque. quorum pro dignitate laudes nemo vel exterius orator posset decantare. aut preconiis depromere. De omni mundi domina roma sancta tue quondam erat sorores. tibi deuote tibi obediens. tibi ex latere coherentes Et quod quod in prima arce et summum tenes fastigium. eo quod brissimi petrus et paulus suo martyrio. tuam consecrasti sedem. in alexandria post te secundum quondam habuit locum. vixit petri penitus noie a sancto marco eius discipulo et euangelista consecrata. Deinde pro antiochia eiusdem beati petri apostoli sede venerabilis. quod septennio regit. cui post te sancti Ignacii episcopi. ubi et christiano prius summo Constantino magno quod cum multis illuc romanis preerat insigniter est constructa. Tandem hierosolimitana. quam dominus ipse in suo proprio et precioso sanguine consecravit De in quod omnes post te o roma. proxi me tibi regines. regi ipso quod adducebant. Sed huiusmodi huiusmodi hodie percul sunt nimis. aliene a te effecte. infecte heresibus. excise a simplicitate vere fidei. atque adulterates a sponso christo. cum sathana fornicatur. Sic sic (laus deo) In occidere oris sol iusticie rutilatque pelare. At huiusmodi in oriente lucifer ille quod ceciderat. super sidera posuit thronum suum. hic lux mundi. hic sal terre. hic vasa aurea et argentea. Illic pro caligo inuolutus et tenebre densissime. atque plurima mortis imago. Illic sal infatuatum quod domini sententia ad nihilum valer ultra nisi ut mittat foras et conculet ab hominibus. Illic vasa vitis lignea vel testea quod virga ferrea et eternum operiunt incendium. Sic huiusmodi perijt. sic ruit orbes omnes solo collapsus. ac vetusto inter se populo furore collisus. indissolubili domini tunica et desuper ceteram. minutatim in frustra decerpit. rebelis cor effectus. Nec vult intelligere quod sancta romana et applica ecclesia. non ab apostolis. sed ab ipso domino

45
et saluatore nro primatu obtinuit. qd beato petro dixit. Tu es petrus. et sup hac petra edificabo ecclesiam meam. Et porte inferi non pualchut aduersus eam. Et quodcuqz solueris sup terra. erit solutum et in celis. sic et ligatu qd ipse ligaueris et. Jam q solus ille fundauit et supra petra fidei mox nascentis erexit q eterne vite clauigero. terreni iunl et celestis imperij iura comisit. Illa caput constituit et cardine vt sicut cardine ostiu regit. sic huius sancte sedis aplice auctoritate. oes ecclesie dno disponete regantur. Illius q fungit privilegio cuius auctoritate fulcit. Unde dubiu no est q illi inobediens in heresim labit. fideqz violat q aduersus illa agit que est mater fidei et magistra. atqz illi inuenit cotumax q eam cunctis ecclesijs noscit preulisse. Un et ipse beatissim? Ambrosius sese in oibus sequi magistrat suam manam proscit ecclesia. accurata admodu et catholica prestantione. Ita et docillimus Hieronymus arriana pulluante heresi suis teporib? Petri cathedra et fide. dnico ore laudat. sibi censuit consulenda. imitandaqz. Ita et fideles oes debent facere. vniuersi id exempli sequi. Sed excecata orientalis ecclesia. illuc pgregabunt et aquile caputqz membra (vt par ratio est) sequunt. Sed excecata orientalis ecclesia. heu ista no capit. acquiescit minime. Et quonia extra arcam hoc facta est. pereat optet. Neqz em extra illa salus cuiqz esse pot. attestantib? scripturis oibus et sanctoru patru canonib?. quonia vna est sancta et immaculata mat ecclesia. vnu habes caput. vno spu viuificata. vna fide fundata. Quicunqz q ab illi fidei vnitae vel societate Petri. semetipos quolibet segregat. tales nec a vinculis peccatorum absolui. nec ianuam regni celestis ingredi possunt. Quicunqz extra domu hanc agnu comederit. prophanus sit necesse est.

¶ Sequit? planctus lamentabilis sup misero statu qui in p'sentiaru cer
nit in ecclesia occidentali cu matura exhortatõe ad principes imperij vt quo ad ipsoꝝ interest fide
liorem nauent operam pro eius defensione.

Ed cur supnacance inaniter et frustra prozsus du hec recolo et mecu ipe ptracto stulto la
bore memetipm afficio. vt qd inuanu vetera hec et ia dudū obliuioni pene tradita longeqz
posita mala deplago. quadoqdem vt oib? liquet. recetia. pntia nostra. et prima eccle dāna
et ex terminia curant minime. hac p'sentim miserabili tepestate. q oes q sua sunt qruunt non
q iesu xpi. no q eccle spole sue. no q suoz subditoꝝ. Quo fit vt cu comuni oim piculo et toti? reipu
blice xpiane clade dānoqz dietim mala ingrauescūt. et tu iphis larib? tu laterib? nris incūbant. immi
near comin?. assentqz p forib? ita vt pcelerē ad interiora nra minent ingressum. atqz in p'pandū hec
magis oes eccle et vniuersi optimates do: mūt grau liturgia depressi. adeo q q sub oclis sepe cō
spiciūt imo et sentiūt. mo ipi salui euadāt. ceteri pennib? nibilipēdūt ac succifaciūt. nec est q se ex ad
uerso mūz. opponat p dno exercitū. aut p domo ei? q est eccle. Proinde sedet i tristitia mat et dñā
gētū. nec est q cōsoleat eam ex oib? caris ei?. Quis nā xpianoꝝ no p'sideret. qd no maxime doleat vni
uersam republicā nram tā vehementē turbatā hodie et afflictā. imo iam pene labefacta incipientē.
deficiente miserabilē. Cōpētū habet oes xpianoz (nā plurimi id cu suo et comuni eccle detri
mento pudore atqz rubore sentire) quēadmodū xpiani nois et sanguinis emuli. hostes fidei. inimici
crucis xpi. ipi videlicet thurci p'fidi. a paucis supiorib? annis fortiores nob effecti. feniūt ceu rabidi
canes ante fores eccle qn irrūpere sepe molunt. vacillantib? nob ac deficientib? in dies magis ma
gisqz. Nec quēpiam sugere aut pterire posse arbitro: quō iam dudū in suā rede gere ditionē imperia
et regna. tū populosa. tū opulenta. puincias p'potentes. p'claras ciuitates et vrbes. insulas qz egregi
as et munitissimas. Constantinopolim nancqz et Trapezuntū vrbes impatorias. Traciā oēm. et Boe
ciā. Atticā. Macedoniā. Thessaliā. Achaia. Etholia. vtrāqz Asiam. Tribalos. Scordis
scos. Tarricos. Bastarnas. et cetera plurima opida q breuitatis gra haud enūcro. occisis eozū impe
ratorib? pulsib? regib?. ceterisqz dominis. ferro atqz igni vastat? regionib?. celis in eolis. aut in capti
uitatē abduci. olim bello truculētissimo thurcis occupat. Quot aut strages cladesqz ingesserit. Pe
leponesicis. Dalmanis. Epirotis. Illiris. Floricis. Panonijs et germanis ipi haud dubiū frequē
ter audiunt. ex qbus no paucos nris ex cōfratrib? duxit triūphos. Libet hic pterire mare eue
niū siue (vt aut) mediterraneū (qd etiā vulgo mare maius dī) qd expugnata capta. ianuensū colo
nia. libera classe Turc? nauigat. Transeo misilenē. cicladis insulas. Calcidē cuboie. siue nigrū pon
tē Tozoram quā et ali scutarim vocāt et reliq? xpianoꝝ loca. q Turcis. tū dolo et fraude. tum durissi
mo impio regit. Nō dicā asperrima bella clarissimoz venetoz cu thurca vltra citroqz fortiter gesta.
Silebo quēqz mortalia flagella a thurco illata inuictissimo regi vngarie. nris ipibus. q pro fide do
mini nri iesu xpi recte paucos infidelū dici pōt. Quo tandē esse antio debeam. ipi p'sentim? Quis Ro
mā p'clarā ciuitatē et insulā vt cetera obmittaz anno supiori fundit? delere anhelauit? Turc? Quis
paucis euolutis annis ingēti xpianoꝝ strage et cede. ydruntū in ytalīa vi cepit? thurcus. Quis epas

ipm. Heliopolim. basilicasq; multas. ante paucos emensos annos cōbussit ac solo equavit: thurens.
Quis oēm apulie maritimā oram. ferro igniq; vastavit: thurcus. Ad romanū imperiū frequēti ani
mar? victoria. oculos suos sanguineos nemo ambigat p̄sepe flectit. mortē nobis minitās: et vltimū
eriticiū. At in tanto rerū oīm discrimine. hos int̄ turbines in tātis terrarū depopulatiōibz. vastationi
bus tātis monasteriorū et eccliarū. Innocentiū necibz et fratrum nrorū crebris abductiōibz. qd ex aduer
so ab his q; summa tenet gubernacula atq; sup̄mo residēt in fastigio summaq; in arce delitescūt. actū
sit aut temptatū. quantū qualiterue repugnatū. q; nesciat ex oībus arbitror neminē. Adeo heu dormi
unt vniuersi ad q̄s negotiū p̄tinet. ex q̄bus velut patronis tranquillā nauigationē. ex q̄bus cū pa
storibus salutē. si vigilarent et obseruaret vigilias tenebrosae noctis sperare deberemus.

Sic p̄functorie res agit vt in malis nil supra. Sentim? q̄s explicamus lōge melius tā piculosa
p̄sidentū inertiā. negligentia tūtorū atq; pastorū. Namq; licet de? ipse optim? vineā suā (hanc lo
quor ecclēsiā) olim de egypto translulerit. eiecerit inimicas sibi gentes. duces dederit iūctis successi
ue in cōspectu eius qui plantarent. qui rigaret. ita vt ipsa pridē suozū vbertate palmitē mundū cin
xerit vniuersum. prochdolor tamē aper de silua nostris cernentibz rectoribus. crebro extermiat eā.
singularis quoq; ferus depascit miserandū in modū. Unde ex tam remisso eozū gubernaculo et re
gimine desidiolo. atq; negligentissimo. oīs christiane religionis ruina. desolatio. et dissipatio dino
scitur oriri. Porro cui monstro huiusmodi plati aut principes cōparandi sint. hinc aduerti potest
P̄mirū quod rector inanis in medio maris dormiēs. et quasi sopitus gubernator amisso clauo in
ter rēp̄estates. hoc talis in medio suozū. Quod p̄terea custos ciuitatis carens gladio. et proflus iner
mis hoc talis nullo penitus armatus bono zelo. Quod deniq; canis iuxta gregē non valens latra
re. aut speculator absq; buccina. hoc pastor et ydolum quicunq; p̄functorie ex magnatibz agens.
Hinc tū tūtorūq; naufragiū. periculū. et perditionē pensa. quicunq; es rector. aut ductor. tūtor
q; gregis dominici. Attende tibi et vniuersę gregi tuo. tu in p̄mis pater beatissime. pontifex maxime
euangila animo vel Iesum cuius vicē geris in terris. audite adhortantem. teq; excitantem. Symon
quid dormis. Desidiam pelle. pelle torporē feruorem assume. zelum domini indue. quoniam illo ali
ud sacrificiū acceptius nullū. Hely memento qui in filios negligentius agens. granē in se excepit vl
tionē. fractis ceruicibus. peremptis liberis. arca ablata. David recole. qui et ipse bonitates in filios.
non disciplinā exercens. eozum inuenturē experimento sibi didicit p̄niciosā. quozū puericiā va
galicentia permisit esse voluptuosā. Quot et quanta hec p̄latorū negligentia mala pariat. quis
nesciat. quippe que modacissimo vermi cōparatur. qui in intimo ligno nascitur et eius rodit paula
tum medullā. Constat p̄o q; lignū vermibus exaratum ad nihilū valet vltra nisi ad ignis combusti
onē. sed et ad hoc huius mali q̄s euidenter et proprie vim atq; furore spiritus exp̄ssit diuinus. cū eaz
etiam tūce assimilat que vestimentū consumit. quod vt notissimū est. elu tinearū attackū. nullius p̄
cij vel vltus cōmerciū potest habere. Hoc malū ab initio omnē destruxit christiāā religionē. Nec
enī subitanea quadam ruina adeo defecimus sed per incuriā p̄sidentū et p̄latorū. paulatim vir
tutibz et exercitijs primis decedentibz. et per hoc sensum vicij crescentibz. tam miserabili cōcidim?
casu. Animaduerte ergo pater beatissime. et quēadmodū tunc diligēs fidusq; nauta maximo defu
dat ingenio. et plurimū impendit laboris. cū ventozū turbines aduersusq; impetus patitur. cū pro
cellarū moles sustinet immēsos. cū in scilleā rabie scopulosoq; acutos et vastas sirtes. vi agit ven
torū. vnde insequit clamorq; virū stridorq; rudentiū. Ipse p̄mus in op? ruit. crebro fatigat themo
nē. cunctos ad laborē hortat. Remos laxari iubet vndis. effunduntq; vires viri. it magnus in ethe
ra clamor. Similē in modū cū vrbis quelibet obsidione cingit hostiū. et belli faces ardēt. fernet lu
dus martis. vastant leta fata. boūq; labores sternunt agri. et neci dant hoīesq; pecudesq;. Obsidēt
ast aliq; telis angusta viarū. Oppositi stat ferri acies. mucrone corusco. Tūc p̄mus p̄nceps ipse si q;
fide. si q; pietate in suos est. Rūpit moras. robur ciēt exercitū. tubaq; clangēte ruit i agmen vñū cū
cti. arma capessunt. conglomerant duci. et omnū ardor vnus est. aut viribus et robore. aut consilio
et industria. reipublice consulere salutē. pellere hostes. Currunt hi in arcem summā. hi menia scana
dunt. viq; maxima tutant. Hi q̄bus integer cui sanguis est. solideq; suo stant robore vires. Han?
cōferere ardent. inuāt in hostes cōferre semetipsos. Dū tali capite. tali duce. et p̄ncipe gubenant gau
dentq;. Quid his velim exēplis facile intelligis pater ipse beatissime. Sed et vos cognoscite p̄
cipes seculi. deo vos rationē reddituros esse. p̄pter ecclēsiā. quā a xpo mēdā suscepistis. Idcirco
enī vt sacri tradūt canones. adeptē p̄tatis culmiā tenetis. vt p̄ eandē p̄tatem v̄iam ecclēsticā discipli
nā mutatis. vt q; nō p̄ualēt sacerdotes efficere p̄ doctrine sermonē. p̄tatis hec v̄ia imperet p̄ discipli
ne terrore. et qdē v̄ia semp est ad ecclīaz tuitionē. pupilloz ac viduarū p̄tectionē. rapacitūq; refrena
tionē intēdere. facere vnicuiq; iudiciū et iusticiā. liberare de manu calūniarū vi opp̄ssos. miseris p̄be

re auxiliū. neq; pati vta quoq; vestra cōiūctia cōtristat. cohibere futura. punire adulteria. impioſ
de terra p̄dere. homicidas. patricidas. ⁊ p̄uros nō sine viuerē. subiectos vob non pmittere inique
agere. hec inq; ⁊ filia semp spectat ad vias celsitudines ⁊ magnificēcias p̄ncipales. At p̄o nūc ea
qua sumus miserabili tēpestate qm equore toto cōmoto nauicula petri adeo vehemēt tactat flucti-
bus. cōcutitur ⁊ pene pellit in latus. Vlos q; primi in acie configere. pro gradu proq; officio habe-
ris. quid deo ⁊ ecclesie sue. cuiusq; antistiti. ac summo p̄suli debeatis. accuratius p̄sate. videre dilige-
tius quid facto opus sit. Attendite quoq; sagacissime quid tandē vestra negligentia ac dissimulatio
(cōmniū pace ⁊ venia dixerim) hactenus visa ⁊ experta. sit partitura.

Sane cur hisce tēporib; inuenerūt nos mala ista. si q; forte mireſ in promptu causa est. sub aspe-
ctū pater. laceret neminē q; vel paululū circūspiciēs in girū fert intuentū. Vox enī obzē videbit vniuer-
sum inuēris abūdere vicijs ⁊ criminib;. repletū omī p̄sūs malicia. dolo. ⁊ fraude. qm nequicie in
habitaculis hominū in medio cor. tenet eos supbia. opti sunt iniquitate ⁊ impietate sua. prodit qua-
si ex adipe iniquitas eoz. tranſeūt in affectū cordis. Hinc videre est iniquitatē ⁊ contradictionē in ciui-
tate. die ac nocte circūdat eā iniquitas. ⁊ labor in medio eius ⁊ iniusticia. nec deficit de plateis ei⁹ vlu-
ra ⁊ dolus. Atq; vt p̄mū de ecclesiasticis viris ⁊ clericis in cōmune tremula tū manu ⁊ stilo reluciat
te qua decet reuerētia quippiā scribā. q; nō videat quō obscuratū est aurū. i. vita reproba ministroz
dei sordib; fuscare. quondā quidē virtutib; gloriosa. nūc p̄o p̄ negocia seculi ⁊ vicia varia opido de-
migrata. Color optim⁹. id est sanctitatis habie⁹ in culpe multiplicis feduitatē mutat⁹. dispersi sunt la-
pides sanctuarij p̄ oia pene genera viciozū. in capite omnīū platearū. suis p̄auis exemplis plebeijs
scandalū graue inferētes. adeo vt recte dñs ip̄e de eis illud Ezechielis cōquerat⁹ ⁊ dicat. vasa est mī
bi dom⁹ israel in scoria. oēs illi es ⁊ stannū ⁊ ferrū ⁊ plumbū in medio fornacis. Cecidit siquidē
babilon magna a scititate ⁊ virtutib; q; fuerūt in p̄mitiua ecclia. ⁊ facta est habitatio demoniorū ⁊
custodia ois spūs immūdi ⁊ ois volucris immūde dū ⁊ carnalia in eis vicia regnāt. Qd
ex eis cū illa fornicant muliere hodie. q; inaurata est auro. ⁊ h; poculū aurū plenū abhominatiōe in
manib; suis. Que quidē mulier ambitionē ⁊ cupiditatē designat in clero. q;bus pctis hoc maxime
tpe plurimū fedat. Oēs enī diligūt mīra. sequunt⁹ retributiōes. cū symone gradiunt⁹. auaricie su-
dēt a p̄pheta vsq; ad sacerdotē. nec aduertūt q; alijs sepe p̄dicant. quoniā iuxta aplm. Radix omnīū
malozū est cupiditas. quā quidē appetens errauerūt a fide. ⁊ immiscuerūt se dolorib;. Tu autē o ho-
mo dei clerice quicūq; hec fuge. sectare p̄o iusticiā. pietatē. fidē. charitatē. patiētiā. mansuetudinē.
Certa bonū certamen fidei. apprehende vitā eternam in quā vocatus es. ⁊ confessus es bonā cōfessi-
onē coram multis. id quidē ad Thymotheū episcopū Paulus scripsit. sed ad cōmū cleruz specialī
potest rōne dici. Nam quod ad ambitionē attinet pene omnes vel per se vel p̄ honores querūt ⁊ dū
gnitates. p̄cio ⁊ p̄cibus. encenij ⁊ minis. Ambulare volūt in magnis ⁊ mirabilibus sup se. Adeo
inualuit hoc malū in clero. vt omēs supgrediant⁹ seculares in eo. Testat canon. imo de testat⁹. quo
rundā etiā religiosozū oculos adeo ambitionis ⁊ superbie vicio excecatis. q; quasi sue professionis
immemores qua cōtemptis honorib;. abiectis diuitijs. seculijs delitijs sp̄entis. p̄pitiū a bitritū alte-
rius subiungatūt ditioni. Nec omia prozsus ambitioſe requirūt. nec vllō cōtentant⁹ gradu. finem ne-
sciunt ascensionū Atq; (quod pudori est maximo) in lūgiorū amfractus p̄cipitanter ruit causatū
se ingerūt strepitū. amplissima aspirāt culmia. atq; fastigia grandia cōscendunt. qui etiam titubāt in
plano. P̄mirū vt vetusta h; sentētia. mens dignitatis auida nec abstinere nouit a vetitis. nec gau-
dere concessis. nec vllī pietati adhibere cōsensum. Porro nullū est aliud viciū qd ita omēs ex haurit
p̄uites. cūctaq; hoīem sanctitatem spoliāt ⁊ denudat. vti supbia ⁊ ambitio. q; velut generalis qdam pe-
stis. nō vnū solū mēbū debilitat. sed solidū corpus. letali corripit exitio. atq; in p̄tuitū etiā arce col-
locatos. grauissima deijcit ruina. Angelū illū attēdamus (vt cetera tranſeāt) q; p̄e nimietate splēdorū
sui atq; decoris lucifer appellat⁹ est. cū nullo alio q; hoc vicio ex illa brā ⁊ sublimi angeloz statūe in
baratū delectū scim⁹. Hinc tyrannidē mali hui⁹ cognoscām⁹. Ambitiosus chore ⁊ cōplices ei⁹.
igne diuio succēsi sunt: q; sacerdotū rape voluerūt. datan ⁊ abyron. q; moyſi de ducatu inuiderūt. ter-
ra absorbit⁹ descēderūtq; in infernū viuētes. Oziā q; rex lepra recte p̄cussus est: q; sacerdotū sibi
voluit resurgere. ambibat iason frat onie sumū sacerdotū adito rege. p̄mitterēs argenti talera treceſa oc-
toginta (Nā ois ambitiosus i symoniā vt cōter labit) Is ipse iason quā sniam excepit. quē rite ha-
buerit terminū exitū ve. machabeoz liber docet. Fuit hoc viciū primū luciferi vt dictū est. q; equalē
deo appetijt sedē. Q; quāti hodie feda insequunt⁹ vestigia eius. imo q; pauci euadūt. q;bus dñandi li-
bido nō domicē. sed quē scdmini miserī. Nōne iste est mons in quē ascendit angelus ⁊ fact⁹ est dya-
bolus. Ambitio. subtile malū. virus secretū. pestis occulta. doli artifex. mar ipocritis. parēs liuoz
origo vicioz. criminū fomes. p̄tuitū crugo. cinca scitatis. excecatrix cor diū. ex remedijs morbos p̄

tis cecitate et detestabilis vite in honestate obtenebrati. et heu omni puati lumine cernimus. Adde quod
 oia superat. ipis nobis quod inter ceteros sic lumina in mundo. apostolica sententia lucere deberemus tante in
 lecte sunt tenebre. obscuritas tanta adacta est. ut symonia quod abolim heresis loco habita est semper. tam fa-
 miliaris nobis. tanquam cara effecta est. ut in domo domini incedamus. lateralis auaricia. domestica luxuria.
 amica superbia. libido. voluptas. comessatio in rerum abundantia nobis conuictissima. desidia. ignavia. dei
 statumque nostri obliuio quod nobis ad dignitate ingressus. an per ostium. an aliunde. quod vite progressus. ac tan-
 de rebus confectis. nobis morte obituris quod ex humanis egressus sperandis. consideratio penitus nulla. quod oia
 sedem quod sibi propria collocare in nobis. Quo sit ut ecclesie dei nocetior nemo sit quam nos ipsi dum puerse
 agimus. et nihilominus nomen et ordinem sanctitatis habemus. Ob id. profecto. grauissime nos horredumque ma-
 ner pene. Nimirum si prophetarum. si patriarcharum. si totius scripture reperamus annalia nullum recipimus hominum
 genus quod deus reuerentius arguat. puniat seucrius. Discurrere per prophetas. scripturam lege. quod audies nisi pa-
 stores populi mei puaricati sunt in me. De pastoribus quod discurrunt gregem meum. ut pastores quod pascunt semet-
 ipsos. ut rebus quod opulenti estis in syon. optimates. capita populi. quod ingreditur pompatice domum domini. quod
 domus in lectis eburneis. et lasciuia in stratis vestris. Et reliquid genus plurimum quod si per ocio liceret affe-
 re in medium. mirum certe nobis ipis videri faceret. si que ex nobis pringeret saluari quod principamur et per
 sumus in tantis minis. et in tanta pigritia. in tantis increpationibus et in tanta desidia. Igitur sic nobis maiori-
 bus celi luminibus obfuscatis. in totius orbis misera facie et mundi climata vniuersa. ut alii cecinit vas-
 tes. iam dudum venit dies tenebrarum et caliginis. pinde dies calamitatis et turbidis. atque ut plagit Alanus.
 Incubit fidei vespa mundo. nocturnique chaos fraudis abundat. languet iusticie lucifer. huius viri
 bre remanet umbra supstes. Jam non hypocrites pallia gerunt. sed crimine falleras exuit oculos. nec se iusticie
 luce colorat. sed se iam victum gloriat apte. Lenet reprobum ius probitatis. prius sub vicio victa laborat. vix
 tunc spes exultat oia laxant vicio frena furoris. Inque etiam id ventum est tempus abolim ut impante flo-
 rentesque nequecia. prius non modo prius careat. verum etiam sceleratorum pedibus subiecta concutietur. et in loco
 facinororum suum precipitia luat. Innocentis causa detorquetur in crimine. et sceleratus quisque a facie iudicis victor
 ascendet. Qui multis potest poterat velut purgamenta quodam mundi huius abieci in publicum venire non
 audet. At quod in omnium grassantur perniciem. potentissimi viget tyranni. fulget puerus in folio iudicarie po-
 restatis. et cuncta ei prius instrumenta fordescunt. miser macerque fenerator. infinita auger pecunia. atque
 cuncta velle largiri. tenui assere viuit inglorius. matrone relicta grauitate in luxu meretricios resolu-
 iunt et sanctum Ioseph mulier emula castitatis ad hec persequitur. Et quod frustra multa commemorare. Res-
 cessit lex a sacerdotibus. a principibus iusticia. consilium a senioribus. a populo fides. amor a parentibus. a sub-
 dis reuerentia. charitas a plaris. religio a monachis. a iuuenibus honestas. disciplina a clericis. a magis
 doctrina. studium a scolariis. a iudicibus equitas. protectio a milibus. a ciuibz concordia. timor a seruitori-
 bus. a rusticis comunitas. veritas a mercatoribus. a nobilibz prius. castitas a virginibus. a viduis huius
 litas. dilectio a coniugatis. a pauperibus patientia. Ita agimur precipites per antra criminum et mundi arcate
 tra caligine ceci oberramus. Infidus rerum mortalium status et sine te deus bone calamitosus omne quod vi-
 uimus. Ecce si prius aspiciamus et moribus. fide. sapientia. religione. castitate. ceterisque animi donis clari.
 quos per paucos hec nostra fert etas. reprobos comparatione. tollant e medio. quod nisi caligo inuoluens. plu-
 rima mortis imago et tenebre densissime relinquunt. O tempora. o mores. tempora turbatissima. tempo-
 ra calamitosa. Mores reprobi. mores periti. et cleri et populi. Tempus de quo tandem dicet. Venit sum-
 ma dies et inextinguibile tempus. Tempus in quo intra vetustum prophete raticinium. Omne caput languit
 deum. et omne cor merces. a planta pedis usque ad verticem non est in eo vlla sanitas. Profecto caput emine.
 omnisque vertex. superbia languet. Cor omne a maiori usque ad minorem meret auaricia. Sordescit luxu-
 ria planta vniuersa. ita ut in omni statu gradu et ordine non sit vlla sanitas. sed vulnus et liuor. et pla-
 ga tumens. At qui hodie vulnus lasciuie. castitatis fascia circumliget. est nullus et nemo. Qui pau-
 pertatis medicamine. auaricie liuorem curat. est nullus et nemo. Qui tumorem plagam fastus et superbie so-
 ueat humilitatis emplastro. est nullus et nemo. En feda luxuries quo non penetrant. quo non irrupit
 et regum scandit purpura. sed neque medici preter ipsa togam. Naufragium dulce. leue pondus. grata ca-
 ribdis. Auaricie virum quos non inquinat. quos non tenet insectos. nec plebem transiit vulgus. nec cle-
 ro et superioris ordinis hominibus parcat. In quibus ipsis tanto detestabilis est vicius. quo facul-
 tates ecclesiarum pauperum patrimonia certe noscunt. et sacrilega eis crudelitate subtrahit. quicquam si-
 bi ministri et dispensatores. non domini. non possessores ultra victum subripiunt et restitum. Pestis
 fere demum superbie adeo inualuit malum totum per orbem ut mirabile dicam. cogitatus sit. homini
 mortali. unde iste fastus. ista arrogantia. cuius est erumosa nauitas. cuius vita laboriosa penalitas
 concludit. cuius penalitate penahor cunctis mortis demolit necessitas. cui etiam momentum est car-
 nis gaudium. vita naufragium. mundus exilium. cui preterea vita aut abest aut spondet absentiam. mors aut

instat. aut inuitabilem penam minat. Hinc ergo o patres mundo vniuerso in maligno posito. dei amor
re nullo discrimine vndique extincto. cunctis ab sue prime institutionis origine mirandum in modum de
generantibus. Vnde clades tante. tot calamitates. tot plage in populo christiano. pestes. fames. bella. interna
et externa. ex superioribus facile est cognita. Profecto iustissima censura pater ille piensissimus atque rector
mundi. vltorque equissimus deus. peccatis nostris exigentibus regnare facit super nos hypocritas. qui vicis solo
noie pastorum atque tutorum titulis gloriantur. re autem vera idola potius sunt et simulachra eorum. quorum offi
cia preferunt. permittuntque ut percutiat nos nonnunquam leo de silua: lupus ad vesperam vaslet nos. pardus vi
silet super ciuitates ecclesie. fures dormientibus pastoribus atque tutoribus et loca et gentem. abducat pro ro
to. macet et perdat. Quippe nemine resistente. dissimulantibus vniuersis. idcirco etiam digna dei senten
tia effusa est contra eos principes nostros ita ut errent in inuio et non in via. Nam versi in semetipsos
atroces enses quasi in peridorum in gulis deo consecrare debuerant. proprio sanguine immanissime et crude
lissime fedat. Quasi ideo accincti sint gladijs ut christianum et fraternum semper effundant sanguinem ac im
placabiles lites. perpetuas discordias inter se foueat. et non potius ad vindictam malefactorum. laudem pro bo
norum. ecclesie pacem atque tutelam. Attendite ergo o reges et principes. Nam ad vos deinceps sermo iste meus
hortatorius. Admouentur tandem quantum potuissent dudum possentque hodie recuperari. de amissis locis et ec
clesie subtrahat per thurcos. terre pelagique hoc sanguine quem crudeles manus vestre vel dominandi libidine
vel crudelitate vilescedi vel nocedi cupiditate vel feritate rebellandi. interim fuderunt funditque inces
sant. Neque enim aliud quidpiam inter vos bella suscitatur ut in plurimum aut lites mouet guerrasque. nisi
aut irrationalis iracundie motus aut appetitus inanis glorie aut terrene possessionis ardor. Et certe ut ipsi no
stis. talibus ex causis neque occidere: neque occidere tutum est. sed ad prime periculosum. At pro christi mili
tes qui contra infideles arma sumunt quasi secure quasi sancte: plura domini sui et sponse eius ecclesie prestant. qui
bus metendum nequaquam sit aut de hostium cede peccatum. aut de sua nece periculum quandoquidem mors
pro christo vel ferenda sit vel inferenda. Viles inquam talis et securus interimit et interit securior.
quia et sibi prestat obsequium cum interit et christo cum interimit. neque dum occidit malefactorem. homici
da. sed ut ita dixerim malicida et plane vindex ac defensor reputatur christianorum. In morte enim
pagani christianus merito gloriatur: quia christus glorificatur. Redite ergo ad cor o christiane
religionis tutores. duces fidelis populi. custodes dominici gregis. Expergiscimini queso. cui
gillate animo: intelligite et erudimini qui indicatis terram. Et si fortassis fracti qualibet desperatione
(quod deus auertat) aut alia difficultate vetera illa sancte terre Hierosolymitane. que deplango damna.
refartire impossibile arbitramini (quantum non sit impossibile apud deum. si modo boni emulatores et
suorum vltiores iniuriarum atque blasphemiarum essetis) noua saltem indies et vicina mala que relique partem
atque christianam nostre reipublice inferunt. ardentius cordi accipite. propulsa studio suo. neque semper negligens
da putaueritis ad eius vltima interventionem. Videtis christianissimi principes. que deuenit sit. in que
occidit angulum dentula sit pridem ipsa ecclesia. Et quasi lata in que angusta euaserit. paucis emensis annis.
scitum est vobis. Neque ignoratis que iam in portu consistat. Sed quorum seror? Quid vobis frustra nititur?
Ut ad superiora redeat. ad institutum scilicet mei finem principalem (a quo: quo nescio zelo longius euectus sum)
Ad vos o serenissimi reges et principes. Ad vos quolibet secularium dignitatum magnificos admi
nistratores. hec vna perituncula mea dirigat. hec mihi supplet ad vos deprecatio. ut maiorum vestrorum
videre annalia: dignas memoratu historias relegere: reuoluere fortia facta patrum. non grauemini.
Karoli videlicet quondam magni et christianissimi imperatoris. qui circa annos domini octingentos et du
os. vocatus a patriarcha Hierosolymitano et ab imperatore Constantinopolitano rogatus cum ex
ercitu cupiosissimo veniens Hierosolymam recuperauit. et terram sanctam vniuersam de manibus
bus infidelium eripuit. Hispaniam quoque totam perdomuit. habens secum reges et duces. comites et
miles. omnes gloriosis militie pconibus insignes. Inter quos tamen Rolandus comes Lenoman
nesis miles strenuissimus. in rebus bellicis pre ceteris clarior refulsit. vir diuina memoria dignus qui
mortis sacre compendio ibidem victorioso triumphans: vitam haud dubium possidet beatam. celosque per
uit sanguine laureatus.

Itemque gesta infatigabilis viri et illustrissimi ducis Lotharingie Bosfredi de Bullion cognomi
nati. mere recogitare. que duce iterum circa annos gratie Millesimanaginta nouem Hierusalem eruta fuit. et
ditioni thurcorum subiecta que eam ante cepant et tenuerant per annos circiter centum vel paulo plus. Hic
dux propter eximias suas et pene diuinas fortutes. resque militares optime gestas. primus omnium voto
et consensu factus est rex Hierosolymitanus. in quo regno septem successine reges christiani per octoginta octo
annos fuerunt. Deficientibus tandem auxilijs occidentalium regionum post diutinos sudores: acerrimas et assiduas
duas pugnas cum hostibus atque plurimas perpestas calamitates propter continuos assultus et incursum hosti
les. vel victualium penuriam. Hierusalem iterum a thurcis capta est Anno scilicet domini. M. c. lxxvii. die secunda

65
 Octobris. Sub octauo rege xpiano ibide Suidone. Ac a sarracenis ex hinc vsq; in hodiernu te-
 pus possessa. Eminent aut in dicto exercitu incliti ducis Boffredi. magnifici freres ei? Eustachius
 2 Balduin? Anselm? de ribo more. Boamudus dux apulie. Hugo magn? frater Philippi regis
 francor. Balduin? comes montesis. Robert? comes flandresis. Stephan? comes blesensis 2c. At
 q; vt ait Guibelm? nunq; tot geres i vna coire sumā vife sunt. Opinionē hoim nūer? vicebat. Quis
 estimaret. sexagesies centū milia. q oēs Hierosolymā pgebāt. loca sancta de pte pfidoz virtute ma-
 gna tollentes. sub duce pdicto Boffredo. Preterea memoria dignū est quō anno mox sequenti. id
 est. D. c. lxxviii. post generale cōciliū. Parisius celebratū. ingens militū 2 pditūz multitudo cruce
 signat. ac de diuersis pibus p mare. p terras. loca aduēt trāsmarina. Et paulo post rex francorū
 Philippus. 2 rex Anglie Richardus infinito agmine 2 incredibili apparatu ac procerib; pene vni-
 uersis. ducib; comitib; baronib; militib; archiepīs 2 epīs q plurib; mare intrant. 2 oīs q in mili-
 tia alicui? habebant noīs iter arripit. tantā aliqū fuisse motionē populorū nulla meminit etas. hys
 storia refert nulla. Nā 2 Fredericus Imperator pimus hui? noīs cū filio suo Henrico 2 vniuerso ex-
 ercitu cruce signati. eodē tpe trans mare abeūt. vbi 2 idē impator post multa glorie in penitentiā pa-
 trata. flumū quendāz transiēs ac equo cadēs. vix q; extraxit. paulo post diē clausit extremū. Multa
 sequētib; annis p reges 2 pncipes diuersos. duces q; Bavarie 2 austrie ymā nobili militā tētib;
 nū in pib; illis glorie facta sunt q longū nimis ēēt p singula explicari. Laudādī pfecto sunt viri isti
 in bñfactis 2 generationib; suis. 2 ppetuis pconijs digni a posteris habēdi. quippe q fide deuotiōe 2
 zelo magno in deū inq; terras illas sacratissimas mori. dolētes loca eadē a gentib; p hanari. atq; sal-
 uatorū nri iniuriā. populiq; xpiani obprobriū nō ferētes. militā suā xpianā immo fidei cōstantiā 2
 feruorē in hostes crucis. cōteris fortē 2 strenue manib; fuis immitēs ac validissimis inimicorū
 copijs. pbe. egregie. eximieq; cōprobauerunt. nec antea cessauerūt q; glorias illas terras e manib;
 infidelitū ceptas instar roburissimorū qndā 2 religiosissimorū machabioz. occisis pfidis aut pfi-
 gatis. in xpianā reipublice denuo. v? rede gere ditionē vel saltē conabant. Et q; in suis cor poribus
 immania. pulerūt tor mēta. plurimū ex eis pro xpiano mori. Ideo pcepere meruerūt oīm procul
 dubio immarecensibile eterne glorie coronā. Eorū q o reges 2 pncipes. succello res 2 heredes oīm digni-
 tatib; 2 bonis. ptiū quoz imitatores in morib; effore. Atq; dū corū feruorē fidei/religionē eximā
 inuicissimos amos. pstantissimāq; ac celeberrimā in deū 2 eccliam sanctā. eius spōsam deuotionē
 interlegendā recolitis. Vlos q; ab eoz institutū haud degenerare/rebo 2 factis cōprobate quoz fa-
 ti sanguis 2 stirpe sancta. pgeniti estis. Equidē nō est hodie vt pbeta asserit: abbreviata man? oīs
 vt nō possit nos saluare a pfidis: siue in multis siue in paucis. Deniq; feruor fidei in ppo xpiano nō
 oīquaq; est extinc? Consiliū pteca vob deest minime/s; neq; milites neq; arma deficiūt: neq; de-
 erit sumpt? Quis em fidelitū nō cōcurreret vl rebus vl corpe ad illoz grauissimorū inimicorū nro-
 z extremā nationē. q nil aliud q sanguinē nrm sitiunt. nec eo vnq; satiant. qm tam cōmunis oīm vocat
 necessitas. qm tā publice totū ecclie ad id hortant erumne 2 miserie. qbus nisi occurrat. nec viuere
 nobis mūi erit in occidentis angulo extremo. Si mō fides nobis ēēt zelusq; dei. plurime ēēt ad ma-
 nū copie. diuine apud plerosq; nō pue. multo tā studio 2 tpe pgregate. q in talē expeditionē: si vnq;
 summorū ordinatiōe capitiū indiceret. haud dubiū. deo suoz corda tangēte anio pempto erogarent.
 Res deniq; militari in ecclia dei in pūtiāz ad pme floret rigetq;. Nā studiosissime (tamen vāissī
 me pierūq;) militā milites exercēt. Arma respēdēt. tū mūifica. tū mīifica valde: seculo inuisa porū
 S; 2 fortis auxiliarij de ppo xpiano. oēs. f. volūtarij in lege vob nil dubiū adderent. O xpianissi-
 mi pncipes: si tū pace data. cōpositis piculosis lib; vris. firmatū trengis. rebusq; i ordinē p cos q
 rū intererit dispositis. pari voto. p sensu vnamini. eodēq; decreto. ad hūiles 2 supplices. ac frequētes
 ecclie 2 capitiū summorū vicz pontificū aut impatorū hortatū. sinceros. fideles. 2 paratos vte matris
 defensores vos exhiberet. Quo nā pacto. q alio mō do. fidē obedientiā 2 deuotionē vram. sanctius
 ac fructuosius viliusq; aliter demonstrabitis vnq;. An forte satis officijs vris factū putatis: qz illa
 pbita torneamēta. cruenta spectacula. sumptuosa tyrocina. atq; tū antiab; tū corpiū piculosa. tan-
 to ere 2 studio inuaniū frequētatis 2 amat. Quis oro vob inde bonos? que vilitas? tantis militā-
 re laborib; 2 sumptib; stipendijs p nullis. nisi aut mortis aut criminis. O peritis equos sericis 2 pē-
 dulos nescio q; pannos lorice supinduitis. depingitis hastas. clipeos 2 sellas. frenā 2 calcaria au-
 ro argēto ve circūornatis. 2 cū tanta pompa pudento furore ad mortē sepe pperatis. O quantū sub
 fidij ex huiusmodi vris supbis supfluisq; apparatib; quos in vanitates 2 inānias falsas impedi-
 tis: in infidelitū castigationē cōferret. si in cū scim vsum cōuerteret. Nec 2 alta silia multa: ipi vos p
 vīa prudentia: queso altius pēlare. 2 militā vram. gloriāq; militārē. atq; pncipales magnificentiā: an
 dei potius laudē/ vīam salutē/ 2 glorie cumulū/ ecclie iuuiōnē. pfidoz vindictā exercere. id longe

maiori vob fame erit vñsq̃ honori in enī. ⁊ meōziale phenne. id nōia celebrabit vñ in generatio-
 nes seculorū. id indubitāt vñs pariet afferetq̃ anīab coronā in celis. quā reddet vob dñs in die il-
 la nouissima iust⁹ index. pro q̃ adeo zelatis vt oēm corporū cruciatū ei⁹ pro amore proq̃ fide in vñi-
 onē blasphemorū subire nō formidetis. Vñ nō essent q̃dem necādi etiā ipsi infideles: aut occiden-
 di: si quo mō aliter possent a nimia infestatiōe vel opp̃sione fidelīū cohiberi. Nūc aut multo melius
 est vt occidant: dñs nos p̃d̃re incessantē ⁊ iugulare q̃runt studētq̃. q̃s relinquat virga p̃ctōz sup sorte
 iustoz: ne forte extendat iustū ad iniquitatē man⁹ suas. Dissipent gentes q̃ bella volūt. Abscidant qui
 nos cōturbāt: q̃ loca nra occupāt. q̃ fratres nros dura detinent seruitute ⁊ opprimūt vehementē. aut
 crudelit occidūt. nosq̃ oēs delere de sub celo si possent: sup cūcta desiderabilia gratissimū haberent
 Exerceat vterq̃ gladi⁹ fidelīū: in cernices tantorū inimicorū nroz. ad destruendā omnē altitudinē
 extollentē se: aduersus deū nostrū ⁊ eius sponsam ecclesiā matrē nostrā. ne quādo dicant gentes: vbi
 est deus eorū. Insurgite in eos o fideles ecclesie tutores ⁊ filij. Irruite in hostes xpī ⁊ xpiani nos
 minis. debachemini in eos. debitā acrimonīā exerceite. reddite eis in capita sua sicut nobis ipsi se-
 penumero fecerūt. Forti animo effote magnosq̃. Viriliter agite ⁊ cōfortet cor vestrū. omnes q̃ spera-
 tis in dño: quonīā ipse erit vobiscū tanq̃ bellator fortis: et cōteret inimicos suos ⁊ vños. ante facies
 vestrā. Memortote mirabiliū eius q̃ fecit pharaoni ⁊ exercitū eius in mari rubro. sed ⁊ terribiliū
 iudiciorū suorū a seculo in nationes prauas ⁊ peruersas. q̃bus vindicans vindicauit in illas. suos
 semp de angustijs liberans ⁊ saluans. Qui est in secula benedictus. Amen

Sequit vñso quedāz horribilis. offensa karolo quondā Impatori q̃ caluus cognominabat. et
 quartus post karolum magnū imperiū gubernauit. bonis respectibus hic inserta.

A noīe dei summi regis regū. Ego karolus impator dei dono rex germanorū ⁊ patrici-
 us romanoz. atq̃ impator francoz. Sacra nocte diei dñice post celebratū nocturnarū
 horarū diuinū officiū: dñs irem repaūare ⁊ velle somnū cape. venit vox ad me terribiliter
 dicēs. karole exiet a te spūs tu⁹ modo in hora nō modica. Statimq̃ fui rapt⁹ in spū. et q̃
 me sustulit erat candidissim⁹. tenēs in manu sua glomerē lineū. clarissimū. iubar lumis emittentē: si-
 cut solēt comete facere. qñ apparēt. Lepitq̃ illū dissoluere ⁊ dicit ad me. Accipe fili glomeris micā
 tis ⁊ liga ⁊ noda firmiter in pollice tue man⁹ dextere: q̃ p̃ illū ducris in laborintcas inferorū pe-
 nas. Hoc dicto p̃cessit me velociter. distorq̃uēs fili lucifui glomeris. duxitq̃ in pfundissimas val-
 les igneas. q̃ erant plene puteis ardentib⁹. pice ⁊ sulphure. plumbo ⁊ cera ⁊ adipe. Ibi inueni pōti-
 fices patris mei ⁊ auunculorū meorū. Quos cū pauens interrogare cur tam grauiā paterent⁹ tor-
 mēta? Responderūt. fuim⁹ episcopi patris tui ⁊ auunculorū tuorū. ⁊ dñs debuim⁹ illos ⁊ populū illoz
 de pace ⁊ concordia admonere: semināim⁹ discordias: et fuim⁹ incitatores malorū. ideo nūc incen-
 diū in istis tartareis supplicijs patimur: et nos ⁊ alij homicidiorū ⁊ rapinarū amatores. Huc ⁊ tui
 epī ⁊ satellites venient q̃ similiter amant nūc facere. Et dñs hec tremebundus auscultare. ecce nigerri-
 mi demones aduolātes cū vñcis igneis volebant apphendere fili glomeris quē in manu tenebam
 ⁊ ad se trahere. Sed reuerberantib⁹ radijs illi⁹ glomeris nō valebāt illū attingere. deinde post ter-
 gū meū currētes. voluerūt me aduncare. ⁊ in ipos puteos sulphureos p̃cipitare. sed ductor: me⁹ qui
 portabat glomerē. iactauit sup scapulas meas fili glomeris. ⁊ duplicauit illū. ⁊ traxit me post se forti-
 ter. Sicq̃ ascendim⁹ sup mōtes igneos altissimos. de q̃bus oriebant paludes ⁊ flumīa feruentia ⁊
 oia metalloz genera bullientia. vbi reperi innumerā aīas hoīm ⁊ principū p̃is mei: et fratrū meoz.
 p̃cipitatas alias vsq̃ ad capillos. alias vsq̃ ad mentū. alias vsq̃ ad vmbilicū. ⁊ clamauerūt ad me
 eiugulādo. Dñs viximus amauim⁹ tecū ⁊ cū patre tuo ⁊ cū fratrib⁹ tuis ⁊ cū auiculis tuis facere p̃-
 lia ⁊ homicidia ⁊ rapinas: pro cupiditate terrena. ideo inter ista bullientia flumīa ⁊ metalloz diuer-
 sa genera torquemur. Et cū ad hec timidus accederē: audiui retro me aīas clamare. Potentes pos-
 tenter tormenta patient. Et respecti ⁊ vidi sup ripas fluminis bullientis fornaces piceas ⁊ sulphu-
 reas plenas magnis draconib⁹ ⁊ scorpionib⁹ ⁊ serpentib⁹ diuersi generis. vbi ⁊ vidi aliq̃s p̃is mei
 principes ⁊ fratrū meorū. et auunculorū meorū. dicentes mihi. Deu nobis karole. vides q̃s grauiā
 habemus tormēta ppter nostrā maliciā ⁊ superbā ⁊ mala cōsilia que regib⁹ nris ⁊ tibi dedimus. p-
 pter cupiditatē. Tuncq̃ dolendo cōgemiscerē. accurrerūt ad me dracones: apertis faucibus plenīs
 igne sulphure ⁊ pice volentes me inglutire. At ductor: meus triplicauit sup me filiū. a cui⁹ radijs cla-
 ratis supata sunt ora eorū ignea. ⁊ p̃traxit me validius. ⁊ descendim⁹ in vnā vallē q̃ erat ex vna pte
 tenebrosa ⁊ ardens velut clibanus ignis. Ex altera pte tēta amenissima ⁊ splendidissima vt nul-
 la ratione dicere valeā. Vñ me contra tenebrosam ⁊ flāmiū omam partē: vidiq̃ ibi aliquos reges

de meo genere in magnis supplicijs. Et tunc nimis angustiar? putavi me statim in illis supplicijs de
mergendū a gyganibz nigerrimis q̄ ipam vallē cōflamabāt generibz igniū. z valde tremens: glo
meris filo illumināte oculos meos: vidi e latere vallis paulisp̄ albescere fumū ibiqz duos fontes flue
re. vn̄ erat nimū calidus: alter p̄o clarus z tepidus z erat ibi duo dolia. Cūqz illuc irem filo glome
ris regere gressus meos: intēus sup̄ vnū doliū vbi erat feruēs aqua. vidi ibi patrē meū Ludouicū
stare vsqz ad femora. Et dū essem nimis dolore aggravatus: z angore p̄cussus dixit. Dñe meus ka
role noli timere. Scio qz reuertet̄ rursus spūs tu⁹ ad corp⁹ tuū. z p̄misit te de⁹ huc venire vt videres
ppter q̄ peccata ego z oēs quos vidisti talia toleram⁹ supplicia. vno em̄ die sum in isto feruentis doli
balneo: z altero die trāsmittor in alio isto suauissimo aque doliū. z hoc fit p̄ceibz sc̄i Petri atqz Re
migij. cui⁹ patrocinijs hacten⁹ genus nostrū regale regnauit. Et si mihi subuenieris cito: tu ei mei
epi z abbates z oīs ordo ecclesiasticus. missis z oblationibz z orationibz z psalmodijs. vigilijs z ele
mosynis: velocit̄ liberabor de isto aque bullientis doliū. Nam frater me⁹ Lotharius z eius filius
Ludouicus. sancti Petri sanctiqz remigij p̄cibus iā exempti sunt de istis penis: z iā ducti in padis
si gaudiū. Dixitqz ad me karole respice sinistrosū. respici z vidi duo dolia bullientia alassima.
Ista inqz tibi sunt p̄parata: nisi te emēdaueris z penitentiā egeris de tuis nephandis delictis. Tūc
cepi grauit̄ horrire. Cernēs aut̄ ductor meus in rāto pauore. dixit ad me. seqre me ad dexterā lucis
lenissime vallis padisi. Et cū graderemur cōtemplat⁹ sum in ingenti claritate sedere cū glosis regi
bus lothariū auunculū meū sup̄ lapidē thopaziū mire magnitudis: coronatū diademate p̄cioso. et
iuxta eū filiū eius ludouicū filiter coronatū. Vidensqz me: comiter accessit voce dicēs. ka
role successor me⁹: nūc tertius in impio romanoz. veni ad me. Scio qz per penālē locū venisti vbi
est pater tu⁹ frater meus in terminis sibi destinatis positus. sed p̄ misericōdiam dei ciuissime de illis penis
liberabif. sicuti z nos liberati sum⁹ meritis sc̄i Petri z p̄cibus sancti Remigij. cui de⁹ magnū apo
stolatū dedit sup̄ reges z sup̄ gentes francoz. Qui nisi quisquilijs p̄paginis nr̄e suffragatus fuerit:
iā desinet genealogia n̄ra regnare z imperare. vnde scio qm̄ tollet citius potestas imperij de manu
tua. z postea paruissimo viues tpe. Tūc cōuersus cōtra me Ludouicus ei⁹ filius dixit mihi. Impe
riū qd̄ hactenus tenuisti iure hereditario: debz suscipe ludouicus fili⁹ filie mee. Et hoc dicto visum
est mihi affore in p̄sentiā ludouicū infantulū. Tūc inueniens eū lotharius dixit mihi. talis videtur
esse infans q̄is ille puer fuit quē statuit dñs in medio discipuloz. z dixit. Talis em̄ est regnū celoꝝ
Tu p̄o redde illi potestate imperij: per filiū glomeris qd̄ in manu tenes. Disnodans q̄ filiū de polli
ce dextre mee donabā illi monarchiā omnē imperij per filiū glomeris. statimqz ipm̄ glom⁹ fulgidū
sicut in bar solis coadunatū est totū in manu eius. Sicqz post hoc factum mirabile reuersus est sp̄
ritus meus in corp⁹ meū valde fessus z conterritus.

Prima huius operis pars finit.

**In secundā peregrinationē ab Hierusalem per soli
tudinē in montē Synai ad sanctam katherinā pre
fatio commendatiua incipit feliciter.**

Visquis veteris testamenti sacras legit hy

storias z pentatecū p̄sertim atqz Josue volumē crebro reuoluit. haud pote
rit ignorare neqz ammirari satis. magnificentā glorie sanctitatis dei. et mirabi
lia opa eius. virtutē quoqz terribiliū suozū. memoriā deniqz abūdantiē suauis
tatis eius. q̄bus omnibz deus ip̄e cūcipotens desertū illud inuū z vastam soli
tudinē. in q̄ erat serpens statu adurens. Diplas z Scorpio: atqz plurima mori
bus eozū. illustrauit. magnificauitqz. dū filios israel in terrā quā iurauerat patri
bus eozū Abrahā Isaac z Jacob. p̄ longissimos vic circūitus introduxit. in mansiōibz quadra
ginta duabz. p̄cedens eos in colūna ignis p̄ noctē. z in colūna nubis p̄ diem. panem qz de celo pre
stans eis omne delectamentū z omne saporē suauitatis in se habentē. Nā z petra p̄cussit in deserto
Syna. z fluxerūt aque in abūdantiā. ita vt homines biberēt z iumenta. Pars em̄ dñi populus ei⁹.

Jacob funiculus hereditatis eius. Inuenit enim in terra deserta in loco horrois et vaste solitudinis.
 Circumdixit eum et docuit et custodiuit quasi pupillam oculi sui. Sicut aquila pueros ad volandum pullos
 suos et super eos volitans. Et expandit alas suas et assumpsit eum atque portauit in humeris suis. Huiusce
 modi super rebus late satis facere pagine loquuntur. Que etiam luce clarius ostendunt quanta mons ipse Syn-
 na perfuset dignitate et gloria ob multiplicaria dei magnalia in eo et circa illum exhibita. quanta denique sa-
 cra pandat mysteria: quanta archana preferat. Siquidem Syna mons est in Arabia. cuius pars quidam
 est orbes in terra Hadrian constituitur. Mons perfectio perclarus et excelsus valde in regionibus illis: pascuo-
 sus et optimus ferat herbarum. Fuitque abolim opinio populorum ac fama puerulorum (et quidem haud in-
 anis) deum habitare in eo. Cuius rei gratia et si mons ipse ad pascuam esset egregius: nemo tamen in eo pecora
 pascere presumebat: nemo ei audebat appropinquare. Moyses pro eo ad interiora eius gregem minas-
 set audacius: celebre illud vidit prodigium: igne scilicet ingente rubum comburentem: virorem tamen eius vel flo-
 rem deperdentem minime: neque deum ascendentem in medio vllatenus ramos illius: quandoque flamma vocat et re-
 hemens nimis esset. De quo igne dominus mox ad moysen perantem ut videret visionem hanc magnam: aie-
 bat. Ne appropies inquit huic: solue calciamenta de pedibus tuis. locus enim in quo stas terra sancta est et.
 Duo certe diuino testimonio mons ille satis superque redditus commendatus. Proinde non tam ob sui magni-
 tudinem atque altitudinem scopulorumque peritatem Syna mons scitis hominibus inaccessibilis reddebatur: quod
 ob communem omnium de eo estimationem: quod locus dei esset: tum terribilis: tum venerabilis valde. Cuius ut
 paulo amplius innotescat maxima excellentia: subiecta sacris ex codicibus annotare oportere duxi. quod
 ea quam habemus in manibus perfectio: ab ipso tanquam termino ad quem laudabilior ostendatur: atque plures ei
 trahant in amore. Docet in primis Exodus quod mense tertio egressus de egipto filii israel in solitudine hac
 Synai venerunt: et ibi multo cōsedentes tempore de moralibus / ceremonialibus / iudicialibus preceptis: fue-
 re imbuti. Nam profecti de Raphydim et puenientes usque Syna ibi castrametati sunt: ibi tentoria fi-
 xere et regione moris. Ibi moyses primus vocatus a deo de more in mandatis accepit ut hec filius israel
 annuntiaret. Vos inquit ipsi vidistis quod fecerim egiptiis: quod portauerim vos super alas aquarum et assum-
 pserim vos in mihi. Si ergo audieritis vocem meam et custodieritis preceptum meum: eritis mihi in populum de cun-
 ctis populis. Nea est enim ois terra et vos eritis mihi regnum sacerdotale et gens sancta. Et deinceps
 vade inquit ad populum et sanctifica illos hodie et cras: lauantes vestimenta sua et sunt parati in die ter-
 tium. Diebus tertio descendit dominus coram omni plebe super montem Synai. Constituitque terminos populo
 per circuitum et dices. Laete ne ascenderis in montem nec tangatis fines illius. Dies enim qui tetigerit mon-
 tem morietur. manus non tangent eum sed lapidibus exprimentur: aut cōfodietur iaculis. Siue iumentum fuerit
 siue homo non riuert. Ad iussum igitur domini sanctificato populo tertius iam superauerat dies et mane incla-
 ruerat. et ecce ceperunt audiri tonitrua: ac micare fulgura: et nubes densissima operire montem. clangor
 quoque buccine vehemens precepebat. et timuit populus qui erat in castris. Cumque eduxisset eos moyses
 in occursum dei de loco castrorum: steterunt ad radices montis. Torsit autem mons Syna fumabat: eo quod
 descendisset dominus super eum in igne et ascenderet fumus ex eo quasi de fornace. Eratque mons ois terri-
 bilis: et sonitus buccine paulatim crescebat in maius et prolixius tendebat. Moyses loquebatur: et do-
 minus respondebat. Descendit dominus super montem Synai in ipso montis vertice et vocauit moysen in
 cacumine eius tradens ei decalogum / legemque: et mandata populo explananda. Interea cunctus populus vi-
 debat voces: et lapides: et sonitum buccine montemque fumantem. et preteritum ac pauore cōcussit steterunt per
 cul. venit tandem moyses et narrauit plebi omnia verba domini atque iudicia. Responditque cunctus populus
 una voce Omnia verba domini que locutus est faciemus et erimus obediētes. Iterum ascenderunt Moyses
 et Aaron Nadab et Abiu. et septuaginta de senioribus israel. et viderunt deum israel. et sub pedibus
 eius quasi opus lapidis saphiri. et quasi celum cum serenū est. Viderunt deum et comederunt ac biberunt
 Rursus ait dominus ad moysen. Ascende ad me in montem et esto ibi: daboque tibi duas tabulas lapideas
 et legem ac mandata que scripsi ut doceas filios israel. Cumque ascendisset moyses operuit nubes mon-
 tem. et habitauit gloria dei super synai: tegens illum nube sex diebus. Septimo autem die vocauit eum de
 medio caliginis. Erat autem species glorie domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu
 filiorum israel. Ingressusque moyses medium nebule ascendit in montem. et fuit ibi. xl. diebus et xl. noctibus.
 Quo in tempore videns populus quod moyses faceret descendendi de monte moyses cōgregatis aduersus
 suos aaron ait. Surge fac nobis deos qui nos precedant. Moyses enim huic viro qui nos eduxit de ter-
 ra egipti ignoramus quid acciderit. Igitur Aaron acceptis in auribus aureis a populo fecit ope fu-
 sorio. ritum constabile quem adorantes atque immolantes ei hostias dixerunt. Isti sunt dii qui israel qui
 te eduxerunt de terra egipti. Pro quo reatu percussit dominus populum cecis et eis milibus hominum non pau-
 cis. Ex quibus oibus et his similibus liquido patet (ut in summa dicam) naz plurima breuitatis
 gratia pretere necesse est. tamen memoratu digna) quod apte et recte mons ille mons diuine habitatio

nis appellat et angelice frequentationis. mons lumen et inflammationis. mons nubes et caliginis. mons
 pluuie et rois. mons pascue et refectiois. mons sapientie et eruditionis. quia de illo monte dominus et
 populus instruebat et ei legem conseruebat. mons misericordie et promissionis quia inde bona inaudi-
 ta populo promittebat. mons iusticie et communicationis. qui timores insipientibus inferebat. Unde mons
 fuit fulguris et horuscationis. mons tube et clangoris. mons amici. id est confederationis. quia mediante
 lege populus ibidem sibi sempiterno federe vniebat. mons mundicie et puritatis. mons leticie et iocunditatis.
 quia nulli ad illum montem accedere poterunt nisi qui mente et corpore mundi erant. illi etiam qui munde
 erant coram domino cum leticia comedebant et bibebant. mons clementie et pietatis sive propiciationis. mons
 sacrificij et orationis. nam ibi domino immolabatur pro peccatis moysi et supplicationibus dei sibi placatus
 et propicius audiebant. Et reliqua id genus multa. que si omnia ordine et numero suo euoluere non mo-
 do ante diem clauso componeret vesper olimpo. Sed et dies et anni me deficeret et plurima carta.

Quod reliquum est (tamen si superiora excellencia sunt et maximam preerentia dignitate non minime laude
 prestat. Quod nimmo preclarum reddit montem illum et famosum perque celebre. quod videlicet diue et inclite vir-
 ginis et martyris katherine sacros cineres et venerabile corpusculum per trecentos ferme annos suo ha-
 buit in vertice locata. mebrarum virginea in eo manibus angelicis reposita. in monumeto ab eiusdem mira-
 biliter facto intra quod diu et diu deuotissimas christi exultantibus celebrare. Hodie in monasterio quod
 in eiusdem montis pede situm est insigni. in sacrophago conseruat. Alme eiusdem virginis et martyris quis
 quis deuotus amator fuerit et cultor. iter illud quamquam graue et laboriosum facile estimabit. pro amore
 superabitque. Eam pro qua non amaret quam Iesus eternus amor dilexit plurimum. eamque ad amauit. et ex-
 uir a iuuente sua sponsam sibi assumere. et amator factus est forme illius. Eiusce nobilis et pulcre atque pri-
 dentissime virginis katherine clarum originem. antiquam familiam. alti sanguinis decus quam sata fuit. vixit
 cui rex carne pater. reginamque mater erat. atque externa fortune corporisque bona quam ille semper precepit. re-
 hoc in loco obmittit transiens silentio. hac potissimum ratione quod iuxta gentilis poetę sententiam. Ad celsus
 admirabile cum christo eius a teneris annis desponsationem. Quis inaudita sapientiam ab hoc fimo
 genere ut in plurimum alienam sufficienter describere poterit. Constat equidem neminem fugit quod inter cun-
 cta laudabilior mulierum preconiis sapientia prestat. quod fallax gratia et vana est pulchritudo. sed mulieris
 mens dei ipsa laudabilis. Timor autem domini initium sapientie. Et quamquam hac in re plures in historiis cla-
 re reperiant mulieres. katherina non supradictis vniuersas. ob id profecto pre cunctis et veneranda et
 amanda. Vultis quidem sapientie studijs incubere. multe celebres fuisse in ea. sed nulla katherine no-
 stre comparat ne diu erum equaratur. Nec filie Cyri et Dionysij mater Tanaquil. Calpurnia. Cethe-
 rea. Thuburtina. aut relique Sybilles equaratur. est ampla laus in historiis. nec Lesbia sapho que tempore home-
 ri in poetria claruit. a qua et saphicis carmine nomen accepit. nec Larentia que virgilij maronis pre-
 bus conueruit vitam christi passionem et resurrectionem quam luculenter. nec Aurelia que et androgenes dicendi ar-
 tis peritissima. que se accusata egregie defendit. nec Baya fromea lucij vixit oratoris. que
 patrocinitio fuit in periculo. nec Augeria medicine doctissima quam romani plurimum venerant. Ta-
 ceo de reliquis videlicet Iude. que colere agros prima edocuit. et lini filaturam tenebris inuenit. litterasque in
 egypto prima ipsa excogitavit. quamquam nympham carmenis nicolstrata nuncupata Jonij regis archadie fi-
 lia secuta litteras ipsas latine tradidit. et copulam earum ad inuicem adinuenit. Minerva lanificium et tex-
 turam eius excogitavit. Ite numeros cyfras et figuras algarissimi eadem ipsa adinuenit. que olei usum res-
 perit. currumque et rerum militarium doctrinam fuit. Hoema foror Thubal artificia reliqua dedit. Ceres dea
 terre terram colere seminare et metere docuit. Irenes cratini pictoris filia ipsam in illa arte excuperavit.
 Marcia pharaonis lapicidas et pictores omnes excelsit. et Sopolim et Dionysium qui in ea arte prestant.
 cuius quidem marcie adhuc sculpte et pictę imagines miro ingenio inueniunt. katherina omnibus pre-
 eminere. omnes sapientia antecellit. omnes scientia vincit et excuperat. quam ipsa non tam litterarum acquisiuit stu-
 dio et ingenio. quam desuper infusam accepit. habuitque (quod preclarum est) gratissima eloquentia exornata.
 qua etiam tales tantosque mundi huius eruditissimos viros. disputando conferebat. non modo deuicit et con-
 fuit. sed et in stupore adduxit et extasim. atque in fide viamque veram reduxit. Quos etiam ubi igni quod
 adiudicatos iniecisset sed nec pilis aut vestibulis leuissimis vero corporibus. ad supera transiit. ipsa
 post plurima supplicia gaudenter tolerata. ad decollandum tandem est ducta. ubi ad celum tendens oculos
 collis submisit gladio. oransque dat gloriam deo. Expecto inquit per te gladium Iesu rex bone. Tu
 meum colloca in paradysum spiritum et fac misericordiam meam agentibus memoria. Oratione finita vox
 de celis insonuit dicens. Veni electa mea intra thalamum sponsi tui. qui postulas imperasti. que laudant
 salui fient. Ita percussa gladio dat lac pro sanguine collo. quam manus angelica mox sepelivit vertice
 syna. Vmbraque virginis olei sicut iuda salubris. O vere virgo et martyr veneranda. O vere pater

nū gemma p̄fulgida. O vere sponsa regis regū gl̄iosa. O vere viua christi hostia q̄ sua venerantibz
patrociniā impetrāta haud dēnegat suffragia. Et in quā memoria sacra q̄ fauilla et si nulla alia ef-
ficeret q̄ montē Syon exornaret illustrarentq̄. haud iniuria deuotos illac pegrinos suisq̄ amantes p-
trahere posset. Sed ita ad alia mihi pperanti hec q̄ incognita sunt nemini censui p̄mittenda.

At p̄o monte illo sacro plu strato q̄ extat iocundū scitu. visuq̄ ppulchrū. in reditu famosum illum
ballami ortū in Bathera. ortū in quā cōclusum. fontēq̄ marie. fontē scz signatū. Quā dictus ortus et
nulla alia ex aq̄ irrigat introire et p̄spicere. et inibi. tū fructus eius delectabiles. tū suauissimū odorēz
de gustare. Venire posthac in Babyloniā egypti atq̄ Chayrū vrbem sarracenoꝝ p̄stantissimā/
maximā/populosissimā. bonisq̄ oibus et opibus mūdi hui⁹ referatissimā. vbi et eozū potētissimus re-
sidet Soldanus. Hare itē rubzū accedere. inq̄ eo baptisari exēplo veterū. illo p̄cipue in loco quē
filij israel siccō p̄trahere pede. Demū paradiso nobilissimo et secūdisimo illo Hilo sine Sion flu-
uio q̄ totam inebriat influitq̄ egyptū et germiare eā facit redditq̄ q̄ fertilē p̄transito. tandē in anti-
quissimā olimq̄ clarissimā descendere ciuitatē Alexandrinā vñ nauigio iterū venis venetijs. et po-
stremo in suā se q̄sq̄ recipiat pegrin⁹ patriā et edē. magnifice q̄as agēs deo et p̄gini sacratissime ka-
therine. q̄ tali et tāto dign⁹ habit⁹ fuerit dono. post visitata. s. loca illa multo sudore et p̄ varios casus.
et tot discrimina rerū. reuocare aīn mēsuq̄ mittere timorē. For san et hec em̄ olim meminisse iuuabit.

Atq̄ p̄ntem pegrinātionē aggrediar describendā. haud ab re duci p̄mittendā formā
cōtract⁹ habiū cū dñis de Hierusalē. sup̄ salua guarda nob̄ p̄stāda. saluos cōductu vsq̄
ad sanctā katherinā. et inde reductu vsq̄ Chayrū. Eiusmodi autē cōtract⁹ fieri debet q̄
totius ante scz recessum patroni et cōperegrinoꝝ. p̄iūbo ip̄o patrone et patre Guardiano
monasterij mōris Syon. eo q̄ post patroni recessum et cōfratrū. pagani remanētes pegrinos p vo-
to et libitū suo circūueniētes angariaret in pecunia exoluēda. Igīt cōuenientes cū p̄fecto seu locū
tenente Soldani in Hierusalē. qui tūc tempis existens. Haydon vocabat et maiori Calino. id est
magistro hospitalis peregrinoꝝ. qui et miles. cui nomē Sabathytanco. sub die. xviij. Julij. talem
cum eis insinūus contractum.

Item in p̄mis saluū nobis pollicebat p̄stare conductū ab Hierusalē vsq̄ ad sanctā katherinā.
et inde denuo vsq̄ Chayrum. qd̄ ipse propria in persona et suis expensis ac sumptibus nos vellet
comitari ab Hierusalē vsq̄ Bazeram.

Item q̄ de omnibz theloneis siue vectigalibus et exactionibz p̄stādis ab Hierusalē per viā illā
vsq̄ Bazeram. ipse pro nobis de suis satisfaceret sumptibz et pecunijs. Alioquin in eiusmodi soluē-
dis peregrini a paganis valde grauarent.

Item q̄ vnicuiq̄ peregrinoꝝ pro equitatu asinūz disponeret cū ductoꝝ eozundē qui scz ductores
mueret ab ip̄is appellati sibi ip̄is et asinis suis ab Hierusalē vsq̄ ad sanctā katherinā. et inde denuo
vsq̄ Chayrum de oibus necessarijs victualibus scz et pabulis. et alijs huiusmodi prouideret nisi
forte sponte propria. peregrini eis quidpiam ministrarent.

Item q̄ oēs res n̄as puta vestimēta et cibaria suis expensis deferri faceret ab Hierusalē vsq̄ sepe
dictā ciuitatē Bazeram excepto solo vino. qd̄ ip̄i nos nostris sumptibz nobiscū ducebamus.

Item q̄ de camelis in p̄fata ciuitate nobis prouideret suis in expensis qui omēs res nostras porta-
ret vsq̄ ad sanctā katherinā. et inde denuo vsq̄ Chayrum. Velius em̄ valent cameli ad onera por-
tanda p̄ loca illa deserta q̄ asini. vtpote iumenta robustiora et laboribus aptiora q̄ asini.

Item q̄ nobis vñ de suis familiaribz deputare q̄ nos loco sui comitaret a Bazerā vsq̄ ad sanctā
katherinā. et inde vsq̄ Chayrum. qui sic deputatus minor calinus cognominat. cui nos per viā il-
lam de victualibus prouiderem⁹. iuxta condignū et fm̄ merita eius.

Item q̄ cuilibet peregrinoꝝ vitem vñū disponeret pro aqua deuēbenda per desertū. Nam ad plu-
res sepe dies nūq̄ aqua in viā illa reperitur.

Item q̄ papilionē nobis siue parū tentorium disponeret. quod per stationes singulas vbi liberet
contra estum solis figere in locis desertis possemus.

Item q̄ qlibet n̄m ip̄i p̄fecto siue trutzelmāno p̄dicto. p̄ saluo cōductu theloneis et oibz atq̄ singu-
lis sup̄ memoratis. xxiij. p̄solueret ducatos. mediā qd̄ parte eiusdē summe in Hierlīm dāns. reliquā
do i gazera postq̄ ibi de camel⁹ et alijs sup̄ tact⁹ nob̄ puidisset iuxta p̄dictū et iuxta tenorē p̄uētiōis et
Itē tot⁹ ille cōtract⁹ in scriptis redactus sigillis dñi de Hierusalē et maioris calini in cācellaria fuit si-
gnatus et munitus. et tamen vt fieri solet a paganus illis male seruatus. Exposuim⁹ autē pro littera
sic sigillata duos ducatos.

Id etiā diligēt est aduertendū q̄ peregrini q̄ ad sanctā volūt katherinā p̄ficisci. si absq̄ alioꝝ cōfra-
trū suoz. offensa q̄ redire et repatriare decreuerint fieri pōt. nō debēt eis comitiū p̄stare ab Hieru-

6
salē vsqz Joppen siue Japha: sic aliqui pegrini facere cōsueuerunt. cōfratres suos vsqz ad galeas de
nuo ex amore cōducēdo. Nō idcirco dissuadet ne fiat. qz cū pegrini multis sepe afficiant iniurijs z
molestijs a paganis. cōtingit nōnunqz q ipsi se vlcisci z vindicare qrentes vbi possunt. anteqz in ga
leas reuertant insulsi aliqui faciūt paganos inuadēdo z quādoqz vulnerādo zc. et ita cursim galeas
as intrādo zc. Cuius rei gratia ipsi infideles se vlciscunt in peregrinos remanētes. quādoqz etiam
eos interficiendo. Unde cōsultus videt q remanētes peregrini rogatos faciāt recedentes quatenus
ppter deum z eorū salutē patiētiā seruet. z nūqz vltionē sumant de paganis. ne dum ipsi recedentes
euaserint. remanētes periclitent vt sepenuero compertū est factum fuisse.

Je igit. xxij. Julij q erat festū scē marie magdalene cōperegrini fratres nri Hierosolymā
erētes ad galeas reuertebant q in portu Joppensi eorū reditū expectabāt. Hos vō videt
cet decē z octo ex oī illa multitudine. deuotiōe z desiderio affecti sanctā visitādi katherinā
in mōte Synai. aliqz loca plustrandū. remāsimus Hierosolymis. xxiiij. dieb. vebement
te estū z intēsum solis calorē memētes. q nos iter illud graue p desertū tūc arripe phibebat Illis au
tē dieb. intermedijs crebro z sepenuero sancta visitauim⁹ loca in Hierusalē z circumquaqz.

Sunt autē nomia eorum qui remanserūt z ad sanctā katherinā simul perreperūt ista. Que vñam
atqz vñam sunt scripta in libro vite.

Dñs Johannes Lomes de Solms dñs in Wynzenberg. omnib. quidē etate iunior. sed aīo nō
minimus. z nobilitate nulli aliorū secundus. immo omnib. preclarior priorqz.

Dominus Bernardus de Breidenbach tūc quidē Camerarius nūc vō etiam Decanus sacre mes
tropolita. ecclesie Boguntinē. huius operis auctor principalis.

Dominus philippus de Bicken miles.

Cum his erat inter ceteros eorū familiares pictor ille artificiosus z subtilis Erhardus Rewich de
Traiecto inferiori qui oīa loca in hoc opere depicta docta manu effigiamit.

Dominus Bazimirus cognomento sinasimus de Roppelstein z dñs in Hoineck.

Dominus venerandus de mernaue baro.

Dominus Caspar de bulach miles.

Dominus Georgius marz miles.

Dominus Nicolaus dictus maior in kurt miles. Cum quibus pter alios eis seruientes. erant etiā
duo fratres minores Paulus z Thomas multarū linguarū perit.

Dominus Henricus de schawenberg miles.

Dominus Caspar de Sienli miles.

Dominus Sigismundus de marzbach miles.

Dominus Petrus velsch miles.

Dominus Johānes lazinus archidiaconus z canonicus ecclesie transiluanensis in vngaria.

Pater Felix fabri de ordine predicatorū. sacre pagine lector Ulmenis z predicator egregius. q etiā
antea in sancta fuit terra: multa expertus.

Je itaqz. xxiiij. Augusti. q erat festū scī Bartholomei apli rebus oib. p desertū nob. neces
sarijs disposit⁹: hora vespaz sanctā ciuitatē Hierosolymā. z cūctā ferentes suppellectilē nō
strā in asinis: in Bethleē post solis puenim⁹ occasum. In quātis autē fuerimus angustijs
intē viam istā parūā faciendū ppter insidias paganorū z laborē habitū cū vino qd nos du
cebam⁹: silere malo qz recitare. bono respectu. Mansim⁹ autē biduo in Bethleē z oīa sancta visitauim⁹
mus loca: de quibus supra mentio est facta.

Die autē illucelcēte. xxvij. Augusti erētes de bethleē inclinata iā die in veterē venim⁹ ciuitatē eb: on
vbi etiā scā accessim⁹ loca: speluncā scz duplicē z agrū damascenū: z reliq. supra memorata. Pter
tim autē monasteriū scī Georgij qd greci monachi inhabitāt intrauim⁹. in q z cathena ē eiusdē mar
tyris almi: hñs anulos. xxxix. quā sarraceni multū venerant at circūponūt collis eorū. q a demonijs
verant z frenic⁹ q ex eo cōtactu statim liberant. quā z nos nris apposuim⁹ collis exēplo sarraceno
rū puocati: q tridē aī nos faciebāt. Illic. ppe vestigia equi scī ipsius Georgij manifeste z clare adhuc
videntē terre impressa vbi quondā equitauit. de qua terra paululū asporauimus nobiscū.

In crastino vō id est. xxvij. Augusti mane ante lucē egressi tota ambulauim⁹ die vsqz post solis oc
casum vsqz ad locū quendā vbi inuēta solitaria z grādi quā dā domo nocte eadē māsū in illa. Ibi
terminant mōra. z incipit planicies fructifera sat̄ amena. Faciēdo iter illud trāsuiim⁹ secus qdā
castellū qd ad scīm Samuēle nūcupat. Inde ad sinistrā est oppidū scī Abzabe dictū. vbi z hospis
tale quoddā est insigne sub ditiōe sarracenorū. ex q oibus aduētantiū z elemosynā petentiū quarū
cūqz etiā nationū vel sectarū hoib. panis pbet z oleū cū aliq. pulmētario zc. Ibi p singulos dies mil

le ducenti panes coquunt qui pauperibus erogant. Expense autē que per annū in huiusmodi elemō
 synas ibide sunt ad. xxij. milia ducatorū cōmuniter ascendunt.
 Die altera id est. xxij. Augusti q̄ fuit decollatiōis sancti Johānis. mane surgētes p̄fici scēbamur in
 Bazerā ciuitatē et venim⁹ ad eaz panlopost meridie: nec m̄ intrauim⁹ donec aduersa peraseret: cōsilio
 ipsius trutzelmāni acq̄scentes. q̄ id nob̄ dissuasit ne forte dñs eiusdē ciuitat⁹ vna nobis surripet v̄
 sepe antea fecit pegrinis. Inter pagendū illa die ad multas venim⁹ cisternas ex q̄b⁹ magno cū la
 bore sarraceni haustas aq̄s porrigūt pegrinis ppter deū. Iuxta hāc ciuitatē Bazerā in ingressu ficul
 neā quandā vidim⁹ mire magnitudis: p̄sertim in latū. q̄ septies i anno pducit ficus: et dicunt ficus
 pharadis. Itaq; cū sol occidisset ingressi sum⁹ ciuitatem cū sarcinulis nr̄is: et cū magna difficultatē
 domū inuenim⁹ in q̄ manere optune possem⁹. Dom⁹ em̄ cōsucta pegrinoz fuit nimis angusta pro
 tāta hoīm et bestiaz multitudinē capiēda. Tandē in curiā quandā sordidā et plenā laterib⁹ ex luto
 cōfectis detrusi: nocte illa et seq̄ntib⁹ oībus dormiūb⁹ sub diuo in terra. Ibiq; mansim⁹. xij. diebus
 tedio marimo: egritudinib⁹q; grauib⁹ affecti: q̄a malus aer est ibi. fallacis q̄z dolis atq; fraudib⁹
 a Calino n̄ro et alijs infidelib⁹ multipharie fuim⁹ circūuēti et v̄tati. de q̄bus lōgū cēt sc̄i ibere p̄ sin
 gula. Est autē Bazerā ciuitas duplo maior et amplior in circūferētia q̄ hierosolyma: sed impar ei in
 edificiōz struētura. Et distat ad duo dñat milia italica a mari. Eratq; q̄ndā metropolis pbi
 listinoy. Baza dicta. de q̄ habet Iudicū. xvi. q̄ Samson ibi ad mulierē ingressus quā adamauerat
 cū id p̄ceberet apud philistim: circūdederūt eū posius custodib⁹ et insidijs: vt extēntē mane occi
 deret. S; samson nocte cōsurgēs media: apphendit ambas fores porte cū postib⁹ suis et sera. impo
 sitaq; humer⁹ portauit ad veritē mōtis q̄ respicit hebron. Postea idē delus⁹ p̄ dāllā quā adama
 uit q̄ habitabat in valle forēb⁹: capms. et crinis sibi oculis ducit⁹ fuit in hāc ciuitatez vbi cū philistei
 vincerēt cathenis et claus⁹ in carcere molere fecerūt. Tandē adduct⁹ corā principib⁹ philistim et oī
 frequētia vt luderet: inuocato deo suo: apphendit ambas colūnas q̄bus dom⁹ oīs imminēbat in q̄
 agebat cōuicta p̄ ei⁹ capitiōē. Alterā dextera alterā leua tenēs. et cōcussit eas adeo fortit⁹ q̄ dom⁹ ce
 cidit sup oēs principes et ceterā multitudinē q̄ ibi erat. Nā de tecto et solario circūter tria milia homi
 nū varijsq; sectis spectabant ludentē samson Et ita multo plures interfecit moriens q̄ ante viuis
 occiderat. Domus autē illa templū dagon erat: cuius adhuc hodie ibi cernunt ruine.
 Die tandē. ix. septēbris extra ciuitatē secessimus in campū vbi cameli stabāt. xxij. nobis p̄ tru
 zelmānū dispositi. q̄ et tūc a nobis recedēs Hierosolymā repedabat. calino minori in locū suū sub
 rogato. qui deinceps nos duceret reduceretq; iuxta conductum.
 Die vero. x. septēbris de cāpo illo nos mouētes: p̄ planicies p̄cessimus. habētes mare magnū
 ad dexterā: et terrā sanctā ad sinistram. contra nos p̄o ad plagā meridionalē desertū magnū et vastam
 solitudinē in quā conabamur. Perueniētes aut iuxta quandā villulā Lebhem dictā: ad vnā milia
 re de Bazerā ibi nocte mansim⁹ illa ppter infirmos nostros: q̄ lento gradu incedebant fuitq; tenō
 rīs discurrem⁹ per regionē ad colligendū paucula ligna. Neq; em̄ sunt illis in locis nisi arbutule
 aride: quas radicibus enellētes cōportauimus in fomentū ignis pro coctione rē. Et quidē in loco
 illo putens magn⁹ et altus: sed aquis vacuus. de quo dicunt beatā virginē cum puero Iesu et Jo
 seph dum in egyptum fugerent aquas haussisse et ibi p̄noctasse.
 Inde mane crastino id est. xj. septēbris surgētes trāsiuim⁹ p̄ zabulosam planiciē adeo spaciōsam q̄
 nō vidim⁹ cuius finē nisi ab occidēte vbi mari magno cingebat. tandē in regionē q̄ndā venim⁹ q̄ liri
 gua arabica Lawatha appellat⁹: s; latina Lades. Ibi in clino cuiusdā areno si mōticuli fixi tentoz
 rīs māsim⁹: dispositi itē in regionē p̄ lignis colligēdis vt pus. et afferebat nob̄ aqua in vtrib⁹ a lōge
 q̄ nausce et abhoiatiōi nob̄ q̄ refrigerio magis erat ppter ei⁹ corruptionē in vtrib⁹. Eadē nocte plu
 uia parua habuim⁹: q̄ nū rarissima est in locis illis. Porro inter p̄cedendū terra magis ac magis de
 ferta fieri et homib⁹ inhabitabilis incipēbat. Nā et ipsa eadē die in verū venim⁹ desertū: in q̄ nunq̄
 habitauit hō: nec morat⁹ est filius hoīs. vbi terra nec arari potest nec feri. p̄ quā p̄grediendo nō vil
 lam/nō ciuitatē/nō oppidū/immo nec domū: aut tuguriū vidimus. nō agros/nō vineas/nō hor
 tos/nō arbores/nō nemora aut siluas: sed terrā solis ardorib⁹ adustam: sterile penitus et infructuosā.
 fam. torrentib⁹/collib⁹ et montib⁹ abundante: qui horrozis specie et mortis imaginē p̄deserūt. Vidi
 mus sepienēro p̄ desertū quasi fumū maximū quē ab ignib⁹ ascendere putabam⁹: sed in dies exp̄
 riēbamur hūc pulueris et arenę tenuis et subtilis q̄ a vento mouebat esse elevationē. Nam et inde ple
 runq; monticuli sunt: et vbi hodie viā est plana: cras monte collecto: ex arena vi ventozū agitata
 mons est et locus inuius factus.
 Ita p̄cedentim p̄fiscēdo venim⁹. xij. die septēbris in locū dictū Bayon. vbi in torrēte lato de so
 lo albiſſimo fixim⁹ papilioes. nec alia nob̄ erat aq̄ nisi in vtrib⁹ corrupta. nec panes alij nisi p̄xt

45
mates sine biscotib. nec ligna pro igne/nisi radices herbarū. et oīa que de Bazera recentia tulimus
defecerant. Eodem sero arabes nostros vidimus sub cinericiis coquere panes.

Rursus die. xij. septēbris in torrentē magnū incidim⁹ ab utroq; latere montib⁹ cinctū quē arabes
nominant wadalar: vbi colloquuntur in copia magna reperimus.

Sequenti die q̄ fuit. xiiij. septēbris vastiorē solitudine q̄ heri et nudius tertius intrauim⁹: vbi deinceps
nec boīes nec bestias vidim⁹ aut aues: nisi dūtaxat struthiones q̄ morant in deserto. venimusq; int̄ al
tissima montana et sterilissima nō nisi limpidissimis et abruptissimis petris coagulata. in loco areno
so magare dicto tentoria figētes: mōtes p̄o pro sui singulari vastitate arabice gebelbel nūcupant.

Porro die. xv. in desertum rigidissimū et frigidissimū contra morē orientalium regionū venientes:
manimus in loco vbi gleba erat albiissima et petra quasi creta. zabulum p̄o quasi calx postq; extin
guatur. et vocat locus ille arabice mynscheue.

In crastino. id est die. xvj. septēbris processimus p̄ regionē nimis et rigidā et latissimā q̄ contra oriē
tem finē nō habz quā eques transiēs nō potest in duob⁹ mensib⁹ venire (vt ferebat) vbi hoīm sita
bitatio. nec tñ illa inuēta finis est illi⁹ deserti. estimaturq; a nōnullis q̄ sit p̄o torride zone q̄ duret vs
q; ad paradysum terrestre. die illa in extremitatib⁹ eius ambulātes venim⁹ in alberock.

Die vero sequenti id est. xvij. septēbris in mesimar ad radices montis eminentissimi quem nomi
nant caleb qui artificialiter videbatur factus.

Indecedentes die. xvij. septēbris pambulata terra saluginis vbi ros/mōtes/valles/saxa et are
na instar salis sunt. venimus in torrentē quē aquosum dicebant sed nō erat.

Die vero. xix. septēbris in montana venim⁹ quib⁹ alonge vidimus montē dei Dreb et Synai ad
leuā: ad dexterā vero mare rubrū. Nam distabant a nobis adhuc quattuor diebus. Ibi facta collati
one descendim⁹ pedites ppter p̄ruptas petras et saltus p̄cipites: viam valde periculosa: et mani
mus in loco qui dicit Ramathym p̄ diem vnā et noctem ppter infirmos: in cauernis suppendenti
bus petris latitantes. nec erat ibi aqua nec arbores aut virgulta.

In crastino. id est. xx. septēbris diluculo surgentes montana asperrima ingrediebamur. vbi nihil
nisi arbores quedā valde spinose erāt: que tūc temporis florescentes locū optimo replebāt odore vnde
q̄si recreabamur. Dicit quidā de illis spinis dñicam coronā p̄lexam fuisse. et ideo de illis assumpsi
mus nobiscū. Porro mōtes illi ex vtraq; pte vallis nō modo steriles erāt sed petrosi et scopulosi su
pra modū micatū coloris rubei et nigri. et videbant saxa in solis refulgētia quasi essent oleo inuncta.

Ibi grandē bestiā vidimus maiore camelo: et asserbat calinus noster eā esse vnicorū. Ibi etiā pa
storē prosperim⁹ minantē gregē p̄ trepidinē mōtis qd̄ mirabile fuit in oculis nr̄is: eo q̄ diu hominē
nō vidissem⁹ aut bestiā saltē domesticā. Advesperascente die manimus in loco dicto scholie.

Porro hos inter labores et viarū difficillimā et discrimina hanc solā meritis laudē dubiū beatiss
me p̄ginis et martyris Katherine habuimus cōsolationē q̄ stellā quandā ceteris fulgentiorē post
mediū noctis semp in plaga vidimus exurgere meridionali: quā stellā sancte Katherine appellant.
Hec supra montē Synai itans viam nobis ante diem demonstrabat. et quādoq; ab ea declina
uimus viam nostrā plangari habuimus indubitatū.

Tandē die. xxi. septēbris cōtra meridiē: vallē quandā ingressi montē sc̄m Synai cūctis eminēti
re montib⁹ in p̄te montū vidim⁹ eleuatū. in cui⁹ aspectu gauisi fuim⁹ vltra modū. verumtū longe
adhuc a nob̄ aberat. neq; vllā p̄ticulārē determinationē in eo cernere potuim⁹: s; dūtaxat molē ipsam
vidim⁹ sub obscurā. Porro cū sol iā ad occasum vergeret. venim⁹ in locū dictū ab alharock et est pla
nities magna: altis montib⁹ vndiq; cincta. signant a pte meridionali. et ibi tentoria fixim⁹ et noctem
egim⁹ illā. Dicit autē q̄ in illa planicie moyses custodiebat greges Jero socii sui. Et vidim⁹ in pe
tra cauatūrā in q̄ dicit ipse vir sc̄us sedisse frequent et dormiisse. De illo em̄ loco totā poterat pla
nitiē facile p̄spicere et creditū sibi gregē. Credendū est etiā q̄ dom⁹ et habitatio Jero sacerdot⁹ ma
dian et templū idoli sui nō longe a campo illo distabat. Posuim⁹ autē tentoria nr̄a cōtra viā que ducit
inter alios mōtes p̄ vallē ad interiora p̄ quā moyses suos minabat greges ad montē Synai. p̄ quā et
nos trāsiri in crastinū eramus.

Altera die q̄ est. xxij. septēbris valde mane surgētes ad interiora deserti. p̄ficiscebamur p̄ vallē abru
passimis petris clausam. et venim⁹ ad aliā planitiē arenosam de ruffa arena sicut et mōtes rubei erāt
in regione illa. Erat autē planities illa lata et vallis lōga attingēs radices sc̄m mōtis Synai. et in hac
valle credunt filij isrl̄ habitasse et p̄ tribus et familias suas tabnacula fixisse illo tpe q̄ moyses cū dño
in mōte loquebat. Vidim⁹ etiā locū eminentē sup̄ petrā in modū cathedre p̄dicantis. In q̄ dñs moy
ses postmodū p̄mulgasse. Cū autē vallē illā ascenderem⁹ adheserūt nob̄ multi arabes nobiscū ad lo
cū ad quē festinauim⁹ p̄perātes: nec aliqd a nobis exigerūt. Igit cū ad radices altissimorū montū

plata vallē cōtra austrū viā facerem? cōuertimus nos ad quandā vallē angustā et pfundā sarosam
et asperā. camq; intrāvim? lento graduico q; via mala esset maiorē in modū. In pēssu pō monaste-
riū ante nos habuim? sancte katherine in radice mōtis synai sitū. ad cui? cōspectū ingenti gaudio et
vltā q; credi pōt leticia magna fuim? affecti. Quā multis iā mēsis dieb; domū vel habitatiōē ho-
minū nō vidim? vllā. et nūc exoptatū pridē nrm pegrinatiōis terminū ad quē sub oculis habebam?
Itaq; monasteriū ingressi et a monachis charitatiue suscepti cūctam nram suppellectilē et sarcinas
vniuersas ad cellas ingulim? nob assignatas. Horq; ad audiendā missam in capellā festināvimus
latinoz: eo q; nondū hora esset meridiana. Reliqui illi? diei prem in monasterio exegim? quicū ope-
rā necessariā indulgētes. Sz neq; in crastino. id est. xxij. die septēbris mōtes sanctos Oreb et Sy-
nai ascēdere volebam? ppter infirmos et valitudinarios: q; ex labore inier? nūmū adhuc erāt fatigati.
Porro die. xxij. septēbris ante lucē monasteriū egressi. acceptis victualib; que p biduū sufficerent
montē sanctū Oreb ascēdere conabamur. Ascendētib; ergo nobis ppreceptis fons ille viuis nobis
mor obuius fuit. qui ab initio ibi miraculose emanauit: ex causa quā infra dicā. et pcedētes p nson-
tis crepidudinē viā asperā atq; oppido sarosam. venimus ad capellā que beate Marie titulo ve-
nerabilis habetur in memoriā subscriptē rei quondā fundatā. Quodā nāq; ipe serpentes/vipere/
buffones et alia animalia venenosa adeo in monasterio et p eius circuitum multiplicata increuerūt
q; monachi hac necessitate cōpulsī locū penitus deserere decreuerūt. Vtū cōmuni prius ordinata
pessione ipsi monachi montē sanctū ascēdere et locis illis valedicere statuerāt anteaq; cum rebus
suis inde migrarēt. Quo facto cū in eū locū tristes mestiq; redissent vbi hodie dicta capella est sita:
ecce virgo gloriosa mater dñi dulcissima eis ne a loco tam sancto discederēt pcepit: securitateq; pol-
licita mor disparuit. Monachi vero metuētes ne forte fantasma esset qd viderāt: deū deuotiū exo-
rauerūt vt si vero fuisset apparitio id aliq; eis signo dato ostēdere dignaret. Hor eis orātib; fons vi-
uis de sub pedib; eoz emanās: ipsos maiorē in modū letificauit. q; vsq; hodie iugiter scaturies ascē-
dētib; montē illū suē descēdētib; multe et solationi. Sed et vermes venenosi nō modo procul in-
de auferunt sed vsq; in hodiernū diē nequeūt appropinquare loco eidem.

Ab illo loco ascēdētes multo cū labore ad arcū venimus lapideū: qui ab vno latere crepidinis vsq;
q; in aliud tēsus in modū porte curuat. Certeq; didicimus narratione q; nullus iudeoz hāc potest
ingredi portam. et hoc pluries fertur pbatum

Demū in summitatē illius mōtis pueniētes in quandā q̄ planiciē deuenim? vnde mons oreb sine
alterius cuiuscūq; mōtis cōglutinatione in altū erigebat. Nā inferiores mōtes oēs sibi coherēt. In
ipsius mōtis oreb pede capellā repperimus sancti helie. quā et p ostioliū quoddā ingressi sum? Sūt
aut tres capelle vno muroz ambū clausē et ostio vno. Prima ē sancte Marine. secūda sancti heli-
sci. tertia sancti helie. et in qualibet eaz ē indulgētia septēnis cū totidē carenis. In hūc locū secessi-
mus ipse dñi rates helias se recepit: postq; memorabile illud pegit facinus de cōfutatiōe pphetarū
baal et interfectiōe eoz qui erāt numero q̄dringēti quinquaginta viri. q̄s cōuictos et cōprehēsos du-
xit ad torrentē syon. et ibi eos occidit ad vñū. vt diffuse habet. iij. Regū. xvij. ca. Quo cōperto et co-
gnito Jezabel nequissima mulier. dixit p nūcium ad heliam. hec faciāt mibi dñi et hec addāt nisi hac
hora cras posuero animā tuā sicut aīam vñius ex illis. Timuit ergo helias et abiēs in desertum p-
fecit se subter vnā iuniper: peruiusq; anime sue vt moreret. Tuncq; obdormiuit in ymbra iuniperi.
Ecce angelus dñi tetigit eum dixitq; illi Surge et comede. Resperit: ecce ad caput suū subcineribus
panis et vas aque. Comedit ergo et bibit: et rursū obdormiuit. Rursusq; angelus dñi secūdo tetigit
eum dixitq; Surge comede. grādis em tibi restat via. Qui surgēs comedit et bibit. et ambulauit in
fortitudine cibi illius quadraginta dieb; et quadraginta noctib; vsq; ad montē dei oreb. Tūq; ve-
nisset illic māsūt in spelūca illa de qua hic dicē. et ecce sermo dñi ad eum dicēs. Quid hic agas he-
lia? At ille respōdit. Zelo zelans sum pro dño exercitiū. q; dereliquerūt pactū dñi filiū israel. Alta-
ria tua destruxerūt: et pphetas tuos occiderūt: et relictus sum ego solus. et querūt aīam meā vt auferāt
eam et. Ibi etiā in ostio spelūce stans vidit dñm in sibilo aure tenuis et accepit ab eo in mādatis vt
vngeret pphetā p se helisēū filiū Saphat. vt habet. iij. Regū. xix. ca. Ab hoc ergo loco sancto perpre-
ceptis ascēdētes venimus ad grādem petrā de mōte abscisā que in viā fertur occidisse dum helias in
verticem mōtis ascēdere vellet. significās ipsum pphetā in iudeā prius redire debere. et helisēum lo-
cū sui cōsecrare vt iam dictū est. Inde rursū in summitatē quādā venimus montis eiusdem. vbi in
petra voraginē illam vidimus miraculose factā: in quā Moyses iussu dei se recepit dum posteriora
eius vidit. Optauerat equidē videre faciem eius dicēs. si inuēni grātiā coram te: ostēde mibi gloriā
tuam. ad quē deus. Ego inquit ostēdam tibi omē bonū et. Rursūq; nō poteris aut videre faciem
meā: nō em videbit me homo et uiuet. ecce inq; ē locus apud me et stabis sup petrā: cūq; ptransibit glō

65
 ria mea ponā te in forā me petre. et ptegam te dextera mea donec trāscā. tollamq; manū meā et vide-
 bis postiora mea: faciē autē meā videre nō poteris. vt habet Exodi. xxxij. In ipsam voraginem
 artā et strictā in qua moyses tūc stetit recurruis peregrini se immittere solēt ex deuotione. Inde in ca-
 cumē sanctissimi mōtis oreb puenim? Ibi parua qdā et pulcra ē edificata capella ferreo ostio firmi-
 ter clausa: statq; in eo loco vbi sanctus ppheta Moyses decalogum in duab; tabulis lapideis digito
 dei exaratā accepit. stans cū domino solus sup verticē montis Synai. de q; ita habet Exodi. xxxij.
 Ascēdit moyses in mōtē synai sicut ei pceperat deus. portās secū duas tabulas quas psciderat istar
 prior. Quq; descēdisset dñs p nubē. stetit moyses corā eo inuocās nomē dñi. quo trāscunte festin⁹
 moyses curuatus est pñus in terrā. et adorans ait. Dñator dñe deus misericors et clemēs. patiens ac
 multe misericordie ac verus. q; custodis misericordiā in milia. q; aufers iniquitatē et scelera atq; pec-
 cata. nullusq; apud te p se innocēs est. qui reddis iniquitatem patrū in filijs ac nepotib; in tertiā et q; r-
 tam progenē tē. Fuit ergo ibi vir sanctissim⁹ moyses cum dño quadraginta dies et q;draginta noc-
 tes: panē nō comedēs et aquā nō bibēs. Quq; descēdisset de mōtē Synai. tenebat duas tabulas te-
 stimonij. et ignorabat q; cornuta esset facies sua ex psortio sermonis dei. quod vidētes Aaron et filij
 israel: timuerūt ppe accedere. vnde et posuit velamē sup faciem suā qñ loq̄batur ad eos: vt habet ibi
 dem. Hāc capellam aperiēte nobis fratre qui de monasterio nobiscū ascēderat: discalcias nudis
 q; pedib; p reuerētia loci intrāuimus. nosq; vt iustū erat deuotius pstrāuimus in terrā. et locū illū
 in quo moyses legem de manu dñi accepit duob; signatū lapidib; reuerētē deosculabamur. Ad las-
 tus dicte capelle spacio. xv. passū est spelūca quā et ingressi sumus. in qua Moyses ieiunauit. xl. die-
 bus et xl. noctib; vt legē dñi accipe mereret. supra illā vero iam dicam speluncā est qdā muschkeā
 ad quā quotidie cōfluūt peregrini arabes et sarraceni ob honorē moysi quē valde venerant: asserunt
 q; magnū fuisse pphētā. Grādis insup est ibi cisterna bonā pñēs aquam et frigidam atq; sanā val-
 de de qua dicūt moysen aquā hausisse. vnde et fons moysi appellat. p circūitū grādes ibi apparet
 muroz ruine. et credi ibi olim monasteriū fuisse. Habet mons iste hoc singulare. q; rotundus sursum
 penditur. nec alijs montib; pdependet. nec tñ omib; altior est. sed omib; singularior et ascēsu diffici-
 lior. Sunt em̄ a monasterio in eius vsq; summitatē circiter septē milia gradū. demptis locis in q;
 bus rectis passib; ascēdit. et nō p gradus. Ex illo monte sancto mare rubrū pspeximus et synū in-
 dicum ac brachiū illud maris euasē in quo pharao psequens filios israel fuit submersus. In presen-
 tia capella ē plenaria omnij peccatoz remissio. ex qua egressi cōsedētes fecimus collationē. vt ad res
 duos labores essemus expeditiores.
 Expleta collatione paululūq; recreati descēdimus de mōtē ptra occidētes ppreceps viā periculosa
 terribilē. et saluosam valde tandēq; venimus ad monasteriū ad. xl. sanctos nūcupatum. vbi modis
 ca facta pausatione mōtē Synai p viā adhuc longe asperiorē et duriorē ascēdimus p inuias crepi-
 dines. p scopulos pruptos. p petras suppendētes. p horribiles saltus. perq; pceptes ciuos. p inten-
 sissimos desup solis ardores. hoc vero solū habuimus refrigeriū. q; duos in tali ascēsu fontes rep-
 perimus aquā frigidā pñētes vnde refocillabamur.
 Porro cū iam pene in cacumē venissemus: repperimus collū montis adeo tortuosum ac lōgū q; ob-
 stupuimus. nec alia erat nobis via. Itaq; p scopulos nos sursum taxim⁹. Atq; multos post labores
 et sudores in summitatē mōtis puenimus. erat autē dies. xxv. septēbris. Igitur ad locū illū sanctissi-
 mū accedētes in quē angeli gloriose virginis et martiris katherine corpus ex Alexandria demulerunt
 in quo etiā loco p trecentos lacuit ānos sub āgelicis excubijs. donec scilicet cuidā abbati fuit reuela-
 tū: vt corpus sacru inde tollens ad monasteriū vbi iam ē trāfferet: cum ingēti leticia et exultatione at-
 q; deuotione. nos ibidē pstrāuim⁹. ipm deosculantes. immo nos totos in locū sacri corpusculi inijci-
 entes: eidē corpa nostra cōmēsurauim⁹. Est autē locus ille talis dispositiois. Mons Oreb et mōs
 ille Synai suis cacuminib; p grāde distinguūtur intervallū: sed radicib; coniungūtur. At in cor. me-
 dio pstatū monasteriū. xl. sanctoz est collocatū. Vex cacumē mōtis Synai vbi virgo beata kathe-
 rina vt dictū est fuit depozata manib; āgelicis. multū excedit cacumē mōtis oreb. sed et cūcta mōtū
 cacumina p circūitū eius. In summitate autē illius saxosa qdā erat planicies. impressionē hūi
 corporis humani nō ferro incisam nec arte aliqua faciā: sed ipa solidissima petra in modū cere mol-
 lis se prebuit ad cōtactū corporis sacri formabilē. Sūt et ibidē ex vitroq; latere sepulchri. alie qdāz im-
 pressionēs. signa āgelice custodie pferentes. q; ab hoc sacro corpusculo credūt nūq; discessisse. In
 hoc vt dixi loco supra q; credi potest gaudio afficebamur. p eo q; in extremo nostre longissime et la-
 boriose peregrinationis: atq; sumptuose termino pstituit: nil nobis restare noueramus. nisi q; ad pa-
 triū solū faciē nostrā (dio ppetio aliquādo pūcturi) puerteremus. Finita ergo oratione: iocūdā ibi
 fecimus collationē comedētes et bibētes q; apud nos erat. deo et virgini sacre iocūdissimas grāas p

soluentes. Inde circūiacētes p̄sperimus regiones: et longe lateq; terram p̄tēplabamur. Videbatur aut nobis q̄ dempto deserto p̄ qd̄ venimus vndiq; rubro p̄cluderemur mari. Adeo paz videbatur a nobis d̄itare. tribo videlicet leucis solū cum tamē in veritate duoz distet spacio itinereq; dierum. In ipso aut mari rubro plerasq; vidimus insulas steriles et desertas. sed vt ultra eiusdē maris rubri brachium. altissima illa montana a longe p̄sperimus in Thebayda regione. vbi sanct⁹ Paulus Anthonius et reliqui plurimi patres heremiticā vitam duxere. Ibi etiā videtur nominatissim⁹ ille maris rubri portus Thoz appellatus. vbi om̄es naves speciebo onuste aromaticis: ex India venientes applicant. Inde Alexandria et inde venetias p̄gētes. Unde in nostras et alias p̄tes deferuntur. Ibi etiā am desertum Helim et Sur vidimus. vbi moyses cū filiis israel transito mari rubro. castra p̄mū metabatur. Inde ad radicem montis huius sancti applicātes. Ubi et maiorē p̄tem quadraginta ānorū quib; in solitudine vagabātur exegerūt. Insup in regione q̄ erat inter mare rubrū et montē Synai locus nobis demōstrabat. in quo sanctorū viroz monasteriū fertur esse. quod modernis tēporibus nemo potest inuenire. q̄uis campanaz pulsus ad om̄es horas canonicas ibi quoridie audiat. dixerunt tñ qdam arabes se in eo fuisse. sed mox vt exierūt viā et monasteriū p̄didisse. Nonnulli etiam ex fratrib; monasterij sancte Katherine conati sunt illud exquirere. q̄ dicit se sonū qdem audiuisse campanaz. sed monasteriū ipm minime inuenisse. Et illo etiā loco horū vidimus amenissimū arboribus fructiferis cōstitum. et p̄sertim dactilis copiosus. qui est fratrū ipsorū dicti monasterij sancte Katherine. Et hoc etiā loco eminēt Phalga mons maximus videtur. Phalga aut mons est maximus cōtinens in se multos particulares mōtes. Nā in hoc mōte sunt Albarim et Hebo. q̄ sunt colles super quos ascendit moyses vt videret terminos terre. p̄missionis anteq; moreret et in valle eiusdē montis in cāpestrib; Moab sepulture traderet. vt patet Numeri. xxvij. et Deutono. ultimo. Dic mons fuit in finib; moabitaz et amonitaz. diuidēs terram eoz a terra amorreoz. quā postea possederūt Ruben et Gad. et dimidia tribo manasse vt patet Deutono. iij. Radices vero istius mōtis tangunt mare rubrū quod ē mare salissimū sicut dicit Deutono. iij. tam in textu q̄ in glosa. Unde isti mōtes diuidebant terrā quā inhabitauerūt moabite et etiā amonite a terra quā in possessionē receperūt israelite. vnde vsq; ad verticē eiusdē mōtis puenit moyses. et ex illo loco totā terrā. p̄missionis fuit cōtēplatus. Ibiq; mortuus ē: et in valle eiusdē mōtis vbi fuerūt cāpestria moab sepultus ē. et vsq; hodie occultatus. Sup istū montē phalga ascendit Balaam arctolus cū Balach rege moabitaz. vt malediceret populo israeliti. o. cuius maledictionē dñs puerit in benedictionē. vt habet Numeri. xxij. Ex quo patet q̄ mons ille fuit mons diuisionis. q̄ terminos maloz a bonoz terminis diuidebat. Benedictionis vero q̄ dñs p Balaā p̄phetā benedictionē populo israelitico p̄ferebat.

Item mons speculationis quia inde moyses terre. p̄missionis terminos p̄uidebat. Euoluto hore vnus spacio: descendimus p̄ viā qua ascēderam⁹. et ad fontē accessimus sancte Katherine. vbi etiā virgulas excauim⁹ quas dicit esse eiusdē speciei cui⁹ erat rubus in quo dñs apparuit moysi. q̄s etiā valere asserūt q̄ p̄desse valde morbiū patiētib; caducū. dū eas secū ferunt. Post multuz tandē labore habuim⁹: deuenimus ad monasteriū. xl. sanctorū vbi et nocte illa quicim⁹. Hoc monasterium olim monachis abundabat viris sanctis. quodā aut tēpore irruētib; in eos paganis de thoz. xl. ex eis monachi martyrio vitā finiuere gladij animaduersione. q̄ et ibidē sunt sepulti. vnde etiā ad. xl. sanctos nūcupat. Jā vero duo dūtaxat monachi ex monasterio sancte Katherine illac ponūt. multas crebro inq̄tūdines et molestias ab arabib; sustinētes. Om̄ia illius monasterij edificij ex luto et arūdinib; cōstāt. sola ecclesia dēpta. et muro monasteriū cingēte. Habetq; horū annexū amenū satis longū p̄ descēsum vallis sed nō multū latū. Oliu. amigdalit. ficub; et alijs arborib; abundante p̄pter qd̄ magnos habuerūt p̄uentus olim monachi scē Katherine ex orto illo. s; p locustas et brucos ab aliq; ānis oīa vastata et p̄sumpta. In codē orto ē quā qdā capella in spelūca in q̄ sanct⁹ Onofrius anachoriticā vitā fēfduxisse. vt in eius legēda habet. In p̄fato monasterio cibo refecti et potu. repertisq; camelis nostris iuxta maceriā dicti orti descendim⁹ in vallē. vt hirādo mōte detoz et monasteriū sancte Katherine reuerteremur. Inuenimusq; ad radices mōtis petrā oreb. vbi moyses p̄cut sit virga bis silicē. et egressi sunt aque largissime in duodecim locis petre. iuxta nūmēz duodecim tribū israel. Est aut petra illa singularis. nulli coherēs mōti. s; p̄p̄riū faciēs coagulū: in maioris miraculi signū. Ea sup re multa habet Nume. xx. ca. vbi iter cetera ita d̄r. Cū venissent fili; israel in desertū Syn et ppl̄s maneret in cades. idigeretq; aq̄ coierūt aduersus Aarō et moysen. ac p̄si in seditionē dixerūt. sur eduxistis ecclesiā dñi i solitudine. vt et nos et n̄ra iumēta moriamur. q̄re nos fecistis ascendere d̄ egipto. et adduxistis i locū istū pessimū q̄ feri nō pōt. nec ficū gignit. nec vineas nec malāgnata. Insup et aquā n̄ habz ad bibēdū. Tādē ad p̄cen moysi et aarō ait dñs. tolle p̄gā et p̄grega ppl̄m tu et aarō fī tu. et loqm̄ ad petrā corā eis. et illa dabit aq̄s. cūq; edu p̄r aq̄s d̄ petra bibet oīs multitudo et.

Inde paululū pcedētes venimus iuxta locū illum vbi Chore filius Isaar. filij chaaib. filij leui et dath. in atqz abyron. filij eliabon qz pheleph de filijs ruben surrexerūt cōtra moisen. alij quoqz fili orum israel ducēti quinquaginta viri proceres synagoge. et qui tēpore cōcilij p nomia vocabant ite terūt aduersus moisen et aaron et dixerūt. Sufficiat vobis quia omīs multitudo sanctorū ē. et in ip sis est dominus. cur eleuamur sup populū domini. et multa hūc in modū. Tādē ait dominus ad moi sen. pcepit vniuerso populo vt separaretur a tabernaculis chore dathan et abyron. quo facto dathan et abyron egressi. stabāt in introitu papilionū suarū cū vxoribz et liberis et omī frequentia. et ecce dirup ta est terra sub pedibz eorū. et aperies os suū deglutit eos cū tabernaculis suis et vniuersam subitā. nam eorū. descēderuntqz viui in infernū. operit humo et perierūt de medio multitudinis. sed et ignis egressus a domino. interfecit ducētos quinquaginta viros qui offerebāt incensum vt habet Numeri xvi. ca. Ibi quondā insigne fuit monasteriū ad sanctos Cosmā et Damianū appellatū. per sanctum Anastasiū quondā fundatū. vbi hodie duo ex fratribz monasterij sancte katherine manēt. Etqz ibi ortus et vinea in eo loco vbi res iam dicta fuit gesta. Inde nō longe est fons ille de quo moises dedit populo bibere aquis maledictionis. et quo potu multi filioz israel mortui ibidē sunt sepulti post vi tūli cōsolationem. Ibi et vallis Tholas dictas. vbi desolatū quoddā est claustrum sancti Iohannis clumachi nuncupatū. Vbi et quedā spelūca est in qua quondā sancti patres artā rigidamqz penitē tiā egerunt. Inde in campū venimus quendā satis latū. vbi iussit moises expectare filios israel dum ascēderet ipse et Josue minister eius in montē Synai ad deū. dicēs senioribz. expectate hic donec re uertamur ad vos. habetis Aaron et Hur vobiscū. si quid natū fuerit questionis referetis ad eos. vt habet Exodi. xxiij. Itaqz circuitū p girū mōte orēb. venimus in viam vallemqz saxosam et strictam per quā in monasteriū sancte katherine reuertebamur.

Je. xxi. mensis septēbris mane surgētes. omēs nos p cōfessiones et alias deuotiones ppa rauimus ad sacras reliquias in p̄fato monasterio sancte katherine vidēdas. Igit congregatis nobis oibz in ecclesiā venit abbas monasterij cū monachis suis. ad tumbā beatissi me virginis katherine multis accēsis cādēlis circūstātes suo more antiphonas quasdam in lingua greca decātauerūt. Tandē cū difficultate tūba ipsa patefacta. accessit prior abbas ipse et cū reuerētia deosculatus ē sacru virginis caput. diuine vtiqz sapientie gazophiliū speciale. Pari modo omēs monachi vnus post vnū faciebāt. qz nos peregrini imitātes et ordine sequebamur. sacras reliquias deosculātes cū deuotione. etiam rebo nostris localibz easdem cōtingētes. De bombice autē in qua sacri corporis mēbra quiescūt dedit abbas omibz nobis paululū. quā accipiētes animo gratū simio. intinxi mus in lampadē que in capella sancte Marie de rubo pendet.

Porro tūba ipsa est in dextera pte chori in eminēti loco posita de marmore cādido et polito facta in qua sacru virginis caput. due manus. et quedā alia corporis mēbra recōditā cōseruātur. Alia vero per mūdū varijs sunt in ecclesijs disp̄sa. Dehinc in eodē latere chori parū est ostiū p qd intratur ad aliā quādā sanctissimā capellā q̄ dicūt scē Marie de rubo. Ibi em sub altari ē locus vbi stetit ru bus ardēs q̄ nō cōburabat. ad quē dū moises vellet accēdere dictū est ei. Solue calciā mēti de pedi bus tuis et c. qd et nobis monachi in memoriā reducētes iusserūt vt itidem facerem. qd et fecimus atqz ita nudi pedes in gressu locū sanctū debita reuerētia deosculati venerābamur. Etqz ibi plenaria peccatorū remissio sicut et circa tumbā scē katherine. Sūt p̄terea plures capelle p circuitū illius ec clesie in quibz magne sunt indulgētie. puta in loco vbi iussit dñs moisi vt assumptis scē Aaron et Nadab et Abiu et septuaginta de senioribz israel ascēderet in mōte et alijs filijs. s. de his breuitatis amore silere malo qz lōgū frustra texere sermonē. In duodecim etiā cōlūnis ecclesie plures sunt reli quie recōdite. et appēse tabule. eorū sanctorū depicte imaginibz qz ibi reliquie pseruant et quorū festi uitates p duodecim mēses āni solēnisant a grecis. Et etiā ibi capella quedā latinorū exilis satis et in ornata vbi sacerdotes nostri missas celebrātes laycos milites cōmunicauerūt. Est etiā ibi ecclesia q̄ dam sarracenoꝝ siue muschkeas satis lata et iuxta modum eorū pulchra. turrim quādam habens an nexā quā arabes et sarraceni illo veniētes frequētāt. Hā et ipsi sanctā venerāt katherinā. et sepius eā veniūt v̄sitatū. Est et dictū monasteriū suū in valle iter medios mōtes altissimos muro circūdatū a iustiniano ip̄atore p̄mū fundatū. Etqz primū monasteriū in greca natione ordinis illius. sunt em monachi de regula scē Basilij sub ritu grecoꝝ. Capanas nō pulsant sz anulīs circis sonitū facit p p̄uocatione frat̄z ad horas canonicas. Multi sunt in eo monachi antiqui pauperes cellulas in habitantes et viles. factas ex luto. magnam quoqz seruant asperitatem in vestitu. et abstinentiam in victu. sunt tamen omēs proprietarij. manibus suis laborantes. cmentes et vendentes. et linoꝝ ac con tentio ingit̄ est inter eos. forte in penam et vitionē sue inobedientiē. qz ecclesie Romane non sunt

lubiecti. Hortu insignē et pulcrū varijs et multis confutū arboribz. habent monasteria cōtiguū et an-
nectū. et fertur qd in eo hortu vitulus aureus p Aaron fuit cōfatus. Est etiā in eo lapis magn⁹ et ro-
tundus ad quē dicit Moyses tabulas cōfregisse. in qbus lex digito dei fuit et arata vbi cognouit
pplm idolatrare. Per hortū illū aqua decurrit maledictiois cognoscata. de q ad iussū moyli plus
bibit et inter bibendū actores criminis et rei idolatrie agnoscebant. In eodem hortu vidim⁹ in su-
mitate montis quasi vitulū quendā grandē lapideum in supelilio montis stantē. et dixerūt monachi
q nemo eundē vitulū superius posset inuenire. licet inferius videat. vnde nōnulli supsticiose dicūt
dyabolum vitulū constanter illuc deportasse.

In hac valle in q prefatū est monasteriū atqz etiā in alijs vallibz p circuitū mōtis Synai. māna in-
ueniunt in Augusto et Septēbri dūtaxat. qd monachi colligētes et Arabes aduētanti bz vendūt pegri-
nis. Cadit autē versus diē in modū roris et pruinę. appendetqz graminibz guttatim. lapidibz qz et fo-
lijs arborz. cuiqz colligit in vniū cōcurrit coagulū sic pix. et ad solē vel ignē resoluit. Est autē gustu
tū sicut mel dulce. dentibz adherēs comedētis de eo multas cōparauim⁹ partes. s; de ligno illo de
q erat p ga moyli sumpta: cū qua tāta fecit mirabilia in tēra egypti in decē plagis. Porro in ipso mo-
nasterio grādis qdam est. cisterna in petra incisa. aqz semp qm miraculose abūdans. Et dicūt mona-
chi meritis moyli illas se aqz hē. Inde oīa vasa nra impleuim⁹ vt p desertū aquas haberem⁹. qā iā
tēpus imminēbat nri recessus Arabes frequēter iuxta dictū sunt monasteriū. et mirū immodū ipsum
grauāt. ita q dictim abbas eiusdē monasterij octoginta vel centū arabes in panibz et pulibz pascere
cozit. In eodē mot. terio omniū nationū et sectaz psonę recipiunt ad ordinē. exceptis solis Arme-
nis et Jacobitis. recepti autē more corū vinere tenent. et instituta seruare grecorum.

De regressu de monte Synai versus Chayrum.

Jeigit. xxvij. septembris illucescente: rebus oībus depositis surrexim⁹ ante lucē vt recede-
remus. et ecce capitaneus arabū cū multis madianitis suis cōplicibz iura sua iniusta a no-
bis erigens diu nos retardauit q tandē placato pecunijs etiā camelarij nri impedimento
nob fuisse suis ritibus et cōtentionibz qbus etiā ad votū suū cōpescitis. pfecti sum⁹ in seruoze
solis in nocte xpi et sponse sue katherine. transcētes p vallē p quā et veneram⁹. et nocte illa tentoria fi-
ximus int mōtana in loco sterili et arido. vbi vit pauculā inuenim⁹ materiā pro ignis nutrimento.
In crastino diluculo inde descendētes venim⁹ in torrentē quendā delectabilē. petrosus mōtibz cō-
clusum. arboribz tū plenū: qua ptransito cū in locū quendā spaciōsam venissem⁹ onagros quosdā
obuios nobis habuim⁹ in decliuo montis. Inde sole iam occidēte in locū dicūz Elphat venimus
vbi fictis tentorijs pnoctauimus. Eodē sero applicuerūt ad nos quidā sarraceni quattuor camelos
oneratos pomis et piris cistis inclusis ducentes. Pater cū monasterij sanctę katherine p singulos
annos in septembri mittere cōsueuit Soldano in Chayrum de fructibz qui p circuitū sancti mō-
tis Dreβ et Synai crescūt quod mun⁹ eo grātius habet Soldanus. quo ex locis illis sanctis sibi
defertur. Inde suis charis cōmunicans amicis. Cū eisdem ergo sarracenis p biduū sequens profi-
ciscētes per torrentes delectabiles sed steriles et desertos. quoz aliqui de terra albiissima sunt in re-
gione dicta laceraa. circuitū data altis montibus in modū crete albescētibz.

Tandē die pma octobris venim⁹ de deujs deserti ad regiā et tritā viā. qua a Bazerā directe trāsitur
in Chayrū. Est autē via illa bipartita. cui⁹ ps vna tendit de Chayro in Bazerā. alia in portū maris ru-
bi Thoz appellatū. in quē ex India. xvj. diēū intervallo aromaticę species aduehūnt in manibz.
q nō clauis aut alijs ferramētis sunt cōpacte. sed funibz quibz dā et lignis tenaculis cōglutinate. et
id hac rōne. Naues cū ex India in pfatum portū transcētes circa mōtes et scapulos magnetis ne-
cesse habēt ire. Vn si ferrū in ipsis esset nauibz mox magnes eas attraheret et collideret penitus.
Porro inclinata iam diē in torrentē incidimus dictum ozonden. vbi figentes tentoria ppter aquas
que illic reperiebant nocte mansimus illa. Sunt cū in loco isto plures fontes vint: aquas claras
scaturientes. sunt et palme multe ibi. vnde suspicabamur illic esse desertū helym in q filij israel transi-
to mari rubro castrametantes inuenerūt duodecim fontes et septuaginta palmas. vt habet Exodi.
xx. ca. Porro locus vbi nocte illa mansim⁹ plenus erat magnis pediculis qui dicunt pediculi pha-
rionis. et grandes sunt instar nucum auillanarū. Postea ergo diē id est secūda octobris mane surgen-
tes et ceptum iter agentes obuiū habuimus mammalucū quendā cum quattuor camelis: venientes
de Thoz. pergentē in Chayrū. hic vbi vidit dominos nostros pegrinos nobiles vna cū suis famu-
lis armis accinctos (nā et cines et arcus cum sagittis secum tulerant p desertum) interrogauit cali-
nū nostrum cur homines alieni p terrā domini Soldani sic incederent armati. Respondētes pere-
grini dixerūt q dū essent Hierosolymis intellexissent quosdā pestilētes homines vagari per deserta

65
tū: et passum dñi Soldani saluū cōductū violare spoliātes ⁊ depdantes p̄reuntes. Quibz resistē
re inquit ⁊ temerarijs ausibz obuiare corz sum⁹ pati. Ideo nob gladijs accinxim⁹ ⁊ muniuim⁹ ar
cubz vt illos insolētes pacē turbatores q̄ saluā guardiā dñi Soldani infrīgūt si forte nos inuade
rent cōdignis afficiam⁹ plagz. Quo rñso ille cōtentus significauit nob aliq̄t clapsis diebz naues ex
India cum speciebz ⁊ sepedictū portum Thoz venisse ⁊ actu in camelis Chayrum adduci. ⁊ inde p
Hylū in Alexandria vbi galce venetiane illis mercibus onerande quātorū essent recessure. hāc
ob causam maturauimus venire in Alexandria ne naues venetianas negligercmus.
Eodem die circa meridiem ad litus maris rubri latissimū et aridissimū venimus vbi vix figere ten
toria poteramus. Illic peregrini quidā in noctis tenebris nos p̄erierunt q̄ de Hierusalē in Chay
rum ⁊ inde in montem Synai transiebant.

Tercia die id est tertia octobris ambulātes iuxta litus maris rubri. in eū locū venim⁹ vbi
moyses filios isrl traduxit sicco pede p mare. ibi depositis vestimētis balneauim⁹. et more
patrū baptisabamur in mari. Est autē aq̄ maris rubri nō rubea ⁊ vulgus estimat. sed clara
⁊ salsa filis reliq̄ aque maris magni. Dicit tamē mare rubrū. qz terra illic rubea est ⁊ mōtes
adiacētes ad rubedinē tendūt. ppter qd ⁊ mare ipm quasi rubrū esse videt. Vcl etiā ideo. qz fuit figu
ra sanguinis christi in cruce effusi atqz baptisimi. efficacā ex sanguie christi habentis. In litore ma
ris huius ostracum reperiunt cōchialia diuersarū specierū ⁊ figurarū. corallum quoqz albū ⁊ ples
runqz alia huiusmodi genera gemmarū. Ibi etiā in maris huius insulis lignū crescit rubeum ad
modū presliq. In ipso litore cōsedentes in iocūditate comedim⁹ ⁊ bibimus q̄ habebamus. vnde sur
gētes ad fontes moysi venim⁹ sic dictos. qz ibi habitasse cū filiis israel phibet. Inde adequatis gre
gibz recedētes venim⁹ in campū dictū banadā adhuc iuxta litus maris. vbi ⁊ māsimus nocte illa.

Ane sequētis diei pcedētes p litus maris venimus ad mōtā vbi mare rubrū finit. Ibi
magnifica qdam opa vidimus olim inchoata p regē quendā egyptiorz qui volebat mare
rubrū deducere vsqz in Hylū. ⁊ ita orientē ⁊ occidentē colligare vt naues ex India p ma
re rubrū in Hylū deuenire. ⁊ inde i mare magnū descēdere possent rē. Vñ mōtes ⁊ colles
petras ⁊ saxa pro meatu maris faciēdo iussit transfodi. sed hoc opus grāde nō perfecit resistētibz
sibi sapientibz egypti. quia p insu xum maris rubri aqua Hylū dulcis ⁊ apta ad potandū amara
ref. et sterilis citā fieret ex fecūda. atqz his in vnū cōfluentibz aquis. magna pars egypti aquarū in
undantia posset absorberi. Ita his ⁊ alijs causis ceptum negociū mansit infectum.

Ex hoc loco pergentes venimus in campū Chaos dictū. vbi nec papilionēs erigere ob ventoz im
petū poteramus. nec aliquod ignis fomentū inuenire. Unde cōfractis lignis rasis nostris vacuis
pata lagenis ignē ex eis accendimus. vt vel offam vnam coqueremus.

Media ibi nocte exacta recessimus iter laboriosum p latissimos ⁊ prozissimos steriles cāpos tota die il
la. id est quinta octobris cōficiētes. vbi nec virens aliquid vidimus. nec aquā reperim⁹. neqz ten
toria figere poteramus co q̄ tenuissima arena que illic est copiosa fumiū clauca tenere nō posset et ita
sub diuo dormire oportebat.

In crepusculo die. vi. octobris. surgētes processim⁹ p loca arenosa ⁊ sterilia. ⁊ tandem ad mōtā
venim⁹ zabulosa q̄ nō sunt stabilia. sed fm ventozū flatū mouent de loco ad locū. sic videlicet q̄ nō
simul ⁊ semel sed successiue tollit vētus ⁊ fert supiora zabuli. ⁊ in aliā ptem trañcit. quonqz nū ibi re
maneat zabulo de pori. In fine illoz montanoz cōgregationē vidimus aquaz multaz instar ma
ris ⁊ ciuitatē quendā ac terrā fertilissimā oliuis palmis ⁊ alijs arboribz repleta. Erāt autē ille aqua
rū congregatiōes de nobilissimo paradisi flumio Byon q̄ nunc Hylus nūcupat. quo tota egypti ter
ra fecundat: vt patebit in pcessu. Igif cōtra aquas illas processim⁹ et venimus in villā Darbere
am dictā. vbi ortus balsami est. Cū omnibz autē rebus nris introducti sumus in domū illā in qua
fons beate virginis emanat q̄ irrigat ortū balsami domui eidē annexū. Ibi rebus nris locatis: ca
melarijs nris et ipsiis camelis licentiā dedim⁹ quos dūtaxat ad locū illū conductim⁹. quo facto misi
mus nunciū in Chayrū (parū em distat a mathera duobz videlicet miliaribz germanicis dūtaxat)
et trutzelmāno chayrino nostrū denūciauim⁹ aduentū. petētes vt ad nos veniret. inqz vrbē nos des
ducere dignaret. Nullaten⁹ em absqz eius tuitione possent xpiani vel indei ciuitatē illā potētissimā
ingredi cū salute ⁊ pace. Hic nro cōperto aduentū multa comitatus caterua clientū ad nos venit ro
lens nos statim babylonā introducere. Vterū ppter loci illius in quo eram⁹ amenitatē atqz singula
ritatē (nam post heremi vastitatē ⁊ horrozē solitudinis. desertorūqz sterilitatē locoz. magnope nos
ortozū amenitas delectabat et terre abūdantiā quia solo vino dempto oīa ibi reperimus bona q̄ de
siderare poteramus pro cōpetenti p̄cio ⁊ aquas p̄sertim dulces claras ⁊ frigidās q̄ rare nobis erant
in copia magna) placuit nobis vt de illo ibi possem⁹ manere vsqz in crastinū qd ⁊ trutzelmānus aut

huit. hac tamē cōditiōe. vt vn^o ex familia dñor^{um} lutanista videlicet Coradus noie secū pgeret. qā et
trutzelmānus ipse in eiusmodi instrumētis musicalib^{us} erat peritus. quā adiectā libent^{er} admisi^m cō
ditiōe dñi voto potiremur de manēdo. Erat namq^{ue} circa nos fons ille singularis de q^{ui} ipa pgo glo
riosa. et Iesus fons pietatis. Ioseph q^{ui} virtut^{is} exemplū bibisse dicunt. Antiqua namq^{ue} patrū habz
traditio q^{uod} dñi Ioseph p̄cipiente angelo a terra isrl^{is} fugiēs cū puero Iesu et Maria matre ei^{us} huc lo
ci venisset. cū cūbat p domos velle p̄fate scz matheae aque portū petēs. sed nō erat q^{ui} tribueret. Tan
dē virgo fatigata ex itinere se cū puero iesu h^{ic} in loco ad paulandū collocauit ioseph assistente. Cūq^{ue}
siti graui estuaret. ecce fons ille memorat^{us} ad vginis lac^{us} emanauit. de q^{ui} bibētes refocillati sunt. Tā
nobiles aut^{em} fons ipse aq^{ue} scaturit q^{ui} ibi balsamū ortū est nec vsq^{ue} hodie p totū mundū nisi de illius
aq^{ue} crescit fecūditate. Quāq^{ue} veteres gentiliū hystorie narrēt balsami vineā in montib^{us} Engaddi p
mū fuisse exortā. et p Cleopatrá reginā egypti inde eradicatā huc loci fuisse translātā. Hoc tamē cer
tū est. et frequēt^{er} experimento cōpertū q^{uod} siramusculi balsami de isto sumant^{ur} orto. et in alio loco plan
tent^{er} mor arefciūt et deperciūt. Ad huius autē aque rigationē dñi erat virefciūt qua deficiētē deficiūt.
Hoc sum^{us} quidā pōtifer Roman^{us}. hoc multi tēporū successū Soldani tentariūt conatū vineam
istā alibi plātare. sed vt dictū est inuanū laborauerūt. q^{ui} non nisi ex hoc fonte balsamū suo manet in
flore. Sarraceni aut^{em} magnū circa fontē illū puteū foderūt. de q^{ui} quattuor boues aquas hauriunt. et
dū eiusdē aq^{ue} putei in balsamū ortū p cannalia infunderēt. vt sic copios^{us} irrigaret^{ur} mor viroz decre
uit virgultorū. et ita coacti sunt cannalia de puteo in fontē virginis marie dirigere. et de ipso fonte in
ortū mittere. vt sic aque putei cōmiste cum aqua fontis fecūdarent^{ur} ortū illū q^{ui}bus et hodie irrigat^{ur}.
In crastino facto mane circa fontē sanctū solēne officiū misse de virgine gloriose celebrariūt. et ita fi
nita missa ibi māducaui^m q^{ui} apud nos erat. et bibimus ex aquis illis. magnope fonte ipso delectati.
Hā et quidā ex nris in ipm se aliquoties fontē immergere. robustiores exinde se euasuros sperātes.
Nimirū nā et sarraceni frequēt^{er} se ibi abluūt baptisatiōe. Porro domus in quā eram^{us} intrūi spacio
sa erat et delitiosa ex qua p fenestras in ipm balsamū ortū prospicere poteram^{us}. Cū odor mirific^{us} spi
rans suauissima sua fragratia locū nostre habitatiōis amplet. Post aliq^{uot} horas supuenit trutzel
mānus iuxta cōdictū vt nos cōduceret in Babylonē. quē nō modico dato auro exortatū fecim^{us}. vt
in ortū illū delectabilissimū nos antea sineret introire q^{ui} inde recederem^{us}. q^{uod} et fecit p parū hostio
lū nos introducēs. vbi ingressi arbores virgulta et herbas diuersarū vidim^{us} specierū. Erant aut^{em} q^{ui}
dam adhuc in flore. q^{ui}dam pō in fructu. quedā in secūda iā reforescente. et odore suauissimo redole
bāt. In pmo mor ingressu ficulneā quandā grandē et puctulā sub oculis habebam^{us}. cuius truncus
magnā pferbat cauaturā. ante quā due pendeat^{ur} lapades ardentes. cuius rei dñi inq^{ui}reremus cau
sam dictū nobis fuit q^{uod} dñi virgo gloriosa illic peregre viues nullū habebat locū ad quiescendū et
ipsa cū puero Iesu se ad arborē illā quiescis grā reclinafset. statim arbor se aperuit et virginē cū filio
inuis recipiens congruū requiei p̄buit locū. et ob id sicut fontē prefatū ita et arborē istam veneratur
nō modo christiani sed et sarraceni. Et huius arboris fructib^{us} quia plena pendeat^{ur} pomis qui fi
cus dicunt^{ur} pharaonis. de licentia comedim^{us} trutzelmanni. Inde pcedentes ad aliā quandā mira
bilem venim^{us} arborē. cuius folia. xv. aut. xvj. pedes habebāt in lōgitudine. in latitudine pō duos aut
paulo plus. fructus aut^{em} ei^{us} poma sunt oblonga. quoz. xvij. xix. aut. xx. in vno culmo crescunt. sicut
vne multe in vno racemo. Sunt aut^{em} poma illa dulcissima q^{ui} ad debitā perueniūt maturitatē. et di
cunt^{ur} musci. et quacūq^{ue} parte scindant^{ur} vtraq^{ue} pars scissure crucē cū crucifigi imagine gerit impressā.
Et fert^{ur} pro certo q^{uod} lignū sciētie boni et mali. cuius fruct^{us} erat vetitus. illi^{us} fuerit speciei cui^{us} et arbor
hec. Dicit^{ur} etiā q^{uod} olim ante papiri inuentionē in folijs hui^{us} arboris pus exiccatis antiq^{ui} scribebant
Dabent enī folia illa a summo vsq^{ue} deorsū rectissimas lineas ordinate ab inuicē distantes sicut ho
die arte fiūt in papiro vel pgameno. Inde p odoriferas et varias gradiētes herbas venim^{us} ad quā
dam macerā ex luto et arūdine cōpactam. vbi erat ostiolū parū. sed repagulis et seris ferreis firmi
ter clausum. Ante quod custodes stabāt cum fastibus et lignis nobilissimū balsamū ortū custodien
tes et obseruātes ne q^{ui} illū ingredi possit. Ibi iterū nouo dato argēto custodibus hoc nos ordine in
tromiserūt vt sex dñi. et simul ingrederent^{ur}. quib^{us} egressis iterū sex introirēt. et sic cōsequenter. hac
etiā cautione data vt nullus nrm de ramusculis aut de folijs plante illi^{us} nobilissimē p̄sumeret velli
care. Pcedēte itaq^{ue} trutzelmāno et ad sensum singulis demonstrante vidim^{us} q^{uod} lōge ante de balsamo
legimus et gaudiū nris in terris. Nam ramusculū digitis apprehendēs cōtra solē cū flexit. quasi
circulū facies. ex qua flexura crepāte paululū ramusculi cortice. gutta q^{ui}dam clara et crassa instar olei
inde sudauit. q^{ui} erūpente tota aeris superficies miro replebat^{ur} odore. et hoc probatū unū balsamū erat.
Pluries id nobis cernentib^{us} et ammirantib^{us} trutzelmānus faciebat. sed et manu et iussib^{us} nris ab
intra dicto oleo yngebāt. que quidē vinctio tante erat virtutis et efficacie. q^{uod} mor manū penetraret et

45
ab alia manus pte sentiret. Folia etiā balsami manibz pressa et ramusculi dūtaxat fricati cōsumili res
dolēt odore. Porro virgulta balsami vix ad mensurā hoīs porrigunt in longū. similia pene illis vir-
gultis in qbus botri crescūt qui dicunt vulgato vocabulo apud nos botri sancti Johānis. Ter autē
p mensem decēbris stipites balsami cultello inscindunt in corticibz. et sub scissura vitriola ligant. in
que guttatim oleū balsami de vulnere stillat et fluit. et quod pmo inde colligit dño dūtaxat Solda-
no referunt. qz optimū balsamū est. de quo si quis aliq tolleret morte mor plecteret. Inde ipse quat-
tuor potētissimis regibz suis cōvicinis encenia transmittit. videlicet magno Cham de cathay. pzelby-
tero Johāni pānsa dño tartaroz. et magno Thurco. Quod autē secūdo colligit et tertio nō est adeo
excellēs vt pzinū. et id vendit Chayro. raro nī purū. sed vel oleo vel aq rosacea vlt alio liquore pmi-
xtū. Itaqz p botrū illū amenissimū transcūtes maiorē in modū delectabamur varietate virgultoz. et
rapidūmur ex hoc in hoc. ammirātes vebementē tam subitā terre illius alterationē. Nā extra sepes
quo villa cingit matherea oīa sunt loca inculta. arida. sterilia. et solis ardoribz cōbusta. magno deser-
to cōtinua p qd vengeramus. Sed si qd recte cōsideret eiusdē loci sūt mor desinet ammirari. Nā no-
bilissimus paradisi fluvius Hylus sue inundatōis rpe in matherea vsqz cōtingit et totā terrā infun-
dit. et ita eam reddit secundā. nec dubiū quin fons beate pginis botrū irrigans pducit ex nylo p oc-
cultos terre meatus originē sumat. Est autē nylos q et gyon. fluvius mesopotamie de paradiso exiens
Et dī limat? vel terreus qz turbidus est et limosus. Quē autē nō p ocul ab arblante et circumit terrā
ethiopie. et descendit p egyptū irrigans planiciē eius. Uū dicit Hieronym? sup Amos. sup pbo. de
fluct qsi nuus egypti et. Hylus dispositōe dei totā egyptū semel in anno irrigat. cumulis arenarū
claudentiū ostia ei? ne defluat in mare. Post irrigationē aut solutis cumulis redit in alucū suū. et sic
tandē mare ingrediēs a mari absorbet. Hic fluvius nutrit reptilia multū nocua et venenosa. sic cō-
codrillus. et bestiola que dī Enidros. De qua Isidorus libro. xij. ca. ij. Enidros inq ē bestiola ex eo
nūcupata q in aqz verset et maxime in nylo. q si inuenerit cocodrillū dormientiē volutat se in luto p
mo et intrat p os ei? in ventrē et carpit oīa interiora ei?. et sic morit. Dicit etiā glosa sup. xxij. ca. Et
elefantici. qz gyon q et nylos fluvii turbulenti est et multū cōtrahit limi. vū limositate rōne quā secū
ducit. terrā p quā ducit frugiferā et valde fertilē facit. Hec glosa. Cōstat nimirū q tota terra egypti
de se sterilis est et infructuosa. s; nylos eā pterfluens nō modo vnda sua pfundit s; et secū nobilissimā
glebā de paradiso defert quā terre sterili supfundit. in cui? rei signū et euidēs testimoniū aqua nyli non
nisi turbidissima aduenit egypto. q decrescere terrā quā operuerat derelinquit terra aliena pingui et
optima cooperta. de cui? semiali rōne nobilissimi generant fructus. Et q vt dictū est vltra sepes ma-
theree nylos nunqz redundat. ideo vltra eā locus est desertus. intra pō eā locus paradise voluptatis.

¶ De ingressu ex Matherea in Chayrum.

Sit cū pdicti viridarij amenitatē plustrassem? aduersperascente iā die exeūtes matheream
cū trutzelmāno p̄sus Chayrū pperabam? habētes a dextris hortos pulcherrimos varijs
arboribz cōstitos et fructibz cumulatos. in qbus palacia in castroz modū videbant extru-
ctarita qz Chayrum ciuitas in matherea pene iniūū hīc videt. eo qz botri illi cū domibz
a matherea cōtinuo vsqz in Chayrū protendunt. a sinistris autē nō nisi sterilē vidim? terrā quā nyli
exerescētia nō attingit. a dextris pō per hortos p̄dictos in modū maris se effuderat. ita qz arborē
et edes in aquis stabant. Clara igit ad huc die Chayrum sumus ingressi. sed pūqz ad hospitii ve-
niremus ob longū vrbis spaciū et iter magnū profunda iam nox erat. et tenebre ingruerāt. ita qz nō
absqz multis angustijs et laboribz ad domum ipsius qui nos a longe p̄cessit trutzelmanni perueni-
mus. p ricos lōgos populosos et artos ipm sequētes. grauitē a paganis vextari tracti et in clamatū.
Tandē in suam receptos curā trutzelmannus noster in palaciū quoddā pulcrū et preciose pictū ac-
stratū nos introduxit. vbi noctē egimus illā. Mane autē facto distinctas nobis cameras assignauit.
in quas res nostras intulimus. Et quanqz melius apud alios fuissēmus hospitio suscepti et tracta-
ti. tamē eius absqz graui offensa inde exire nō satīs honeste poteramus. Fucrat autē ipse trutzelmā-
nus noster iudeus natus. sed relicto iudaismo ad baptismū conuolans factus fuerat xpianus. Des-
mū etiā fide nostra abnegata apostata factus est et mammalucos. et ita a Soldano officijs exaltat?
prediues et p̄potens euasit ex pecunijs iudeoz et christianoz quozū protector et ductor a Solda-
no est cōstitutus. a quibus et pecunias per phas et nephas cum dolo et fraude extorquet.
Porro cū die illo in hospitio p̄fato essem? varie ad nos bestie monstruose adducebant p mauros de
castro dñi Soldani pro spectaculo. de qbus breuitat? grā supsedeo. Et ne tedio afficeremur ipse hos-
pes et patronus noster p̄dictus ad habitacula dom? sue nos circūduxit. ostendēs nobis vixores su-
as duas et eunuchos earū. paramenta quoqz bellica et arma. sellas ac frena equoz. deaurata et dor-

mus ois sue ornamēta varia ⁊ p̄ciosā. Habebat autē bestia quandā inclusam. q̄ veratā materiā quādam egerebat redolentē per omia in modū musci. q̄ nō vendit nisi equali pondere aurū remetiā. Tandē die sequēti q̄ fuit decima octobris feria scz sexta. quā celebrē habēt sarraceni. festiuantes in ea: domū exire nequaquā poteramus. Quo in tēpore christianus quidā ferreis cōpedibus r̄inct⁹ ad nos accessit elemosynā ⁊ pecuniā aliquā a nobis medicans pro sua liberatiōe. Nā duos in Alexandria pueros a quodā emerat mauro. qd qz contra legē mahumeti est accusat⁹ de hoc biennio in carcere fuit ob id detētus. Eodē sero cū sol occasum peteret p̄mittēte hospite nro ex sublimioribz dom⁹ locis festa vidim⁹ sarracenoꝝ. Habebāt enī tunc solēne ieiuniū qd p̄ mensem integrū octobris singulos p̄ annos obseruāt. Est autē ieiuniū eorū ritus iste. Per diē totū a solis ortu vsqz ad eius occasum nec comedūt nec bibūt. sed dormiūt ⁊ requiescūt. Nox autē vt sol occidit multa accendūt luminaria in turribz muschkearū suarū ⁊ clamoribz ac vocibz altissimis fidei sue pronūciant p̄fessionē. quo facto incipiūt crapulis ⁊ comessationibz se replere. ⁊ luxurijs ac sup̄stitionibz insolētisqz multis vacātes. noctē totā dūcūt in somnē: discurretes etiā p̄ ciuitatē cū tabulis ligneis clamoribz ⁊ vultibus sonitū faciūt ⁊ strepitū multū. vt si q̄ somno fortassis grauent⁹ p̄ hec excitent⁹ ad ingurgitand⁹ ⁊ insanias suas solitas. Et si p̄ singulas noctes hui⁹ mēsis octobris faciūt. seruata tū differentia s̄m sub ⁊ supra s̄m qd dies mag⁹ vel min⁹ ab eis habent solēnes. quo enī festū maius eo nocturna dissolutio maior. Dec vidētes ammirabamur. p̄cipue de tot mille turribz ⁊ lampadibz innūteris: quibus singule turres tribus p̄ circumitū ordinibz illuminate decorabant⁹ ⁊ resplendebāt. Nam ⁊ vrbis tota a luminaribus turriū instar clare diei illuminabāt. Siquidē qui inter sarracenos locupletiores ceteris sunt. in testamētis suis bona sua pro huiusmodi luminaribz siue lampadibz augēdis ⁊ multiplicandis. edificandisqz muschkeis ⁊ turribz ⁊ nutriendis his q̄ in eisdem sic clamitent. legare solent ⁊ cōtribuere. sicut apud nos diuites. ecclesias fundant ⁊ missas.

Je. xj. octobris plures ex māmā lucis veniētes ad nos q̄rebant: si q̄s forte cōpatriotas siue cōterrānos inter nros inuenissent. Inter q̄s vn⁹ dūtaxat aleman⁹ erat ex Basilea natus. Plures autē vngari viri graues ⁊ p̄sone egregie ad dñm Johānem archidiaconū ⁊ canonicū ecclie Trāsiluaniensis venerūt. virū religiosum ⁊ doctū. cōuersatione qz benignū ⁊ focondū: qz multa apud illos bona operabāt suo hortatu ⁊ exemplo. Nā plures eorū data fide in manibz eius iurauerūt qd q̄ntius ad sancte matris ecclie sinū redire ⁊ sup̄ apostasia condignā agere penitentiā vellent. Ipse etiā matrimonia eorū more sarracenicō cōtracta sacramentali ritu rectificauit. ⁊ infantes quosdā baptisauit. Hec autē oia clam in domo cuiusdā vngari fecit. q̄ habuit officij ⁊ nomē p̄ferebat māmā lucis. s̄z reuera nō erat. neqz enī fidē abnegauerat neqz circūcisionē acceperat. s̄z cor gerebat fidele sub sarracenicā veste. cui⁹ rei Soldan⁹ ipse ⁊ duo alij de curia erāt conscij. s̄z p̄pter viri p̄bitatē qz in armis strenuus erat ⁊ corpis roboꝝ ⁊ anī magnitudine p̄stans. hoc ip̄m celabāt. scietes p̄ certo ante eū morturū qd negaturū fidē. vnde ⁊ Soldanus sibi ⁊ q̄busdā alijs bonis viris p̄ lras prouidit. vt ip̄o mortuo a seruitute q̄ Soldano pro tpe obligant⁹ seruire: sint penit⁹ absoluit. Is p̄stans māmā lucis humanit̄ se nob̄ exhibēs ob gratiā memorati dñi Johānis ad multa nos loca p̄ ciuitatē circūducit ⁊ secretiora plerāqz ostēdit. Paucos ibi vidim⁹ māmā lucos q̄ nō dicerēt. s̄z bis saltē. ad sanctā eccliam catholicā se reuersurus. quin ⁊ ip̄e patron⁹ noster pluris allegebat suā se velle p̄fidiam deserere. ⁊ redire ad christianismū. naz ⁊ ambe sue vxores erant xp̄iane. et puuli baptisati. Id enī certū habet qd oēs māmā lucī pueros suos masculos faciūt baptisari. nō ob id qd em (multoꝝ opinio) vt pueri salutē cōsequant⁹ antē. neqz vt in fide xp̄iana p̄seuerēt. s̄z vt in paternis bonis ⁊ officijs fiat successores. Nā abolim oia māmā lucorū bona dñi rebz excedūt hūanis: Soldano cōfiscant⁹. nec pōt quispiā sarraceni⁹ vl⁹ more sarracenicō nat⁹. puta nō baptisat⁹. fieri māmā lucus. idcirco māmā lucī filios suos baptisatos: mox vbi discretiōis annos attingūt. Soldano sistūt: pollicētes se fidē xp̄i abnegaturos si paternis bonis ⁊ officijs succedere sinant. Quo admisso fide abnegant. ⁊ in locū patrū surrogant⁹. qd alio nequaquā fieret si ab vtero mahumetica p̄fidia nutrent⁹. Esto qd ita sit. bonū tū est nomē saltē xp̄i ⁊ sacramentorū eius vsum. inf̄ gentes remanere. affe- cumqz in eis foueri ad ritū natalē. Indubitātū enī est mihi qd si puri sarraceni terris illis dominarent. locus nob̄ xp̄ianis latinis ⁊ accessus ad loca sancta trāsmarina minime pateret. ob implacabile corū in nos odiū ⁊ inextorabiles inimiciās. q̄bus nobis sunt infesti. sed qz Soldanus ip̄e ⁊ oēs sui curiales ⁊ armigeri atqz p̄fecti locorū sunt māmā lucī. protegimur ab eis.

Je. xj. octobris audita missa (Nam dñica vicesima post octauas sc̄e trinitat⁹ currebat) didicimus qdā nob̄ referēte qd galie veneciane in portu existētes Alexandrino. speciebz aromaticis onerarent⁹. atqz ad celere pararent⁹ recessus. qd ex rumore plurima fuim⁹ affectū locūditate. qd in eisdem galieis reparare sperabam⁹. Eodem die post cuiusdā adducte bestie quā copius

45
 nominā: ludū visu mirabilē. tres xpiani captivi ⁊ pene nudī vincti cathenis. lamento miserabili su-
 as deflentes calamitates. elemosynā a nobis ꝑcebant. Hanc em̄ sarraceni discretioneꝝ suis obseruāt
 cū captiis. q̄ tribū in septimana diebꝫ eos ex suis emittūt custodijs. cathenis. vinctos. ⁊ ꝑ vicos ꝑ-
 pullos ⁊ curias maiores ꝑ petēda elemosyna cū cūre ꝑmittūt. sub manu custodū. ⁊ quicqd̄ ibi ac-
 quirūt id tenere ⁊ in cibos expēdere. vel etiā inde se liberare ⁊ redimere sinunt. Aduersa pascene
 iam die cū tēpus sarracenicē comessatiōis ⁊ dissolutionis incūberet. omis hospitis nostri familia in
 sanire cepit ⁊ cantare ⁊ conzare. ⁊ cū instrumentis musicis ludere. ipse quoqꝫ patronus cū duabꝫ su-
 is cōthorilibꝫ cultu meretricio erotatis. vnacū concubinīs ⁊ ancillis. accensis candelis. lectos no-
 stros circūierunt. vt risus ⁊ leticie materiā ⁊ causam acciperēt ex nobis. vnde ⁊ noctē illaz habuimꝫ
 opido in quietam ꝑpter clamores ⁊ infantias sarracenoꝝ cū strepitū ⁊ impetu ꝑ vicos ⁊ plate-
 as currentiū ⁊ volutantū in turribꝫ. vt illo in tēpore moris est sui viciati.

Je. xiiij. sumpto prandio in ꝑtes nos diuidētes. tres aut quattuor simul ⁊ nō plures. vicos
 intrauimꝫ mercatorꝫ. vbi tantā vidimꝫ hominū multitudinē. tantaqꝫ erat ꝑssura sicut esse
 solet Rome ad sanctū ꝑetrū in anno Jubileo. ⁊ tot veditores ⁊ emptores qꝫ visu mirū. et
 pene incredibile est audiri. Neqꝫ arbitror tā populosam tā grandē tam ꝑdituit atqꝫ ꝑpo-
 tentē hodie sub celo esse ciuitatē. sicut est ista Chayrū babilonica. Ibi armis ⁊ panis fericijs cōpara-
 tis ⁊ bestijs q̄busdam mōstruosis. in forū venimꝫ vbi homies sicut bestie vendebant. ⁊ cōpangebāt
 antiā nra puillis ibi sedētibꝫ qui suā venditionē expectabāt. Lunqꝫ mammalucis qui ductor no-
 ster erat hinc inde nos circūduceret. venit mercator quidā inquirēs ab eo quanti ꝑcij schlamū illi es-
 sent q̄s sic circūducebāt. Ad quod māmā lucus ipse subridēs parui inquit sunt ꝑcij homies illi in
 foro isto. cito aut ad aliud ducēt forū vbi incōparabiles erūt. Neqꝫ tamē ad hec ꝑba emptor ille de-
 sijt. sed ꝑ ꝑsona q̄libet decē obtulit ductos māmā lucos. donec tandē cōperit eos nō esse venales.

Je vero. xiiij. summo diluculo veniētes duo māmā lucū a patrono nro cōducti. Em̄ nūcū
 ꝑsonarū asinos ⁊ murelos (id est asinorū ductores) disposuerāt. vt nos ꝑ vrbē ad loca q̄
 dam ducerēt vidēda. Igit̄ egressi hospitū transeūtes ꝑ vicū vnū ⁊ ꝑꝫ vetustissimā quan-
 dā ferreā portā. venimus ad populissimas plateas. vbi ꝑst multas derisiones ⁊ acclama-
 tiones ꝑbrobras. occurrerūt nob̄ hoies multi miseri ⁊ miserabiles. cathenis inclusi sumusqꝫ collē-
 gati. elemosynas a nob̄ ꝑstulātes. Inde ꝑ nūerosos hominū cuneos penetrātes. in locū quendam
 venimꝫ vbi supra modū cōꝑssio hominū magna fuit. Nā barbarus q̄dam mercator variāqꝫ se-
 xus homies plurimos habebat venales. ita leui ꝑcio ⁊ exiguo ac si fuissent res furto ablata. ⁊ ꝑ il-
 lis emēdis tanta cōfluxerat hoim̄ multitudo. Inde pulcra quadā platea ꝑtransita. vbi multe edes al-
 te ⁊ noue cūcūstabāt (nā locus ipse qui quēnio dūtaxat euoluto desertus factus fuerat ⁊ ariditibus
 plenꝫ nūc autē dictis edificijs decorus) ad sinū quendā nylī venimꝫ. in cuiꝫ litorē schlamū multi de
 luto palcis resperso lateres cōficiebant ⁊ cōfectos soli exponebāt coquēdos instar filioꝝ isrl̄ qui in
 luto ⁊ latere pharaoni seruīētes in egypto. tandē ꝑpter onera clamauerūt ad dominū. qui misit eis li-
 beratorem seruū suū Moysen.

Ibi etiā locus ille fluminis quondā fuisse videbat vbi moyses ipse infantulus in carectā ripe flumi-
 nis stante ꝑꝫ forore eius ⁊ cōsideranti euentū rei fuit ꝑoicetus. ⁊ tandē descendēte filia phara-
 ois vt lauaret in flumine. gradientibꝫ secus puellis ꝑꝫ crepidinē alui in viscella circea fuit inuen-
 tus in ꝑapirione. vt habet Exo. ij. Ibi nanqꝫ erat pons arcuato ope factus ꝑ flumen vbi egyptij ma-
 res hebreoꝝ iuxta ꝑceptum pharaonis ꝑiiciebāt in aquā. vt habet in dicto capitulo.
 Inde ad maceriam orti cuiusdā ascendimꝫ vbi quondā arbor ingens stabat sub qua virgo Ma-
 ria cū puero Iesu fert̄ quiescē. quā arbustam ⁊ christiani ⁊ sarraceni multū venerabāt. sed suspē-
 sis in q̄busdā seditiosis mor arbor aruit ruitqꝫ soletenus In cuius rei memoriā sarraceni erecta ibi
 columna lapidea. factuz hoc aureis in ea litteris scripsere. Hinc ad stationē nauū multarū in nylō
 ꝑꝫ profundo ⁊ lato veniētes. maximā circa illas vidimꝫ negotiationē.

(De Babilonia egypti.

Andē ꝑꝫ quasdā vetustissimas ⁊ spissas valde horribilesqꝫ portas intrauimꝫ babiloniā
 Sed hec babilonia non est illa q̄ fuit secus fluiū Chobar. sed dicūt babilonia egypti. q̄
 ꝑuo diuidit̄ intervallo a Chayro. ita qꝫ nō duas faciūt ciuitates sed vnā. cuiꝫ pars alte-
 ra Chayrū. altera Babilonia. ⁊ ipa tota noīe ꝑꝫposito Chayrū babilonia appellat̄. ⁊ cre-
 dit̄ qꝫ olim fuerunt ꝫꝫata mēphis. deinde babilonia ⁊ eadē Chayrū. q̄s interpretatū id est qꝫ cōfusi

Je. xvj. mensis Junij exeuntes p̄statam civitatē Rodonā lento satis cursu die illa fere-
bamur in mari. sicut ⁊ dieb⁹ duobus sequētib⁹. Erat em̄ trāquillitas magna in freto. vē-
tis vndiq; q̄scentib⁹: quā tranquillitatē naute bonarum appellant cōmuni vocabulo.
sicut ⁊ tempestatē fortunā. Eo in tempe naus quedā venetiana ex Damasco rediens: ad
nos applicuit in mari. cuius patronus longū cū nostro miscuit sermonē. inquirēs de duce ferrariē-
si ⁊ duce lothringie. statimq; venetoz. Nam guerra tūc t̄pis ⁊ dissēctio gravis inter duce ferrariē-
sem ex vna. ⁊ venetos ex pte altera erat. ⁊ bellū ingens terra mariq; gerebat vtrinq;. Finito colloq;
vehemētia irrūit ventus nostrā in puppim. ita q̄ illo celerius ducti. die. xviij. Junij Rhodensi por-
tui fuimus illati. Verū q̄ fama/mali vtiq; quo nō aliud velocius vllū/puolarat ⁊ falso decule-
rat: accusaratq; nos q̄ peltis nostra seuiret in galea. idcirco noctē ipam in portu agere p̄fato coge-
bamur: donec auro: a illulcente. dñs Rhodensis sup̄mus magister Johannitarū q̄ illic in castro
residet insigni ⁊ inerpugnabili veritate cōperta. ⁊ salua guardia data. in civitatem suam Rhoduz
⁊ insulam nos recepit ⁊ intrōmisit. Ubi triduo mansimus sequenti v̄sq; ad dominicam p̄s-
sumam inclusive. que festum erat decem milium martyrum.

De reliquijs que habentur Rhodi

Alter medio vero ipe p̄cose que ibi habent reliquie in castroz in ecclesia sancti Johānis
nobis fuerūt ostense. Est em̄ ibi crux quedā enea ex illa cōflata pelui: vnde x̄ps discipu-
loz suoz lauit pedes. ⁊ fert q̄ si dicta crux in cerā imprimat. marinas cōpescat mīigetq;
tempestates. Itē ibi due ostendunt spine de corona dñi nostri iesu x̄pi. quaz altera quidē in castro
altera vero in ecclesia sancti Johānis honorifice p̄servat. narratimq; nobis p̄ certo fuit. q̄ vna ea-
rū scz q̄ est in castro p̄ singulos annos in die parasceves florem pducere aperte ⁊ manifeste videat.
Item ibi illoz. xxx. argenteoz denarioz vnus esse perbibet. immo ⁊ demonstrat. pro q̄bus Judas
vendidit x̄pm iudeis. Itē ibi caput est sancte philomene virginis. ⁊ magnū sancte crucis frustū.
Brachiū quoq; sancti blasij martyris. Itē brachiū sancti Stephani p̄bomartyris. Itēq; brachi-
um sancti Johānis baptiste. Itē brachiū sancti Georgij martyris. Itē brachiū sancti thome apo-
stoli. Itē brachiū sancti Leodogarij epi. Itē caput sancte eufemie virginis ⁊ martyris. Itē caput
sancti Policarpi epi. Itē caput vniū ex vndecim milib⁹ virginū. Itē man⁹ sancte clare virginis.
Itē man⁹ sancte Anne m̄ris virginis marie. Itē sinistrū brachiū cū manu inclite p̄ginis ⁊ marty-
ris katherine. qd nō nisi in festo eius demonstrat in castro in capella dñi Rhodēsis memorati.

Rodum est ciuitas fortissimis muris ⁊ turrib⁹ firmissimis edificata. alijsq; ppugnacul⁹
⁊ fortalicij bene munita. habetq; iuxta litus maris turres. cui. in terra. in q̄bus tredeciz
sunt molendina q̄ ventoz impetu mouent. per ianuēses olim exstructa. Ob dolū nanq;
⁊ fraudē insidiarq; q̄bus ciuitatē ipsam ⁊ insulam subito opprimere: sibiq; subiungere co-
nabant ⁊ capere: pluribus ex eis interfectis hac pena fuerūt mulctati. vt dictas suis edificaret im-
pensis turres cū molendis in ppetuū incolarū ⁊ indigenarū subsidū ⁊ emolimentū. sueq; iniuste
fraudis memoriale pbenne. Ceterū ex Rhoduz primū legit fuisse Troya occasionaliter destructa.
eo q̄ ibi dicere ⁊ celebr: vulgariter fama aureū esse vellus tē. De quo in ipsa troyana lat⁹ historia
habet. Nec p̄terea insula Rhodensis insignis opido est ⁊ montuosa/feris abūdans siluestribus
⁊ vallibus amenis. Quicunq; etiā mare transeūt ⁊ vndecunq; veniāt Rhodū applicēt optet. Est
autē Rhodus insula cicladū insularū prima ab oriente. vbi rhodose capitoliū dicit esse inuentū. dñ
ibi ciuitas primitus p̄deret. Porro ciclades insule vt dicit Isidorus: quondā grecie fuerunt quas
inde cicladas autimant esse dictas. q̄ licet spacijs longiorib⁹ a delo insula media. sint porrecte in
orbē: m̄ circa delū ipam sitē sunt. Nā orbem greci ciclū vocant. Quidā tamē dicūt siceas vocatas
ppter scopulos qui in circuitu earū sunt. De insule sunt in belleponto inter egeū mare ⁊ maleum
p̄stite. Circundant em̄ pelago indico. ⁊ sunt numero quinquagintaquattuor. tendētes a septen-
trione in meridiē. habēt quinquaginta milia passuū a septentrione ad meridiē. ⁊ q̄nquaginta mi-
lia ab oriente in occasum fm̄ Isidorū. fm̄ Orosium vero milia ducenta. Prima vero inter eas vt
dicit idē Orosius: ab oriente est Rhodus a septentrione Thenedos: a quodaz iuene thenes dicto
sic vocata. q̄ infamat⁹ q̄ suā nouercā cognouisset. fugiens insulā istā vacuā reperiens cultorib⁹ ob-
tinuit. qui ex nomine suo ciuitati quā ibi cōdidit ⁊ insule nomē dedit. a meridiē vero est carpathos
insula cōtra egiptū. a qua Carpadium mare appellatū est sic vocata. propter scelerem fructuū ma-
turitatem. Est enim inter egiptū ⁊ Rhodū. Ex hac insula dicunt ⁊ carpathie. magne naues ⁊ spacio-
se. Ab occasu autē est insula cūtea sic vocata. eo q̄ ibi venus orta sit. Ab oriente finiunt ille insule
ciclades litoribus asie. Ab occidente mari Icario. A septentrione mari carphano. In hac quoq;

45
 urbe Rhodensi et insula cuius occasione de cicladibus insulto mentio est inserta / solis fuit co-
 losus creus. id est imago erea. lxx. cubitoz et altitudinis. alia etiam in ea fuerunt minores colosi. ut di-
 cit Isidorus. Sed his incidenter et per digressum dictis. redeundo ad historie seriem. Hanc insu-
 lam preclara et urbem Rhodensem ipsi fratres hospitalis sancti Iohannis. Hierosolomitani post
 longam obsidione. quadricente videlicet occupata et vehementer oppugnata. Tandem vix vi obtri-
 uerunt: et ciuium conuentia quorundam qui eis fauebant. habentq; ibi iam pridem in ea metropo-
 lim suam. siue supremi sui magistri sedem principalem. Est quoq; adeo contigua Turcis et vicina. ut
 vix vni⁹ inter sit spaciū miliaris. nec nisi paruum maris brachium illos diuidat ab istis. Unde et anno
 supiori videlz. M. cccc. lxxix. Turci⁹ vni omibz manifestū est dictā obsidie vallauit ciuitate: atq; clas-
 se maxime adducta. bellis impetgit mirabilibus multis diebus. sepeq; assultibus animosus aggressus
 fuit. Tandem ipsa die sancti Pantaleonis. cū enixissime ex aduerso eam Turci oppugnarēt.
 Jamq; muros cōscendissent: domini Iohannite diuinitus ut certe credit adiuti confertis for-
 titer cū hostibus manibus. ipsos e muris eminus repulerūt. Ad absq; ingenti turcorū pudore et strage.
 Sicq; obsidio soluta est. iniectis tamen prius ut fertur octo milibus lapidibus: et vno ex bombar-
 dis et machinis turcorū. Et quod mirabile est dictū haudq; dubiū diuina actus dispositione / vno
 reuoluto anno dūtaxat. mortuo ipso seniore turco qui hoc bellum gessit filius eius: ipsa eadem die
 sancti Pantaleonis illuc fugiens. germano suo qui hodie imperat in Turcia cū persequente / fuit
 ibidem captus. sed inde ad alia christianitatis loca transmissus. in quibus adhuc manet detentus
 metu germani sui predicti minime audens redire. sed neq; preualens vrpote diligentissime apud chri-
 stianos referuatus et custoditus. Eius rei gracia domini Iohannite et tunc tributū dari solūtū Tur-
 co nequaquā prestant ut olim. Quinimmo turcus ipse eisdem tributarius effectus est. Iohannis ip-
 sis in cōmune. xxxv. milia ducatorum: magistro vero decem milia: buculq; annue prebens. quod
 certa dominorum ipsorum didicimus narratione.

Je. xxij. iunij. ex Rhodo ceptam viā per mare prosequentes vento vehementius impel-
 lente. per golfum sancte Helene dictum nauigauimus. locū vtiq; periculosū. tantaq;
 fuit maris fluctuū cōmotio q; pleriq; ex peregrinis metuentes plurimū pre timore pe-
 ne infirmarent. Postea vero die secundiori fruebamur vento. vnde tribz expāsis velis in
 crastino. id est in festo sancti Iohannis baptiste / regno et insule applicuimus Cipri. transeūtes per
 quasdam ciuitates. quarū vna Bassa vocat. magna quondā et potens et ruine eius testantur. sed
 hodie desolata et destructa. vbi et mansimus ipso die sancti Iohannis. Ibi aer est pessim⁹. sicut et in
 tota fere insula Cipri. Ibi vestigia adhuc cernunt egregiarū quondam ecclesiarū. que olim illic fue-
 rint sed et turriū fortissimarū. in colle quodā in medio eiusdē ciuitatis quondā positarū. Ibi etiā sub
 rus ecclesiam que antiquitus fuit ordinis fratrum minor. carcer quidam magnus septem foraminibz
 distinctus ostendit. vbi sanctus Paulus aliquanto fertur fuisse tempore: in vinculis detentus
 cū ibidem euangeliū predicaret. vna cū sancto barnaba coapostolo sibi adiuncto. Ibi et etiā sub
 alia quadam ecclesia. fons quidam reperit bonam et hantū dulcem aquā scaturiens. que febri-
 tantibus dicit remedio esse et cure: ppter qd et in longinquas aqua ipsa terras deserit. Ibi et sub
 terra septem parue camere demonstrant. in quibus septem quidā dormientes. nō illi qui in monte
 celio: sed alij. multo iacuisse tpe referuntur. De prefata ciuitate Bassa. in aliā etiam destructam veni-
 mus ciuitate. cui vocabulū est Piscopia. quā rex quidā Anglie cū cōperisset sorore suā Hierosoli-
 mā pergentem ibi a rege Cipri fuisse violatā. dicitur penitus destruxisse: et totā illā patriā vastauisse
 Inde ad quinquaginta miliaria de Bassa. est aliā quedam ciuitas portum habens: vbi cōmuni-
 ter applicat Limisū appellata. quaz soldanus quidam funditus ante tempora euerit. Ibi vbi-
 cunq; effodiāt in litore maris dulcis emanat aqua. Ibi in crastino sancti Iohannis baptiste. i. die
 xxvi. Iunij in portū ipm venim⁹ Ciprinum.

Si autē Ciprus insula a Cipro ciuitate. que in ea est sic appellata. Ipsa est et paphon
 que quondā fuit veneri psecrata: multū autē quondam fuit famosa: maxime metal-
 lis eris abundans. cuius etiā vsus primo ibi dicit fuisse rebus. Terra est vinifera. et for-
 tia sunt valde loci illius vina. Ciuitates habz multas et nobiles. inter quas capus et me-
 tropolis dicit Nicosia. Terra est mari vndiq; clausa. sed inter⁹ siluis / cāpis / pratis / vineis / et fru-
 gibus nimis plena. fontibus et amnibus irrigua. et multis diuitijs. ppter et delitijs opulēta. hec insula vo-
 catur sepius Lethim in scriptura. Spaciū eius in longū tenet centū et lxxv. milia passuum. In la-
 tum vero mille passuum centū. xxv. Laro tamē ouina nō est magni in ea precij: sed neq; multe bonita-
 tis. vnde cōtingit interdū oues. xij. p vno cōparari ducato. Distat autem Ciprus a Rhodo milia-
 ribus trecentis. Estq; hodie sub venetorum diuione.

Je. xvij. Junij nauigantes de Cipro vento satis optato puenimus tridui pene spacio in locū vnde sancti pspicere terrā poteramus. Quā ex re ingenti affecti lenicia et exultatione. a longe eā salutauimus. vt par ratio erat. Iocundas prumpentes in laudes atq; canētes. Te deū laudam⁹ et cum antiphona. Salue regina. et collectis atq; oronibus oportunis. pauloq; post eodem die ante Japha siue Joppen venimus ciuitatem. modico inde intervallo. tactis anchoris galeā nostrā figentes. Vix inde patron⁹ ex more quosdam ex suis p salua guardia in Ramarsq; hierusalemq; transmisit. ac p patre Sardino fratrū minorū mōtis Syon et pductore peregrinorū qui trutzelmannus cōmuni vocabulo appellatur. Eius rei gratia. per sex dies cōtinuos. in loco expectauim⁹ memorato. Vbi intermanendū. alter patronus Petrus landarve dictus. cū sua galea et pegrinis fratribus nostris superuenit. et iuxta nos quantum est iactus arcus pedit. mittens et ipse mox p conductu vt supra. Nos etiam infra dies quidā ex galeonis galearū vitarumq; piscatum euntes. ac deprehensi ab infidelibus plagas p temeritate repositauerūt cōdignas. In terram etiam aliquando descendimus cum patrono nostro in quadam nauicula botros et vias precoquas. aliq; necessaria a paganis cōparantes. Quinta tandem Iulij venerūt in Japha equites Soldani. qui apud eos mammaluci vocantur. habentes in comitiua sua patrem guardianum predictū. duobus suis ordinis fratribus associatum. qui etiam litteratorum a domini de Hierusalem et Rama ad nos pertulerunt cōductus. Eodem die Petrus landarve. suos ad litus applicans peregrinos. in speluncam quandam veterem vti cōmuniter fieri solet introduxit: vbi triduo manserunt inclusi. Hos vero patroni nostri vti prouidentia et humanitate. in galea mammalucis expectare. Unde cōgit alios nostros comperegrinos tribus vt diximus diebus et noctibus in spelunca manere. in qua nos nō nisi per vnam reclusi fuimus noctem. Est enim consuetudo paganis. vt illic aduentantes peregrinos christianos nominatim vocant nominibus patrum suorum designatos cōscribant. et conscriptos in quandam laceratā testitudinem siue speluncam veterem de qua dictum est cōstruant. donec ipsi cum patronis de pecunia pro salua guardia cōueniāt pro suo libitu et pacificentur. Ad ostium autem spelunce predictę: christiani de cintura. id est de fide sancti Pauli de Hierusalem et Rama cōuenientes merces varias venales: sed et victui necessaria puta carnes coctas. pullos. oua. panes. fructusq; et huiusmodi solent cōparare. vnde peregrini emūt quodlibet. quodq; volunt.

Je. viij. Junij. omnibus nobis peregrinis asini fuerunt adducti. quibus insidentes. vsq; in Rama que ad decem miliaria distat a Japha properauimus. trium sub spacio horarum. Fuit autem Japha ante tempora grandis ciuitas et famosa Joppe appellata. vel Japha a iaphar filio Noe qui eaz construxit: et ex suo nomine eam appellauit et fuit: vt dicitur octaua inter eas vrbes. que in mundo contra diluuiū quod Noe tempore exstitit fuerunt edificate. vnde et hodie vetes ferret et magni ex quadam Rupe videntur pendere. quibus naues fuerunt affixe. vbi etiam mire magnitudinis cathena quedam apparet. qua gigas quidam Adromadus nomine detinebatur captiuus. cuius costa quadraginta vnus pedū longitudine protenditur: vt hodie cernitur.

Cum autem ad Rama vnus iugis spacio prope venissemus. descendere de asinis et pedites ire cogebamur. singulis res suas in humeris portare. quod idcirco non parum nobis fuit molestum. q calor erat intensus. et puluis hinc inde agitabatur. Nullum ibi christianum sinunt pagani intro ire in asino vel equo. Ibi iterū in vetustā qndā annuerat et reclusi fuimus domū. Suntq; ibi te studinaria edificia multa. et fons bonaz sans continens aquam. hanc domum Philippus quondā dux burgundie bone memorie in hospitium comparauit peregrinorū. ac fratribus montis Syon cōmendauit. vnde et hospitale peregrinorū nominatur. De Japha associatū se nobis dominus ipse de Rama nobiscum equitans propria in persona. cum multis mammalucis. id est vt dicitur apostatis christianis. Sed et trutzelmannus de Hierusalem nobiscū venit. habētes ambo equos pene centum. vt saluos nos conducerent et custodirent a paganis et eorum filiis. qui in villis et locis illis se conglomerantes. lapidibus solent impetere peregrinos. et adeo ferociter quandoq; inuadere: q; vix etiam adiuti a concomitantibus illi possint peregrini preterire: quin et aliquando aliquos interimunt lapidibus obruendo: sicut vni ex nostris pene accidisset. vnde periculosum valde est illud conficere iter de Japha vsq; ad Rama: ob huiusmodi insidias et insultus paganorum. Est autem in Rama estuarium quoddam siue balneum miro ingenio et modo edificatum. quattuor inclutur turribus. quod de subis ex fornace per pavimentū stratum pulchro et a vario marmore calorem transmittit. Vnusquisq; autem in Rama per triduum. hac perperiti occasione. quia duo domini pagani capitanei in se mutuo versi cōpugnabant. quorum vnus Amor cognominatus. al

65
bo vtens vetillo decem et octo suorum amisit clientum. Alter vero Naballenus vocatus. Rubrum ferens vexillum victoria potius obtinuit triumphum: qui et ductor noster fuit et custos.

Je nona Julij. Iussu ex dispositione Gardiani. vnus ex fratribus eius missam in Rama coram nobis celebravit. qui vbi ad offertorium venit: conuersus ad nos: informatio- nes nobis dedit de modo nos habendi in terra sancta. subiectas nobis tradens regulas. lingua enim latina. italica atq; germanica. Ita inquit. Dilectissimi in christo Iesu ne- cessarium vobis scire indicans. vos facio auisatos de quibz articulis bene considerandis. ne frustra ta- tis laboribus et sumptibus hucusq; veneritis peregrinatum.

Primus articulus est. si qui inter vos essent qui absq; summi pontificis licentia buc loci venissent ac per hoc excommunicationis sententiam incurrissent. sciant apud nos: et presertim patrem nostrum Gardianum auctoritatem summi pontificis quo ad hoc esse. qua ab huiusmodi sententia possint ab- solui. Et si idem pater noster a quoq; vestro super hoc fuerit requisitus siue rogatus. ipsam annuo- roienti communicabit auctoritatem. Unde gaudete. sed et ob id maxime exultate. qui hanc a deo gra- tiam estis consecuti. vt has sacratissimas terras. in quibus salutem nostram ipse omnium saluator operatus est. visitare perq; lustrare possitis.

Secundus articulus est. vt veram et indubitatam christianissimi fidem vnusquisq; habeat peres- grinorum. alioquin frustra venisset.

Tertius articulus. vt puram habeat conscientiam et veram peccatorum suorum contritionem: atq; propositum in antea cauendi.

Quartus vt quanta potest seipsum exerceat deuotione: ad videndum et perambulandum ipsa sanctis- sima loca.

Quintus articulus est. qd vnusquisq; sibi precipuo studio caueat. ne super paganorum vnq; gradia- tur sepulchra. aut ea contrectet calcando. quia id molestissime ferunt. immo si vnq; fieri viderent: pe- riculum vobis vite immineret. His ita dictis et traditis monitis. idem frater cepta mysteria sacra p- sequebatur. Finita vero missa. vnusquisq; in suam se recepit societatem et mansionem. Horumq; chri- stiani de cingulo. id est de fide sancti Pauli. coctos nobis afferebant cibos venales. Vinum autem nemo ibi potest comode habere: nisi de galea ipse attulerit secum. Die itaq; illo quia dominica erat quicquid ibi.

Consequenter considerandum venit deuotis peregrinis. quante indulgentie et remissiones loca sacra visitantibus. Primum omnium a papa Siluestro: ad instantiam Constantini christianissimi imperatoris. ac sancte Helenae matris sue sunt concessae. Et deinceps per successores eius summos pontifices continuatae et confirmatae.

In primis vniuersis et singulis christifidelibus hanc peregrinationem transmarinam subennit? contritis et confessis. et ob huiusmodi consequendas gratias illud aduentantibus: mox vt galea egre- diuntur. et sanctam contingunt terram omnium peccatorum suorum remissio/ vt dici solet/ a pena et culpa vigore indulgentiarum apostolicarum est communicata.

Item in eo loco communiter peregrini sancte applicant terre. Jonas propheta nauim intrauit. vt su- gere'ta facie domini in Tharsh. vt habetur Ione primo. Item in Iapha que et Joppen dicit. prin- ceptis apostolorum Petrus Tabitam resuscitauit. vt in actibus legitur apostolorum.

Inde non longe locus est vbi sanctus Petrus piscationis officio vacabat. vbi et indulgentia est ses- ptiennis et totidem carene. Item de Rama per viam procedendo. ad aliam quandam venit ciuita- tem ad duo miliaria. que et Lidia dicitur. vbi vsq; in hodiernum diem: ecclesia quedam e in hono- re sancti Georgij martyris dedicata. vbi et ipse suum celebrauit martyrium. capite truncatus. In eo- dem oppido sanctus Petrus Eneam paliticu sanauit. et est ibi indulgentia septennnis et totidem carene.

Eximus autem de Rama die. xi. Julij. circa horam noctis secundas. et ascendim? Die- rosolitam in alinis nostris. Distat autem Hierusalem a Rama triginta miliaribus ita- licis non paruis. Eundo vero de Rama ad manum dextram. est castellu Emaus. ex cuius gelio satis notum. distans a Rama ad miliaria viginti. ab Hierusalem vero stadiis. lxx.

vbi et Cleophas. vnus ex lxxij. discipulis christi requiescit. Illic prope oppidum est sanctorum ma- chabeorum Bodon appellatum. vnde originem traxerunt. et est ibi indulgentia sep-

Inde non longe versus hierosolimam in cuiusdam montis cacumine. sanctus propheta Samuel e sepultus. Omnibus his in locis pfatis est indulgentia. vij. annorum. et totidem carenarum.

Ibi prope ad dexteram est villa Ramatha. vnde Samuel fuit oriundus. et Ioseph ille de arima- thia: cuius fuit monumentum illud nouum excisum in petra. quo sanctissimum christi corpus re- conditum fuit.

De ingressu in hierusalem

Multa quidem sunt loca sacra in ciuitate sancta Hierusalem. Nec dies sufficit vna ad peragrandum singula. Inter ea tamen domini sepulchri templū obtinet principatum.

Je igitur memorata vndecima Julij. hora sexta post meridiem in sanctam venimus ciuitatem Hierusalem. descendentes vt iustum est de asinis nostris. et pedibus illā ingredientes. in cuius introitu plenaria est remissio omnium peccatorum. Nec aliquis peregrinorum illic permittitur equitare.

Primum autem omnium processimus et venimus ante dominici sepulchri templum gratia indulgentiarum consequendarum. Inde in hospitale ducebamur peregrinorum. Ego vero cum confratribus meis qui mecum per mare venerant domum intrauimus Calini minoris. iuxta hospitale predictū qui vt cōmuniter interpretis fungitur officio: et cum peregrinis ad sanctam proficiscitur katherinā hic assignata nobis camera hospitio suscepit vbi die illa quicuius. longi itineris fatigati p̄fectide

De locis sacris que sunt inter hospitale peregrinorum et montem syon inclusiue.

A crastino autem. id est duodecima mensis Julij. que et dominica erat. conuenientes in vnum omnes peregrini in montem ascendimus Syon. vi via intermedia quedāz nūbilo miris loca sancta visitantes. Et primum in eum venimus locum vbi iudei corpus gloriose virginis Marię: quando ab apostolis in vallem Josaphat ferebatur: sepulture tradendum. vt conabantur afferre. Inde mox illum accessimus locum vbi sanctus Petrus post trānegationem suam egressus foras atrium Cayphe: speluncam quandam intrans amarissime fleuit. Paulo post ecclesiam intrauimus sanctorum angelorum titulo prenotatam. vbi quondam domus fuit anne pontificis. in quam christus dominus de monte oliueti primum ductus grauem pertulit iniuriam. alapa sibi a ministro in faciem data. Inde ad aliam properauimus ecclesiam. ad sanctū Saluatorem appellatam. vbi quondam Cayphe domus magna et angularis stetit. in qua et dominus noster christus illusus fuit et velatus: faciesq; percussus. ac tota nocte grauius afflictus. Ubi etiam ostenditur locus angustus. in quo christum recluserunt: donec consilio inito: seniores iudeorum quid de ipso faciendum esset deliberarunt. Et appellatur locus ille carcer domini.

Et quanquā id in euangelij non reperiat exp̄ssum: quia nō omnia scripta sunt que circa christum congerunt: tamen propter loci illius existentiam et testimonia que de hoc perhibentur. nemini id absurdum videatur tanquā a veritate alienum. Ibi etiam est lapis ille magnus valde. quem ab angelo legimus reuolutum a monumento. et est hodie mensa altaris magni in ecclesia supradicta Saluatoris. Ibi in curia que est ad sinistram. est arbor quedam lapidibus circumdata. vbi ministri iudeorum et Petrus cum eis calefaciebāt se ad ignem. Exeundo autem de dicta curia in plateam ad manum dexteram est lapis quidam in angulo: quo in loco virgo Maria stetit quando Petrus flens amarissime exiit de atrio principis sacerdotum. Unde p̄ fletu nec virgini gloriose de filio inquit remi potuit respondere. Ibi etiam ipsa benedicta virgo auida sciendi de filio expectabat vsq; mane quando vinctum eum duxerunt ad Pilatum presidem. quo et eum sequebatur ipsa mestissima haud dubium mater. Inde ad modicum spaciū. quedam desolata apparet ecclesia lapidibus duntaxat circumsepta. In qua gloriosa virgo post mortem filij sui quattuordecim annis vsq; in diem ascensionis sue moram traxit. et est ibi remissio omnium peccatorum. Nec ex defectu aut culpa fidelium eadem ecclesia sic manet neglecta. sed quia pagani in eodem loco edificari non patiuntur. In omnibus vero supra memoratis locis et singulis est indulgentia septennis et totidem carenis.

Ibi prope iuxta locum vbi virgo Maria mortua fuit et assumpta in celum. est vestigium cuiusdam capelle que quondam ibi fuit: in qua sanctus Iohannes euangelista tanquā virginis gloriose capellanus. eidem post christi ascensionem sepenumero missas celebrauit. apparetq; ibi pars quedam illius lapidis: super quem idem diuina mysteria perfecit.

Ibi etiam locus ostenditur vbi sanctus Barthias in apostolum loco Jude fuit electus. et est locus ille lapide rubeo designatus.

Inde pergendo in montem Syon. prope ecclesiam est locus vbi virgo beatissima suas dictum deuotionissimas persoluit orationes. Ibi etiam duo lapides demonstrantur. in quorum altero christus suis predicans discipulis seorsum sedebat. In altero p̄o mater sua dignissima sedens audiebat verbum illius. Sub ecclesia vero montis Syon. partim et partim extra est locus sepulture prophetarum et regum Israel. puta Dauid et Salomonis et reliquorum. quorum hec sunt nomina. Roboā.
c iij

65
 Abia. Asa. Josaphat. Josia. Ochozias. Athalia regina. Joas. Amazias. Ozias. Joathan Achaz
 Ezechias. Manasses. Amon. Josias. Joachim. Eliachim. Jechonias. Sedechias. qui tamen
 non omnes eodem sunt loco sepulti. ut patet in scriptura sacra.
 Ad huiusmodi sepulchra regum hodie christiani nequaquam sinuntur introire. Sed sarraceni qui lo
 cum illum colunt et venerantur muschkeam. id est ecclesiam siue capellam sibi illuc construxerunt.
 Quem in locum cum ego et quidam ex confratribus meis nobilibus descendissemus: nisi quia do
 minus adiunxit nos paulominus a paganis improvisis advenientibus: interempti fuissetus.
 Inde non longe est locus ille. ubi secundo sanctus protomartyr Stephanus sanctus Samael:
 Pauli apostoli informator. et Abibas filius eius. Nicodemus quoque fuerunt tumulati. Ibi etiam
 prope locus demonstratur quod tunc erat cenaculum grande ubi discipuli paraverunt pascha christo in
 bente. ubi scilicet agnus paschalis quem in ultima cena christus cum discipulis comedit dicit fuisse
 se affatus siue igni coctus. Ubi etiam aqua illa fertur calefacta: cum qua discipulorum suorum do
 minus pedes lauit.
 Illic in proximo est locus ubi dauid penitentiam agens pro occisione Urie. quem in bello in acie
 ut interficeretur insensit constitui. septem psalmos quos penitenciales appellamus. spiritu haud du
 bium revelante divino dictavit. ubi modo Indiani claustrum sibi fecerunt. Omnibus his in locis
 supra assignatis. est indulgentia septennis cum totidem carenis.
 Quibus peragratis in monasterium intrauimus montis Syon. ubi satis pulchra et testudinata est
 ecclesia. eratque ob nostrum ut reor aduentum acuratus solito preparata et ornata preciosis tapetibus:
 parietibus affris: et alijs ornamentis. que dux quondam Burgundie Philippus: una cum annuo
 mille ducatorum subsidio dum vixit. pro sua ad loca illa contulit deuotione. ac fratri inibi deo sa
 mulanum sustentatione. Quod et filius suus karolus dum fuit in huiusmodi etiam fecit. Nam et
 successor eius modernus dominus illustrissimus atque victoriosus dux Burgundie Maximilianus
 ipsum idem suorum imitatur exemplum predecessorum.
 Hoc illuc ingressis nobis peregrinis. solenne officium misse fratres ipsi celebrare. quo expleto
 sacris omnes induti ornamentis processionem quandam fecerunt quam nos ex more sequebamur
 Ducebamur autem inter procedendum ad hec loca.
 Primum ad locum ubi nunc est altare maius: ubi christus cum discipulis suis ultimam cenam se
 cit. et post agnum typicum corpus suum instituit in sacramento. a suo deinceps sumendum. simul
 et sanguinem suum preciosum bibendum. Ibi est remissio plenaria omnium peccatorum.
 Ibi prope ad dextrum cornu altaris supradicti est locus ubi christus discipulis suis pedes lauit.
 Deinde venimus in locum extra chorum: ubi spiritus sanctus in linguis igneis die pentecostes
 super discipulos venit.
 Ibi subitus est capella illa de qua supra habitum est. in qua videlicet est regum et prophetarum israel
 sepulchrum in quod per fenestram quandam introspeimus. Nam ingredi nemini licet christiano
 prohibentibus paganis. In ipso loco iterum plenaria est remissio.
 Inde paululum progressi. venimus in locum ubi christus post resurrectionem suam discipulis suis
 iannis apparuit clausis. et post octo dies dum iterum essent discipuli congregati et Thomas cum eis.
 Iussit Thomam inferre dignum suum. et manus afferre et mittere in latus suum: ut Iohannes scri
 bit. Ibi est indulgentia septennis cum totidem carenis.
 Finita processione inuitati fuimus a Guardiano et fratribus illius: ut est de more manducare cum
 eis. Pro quo et alijs eorum officijs et obsequijs nobis crebro et humaniter exhibitis. refusione spon
 te propria fecimus condignam.
 Deinde redeuntes ad hospitium nostrum. in via quandam intrauimus ecclesiam: quam Iacobite
 inhabitant. quo in loco herodes sanctum fecit decollari apostolum Iacobum maiorem. Ibi iterum
 est indulgentia septennis cum totidem carenis.
 Inde non longe est locus ubi christus post resurrectionem suam marie Magdalene et alijs deuot
 is mulieribus apparuit in via quando de monumento venerunt. dicens eis. Auete. que accesserunt
 et tenuerunt pedes eius. ubi iterum est indulgentia septennis.
 Et quia nocte subsequenti in templum dominici sepulchri eramus intromittendi. iuxta veterem con
 suetudinem paululum nos dedimus quieti. in hospitali manentes prefato ad paucas horas.
 Et nota quod ciuitas hierusalem sita est in loco multum eminenti. et de ea videtur tota Arabia et mons
 Libani et Rebo. et Phasga planities Iordanis et Jericho et mare mortuum usque ad petram deser
 ti. Nec vidi ciuitatem siue locum qui pulchriorem habet prospectum. ad ipsam autem ascenditur ab
 omni parte: quia sita est in loco altiori qui est in terra illa preterquam Sylo quod distat ab ea per duas leucas.

Ante templū sepulchri dñi locat⁹ est lapis iste sup quo xps crucē baiulans cecidit.

De ingressu in templum dominici sepulchri. et processione inibi facta ad loca sacra.

Je. xij. Julij hora vespere in ipm venerandū dñici sepulchri templū a paganis id est rectorib⁹ ipsius civitatis sancte Hierosolyme suim⁹ admissi ⁊ nūmerati. ostijs p eos apertis. p qua re vnusq⁹ nostru⁹ quic⁹ exiit ducatos. nec vnq⁹ alias hoc aperit templū ab eis. nisi vel ppter adueniētes pegrinos vel fratres mutādos q⁹ ibi pro custodia deputant. Por⁹ q⁹ nobis intromissis templū clausū. Intrauerūt aut nobiscū Gardianus ipse et plures suor⁹ cōfratru. Quāprimū autē deuotus quisq⁹ christianus vel peregrinus in templū hoc pedē posuerit. plenariam consequit remissionē.

Est autē hec dispositio templi eiusdē sacratissimi. Ecclesia ipsa rotunda est. et habet per diametru⁹ inter columnas. lxxij. pedes. absidesq⁹ que habet per circumitū a muro exteriori decē pedes super sepulchrū domini. sup quod in mediū eiusdē ecclesie est apertura rotūda ita vt tota cripta sancti sepulchri sit sub diuo. Balgathana autē ecclesia adheret isti. et est oblonga loco chori ecclesie sancti sepulchri adiuncta. sed parū dimissior. sunt tamē ambe sub vno recto. Spelunca in qua est sepulchrū domini habet in lōgitudine octo pedes. in latitudine similiter octo vndiq⁹. tecta marmore exteriorius. sed interius est rupes vna sicut fuit tempore sepulture. Ostium ad hāc speluncam intrat ab

e iij

65
orientem demissum valde et paruum. Tumba vero sancti sepulchri est ad dexteram intrantis iuxta parietem ad septentrionem de marmore grisei coloris. alta a superficie pavimenti tribus palmis. longa pedibus octo. sicut est interior ipsa cripta siue spelunca. et ex omni parte clausa nec lumen potest habere intrinsecus ab extrinseco. quia nulla fenestra est mittens lumen intus sed pendent novae lampades super sepulchrum domini ministrantes lumen intus. Alia etiam spelunca est ante speluncam istam scilicet sepulchri eiusdem longitudinis et latitudinis et dispositionis intus et extra. et videntur iste due extra existenti esse una. sed cum interius fueris videbis eas ab invicem pariete per medium separatas. Intra autem prima ista et deinde alia in qua est sepulchrum. in ista exteriori intraverunt mulieres quando dicebant. Quis revolvat nobis lapidem etc. Et iste lapis erat aduolutus ostio spelunce interioris et iacet hodie magna pars eius ante ostium spelunce interioris. cui fuerit aduolutus in medio istius. Alia pars eius translata est in montem syon pro lapide supponendo altari quem etiam ibi vidi. Dons calvarie in quo dominus crucifixus est distat a loco sepulchri per septingentos pedes. et ascendit ad locum ubi crux infixam fuit rupi decem et octo pedes a superficie pavimenti ecclesie. scissio petre eiusdem in qua crux fuit fixa. tante capacitatis est ut caput hominis recipiat. Nam ego in ea imposui caput meum et descendit longitudo eius de loco crucis infixionis usque ad pavimentum ecclesie inferius post decem et octo pedes. et color sanguinis domini nostri Iesu christi apparet hodie in ipsa scissione petre. et scissio ipsa erat sub manu eius sinistra. Altare etiam edificatum est iuxta eundem locum manus sinistre valde decorum et pulchrum. De marmore pavimenti huius capellule stratum est totum et parietes de marmore sunt tecum opere musino decorati de auro purissimo. Locus vero in quo crux fixa est. est fossa profunda duobus palmis et ita capax quod in ea posui caput meum. De calvaria contra orientem viginti quattuor pedibus est altare quoddam sub quo est pars columnae super quam dominus fuit flagellatus illic translata de domo pylati. et sub lapide altaris est tecta ita ut a fidelibus possit tangi et videri et osculari. Est autem de lapide porfirico sub nigro habens maculas quasdam rubecas naturaliter. quas credit vulgus tincturas esse sanguinis Iesu christi. Alia pars columnae dicitur translata esse in Constantinopolim. De altari columnae huius contra orientem ad decem pedes. descendit per gradus quadraginta octo ad locum ubi Helena fuit crux inuenta. Et est ibi capella. et duo altaria longe infra terram. Ille locus in quo crux fuit de fossa videtur mihi fuisse unum de fossatis civitatis. in quo cruce depositis corporibus misse fuerunt. et de super fordes civitatis deportate donec per Helenam loco mundato crux est inuenta. Prope civitatem enim erat locus passionis. et hortus in loco illo. Locus vero ubi stetit beata virgo cum mulieribus aliis iuxta crucem non fuit sub ipso brachio crucis ad aquilonem sicut volunt quidam. sed ante faciem filii fere ad occidentem. Demonstrat enim locus stationis eius contra faciem filii pendens in cruce sub monte et rupe. in qua crux fuit fixa. et venerationi habet a fidelibus. quem locum etiam pluribus vidi. Ipse etiam christus in cruce pendens faciem vertit contra occidentem ut volunt quidam. quod patet ex eo. quia vorago illa magna de qua dictum est supra. quod fuit ab occidente per fossatam civitatis erat retro crucem. et in ipsa erat crux protecta et postmodum inuenta. ut dictum est paulo ante. Multa altaria sunt in ecclesia ista et decenter posita et ornata. Ante ostium occidentale huius ecclesie foris est locus ubi plurimum consolatione per responsum beate virginis recepit. Reliqua loca templi huius que per noctem frequentantur sunt hec ut magis in specie explicantur.

In primis capella dominici sepulchri de qua iam habitum est. Deinde capella quedam in honore virginis gloriose Marie consecrata quam Bardianus et fratres sui ingressi. sacris se vestibus induerunt. et iterum solennem processionem cum letania inchoaverunt. quod nos sequebamur euestigio. ad summum altare eiusdem capelle accedentes. Est enim ibi locus ille ubi christus primum omnium sue dilectissime post resurrectionem apparuit matri.

Item in eadem capella est frustum quoddam siue pars columnae ad quam christus ligatus fuit in domo pylati flagellatus. et est indulgentia ibi ple. etc. Aliud quoddam eiusdem columnae frustum equalis magnitudinis est Rhome ad sanctam Praxedem. Item aliud simile frustum est lugduni in ecclesia maiorem. Item aliud est altare in dicta capella ad sinistram maiorem altaris. ubi longo tempore sancta crux stetit integra et tota postquam a sancta Helena fuit inuenta. Estque ibi pars quaedam eiusdem sancte crucis reservata. Ibi est indulgentia septem. Item in medio illius capelle est lapis quidam rotundus ex marmore. et est ibi locus ubi dominica crux superposita cuidam mulieri defuncte per eius resurrectionem a ceteris fuit discreta. que ibi etiam reperte fuerunt. et est ibi indulgentia septennis.

Item ipsam egressi capellam duos alios ex marmore reperimus lapides albos et rotundos. in quorum altero est locus ubi christus post suam resurrectionem apparuit marie magdalene in specie orulani. in altero

ro ꝑo locus vbi ip̃a stetit qñ noīe suo vocata r̃ndit. Raboni zc. Ibi iterū est indulgētia septēnis.
Inde procedendo in templo. aliam quandā intrauimus capellā in rupe quadam edificatā. vnus
habentē altare dūtaxat. ibi est locus ille vbi christus mansit detentus donec crux sibi pararetur.
Ibi iterum indulgētia est septēnis zc.

Inde prope alia est quedam capella vnicū habens altare. ibi est locus ille vbi crucifixoꝝ xpi di-
uiserunt sibi vestimenta sua. sortem mittentes super ea. Et est iterum septēnis indulgen.

Inde per triginta gradus lapideos. in aliā quandā descendimus capellam sancte Helene titulo ꝑ-
notatā. vbi etiam ip̃a suas exegit deuotiones ibi manēs post sancte crucis inuentionē. Ibi etiam
est locus quem ip̃a fecit effodi vbi sancta crux latebat. et fuit ibidem prius indulgētia septēnis dū-
taxat. sed Sixtus papa. iij. dedit ibidem plenariā remissionem zc.

Inde adhuc ꝑ vndecim gradus descendimus in rupem quandā. et est ibi spelunca vigintiduos in
longitudine habens pedes. z illic crux sancta. lancea quoq; z clauī atq; corona spinea reperta fue-
runt. anno post christi passionē tricentesimo septimo. z est ibi plenaria remissio zc. Et hoc vero la-
cu ascendimus. atq; pcedendo accessimus ad quoddā altare in templo sub quo lapis quidā est ad
modū columnę. super quem christus sedit in pretorio pylati. quādo fuit coronatus spinea corona.
derisus z oblitus spiritus zc. et est ibi indulgētia septēnis.

Inde adhuc ascendentes per gradus decem z octo. in montē venimus Caluarie. vbi christus fuit
crucifixus. z est ibi pulchra quedam capella testudinata. z sunt ibi sēp vndecim lampades arden-
tes. eo q; locus valde sit sacer z venerabilis.

Ibi etiā est forāme in q; crux stetit in petra excisum. habēs triū palmar. ꝑfunditatē. latitudinē ꝑo
hodie nō nisi palme vñ. eo q; lamina qdam cuprea circūdatū sit ne aliqd inde subtrahi possit. Ibi
etiā spacio septē palmar. de loco sinistri brachij xpi pēdentis in cruce. z scissura magna in petra ita
vt hō in eam possit locari. q; scissura ꝑ ip̃am petrā vsq; subtus terrā facta fuit: xpo moriente in cruce.
Ubi etiā glorioſa ꝑgo Maria. sc̃tus Johānes. z sancta maria magdalena vñacū ceteris sc̃tis mu-
lieribus steterūt. paulo inferius tpe xpi passionis z mortis. z est ibi plenaria remissio zc.

Sub monte caluarie descendendo ad sinistram est alia quedam capella in honore virginis Marie z
sancti Johannis consecrata. in loco golgatha dicto. vbi etiam predicta videtur scissura descendēs
a sursum vt dictū est per petram totam vsq; infra terram deorsum. Ibi etiam inuentum fuit caput
prothoparentis nostris Ade. z est ibi indulgētia septēnis zc. Nec cum processione descenditur
vsq; ad illum locū. De monte ꝑo caluarie ad locum illū processimus albo quodam lapide designa-
tum. vbi virgo maria mater dolorosa sedit. habens in gremio mortuū filiū sui corpus depositū de
cruce. mox sepulture tradendū. et est ibi ple. remissio.

Tandem cū processione in supra memoratā venerabilē intrauimus capellam. amplā z rotundam.
in cuius medio glorioſum est dominici sepulchrū. et lapis ille quo ipsum sepulchrū claudebat est
in ecclesia sancti Saluatoris. vt supra est habitum. Sunt autē in dominico sepulchro. xviij. lam-
pades sēp ardentes. z ante sepulchrū vbi est quasi quedam paruula capella sēp tres habent ac-
cense lucerne. z est ibi plenaria omnium peccatorum remissio.

Inde egressi reuertebamur in priorem capellam virginis Marie honore celebrem. z vnde initium
huius fuit processionis. ibi z finis.

Postea ip̃a finita processione. quisq; corpus suū cibo z potu reficiens. per reliquā noctis partē in-
sta vorum suū z libitū ibat hinc inde ad loca sacra intra templū visitatum. Et deputatis confessorib;
bus confitebant singuli peccata sua. illucescente die in auroꝝa cōmunicaturi. Erat autem dies hec
xij. Julij. quādo sub missa solēniter cantata in mōte caluarie pegrini cōmunicabant. Ego ꝑo vna
cū nobilib; comitib; z baronibus in nocte ipsa intra dominici cōmunicauim; sepulchrū zc.

De egressu ex templo dominici sepulchri et lo- cis alijs sacris intra Hierusalem.

Is omnibus peractis orto iam sole z clarius refulgente die videlicet tertiadecima Julij
apertis templi ostijs per paganos qui nos intromiserant euocabamur. exeūtes ergo vi-
dimus sepulchra christianorū regum versus meridiem in templo videlicet regis Del-
chisedech. et regis waldani. Item ducis Gotfridi de bulion primi regis Hierosolymi-
tani. cui septem alij in eodem regno immediate successerūt. qui z ibi sepulti sunt omnes honorifice
factis. Quippe qui Hierosolyma et terra sancta recuperata glorioſis claruerunt victorijs z trium-
phis. regnum ipsum Hierosolymitanū ereptum de manibus perfidorum per. lxxviij. annos. et
per dies successiue administrantes. donec sub eorum ultimo videlicet Guidone iterum in ditione

Inde descendentes quātum iactus est lapidis. venimus ad locum vbi christus Petrum. Iacobum
et Iohannem reliquit dicens eis. Sedere hic donec vadam illuc et orari.
Inde ascendimus denuo in locum illum vbi sanctus Thomas apostolus fertur cingulum virgī
nis gloriose accepisse: dum ipsa assumeretur in celum. Inde procedentes intrauimus ozam in locū
vbi christus fuit captus. et vbi Petrus abscidit malcho auriculam
Ibi prope ostenditur locus signatus lapidibus: vbi Judas osculo christum tradidit iudeis. vbi et
Iudei ipsi resupini cadebant. christo eos interrogante et dicente. quem queritis.
Adhuc amplius ascendentes in eum peruenimus locum: vnde christus videns ciuitatem Hieru
salem in die palmarum fletit super illam dicens. Si cognouisses et tu et cetera.
Inde altius scandentes illo perreximus vbi angelus domini palmam dicit virgini gloriose detu
lisse. atq; diem mortis eius sibi prenunciasse et cetera.
Unde paululum progressi inter ascendendū venimus in collem quendam cui nomen est galilea.
Et est locus ille de quo angelus christi annunciatu resurrectionem dixit discipulis. precedet vos
in galileam ibi eum videbitis sicut predixit vobis. Nam et ante passionem suam christus eis pro
miserat dicens. Postq; autem resurrexero precedam vos in galileam. id est locum iam memoratū.
non regionem galilee que longedistat a loco isto.
Tandem in cacumen montis venimus vbi est ecclesia quedam in eo fabricata loco. vnde christus
videntibus discipulis eleuatus est in celum et nubes suscepit eum ab oculis eorum. In eadem ec
clesia prope ingressum est lapis quidam super quem christus stans ascendit in celū. in quo adhuc
pedum eius relicta vestigia cernuntur. et presertim pedis dextri. Distat autem locus ascensionis christi
ab Hierusalem leucis cōmunibus tribus. et illic prope locus est vnde mare mortuū prospici po
test: vbi quondam ciuitates quinq; videlicet Sodoma et Gomorra. et alie stabant cum adiacente
provincia: postmodum in vitionem peccati contra naturam submersę. Distat vero ipsum mare mor
tuum ab isto loco miliaribus septem. et tamen vix ad dimidium distare videtur.

De locis in descensu montis oliueti.

Situr per aliam viam descendentes de monte oliueti. Primum in quandam venimus ec
clesiam vbi sancta Pelagia requiescit. vbi etiam dum viucret rigidissimam penitentiam
et arduissimam egerit. Inde paulo post venimus in villam Bethphage: vnde christus
misit duos discipulos Hierosolymam die ipsa Palmarum dicens eis. Ite in castellum
quod contra vos est. et statim inuenietis asinam alligatam et cetera.
Inde haud procul venimus in ecclesiam sancti Marci euangeliste. quo in loco apostoli post chri
sti ascensionem symbolum fidei condiderunt. Singuli singulos articulos spiritus haud dubiū di
crante diuino deponentes.
Inde iterum non longe est alia quedam desolata ecclesia in eo loco quondam cōstructa vbi chris
tus discipulis suis modū orandi tradidit dicens. Cum oratis ite dicite. Pater noster qui es in cel
lis sanctificetur et cetera.
Inde paululum descendentes ad lapidem quendam venimus. super quo virgo gloriofa Ma
ria solita erat quiescere: quādo loca ista sacra frequenter peragrans atq; deuotissime visitans sepius
fatigabatur. Postmodum ad ecclesiam sancti Iacobi minoris primi Hierosolymorum episcopi
descendimus. In eo loco christus post suam resurrectionem eidem apostolo apparuit: in quo etiā
loco post mortem suam sepultus fuit: licet postea inde fuerit translatus. Nam iudei ipsum ostendē
tem christum esse filium dei: de pinaculo templi precipitauerunt: et cum adhuc constanter christus
predicaret: quidam cum partica fullonis cerebrū eius excussit.
Inde non longe sepulchrum extat Zacharie prophete. vnde profecti in locum venimus vbi quon
dam erat villa Bethsemani.

De locis in valle sub monte oliueti.

Inde in vallem vsq; descendimus: vbi turris quedā stat in qua Absolon dicit fuisse se
pultus. et ibi est magnus aceruus lapidū: q; pagani via illa trāscentes lapides per fenestrā
quādā in turrim pñciūt: quasi exprobrātes et vindicare volētes et inobedientiā et rebellionē aduer
sus patre suū dauid: quē fugatū de ciuitate psequēbāt. vt hī. ij. Regū. xv. et tribu sequētib; captis. in
de veni in vallē siloe in pede dō mōtis oliueti. ad leuā locū ostendit vbi iudas laq; se suspēdēs cre
puit medius. In hui⁹ vallis siloe introitu fons qdā satis clar⁹ repit aliquātulū sub terra scaturiēs.
vbi virgo gloriofa pannos illos se penumero lauit. quibus filium suum adhuc infantē inuoluit.
Inde venimus ad natatoriam Syloc. ad quam christus cecum natum cum fecisset lutum ex spu

tor: indeliniuisset oculos eius misit dicens. Uade et laua in natatoria syloe: qui abijt et lauit. et venit
videns. que hystoria per longum textitur. Iohannis nono capitulo.

Inde per gentes locum illum. uidimus iuxta arborem quandam. ubi Esaias propheta lignea serra
per medium sectus fuit iussu Sedechie regis. Et ibi ortus olerum etc. Ibi etiam multe sunt cauer-
ne et latibula siue receptacula. in quibus apostoli et alij sancti plures ob meritum indeorum lauerunt.
Inde digressi ad agrum peruenimus acheldemach. id est agrum sanguinis. qui emptus fuit triginta
argenteis. mercede scilicet christi traditionis in sepulturam peregrinorum. et valent tres ex illis
denarijs unum ducatum. Est autem ager ille predictus quattuor muris inclis in modum turris
superius testudine coopertus. habens foramina desuper distincta septem. per que defunctorum cor-
pora christianorum intus projiciuntur. secitque eum sancta Helena in hanc redigi claustrum. Est
autem latitudinis quinquaginta pedum. longitudinis vero septuaginta duorum.

Omnibus his visitatis locis Hierosolymam reuertebamur ex itinere tanto nonnihil fatigati. Jami
enim refectionis hora instabat qua expleta quieti fella dedimus membra.

De transitu in Bethleem et de locis adiacentibus.

Esperare itaque facto. die qua supra. id est. xiiij. Julij. que festum erat divisionis apostolorum.
in montem Syon perrexiimus ad fratres. ubi paratos inuenimus asinos. quibus ascen-
sis in Bethleem vias properauimus. que quinq; leucis ab Hierusalem distat. Exeuntes
autem Hierosolymam ad duo miliaria. venimus ad locum ubi stella reapparuit magis. que dispa-
rauerat ipsis Hierusalem intrantibus. de qua Matheus dicit. Ecce stella quas viderant magi in
orientem antecedeat eos: usque dum veniens staret supra ubi erat puer. Deinde ad quandam venimus
ecclesiam constructam in loco ubi propheta Delias natus fuisse perhibetur.

Inde non longe locus ostenditur ubi angelus domini Abacuc prophetam cincto capitis sui sub-
latus. transtulit in Babiloniam. depositusque iuxta lacum leonum in quo erat Daniel propheta: quem
Abacuc allatis cibis et potu aque refocillauit. Ibi prope locus est in quo patriarcha Jacob mor-
ratus dicitur. ubi et sepulchrum est Rachelis sue concubinalis sub quercu etc.

Inde in Bethleem vias pergentes. ad ecclesiam mire pulchritudinis peruenimus in honore virgi-
nis consecratam. Longitudo eius ducentorum vigintiocto pedum. latitudo vero octoginta septem.
Hic ubi illo venimus. fratres minores processionem ordinauerunt. quam nos accensas geitan-
tes in manibus candelas: euestigio sequebamur. Primumque venimus per ambitum monasterij ad
quoddam altare ibi est locus ubi christus est circumcissus.

Inde processimus ad aliud quoddam altare. ibi est locus ubi tres reges munera sua aptabant: et
dona domino offerenda.

Inde per gradus quosdam lapideos descendimus in quandam capellam pulcherrimam: sed par-
uam. secus cuius altare maius est locus christi natiuitatis quondam diuersorum. locus utique sacra-
tissimus: ubi puerpera beata virgo Maria solem iusticie regem peperit supremum.

Inde procedentes venimus ad aliud quoddam altare sub rupe quadam excisum. ubi magi domi-
no aurum. thus. et mirram obtulerunt. Ante dictum altare est locus ubi erat presepe in quod bea-
tissima virgo et mater natum filium reclinauit. vilius panniculis inuolutum. Retro vero dictum
altare multa sanctorum Innocentium ibidem ab Herode interfectorum corpora multo tempore in-
cognita iacere. Unde in ambitum monasterij reuerentes. in aliam quandam per gradus lapides
os descendimus capellam: in honore gloriosi Hieronymi dedicatam. ubi et corpus suum multo ia-
cuit tempore humatum. donec tandem Rhomam ad sanctam mariam maiorem fuit translatum.

In eodem loco ipse gloriosus et laboriosus doctor ecclesie bibiam de hebreo transtulit in latinum
et grecum. et mansionem illic multo tempore habuit. suamque exumiam peregrine deuotionem: simul et
conuersationem.

Illic non longe aliud est quoddam altare. ubi sanctus Eusebius eiusdem Hieronymi discipulus:
et imitator studiosus fuit sepultus. Inde exeuntes in ambitum sepelietum venimus monasterij. Ubi
terminata processione illic quiescimus. manducamus et bibimus. mansimusque usque post mediam
noctem. extrinsece enim fratres missas celebrauerunt in locis supradictis donec illucesceret. Latior
ipsius Bethleem et locorum et adiacentium descriptio infra habetur.

De reditu ex bethleem in hierusalem

45
Anē igitur facto die. xv. Julij. regressi sumus ex bethleem in Hierusalem per alias vias. Insidiantibus autem nobis pagani haud inscijs nostris cōductozibus. nec obstante salua guardia. inuaserunt nos Arabes et viginti quattuor ducatos exigerunt a nobis: quos et solumus ut vitam redimeremus.

Venientes autem inter redeundū venimus ad quandam ecclesiam desolatā dictū ad sanctū Pico laum. que distat a Bethleem per leucam vnam. ibi sanctus paulus primus heremita. et sanctus Eustachius perhibentur fuisse sepulti. Illic prope alia est quedam ecclesia ad beatam virginem nūcū parā. in eo loco vbi christo nato angelus ad pastores ait. Annuncio vobis gaudium magnū: quia natus est nobis hodie saluator mundi. Ex eadez ecclesia nullus lapis a paganis quacūqz potest subtrahi virtute aut ingenio vel arte auferri. Qui vero id presumunt vel subito periclitant vel etiā moriuntur. sed nec umenta: puta equi vel asini illi possunt loco absqz periculo propinquare. vt certa comperimus relatione. Ibi etiā prope sunt grandes quedam oliue in locovbi facta est angeloz prior multitudo celestis exercitus laudantium et dicentium nato iam christo. Gloria in excelsis deo.

Inde non longe est quedam capella in eo loco vbi angelus domini in somnis apparuit Ioseph dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in egiptum. et esto ibi vsqz dum dicam tibi. ibi etiā est sepulchrum duodecim prophetarum. Ibi etiā mons quidam est: in quo Dauid goliath fundat lapide prostravit. Ibi et ager Boos. ibi idēz dauid leonem interfecit et vesum. Inde ad domum venimus Zacharie. in quā post salutationem angelicam et christi conceptionē: virgo abiecta in montana cum festinatione intrauit et salutauit Elizabeth. canticūqz illud dulcissimum dicitur. Magnificat anima mea dominum. In superiori eiusdem domus loco: quondam fuit ecclesia hodie penitus destructa: in eo fundato loco vbi Zacharias repletus spiritu sancto prophetauit. dicens. Benedictus dominus deus israel: quia visitauit et fecit tē. Vbi etiā postulans pugillarem scripsit de filio suo. Iohannes est nomen eius. Ibi prope ostenditur locus natiuitatis ipsius christi precursoris Iohannis. Fuitqz ibi quondam ecclesia que hodie desolata stabulū prestat iumentis asinis et equis. Postea ad Symeonis iusti et timorati habitationem venimus. qui christū presentatum in templum: In vlnas suas accepit dicens. Nunc dimittis domine seruum tuum in pace. et c.

Paulo post ad duas leucas ab Hierusalem ad quoddam venimus claustrum ad sanctum crucem appellatum: quod greci monachi inhabitant. in quo intra maius altare olim arbor quedā dicitur stetit. de cuius ligno crux christi dicitur facta fuisse. Prope illud monasterium dicitur quondam fuisse ortus egregius et conclusus Salomonis.

Inde pergentes Hierosolymam. vidimus in valle claustrum quoddam quod ad sanctam Saba dicitur. qui illic quondam abbatis officio functus. plurimis presuit monachis: quorum numerus ad quattuordecim milia dicitur interdum excreuisse.

Igitur die qua supra. scilicet. xv. Julij. Hierosolymam rediimus circa horam prandij. factaqz refectione quicquid paululum. eo qd nocte subsequenti in templum dominici sepulchri. secundo dicebamus admittendi. Nam ter in ipsum peregrini ex more veteri intromittuntur.

Adueniente ergo hora septima noctis. apertis templi ostijs ingressi. illic mansimus per noctem totā et quisqz pro voto sancta visitauit loca.

In aurora diei crastine. id est decimasexta Julij. ex nostris cōperegrinis nobilibus: pleriqz cingulum accipientes militarem. et consuetas ceremonias de more obseruationesqz peragentes clam ipsos pagani qui id non bene ferunt. gloriam adepti sunt militarem. Quibus rite expletis. fratres sepelicti missas in dominico celebrare sepulchro in loco crucifixionis christi monte: scilicet caluarie. qd facto iterum templū egressi. in nostro nos collegimus hospino. quieti et refectioni congruam operam dantes. eo qd eodem sero in Bethaniam equitare oportebat.

De transitu ex Hierusalem in Bethaniam

Igitur die qua supra. id est. xvi. Julij. circa horam vespere profecti de monte Syon: venimus in asinis nostris in Bethaniam: que est retro montē oliueti. distans ab hierusalem quattuor leucis. Illic ecclesiam ingressi monumentū vidimus in quo Lazarus iacuerat quatuordecim annis: quem Iesus a mortuis suscitauit. Inde non longe est domus Symonis leprosi. qd rogauit Iesus vt mādicaret eū eo. et eo ibi discubente: maria magdalena afferens alabastrū vnguenti. secus pedes dñi afflās iacebant crine soluto diua vestigia ei? osculabatur. iachrymis plena argis irrigabat

deiegebatur officio capillorum.
Ibi prope est domus Martie hospite domini. domus quoque marie magdalene. quibus visis Hierosolimam denuo repedavimus.

rosolimam denuo repedimus. In crastino. id est. xvij. Julij. contractum fecimus cum dominis in Hierusalem super conductu et salua guardia vsq; in montem Synai. Et inde vsq; in ortum balsami. de quo infra patebit in secunda huius operis parte latius.

De transitu ex Hierusalem ad Iordanem.

Ostera die. id est. xviij. Julij. arripuimus iter versus Jordane. licet multe occurreret nobis difficultates. perreperuntque nobiscum aliqui ex fratribus montis Syon con-
comitantibus simul ⁊ conducentibus nos quibusdam paganis propter Arabes: ne
in eorum manus incideremus. unde ⁊ multam satis erogauimus pecuniam. Transiuimus autem
per montem Oliueti versus Bethaniam. ⁊ tandem venimus ad quandam habitationē vbi quon-
dam fuit claustrum. Hodie vero italico sermone terra russo. id est latine terra rubea appellatur. di-
stans a Bethania miliaribus octo. Ibi est locus in quoꝝ Joachim fecerit postq̃ ab Abiathar pō-
stificē cum sua oblatione a templo tanq̃ in lege maledictus: vt ipse filius repulsus est. Unde tali
notatus obprobrio ⁊ erubescens contribulum suorum oculos: domum redire noluit: sed cū pasto-
ribus suis per dies aliquos remansit. donec ad angeli iussum tandem fuit regressus. Deinde ꝑ mon-
tana iter. xij. miliarū fecimus versus Hierico. ⁊ est illa de qua in euangelio dicitur. Homo q̃/
dam descendebat ab Hierusalem in Hierico ⁊ incidit in latrones ⁊c. Est em̃ hodie transitus ille
satis periculosus. In Hierico multa legitur dominus fecisse. presertim in domo Zachēi: in qua et
hospicio fuit receptus. ipso Zacheo de hoc plurimū gaudente q̃ talem ⁊ tantum hospitem merui-
t habere. Item ante Jericho locus ostenditur vbi cecus clamabat. licet prohibitus a turbis. Jesu fi-
li david miserere mei. ⁊ mox visum recepit.

In Jericho nocte vna pernoctantes mane facto ad Iordane perreximus qui est in spacio sex leu-
tarum ab Jericho. et venimus ad eum locum vbi christus fuit baptizatus a Iohanne. ibi aquis
ipsis Iordanis nos abluentes. et balneantes. a peccatis omnibus mundari exproabamus. Nam
ibi est plenaria remissio omnium peccatorum

Est autem Jordania indee fluvius a duobus fontibus. quorum vnus Jor: alter Dan vocat. Jor: danis nominatus. Pascitur autem sub libano monte. diuidens Arabiam ⁊ Iudcam. qui per multos circumitus iuxta Jericho in mare mortuum influit. quod ipsum absorbet penitus ⁊ consumit. Hic fluvius tempore messis triticee que solet in palestina vernali tempore iam maturescere. cōsuevit plus solito abundare. quod accidit ex imbris serotini inundatione ⁊ ex iniunio resolutione. vt dicitur Josue tercio. vbi sic habetur. Jordani ripas aluei sui tempore messis implenerat ⁊c. Hic fluvius in multis est privilegiatus. quia in primis regionem fidelium iudeorum a regione incredulorum ⁊ paganorum. scilicet ab Arabia separavit.

dulorum paganorum: scilicet ab Arabia leparunt.
Deinde quia coram filiis israel se aperuit. et eis ad terram promissionis transitum prebens in arce
domini et populi presenzia sediuisset. ut habetur Jo sue tertio.

*domini ꝛ populi presentia sediuist. vt habetur Jo hie ientio.
Item quia lepram Baaman feri abluit ꝛ mundauit. vt habetur quarto regum. ij.*

Item quia lepraam Aaanan syri abluir z mundauit. vi habetur quarto regum. Item quia per sui diffusionem sanctiati Helye z Helyei testimoniu perhibuit. quia vtriusq; im-
perio obediuir. vi habetur quarto Regum secundo.

Item quia ferrum contra naturam aliarū aquarum non abscondit in fundo suo. immo ad superfi-
ciem illud remittens. non habere qui perdidit ad ipsum vt recipere eleuanti. vt patet. iij. Regum. vi.

Item quia et tactu mundissime carnis domini sanctificari meruit. quo mediante dominus vim ge-

Item quia et factum mandatum est ut per baptismum fieret sacramentum in aqua fieri ordinavit.
 Item quia in Jordane Johannes baptizans et celos apertos videre et vocem patris audire meruit.
 Item quia in Jordane Johannes baptizans dominum cognovit. patrem in voce. filium in carne

Item quia in Jordane Johannes baptizando dominum cognovit. patrem in voce. filium in carne
immo totius trinitatis mysterium baptizando dominum cognovit. patrem in voce. filium in carne
spiritum vero sanctum in columbe specie. et habetur **I** uccedendo.

Inde ad ecclesiam sancti Johannis baptiste properauimus extruam in eo loco: vbi ipse quondam in deserto morabatur. Fuit ibi antequam ista monasterium quod greci monachi inhabitabant. Et hoc dicitur in libro iheronimi.

dā in deserto morabaf. Fuit ibi ante ipā uita monachorum qđ greci monachi uita-
re est omnino defolaturum. Ibi sanctus ipse Johannes uidens ad fe uenientem Iesum vbi bap-
tizaretur ab eo dixit dicitur deimtransans. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi.

Ibi etiam locus est vnde Helias in curru igneo raptus fuit in paradysum. Ibi etiam locus est vnde claustrum quoddam in eo loco; vbi sanctus Ieronymus rigidissi-

Inde non procul ad levam est claustrum quoddam in eo loco; ubi sanctus Ieronymus rigidissimam legitur penitentiam fecisse.

Illic paululum quicuimus. postea profecturi ad mare mortuum. Prius tamen vallem illam inquit
suimus et intrauimus ubi quondam sanctus abbas Saba monasterio presuit. in quo quattuor
decim milia monachorum feruntur fuisse: ut supra etiam habitum est. Et quamquam nulle sint ibi indul
gentie: tamen quia claustrum ipsum non longe aberat illuc accessimus.

Et inde ad mare mortuum perrexi. ubi quondam Sodoma et Gomorra: alieque
fuerunt ciuitates. nec est ibi aliqua indulgentia. Sed de hoc mari et ceteris locis su
pra memoratis infra latius suo loco dicetur. In hoc mari mortuo Tyrus serpens
inuenitur: unde tyriaca conficitur. Est autem serpens ille longitudinis dimidie vne.
spissitudinis vero ad modum digiti vnius. diuersis et comitis inter se coloribus respersus. Estque
cecus et tunc nortio plenus veneno: ut nullo ei possit remedio mederi. nisi precisione eius membri quod
illo fuerit infectum. Prouocatur autem serpens ille cum fuerit capiendus ad miram indignationem
virgule cuiuspiam percussione. unde et caput eius intumescit: et cauda ex concursu veneni de toto cor
pore in membra dicta. que subito vno duntaxat ictu sibi amputantur. alioquin venenum extrahi
nil valeret.

De mandato Soldani nullus Tyrus alio duci potest nisi ad Chayrum: ubi ipse manet Solda
nus: ubi et venalis reperitur tirus duntaxat.

Deinde reuersi Iberico. ad montem venimus quarentena cognominatum. et ascendimus in eius
locum. ubi christus ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus. Ibi capella quedam
est in rupem quandam incisa. estque periculosus satis ascensus ille et descensus. et pro sui altitudine
difficilis. unde et peregrini rarissime in eius usque summitatem conscendunt. nos vero in cacumine
eius fuimus. non absque labore ingenti et periculo. Quem descendentes venimus ad fluuium Des
lisset: cuius ipse sanauit aquas steriles et amaras qui est ad pedem montis. Intra quem cōfidentes
manducamus et bibimus fatigati ex labore ascensus et descensus. Hic fuit iuxta locum galgas
le a parte australi usque Iberico. et ibi tandem influit in Iordanem. Inde recreati paulisper Hiero
solyman sumus regressi.

Reliqua huius itineris loca et alia mari mortuo: vel Iberico contermina infra latius habentur
descripta.

Hoc autem iter nequaquam est peregrinis absque tutoribus sine cōductoribus paganis aggredi tem
tandum: eo quod arabes his in locis desertis latitantes frequenter spoliant homines.

Quibus igitur locis superius assignatis per nos visitatis atque perlustratis: plures
ex nostris cōperegrinis ad recessum se parauerunt. pauci vero. id est. xviii. duntaxat et
omni illa multitudinem quorum deus tetigerat corda. nobiscum manere decreuerunt ad
virgines gloriosam et inclitam martyrem katherinā nobiscum pariter profecturi.

Adueniente ergo iam die. xxi. mensis Julij. que erat solennitas sancte marie magdalane. sole ad oc
casum vergente. alij in Rama usque redierunt: et inde Japha ubi quisque in suam se recepit galeam.
Quorum post recessum triginta quatuor diebus nos Hierosolymis mansimus. quo expleto tem
pore omnibus necessarijs paratis. datisque vie ductoribus. Iter illud graue et laboriosum. aggressi
fuimus versus montem sanctum Synai. Verum inter manendum hierosolymis crebros pluries sacra vi
sitauimus loca singula queque diligentius perspicientes perque scrutantes. Nam et bina adhuc vice
in sanctum templum dominici sepulchri prece et precio fuimus admitti: ita quod quinquies ipsum intra
uimus. sic ad domum Pilati dano muneribus clam et occulte bis peruenimus. et diligenter loca il
la vidimus ubi christus fuit flagellatus coronatus et cruci adiudicatus. Estque ibi plenaria remis
sio omnium peccatorum.

Sic et alia pleraque loca sancta illo tempore perlustrauimus a cōfratribus nostris inuisa. Nam pre
nimio estu qui tunc erat ire per deserta loca versus synai non poteramus. et ob id moras traximus
in Hierusalem longiores. Imminente autem festo sancte Anne quod sub diem. xxvi. Julij curre
bat industria et patrocinio cuiusdam pagani. occulte in domum sancte Anne ingredi fuimus per
missi. ubi quondam pulchra fuit ecclesia eius in honore fabricata. quam pagani hodie pro suo bas
bent usu. et muschizem ex illa fecerunt. nec permittuntur peregrini illam introire: nisi forte valde
occulte. Ex illa ecclesia venimus in ambitum ei cōgruum. et inde in criptas quasdam descendim
subterraneas et tenebrosas. quas accensis candelis ingressi venimus ad locum ubi beata Anna di
em clausit extremum. Deinde in locum ubi ipsa gloriosam virginem peperit mariam. ubi et plenaria
est remissio omnium peccatorum. Ibi de lapidibus particulas quasdam assumpsim. eo quod pignatibus mulieribus

consolationi et medele fore dicantur.

Eodem die in probatica piscinā que prope dictā est ecclesiā venimus. vbi xpus infirmos plures curauit. de q̄ et in euāgelio Johis. v. habet. q̄ angelus dñi statuto tpe descēdebat in eā et mouebat aqua et sanabat vñ languentū et expectantū illic aque motū qui primus in eam descēdisset. Et est ibi indulgentia septennis cū totidem carenis. Illis etiā diebus in alia pleraq; loca perrexi mus que sunt propinqua Hierusalem et in circuminia eius. de quibus iam nunc latius disseret.

Sequit̄ cōpendiosa terre sancte descriptio. et singulorū locorū quorū h̄z noīa sequēs pictura. Ad pleniorē habendā noticiā et intelligentiā locorū illoz Hierusalē ciuitatē scē adiacentiāz de q̄bus sacra in pagina cerbro fit mētio. potissimū in libris historicis veteris testamēti scz Josue Judi cū. Regū. Paralipomenon. et ceteris. sed et noui testamēti pene singulis voluminibz. etiā ad declarationē euidentiorē picture et descriptiōis terre sancte q̄ hic habet. subscriptā inserui terre sancte diuisionē que valebit nōnihil immo q̄ multū deseruiet pdicantibus et legentibus frequēter scripturas presertim memoratas.

Sciendū autē in p̄mis q̄ terra ista quā sanctā dicim⁹. q̄ cecidit in forte duodecim tribubz israel pro pte aliqua dicebat regnū iudee. q̄ erat duarū tribuum scz Jude et Beniamyn. Pro pte altera dicebat regnū Samarie ciuitatis scz q̄ nunc Sabeite dicit. Et erat ca p̄t decē tribubz reliquarū que israel dicebant. Cūq; tñ regnū istud cū tota terra Philistim. quondā dicebat Palestina q̄ erat ps syrie sicut Saxonia et Franconia ptes sunt thetonie. et Lombardia et Thuscia ptes italie. Ad hoc autē plen⁹ intelligendū. Nota q̄ plures sunt Syrie diuersis scz nobz nūcupate. Tota enī terra a tigris fluuiū vsq; ad egyptū generaliter Syria nūcupat. ps tamē eius p̄ma q̄ est inter flumios Eufraten et Tigrim. et p̄tendit per longū ab aquilone in austrū. hoc est de mōte Tauro vsq; ad mare rubrū appellat Mesopotamia syrie. quasi media inter aquas. Et h̄z gentes multas vīc Persas et Medos. q̄bus ab austro cōiungit Chaldaea. in qua est Babilonia scz magna iuxta flumīū Chobar. vt patz Genesis. xi. et illi ibidē ab austro adiacet Arabia vsq; ad mare rubrū. quod in locis illis synus arabicus dicit.

Prima tamē pars tot⁹ huius mesopotamie q̄ aquilonē respicit. in qua est ciuitas Edissa que anti quitus Ararath vel rages medorū. nūc autē rase dicit. specialit̄ mesopotamia syrie nūcupat et hec est p̄ma syria. Secūda est syria Choeleth siue Celes q̄ incipit a fluuiū Eufrate. et terminat in riuo vala nie q̄ fluit sub castro Bārgad et cadit postea i mare magnū. In hac celestria erat insignis illa et famosa q̄ndā ciuitas Antiochia cū alijs vrbibz ad eā p̄tinentibz. Laodicia Hispania et alijs multis. Tercia est syria phenicia. q̄ incipit a p̄dicto fluuiū valonie ab aqlone. et extendit versus austrū vsq; ad petrā incisā siue desertū sub mōte Carmeli q̄ postea vocabat. et erat castrū. munissimū p̄tē grinoz sub dominio q̄ndā fratru de milicia tēpli cōstituti. In ista syria erāt nobiles olim et magne ciuitates atq; multe scz Bārgad. Antherandū. Tripolis. Barutū. Sydon. Tyrus. Accon. La pharnū. Et appellat syria phenicia a phenice filio Agenonis fratre Sathini q̄ tyrū instaurauit. et eam metropolim huius terre cōstituit. atq; terrā ipam suo noīe appellauit.

Quarta est syria damasci. in qua est ciuitas Damascus metropolis hui⁹ p̄dicte q̄ et tertie syrie phenicia scz ab oriente cōiungit. Dicit tñ ista quarta syria etiā syria libanica q̄ mons libani in ea p̄cla rius habet. Post istā quartā syriā sequit̄ Palestina q̄ Philistim ap̄rie nūcupat. Un nota q̄ tres sunt Palestine q̄ tñ oēs sunt syrie magne ptes Prima palestina est cui⁹ metropolis est Hierusalē cū oibz mōtanis suis vsq; ad mare mortuū et vsq; ad desertū cadesbarne. Secūda est cui⁹ metropolis est Cesarea palestine siue cesarea maritima cū tota terra philistim. incipiens a p̄dicta petrā incisa. siue castro peregrinorū. et se extendēs vsq; basan contra austrum.

Tercia est cui⁹ metropolis est Bethsan sita sub mōte gelboe iuxta iordanē. Ista palestina dī ap̄rie galilea. siue cāpus magn⁹ esdrelon. Sūt etiā similiter tres Arabie similiter maioris syrie ptes. Et est p̄ma cui⁹ metropolis est Boseron q̄ nūc busereth dicit. olim tñ bozora dicebat. Hūc cōiungit traconitidis regio. et iurea ab occidēte Damascus p̄o fere ab aqlone. quā ob causā syria damasci aliq̄tens Arabia vocat. Unde aretha rex de arabia dī. q̄ in rei veritate erat rex damasci. Secūda est cui⁹ metropolis est ciuitas olim Kabath dicta sup torrentē arnon sita. Ista arabia erat tra filioz rñ Amon. licz ciuitas fuerit de moab. Item fuit de regno Seon et includebat regnū basan et montē galaad. et cōiungit prime arabie a p̄te australi. Tercia arabia est cui⁹ metropolis est mōs regalis q̄ carath dicit. olim tñ petrā deserti dicebat. sita sup mortuū mare. et p̄tinet sub se terrā moab q̄ pro p̄te syria sebal dī. et totā ydumeā siue montē Seyr. et totā terrā circa mare mortuū vsq; ad cades

barne. et vsq; ad seongaber et aq; cōtradictiōis versus mare rubrū p latissimas solitudines vsq; ad
flumē Eufraten. Hec est arabia magna in q̄ est Decba ciuitas. vbi est sepultura detestabilis Da
bumeti. Hucusq; de situ terraz terre sancte adiacentiū dicta sufficiāt. q̄ pro maiori pte de dictis ve
nerabilis p̄is dñi Jacobi de vitriaco scē Rhomane ecclie q̄ndā legatū in terra sancta sunt assum
pta. Ceterz ad p̄ticulārē descriptionē in ipsius terre. q̄ in possessionē decē tribuū cessit. stilū vertam?

Iudicē autē terra sancta in plures ptes respōdentes diuersis plagis celi incipiedo semp a
ciuitate Aconēsi. q̄ antiquē? Ptolomeida dicebat. et erat vrbis gl̄iosa et insignis. sed ho
die penit? desolata cernit. Ab ea tñ ob sitū eius cōgruentius linee protendunt ad omnes
terras alias. que hic sub cōpendio describent q̄ ab aliqua aliarū ciuitatum.
Primū igit descriptionis initū sumit ab ipsa ciuitate Aconēsi. per directam lineā procedēdo ver
sus tyrum. et inde ad alias ciuitates sequentes. de quibus suo loco dicitur.
Sciendū tñ q̄ hec ciuitas Acon nūq̄ fuit de terra sc̄ta. nec a filiis isrl̄ possessa. licet autē in distri
buciōe terre. tribui Aser fuerit assignata. aserite tñ nūq̄ possederūt eā. Est autē in puincia phenicis
sita. habēs ab austro carmelū montē ad quattuor leucas et ciuitatē Caypham ad pedē montis eius
dem vltra torrentem zylon. vbi Delias. p̄betera sacerdotes baal interfecit. vt habet. iij. Regū. xviij.
Phenicia p̄o regio siue syria phenicis adhuc extendit vltra. cōtra austrum ad tres leucas vsq; ad
petram incisam. que castrum peregrinorū dicit. qui locus terminus est phenicis contra austrum.
Acon autē ciuitas munita valde erat muris mirabilib; turribus et fossat; et barbicanis fortissimis.
triangulāq; habebat formā vt clipeus. cui? due ptes iungebant magno mari. tertia ps campū respici
ebat q̄ ipam circūdabat. habebat q̄z duas leucas latitudinis et plus in p̄tib; aliq̄bus vel etiā mi
nus. ferilis valde erat tā in agris q̄ in pascuis et vineis et hortis. in quib; diuersi generis fructus
erescabant. sed ob frequentes terrarū illarū vastationes etiā ipsa deperijt destructa penitus.
Inde contra aquilones ad quattuor leucas est casale lamperti iuxta mare vineis similiter et hortis.
aquis fluminib; abundans sub monte saron constitutum.
Inde transverso monte saron ad tres leucas est castrum Laudaleon qd Alexander obsidens tyrum
dicitur cōstruxisse. Sed Balduinus rex postea Hierusalem illud denuo instaurauit. et quibusdā
nobilibus qui inde cognominabant tradidit possidendum.
Inde modicū amplius q̄ p leuca vnā est puteus ille ammirabilis aquaz viuētū iuxta viā ad ty
rū q̄tum iacere pōt arcus. Cui? aque sicut dī in cāticis. Fluūt impetu de libano. Quāuis autē singu
laritē dicat puteus. sunt tñ quattuor eiusdē dispositiōis sed disparē quātitatē. Un? em̄ qui p̄cipu? est
h; quadraginta cubitos latitudinis et lōgitudinis. et est q̄dratus. alij tres circa. xxy. oēs muris for
tissimis de lapidib; durissimis de ope insolubili ad altitudinē haste vel ampli? circūdati. In q̄bus
ita colligit aqua et exaltat q̄ ad oēm p̄tē aqua fluit vltra muros. Sūt tñ nihilomin? inde aq̄ductus
facti p riuos descendētes tāte pfunditatē et latitudinis. quāta est statura vni? hoīs. Deducunt autē
aque iste p totā planiciē tyri et rigant inde hortū. et terra adiacēs vberē satis glebe. Distāt autē fontes
isti a mari magno paulo amplius q̄ iacere possit arcus. et in isto modico spacio impellunt sex rotas
molēdini satis magnas. et statim in mari absorbent. Fonti isti ad luterā vide f cōuenire illud Eccl̄.
xviij. Rigabo hortū plantationū et inebriabo p̄tus mei fructū et ecce fact? est mihi trames abundans
et flumē meus appropinquabat ad mare. Vultas cōmoditates cōferunt incolis aque iste.
De isto fonte min? q̄ vna leuca est Tyrus ciuitas in litore maris sita. de cui? p̄conio satis habet in
Esaiā et Jeremia. et ceter; sacre sc̄pture libris. habuit autē de p̄dicto puteo aquarū viuētū venā vnā
p tracones et pyramides mirabiles (quaz vestigia et ruine adhuc vident) illuc ductā Ciuitas tyrus
dī a filio Japhet cōstructa post diluuiū. s; a phenice vt dicitur est sup. instaurata metropolis phenice
est effecta. in gyrū habebat muroz ambitū et maior fuit ciuitate Aconēsi. formā habebat rotundā
sita in corde maris in rupe durissima et vndiq; mari circūdata nisi in frōte ciuitatis cōtra orientē vbi
cāp̄mo Nabuchodonosor et postea Alexander fecerūt cōtiguā terre quantū iact? est lapidis. cincta
erat muro forti et alto. et ad. xxy. pedes spissū. q̄ etiā murus munit? erat turrib; duodeci fortissimis.
q̄bus etiā turrib; cōtinuabat arx ciuitatē siue castrū munitissimū. et in rupe et in corde maris sitū. mu
nitū etiā turrib; et p̄pugnaculis q̄ expugnaretor? mundus vix debuisset. Vultē erāt in ciuitate ista
reliquie. sic legi in Ecclesiastica hystoria de martyrib; sub Dyocletiano ibi passis q̄ruz nūc? est so
lū deo not?. Origenes ibidē in ecclia sc̄i sepulchri req̄scit in muro cōclusus. fuerit ibi colūne mar
moree et alioz lapidū tā magne q̄ stupor erat videre. Sedes archiepiscopalis erat in ista ciuitate et
fuerat metropolis phenicie. habebat suffraganeos baruteū. sydonē. acconē. ep̄os. Et extendebat
ista metropolis vsq; ad petrā incisam. sic dictū est siue castrū peregrinorū. Ante portā ei? orientālē ad

factū duar. sagittar. inter arenas ostendit loc. p̄dicatiōis Jesu xpi. vbi eo loq̄nte ad turbas Extol
lēs quedā mulier vocē de turba dixit. Br̄s venter q̄ te portauit ⁊ vbera q̄ sucisti ⁊c. Et est lapis ibi
mag⁹ in loco in q̄ tūc stabat Iesus. q̄ loc⁹ nunq̄ arena operit. cū tū arena copiosa tenuissima ibi sic
⁊ volatilis sic in p̄tibus occident. ⁊ aqlonis nix volare p̄suevit tpe hyemis. et cumulos facere circa
sepes ⁊ loca silia impulsu vēti. Iste em̄ locus in medio arenarū sp̄ nudus p̄manet ⁊ estate ⁊ hyeme.
De tyro ad tres leucas modicas p̄tra aqlonē flui⁹. Eleutherns intrat mare magnū ad quē vsq̄ Jo
nathas p̄secut⁹ est regē Demetriū. sic habet. j. Zachab. xij. Iste flui⁹ venit de yturea siue galilea
gentiū de cōfinio illo qd̄ dicebat antiquis terra roob. ⁊ postea zabul. ⁊ fluit sub castro belciford. qd̄
fuit militetēpli iuxta horma vsq̄quo Josue p̄secut⁹ est q̄nq̄ reges. sic dē Josue. x. De isto fluuiō ad
duas leucas est sarepta sydonioꝝ. ante cui⁹ portā australe ostēdit capella in loco vbi Delias. p̄p̄a
vi habet. iij. Regū. xviij. venit ad mulierē sareptanā vbi ⁊ māsīt ⁊ ei⁹ filiū suscitauit. ⁊ ostēdit ibidē ce
naculū in quo quēuit. Sarepta vix octo dom⁹ hz hodie cū tū ruine ei⁹ ostendāt eā fuisse gl̄iosā val
de. Inde ad duas leucas est sydon vberis olim magna phenic⁹. cui⁹ magnitudinē adhuc ruine ei⁹ te
stant q̄ etiā vix crederent. Fuit autē in capō p̄ longū disposita tendēs ab austro in aqlonē sub monte
antelibano int̄ ipm ⁊ mare sp̄iosa ⁊ sp̄iosa valde. De ruinis tū ei⁹ alia est edificata p̄ua qd̄. sz mu
nita si hiet defensores. ⁊ est ex pte vna in corde maris sita. hūis hincinde duo castra satis munita. vñū
ab aqlonē in rupe q̄dam in corde maris situm. qd̄ ibidē edificauerūt pegrini q̄ de theutonia venerāt.
Aliud ex pte australi in colle sitū firmū oppido. Que castra cū ciuitate milites tenuerunt tēpli olim.
Terra adiacēs fertilis valde est ⁊ abundans oib⁹ bonis ⁊ aere saluberrimo. etiā sunt ibidē canne mel
lis. etiā vinecibi erāt q̄ndā valde bone. q̄ tamē a sarracenis nō modo hic sed ⁊ vbiq̄ in terra p̄missa
onīs negligunt. neq̄s colunt q̄dem ab eis. quippe q̄ vina bibere nō debēt sz neq̄ ab alijs coli sinunt.
Ante portā orientale ciuitat⁹ antiq̄ que nūc est deserta est capella edificata in loco vbi ad dñm venis
rogans p̄ filia demoniaca mulier chanaanica in via q̄ p̄sus ytuream ⁊ cesareā philippi ducit. De h̄ ha
bet Zach. xv. vbi dē. Egressus Iesus scēssit in pres tyri ⁊ sydonis. ⁊ ecce mulier chanaanica a finib⁹
illis egressa clamauit ⁊c. Mons anteliban⁹ distat a sydone ad vnā leucā ⁊ orientale plagā. Incipit
autē mōs iste sup̄ fluuiū cleutherū de q̄ dictū est ante. ⁊ prendit vltra vsq̄ tripolim ad q̄nq̄ leucas fe
re p̄ q̄nq̄ dictas ⁊ nūq̄ recedit de mari p̄ duas leucas nisi iuxta tripolim vbi fere distat a mari per
tres leucas. Interduz tū ita accedit ad mare q̄ loc⁹ est imbecabilis oīno. abundat vñū op̄imis
fm̄ illud. Memoriale eius vt vinū libani. Ultra sydonē ad q̄nq̄ leucas est nobilis illa ⁊ antiq̄ ciui
tas Barutū. vbi dē dñs p̄dicasse vbi iudei facta imagine de pasta ei illuserūt. ⁊ tādē crucifigētes san
guinē ab ea in magna quantitate extraxerūt q̄ vsq̄ hodie in multis locis veneratiōi habet Ep̄us hui⁹
ciuitatis sic ⁊ sydonis suffraganeus erat olim archiep̄i tyreni. ⁊ terminabat ibi metropolis tyrenens.
et vltra ad tres leucas in fluuiō q̄ passus canis dē qui ibidē magnū mare ingredit. terminabat siliter
patriarchat⁹ Hierosolymitan⁹. Et incipiebat patriarchat⁹ antioeen⁹ ⁊ comitat⁹ tripolitanus q̄ lo
cus passus canis dē. ⁊ est loc⁹ imbecabilis p̄ terrā nisi de sarracenoꝝ volūate. pauci em̄ ibi viri. phi
berēt transiitū defacile toti mūdo. De baruto ad sex leucas sup̄ mare est bibliū ciuitas p̄ma de patri
archatu q̄dam antiocono habēs ep̄m. de ista dē in Ezechiele. xxvij. ca. in cōmēdatione tyri. Senes
bibli⁹ ⁊ prudētes eius habuerūt nauas ad mīsteriū varie sup̄pellectilis tue. nūc ciuitas ipsa bibleth
dē. et est satis p̄ua. De bibliō ad quatuor leucas est botrū ciuitas opulēta q̄dam in vino valde nobi
lissimo ⁊ oib⁹ bonis mūdi. sz nūc fundit⁹ est destructa. Inde ad tres leucas est castrū nephim i ma
ri sitū fere totū. qd̄ erat p̄ncipis antioeni. in quo fuerunt duodecim turres bone. ⁊ locus munitus
valde. vinū huius ville magis notatum erat inter omnia vina partiū illarū.
De nephim ad duas leucas est ciuitas tripolis nobilis valde. ⁊ fere tota in corde maris sita sicut ty
rus ⁊ populosa multū. De serico multo fuit in ea ope. Terra illi adiacēs dici pōt absq̄ rubio padia
sus p̄pter amenitates infinitas in vñcis. oliuē. ficētis. cānamellis. q̄bus oib⁹ in alijs p̄tibus siles vix
reperient. Capus aū ciuitatē p̄tinet in lōgitudine leucā vnā. in latitudine dimidiā. In q̄ spacio sunt
horti mlti. in q̄bus fruct⁹ diuersi crescūt. ⁊ in q̄ntitate magna atq̄ copia. Liban⁹ distat a ciuitate ista
ad tres leucas. ad cui⁹ pedē ori⁹ fons hortoz flūēs impetu de libano. sic dē in eāticis. Fons iste hu
milit̄ nasci videt. sz subito inualecēs. fluuiū facit vehementē ⁊ magnū valde. Iste rigat oēs hortos
⁊ planiciē int̄ tripolim ⁊ libanū. ⁊ cōmēdat mirabilē regionē. Aque ei⁹ optie sunt frigide ⁊ dulces.
⁊ plura loca religiosa cōstructa erāt q̄ndā sup̄ riuos ei⁹. ⁊ ecclie multe. Venit autē sic dictū ē de radice
mōtis. ⁊ pro pte circūit montē leopardoz. ⁊ postea p̄ hortos deducit rigas ipsos. Trib⁹ autē flumini
bus bñ magnis mare ingredit p̄ter riuos alios q̄ in locis diuersis siliter in mare fluit. et pro certo
de isto fonte verū est qd̄ dicūt in Hester. quia fons puus creuit in flumē magnū ⁊ in aq̄s plurimas
redūdauit. De tripoli ad duas leucas est mons leopardoz. rotundus in aspectu ⁊ satis alt⁹. distans

a libano ad vna leuca. In huius pede aqilonari spelunca est in qua erat monumentum habes duodecim pedes longitudo: nis quod sarraceni deuote frequentant. dicentes illud esse sepulchrum Josue quod non credo verum esse. quia textus dicit cum sepulchrum esse in thannathbare. Josue vlt. qd est iuxta sychem i latere montis effraim. Sed creditur potius istud esse sepulchrum chanaan filij cham filij Noe. vel alicuius filij filiorum eius qui ad litteram circa locum illum habitasse probant. vt infra dicet.

De spelunca illa ad tres leucas aquilonem fere est finis antilibani et libani sicut. et vbi vterque terminatur ostendit hodie castrum archas quod aratheus filius chanaan edificauit. et suo nomine appellauit. sic dicit glossa Benes. x. ca. Et glossa et pulchra et fertilis est terra ista vbi liban terminatur. de cuius situ et longitudine infra dicet cum de cesarea philippi. et iordanis ex ortu fecero mentionem. De castro archas ad dimidium leuca est Syn oppidum quod syncus filius chanaan frater arethi edificauit post diluuium non percul ab archas. sic dicit glossa Ben. x. Nestorianus cum quidem ibidem habitans requisitus dixit mihi oppidum illud appellari synochim. Et idem mihi dixit quidam sarracenus.

Ibidem sub castro archas et oppido synochim est planities magna et amena et fertilis valde usque ad castrum Crach quod fuerat hospitalis sancti Iohannis fere per leucas. xi. longitudinis. et per sex leucas latitudinis usque ad Anterandum quod nunc Tortosa dicitur. Planities ista multa habet casalia. et pulchra memora oliuarum et ficuum et arborum aliarum diuersi generis et ligna multa. Preterea abundat flumibus. et pascuis pinguium super modum. vnde turcomanni et madianite et bodwini ibidem habitant in tabernaculis cum vxoribus et filiis et pecoribus suis et camelis vidi ibidem gregem maximam camelorum. Planities ista circumdatur quidam montana ab oriente non multum alta. quod incipiunt iuxta archas et extendunt usque in Crach. In his montanis habitabant quidam sarraceni qui dicuntur vaninigeri efferi et maliciosi et xpianis infesti. Iterum ab Accon procedendo contra aqilonem occurrit primo castrum quod dicebatur mons fortis. quod fuit hospitale teutonicorum. sed nunc perierit est destructum. Inde quatuor leucis est eandem plagam est Chorozon castrum munitum valde quod dicitur syberiadis contra tyrum edificauerat cum teneret eam sarraceni. distans a tyro septem leucis.

Inde quatuor leucis est ciuitas antiqua Alzor dicta in qua habitauit rex ille potens Iabin qui cum viginti quatuor regibus pugnavit contra Josue et israel ad aquas maron. de qua etiam dicit Josue. xi. quod sola Alzor munitissima vocatur flamma consumpsit. De huius pconio ciuitatis ruine et restant usque in presentem diem. De ea per sex leucas aquilonem est fere belenas ciuitas in pede montis libani. quod sicut in libro Iudicum dicitur cap. xviij. Lays primo dicebatur. Et cum esset percul a sydone hoc est fere. xj. leucis. et cum nemine societas quicquam haberet homines illi sita in regione Roob ceperunt eam filij Dan et vocauerunt eam Lezen dan nomine patris sui dan. sepe tamen simpliciter dicitur dan. lezen etiam Josue. xix. in illud congregatus est vniversus israel a dan usque berfabee. Est enim hec ciuitas septemtrionem terminus terre sancte. Berfabee pro contra austrum. in illud tamen. Reg. Venit belias in berfabee iuda. et infra. et abiit in desertum quod absque dubio ciuitati illi est cognominum. et nunc giblyn appellatur. Philippus autem cum esset terrarcha yturee et traconitidis regionis ista ciuitatem belenas sive dan suo nomine cesarea philippi voluit nominari a grecis autem panicas appellatur. Sed hodie oia nomina hec cessauerunt. et communiter belenas appellatur. Supra hanc ciuitatem hincinde oriuntur duo fontes Jor et dan. et in pede montis libani qui est ante portam ciuitatis conueniunt in vnum. iordanem fluium efficiunt. Nota tamen quod in rei veritate iste non est verus ortus iordanis. Dicit enim Iosephus et verum est quod ab isto loco contra austrum fere sexcentis stadiis est fons qui appellatur phiala semper plenus et nunquam effluens. sed sub terraneo meatu usque ad istum locum fluit et ibi effluit scilicet dan quod per paleas in phialam fontem missas et in fonte dan receptas sepius est probatum. Sarraceni autem fontem illum non phialam sed median vocant. id est aquas dan. quasi dicant. iste sunt aquas dan. De enim aqua arabice dicitur. dan pro fons est vnde de superdicis. Est autem non longe a sueta ciuitate iuxta pyramidem sepulchri beati Job in traconitide regione. de hoc autem plenus infra dicet. Iordanis autem fluius vt dictum est ante portam ciuitatis belenas congregatur. de duobus illis fontibus post longos circuitus quos facit traconitidem et ytuream sepando tandem inter capharnaum et Corozaim mare galilee ingreditur quattuor leucis a Cedar ciuitate qui est super in monte sita. Medio tamen loco inter belenas et mare galilee quondam vallis ingreditur in stagnum colligitur tunc resolutiois nivium de libano. dicitur quod hodie ad aquas maron vbi Josue cum iabin rege Alzor et alijs. xxiij. regibus dimicauit. victoribus existens persequitur est eos usque ad aquas malforth. et usque ad sydonem magnam fere per octo leucas. Hec aqua tunc effluens non ericcat per magna parte. vnde crescunt ibi arbuta. et herbe dense valde in quibus latitant leones et vrsi et bestie alie. et sunt ibi venationes regie. Vallis autem in ipso libano et antilibano fertiles sunt et beati culte abundantes pascuis vineis hortis et pomerijs. habitantque in ea gentes multe.

Iterum ab Accon contra vulturnum occurrit castellum ad quatuor leucas Indin dictum in montanis saron. quod fuit olim domus theutonicorum. sed modo est destructum. Inde ad tres leucas est castellum regium in valle. quondam domus eiusdem. abundans omnibus bonis et fructibus qui etiam in terra illa rari sunt nisi ibi. Inde de leucis quattuor contra aquas maron est vallis senym vbi beberecine tenebat tabernaculum non

longe a ciuitate asor cuius vxor noie Jabel saram pncipe militie Jabin regis aser clauo tabernâ
 cultu transiit p tempora interfecit. sicut dicitur Judicâ. v. Ab ista valle ad duas leucas est Kabul quod
 sarraceni zabul vocat. terra illa terra kabul est appellata qd displicentiâ sonat. vt dicitur. Regum. Inde
 cõtra austrum ad duas leucas est ciuitas et castrum zepher firmum fuit in monte altissimo qd qndaz fuerat
 militie repli. Inde cõtra aquilonem quattuor leucis iuxta vallē senym est cedes neptalim. de hac fuit
 Borach filius abinoen cõtra zizaram pugnavit in monte thabor. Hec videlicet cedes fuit ciuitas fu
 gitiuor in tribu neptalim. abudâs oibus bonis mudi. et mōstrant ibidē adhuc ruine magne et sepul
 chra pulcherrima antiquor. De castro zepher ad duas leucas secus mare galilee est ascēsus mōtis illi
 us in quē tonēs ascēdit xp̄us iesus in q̄ fecit sermonē illū longū et p̄clarum de octo beatitudinibz et
 alijs p̄mitibz qui habet Matthei. v. cap. In quo etiā saturauit qnqz milia hominū de qnqz panibz
 et duobz piscibus. vt habet Matthei. cxiij. Illuc dimissa turba ascendit solus orare. fugit in ipm cū
 vellēt eum facere regē. Joh. iiii. v. Ibi docuit discipulos orare Luc. xi. In eo erat p̄notas in ora
 tione. Matthei. viij. Ibi eo descēdente supplicauit Ceterio p̄ puero paralitico. Ibi ad eū venit mul
 tundo languentiū. et q̄ reuerant a spiritibz immūdis Matthei. xij. Ibi tenuit leprosus et sanauit eū.
 Ibi stetit in loco capēstri et turba discipulor eius. De isto monte videt totū mare galilee et yturea et
 traconitidis regio vsqz ad libanū montē. Insup sanir et hermon. terra zabulon et neptalim vsqz Cedar
 et alia loca multa. Est autē longus herbosus et amē atqz abilis ad p̄dicandū. Ostendit adhuc
 ibi lapis in quo sedit p̄dicans dñs Iesus et ap̄lor sessiones. In pede montis huius iuxta mare ad
 triginta fere passus oris fons vniuersi muro circūdatus quē dicunt esse venā nili. qz rorantū piscē nu
 tricū nūqz alibi inuenit. Iosephus fontē hūc appellat capharnā. qz totus cāpus q̄ est ab isto fon
 te vsqz ad iordanē p̄ duas leucas capharnā appellat. De fonte isto ad viginti passus supra mare ga
 lilee est locus vbi post resurrectionē suā stetit Iesus in litore. septē discipulis piscantibz dicens eis.
 pueri nunqd pulmentariū habet. vbi etiā in lapide vident tria vestigia a dño Jesu lapidi impressa.
 Inde ad decē passus est loc⁹ vbi egressi discipuli de nauī viderūt p̄rimas et pisces suppositū et etiā pa
 nē. vt habet Johānis. xxi. De isto loco ad vnā leucā cõtra orientē est capharnā ciuitas quondā
 gloriosa. hūc est valde vilis vix habēs septē domos pauperū piscator. Et est vere in ea impletū il
 lud p̄bū dñi iesu. Et tu capharnā si exaltata fueris vsqz in celū. vsqz in infernū detrahēris Matthei.
 xxi. De isto loco ad duas leucas mare galilee iordanis flumē ingredit. in cui⁹ vltiori litore vident
 adhuc ruine ciuitatis Corozaim sup mare galilee quondā fite. De loco isto scz corozaim ad vnā
 leucā incipit ascēsus mōtis sanir siue seyr fm quosdā et introit⁹ ydumee. Inde ad tres leucas est cē
 dar ciuitas gloriofa et firmo loco sita in monte Sanir ad orientē. et p̄ hāc ciuitatē transit via p̄ lit⁹ ma
 ris galilee ducēs ad occidentē. In Elia autē via ista vocat via maris trans iordanē galilee gentiū.
 Elia maris dicitur qz oīno procedit in litore maris. trans iordanē addit qz tras iordanē ducit in regio
 nē q̄ dicit aram. Galilee gentiū dicit qz galilea ibidē in iordanē terminat. qui iordanis p̄ mediū hui⁹
 vallis trāsit. De ciuitate Corozaim et ostio flumī iordanis quattuor leucis cõtra aquilonē est Sini
 tha ciuitas. vnde in Job dicit Baldach sinites. Iuxta eā est pyramis bñ Job ad orientē in planiori
 bus locis. Sub ciuitate ista p̄sus ciuitatē cedar. cōsueuerūt puenire sarraceni de Aran et mesopota
 mia syrie de moab amon et tota terra oriētalī circa fontē phialā. de q̄ dictū est supra et hīc mundinas
 toto tpe estatis. ppter locoꝝ amenitatē. et erigere tentoria diuersor colorū. q̄ in ciuitate Cedar exstē
 tibus in monte pulchri generāt. p̄spectus valde. q̄ tabernacula cedar in cāticis appellant. De ciuitate
 Corozaim quattuor leucis cõtra orientē est ciuitas Cedar in monte alto sita. quā Ioseph⁹ appellat
 Camelā. p̄ eo qz mons in quo sita est ad modū cameli dispositus est. In p̄ncipio longior ad modū
 colli et capitis cameli. In medio gibbū habēs vt dorsum. incipiens a fine in modū caude declinare
 Hic nota qz sicut dictū est sup. tota terra circa iordanē in litore ei⁹ oriētalī appellat traconitidis re
 gio siue planities libani vsqz ad montē hermon et bosra. Litus p̄o iordanis occidentale appellat ga
 lilee gentiū siue yturea siue kabul siue decapolis. et via maris transit p̄ mediū eius ab Aecon scz pro
 cedēdo p̄ vallem terre Aser q̄ nunc sancti Georgij appellat. in sinistro habēs ciuitatē sephet et p̄ lit⁹
 tus maris vsqz cedar ad mōiana scz traconitidis regionis supra quā est terra aram. vñ dictū qdaz glo
 sa. vir erat in terra bus noie Job. glosa. Aram pater syroz qui cōdidit Damascū et syriam. cōdidit
 bus cōditore traconitidis regionis. hic intra celestiriam et palestina tenuit p̄ncipatū que terra ab eo
 terra bus est dicta. vñ vir erat in tra bus siue in regione traconitide. hāc habuit Philipp⁹ tetrarcha
 sic et yturea q̄ est circa regionē iordanis ad occidentē vsqz ad mōtes sydonior et tyroz et acconesum.
 Iterū ab Aecon pcedēdo directē cõtra orientē occurrūt he ciuitates. Prima est casale qd dicitur Sane
 geor. vbi idē scūs Georgius dicit fuisse nat⁹. et est siūz inter montana in valle pingui. et est fertilis
 et amena que amenitas p̄ndit vsqz ad mare galilee. et fuit vallis fortis Aser vsqz iuxta sephet p̄ de

eem fere leucas. Et ppter eius amenitatē ad lītērā dīcī de ea poterat illud Gen. xlii. Aser pinguis
 panis eius. et prebens delicias regibus. quod vtiq; verificatū fuit in sorte tribus huius.
 Inde ad quattuor leucas cōtra austrū fere declinādo aliquatit cōtra orientē est villa Naafon de tri-
 bu neptalim in valle sita. de qua legitur in Thobia. i. cap. Inde ad tres leucas cōtra austrū est dotha-
 ym Gen. xxxvii. vbi Joseph inuenit fratres suos sicut sub mōte bethulie ad vñā leucā oppidū valde
 amenū in vineis olivētis et ficentis. abundās etiā pascuis pinguib; Ibidē adhuc in cāpo ostendit ei
 sterna Joseph in quā missus fuit Joseph. q̄ est ibidē iuxta viā q̄ de galaad veniēs cōiungit in beth-
 saida cum viā q̄ de syria ducit in egyptū ascendēs de dothaym iuxta montē bethulie. et inde p cam-
 pum esdrelon procedēs sub mōte Thabor ad sinistrā p campū Bageddo ascendit montē effraym et
 venit in Ramathaym sopyhm perq; gazam ducit in egyptū. Per hāc viā venerūt hyfmabelitē qui
 emerūt Joseph. De ista villa legitur. iij. Reg. vj. capitulo. q̄ syri in ea vallauerūt heliscum q̄ eos
 inde duxit ad mediū samarie. que distat inde fere p vnam dietam.
 Nota tamē q̄ dothaym nō solum est villa. sed etiam contrata ab ipsa villa dicta. que illi ab antiquo
 adiacet. sita in terra cāpestri inter montes hincinde. nō multuz altos irrigua fontibus. et ideo pascuo
 sa atq; alendis pecoribus apta.
 De Naafon ad duas leucas ptra orientē de dothaym ptra aqlonē est ciuitas neptalim de qua fuit
 Thobias. in summo loco valde sita. hz cū ab occidente montē altū valde et penit? inaccessibile. nisi a
 pte orientis p breue spaciū. Hanc puto tpe excidū Hierosolymitani fm Josephū iofapatā dictā. in q̄
 idē Josephus obseſsus fuit a Romanis et cap? vripse testat nūc syrin dī. Et distat de sephet paulo
 plus q̄ leucā vñā. De neptalim p duas leucas in angulo maris galilee vbi idē ab aqlone curuari in-
 cipit ptra austrū sita est Bethsaida ciuitas Andree et Petri et Philippi. nūc hz vix fer domos iuxta
 viā q̄ de syria ducit in egyptū. habuit antiquis aq̄ductus de fluuio quē Joseph? vocat pui iordanē
 q̄ medio loco inter ipsam et capharnāū ingredit mare galilee hui? restigia adhuc apparēt. Inde p du-
 as leucas cōtra meridiē est Hagdalū castellū marie magdalene. cui? dom? adhuc ibi videt. sicut est
 in litore maris distans a bethulia tres leucas fere ptra vulturnū. et hz a pte occidentis et aqlonis plani-
 ciē magnā et pascuosa. Et ista diuisio nō hz aliq̄s ampli? circa mare galilee. sz i alio ei? litore sunt ci-
 uitates et castella plura ad hāc diuisionē pūctia in fra irasenozi q̄ huic directe est opposita. In hac
 sunt ciuitates plures vt Jerasa Badera Pella Suisba a q̄ fuit Baldach suites. Thema a qua ele-
 phas themanites et plures alie. Jerasa tñ ciuitas est in litore maris sita galilee sub mōte Seyr et
 bethadē fere sz modicū declinans ad aqlonē. Et erat de tribu manasse dimidia q̄ citra iordanē sortē
 acceperat. Et nota q̄ tota fra ista vltra mare galilee mōtuosa est valde. Et erat i regno Dg regis basan
 p parte aliq̄ dī mons seyr. q̄ esau ibi bitauit vltatim diceſ. Dicebat insup alibi mons sanir q̄ ille
 erat in ea. Itē dicebat mons hermon q̄ sicut illic erat. et ita a diuersis locis et montib; diuersis erat
 terra ista noīb; appellata. tota tñ cū sit in ptez dimidie tribu manasse. sz nunq; eā totā possedit. Quia fi-
 lij Esau habitāt in ea p parte vsq; in pntem diē. appellant aut cōmunit sarraceni: q̄ nec ritu nec lin-
 gua discrepāt ab eis nisi forte tōtura et vestitu. Dic tñ sciēdū q̄ adhuc est ali? mons seyr sive edom
 ptra desertū maris rubri. de q̄ dī Gen. xliij. q̄ Thodorahamor et alij reges cū eo pcellerūt choze-
 os q̄ bitabant in mōte seyr. q̄ tūc vtiq; nō dicebat mons seyr. q̄ Esau q̄ seyr dictus est a q̄ et mons
 iste appellat nōdū erat nar? vñ p anticipationē credidit esse dictū. Itē Deut. iij. trāsbis p terminos fra-
 trū vroz filioz Esau q̄ bitant in seyr et timebūt vos. hoc pmo dictū fuit filiis isrl venientib; de egi-
 pro cū eēt in cadesbarne vēturis ad montē seyr q̄ est iuxta cadesbarne vbi tūc erāt. sz certū est q̄ ter-
 minos hui? mōtis seyr q̄ est sup mare galilee nunq; acceperūt filij isrl cū exirēt de egypto: q̄ iste mōs
 seyr cōiungit cū damasco q̄ nunq; puenerūt. Alius aut seyr mōs de q̄ ibi loquit cōiungit cū deserta
 to pharan. quē lōgo tpe circūierūt filij isrl prohibiti a dño ne eū tāgerent. Et de illo mōte seyr dīcīſ
 Deut. ij. in mōte Seyr olim bitauerūt filij isrl. In isto aut mōte seyr q̄ est iuxta mare galilee et mon-
 tē galaad bitabat Esau illo tpe q̄ Jacob rediit de mesopotamia syrie cui occurrit iuxta vadū Ja-
 borb: vt dī Gen. xxxij. Est adhuc terti? mons seyr in finib; azoti et astalonis q̄ ascriptus fuit tribui
 Iuda in distributiōe terre. sed q̄re sit sic dictus nō recolo me legisse. bitatores tñ loci illi? ydumei di-
 cit sunt sic et alij posterī Esau ab edom ydumei dicebant. Itē ab Acon et austrū ad quattuor leucas
 est chana galilee vbi dñs cōuertit aquā i vinū: vt hz Joh. ij. et ostendit ibidē hodie loc? vbi steterūt
 fer idrie et trichiniū in q̄ erāt mensē. Sūnt hēc loca sic oia alia fere in q̄bus dñs aliqd opat? est ho-
 die sub terra. Et descēdit ad illa in criptā p plures gradus. sic etiā est loc? annūciatiōis et natiuitatē
 xpi. et iste loc? in chana galilee et plura alia q̄ ostēdunt sub terra. Cui? rei aliā nō inuenio ratiōē ni-
 si q̄ p frequētes destructas eccliaz in q̄bus erāt loca ipa ruine sunt sup terrā exaltate et sic eis qua-
 litercūq; cōplanatis alia edificia desup sunt cōstructa. Christiani pō deuotiōē habēt et visitandā

loca ista. et volentes ad vera loca ubi res est gesta puenire. necesse habuerunt loca emundare ad gradus
faciendos: vt sic ad ea pueniret. Et ideo fere oia loca ista quasi i cripis vident. Chana galilee ab aq:
lone monte habz altu: z rotundu. z est in declino lateris ei? sita. sub se po cōtra austrū habz campuz
z planicie valde pulcrā. quā Josephus appellat Carmeleon vsqz in sophorū fertilē nimis z amen.
Inde non longe sunt ciuitates ille quondā ppotentes z pclare Tyrus z Sydon. de qbus etia sup
mēto est habita. In quaz ptes cū secessisset Iesus. ecce mulier chananea a finibz illis egressa clama
uit dicēs ei. Miserere mei dñe fili dauid filia mea male a demonio vexat ē. quam z ipse sanauit. vt
habet Math. xviij. Et est ibi indul. septēnis. Multe quoqz alie ciuitates z oppida in eodē sunt ol:
strictu. in qbus legi dñs miracula multa fecisse: vt euāgeliste tradūt. Inter qs maritima qdam pre
stat ciuitas. qtuor distans ab Hierusale diēis. q hodie Barutū est dicta. portū habēs marinū. Est
z ibi nō longe ciuitas q Capadocia appellat. vbi sanctus Georgius draconē interfecit. Et est ibi in
dulgētia septēnis zē. Item de baruto ad septentrionalē plagā est ciuitas qdam q tripolis nūcupatur
vbi est ille in q sancta Marina in habitu virili monachali de crimie accusabat quasi cū filia cuius
dā bubulci carnis ppetrasset pccm. Inde pcedēdo est ciuitas qdam Leodosia dicta hodie destru
cta z desolata. vbi tñ int alias ecclias quedā est ceteris pulchrior ad sanctū Saluatōrē appellata q res
cta z desolata. vbi tñ int alias ecclias quedā est ceteris pulchrior ad sanctū Saluatōrē appellata q res
māsit. Estqz in ea indulgētia septēnis cū toridez carenia. Adhuc vltērius pendo venit ad Antio:
chiam ciuitatē. vbi scūs Petrus verbū vite pdicans. plurimūqz miraculis choruscās. infra septē
dies plusqz decē milia hominū baptisauit. vbi etiā cōstituta sibi cathedra multitudo populi ad euz
cōueniēs quotidie audiebat sanā doctrinā quā sanitarū efficacia cōfirmabat. vbi z p septennū pfus
it. vbi etiā primū oim chzistianū nomē fuit exortū Sūt autē ibi plures ecclie. nā z sedes patriarcha
lis illuc plurimo tpe pseuerauit. Et est ibi indulgētia. sep. cū toride carenia. Inde pcedēdo est ciuitas
Accon dicta siue prolomeida. de q supra habimū est. vnde etiā oēs he diuisiones incipiūt ad alias fm
diuerfas plagas pcedendo. Ibi scūs Paulus pbus vite diu predicauit. Et fuit hec ciuitas qdam
sub dominorū Rhodenorū ditione. Inde venit in ciuitatē Damascenoz inclatā z insignē. itine
re sex diēū ab Hierusale distantē. in qua scūs Paulus baptisimū suscepit. nō em longe ab ea locus
est vbi subito circumfultit eum lux de celo. et cadens in terram. audiuit vocem de celo dicentem si:
bi. Saule saule quid me psequeris zē. Et cum dixisset. Dñe quid me vis facere. ait ad eū dñs. Sur
ge z ingredere ciuitatē sez damascū. z dicet tibi qd te oporteat facere. Ad man? aut virozū introdus
ctus damascū. erat ibi tribz diebus nō vidēs z nō manducauit neqz bibit. Tandē post baptisimū ac
cepto cibo cōfortatus est z māsit cū discipulis q erant damasci p dies aliquot. z cōtinuo ingressus sy
nagogas pdicabat iudeis Iesum affirmās qz hic est chzistus. Tandē cōspirantibz in eū iudeis: z nō
tificatis insidijs eorū p discipulos noctu in sporta p murū submissus est: vt habet Actū. ix. protū.
Est etiā ibi dom? Ananie q iussu dñi Paulū baptisauit. z in hodiernū vsqz diē loc? ostendit in mu
ro ciuitatis. vbi a fratribz in sporta fuit dimissus qrenibus cū iudeis interficere. Et est ibi indulgē
tia septēnis zē. sic z in locosue cōuersionis. de quo sup. qui ad dimidiā leucā distat a damasco. Sed
harū ciuitatū ptermissa vltiori descriptionē. qz nō venerūt in sortem tribuū filioz isrl? ad cepta re
uertamur. Igit de chana galilee ad duas leucas cōtra meridiē fere in via q de Sepharo tyberia
dē ducit. est villa qdam Rama noie in q Jonas ppheta dī sepult? fuisse. villa ista est sub mōte sita qui
de nazareth veniēs includit pdictā vallē Carmeleon a pte australi. De rama ad vnā leucā z fere di
midia ptra orientē. est villa grādis qndā: vt videt noie Abelina. de q legi? Judith. vij. ca. qd Dos
lofernes vadēs ptra bethulianū venit sec? eam. z sic oportebat: qz ppter difficultatē locorū via alia illuc
esse nō poterat. De hac villa credit oriūdu fuisse Heliseus ppheta. sic dī. iij. Reg. xix. ca. et est in cōs
trata illa q dī dothaym distās de ipa villa p mediā leucā z occidentē. Sūt in ea colūne multe mara
moree z ruine magnē q omia ostendūt eā fuisse gliosam. z est in loco alto z firmo sita. De abilita ad
vnā bonā leucā est mons bethulie vbi Judith occidit holoferne. q mōs p totā fere galileā videt pul
cer valde z munit?. Sūt in ea adhuc plura edificia z ruine plures. sz z in fine mōis adhuc castel:
lū p tuitiōe mōis factū. Ibi etiā adhuc sunt edificia castroz holofernis in capo. ppe dothaym. z val:
lis in q Judith se lauit z quā girauit in bethuliā redeūdo. De Bethulia ad duas leucas bonas sup
mare galilee int orientē z austrū est ciuitas tyberias. a q mare galilee mare tyberiadis dictū aliquot
ens inuenit: vt habet Joh. vj. hec antiquit? dicebat zennereb q postmodū ab herode tetrarcha gas
lilee instaurata ad honorē tyberij cesaris tyberias est appellata. Ibi xps cū trāsiret vidit publicanū
noie leui. q z matheus sedentē ad theloneū. z ait illi. Segre me. Qui relictis oibz surgēs secut? est
eū. z fecit ei cōuiniū magnū in domo sua zē. vt habet Math. ix. et Luce. v. Et est ibi indul. septē
nis. Ibi in primo est loc? vbi xps filiā archisynagogi a mortuis resuscitauit. expellens pus tibi
cines z turbā tumultuantē zē. vt habet Math. ix. Est aut longa valde iuxta litē maris plongū sita

ea et sunt in eis australi pte balena medicinalia. et ruine multe et magne. Palme autem multe crescunt ibi
 et sunt ibi vinee et oliueta et terra pinguis valde. Hic nota quod in hac ciuitate tyberiadis scilicet terminatur
 regio que decapoleus appellatur. cuius fines siue extremitates sunt mare ab oriente. et sydon magna ab occi-
 dente. et hec est latitudo eius. In longitudine prope. prenditur a ciuitate tyberiadis et toto litore ad lonari maris
 galilee usque in damascum. Et dicitur decapolis a decem ciuitatibus principalibus sitis in ea. que sunt Tyberias.
 Sepher. Cedas. Acpalim. Alsor. Cesarea philippi. Capharnaum. quam Iosephus iuliam appellat. Ja-
 copata. Bethsaida. Corrosaim. Bethsan. que latopol dicebatur. Sunt tamen adhuc in ea plures alie pter
 istas. Hic nota tamen quod terra ista diuersis nominibus appellatur. Dicitur enim ut super dictum est nunc yturea. nunc res-
 gio traconitidis. nunc planities libani. nunc terra roob. nunc kabul. nunc galilea gentium. nunc galilea super-
 rior. et est semper eadem regio. licet diuersis nominibus appelletur. et non continet multo amplius quam dicitur et dimidia
 in longum et in latum. neque videtur mihi quod longitudo excedat latitudinem nisi forte in modica quantitate.
 Post territorium autem sydonense et moztana usque baruth est proprie yturea regio in valle que dicitur bakar. et que
 ad radices libani extenditur in longum sicut libani appellatur. De tyberiadis redeundo contra occidentem ad sep-
 leucas. et de chana galilee ad duas leucas contra austrum est Sephorum oppidum et castrum desuper pulchrum.
 de quo Iosachim pater beate marie virginis dicitur oriundus fuisse. De sephoro ad duas leucas contra au-
 strum fere. sed modicum declinando contra orientem est Nazareth itinere dierum trium ab Hierusalem ciuitas ga-
 lilee illa vix benedicta in qua virgo de radice yesse exorta ad eam facta angelica salutaris de spiritu sancto
 precepit veteris fructum benedictum Iesum christum. Distat autem ab Acon leucis septem. Est hodie in ea pma-
 r. sed hodie valde desolata. In eadem ecclesia puula quedam est capella exstructa in loco dñice annũcia-
 tiõis. vbi etiam hodie marmorca quedam manet columna cuius ego ipsa fuit appodiata. quoniam angelus gabriel mis-
 sus a deo sibi attulit nuncium salutare dicens. Ave gratia plena dñs tecum benedicta tu in mulieribus.
 Tria altaria sunt in capella et est excisa derupe in petra sic et locus natiuitatis passionis et resurrectionis.
 Magna quoque pars ciuitatis Nazareth erat antiquis excisa in rupe que adhuc apparet. Ibi etiam quon-
 dam fuit synagoga. in qua cum post baptismum dñs venisset nazareth vbi erat nutritus. intrauit secundum consue-
 tudinem suam in die sabbati et surrexit legere. Et traditum est ei liber Esaię prophete. Et ut reuoluit librum in-
 uenit locum in quo scriptum erat Spiritus dñi super me. propter quod venit me. euangelizare pauperibus misit me. sa-
 nare contritos. predicare captiuis remissionem. et ceteris visum. dimittere contritos in remissione peccatorum. pre-
 dicare annum accepti dñi et diem retributionis. Et cum coplicuisset librum reddidit ministro et sedit. et omnes
 in synagoga oculi erant intendentes in eum. et omnes mirabantur in verbis gratie que procedebant de ore
 spiritus: ut habetur Lucę. iij. capitulo.
 Est insuper in fine ciuitatis vbi quondam erat ecclesia sancti Gabrielis nuncupata fons quedam siue puteus
 usque ab incolis venerandi habetur. de quo hausit aquam sepe ut dicitur puer iesus ministrans dilecte ma-
 tri sue. Extra ciuitatem contra austrum forte quantum quater potest arcus iacere est locus que vocatur saltus dñi
 in monte. in cuius supercilium indei duxerunt Iesum ut precipitaret eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat
 ut habetur Lucę. iij. et est ibi indulgentia septennis. Hic autem inuentus est christus in latere montis opposi-
 ti ad iactum arcus et vident ibidem adhuc liniameta corporis et vestium lapide impressa. De monte isto vi-
 desse fere tota latitudo campi magni eldrelon. De Nazareth ad duas leucas contra orientem est mons
 Thabor. in quem assumptus Iesus Petrus et Iacobus et Iohannem fratres eius. et transfiguratus est ante
 eos. et respicere facies eius sicut sol. vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix: ut habetur Matthę. xviij.
 In huius montis cacumine est murus ambies locum transfigurationis dñice. Intra quem est ortus arbori-
 bus cõstitus et fontibus irriguus. nemo tamen in eo habitat. sed in pede montis multi morantur pagani. Ne-
 que enim aliquem dignum arbitrantur: ut in eo monte maneat quem valde venerant et cognominant pro
 reuerentia loci montem dei. Estque plenaria ibi omnium peccatorum remissio.
 Ibi etiam hodie ostendunt ruine trium tabernaculorum siue claustrorum secundum desiderium Petri constructorum.
 Sunt preterea ibidem ruine maxime palatiorum turrium et regalium edificiorum. in quibus nunc latitant leones et
 bestie alie. et sunt ibi venationes regie. Difficile ascensum habet mons iste. et est altus valde: sed aptus pro
 castro construendo. In pede eius australi contra villam Endor in via que ducit de syria in egiptum est locus vbi
 dicitur Delchisedech occurrisset Abraę reuerenti a cede quattuor regum: ut habetur Genę. xxiij. de confinio da-
 masci. Ad pedem prope eius pte occidentis contra Nazareth est capella constructa in loco in quo dñs de mo-
 te descendens dixit discipulis suis. nemini dixeris visionem hanc. Matthę. xviij. In pede eius orientis
 li descendit torrens cyson ille in quo barach pugnavit contra zisaram et vicit eam et fugavit. Torrens iste cy-
 son collectus de aquis pluuiarum montis thabor et hermon descendit contra mare galilee. et intrat illud iuxta
 castrum bellifort. quod fuit fratrum hospitalis sancti Iohannis. De monte thabor ad dimidiam leucam contra eu-
 rum est villa Endor in monte sua hermonio scilicet modico. qui hermonium non est mons p se. sed quare

tumor quidam veniens de monte hermon contra montē thabor.

Et in eo est villa Endor sita de qua dicitur in ps. Disperietur in endor. In hac villa mansit mulier huius pharisee quae ad instantiam Saulis Samuelē suscitavit: ut dicitur 1. Reg. xxviii. quae sepulta fuit in Rama thabym sophym fere ad duas dietas de illo loco. De nazareth ad duas leucas de monte thabor plus una. contra austrum est hermon maior mons in cuius latere aqlonari est civitas Haym. cuius cum appropinquaret porte christi. ecce defunctus efferebatur filius unicus matris sue quem et a mortuis suscitavit: ut habetur Luce. vii. Et est ibi indulgentia septennis. Et extenditur mons iste in longitudine fere quattuor leucis contra mare galilee. et terminatur non longe a loco isto ubi iordanis fluvius egreditur de mari galilee.

Terzius ab Acon contra notum occurrit prima pars montis carmeli ad quattuor leucas de Acon ubi locus est in quo Helias propheta occidit sacerdotes baal in torrente cyson. ut dicitur 2. Reg. x. Reg. xviii. quae etiam ibidem post modicum spaciū mare magnū ingreditur una leuca a civitate Laypha. sed fere ad tres leucas a civitate Aconensi. Et nota de isto torrente cyson quod licet in rei veritate videatur et dicatur unum esse. dupliciter tamen accipitur: quod dupliciter currit. Aliqua enim pars eius currit contra orientem ad mare galilee. aliqua pars currit contra occidentem ad mare magnū. Et haec diversitas cursus huius ex eo contingit: quod mons thabor et mons hermon non longe distant ab invicem transmittunt ad se invicem tumore quendam ut videantur quasi continuari in pede montis utriusque. qui tumor maior est ex parte montis hermon. et vocatur hermoni. de quo dictum est superius in quo sita est villa Endor. et iste tumor impedit ne aquae pluviales quae cadunt in virosque monte descendat ad plagam unam omnes. Sed pars una descendit contra orientem. et ingreditur mare galilee non longe a civitate bethsan. In hoc torrente cyson pertransiit barach cum zifara: ut dicitur Iudicum. v.

Alia pars descendit contra occidentem ad mare magnū. Et in hoc torrente cyson helias interfecit sacerdotes baal: ut dicitur 2. Reg. x. Ad istam tamen partem quae contra occidentem fuit colliguntur aquae multae de monte effraym et de locis samaritanis. et de toto capite magno esdrelon et mageddo. De loco interfectionis sacerdotum baal ad tres leucas contra austrum est castellum montis cayn in pede extremo montis carmeli ubi lamech cayn sagitta interfecit: ut dicitur Gen. xii. Occidi virum in vulnere meo. De cayn monte ad sex leucas contra austrum est mageddo quod nunc subube dicitur. ubi mortuus fuit ochozias rex iuda quem iehu rex israel vulneravit iuxta israel in ascensu gagaber. qui etiam ipse iehu ioram regem israel sagitta interfecit et percutit fecit in agrum naboth Iherosolimitae: ut dicitur 2. Reg. ix. In hac eadem mageddo occisus est ozias rex iuda a pharaone rege egypti. qui proficiscebatur contra regem assyriorum ad flumen eufraten: ut dicitur 2. Reg. xxviii. Et nota quod caput mageddo et esdrelon et planities galilee unum sunt et idem. sed nomina alia acquserunt. et appellatur nunc communiter caput fabae a quodam castello fabe dicto. quod distat a civitate affeth quod tunc potest iacere araeus. Est autem in rei veritate caput galilee quod cingitur ab oriente mari galilee et iordane. ab austro monte effraym et samaria. ab occidentem partim monte effraym partim monte carmelo. Ab aqlone montibus phenice et libano. Et videtur hic campus iste in longitudine decem leucas fere. in latitudine sex vel amplius. in partibus aliquibus fertilis superius a modum in frumento vino et oleo. et abundans omnibus bonis mundi. ita quod videtur mihi quod terra non viderim meliorem si demeritis et peccatis nostris non impediuntibus ea possent colere christiani. De monte cayn contra orientem ad duas leucas et amplius casale mestrha est in torrente cyson. per unam leucam a pede montis hermon. De mestrha una leuca contra austrum est castellum quod dicitur faba. ad cuius latus occidentale extra viam quae ducit israel ad dexteram ostenduntur ruinae civitatis affeth ubi syri pugnauerunt contra achab regem israel quando dixerunt dii montium sunt dii eorum. pugnemur contra eos in castris: et obtinebimus eos: ut habetur 1. Reg. xxi. capitulo. De affeth ad unam leucam contra orientem ad sinistram extra viam quae ducit israel in latere australi montis hermon Suna civitas ostendit quae frequentare solebat heliseus vadens de carmelo ad galgala vel iordanem. Erat enim planior via cum in Jericho. ubi cum filiis prophetarum morabatur. vadens de carmelo per sinum in bethsan. Et inde per campum iordanis usque ad galgala. ideo. 2. Reg. ii. dicitur. quod cum vellet ire ad iordanem oportebat cum transire per sinum. et hac occasione eam frequentabat. De ipsa etiam civitate eadem mulier mortuo filio suo. venit ad eum in monte carmeli. quae distat per quattuor leucas de loco isto. huius filium Helias ipse suscitavit. 2. Reg. ii. Ibi castrametati sunt philistini quando Saul venit in golboe. 1. Reg. xxviii. et 1. Paralip. x. De ista civitate suna fuit abisag sunamitis. quae senem regem david calefecit dormiens in sinu eius. 2. Reg. i. De suna duabus leucis contra orientem fere. sed parum declinando ad austrum est bethsan civitas inter montem gelboe et iordanem dimidia tantum leuca a iordane semota. in cuius scilicet civitate bethsan muro philistini suspenderunt cadauera saul et filiorum eius in monte gelboe occisorum. 1. Reg. x. Dicebat aliquando Satopol: ut dicitur Iosephus. sed nunc ab omnibus bethsan appellatur. et est locus delicatus valde. Supra hanc contra orientem est mons gelboe extendens se usque Iherosolimam ad duas leucas. De bethsan ad duas leucas contra occidentem. omnis mons magnus ad duas leucas super bethsan. quae dicitur

cit fons isrl. i. Reg. xlii. vbi philistim posuerunt castra sua cum esset Saul in gelboe. inter ipsum fontes
et bethsan. De fonte isto ad modicum fere quantum bis potest iacere are? est ciuitas isrl in loco aliquantulum
elevato sita. quondam vna regalium ciuitatum in isrl. sed hodie vix hinc triginta domos. et de hodie Sana
chim. et est in pede montis gelboe ad occidentem sita. ante cuius introitum adhuc ostendit ager naboth israe
lite. de q. iij. Reg. xxi. et distat duobus leucis modicis a ciuitate suna. q. est ab ipsa aquilone in latere
australi montis hermon. Isti duo montes scilicet mons hermon et mons gelboe ita sunt dispositi ut mons
gelboe sit ab austro et hermon ab aquilone et duarum modicarum leucarum spatium sit inter eos. longitudo vero
eorum tendit ab oriente in occidentem. et terminantur ambo in iordane longi duobus leucis vel plus. In pla
nicie vero intermedia multi et magni habitus sunt constructi. Ibi enim pugnavit Bedeon contra Hadis
an. Iudicum. vi. Item Saul contra philistim. Item Achitob contra syrios. ibi etiam tartari con
stiterunt cum sarracenis superioribus temporibus.

Nota autem de isto monte hermon quod adhuc est alius mons eiusdem nominis super regionem traconitidem iuxta
montem sanit qui est multo maior et altior isto. et ille est de quo scriptura in multis locis loquitur non iste. In
planicie vero qui est inter montes istos incipit conuallis que dicitur illustris propter sui amenitatem et fertilitatem. Et
extendit a loco isto per totum descensum iordanis usque ad mare mortuum. Antequam enim subuerteret dominus So
domam et gomorrham. erat conuallis hec illustris qui rigabat sic padisus et sic egiptus. ut dicitur Gen. xiiij. Iesra
el autem pulcra habet prospectacula per totam galileam usque ad carmelum et montes phenicie montesque thabor et ga
laad et ultra iordanem et totum montem effraim usque ad carmelum. Iter autem de monte galaad per sinus isrl est in late
re australi montis gelboe per viam valde planam de iordane per hermon et salim vbi erat Johannes baptis
tas. et per hanc viam venit iesu de ramatha galaad qui dicitur speculator. video ego globum iesu venientis.
iij. Reg. ix. Nec verum est quod dicunt quidam quod nec ros nec pluuia veniat super montes gelboe. Verum est ta
men quod in quibusdam locis petrosi sunt aridi et steriles sicut alij montes isrl. De israel quattuor leucis ultra
austrium est gymin oppidum munitum quidem. sed collapsum situm in pede montis effraim. a quo oppido inci
pit samaria. et terminat galileam. De gymin usque ad iordanem sunt fere septem leuce contra orientem. et illi per ab
austro coniungit terra taphne qui habet montes valde altos. De gymin ultra austrum ad quattuor leu
cas est ciuitas Sebas. qui quondam samaria dicebatur. cui caput erat et metropolis decem tribuum. In qua
subscripti regnauerunt reges isrl successiue videlicet Jeroboam. Nadab. Baasa. Hela. Zambri. Amri
Achab. Ochozias. Ioram. Iehoiachas. Joas Jeroboam. Zacharias. Sellu. Manabel. Phacai
Phacece. Osai. In hac ciuitate postmodum peruersor domus sanctus Iohannes baptista ab herode vinctus mis
sus fuit in carcerem. et ob puelle saltatrie rogatus. imo matris sue adultere pessime misso speculatore in car
cere ipso decollatus. vbi habet Marci. vi. Et est ibi indulgentia septembris. cum totidem caremis. Fuit autem ci
uitas hec ab olim maiorem modum insignis et potens atque munitissima. sed hodie nec vnam habet domum
nisi duas ecclesias desolatas. de quarum vna qui principalis erat et sedes cathedralis. sarraceni fecerunt sibi
manerium. et maxime de sepulchro eiusdem beati Iohannis baptiste quod de marmore fuit factum ad instar
sepulchri domini vbi idem sanctus inter Helisum et Abdiam prophetas fuerat sepultus. Ista ecclesia est in late
re montis sita in descensu. Alia ecclesia est in suppelio montis vbi erat palatium regis. hanc inhabitabant qui
dam greci et quidam monachi christiani. Samaria autem ipsa ad tantam miseriam nunc devenit ut in rei veritate
sit hortus olertum effecta. sic Achas rex eius facere voluit de vinea Naboth israelite. eo quod esset prope domum
suam. et reuera nunc iusto dei iudicio non solum vinea ipsa. sed et palatium ipsum regis est in hortum olertum con
mutatum. Situs huius ciuitatis valde pulcher erat. Erat enim prospectus eius usque ad mare Joppen et anti
patridam et cesaream palestinam. per totum quoque montem effraim usque ad ramatham sophym. et ad carmelum mareque
iuxta Accon. abundabat fontibus hortis et oliuetis et omnibus bonis mundi istius.

De samaria quattuor leucas contra orientem sita est Tersa ciuitas in monte alto. in qua reges israel ante
constructionem samarie aliquanto tempore regnauerunt. et erat in forte manasse. De tersa sex leucis contra orientem
tem in viam qua itur ad iordanem est terra taphne. que inter ceteros montes habet unum valde altum. hec
similiter fuit in forte manasse. et protendit usque ad campestriam iordanis contra macheronta. De sama
ria ad duas leucas contra austrum iuxta viam que ducit sychem in monte alto ad dexteram est bethel mons
in quo Jeroboam filius naboth posuit unum de vitulis aureis quibus peccare fecit israel.

Inde ad dimidiam leucam ad sinistram super viam est alius mons altior poro qui vocatur dan super ciuitatem sychem.
in quo dicitur quidam qui alius vitulus aureus posuit fuerat. sed alij tradunt quod in ciuitate dan qui nunc belenas
sive Cesarea philippi dicitur. et hoc videtur Hieronymus potius velle. Ligat quis quod voluerit. certum tamen est
quod mons iste dan vocatur. Inter istos duos montes sita est ciuitas sichem hodie napolis. siue ut alij dicunt
napolosa vocata. amenitate nimia et delictibus abundans sed munita non est nec munire potest villo modo nec aliqd
restit. nisi quod hostibus accedentibus ad portam vnam habitatores fugiant per aliam si fuerit eis pauciores et inferiores
Est autem in valle media sita inter montes altissimos ita ut iacere possit aliquis cum lapide manuali. De

porta eius australi quatum fere bis pot arcus iacere est fons Jacob in via que ducit Hierusalem ubi dominus
 fatigatus ex itinere sedens super puteum aquam petiuit a samaritana. Supra fontem istum ad dexteram est mons
 excelsus habens duo capita quorum unum garisim aliud ebal appellatur. In monte garisim edificato altari
 Josue scripsit Deuteronomium et benedicentes stabant et maledicentes. Et de monte ebal respondit
 ut preceptum fuit Deuteronomio. xxxv. Supra montem garisim ostendit adhuc phanum antiquissimum Jouis.
 olim pias hospitale quod ad instar templi Hierosolymorum edificauerat sarrabalach vel saraballa res
 pore Alexandri macedonis. dux regis trans flumen genero suo manasse qui voluit esse summus post
 tifer et permansit idem templum ibi usque ad destructionem factam per romanos. et vestigia eius et ruine adhuc
 videntur. et hunc montem et hoc templum creditur demonstrando. Iohannis. iij. innuisse mulier samaritana quoniam
 dixit. patres nostri in monte hoc adorauerunt. Ad sinistram fontis huius est oppidum quoddam magnam valde
 sed desertum quod credo fuisse sychem antiquam. quoniam ruine eius magne sunt distans de fonte et mansionem Jaco
 b quatum bis pot iacere arcus. in amenissimo loco situm. nisi quod aqua caret. nec vidi alios locum tam fertilem
 et fecundum. Distat autem de civitate que nunc napolis dicitur siue napulosa iactu duorum arcuum. et hanc na
 polim quod dicitur putat fuisse thebas. Huic fonti adiacet pedum quod dedit Jacob Ioseph filio suo extra fra
 tres suos: ut habet Genesim. xlvij. et est vallis longa et fertilis et amena nimis. Et nescio eque magnam valo
 rem sibi similem in deliciis. In sychem sepulta sunt ossa Ioseph allata illuc de egypto.
 De sychem quattuor leucas contra austrum iuxta viam euntibus Hierusalem ad dexteram est Lepna casale pul
 crum valde. Est tamen alia civitas in tribu Juda Lepna dicta. sed ista fuit de tribu Ephraim. De lepna
 quoniam leucis contra austrum est oppidum magnas magnam satis. quod fuit terminus tribus ephraim contra austrum
 nunc dicitur Byra. et fuit quondam fratrum militum templum. Juxta latius est australe sunt termini inter tribum
 ephraim et beniamin. De magnas contra austrum ad unam leucam est gabaa Saulis. ubi oppugnata fuit yro
 Leuite qui venit de Bethleem. per quam vere tota tribus Benjamin deleta fuit. Iudicum. xix. De ista civi
 tate gabaa fuit ortus Saul filius Cis primus rex israel. De gabaa ad unam leucam contra austrum est
 villa Rama in monte sita ad sinistram euntibus in Hierusalem extra viam non longe. De hac creditur dictum il
 lud Hieremie. xxxj. Glo in rama audita est etc. De rama ad duas leucas contra austrum est civitas il
 la gloriose Hierusalem civitas summus locus utique sanctus quem elegit dominus ut esset nomen suum ibi etc. Flora ta
 me prius quod plures sunt ville in terra sancta que dicuntur Rama. una iuxta Theben circa viam que ducit in
 Ebron. Alia in tribu neptalim non longe a castro Zephet. Tertia est ista de qua hic dicitur. Quarta sylo
 que similiter Rama dicitur. Rama autem excelsum interpretatur. et reuera omnes iste ville in collibus excelsis sunt
 site. De sychem igitur procedendo contra austrum ad iordanem primo ad quattuor leucas est Emon oppidum val
 de bonum in ameno loco situm. abundans quondam omnibus bonis Et fuit de sorte ephraim. De emon ad quattu
 or leucas contra orientem in descensu montis ephraim ad duas leucas a iordane in capellibus est Zephet
 casale ubi torrens caritum descendit de monte. iij. Regum. xvij. in quo mansit Helias quando cornu de
 ferebant ei cibum mane et vespere.
 De zephet ad unam leucam ad sinistram per suam terram tophne est castrum Doch in quo ptolemeus filius Abobi
 insidiosus cepit simonem. j. Machab. vlti. In loco isto multum plane videtur terra galaad et duarum tribuum
 et dimidie. Terra ezebon et moana moab moas abarym et phasga et nebo. et descendit hic in capellaria
 iordanis. et sunt loca plana usque in Jericho et ultra per totum descensum iordanis usque ad mare salinarum.
 montes etiam abarym et phegor et phasga et nebo sunt directe contra locum istum ultra iordanem. Sciendum etiam quod
 ab ortu iordanis sub monte libano usque ad desertum Pharan fere per centum miliaria et amplius ipse iorda
 nis in utroque litore capos largos et amenos habet. et postea idem capus circumdant montibus altissimis hinc
 inde usque ad mare rubrum. De zephet fere contra austrum sed tamen declinando parum contra orientem ad quatuor leucas
 est locus galgala ubi logo ipse castrametati sunt filii israel transito iordane. et fuerunt ibidem quidam ex eis cir
 cumsi. De galgalis ad unam leucam eundo in Jericho ad dexteram ultra viam est mons quarereus dictus
 ubi dominus quadraginta diebus et noctibus ieiunavit. aliter mons et difficilis ad ascendendum. sed reatus est dominus
 ipse in alto monte. qui per tres leucas distat ab isto super in deserto a latere berbel et bay australi. Subter qui
 reatus fere quatuor bis pot iacere arcum. ortus fons belisei et effluit cum aquis sanantibus heliseus. quoniam amare erat
 et steriles. Hic fuit iuxta locum galgala a parte australi. et impellit ibidem magna molendina. et postea dimi
 sus in riuos plures rigat canuellas et ortos usque Jericho et infra. et influit in iordanem. Juxta gal
 gala ad dimidiam leucam contra austrum est vallis achor sub monte ubi lapidatus est idem achor per futuro anathe
 matis. De galgalis contra orientem ad unam leucam Jericho civitas sita est quondam gloriose. sed nunc vix
 octo habet domos. et sunt ibi vix vestigia ville. et omnia monumenta sacrorum locorum in ea penitus sunt deleta.
 De Jericho ad duas leucas post iordanem est capella in honore sancti Iohannis baptiste facta. ubi
 creditur dominus baptizatus. creditur tamen quidam iuxta salim hoc factum esse. sed ecclesie solennitas eo
 tradidit. Que facta sunt in Jericho satis sunt nota.

De Jericho ad duas leucas iuxta mare mortuū est bethagla ubi filij isrl plācerūt p̄m suū Jacob
mortuū qñ eum tulerūt de egypto Genes. l. Distat aut ad vnā leucam de iordane ⁊ habitabāt ibi
quondā monachi greci. De Jericho tribus leucis de iordane est capella sc̄i Johānis ⁊ mare mor-
tuū qd lacus asfalti id est bituminis vel mare salis dicit. Istud diuidit arabia ⁊ iudeā. ⁊ est in litto-
re ei⁹ orientali terra moab ⁊ amon ⁊ mons seyr. ⁊ extendit vsq; ad cadesbarne ⁊ desertum pharan.
Ostendit circa mediū eius in littoze orientali mons roob q̄ antiquitus petra deserti dicebat. nūc p̄o
Crach dicit. castrū munitū valde. qd̄ Balduinus rex postea Hierusalē edificauit p̄ regno Hieru-
salem dilatando. Sed nunc Soldanus tenet illud ⁊ reponit ibi thesaurū totius egypti ⁊ arabie.
De Crach ad duas dietas cōtra vulturū est areapolis nūc petra dicta. metropolis toti⁹ arabie sc̄i
de. olim tamē Ar dicebat. ⁊ erat in torēte Non sita in cōfinio Moabitāri ⁊ Amonitar. ⁊ Amor-
reor. In eodē littoze est loc⁹ ubi Balaam fuit ductus in mōrana moab vt malediceret filiis israhel.
De Jericho qñq; leucis cōtra affricū est Segor oppidū sub monte Engaddi int̄ quē ⁊ mare mor-
tuū est statua salis. in quā vros Loth fuit versa. Gen. xix. p̄o qua videnda multo labore opus est.
Habet aut mare mortuū in latitudine q̄ p̄tendit ab oriente in occidentē fer leucas. In lōgitudine q̄
p̄tendit ab aq̄lone in austrū dicit sarraceni q̄ habet quīq; dietas summe tenebrosas sicut est cam-
pus inferni. multa dicunt et scribuntur a diuersis de mari isto quē pertransio tanq; multis nota.
Dicamē nota q̄ de vapore hui⁹ maris tota vallis illa q̄ dicebat quondā illustis. ⁊ vere dico q̄ a si-
ne hui⁹ maris q̄ est in deserto pharan vsq; supra Jericho ad dimidiā dietā fere reddita est inutilis
ita vt nec gramē proferat nec germē aliqd̄ oīno p̄ totā latitudine inā. quē qñq; vel sex est aliqd̄ leu-
carū. nisi iuxta ciuitatē Jericho ubi cānamellis ⁊ orti rigant de fonte helisei. Et o tremendū p̄ cer-
to dei iudiciū q̄ p̄ tot secula annorū peccatū adeo p̄sequit sodomorū q̄ etiā terras penes ipsas luit per
tot milia annorū. A dextris insup ⁊ a sinistris mōtes steriles sunt ⁊ aridi. vel barbare habitatiōis p̄
stada lōga terraz. ubi vapor idē p̄tingere pōt v̄eto impellēte. Dicit q̄daz iordanē aq̄s suas nō mi-
scere. sed pulq; illuc veniat a terra absorberi. S; sarraceni p̄ certo dicit q̄ intrat ⁊ erit. s; post modū
cū spaciū de exitu suo de terra absorbet. Excreuit aut mare istud interdū de resolutione niuiū. de li-
bano ⁊ alijs mōtanis. de inundatiōe iordanis ⁊ torētis iaboth ⁊ hermon ⁊ sareth. de pluuijs cadē-
tibus in galileā monte galaad. terra moab. ⁊ amon. ⁊ seyr. de q̄bus oībz aque descēdunt p̄ iordanē ad
mare istud. Inuenit etiā in eo bitumē collectū de fundo ipsius qd̄ vento agitate adheret sibi mutuo.
⁊ appulsum littozibus tollit in magna quātitate. ⁊ est medicinale. ⁊ forte nō soluit nisi mēstruo sangui-
ne. ⁊ appellat gluten iudaicū. Unde ⁊ lacus idē asfalti ⁊ bituminis appellat. Dicit cū Genes. viij.
q̄ vallis siluestris q̄ nūc est mare salis. habebat puteos multos bituminis. ⁊ hodie sunt plures in lit-
toze ei⁹. Et hec de isto mari dicta sufficiāt. De galgale loco de q̄ dicitur est supra tribu leucis de fon-
te helisei tanquā cōtra aq̄lonē in mōtanis a latere aq̄lonari quarentēne. est Hay ciuitas quā erp̄u-
gnauit Josue Rege interfecto. vt dī Josue. vij. De hay ad vnā leucā fere p̄ra aquilonē. sed aliquā-
tū declinando ad occidentē est Bethel ciuitas q̄ quondā Lusa dicebat. in tribu beniamin ubi Ja-
cob vadēs p̄ra occidentē qñ fugit a facie Esau fratris sui lapidē capiti supponēs obdormiuit. ⁊ vi-
dit sc̄alā stantē sup̄ terrā ⁊ cacumē eius rāgens celos. Gen. xxviii. et erexit lapidē in titulū. ⁊ appella-
uit nomē ei⁹ Bethel. De Bethel ad vnā leucā cōtra aq̄lonē vsus Rama q̄ de sylo dī. est palma Del-
bore vros Lapidoth. quē indicauit israhel. et Barach misit ad pugnandū cōtra Zizaram in mōte
Thabor. Iudic. iij. De Bethel ad duas leucas. de Hierusalēz tribu nō longea Rama beniamin
est Anatoth viculus sacerdotū modicus. a q̄ Hieremias p̄pheta erexit oriūdu. Iuxta anatoth in
ter orientē ⁊ austrū. incipit desertū illud qd̄ est int̄ Hierlīm ⁊ Jericho. qd̄ nūc desertū quarentēne dī.
⁊ extendit vsq; sup̄ Balgala vsq; ad desertū p̄ra Tbecnā ⁊ Engaddi iuxta mare mortuū. Supra
mare mortuū in littoze ei⁹ occidentali de Segor ad vnā leucā est ascēsus mōs Engaddi. in q̄ aliqui
inuenit Danid latuisse cū Saul persequeret eum. In circūitu montis illius ⁊ in ipo erat qdam vi-
nea balsami. sed tēpore Herodis magni Cleopatra regina egypti in odiū ipsius Herodis. fauētē si-
bi Anthonio. transtulit eam in Babylonā egypti. et cultores balsami dicit q̄ a meridie sabbati vsq;
ad diem lune boues nullo modo trahere possunt aquā illā etiam si in frusta conciderent. Quis
habet in lōgitudine quantū bis potest iacere arcus. in latitudine iactū lapidis. et nunc nō colitur vi-
nea balsami in egypto nisi a ebristiāntis. ⁊ rigat de quodā fonte in quo dicit beata virgo sepe puerus
Iesum baptizasse. sunt tamē surculi vineaz valde nobiles in Engaddi. sed nō colūt eos sarraceni. et
ebристиāni nō habitant ibi q̄ colere possent eos. Sub engaddi iuxta mare mortuū sunt arbores pul-
cerrime. sed fruct⁹ earū qñ decerpit interius fauilla ⁊ cinere plenus inuenit. vt supra habuit est.
Montes engaddi alii sunt valde ⁊ sunt mirabilis dispositionis p̄rupi rupibus ⁊ vallibus. qui
etiam videntibus incutiant horrorem.

De Jericho ad quattuor leucas cōtra occidentē via q̄ ducit in Hierusalē ad sinistrā quatentene est castrū Adomyn ubi ille q̄ descendit ab Hierusalē in Jericho incidit in latrones. Luce. x. quod mo dernis tēporibus multis cōtingit ibidem. et ab effusione frequēti sanguinis locus ille nomē acce pit. Est enī horribilis visu et periculosus valde. nisi aliquis vadat sub conductu.

De adomyn ad duas leucas p̄tra occidentē est bathurim de tribu beniamin. de q̄ fuit Semei fili⁹ gemini. q̄ maledixit dauid qm̄ fugit a facie absolon. vt dī. ij. Regū. xvj. Et est castrū sanis pulchrū et in mōte alto sitū. Subtus vō in valle p̄tra orientē in via regia de Adomyn est lapis q̄ vocat beon fili⁹ ruben magn⁹ in modū clibam. et videt esse marmor. De bathurim p̄tra occidentē quātū bis pōt iacere arc⁹ loco p̄cliniori est Bethania castellū marthe et marie. ante cui⁹ introitū min⁹ q̄ sit iactus la pidis iuxta cisternā in cāpo ostendit loc⁹ ubi dñs bethaniā venienti p̄mo occurrit martha. et postea maria ab ea vocata. Joh. xj. In bethania adhuc oñdit dom⁹ Symonis leprosi. in q̄ recubuit dñs iesus qm̄ maria magdalena venit ad eū afferēs alabastrū vnguētū. et stans retro sec⁹ pedes ei⁹ lachry mis cepit rigare pedes ei⁹. et capillis capitis sui tergebat. et osculabat pedes ei⁹ et vnguento vngēbat vt habet Luce. vij. Ista dom⁹ Marthe in q̄ fuit lepi⁹ hospitat⁹ dñs est hodie ecclia in honore ei⁹ et marie magdalene fabricata. Sepulchrū autē Lazari de quo resuscitatus fuit nō longe est ab illa ec clesia. ubi etiā est facta capella valde decēs et pulchra. et monumentū eius marmore tectū. Sarraceni multū honorāt sepulchrū istud ppter miraculū resuscitatis ibi factū a dño. Recedendo de betha nia nōdū videt hierusalē ppter montē oliueti interpositū. s; oñdit p̄mo tumor qdā terre. et videt p̄ qdam ciuitatē dilectē cū mōte syon. Descendit igit de mōte et iterū ciuitas dilecta occultatur.

Ite sub latere orientali mōtis oliueti iuxta bethphage q̄ ad iactū lapidis dimittit ad sinistrā sub mō te offensiois in valle. viculis valde p̄uis ascēdit p̄ latus australe et girat mons oliueti. veniēs ad lo cū ubi dñs asinū ascēdit. et p̄nuo respiciet ciuitas cū tēplo et ecclia sancti sepulchri et sanctis locis ceteris. Venit ergo ad descensum mōtis oliueti ubi turbis p̄cedentib⁹ et sequentib⁹ clamantib⁹ quo q̄ Sanna filio dauid. et letantibus sup̄ benedicto eius aduentu ipse videns fleuit amarissime sup̄ illā. Inde procedendo venit inter locū orationis eius in agonia. et locū capnitatis eius in gethse mani. Transit⁹q; torrente Cedron venit in golgatha ubi crucifixerunt eum et.

Eteriū ad descripiōes patris terre q̄ adhuc restat redeam⁹. De Hierusalem igit p̄cedēdo duas leucas p̄tra angulū q̄ est int⁹ occidentē et septentrionē est mōs sylo q̄ et distat de gaba a sanctis vnā leucā et plus. et de rama beniamin siltier. In hoc loco fuit arca dñi lōgo tpe. et tabnaculū federis qd fecerat moyses in deserto. De ista ad vnā leucā p̄uā est gabaon ciui tas de tribu beniamin sita in eodē mōte. vnde et ibi dicat fuisse excelsū maximū. Ist⁹ ciuitas inco le miserūt ad Josue in galgala nūcios audietes cūcta q̄ fecerat Josue iericho et hay. callideq; cogitā tes tulerūt sibi cibaria. saccos veteres asinis imponētes. et vites vinarios scissos atq; cōsutos. calcia mētasq; panisq; que ad indicū venustas cōsuta erāt. induti veterib⁹ vestib⁹ panes q̄ quos portabāt obuiatū duri erāt. et in frustra cōminuti. et ita veniētes ad Josue oēm q̄ simul isrl̄ dicerūt. De terra longinqua venim⁹. pacē vobiscū facere cupiētes et. vt habet Josue. ix. ca. De Hierlm̄ ad quattuor leucas cōtra occidentē est Emaus castellū ubi dñs ambulās cū duob⁹ discipulis in specie pegrini/ agnit⁹ in fractione panis. hec villa hodie Nicopolis appellatur.

De Hierusalem tribus leucis sub monte sylo cōtra occidentē est Bethoron inferior de quo fit mē sio in libro Josue et Zacharie. et est de tribu beniamin. De Hierusalem ad quattuor leucas et dis midā cōtra occidentē euntib⁹ Hyopolim siue liddam est Cariathiarim q̄ fuit vna de vrbibus gabaonitarū. in qua viginti annis mansit arca domini. postq̄ de philistim est reducta. De cariathia rim ad duas leucas fere cōtra occidentem est Lachis similiter vna de vrbibus gabaonitarū. cuius mentio fit. iij. Regum. xviij. quā obsedit sennacherib tempore Ezechie. et fuit de tribu beniamin. De cariathiarim ad duas leucas cōtra austrum fere est Bethsames oppidum qd ad differentā alte rius bethsames que in neptalim est dicat bethsames Jude Attamē in rei veritate erat de tribu Dan q̄ fuit circa fortē Jude iuxta mare. In campo huius ville due vacce de accaron reduxerūt arcā do mini quādo bethsamite merebant triticū in valle et mortui sunt de ipsa. lxx. viri et quinquaginta milia plebis. eo q̄ vidissent arcam dei nudā. vt habet. j. Reg. xj.

De Hierusalem ad duas leucas contra occidentē est Ramata sophym partim de tribu beniamin et partim de tribu effraym erat sita tamē in monte effraym. Planities enī illa sic appellat. licet mons nō sit sed campus planus. Dicta etiā fuit Aromathia de qua fuit Joseph nobilis decurio q̄ sepeli⁹ vit dominū Iesum xpm̄. Samuel. ppheta fuit de ea oriundus et in ea sepult⁹. hodie dī ramula. de ra mula vel ramatha ad tres leucas cōtra occidentē est Jope ciuitas q̄ et Japha dicat. ubi Jonas in nauē volēs fugere a facie dñi in tharsia. hoc est ad insulas maris. vt habet Jone. j. In ea qnā

dñs erat pñceps apostolor. Petrus hospitiu detent apud symonē coriariū. cui dom⁹ erat iuxta ma-
 re. In q̄ etiam ipse petrus hospitiu recepit viros q̄s ad angeli monita Corneli⁹ cēturio de cesarea mi-
 serat ad accersendū eū ad se. vt habet Act. x. Et eadē domo sub rupe posita facta est postmodū ca-
 pella in honore sc̄i Petri p̄secrata hodie desolata. Sūt etiā ibi scopuli in mari ad q̄s fm fabulas
 Andromeda filia Thephei religata fuit deuorāda a belua marina. s; a rege p̄seo liberata. Sub ea
 est ianua por⁹ alius q̄ndā inde ad duas leucas p̄ austrū. quē portū cepit Judas machabē⁹ ⁊ suc-
 cedit cū nauib; ita vt ignis in hierl'm videret. vt habet. ij. Machab. xij. De hierl'm ad duas leucas
 p̄tra austrū sita est Bethleē ciuitas illa veri dauid ortu insignis in sinistra pte vie q̄ ducit Ebron ex-
 tra viā tñ ad iacū arc⁹ vnius. pus tñ occurrit sepulchrū Rachelis ad dexterā iuxta viā cui piramis
 pulera imminet quā edificauit Jacob in titulū monumenti Rachelis. supponens eides sup tumbā
 duodecim lapides grandes fm numez filiorū israel. q̄ hodie ibide sunt. Iuxta sepulchrū inuentū
 tur q̄dam lapilli nigri oīno sic cicera dīpositi. q̄s ibide solēt colligere pegrini ppter mira q̄daz que
 hic dicunt fuisse facta. Contra p̄o ciuitatē beethleem est turris Ador siue gregis vbi Jacob dicitur
 aliquanto tēpore post mortē Rachelis mansisse et pecora sua pascisse.
 De Bethleē ad q̄nq; iactus arcuū fere est loc⁹ vbi pastores custodiētes vigilias nocti sup gregē suū
 in hora natiuitat⁹ xpi viderūt ⁊ audierūt angelos cāntantes. Gloria in excelsis deo Qui etiā nūciāuerūt
 natū esse mūdi saluatore. Bethleē p̄o sita est in mōre alto sed arto. q̄ ab oriēte in occidentē in longitu-
 dinē se extēdit. Ab occidentē bz introitū ⁊ ibi est cisterna iuxta portā de q̄ dauid dixerat vbi bibere cū
 esset in p̄sidio ⁊ statio philistinorū in Bethleē. ⁊ tres fortissimi p̄ media castra philistinorū prexerūt
 ⁊ hauerūt aquā de cisterna beethleē q̄ erat in porta et attulerūt ad Dauid vt biberet. vt habet. i. Pa-
 ralip. xj. ca. In fine p̄o oriētalī ciuitat⁹ eiusdē sub rupe q̄daz q̄ erat iuxta murū ciuitat⁹ ⁊ videt fm
 morē terre illi⁹ fuisse locus p̄ stabulo. habēs presepe excisum in petra vt ibi moris est facere p̄sepi-
 ortus est hūc mūdo de p̄gine matre sol iusticie xps ihs deus nr. Ostendēs se sua natiuitate sordes
 et tenebras mūdi ablaturū eo q̄ in sordib; nasci ⁊ oziri voluit talis loci. Iuxta p̄dictū p̄o rupem est
 alia capacio quattuor tñ pedib; distās. sub q̄ erat p̄sepe in q̄ dulcis puer ille mor nat⁹ corā boue et
 asino p̄anis inuoluit⁹ fuit reclinat⁹. videt mibi p̄ certo vna tñ rupes fuisse. sed factū est ostiū in me-
 dio p̄ rupem p̄ q̄ in chozū de illa capella est ascēsus. Ad locū autē dulcissime natiuitatis descēdit ab
 ecclia in capellā p̄ decē gradus cui⁹ cause supius assignate sunt. Est autē capella illa tota interi⁹ facta
 de ope mulino ⁊ strata marmore ⁊ sumptuose valde facta Sup locū illū vbi b̄ta virgo pepit p̄or di-
 ci missa sup tabulā marmoreā q̄ strata est ibi. Delapide etiā nudo videt ibi ps vbi nat⁹ est xps. Sū-
 milititer etiā ps quedā p̄sepi in q̄ iacuit xps relict⁹ est nuda. q̄ loca fideles deuotissime osculant. Nō
 vidi nec audiui aliq̄ q̄ dixerit se eccliam vidisse tā deuotā in toto orbe terrarū sic est ecclia beethleē
 mitana. Sūt etiā in ea colūne marmoree p̄ quattuor ordines dispositę nobilissime. nō solū multica-
 dine. sed magnitudine stupēde. p̄terea nauis ip̄a ecclie desup colūnas vsq; ad trabes facta est de ope
 mulino pulcherrimo ⁊ nobilissimo de oib; hystorijs a creatiōe mūdi vsq; ad aduentū dñi ad iudiciū
 Totū etiā sup pauimentū ecclie strātū est marmore diuersorū colorū. q̄d mira varietate pictura de-
 corat. quaz p̄ciū fm opinione multorū nō p̄t estimari. Sarraceni q̄dem oēs ecclias b̄e p̄ginis ho-
 norāt. sed p̄cipue istā que est in beethleē. Soldanus p̄o vidēs in ecclia istā ornatū ⁊ tabulas et colū-
 nas oēs p̄ciosas valde. p̄cepit oīa deponi ⁊ portari in babiloniā. volens inde palatiū suū edificare.
 Mira res artificibus cū instrumētis accedentib; ipso adhuc Soldano astante cū multis alijs. de
 sano et integro pariete quē nec acus videbat p̄ssē penetrare serpens mire magnitudinis exiuit. p̄-
 meq; tabule que occurrit dedit morsum. tabula p̄ transuersum crepuit. secundā adijt. tertiā ⁊ quar-
 tam. deinceps vsq; ad tricesimā. ⁊ sic omnib; accidit omnibus stupentib; etiā ip̄o Soldano cōtinuo
 p̄positū reuocante serpens disparuit. Remansit igit ecclia ⁊ remanet vsq; hodie sicut prius. res
 istigā tamē corporis serpentis apparent vsq; hodie in singulis tabulis quas transiuit quasi cōbustio
 quedā igne facta. Et sup omīa mirabile videt quomō serpens ille potuerit sic trāsire in pariete qui
 erat planus ⁊ politissimus sicut vitruū. In exitu hui⁹ ecclie contra aquilonē est ambitus claustrī
 q̄d fratres aliqui minores hodie inhabitant. Loca sacra hui⁹ ecclie ⁊ claustrī supius sunt etiā de-
 signata ⁊ descripta vnde hic trāseo. De ecclia istā q̄sum iactus est lapidis fere contra oriēte est ec-
 clesia sancte Paule ⁊ Eustochiū filie eius. vbi sunt etiā sepulchra earundē. De beethleem ad vi-
 midia leucam est villa quedā contra occidentē nomie Bezech que abundabat quondā optimo vi-
 no: ita q̄ in terra illa non inueniebat melius. In hac villa captus est Adombezecch a filijs israel. ce-
 sis summis manib; eius ⁊ pedum qui dixit. lxx. reges amputatis manib; ac pedum summis
 tibus colligebāt sub mensa mea cibo reliquias. Sicut fecit ita reddidit mibi deus. Adduxerunt
 eum filij israel in Hierusalem ⁊ ibi mortuus est. vt habet Iudiciū. j. capitulo.

De bethleem ad sex leucas oriente super mare mortuum est mons Engaddi de quo dictum est super. De engaddi tribo leucis contra austrum est collis Achile qui postea edificatus ibidem ab Herode castro inextinguibili. Deslida est appellata. In hoc loco dauid saul fugiens dicit aliquis latuisse. ut habetur. i. Reg. xxiij. De bethleem ad duas leucas contra collis achile est ciuitas Thecua in monte sita. de qua fuit Amos propheta qui etiam sepultus ibidem est. quem Ochozias rex israel recte per tempora transiit interfecit. huic ciuitati adiacet desertus thecua. Inter thecua et engaddi est vallis benedictionis. vbi Josaphat rex Iuda pugnavit contra ydumeos et filios Amon et vicit eos. Iuxta hunc locum ad unam leucam ad sinistram contra desertum quarentene est castrum quoddam ab herode magno edificatum. quod herodiu dicitur in alto loco situm. vbi idem est sepultus. ut dicit Iosephus. De thecua ad quatuor leucas inter orientem et austrum est Ziph oppidum iuxta desertum quod etiam ziph dicitur. vbi legimus dauid siliter latuisse. ut habetur. i. Reg. xxvj. Huic austrum adiacet desertus Maon in quo est mons carmelis vbi habitavit Abal carmelus. ut dicitur. i. Reg. xxv. quod nuncios dauid repulit. Qui etiam uxorem Abigail duxit dauid eo mortuo. ut habetur ibidem. Desertus maon inter austrum et orientem adiacet mons seyr alius in ydumea quam terram logo tpe filij israel inuasi sunt circumire. Deut. iij. Desertus maon contra austrum adiacet terra Amalech quam inuasi est saul auertere. i. Reg. xv. interfectus habitatoribus eius. Ante terram amalech in maris mortui lingua est cadesbarne. de qua loco Moyses misit duodecim exploratores ad considerandum terram chanaan. et dixit ad eos. Ascendite ad meridiana plagam. Cum veneritis ad montes considerate terram quam sit. et populum qui habitator est eius etc. Cosorami et afferte nobis de fructibus terre illius. Erat autem tempus quando iam propeque vire vireci poterant. ut habetur. Numeri. xij. Vbi etiam logo tpe mauerunt filij israel et inde inuasi sunt montem seyr circumire et redire in desertum per viam maris rubri. De bethleem ad tres leucas contra austrum in via quam ducit ebron est beth zacharia villa in alto loco sita cuius ad austrum adiacet alia villa Rama nomine excelsa valde in qua in colle sublimi stans potest videre totam terram Arabie usque ad montem seyr et omnia loca circa mare mortuum et loca latibulorum dauid iordanem insuper usque sephym et usque ad montem abarim. Contra occidentem vero totum litus maris magni ab Ioppe usque gazan et bethsabae usque desertum seyr. totam insuper terram philistinam a ramathasophym per Beth et Achoron et Azoton et Jamniam et Ascalonem cum omni planicie sub monte iuda. De Rama plus quam leuca una ad dexteram per viam regionis que ducit ebron est mambre vbi habitabat Abraam longo tpe. vbi sedes ad radicem mambree in ostio tabernaculi sui. vidit tres viros descendentes primum quos etiam recepit hospitio. ut dicitur. Gen. xvij. Inter illa hodie ibidem ostendit ante ostium tabernaculi abrahe. Verum illa vetus aruit. sed de radice eius alia nata est. et huius folia paulo maiora quam lentiscus. sed fructus omnino sic quercus. De illic mambre per dimidiam leucam ad dexteram iuxta viam est ebron illa vetus ciuitas quam hodie omnino est destructa. et sunt ruine eius maxime valde et videtur fuisse sanctis gloriose. De ista ciuitate quantum arcus potest iacere contra austrum fere. et tamen declinando ad orientem est ebron noua edificata in loco illo vbi erat spelunca duplex in qua sepulti sunt Adama et Eua. Abraam et Sara. Isaac et Rebecca. Jacob et Lea. Sarraceni circa hanc speluncam duplices quam erat quondam ecclesia cathedralis edificauerunt munitionem firmam valde. De spelunca duplici contra occidentem quantum iacere potest arcus bonus est ager Damascenus. in quo loco plasmatum fuit Adam. Ager iste in rei veritate rubeam valde habet terras que est omnino flexibilis sicut cera quam sarraceni portant in camelis in egyptum. in ethiopiam et in indiam. et ad loca alia. pro speciebus valde charis vendentes eam. et tamen modica apparet fossio illo in loco. Dicitur enim quod semper anno reuoluto quantumcumque magna facta sit fossio semper miraculose replet. Dicitur etiam quod quicumque terram istam secum portat nulla bestia eum offendit. hominem insuper dicit a casu conseruare. Vallis ista circa ebron fertilis est nimis et amena supra modum et delectabilis ad manendum. De fossa ista contra austrum ad iactum arcus est locus vbi Layn fratrem suum occidit. sicut dicitur Genesim. iij. Item de fossa eadem contra occidentem quantum bis potest iacere arcus in monte quodam a latere ebron veteris australi est spelunca quedam in rupe in qua Adam et Eua interfectum Abel filium suum iuxerunt centum annis. Sunt hodie in spelunca lecti singulorum et fons intus scaturiens de quo bibebant. Et habet fere pedes triginta in longitudine et latitudine spelunca ista. De ebron ad duas leucas contra austrum est Dabir que est carianth sepher. id est ciuitas litterarum quam cepit ottoniel filius zenem frater caleph iunior. et dedit ei axam filiam suam uxorem et irriguum suum peritus et inferius. ut habetur Iosue. xv. De ebron ad duas leucas contra aquilonem fere sed declinando partim contra occidentem est Beelleschol id est torrens botri vel vallis lachrymarum. unde exploratores tulerunt palmitem cum vna sua quem portabant in vecte duo viri. de malis quoque granatis et de ficis loci illius. ut habetur Numeri. xij. Ad leuam huius vallis per dimidiam leucam descendit riuus in quo Philippus baptizauit virum ethiopenum eunuchum candacis regine ethiopum qui erat super omnes gazas eius. veneratque adorare in Hierusalem et euertebatur sedens super currum suum etc. ut habetur Actuum. viij.

Deneelleschol quattuor leucis cōtra Hierusalem est domus Zacharie in qua intravit beata virgo et
 salutavit Elizabeth. Ubi etiam natus est sanctus Johannes baptista.
 De domo illa ad duas leucas contra aquilonem est Robe ciuitas sacerdotum que nunc betgenopol di-
 citur in via que ducit dyopolim et ramatha ubi David ab abimelech sacerdote accepit gladium goli-
 ath gethei. ut habetur. 1. Regum. xxi.
 De Bethleem ad unam leucam et plus via que ducit thecuan sepulchrum est sancti karioth abbatis cum suis
 monachis qui omnes eo migrante migraverunt. et fuit quondam concursus magnus ad locum istum.
 Iterum pergendo contra austrum quattuor leucis de Accon occurrit ciuitas cayphas sub pede mo-
 tis carmeli aquilonari.
 De caypha ad tres leucas contra austrum est peregrinorum castrum municissimum. sicut in corde ma-
 ris. quod quondam fuit fratrum militie templi.
 De caypha ad unam leucam est spelunca Helie et mansio Helisei. et fons ubi habitabant filii pro-
 phetarum in carmelo.
 De castro pegrinorum ad quattuor leucas est Cesarea palestine metropolis que quondam fuit sedes ar-
 chiepiscopalis. hec primo dicebatur Dor postea Pirgus straconis. Sed Herodes magnus eam instaura-
 uit et cesaream appellauit in honorem cesaris. de cuius structura et munitione Iosephus multa scribit. Lin-
 gis ab occidente mari magno. ab oriente palude quadam dulci et profunda. in qua est multitudo cocodrillo-
 rum. Sicut quidem habuit firmum cesarea. sed hodie penitus est destructa. Mansionem in ea habuit Philip-
 pus et filie eius quattuor virginis probasse. Actuum. xxi. Petrus etiam in ea baptizauit Cornelium centu-
 rionem. Actuum. x. qui primus in ea fuit episcopus. Paulus etiam in ea coram rege agrippa et felice pre-
 fide contra ter-
 tullum oratorem elegantissime disputauit. Actuum. xxiii. De cesarea ad tres leucas contra austrum est vil-
 la quedam hodie Assur dicta. quondam in antipatrida dicebatur. ab antipatre patre herodis magni que
 fuit quondam fratrum hospitalis sancti Iohannis. De assur ad quattuor leucas contra orientem est ma-
 nerich nunc katho dicta. et fuit de tribu Danasse in planicie sub monte Effraim sicut non longe a mon-
 te Saron. In hac presidium militum posuerunt sarraceni contra castrum pegrinorum. qui ipsum expugnauerunt.
 De katho quattuor leucis contra austrum est mons Saron et oppidum saron. cuius metio fit in actibus apostolorum.
 De assur sunt quattuor leuce usque Joppen que est super mare sita. De hac dictum est supra.
 De Joppe quattuor leucis est Beth non longe a mari sita quondam una de ciuitatibus philistinorum. sed
 nunc modicum casale est et vocatur ybilyn in colle situm ab eaprie incipit terra philistinorum.
 De Beth ad duas leucas contra austrum est bethsames iuda. de qua dictum est supra.
 De bethsames ad duas leucas contra austrum in monte iuda videtur mons modyn de quo oriundi erant Ba-
 chabei. et monstrant hodie sepulchra eorum. illuc etiam peruenit ita ut videantur in mari. quod aliter est situs loci.
 De bethsames fere ad quattuor leucas contra austrum non longe a mari est Accaron ciuitas secunda
 de quinque urbibus philistinorum. nunc modicum est casale tamen adhuc antiquum nomen retinet.
 De Accaron ad quattuor leucas contra austrum est Azotus tertia de quinque ciuitatibus philistinorum
 per unam leucam distans a mari. et est nunc similiter casale satis paruum.
 De ioppe ad duas leucas est Lydda siue diopolis de qua dictum est supra. Inde ad duas leucas contra
 orientem fere sed tamen aliquantulum contra aquilonem est lebna non longe a lachis qua cepit Josue et obsedit sen-
 nacherib. sicut dicitur. iij. Regum. xviii. Inde tribus leucis via que ducit in gabaon est Azecha oppidum et mace-
 da que ambo cepit Josue cum liberasset Gabaonitas ubi se in spelunca absconderunt quinque reges. ut habetur
 Josue. x. Inde tribus leucis contra orientem non longe a Robe est Sochor iude iuxta vallē the-
 bethi. ubi dauid puer in funda et lapide interfecit Holiam getheum. ut habetur. 1. Regum. xvii.
 De Robe que nunc betgenopol dicitur sunt tres leuce usque in Emaus que hodie Nicopolis appellatur.
 De Emaus una leuca et dimidia ascendit per vallē raphaym a latere domus zacharie que relinquit ad
 dexteram euntibus in hierusalem. Et de eadem domo per unam leucam et dimidia est castrum valde munitum
 Bethsura dictum. situm in latere montis contra bethleem quod edificatum fuit tempore machabeorum. et per
 fraudem cepit illud Antiochus adolescens. Distat autem per dimidia leucam et parum amplius de hierusalem.
 De Azoto sex leucis contra austrum est astolona quarta ciuitas philistinorum in litore maris sita for-
 ma habens semicirculi munita valde. et est quodammodo robur sarracenorum in illa.
 De astolona quinque leucis contra austrum est Gaza ciuitas in litore maris sita. que nunc communiter
 dicitur gazera. et est sita in via que ducit in egyptum. de qua infra in secunda parte dicitur.
 De Gaza sunt quattuor leuce usque bethsabee que nunc gallin dicitur. et est terminus iudee et terre promissio-
 nis contra austrum. In hac multo tempore habitauerunt Abraam et Isaac. sicut dicitur Genesim. xiiij. Et distat
 ab Ebron ultra unam diem sita et Gaza. Has partes terre promissionis que cesserunt in sortem tribus iude sequi-
 tur desertum illud magnam quod extendit usque in flumen egypti. in quo multo tempore filii israel manserunt

hinc paucis accipe prout diabolica sua extare legē. Nepe duas dūtaxat leges accepisse nos a deo (p
 ter eā q nature dī et oīb cōis est: hūana picipatib naturā) cōstat. Altera quaz grē. altera iusticie
 lex appellat. Lex qdem grē talia iubet. diligite inimicos vros. bñfacite his q oderūt vos zc. hmoi.
 Lex iusticie. oculū p oculo. dentē pro dēte. vlturā pro vltura. pcussurā pro pcussura zc. Itē que ad ta
 lionē pūnet reddi imperat. hāz. duarū nullā mahumeti esse manifestū est. Cū ergo iste due tantūmo
 do leges hoībz date sint. quaz altera diuina. altera hūana magis eē videt. ista tertia lex a mahume/
 to inuēta qd erit nisi diabolica Diabolo em inspirate. hāc subito nescio vnde emerisse cognoscim?
 q nec hūana nec diuina esse pbat. Sz inter vtranz pdigiola facie. nūc hoc nūc illud videri volēs. z
 se nūc illā nūc istā esse cōfingēs. nullū aliū nisi diabolū q se inter deū z hoīes semp mediū facere ni/
 sus est. imitat. Sz forsitan dices. inde pbari hāc esse diuinā qz cū mahumet ideota z sine lris esset
 nullaten? eam scribere vl annūciare hoībz nisi diuina virtute potuisset. marie cū ipse ibi dicat. si hāc
 legē fecissem? descēdere supra montē inclinaret se mons ipe. z adoraret eā p timore dei. Et multa ta
 lia fruola z nihil rōnis habētia de qbus etiā supra habitū est. velut signa z pdigia legi sue attestan
 tia adduci possent. Q signa z miracula in istis ait mahumet ipe. Q signa cōparāda mari rubro diuī
 so. z soli ad imperiū Josue stanti z ppi pcepto moribz imperati. imo vere magna tāveritatis qz p tu
 tis inopia. Profecto argumēta imo delirāmēta omī rōni vacua. qsi incōpertū sit nob qbus cōplici
 bus z qualibz adiutoribz legē cōfecerit suā. qz supra descripsimus late satis. Porro circa sperāda
 quā nō mō erronea sz absurda z oīno irrōnabilia pñciosus ille seductor sēserit atqz i alkorano po
 suerit hinc accipi pōt. Nā asserit qz vltia hoīs būmido pñstiat i comedēdo: bibēdo: luxuriādo cū pgi
 nibz z mlieribz spēsissimis. Itēqz i pñciositate vestitū z lectoz. vmbaculozqz amenitatz. in hortis
 irriguis. pincernis dapiferis atqz mltis. existētibz angelis z hmoi. Et pfecto radicales errores q
 bus gentē illā bzutalē seduxit ex h profluūt fonte. imo hac sentina pdeūt. vnde paulo h diuini? subsi
 stendū arbitrat? suz ne sensuales z carnales hinc hauriāt venenū. Quoz sensus z cogitatōes. pna
 sunt ad malū ab adolescētia sua. Facile aut mea qdē cēsura. hec falsitas pōt reuinci. nō solū ex theo
 logia: sz etiā ex morali pbia. vti de hoc acute z docte perypatheticoz princeps Aristoteles scribit in
 pmo pñctum ethicoz z decio. Equidē ex dictamie rōnis naturalis pcedere cogimur qz felicitas hu
 mana ne dū cōtēplatiua veritētia politica in bono mōmō cōsistit honesto. qd est bonū rōnis. Nam
 fm boenū in. iij. de cōsolatiū philosophico. Si voluptas beatos efficere posset. nil cause eēt qui z pe
 cudes bz dicērent. Vñ voces iste voces pecudū sūt: nō hoīm. pinde vltimā hoīs felicitatē z carna
 libz voluptatibz ponere ridiculosū opido est intē sensatos zc. Cōstat em qz magis z min? nō diuer
 sificat specē. vñ sequit qz nō alia bona qz habeat vita ista. pñstiat seductor ille suis deceptis. vbi em
 eis pñstiat sumia lactis z vini z mellis. nō pñstiat eis alios liqres fm specē quā habeat vita ista. z si
 forte gustu suauiores. Eodē mō se bz et de sapozibz cū sint determinati nūero speciez suaz: nec ampli
 ozes nec aliq esse pñt. Preterea qrem? ab eis vtrū cibi hmoi z pot? corpa hoīm tūc nutriē: aut non.
 si nō frustra assument? Si sic cū nutrimentū nō sit nisi repatio cōsumptōis q fit p mortū z calozē vita
 lē. erit ibi cōsumptio z repatio corpoz. qz erit corpa z cōsumptibilia z repabilia. qre et defectibilia
 z mortalia de necessitate: nisi p nutrimentū occurrat. Hoc aut est admixtio magne miserie vitz quo/
 tidian? cōstic? cōtra ruinā corpis z qūdiana refectio z ei? cōsumptioz. Erūtqz epule hmoi nō solū
 felicitati sz etiā vrgētissime necessitati qz cōsumptioz corpa nccē est qūdiane refectiois alimonia re/
 tineri. Amplius qrem? ab eis vtrū sint ibi digestiōes ciboz z potū. qz ibi esse necesse est. Cū em
 cibi z pot? multas ptes habeāt q nō cōueniūt nutrimentū humanoz corpoz. necesse est eas p digesti
 onē separi ab eis que cōueniūt hmoi nutrimento z in secessum mitti: z tandē egeri. Quare cū hmoi
 digestiōes z egestionēs sinē nō habeāt. nō sufficet paradysus illa etiā sola stercoz egestionū cape. cū
 oīs regio corpalis finitū sit magnitudine. Pulchre pinde trāsit quidā xpian? quendā sarracenū ex
 hoc ita dicēs ei. Baledicta padisus in q z in quā merdat. Qd si forte dixeris qz ea ibi erit vis ven/
 triū vt totā supfluitatē cōsumat. quāto meli? z recti? dicerēs. qz ea erit ibi pñs corpoz vt cōsumpti
 onē seu resolutionē nō pariant. Multo em min? est nō pati cōsumptionē ab alio qz facere cōsump
 tionē in cibo z potū. Amplius cū ponāt cōmū necesse habēt ponere supfluitatē tertie digestiōis
 cur q nō prime z scōde digestiōis. Ex hoc pō sequunt abhomināde feditates. Aut em erit ibi ge/
 neratio ex illo vsu mulierū. aut nō erit. Si erit et h per modū vite isti? erit pfecto magna miseria pa
 nentū z nutrimentū. et tāto maior quāto crebrior erit ibi cōmixtio mariū z feminaz. Quociqz autēz
 modo sit. qz mors ibi locū nō bz. crescet populus in infinitū. Finita est aut regio padisi illius z oīs
 regio corpalis sicut ex naturalibz scim? quare bzui tpe necesse habebit exire ps magna populi illi?
 de padiso tali. z optebit eis creari regionē aliā ad habitationē eoz. Et non vnā solā sed z infinitas.
 qm impossibile est regiōes finitas quātecūqz sint. hoīs cape infinitas. z hoc manifestū est eadēz via
 b

qua declarāt omne corp⁹ esse finitū z nullū posse p̄tinere infinita tāta quācūq; p̄ua demonstrata. Qd
q; si nō erit ibi generatio. erit g̃ sterilitas in marib⁹ z femiab⁹. quare frustra erit ibi vis generatiua in
vtrūq;. Ampli⁹ sterilitas plaga est z lesio nature in p̄tute generatiua. vñ ex p̄te viroz. vel mulierū.
p̄pter qd remāet op⁹ generatiōis incōpletū. Ibi autē nec plaga nec lesio nec incōpletio siue imp̄fectio
vlla locū poterit h̄re. Ampli⁹. scdm̃ h̄ vis generatiua nō deseruīret fructui sed tñ sede voluptati.
Hanc autē bonū generatiōis est fruct⁹ siue p̄les. z absq; vlla cōpatione melior est fruct⁹ q̃ volu
ptas isti⁹ cōmixtiōis. g̃ p̄uabit ibi p̄tus generatiua: eo q̃ est optimū in ea. z min⁹ bonū in infinitū
ex ea pueniet tūc quā nūc. puenit in vita ista. g̃ vis generatiua nō beatificaret ibidē. qd est absurdū
dicere. Qd si dixeris q̃ nō erit ibi in cōmixtiōe maris z femie feditas vñ immūdicia. s; sola cōiunctio
corpoz z amplex⁹. absq; emissiōe hūore hinc inde. Manifestū est q̃ equoce vter⁹ noīe cōcūbit⁹. p̄te
terea qd erit padisus ista nisi taberna inde fesse ingurgitatiōis z p̄petue turpitudinis prostibulū vt p̄
teream⁹ immoīandas als abhoīatiōes z feditates. q̃ ex h̄mōi cōmixtiōib⁹ marū z femiāz sequunt⁹.
Ex autē dicit mahumet āgelos p̄cernas futuros atq; dapiferos eoz q̃ sibi crederēt z legē suā fuarēt
zē. Quis non rideat. scd̃s āgelos felicitatē illā quā oculus nō vidit nec auris audiuit z in cor hōis
nō ascedit. deferere. vt lectos parēt eis z ornēt ad turpitudines exercēdas. z angelice b̄titudinis sue
excellentiā. in cōqnariā seu dapiferariā aut p̄ncernariā cōmutēt seruitutē. Incōparabilē em̃ vilis
est seruire h̄mōi lectis z m̄sis q̃ porcis. Unde aīalis iste hō aīalib⁹ hōib⁹ loquēs nec futurā pa
triā aut ei⁹ felicitatē. immo nec p̄p̄iam vocē pecorinā intellexit neq; somnia sua delirus agnouit.
Ampli⁹. vt vniuersali sermōe dicam⁹. aut cū h̄mōi delitijs carnalib⁹ erūt siml⁹ z delinie spūales. aut
nō. Non pōt dici q̃ sic: q̃ manifestū est q̃ se non cōpatiunt⁹. Nā spūales delitie aīam ad se trahūt z
in se totā rapiūt. nec sentire carnalia patiunt⁹ ea hora. q̃ mentē tetigerint b̄uanaz. vñ in raptu aut ex
tasi liq̃do est videre. vbi etiā ad modicū bona spūalia gustata aīam totā ad se rapiūt: ac a sensib⁹ z sen
sibilib⁹ abstrahūt oīno. Quāto g̃ forti⁹ vbi totaliter b̄ificabit⁹ mens hūana. nil carnalis sensibilis
voluptat⁹. p̄mittet sentire vel etiā cogitare. Si modica stilla spūalis voluptat⁹ totā eā occupat z ab
sorbet. qd faciet torres ipse voluptat⁹ in ebriatis ab vbertate dom⁹ dei. Non g̃ siml⁹ esse p̄nt felicitas
spūalis z illa de q̃ loq̃mur carnalis. Qd si dixerit q̃ alternatim. i. latera post alterā fruēt in vita illa.
sequit⁹ ex necessitate q̃ neutra erit plena. cū neutra sit cōtinua. Cōtinuitas autē pars est felicitatis.
Am pl⁹. ex ip̄a exp̄ientia sensus patet q̃ gustātes delitias spūales statim fastidiūt carnales. iuxta vul
gatā sententiā. gustato spū desp̄it oīs caro. Vñ impossibile relinquit⁹ q̃ bñ in patria a spūalib⁹ rede
ant ad carnales. Cū em̃ ea hora qua vacāt spūalib⁹. carnales minime appetāt. adhereāt p̄o spūalib⁹
forissimo amore q̃ nec memoriā patiāt carnaliū voluptatū. impossibile est q̃ ab eis redeāt volūtarie
ad carnales cū illas nō appetāt illa hora. Nihil est ibi qd eos a spūalibus delitijs abstrahat vel tra
hat ad carnales eo tpe z hoc volūtarie. Violētia autē vñ subreptio ibi locū nō h̄z. Vñ manifest⁹ est
semel admissos ad spūalē felicitatē. ab ea vel ad modicū diuertere aut se iūgi nō posse. g̃ impossibile
alternatim vtrāq; ibi obtineri. g̃ necesse est felicitatē spūalem vel oīno ibi non esse vel solā esse. i. p̄ter
carnalē istā de qua loq̃mur. cū nec possit esse simul cū ea. nec alternatim. puta nec post nec ante illam.
Qd si ibi nō est felicitas spūalis. q̃ est indubitanter possīma. nobilissima z maxia ps felicitatis (si tñ
z alia est aliqua ei⁹ ps) apparet euidenter q̃ felicitatē nō posuit. sed p̄ter felicitatis z illā modicāz atq;
vilissimā q̃ carnalē posuit solā. etiāsi noīe felicitatis digna eēt. Modicū em̃ esse in nobis id quo cūz
brutis cōmunicam⁹ oībus scitū est. Erit quoq; iniquitas magna in deo atq; pueritas. quonā constat
p̄tem illā sensuale in nobis semp rebellē esse honestati. z dei volūtati. quā sic remūcrabit. Portiones
autē in nobis sup̄iore q̃ z longe p̄stantior est que p̄ vera honestate pugnat ac dei volūtate. nō remu
nerabit p̄pria gloriā z felicitatē. Absit absit hec a deo iniquitas: q̃ equissime neq; iudicabit.
Declaratū ex his arbitror satis euidenter. qz nō modo impossibile est carnalē esse padisum z felicitā
tē sensibiliū delitiāz: s; etiā ridiculosum. Qd qz somniata h̄mōi felicitas nō nisi brutoz est animalū
Qd qz vera felicitas nō sustinet h̄mōi delitias carnales q̃s somniator ille p̄dicauit. s; necessario ab
strahit ab eis. Unde in patria esse poterūt minime. iuxta p̄bū veritatē qd P̄at̄h. xxi. habet. qz in
resurrectiōe non nubēt hōies neq; nubent. sed erūt sicut angeli dei in celo. Et Luce. xx. ca. dē. Neq;
nubēt neq; ducēt vxores q̃ digni habebunt illo seculo. Eql̄es em̃ erūt angelis dei. Et tñ de isto arti
culo dicta sufficiāt p̄ simpliciores adducta. ne huiuscemōi delirament⁹ a fidei n̄re abducant p̄tate.
Quia quartū articlū de eā scz cur ad eā sectā q̃ tot cōtinet errores z falsitates tanta cōstare
rit hominū multitudo. cū naturalis rō semp ad optima despect. vt dē in. j. eribicor. z p̄ cō
sequēs ductu naturalis rōnis. hōies h̄mōi errores z falsitates horrere deberēt. Nouerūt
pro certo qd nulli vnq; notabili vel sapiētī homī eā placuisse p̄mo. sed miserrimo z im
perissīmo vulgariū hōim generi. q̃ ab eo de loc⁹ siluestrib⁹ cōgregati. cū has p̄mas leges audissent

Ylze bat vni dicit
p̄s Martini
Lutheri

Nota

rei nonitate stupefacti sacrilegas fabulas diuina esse oracula crediderunt Denique cum et paupertate et as-
siduo ruralium operum labore confecti fuissent. cibi. potus. preciosarum vestium. umbratilis amenitatis. vasorum spec-
tabiliu. vtorum insuper pulcherrimarum et infiniti concubitus. aliarumque spurcissimarum padisi deliciarum beati-
tudinem audientes. seque ibi et promissione mahumeti iamque futuros esse sperantes. ad omnia quecumque ipse
mahumet voluit. pecorini homines cucurrerunt. Inde est quod contra regem perfidias etiam sic adiutus est ab
eis ut vinceret. Promisit liquidum omnibus qui in bello ipso pro eo mori eligeret sui padisi delicias. Idcirco
animosius congressi pugnaverunt ut hortos optimos quos in perfide viderant obtinerent. Nam et illos
se post victoriam eis daturum dixerat. ut in hoc seculo et in futuro semper in hortis essent. Delectant enim
arabes maxime pulchritudine hortorum.

Ex si denuo inferat aliquis. Non soli rustici sed et multi alij etiam nobiles et philosophi legem illam sunt
secuti siue secta. vere multi alij sed pessimi et qui grauius cre alieno. vel. p suis sceleribus morituri hanc so-
lam euadendi viam inueniunt sapientem. vel honestum virum ad sarracenitatem de alia quolibet lege vel secta ve-
nisse. perfectio nemo vidit unquam. Illi pro philosophi arabes nati et qui sub lege sarracenica claruerunt. pu-
ta Auicenna et plerique alij. magno et excellenti ingenio viri. et si fortasse legis sue ineptias cognouerunt.
resistere tamen tante multitudinis rudis populi. aut nequiuerunt. aut metu mortis noluerunt. aut iusto dei ius-
dicio cum et ipsi carnales homines essent in reprobis sensibus dati sunt. ut ea in qua non essent legem defenderent
potius et approbarent quam impugnarent. Porro hi qui et iudeis vel christianis ad eos veniunt. absit ut aliquid hoc
faciat honestate docuit. Sed qui miseri impudici legis sue regulas non ferunt. ad latam et spaciosam viam
quam mahumet prouocauit. ducunt ad barbarum sepe conuertunt. Quod quidem christianis maxime contingit. quorum
lex spiritualis et celestis. Via que in mundo sunt spe et desiderio amoris visionis et fructus diuine. que eter-
na est et semper manens ceterum precipue dum carnales et fluxas infelicium mentes comprimunt. ab ea diffugiunt
que pugnare contra carnis concupiscentias noli. Hoc tamen certissimum omnibus sit quod neque iudei neque pagani
neque christiani quomodocumque se exterius habeant. venientes ad sarracenos. etiam si se esse de secta eorum foris
simulent. nunquam tamen ex corde sunt. Simulant autem se esse quod non sunt. ut sicut dixi aliquid corporis euadant in
commodum. Aut ut porcinis voluptatibus quatuor apud eos copia et licentia est perfruantur.

Ceterum quemadmodum sanctus doctor aquinas in summa sua contra gentes libro primo. capitulo. vii. no-
tat. Alia penitus via fuit introductionis legis mahumeticæ et veritatis euangelicæ in orbem hinc inde. Si
quidem lex noua et euangelica non nisi diuino miraculo mundo fuit promulgata. Secta vero mahumetica op-
posito totaliter modo. Quod hinc potissimum liquet. Nam in lege euangelica omne intellectum hominum transcen-
dentia predicant. ut est trinitas personarum cum unitate essentie diuinis. et natura diuina ac humana in christo
hypostatis coniunctio. et homini que omnino naturalis intellectus cognitionem excedit. In secta vero mahu-
meti nil tradit credendum nisi quod facile a quolibet mediocriter intelligenti naturali potest ingenio cognos-
ci. ut est unitas dei et christi hominis excellentia super alios prophetas ante eum et diuini modi. Multi etiam ho-
minum substantias spirituales separatas non cognoscunt. ideo etiam in deo et angelis mahumet posuit corpus
veritatem. Et hec vna causa est quod plures sectam illam susceperunt tanquam cognitionem credituram faciliorem. Preterea in
veritate euangelica ut supra habemus est carnales voluptates cohibent. ut sunt veneree delectationes.
bonorum. diuine et homini. At contra in secta predicta. omni carnali voluptati laxant habere. quinetiam
fastus et pompe. velut quidam peruersa predicant. ideo multi etiam sequuntur. Amplius in euangelica verita-
te promittuntur premia non modo inuisibilia sed etiam a mortalibus incomprehensibilia. ut manifestum est ex il-
lo apostoli verbo. Oculis non vidit nec auris audiuit et quod precepit deus diligentibus se. Ab hominibus autem
non multi inclinant naturaliter homines. quin potius sensibilia amplectuntur. que in lege mahumetica mer-
cedis loco promittuntur. Inde est quod tanta multitudo pestifera huic secte adberet. quam stultorum infinitus est nu-
merus. Quam iure meritoque per maximo deputat miraculo noua in lege quod ipsa per simplices et idcirco in
totum diffusa orbem terrarum. puta per apostolos predicata. mortalium animos per fidem euangelij eousque attollit. ut visi-
bilibus spiritibus. sola inuisibilia grant. sequantur. sperentque. deo nimis per verba illorum credibilia faciente. signis.
portentis. et per multis varijs. mirisque sancti spiritus distributionibus. Nec sane causa est qua freti sine ulla ambi-
guitate suscipimus quicquid mater ecclesia vniuersalis et applica docet. vltimo adeo ut pro tantorum documentorum
asserione. per dei gratiam omni genere tormentorum mori non timeamus. scientes pro certo vitam no-
bis gloriosam restare in celis. quam nobis concedat post hanc miseram fragilem et caducam vitam ipse
qui vite mortisque habet imperium christus in secula benedictus Amen.

Circa quintum de diuturnitate durationis illius secte.

Attendendum quod nonnulli mirantur de hoc quod secta ista tam erronea et viciosa ut dictum est tam diu
durat. cum ex cursu veteris et noui testamenti vltimo ad ipsam exclusiue nulla secta seu ritus er-
roneus tunc fuerit durationis. Videmus enim quod assirij et chaldei persi et greci qui populum dei
per interualla ipsum afflixerunt. fuerunt parue durationis respectu durationis illius secte. Sicut et romani
b ii

Anima

Mr
Thomae &
aquino

fū z idolatraz secta modicū durauit respectu istū? Q si dicat q hmōi duratiōis nō est causa querē
 da. cū sit ex volūtate diuina hoc pmittere. cuius scz volūtatis causa nō est qrenda. hoc nō videt suffi
 cere. Nā licz diuine volūtatis q est ei? essentia nō sit cā querēda cū sit pma causa oim. nihilomin? ist
 de eius effectibz a scis z iustis viris nōnunqz cause qrun? in similibz. Vñ Jeremias ca. xij. deo di
 cit. quare via impioz prosperat bñ est oibz q preuaricant z inique agūt. plāstī eos z radicē mise
 rūt. pfiunt z faciūt fructū. Et Abacuc deū alloquēs in pmo capitulo dicit. Vñdi sunt oculi tui
 ne videas malū. z respicere ad iniquitātē non potes. Quare q nō respicis sup inique agētes z taces de
 uozate impio iustioz se. Que pba ppe possent applicari ad hoc ppositū. Nā deus videt tacere per
 mittēdo q pplus iste tāns erroribz z vicis implicat. populū iustioz se deuozat scz xpianuz. z hoc p
 tā insuetā duratiōis diuurnitātē. Nā ab initio illi? pphane secte vsqz in hodiernū tēpus curēt scz
 Anno dñi. M. cccc. lxxv. fluxerūt anni octingēti quinquaginta v? paulo plus. vt patz recte cōputā
 a. Nec m̄ adhuc apparēt signa psummatiōis vel desitiōis ipi? de q nō solū multi mirant tāte dura
 tiōis causam nō inueniētes. sed etiā qdaz ali? in fide claudicāt. murmurātes de dei puidētia et eius
 equissima iusticia. Ad hāc questionē doctor qdā ex iudaismo ad christianismū cōuersus (cui? nomē
 ob reuerentiā silere malo qz expmire) ita putauit respōdendū vt infra habet. Assignās tres differētias
 as inter sarracenos z alios paganos pcedētes. qz differētias fideliter hic recitabo pmi. Deinde ne
 cessarijs rōnibz z maturis improbabo. dicit aut sic. Quancz tā sarraceni qz pagani eos pcedētes con
 ueniāt in rōne infidelitatis. oēs em̄ tā isti qz illi carēt fide vera Differūt m̄ in multis z specialiter in tri
 bus q ad ppositū faciūt. Quoz primū est. q hec secta licz mala z pessima vt dictū est. nō m̄ est idola
 tria nec cultū idolorū publice in suo dominio pmittit sic alie secte pcedētes cōter faciebāt vt ē mani
 festū. Nā a tēpore assyrioz z chaldeoz vsqz ad tēpus Cosdroe inclusiue. cui? dominiū ppinquū fuit
 ipō mahumeto semp vīgit cult? idolorū inter gētes. q pplm dei verabant. vt patet in veteri testamē
 to z in historijs ecclesiasticis z legēdis sanctoz. Cōstat aut q inter oia pcta qbus de? offendit. pcta
 idolatrie est potissimū. in cāz q de? se ostēdit feruentius seu ardentius illud punire q alia pcta. vnde
 Exodi. xx. vbi pbiēt idolatria dicit de? zelotes diuīat. z nō alibi vbi alia pbiēt pcta. Nā cum
 dixisset. Nō adorabis ea scz idola nec coles. subdit. ego sum dñs deus tu? forz et zelotes. Et ibidez
 capitulo. xxxij. cū dixisset. Nō adorabis deū alienū. statim subdit. qm̄ dñs deus tuus dñs zelotes nō
 mē ei? zc. Et Deutro. xxi. loquēs de hoīe idolatra dicit. Tūc qmaxie furoz ei? i. dei seniet. et zelus
 cōtra hominē illū. z sic in multis alijs sacre scripture locis. Zelus rō est. Nā zelus importat inten
 sionē affect? ex q qz vehemēter qrit excludere illud qd sibi repugnat fm Augustinū libro. lxxij. q.
 Et qz cultus idolorū inter cetera pcta magis repugnat cultui diuino. ideo circa hoc peccatū dicitur
 zelotes z zelare singularius qz in alijs pctis. vnde etiā nō tādiu tolerat duratiōē ei? sicut alioz pec
 catoz. Eo modo q viri dicunt zelare vxores. ne p cōsortiū alioz impediāt singularitatis quā in vxor
 re qrun? vñ nō tamdiu tolerat zelotipiā sicut alia vicia q de vxoribz suspiciant. Et qz ista secta nō in
 currit peccatū idolatrie cōmittēdo nec pmittēdo. Ideo nō mirū si deus eā longiori tpe tolerat q al
 as sectas pcedentes. quaz plures publice idola colebāt. Si aut dicat hic q idolatriā multo maiori
 tpe deus pmissit. Incepit em̄ fm quosdā a tēpore Enos q fuit tertius ab Adaz de quo Genesis. iij.
 Scōm vero alios a tēpore Hemroth. de quo Genesis. x. Et qdquid sit de hoc manifestū est. quia
 tēpore Noysi egyptij idola colebāt. vnde Exodi. xi. In dijs egypti faciā iusticiā. z tēpore Dauid le
 git in ps. Omnes dij genitū demonia zc. Vñ ratio pdicta nō videt habere locū cū sit manifestū q
 deus p multo maiora tēpore spacia. idolatriā in gentibz pmissit. Ad hoc dicendū q idolatria est nō
 mē generis. sub q cōtinent multe z varie species idolorū z cult? eoz. Vñ diuerse gētes seu natiōes di
 uerā idola colebāt z sub diuersis ritibz. Vñ Iudici. x. de filijs isrl dicebat q seruierūt dijs Aram
 z dijs Sydon z dijs moab z dijs amon z dijs philistīm z hmōi. Cū aut aliq gens aliaz supabat.
 deos illi? gēis deuicte destruebat z cultū eoz. Vñ Esaie. xxxvj. Rablases noie sennacherib q mul
 tas gētes deuicrat dicebat. Vbi sunt dij Amach z Arphat. z vbi sunt dij Saphat z Bayn zc. q
 si diceret q sicut deuicrat gētes illas ita z deos eaz. Et q patz q sicut nulla fuit potestas mūdāna
 q m̄ durasset sicut pās hui? secte. de q loqmur putet historijs pōt hūi. ita nec fuit aliq idolatria in
 tān durās. Nā vna specie idolatrie supata p aduersarios sue gēis. Alia spēs idolatria scz alterius
 gēis supantis insurgēbat. z sic licz de? multo tpe idolatriā sub rōne generis pmitteret. nullā m̄ spēm
 idolatrie diu tolerabat. scz vnā p aliā puniebat. Et iō qñ rōmanū imperiū vt oēs natiōes sibi subiu
 garet. oēs spēs idolatrie recepit. vt in historijs scolasticis legif de phano pantheon. Tunc deus oēs
 hmōi idolatrie spēs. p tpm z ei? doctrinā destruxit put fuit pphetarū Danielis. vñ. q lapis scz rps
 de mōte abscisus sine manibz. i. absqz hūana prāte nat? statuā id est idolatriā gentiliū diminuīt q ad
 oēs a? spēs. put lat? alibi declarat. Et sic patz rō vna quare ista secta nephāda de q loqmur in pro

No sequentia

Responsio secte
 no alioz rōnibz
 facta Accuratio
 p alioz pectis

No

pria specie et ritu tot temporibus predictis plus quam alia species idolatrie tolerat. Nam ista est infidelitas sine idolatria. In alijs vero precedentibus fuit idolatria cum infidelitate. Idolatrie autem punizio zelo diuini non subiacet quo deus seruatus et celerius eam puniit quam alia peccata ut dictum est.

Secundum vero in quo differt ista secta ab alijs precedentibus est quod precedentes ut contra coegebant fideles ad adorandum seu iburificandum idolis ut patet in daniele de tribu pueri. et in libris machabeorum. et multo frequenter et clari in legibus apostolorum et martyrum. qui per tyrannicam potestatem multipliciter torquebantur ut cultum idolis presterent. super quo mirabilia tormenta patiebantur usque ad sanguinis effusionem. imo et mortem. Tenentes vero ista secta sarracenicam contra et ut in pluribus non cogunt fideles ad apostatandum a fide. Nam in alkorano precipit quod omnes homines non recipiant legem suam occidant nisi soluant tributum. Et quod patet quod per solutionem tributum soluantur ab hac coactione. Solutio autem tributum superioribus. etiam si sunt infideles licita est dicente christo Luce. xx. Reddite quod sunt cesaris cesari etc. Ex autem sarraceni non cogunt fideles ad apostatandum a fide est manifestum per experientiam. Manifestum est enim quod hodie in sancto sepulchro Hierosolymis et in ciuitate Bethleem sunt monasteria fratrum minorum deuote uiuentium. et in monte synai ubi corpus beati kartheherine reconditum sunt multi monachi deo seruientes sub regula sancti Basilij. Et sic patet ratio scilicet quare ista secta licet mala et perniciosa. non tamen fidelibus tam nocua nec periculosa est sicut alie secte precedentes que conabantur cogere christianos ad apostatandum a fide et negandum christum. Unde non mirum si diutius toleret quam secte errorum precedentes. Sed forte contra predicta dicitur quod licet ista secta contra non cogat fideles ad recedendum a veritate fidei. non supprimunt eos vehementer. ita quod viuunt inter eos quasi sub iugo captiuitatis et seruitutis. Item predicti quando mouent bella contra christianos et multos occidunt et captiuant. et terminos eorum et terras deuastant. Et quibus videtur quod pro honore nominis dei non tamen debuissent tolerari. Ad primum dicendum quod viuere abiecte et sub iugo seruitutis non diminuit aliquid de veritate ecclesiastice dignitatis. Nam ut ait Hilarius in. vii. de trinitate. hoc habet proprium ecclesie. ut dum persecutione patitur floret. dum opprimitur crescit. dum committitur periculum. dum leditur vincit. dum arguitur intelligit. tunc statim superari videtur. hec ille. Et quod patet manifeste quod veritas ecclesiastice dignitatis non consistit in prosperitatibus mundanis. dicente christo Iohannis. xviij. Regnum meum non est de hoc mundo. sed potius in aduersitatibus mundanis per nomen christi tolerandis. quod etiam ex processu promittit ecclesie in bonis spiritualibus potius haberi. Manifestum est enim quod in ecclesia promittitur a tempore apostolorum usque ad tempus Siluestri pape. quando nulla preter mundana erat apud fideles. tunc ecclesia maxime prosperabat in spiritualibus. florebant enim frequentibus triumphalibus martyrijs. quando pro fide christi sustinebantur summi pontifices et alij plati et viri religiosi. etiam simplices viri usque sexagesimo. pro christi nomine gaudentes tormentis et rabie tyrannorum usque ad mortem acerbissimam sustinebant. Et quibus manifestabat quod virtutes diuine scilicet fidei et caritatis. per tunc in ecclesia que sunt vera et maxima bona spiritualia maxime abundabant. Quando autem per cessum temporis fideles magnas preter seculares obtinuerunt. tunc predictae virtutes et si per misericordiam diuinam non ex toto defecerunt. non tamen sub eodem vigore contra reperiuntur. sicut in ecclesia promittitur ut est manifestum. Item fideles etiam commorantes his temporibus in partibus ultra marinis. multi reperiuntur deuotiores quam in istis partibus. quod satis patet ex magna patientia eorum in tolerandis obprobrijs et iniurijs sarracenorum frequenter per nomen christi. Ad secundum vero dicendum quod secundum Augustinum in. iij. de trinitate. ca. xvi. et allegat a magistro in primo distincto. cl. vi. Dicitur quod ab inijs infidelibus fideles pie perferunt. ipsis scilicet fidelibus utique presentant ad emendanda peccata. vel excedenda perbanda iusticia. hec ille. Unde huiusmodi debellaciones a sarracenis habundant dubium. diuina inferunt voluntatem christianis. propter multa eorum peccata que ab eis committuntur indices et plurimum inualescunt. et in talibus sarracenis reputandi sunt ut flagellum dei et perga furoris eius. putat Eusebius. r. ca. habet. et ita talia proprie sunt ad emendanda peccata. Quibus vero ad exercendum perbanda iusticia. Nam deus qui sine testimonio sue bonitatis nullum tempus relinquit. laqueantibus seu tepescantibus predictis principalibus pertribus. prouidit ecclesie sue. dans eis reges et principes qui viriliter et fortissime sepe contra aduersarios fidei strenue pugnant. putat patet in hystoria germanorum et galloz et alioz orthodoxorum europe principum. Et quibus patet quod sic olim contra idolas feroces que coegunt fideles ad recedendum a cultu diuino et ad adorandum idola. deus disposuit martyrum constantiam per quam ostendit firmitas fidei ecclesie erga deum. Sic per falsos sarracenos. in armorum potentia confidentes. prouidit de potentibus et fortissimis principibus. per deo strenue militantibus in quo diuina prouidentia qui in sui dispositione non fallit se ostendit fidelium iustis et pijs gubernatores. Tertium vero in quo differt ista secta a precedentibus est quod precedentes secte idolatra. dignitatem christi in omnibus et per omnia denegabant. negantes non solum eius veram deitatem. sed etiam eius bonitatem seu humanitatem. asserentes ipsum fuisse seductorem et maleficum et huiusmodi. Unde cum viros iustos et fideles ad recedendum ab eius fide coegunt. deridebant eos propter crucem et passionem christi dicentes. quod inter deos debet computari. et tanquam deus colitur qui seipsum non potuit saluum facere. que quidem blasphemia christi communiter inuenitur in legibus sanctorum martyrum que sub tyrannica pretere romanorum et persarum et aliorum tyrannorum post passionem christi martyrio sunt coronati. Secta vero ista hoc non facit. Nam ut dictum fuit supra in tertio articulo. licet deitatem christi neget que est summa et ineffabilis excellencia diuine personae. Concedit tamen ipsum fuisse excellentissimum super omnes creaturas mundi et

Sarraceni non cogunt
fideles ad apostatandum

Nota bene

Augustinus
Amore infidelis per
sequitur fideles deo
permittente

Amor huius

*anti p^o d^o m^o 3
- i. contra*

*Multa p^o p^o p^o p^o
f^o v^o v^o v^o v^o
o vbi in p^o*

*Obiit contra
p^o d^o m^o*

*Offendit t^o p^o
m^o g^o h^o t^o p^o
in n^o h^o v^o v^o*

dictum est. Vbi non mirum si ista secta tolerabili se habeat diuina iusticia diuini? ea sustinendo qd alias pce
dentes xpm boies viuantes. Et attendendu q circa fine mudi antichristi surget put. q. ad Thessal.
ij. d. q ocs psecutores oim sectar pdictar excedet. Na fideles no solu coget ad recedendu a cultu xpi
sed etia ad adorandu ipm antichristu tanq dei: vt ibide h^o. Et ideo no tm di antia plus z antip^o
pheta sic mahumet^o vt dictu est. sz etia antixpus tanq ceteri magis xpo prius. Et io sic de^o disposi
it p psecutione idolatraz q maior fuit q sarraceno^o vt dictu est martyres. q fortissimi fuerut in fide.
intatu q mudu vicerut. oia mudana tormeta p fide xpi sustinendo. Juxta illud. Nec est victoria que
vincit mudu. s. fides via. s. Jobis. v. Sic p psecutione sarraceno^o disposuit reges q licz in fidei fir
mitate no tm gradu attigerint sic martyres. fuerut tm in fide stabiles. z in armoz potentia deo stren
ue militates. intatu q de ipsis pot dici q p fide vicerut regna: licz no mundu. vt h^o ad Hebricos. x. f
z Jobis dicto caplo. Et hec fuit sufficiens punitio ad sarraceno^o malitia refrenadaz. Sic cuia dispo
suit p maximā psecutione antixpi fm aduentu suu pficiendu. vbi p summū psecutore summ^o insurget
liberator. Quibz piderat patz rō maior z minor duratiois harū sectar. q sumēda est ex maiortate
te seu minoritate psecutionū earūdez. Na q psecutio antixpi erit maxima: ideo erit breuissima Juxta il
lud Barth. xxiij. ca. Et nisi breuiasset dñs dies illos no fuisset salua ois caro. Et pari rōne qz psecu
tio sarraceno^o int ceteras ē minor. vt piz in pdicti tribz differentijs. io ei^o duratio ē valde longior ceteri^o
Et qz psecutio idolatraz fuit qsi media int eas. io ei^o duratio est qsi media int duratioes pdictas. z
p loquedo de duratioe in coi. no attingedo ad mēsurā tēpor. ex qstia. qz hoc cēt in qre de tēpo z mo
mētis q pater posuit in pte sua Act. i. ca. In quibz oibz maxie relucet sapiētia diuina. q vincēno ma
licia diabolicā pter z hūanā attingit a fine vlsq ad finē fortit z disponit oia suauit. Sap. viij. cap.
Vbi qz doctor ille i his dieb^o suis nimiu videt sectā sarracenicā impissimā attollere z cōmēdare su
per alias sectas vū fideles tepidi reddi possent (vt alias sas sunt) ad expugnādū vel impugnādū ip
sos pfidissimos sarracenos. ecclie dei nocuissimos hostes. z crucis xpi inimicos. z pte rea rōnes q
bua vnt fundamēto carēt veritat. atqz hec ambo sūt piculosa valde. sz inniti in talibz no veniat q
ad fundamētū dictoz z retrahere fideles p hmoi dicta a defensiōe fidei catholice. Idcirca ex amoz
veritat z ad puocandū fideles p illos pessimos sarracenos. ostendā breuissime i tribz illis differen
tijs ipos fore deteriores ceteri sectis vlt ad min^o eqles. z h^o fm ordine triū differentiar qz ponit do
ctor ille in cōpauēde ad alias sectas. Primā differentia assignās tria facit. Primo nanqz dicit q hec se
cta scz sarraceno^o lz mala sit no tm est idolatria nec cultū idolor publice pmitit. Secdo ostēdit q de
us seruētū punit pēnā idolatrie q alia pēnā. Tercio ipse opponit de diurnitate idolatrie z soluere
nitit. Tria hec fm ordine ostēdaz clare nū fundamētū hē in pitate q ad intētiōe suā fundandā.
Primū ostēdo sic scz no valere diuinam zē. Na oia pēnā q sunt eqūia q ad pēnā inferendā no veniat
dei puocandā no pnt differre q ad impunitatē. nec vñū magis excusata psecutiōe aut toleratiōe dei
q aliud fm hūanā inuestigatiōe. Sz infidelitas sarraceno^o est eqūis idolatrie q ad diuinā offēn
sam z pēnā pēnā. igit no est ex h^o reddēda. nec reddi pot cur diurnior sit fm hūanā inuestigatiōe
infidelitas ipoz sarraceno^o q pēnā idolatrie alioz. maior patz de se z ex fundamēto doctor illius.
Est em fundamētū suū q sarraceni no adeo grauiter peccēt seu deū offēdāt sic idolatre. Si ē pbat
minor q sarraceni adeo grauiter peccēt z puniri merent sic idolatre tūc cōstat fundamētū nūc cōclu
dere q ad hūanā inuestigatiōe. Minor igit sic pbat. Na sup id ad Salathas iij. Quo cōuertim
utru ad infirma z egēna elemēta legis. dicit bñs Hiero. obseruātia legis veteri cui tūc dediti erant
erat pēnā pēnā p seruitiū idolor. Et alia glosa ibide. no distat lex post xpm ab antiq idolatria. Et
si dicat ibi colebat de^o. bñc pō diabolus. Dicēdū q qzuis h^o scz in lege colat de^o. tm no eodez mō quo
debet. Et scñs Thomas dicit scda scde. q. cliij. articlo. iij. Ad tertiu q obseruatio legis no est oim
eqūis idolatrie fm gen^o pēnā. sz equalis pēnā. qz vtrūq est spēs pestifere supstitiōis. Ex qbz sic pcedo
Si iudeoz pēnā q obseruāt veterē legē tpe gre est par z eqūis pēnā pēnā idolatrie. puniri ē fm hū
manā inuestigatiōe meret sic pēnā idolatrie. et tūc hodie videm^o adhuc illā obseruantiā rigorosaz.
igit fundamētū illi^o doctori nūc in pitate rōnabilit pcludit. Et qz pēnā iudeoz pestifere supstitio
nis legē obseruantiū tpe gre est eqūis pēnā z est par seruitiū idolor. sequit de nēcitate q pēnā z inf
delitas pidoz sarraceno^o obseruantiū legē mahumeti. mltio magis par est seruitiū z pēnā idolatrie
Cōstat nūc z ex supioribz cōpētiū habet. sectā sarracenicā puerissimā. no a deo vnqz fuisse datā.
nec p aliq tpe bonā. sz supstitioz z falsam sp. Legi qz tam veteri q noue patqz a cultu dei z vera fide abducentē. q omia lōge excedūt obseruātiā legis veteri iudeoz. quā tpe
gre adhuc obseruāt. vt pte q rū lex a deo est data p tpe suo bona. z necessario illi ppo tūc obseruāda.
vera sp: z legi noue no tria. nec ipa lex vet^o blasphemar. sz figurat legē gre z p'tatias. Nec qstuz in se
est auertit a cultu diuio neqz abducit. sed ponit inducit si vere intelligat ad verā fidē catholicā. Sed
si pūstret lex mahumeti i alkorano. oia pdicta z plura neqbāda regiunt z expmunt etia in obseruā

No
De prima missi
one hanc in to
mentis

Paulista
Paulista

capitulo. xij. vbi dicit sic. Et erit in omni terra dicit dñs. ptes due in ea. 7 dispergent 7 deficiet. 7 tertia
 ps relinquet in ea. 7 ducā tertia partē p ignē. 7 vram eos sic vñt argentū. Quid pō sacri verbū s ha
 beat. q legit intelligit. Due em ptes q dispergent 7 deficiet nō ab re possunt intelligi iudei 7 gēiles
 siue sarraceni. tertia pō ps populus xpian⁹. q ps dī p ignē variarū psecutionū 7 tribulationū. nec nū
 deficiet vlsq in seculi cōsumationē. sed p bec purgat 7 exerceat 7ē. Sicut em olim tpe legi moſaice
 dñ vigeret. reliqt dñs gētes multas in circūitu populi sui scz philisteos 7 alios vt i eis crudiret iſrac
 lē 7 vt cōsuetudinē haberet pſiandi 7ē. Sic fortassis idipm nō incōgrue dici pōt in pposito vt scilicet
 sarracenos dimittat dñs vel in flagellū vlexercitiū populi xpiani. Sed ego nihil temere diffiniens
 id doctoribz relinquo. Hoc vñ scio psalmista testāte: qz iudicia dei abyſsus multa 7ē. Quis autem
 nouit sensus dñi. aut qz cōsiliarius ei⁹ fuit. Aplus etiam clamat. O altitudo diuitiaz sapiēte 7 sciē
 tie dei. qz incōprehensibilia sunt iudicia eius: 7 inuestigabiles vie eius. Et tantū de Sarracenis.

Sarraceni lingua 7 littera vtunt Arabica hic inferius subimpresſa.

Dal	Dal	Kel	Heich	Bzīm	Tech	Te	Be	Aleph
𐤀	𐤁	𐤂	𐤃	𐤄	𐤅	𐤆	𐤇	𐤈
Alm	Daz	Ta	Edaph	Sad	Sbzīm	Bzīm	Zaym	Re
𐤉	𐤊	𐤋	𐤌	𐤍	𐤎	𐤏	𐤐	𐤑
hehe	Nūn	Mym	Lam	Lam	aph	haly	ſſea	Saym
𐤒	𐤓	𐤔	𐤕	𐤖	𐤗	𐤘	𐤙	𐤚
𐤛	𐤜	𐤝	𐤞	𐤟	𐤠	𐤡	𐤢	𐤣
𐤤	𐤥	𐤦	𐤧	𐤨	𐤩	𐤪	𐤫	𐤬

De indeis quorū etiam pleriq; hīce tēporibus Hierosolymis manēt.

Unt p̄terea hierosolim̃is his t̄pibz habitātes iudei vtriusq; sex? circū quīgēti. in sua p̄fida z obstinatōe p̄inacīe p̄seuerātes. redamē moisi hūiles fixē sup facies suas. ne lumē inspicat veritatē. neq; auertant z sanent. utpote q̄ indignos se indicātes vite et̄ne. verbū respuerit salutē. varijs dñi noluerūt sciētia b̄re. atq; ipm vite interemerūt auctorē. impie ad pylām cōclāmātes. Sīgus es? sup nos z filios n̄ros. Et qz noluerūt b̄ndicitiōe elōgabīr ab eis pecul. Nā z deo z hoībz odibilis facti sunt. sz et sarraceni z barbari eos p̄ ceteris nationibz p̄sequunt. habētq; exosos. Et cū ceteraz hic recitent nationū errores. eoz q̄ summis vt plstringant labijs hereses aut incongruū reor. Iudei p̄fessores interpretant. Multos enī ex his sequit confessio: q̄s antea pfidia possidebat. Hebrei trāsitorios dicunt. Quo noīc admoneant: vt de peioribz ad meliora trāscant. z p̄stinos errores relinqunt. Pharisei z saducei int̄ se cōtrarij sunt. Nā pharisei ex hebreo in latinū interpretant diuisi. eo qd traditiōnū z obseruatōnū suaz q̄ illi deuterofos vocant. iusticiā p̄ferūt. vñ z diuisi vocant a p̄plo q̄si p̄ iusticiā. Saducei interpretant iusti. v̄dicantes sibi qđ nō sunt. corpoz resurrectiōne negāt. z aiās cū corporibz int̄ire p̄dicāt. Di qnq; tm libros legis recipiūt. p̄phetaz vaticinia respiciūt. Essei dicūt ipm esse xpm qd docuit illos oēm abstinentiaz. Horboni dicūt ipm esse xpm qui docuit eos in oi re sabbatizare. Benistei dicūt xpm. eo qd genere abrahe ēē gloriānt. Nā cū in babyloniā venisset p̄pls dei. pleriq; relinqntes vxores suas. babyloniciis mlieribz adheserūt. Quidā autē israeliticis tm cōiugijs cōtenti. vl' ex eis geniti. dū reuersi eēnt de babylonia. dimiserūt se ab oī populo. z assumpserūt sibi h̄ nomē iactatiōe. Veristei appellant xpm eo qd saperēt scripturas: nō credentes oībus p̄phetis dicētes alijs z alijs spirītibz illos p̄betasse. Vtris enī grec-latine p̄gdi. Samarite dicūt xpm qd legē solā custodiāt. Nā p̄betas nō recipiūt. Hi merobapaste nūcupant: eo qd quidie vesti mētra sua z corpa lauet. Errāt p̄terea moderni iudei in multis. Nā z deū corpezū singūt. z negant trinitatē p̄sonaz in diuis. xpm vō quē nondū venisse sed vēturū asserūt. purū hoīem futurū p̄dicant z tenēt. credūtq; iesum xpm dñm nr̄m z saluatorē ex semie ioseph z Marie natū. Purgatoriū non ponūt. nec pcm originale a quoquā cōtrahi dicūt. sz dūtaxat ī signū distinctiōis eoz z alior: circūscisiōne datā fuisse fatent. Suū q̄ messia libertatē eis affirmāt collatur ac redditur terrā pmissio nis. Resurrectiōe etiā corpoz futurā ad delicias corpis vsq; ad mille annos duraturā tradūt. De vsuris q̄s fenerādo alienis accipiūt nullā sibi faciūt p̄sciētia. Sortilegijs multi eoz sp̄m induūt. De pctō cordis siue cogitationū nihil curāt. legē sm̄ fīm lram qd occidit interpretant: nō fm sp̄m qd vi uificat. Alijsq; pluribz heresibz inuoluti sunt z erroribz vt patz Thalmutbicā legenti cōficiōne qd vera rectius cōficiō siue deliratio venit censenda q̄ expositio.

Sequitur de excreſcentia iudaice uſure.

Porro de vſuris iudeoz q̄s exercēt ⁊ impune exercere ſuunt apud xp̄ianos in nō modicū cōmu-
nitatū ⁊ locoz dānū in q̄bz copioſo nimis nūero morant caſde grauifſimo fenore pene exhauriēdo
erit fortaſſis haud ab re int̄ cetera coꝝ maleſicia quidpiā h̄ annotare. poſſimūſ q̄ ſit exercētia
vſuraria de vno florenno monete franc̄fordēſis. q̄ pꝛ ceteris nota extat maḡ. ob multoz ad nūdas
illuc annuas ꝑcuſum. Dū talis floren? cū vſura deſup exercetſe ꝑ viginti annos manet apud iudeū
inſoluz? Nā cōputando ad capitale ꝑdicit̄ c̄bdomodariā vſurā duos vicz baſeſes ꝑſate monete
franc̄fordēſis. q̄ ſez vſura cōſuet̄ ap̄ teut̄hones vocablo d̄i zu geſuch. ⁊ deinde vſurā vſure vna
cū capitali ſemp. ⁊ ſic ꝑtinuādo ꝑ viginti annos. talis demū cōſurgit ſumma. vt infra ſubdit̄.

In anno Primo vndecim solidi: quinq; balenses. Secundo vnus florenus, quatuor solidi, sex balenses. Tercio duo floreni sex solidi. Quarto tres floreni decem ⁊ nouē solidi, quiq; ⁊ dimidijs balenses. Quinto sex floreni, tres solidi, duo ⁊ dimidijs balenses. Sexto nouem floreni octo solidi, sex ⁊ dimidijs balenses. Septimo quattuordecim floreni, quidecim solidi, octo balenses. Octauo vigintiduo floreni, quattuor solidi, octo balenses. Nono trigintatres floreni, nouem solidi, dimidijs balensis. Decimo quadragintanouē floreni, vnginti solidi, tres balenses. Vndecimo septuagintadu floreni, decem solidi, septem balenses. Duodecimo centū ⁊ viginti floreni, decem ⁊ octo solidi, sex balenses. Tredecimo centū sexagintaquattuor floreni, xviij. solidi, tres balenses. Quartodecimo ducenti quadragintaquattuor floreni, septem solidi, octo balenses. Quintodecimo trecenti sexagintadu floreni, decē solidi, septē balenses. Sedecimo quingenti triginta septē floreni, decē solidi, quinq; ⁊ dimidi? balēses. Decimo octauo mille cētus, lxx. floreni, xviij. solidi, q̄tuor ⁊ dimidi? balēses. Decimo nono mille septingenti q̄dragintanouē floreni, decē ⁊ octo solidi, tres ⁊ dimidi? balen. Vicesimo duo milia quingenti nonagintadu floreni, xviij. solidi, q̄tuor balen.

Item vnus florenus in viginti vno annis hanc importat vsuram. videlicet tria milia octingentos quadraginta vnu florenos. tredecim solidos. tres et dimidiu balenses.

Item vnus florenus in viginti duobus annis talem facit summa. quinqz milia sexcentos nouaginta vnu florenos. sedecim solidos. tres et dimidiu balenses.

Item viginti floreni in viginti annis tanta importat vsura: vicz quinquaginta vnu milia octingentos quinquaginta quattuor florenos. tredecim solidos. septē balēses monete franck fordesis. Sz qñ octo balēses pro vno albo. et vigintiquattuor albi p vno floreno cōputant talis cōsurgit summa videlicet quinquaginta octo milia. trecenti triginta sex floreni nouē albi. tres et dimidiu balenses.

Item viginti floreni in vigintiduo annis faciūt vsurā. centū milia et tredecim milia. octingentos triginta tres florenos. quidecim solidos. septē balenses monete franck fordesis. In albis vero vsupra centū triginta octo milia. octogintaquinqz florenos. octo albos. septem balenses.

Utunt autem iudei in locis illis existentes lingua arabica ad alios. inter se autem hebraica cuius hic habetur alphabetū bene correctum.

Yots	choth	hoth	Saen	Vau	hœe	Delath	Eymel	Beeth	Aleph
י	ח	ה	ו	ז	ח	ד	ג	ב	א
pe	En	Sama	Nun	Nun	Le a	Mem	Lamed	Kaff	Kaff
פ	ע	ס	נ	נ	ל	מ	ל	כ	כ
			tass.	Sahyn	Kes	Kuff	Zoduk	Zoduk	ffe
			י	א	ש	ר	ק	צ	ח

De Grecis quorū etiam plures sunt in Hierusalem.

Diro sanctā ciuitatē Hierlm incolūt hac tēpestate plurimī diuersaz nationū hoies qui se xpiane religiōis pfectiores: ore qdam pnunciāt: factis aut negāt. vipote heresibus et varijs erroribz implicatū. et horū dū illic essem Anno scz millesimoquadringetesimo octuagismo tertio circiter mille crāt ibidē in vtroqz sexu. enā paruulis exceptis. ideomate vices et lingua ipoz lat

racenorum. inter quos communiter habitant. eorum etiam mores in multis fide sua excepta imitant. presertim
 quo ad exteriorē conuersationē et ciuile. Numquam quoniam iuxta Seneca puerbum. ex conuictu mores
 formant. quorum et tributary facti sunt. ambulantes iuxta ritus suos. et velut oues absque pastore sic ip
 si absque iugo et extra obediētiā ecclesie sancte romane positi errant. Sunt autem eorum noue differentie.
 Nam quidam sunt greci. de quibus mox dicetur. Alij autem dicuntur soriani. alij iacobite siue iacobini. alij maroni
 te. alij nestoriani. alij armeni. alij georgiani. alij abbasini siue indiani. Ultio sunt etiam ibi latini quidam
 s. p. pauci. qui et soli ex omnibus his veri sunt christiani. conuersatione habentes bonā et honestā inter gentes. ac in me
 dio nationis praeue et puerse lucetes velut lumina in mundo. ecclesie sancte romane per omnia et in omnibus obediētes
 uti sine patet. Alie quoque omnes morate iam nationes abundat vnaqueque in veteri suo ritu et more. venientes
 absque regula ecclesiastica discipline. Ne autem dicte nationes capta ciuitate sancta hierlin per salabdinū Sol
 danū egypti. Anno g. r. c. lxxvij. die sancta octobris. sub tributo sarracenorum in orbem remanserunt.
 Patriarcha quoque hierosolymitanus nomine Erastus. atque omnis clerus et plus latinorum inde recesserunt. Nam cum
 ipse salabdinus venisset hierlin vidēte per occidentali vallasset et primum aggressus ibi et assultu obfesso
 die nocturne ipugnavit. itaque muros machinis debilitasset. veteres ciues christiani. cum ex nullo loco auxi
 liū perstolarent. ne hostes violenter irruptione vidē occuparet. placuit instanti et inuitabili periculo cedere
 et sub certis conditionibus se reddere salabdinō. ut scilicet redemptionis accepto pretio. libere eos qui exire vellet ab
 re permitteret. et tunc benedictiones ut dictum est miserunt. De eorumque vita et cerimonij plurcula annotare
 duxi haud inepit. per nos quod talibus non sunt impliciti erroribus solatio. ad illorum quoque superbo et obstina
 torum hominum verecundia et confusione. quibus tamen eatenus nihilominus copiamur ob eorum contumaciam et perfidia.
 quoniam nobis ipsius ob rectam fidem et obediētiā gratulemur. quā vniū atque vniū rebus et factis integrā co
 probemus semper et vniū. At in primis de grecis paululum differamus.
 Greci in primitiua ecclesia famosi et celebres fuerunt in fide. perclaras plerasque ciuitates et insignes ecclesias
 antiochenā presertim et alexandrinā atque constantinopolitanā cum latinis terminis per tria multa sub ecclesiasti
 ca obediētiā possidentes. Ipsi etiam quidam mundi monarchia ut nemine latet. regnate alexandro magno.
 Deinde impiale vestigiū in oriente plurimis annis. huius et summi perfulat dignitate. brillimo petro aploz
 pncepe apud antiochia septennio perfidie habuere. Dure tamen ceruicis se fuerunt hoies arrogantes. et vsque
 obediētiā sancte romane ecclesie iugiter rebelles. et aut sacrorum conciliorum determinationibus atque decretis minime
 obtemperantes. Nam et ipsum summum pontificem christi vicarium. omnesque nos latinos tenet excommunicatos. Un nec lati
 norum censuras qui in eos fulminant et fulmiare sunt aliquatenus curant. Clerici eorum in sacris constituti
 ordinibus contrahunt. non modo (ut eis liceret) cum vna. sed et quatuor sepe nuptias celebrant. Subdiaconatus
 ordine nequaquam per sacro huius. Sed neque ordines minores quicquam appropinquat. Barbas studiose nutriunt et
 imberbes sacerdotio reputant indignos. Sabbatum multum colunt more pene iudeorum. nunquam in eo ieiunā
 tes (sabbato sancto pasce solo excepto) sed et carnes et eo comedunt splendide se epulantes. Sacramentum pre
 terea confirmationis puulis suis mox post baptismum conferunt per simplices sacerdotes per ecclesie vetitum. Nam
 et sacramentum eucharistie eis debetur sub vtraque specie. non solum adultis. Amplius in fermento confi
 ciunt contra ecclesie prohibitionem et ipsi institutionem. Nam dominus ipse non in vltima cena. id est prima die azimorum (quod
 tres ex euangelistis exprimitur) quoniam nihil fermentatum debebat esse in domibus iudeorum. ut habet Exodi. xij. ex az
 imo pane eucharistie perfecit sacramentum et instituit. Neque attedere voluit aut intelligere. quod iuxta apostolicam
 doctrinā expurgato fermento veteri malitie et nequie in azimis sinceritatis et veritatis epulari debemus.
 Quā etiam in missa vino non miscetur. ut manifeste de eis magister in. iij. sententiarum dist. xj. dicit. Debemus enim propter
 institutionem aquam vino apponi. quia etiam dominus non probabiliter credit apposuisse iuxta morem illi per panem. quia nunquam
 ibi vinum. propter eius fortitudinem bibi purum aut sine aqua. Et quis de aqua non fiat merum in euangelio. quia
 non est principalis materia in hoc sacramento. et tamen appositio copet huius sacramento. et quatuor ad repunctionem passio
 nis christi. et quatuor ad significandum rei huius sacri. qui est corpus christi mysticum per aquam signatum. Aque etenim mul
 te populi multi dicit scriptura. Un appositio aqua ad vinum significat vniū membris ad caput ratione ipsi
 per vniū. Et amor capitis patiens per membris ad ipsa. ex hoc quod ex duobus coniunctis vniū efficit. Et pro
 cessus redemptionis a capite ad membra ex ipsa transformatione aqua in vinum. Vnde conficiunt quidam greci et i fers
 mento et sine aqua. graui tamen peccat ecclesie more non seruantes ex contemptu. Nam et nonis sacris nec assurgunt
 nec reuerentia faciunt vlla. Quod si aliqui ex nostris latinis peribytes in suo altari nostro celebrare ritu contingat.
 mox illud aqua abluit tanquam immundum effectum qui suo facto manifeste ostendit quod nos in azimo pane confi
 cere minime credit. tamen si vobis non explicet. Postremo in eo iugiter perferat errorem suo quod spiritus sanctus a
 patre peccat non filio. quā ob perfidia toleranda trecenti decem et octo patres in Nicena synodo sancta congrega
 ti fuerunt. et ordinato symbolo (quod Athanasius dixit) ita concluderunt quod illi articuli. Spiritus sanctus
 a patre et filio non factus nec creatus nec genitus sed procedens. Anathematizantes nihilominus eos qui eadem
 symbolo addere aliquid vel subtrahere presumunt. aut alio modo contrahunt. Sed obstinatum est per sua
 arrogantia insipientes cor eorum. et dicentes se esse sapientes ipsi greci. stulti facti sunt. sed et per fidem dei nimis.

Ho de diuina fide
 grecorum

Patriarcha hierosolymitanus

Nota
 Breuiter more

Breui in magno numero sunt hierosolymis: et miro modo infesto nobis latinis. Ipsi eorum breui ma-
loze in templo domini sepulchri per suo usu. atque capella sanctorum angelorum pro templis foris. In diuinis offi-
ciis videntur sua lingua greca tantum. quare et laici eorum omnia intelligunt. quibus cantando vel legendo clerici
videntur. In alijs vero negocijs vel contractibus cum alijs lingua videntur arabica aut sarracenica.

Littera greca que est propria eorum hic infra subnotatur.

Alpha	Beta	Gamma	Delta	E	Zeta	Eta	Theta	Iota	Kappa	Lambda	Mu
α	β	γ	δ	ε	ζ	η	θ	ι	κ	λ	μ
ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	φ	χ	ψ	ω

De Surianis qui hierosolymis et locis illis manentes etiam se asserunt esse christianos.
Aterum sunt etiam hierosolymis quidam alij suriani appellati a ciuitate Sur quodam pemineti ut ali-
qui dicunt. vel syriani a puincia Syrie. a quo et syri noiantur. Hi in terra orientali sub diuersis regi-
bus et principibus sarracenis atque barbaris iugo seruicunt. opprimuntur abolim. semp. tributarij et
serui. homines imbelles et prorsus inepti ad plura. utpote timidi et formidolosi. vix nec arcubus videntur aut sa-
gittis ut ceteri. sed ad agriculturam et alios inferiores labores sunt aptiores. Sunt etiam ex magna prebe-
retici. homines dolosi. duplices animo atque medaces. amici fortune. et ad misera accipienda promptissimi.
Furti et rapina quasi per nubilo bene. Secreta christianorum ubi possunt ad infideles proditorie deferunt et sarrace-
nos. inter quos nutriti et comitum didicerunt opera eorum mala. Uxores suas more sarraceno diligentissime
inclusas custodiunt. et tam ipsas quam filias suas in publicum non sinunt exire. nisi linteamibus inuolutas. vela-
tasque pano nigro super facies suas: ne ab alijs videantur. Ex eorum filie adeo custodiuntur accurate. ut non nisi
desponsate a maritis. prima nocte copule transacta possint videri. quemadmodum et sarraceni circa filias suas
asitide seruunt. Exemplo patriarche Jacob qui ad rachel se existimans ingressus explet nuptias. mane re-
perit lyam. Hi suriani. grecorum insinuationes rite et mores. in omnibus et per omnia imitantur. nullo articulo eorum ex-
cluso. Habent etiam coeterum vnum de suis in templo domini sepulchri inclusos. atque per suo usu ecclesiarum quadam pos-
sident in eo loco fabricatam ubi quando erat domus sancti Iohannis euangeliste. ante cuius ostium stetit. Pe-
trus pulsans cum eductus esset de carcere herodis. ut habet Act. xij. Ipsi in temporalibus negocijs lingua videntur
arabica siue sarracenica. In spiritualibus vero siue diuinis officijs. lingua greca. Quidam vero ex ipsis
etiam chaldaicam sciunt linguam. et ea dum libet videntur. Cuius littera vera est hic infra subinserta.

Alph	beta	gamma	delta	e	zeta	Syca	heta	theta	iota	kappa	lambda	mu	nu
xi	omicron	pi	rho	sigma	tau	upsilon	phi	chi	psi	omega			
h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h
h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h

De Nestorianis et eorum erroribus.

Nestoriani nuncupati a nestorio qdam pessimo heresiarcha q p sua pestifera dogmata magnā orietis ptes infecit. maxie autē eos q in pside bitant scorsuz in multitudine copiosa dicētes se ēē xpianos. Et quāq; pphanas errāt. Nā p dicit p dūōis fili? nestorius quōdaz cōstantinopolitan? epus z oēs nestoriani ei? sequa mahumeti legē hi nestoriani nō suscipiāt. imo habeāt horrozi. p hereticos in corrupti miserabiliter ces. hginē gliosam Mariā negāt esse matrē dei siue theothocon grece. id est christi genitricem. Nam z aliā alle/rūt esse in xpo psonā diuinā. aliā hūanā. distinguētes fm duas in xpo naturas. etiāz duas psonas. et p cōsequēs nō vñū christū ex pbo z carne subsistentē. sed separatim. alterū filiū dei. alterū filiū hominis cōdēnata. z oēs cā sectātes anathematiz sentētie subiecti. Preterea hi nestoriani in fermentato pane cōficiūt instar grecor. atq; sub vtrāq; specie cōmunicāt eucharistie sacramētū puulis z adultis. z aliis multo abusiva. ac scē r hōmane ecclie p raria z erronea observāt. de qbus singillatim dicere lōgus esset nimis. Caldaica vtunt lra z lingua i officijs diuinis z scriptur. ligua p sarracēnica in Diebus rusalē z terra scā. In alijs autē mūdi pub earū loquunt linguis terraz in qbus morant.

De Armenis et eorum erroribus.

Armeni sūt q in armenia puincia ppe antiocbiā int medios fines xpianor z sarracenor se osuz habitāt. Hi rit? qsdā hnt z obseruatiōes singlāres a nob multū differētes. Nā p pxijs hnt pmarē quē catholicon appellāt cui obediūt sumo cū honore z reuerētia. iussibz ei? a ma? sumo vsq; ad minimū velut alteri pape obreperātes. Implacabiles sunt int eos z grecos discordia. ac dissensioēs inegozabiles. adeo q sup ritu suis z institutis atq; cerimonijs semp corripant. Ipsi siue apparitiōis dñi. sum? cū solēnitāte apparitiōis festū celebrāt de baptismo xpi. in q se festū spūalis ei? natiuitat? asserūt celebrare. Sz errāt qz dñs ipse iesus nō fuit in se spūaliter renat? quippe q non cōtulit aq; in qbus nos purgaremur zc. Ipsi qz armeni eo tpe quo z nos qdragesimaz tanto obseruāt studio q nō solū a carnibz calicis ouis z lacte abstinent. sz et pīces nō māducant. oleo nō vtunt in cibarijs. vinū nō bibūt. verū fruct? z legumia quotiēs libuerit edūt. Ut autē manifesti? emulio suis grecis z surianis cōtrariēt in certis septis ferijs comedūt carnes. Sacerdotes pte rea eoz in missis aquā vino nō apponūt sic nec greci in q grauiter errāt. qz vt etiā supra dictū est. Ideo aqua est vino miscēda vt tā xpo q sanguini nre redēptiōis popls p aquā designat? sociand? esse designet. Nāz si vinū tantū qd offerat? sanguis xpi incipit esse sine nobis. Si pō aqua sola sit: plebs incipit esse sine christo. nec p dicta dicta pūctio signat. igit nō debz in calice dñi offerre aut aq sola aut vinū solū. qz vtrūq; legim? de latere xpi i passioē pfluuisse. Leterū ipi armeni i missē officio multū nobiscū cōcor dāt. hoc pōi dēpto. calices z patenas in nris formis habētes. z facta cōsecratiōe hostiā sup patenā posita eleuant. deinde calicē more nro. Hi deniq; armeni quāq; olīm sumo pontifici z scē rho/mane ecclie obedientiā fecerint. quādo scz rex eorū a rhomano impatore Heinricho feudū. z ab archiepiscopo p tpe maguntino. coronā regiā z cōsecrationē accepit. Vterosq; ritus suos z solitas cōsuetudines mutare noluerūt. qz obre sic tūc eoz obedientia trasimpsecta. ita nō ad nibilū penit? est redacta. Postremo isti armeni in copioso satis sunt numero Hierosolymis hntes cōger ibidē epm

*De Armenis
et eorum
erroribus*

q. ut me s est eis visitati. duos in capite cirros nutrit ad tempora vsq pendentes. Idē qz epus t
cler? in? coronas portat latas z rotundas. als nec crines nec barbas villo mō radi sinūt. Inter res
injs pfecto natiōes armenoz pshyteri in oibz se moribz z moribz: maturi gerūt. vili z simplici habi
ta incedētes. in oionibz z officijs suis deuoti. latinoz sacramētis debitā exhibētes reuerētiā z deuot
tionē. Vbi p suo vsu ecclesiā hnt solēne scī Jacobi maior? in eo loco pstructā. vbi ipē ab herode fuit
decollat? Habet qz ecclesiā scī saluatoris. vbi tpe sue passiōis dom? erat Cayphe: in q xps fuit vela
tus. cōspur? colaphis alapisqz cesus. a brō petro negat? z multis alijs iniurijs atqz obp: obrijs lacer
sit? In eadē ecclesia est lapis ille magn? q ad ostiūz dñici sepulchri aduolūt? ab angelo fuit reuolut?
q sup eū apparuit sedēs. Ibi etiā ostēdit loc? vbi gallus stās post petri negatiōz cātauit. Armenoz
laici oēs tonsi sunt caputibz i modū crucis. Et id ea rōne vt fert. Cū siquidē anno dñi septingētesimo
plūij. Tyri armeniā infestaret bello. z sena insup peste admodū pmerent. suasu quorundā xpianoz
capita sua in crucis modū toruēdere. statimqz eis salus diuinit? data est vt dicūt. quā ppter ad ppe
tuā ei? rei mēoriā illā tondēdi modū obseruāt. Habet qz armeni ppiū ideoma z pprias lras qbz tā
laici qz clerici cōmuni fmoē z in diuinis etiā officijs vtiūt. Est autē hec eoz lra q hic infra annotat.

De Georgianis et eorum moribus et ritibus.

In orientis regione at? qdaz plius inhabitat. lōgo terraz tractu a terra pmissiōis distās. cu
ius dominiū extēdit vsqz ad caspios mōtes. bellicosus valde z in plijs strēnuus. forz robo
re z innūera pugnatōz multitudie copiaz abūdās sarracenis. persis. medis. assirisqz. in q
rū cōfinto cōmorat? formidabilis valde. Et licz iste plius vndiqz infidelibz sit circūsept? atqz cōclu
sus. ab oibz tū timet nec facile verat. Vbi hoies a scō Georgio georgiani vocant. quē in suis plijs
ptra paganos pcpnū habētes aduocatū z patronū. tanqz significū omi cū honore venerant z colūt.
De istis mlti morant? hierosolymis. diuersa loca scā occupātes. specialiter tū montē caluarie z fora
mē illud in q erux stetit qz xpus in ea expirauit. Iuxta quē locū altare quoddā habet z in eo cōuer
vnu de suis pro custodia inclusus. Ipi etiā in vsu hnt ecclesiā scōz angeloz vbi quoddā dom? An
ne pōtificis fuit. in quā xpus de mōte oliueti primū adduct? ab eodē anna examiat? fuit de doctria
na sua z discipulis. z inter respondēdū a mltro alapa cesus. Vbi Georgiani in oibz z poia ritus z er
rores grecoz sequūt in sacramētis z alijs. vnde scismatici haud dubiū esse pvincunt sicut z illi. Cle
rici eoz rotundas hnt coronas: laici pō quadratas. Quonēscūqz veniūt de terris suis Hierosolymā.
loca visitaturi scā. absqz tributo z erectis vctillis: sanctā ingrediunt cuitatē. Nam sarraceni nullo
eos pacto molestare plmūt. timētes ne ad ppria reuersi suis cōfratribz sarracenis vicē rependāt. vl
maioribz eos afficiāt malis. Nobiles eoz mulieres: more amazonū armis in plijs vtiūt. Ipsi viri
barbas nutriūt z pilos. vtiuntqz pileis i caputibz varioz color. Breca qz lra z ligua in diuinis vti
tur officijs z scriptur. sed als sarracēnica vel caldaica. Et he oēs superius habent signate.

*Ecce hanc lra dicitur
Dionysii Comitis*

*hnt tonsa Capite
in armenia*

*Ecce hanc lra dicitur
hnt*

*De presbitero
Johanne
et*

*Multos errores
habent*

De Abasinis siue Indianis et eorum cerimor.

Hierosolymis quoque hisce temporibus habitant viri non pauci qui Abasini alio-
mine Indiani ab india provincia vocant. de dominio r sub ditione potentissimi reg-
quem presbyteru Johanne appellat. qui quidem maximus atq; serenissimus rex cu
omni populo suo se christianu profiteat. Hi per beatum Thomam apostolu ad christi fi-
dem ab initio legunt conuersi. Ipse quoque modernus rex. corrente dominice incarnationis Anno
M.cccc.lxxxij. per ambasiata suam rhomano pontifici Sixto quarto obedientiaz fecit: et nostris
moribus atq; statutis humiliter petijt informari. Isti abasini siue indiani omnes sunt nigri instar
ethiopu et multu zelosi. feruenteq; ad visitandu loca sancta. Deuote et prolixo orant. officia diu-
na more suo perficiunt reuerenter. Amant paupertate. in multa inopia et rerum penuria vita agen-
tes. etiam si multu abundant: lineis et coloratis vtunt indumentis. circumligantes capita sua tam
viri q; mulieres lineis peplis blauu coloris. Rudisq; pedibus discalciati incedunt. et. Et quamq;
ista faciant et obseruent. tamen probdolor a certis prauis erroribus non sunt alieni neq; immunes.
Nam circumcisione carnalem seruant more sarracenu et iacobitaru paruulos suos circumciden-
tes. non attendentes miseri quod apostolus minatur. Si circumcidimini iniquiens christus vobis
nihil proderit. Adurunt quoque infantes suos in frontibus ferro calamo: in modu crucis. Alii in
genis. alij super nasum. pleriq; in omnibus his locis. credentes eos per huiusmodi adustionem ab
originali peccato mundari. Lunc ego miseri copatiens qui ala satis boni homines vident: p in-
terpretem inquirere. cur hec facerent que omnino rhomane ecclesie essent aduersa. cui semper. missa
sa obedientia sua subiecissent. Responderunt (vt verum fatear) se circumcisione accipere non quasi
sacramentu necessitatis: sed ob reuerentiam christi qui et ipse fuit circumcissus. Adustione vero obser-
uare pro eo q scriptum esset et dictu per Johannem baptista de christo. Ipse vos baptisabit in spi-
ritu sancto et igne. Sed informari a nobis dicebant de cetero se velle his pretermisiss baptismum in
aqua suscipere sedm ecclesie rhomane more. Sed non solum in isto sed et in alijs multis aberrant.
Nam in fermento coficiunt instar grecoru sub vtraq; specie sacramentu cofेरunt paruulis et adul-
tis. et illos per simplices sacerdotes faciunt confirmari adhuc infantes. In officio missae ritus quos-
dam habent singulares Studiose ad missam coueniunt. laici eoru presertim in solenitatibus. et tunc
omnes variusq; serus incipiunt altis vocibus corepantes iubilare. saltare pedibus. plaudere ma-
nibus. coglobantes se in circulis. ibi sex vel septem. ibi nouem vel decem. et interdum per totas no-
ctes sic cantant. potissimu in nocte dominice resurrectionis. qua non cessant canere donec illucescat.
basiani siue indiani: licet linguam sciant sarracenicam et ea dum libet vtantur. habet tamen quoda-
dam nihilominus propriu ideoma et alphabetum. quadraginta septem litteras continens. que hic in
fra suis figuris sunt formare.

Α	Le	phū	Bah	Tha	Ca	me	Lie	Sah	Le	Zhu	he	vuy
Η	Δ	Γ	Β	Ζ	Α	Β	Δ	Ζ	Α	Β	Δ	Ζ
youf	za	In	he	Tha	Tha	Jo	Su	En	phū	La	me	
Θ	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ
Su	So	Vun	Sah	Mun	Tha	Tha	Me	Mun	E	phē	Sah	De
Σ	Γ	Ζ	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Α	Β	Γ	Δ
ω	ffu	te	Su	Sah	Mun	Tha	Vun					
Φ	Δ	Β	Α	Β	Ζ	Α	Β					

De Abaronitis et eoru reditu abolim ad ecclesiam rhomanā.

dat etiā gens qdam syrozū sub mōte libani in prouincia phenicis non longe ab vrbe
biblensi. nūerosā satis multitudine. ad plia admodū edocta aptaq. arcubz et sagittis viēs
expedit. Hi maronite vocant a quodā mīgro suo heretico noīe Maron. qui vnā dūtaxat
in xpo voluntatē asserbat. et p cōsequēs operationē secur in hoc quendā antiochenū epl
scopū noīe Zachariū. hui⁹ heresis pmiū auctorē. qui in sexta synodo cōstantinopolitana. cū suis
cōplicitibz dānatus fuit et. Hanc imitati heresim maronite. p quīgētos fere annos tanqz heretici
a cōsortio fidelū fuerūt exclusi. Sz tandē diuina inspiratiōe redeūtes ad cor et se errasse cōfiteutes.
heresi abiurata. in man⁹ Emerici cuiusdā antiocheni pīarche. romane ecclie obediētia facta sunt
adnūerati. et ad vnitatē catholice fidei reuersi. Tū cū oēs alij orientales epi et plati maiores aliarū
nationū. anulis et mitris pontificalibz nō vtant nec baculos gestent pastozales. nec rsum habeāt cā
panaz. maronite his oibus vtunt vti nos. in diuinis officijs et sacramētis ministrādis nob confor
mes. Tū et eorū patriarcha generali interfuit cōcilio rome sub Innocētio tertio celebrato. Hi ma
ronite nō morant Ierolymis cōtinue. sed sepius illuc ex deuotiōe veniūt pegrinatū ad quāsdā so
lennitates. nec ppiū habēt idioma. sed vel chaldaica vel sarracēnica lingua vtuntur.

Sequitur disputatio quedam necessaria ad predicta.

Quēter ne occasione istarū quas narrauim⁹ sectariū aut legū. aut alio quolibet motiuo qd
piam in cū labat errorē. vt credat vnūquēq in sua fide lege vel secta posse saluari. dum
modo credat eā esse bonā et deo placere qd facit. et dum ppter deū facit qd facit necessa
riū. opereqz pēū duxit. cōtra errorē illū tā pnciosum. tanqz pestilentē. q doctores ante nos
tradiderūt. disputādo annectere. qtenus mortifero toxico ne a quocq incaute insinuat salubre reme
diū quoad in nob est debita. pudentia apponam⁹. Constat nimirū et indubitātū apud oēs christi
colas certat. qz vna est fides. vnus dñs. vnū baptisma. apostolo teste. Dicūt autē fides vera vna dum
taxat qz id de q principaliter est fides vnū sit. deus videlicet. apud quē nō est trāsmutatio. nec vi
cissitudinis obumbratio. Atqz etiā ratio formalis omnīū credendorū vna sit et eadē veritas scz pīa
ma. cui fides pncipaliter inniat. Ipsaqz fides lumē sit desup insusum. et nō sit a probabilitate rerū
q credunt. Unde nec scdm diuersitatē rerū credendaz ipam fidē diuersificari oportet. Porro et so
la ipsa fides xpiana vera est. qd multipharie multisqz modis ostendi posset. tū videlicet miraculorū
plurimorū cōfirmatiōe. tum testīū omnīū maiorū multitudine exceptiōe. tum q reuelatiōes et pphē
cias certissimas hz. tum etiā q nō nisi de deo dignissima sentit. tū q nihilomin⁹ etiā de homie pba
biliora et credit et tenet q v magis creaturā deceat rationalē. tū postremo p successum quē plus iste
habuit. q hanc fidē suscepit. dū fm eam vixit. et delectatiōe eiusdē dñi fidem hanc deseruit. et fm eaz
nō vixit. Sed his oibus suppositis vnitatē scz et veritatē fidei nre christiane. atqz ob id pntiaz p
termisissimē facile esset pessimo huic obuiare errorī. Nulla namqz fide deo credit ppter hāc. et nulla est
alia digna hoc noīe pter ipam. nullaqz alia honorat deus nisi hac. nec vlla est pti⁹ pter ipam. Flā
et ipsa sola fundamentū est et caput ois religionis in vita ista sic et eius opatiō pma est in dei operi
bus et obsequiū eius pmiū in dei honorificētia et cultu. quēadmodū et intellec⁹ primus est inter ani
me vires nobiliores. cui⁹ est pfectiō ipsa vera fides. Et quo sequat⁹ necesse est. q oibus alijs credulī
ta tibi et deo nō seruit immo cōtumeliose sunt ei. Unde et cōstat nullā aliam credulitatē fidei noīe so
re dignā. Unde autē potissimū et ex quo fundamēto dicit⁹ error pcesserit videam⁹ vt sic ipo eliso fun
damēto. omis desuper extructa edificatio penit⁹ ruat. Dicti igit erroris vna et pīpua hec esse causa
videt⁹. q multos exagitat atqz cōfundit. nūerosā scz multitudine dānandorū et paucitas saluandorū.
Unde et multi inquirūt qre tam paucos elegerit dei misericordia ad salutē. tā multo vero deseruerit
in pditiōe. maxime cū prōmior credat ad saluādū qz ad dānandū. vel nō minor saltē sit eius miseri
cordia ad miserendū et ignoscendū. qz eius iusticia ad vindicandū et puniendū. Et hoc cōcludere
volētes q credendū sit p diuine mīscōie et bonitatis infinitate et immēsitatē vnūquēq in sua fide
lege vel secta posse saluari. dūmodo credat eam esse bonā et deo placere qd facit et. vt supra.

Preterea arguit⁹ psumptuosum videri q pauci xpiani se solos arbitrent saluādos. tota residua
multitudine. vīcz maloz xpianoz qui multo plures sunt qz boni. deinde iudeoz. sarracēnorū atqz
paganorū in pditiōe derelicta. Qualiter ergo autē implebit⁹ domus dei celestis tanta paucitate ele
ctorū. cū infernus q longe minor est cape sufficiat de oibus tantā multitudine damnatorū. An vi
det⁹ cōueniēs regi regū et dño seculorū. vt plures habeat vinctos. plures patibulis affixos. traditos
qz tormētis qz sibi famulātes et subditos. An potest mīscōia dei cuius nō est nūerus nec mensura.
tantā sustinere carnificiā tormentorū. vel ad quid inquirūt tantā multitudine damnandorū creauit
deus. Et si creauit eos in perditionē et mortē. An id cōueniat diuītijs bonitatis eius. et immensitatē
misericordie sue. eos creasse quos vīqz saluare poterat et flāmis infernalibz depascendos derelinqz

76
hi ad certam
redierunt

Nota ista de
non de maronite

re. De his aut qui p eo faciunt qd faciunt. credentes se obsequium eidē prestare eis. quibus ma-
ter tamē faciunt. qd erit. Et possimū de his q pro deo siue ppter deū omne gen⁹ suppliciorū nō solū
patient. sed etiā gaudenter pferūt. sicut de mulis hereticis sepe audim⁹. et ipi etiā videre possemus q
ignē et alia tormenta sponte et letanter subeūt. utiqz propter deū se omnia suffere dicentes. et ita in
de sicut credimus habentes.

*Responsio ad
proposita*

Incipientes igit dicam⁹ q error iste multis hominibz dānabilis est et causa dānationis. Si em
volēs ambulare corporaliter nollet puidere vie ipsius discrimina. aut offendicula. aut alia pcepta q
oculis corpis videri et nō videri possunt. sed magis clausis oculis aut a via auersis. vellet incedere
quicqd ei mali. id est offensiois vel casus euentret iustissime ipi imputari posset. Poterat em p se hu-
iusmodi picula declinare. In eo ergo qui p semetipm iminentia sibi mala in huiusmodi via et nosse
et curare potuit. recūsumē dī. vt sibi ea imputer si in illa inciderit. et ista est cōis oīm anioz cōceptio.

Eodē modo si qis ire voluerit ad locū aliquē viā ignorans q ducat ad illū. presto aut habeat qui
viā ei ostendat. et tamē nec ducatuz itineris nec vie ostensorē qrit aut peit si errat ei merito error iste
est imputandus. Et hanc positionē cuiuslibet anim⁹ probat auditā. Similit⁹ immo fort⁹ multo in
via morū se habere necesse est. q in via cor. pall. quāromagis et pprio visu spūali et alieno. sunt pcanē
da picula spūalia qz tēporalia. Qui igit nō pprio sensu vbi eis suppetit nec alieno. vbi eis pparatū est
qz consilere. picula spūalia declinare nolūt. merito eis imputabit⁹ cum inciderint in ea.

Amplius si videris aliū errare in via ista visibili. teneris em ab errore illo auertere. et a piculis que
ei imminere cernis eidē pcauere. multo magis et in via morū. Longe aut ampli⁹ teneris tibi consilere
qz ali⁹. quāromagis tibi debitor es in huiusmodi qz ali⁹. Et his g manifestū est. qz negligentia ista. q
rendi scz viā veritatis et salutis. negligentia est culpabilis et dānatione dignissima. In his g qui pprio
sensu ingenioqz et industria. discrimina spūalia pcauere et puidere poterūt. siue ex scripturis siue ex
doctrina siue ex miraculis siue ex oibus. iustissima est dānatio erroris talis. et ignorans huiuscemo-
di. merito vt aplos dicit ignorabit⁹. Tales sunt q nolunt intelligere vt bene agant.

*Nota de pūato
subno sibi gēne
Augustinus*

Si qis aut qrat de illo q doctores vel pdicatores inuenit cōtrarios videlicz vnū fidelē et aliū in-
fidelē siue hereticū nec sufficit ex pprio sensu aut dictis eoz. aut viā discernere cui eozū magis crede-
re debeat. An deus reqrat ab illo vt diuinet fidē. hic pculdubio qz nō habz de hūana rōne qd faci-
at. diuinū aut riliū debet implorare. vt Augustin⁹ dicit. ac tota instantia depcari. vt illuminator anī
rū deus viā veritatis ei ostēdat et applicet cor ei⁹ et intellectū ei pti cōtradictiois q vera est et sibi acce-
pta. Pie aut credendū est de dei misericōdia qz sic pulsanti aperiet et qz (nisi negligentia querēde veritas
tis aut alia culpa obsistat) cor eius auerter deus ne cōsentiat errori impietatis.

Sapientia

Idē sentiendū est in illo casu si videlicet seductor aliqz sub pteu catholici doctoris simplici ali
cui et indocto. errorē aliquē impietatis pdicet. qz deus cor ei⁹ auerter ne illi credat. nisi hoc vel negli-
gētia eius vel alia culpa impediāt. Custodit em deus diligētes se. ait psalmist⁹. et sapiēs in pui bīs.
Custodiet iustoz salutē et pteget gradientes simplicit⁹. Dicimus etiā qz cū intellect⁹ hūanus crea-
tus sit ad inquirendā et cognoscendā veritatē salutarē. maxime de hoc debet esse sollicitus atqz stu-
diosus. quare qz negligentia eius in hoc atqz desidia maxime culpabilis atqz damnabilis.

Amplius vnusquisqz ad actū et finē propriū expeditoz est atqz facilior. qz ad aliquē aliū. vt de se
pater. Manifestū est autē qz virtus nostra intellectua. ad querendū et inueniendū deū. quantū hoc
requirit et expedit facilior est. qz ad querendū et inueniendū aliquid aliud. maxime cū presto sit des-
us semp adiuvare conantes ad se. et appropinquare appropinquantibus sibi.

*Nota de
vno*

Cōsidera igit ista q dixim⁹ et videbis oēs errātes in viā veritatis et ignorātes. eadē culpa errare et
dānabiliter ignorare. Nullū est em inuenire in eis q nō sit negligēs inuestigādo p semetipm saluta-
rē veritatē. aut inqrendo ab alijs. aut diuinū auxiliū implorādo. aut in faciēdo veritatē. Qui em ne-
gligit facere bonū qd esse faciendū nouit. meret non accipe noticiā id faciendi qd nondū nouit. De
vnoquoqz em est sperandū qz si talento intellect⁹ tota diligentia bene negociat⁹ fuerit in qbus p se
potuit q multiplicet ei vel adaugeat. vt etiā diuine reuelatiois seu inspiratiois mūere capiat amplio-
ra. ad q p intellectū. ppriū ptingere nō valebat. vt etiā q pdicet ei doctrina salutaris. vt manifeste pa-
tet in cornelio illo cēturione viro gētili. sed religioso ac timēte deū. ad quē missus brūs Pet⁹ fuit. et
ipm cū familia ad fidē xpi cōuertit. vt habet Actū. x. ca. Dicimus g qz si aliqz esset seorsum ab ho-
minibz et vellet negociari diligēt talēto intellectus sui ex cōsideratiōe visibiliū facile est ei inuenire
creatorē. et multa alia de ipso agnoscere. ipm vicz esse honorandū. diligendū. adorandū et hmoi. Et
si inuētis bñ negociatē. adderet ei de⁹ alia vel p inspirationē. vel p doctrinā et p dicationē quā ipse
met ei pcuraret. Nino em credendū est deū neminē velle deserere q ei diligēt studet adherere. Jā
satisfactū esse tibi credim⁹ de oīni adultio errāte errore impietatis. qz iusta est ei⁹ dānatio. Declaratū

Artini x ca

Amis autem evidenti hoc et dicam: quod sic libere voluntatis est ut se avertat ab omni malo voluto. ut et per consensum se non inclinet in illud. Ita et intellectus ipsius est. ut se avertat ab omni male credito et ut non assentiatur illi. et hoc vel ex proprio lumine est ei possibile vel ex alieno. Et proprio. id est proprie investigationis. ex alieno id est diuine reuelationis. Sicut ergo libera voluntas danabiliter assentit in male voluto. sic humanus intellectus danabiliter assentit in male credito. quod tenet vel ipse se corrigere vel correctione sua per aliquam viam. quod dicitur procurare. Preterea non minus tenet deo in suis operationibus intellectus humanus quod affectus. nunquam autem licet affectui amare peritum deo. vel his quod dei sunt. sicut nunquam licet ei non amare deum. vel ea quod dei sunt. ergo sicut nec intellectui nunquam licebit non credere deum vel ea quod dei sunt etc. Quod enim est non amare in affectu. hoc est non credere siue non cognoscere in intellectu. Unde apparet intellectui posita esse legem et limites in operationibus suis et limitati ei esse quid credere vel discredere. vel iterum non credere aut ignorare liceat. Et iterum ignorantia interdum esse danabilem videlicet in quibusdam hominibus ignorantibus. similiter et credulitate quorundam danabilem esse et impiam. et neutram excusare a tota damnatione eos quos involuerint. fortassis autem excusare a tanto. Non enim tanto peccare videtur qui erranter vel ignoscant male agit quantum ille qui scienter contra conscientiam facit.

Igitur ut in summa dicam: illud nobis potius videtur diuine consonum pietati. ut ubi inuincibilis est ignorantia. quod est ubi homo non habet de humana ratione quod faciat ibi implorare diuinum auxilium. et non temere se precipitet. Ibi enim totum pertinet ad deum facere. ubi non habet homo quid de se faciat. ubi gratia. Si in ea figura vel forma se transformaret lucifer. in quo nihil posset apparere homini per quod non videretur christus. nec aliquid per quod dinosci valeat non esset christus. solum deus est custodire hominem. nec aliquid ibi relictum est homini nisi diuinum auxilium implorare. nec dubium quin posito sit auxiliator deus innocentibus eius. nisi culpa eorum obstituerit. Ex autem queritur de multitudine damnatorum ad quod deus ea creauerit. certum est quoniam ex diuinitus bonitatis sue ea creauit. et quia multa bona magnifica eis contulit. Penas vero vel tormenta nisi meritis aut iustissimas nulli videri intulit nec inferet. vnde manifestus est quod iusticia dei causa est efficiens danationis eorum quia nulla iustior excogitare potest. mala vero merita eorum causa sunt quasi materialis predicationis eorum. quibus iustissimo iudicio et laudanda in omnibus iusticia. damnatio illa eis redditur.

Quod autem tam multi sunt qui danantur. et tam pauci qui saluantur. et in naturalibus et in moralibus expressam similitudinem inuenies. Aliorum enim et ignobilium maior semper est multitudo quam preciosorum atque nobilium. ut ferri et plumbi quam auri et argenti. et lapidum ignobilium quam gemmarum. sicut quercuum quam cedros aut palmas. Eodem modo stultorum hominum quam sapientium. et malorum quam bonorum. Nam stultorum infinitus est numerus. inquit sapientes. Vides etiam quod in tanta multitudine hominum. paucos ex eis deus reges facit et principes. etiam regales. nec miraris quod non omnes homines fecit reges et principes et tam modicos tanquam ignobilium regnum ut sunt temporalia. Quanto fortius ergo mirari non debes quod paucis largitur perlaras ac nobilissima regna celestia. Amplius cum tam raros videas qui regna celorum appetunt vel curant. tam multos autem qui ab eis se avertunt et pertraria sectantur. propter quod miraris si tam pauci perueniant tam multi non perueniant ad ea. Amplius si videres de centum pubis generis humani non agitant omnes totius studijs ac viribus curretes per viam quod ducit ad mortem. Paucos pro eodem curatillo currere per viam quod ducit ad vitam. non miraris si magna illa multitudo tota adueniat in mortem. et sola alia paucitas ad vitam. Sic et hoc considera tantam multitudinem perditionum et videbis eam festinantem ad mortem. e contrario pro paucitate electorum festinantem ad vitam. Quid ergo mirum est si unusquisque hominum ad finem perueniat. ad quem totius studijs ac viribus contendit. Multitudo namque perditionum hominum in via vite istius. et vitam fugit eternam. et in mortem precipitat. et in stagnum ignis et sulphuris se deiecit. et in abyssum eternarum flammarum se demergit. Igitur quod in baratrum infernale quis cadit de potestate est proprie iniquitatis. quod pro sursum ad sublime beatitudinis aliquid trahunt de virtute est omnipotentis diuine bonitatis.

Igitur in eo quod deus tantam creauit hominum multitudinem quam prouidebat esse danandam mirari debes diuinitas bonitatis sue. quod tali multitudini tot et tanta bona dedit. cum tamen prouideret eos ingratos futuros. Sed et peruersitate hominum ipsorum mirare quod largitore omnium bonorum donis suis impugnat. Sicutque dei misericordia cogita. ut et iusticie eius memineris. quod illos quos misericordia creat pascit. regit et conseruat. in gratos de acceptis beneficijs merito damnat. Et quod mirum si iusticia peccatoribus reddit quod meruerunt. Non miraris quod sol calefacit et ignis illuminat et misericordia dei hominibus beneficia multa tribuit. et nec miraris si iusticia eius puniat eos qui sibi sunt rebelles. Non miraris si quod deus seminauerit hoc et metet. et nec mirum si perdat metet quod seminauit. Vnde Ecclesiastici. vij. legimus. Noli facere mala et non te apprehendet. Et iterum. Noli seminare mala in sulcis iniusticie et non meres ea in septuaginta. Et apostolus. Gala. vij. Que seminaueritis hoc et metetis. Si boni sumus. non instructuose. si mali. non impune. Eccli. xv. De ab initio constituit hominem rectum et reliquit eum in manu consilij sui. Apposuit ei aquam et ignem ut ad quod vellet porrigeret manum. Ante hominem vita et mors. bonum et malum. quod placuerit dabit illi. Ut quod inquit sustinet diuina bonitas tantam stragem hominum quod creauit. An delectat eum carnificia tormentorum infernalium etc. Respon-

Ad

Ad hunc

Ad hunc

Ad hunc

Ad hunc

Ad hunc

Ad hunc

psalmista

donus q̄ pprie nihil extra ip̄m cū delectat. 7 q̄ placent ei tormēta maloz. tum q̄ bona sunt. vtpote
ei⁹ creature. tum ppter pulcritudinē iusticie q̄ in eis inestimabilē 7 mirāda est 7 laudāda. q̄ tāto de
lectabili⁹ intuebunt sc̄i in patria q̄ hic. quanto maior erit eis ibi amor iusticie atq; cognitio q̄ hic.
sūlter 7 quāto magis ibi maiorq; videbit ip̄a diuine iusticie magnitudo q̄ in p̄nti. Cū scriptū est in
psalmo. Letabit iustus cū viderit vindictā man⁹ suas lauabit in sanguie peccōria. Virare q̄ sapien
tiā dei 7 bonitatē immēsam. q̄ penis maloz. vñ ad bonū electozū suozū. Inestimabile cū gaudiū
erit electis in futuro. dū quisq; letabūdos exultabit dicēs. Misericordiā 7 iudiciū cātabo tibi dñe.
Vbi duplex erit materia cātus illius iocūdissimi videlicet 7 misericōdia in ip̄os electos. 7 iudiciū in re
probos. Omnipotēs siquidē deus q̄ pius est miseroz. cruciatu nō pascit. q̄ aut iustus. ab iniquo
rū vltione imperpetuū nō sedat. sed ip̄i iniqui oēs eterno deputati supplicio sua siquidē iniquitate
puniunt. 7 tamē ad aliqd ardebunt vt sc̄i iusti oēs. in deo videāt gaudia q̄ percipiāt 7 in illis respici
ant supplicia q̄ euaserūt. quatenus tanto magis in eternū diuine se gratie debitorē esse cognoscant.
quāto in eternū mala puniri cōspiciunt. que eius adiutorio vicerūt vitaueruntq;.

Et his ergo q̄ diximus manifestū tibi debet esse o homo. q̄ laudanda est diuina bonitas in hoc
q̄ malis 7 reprobis pter esse. vitā 7 naturalia alia. bona etiā gratuita 7 tēporalia largit. Quā aut am
pliora eis nō dat non ideo hoc est. q̄ ip̄e manū retrahat sue largitatis. sed q̄ ip̄i manus suas aliq;
occupāt. vñ iustu est vt eo minus recipiant q̄ se auerūt. Sicut q̄ lumē solis sup multos nō cadit 7
eos nō illuminat. nō ex eo est q̄ sol radios suos retrahat. s; q̄ ip̄i a lumie ei⁹ se auerūt. Et tñ de isto.

De causis varietatis errorū et sectarum multipliciū.

Prima causa.

Quod si quispiā fortassis q̄rat interlegendū istā sectarū varietatē q̄dam cause sit tante va
rietatis hmoi error in mūdo. Et si ex tā dicis ei⁹ rei rō aliquat colligi possit tñ vt id cui⁹
dēius pateat a nāduertendūq; p̄ma 7 p̄cipua erandi causa hec esse videt sc̄z peccatū ne
gligētie qua diuinū auxiliū ab hoibz nō querit. seu q̄d cūq; aliud pctū q̄ diuine grē
viā pcludit. Vento em iustoz dei indicio adiutorū dei nō obūnet q̄ illud obūnerē nō curat. 7 recte
diuine lumē grē cor illi⁹ illustrat minime q̄ illi p pctū obice ponit. Vento domū illi⁹ eterni solis ra
dius nō illuminat. q̄ fenestras 7 ostio. oēsq; introitus splendoribz eius claudit. Fides siquidē nō est na
turalis. imo est ex electiōe diuine bonitatis 7 donū gratuitū. Si em esset naturalis. eadē esset apud
oēs. nec esset tāta dissensio quāta est in mūdo. idcirco a deo pceda est. Cū 7 quidā ad p̄m diceb. ut
vt habet Barth. ij. Credo dñe ad iūna incredulitatē meaz. Et ap̄lus. Eph. ij. aiebat. Gratia saluati
estis p fidē. 7 b nō ex vob. dei em donū est. Sicut q̄ sol nō videt nisi lumie suo. sic sol intelligētie nō
videt nisi luce gratie ei⁹. S; q̄ multi sunt rebelles huic lumini. ideo etiā ceci. Alia causa est auersio
intellect⁹ a credēdis 7 ab his q̄ possent inducere ad credēda 7 cōuersio ad errores. Quēadmodū q̄
auersos h; oculos ab his q̄ vidēda sunt 7 ad alia cōuersos videre nō pōt in illa auersione. Hi sunt
q̄ tanto amore suas amplectunt opiniōes 7 sectas vt de cōtrarijs nec cogitare velint nec audire. tan
to q̄ odio auersi sunt 7 cōtrarij suoz error cōtrarijs vt ea nec respicere vllatenus dignent p̄naces
proptus in suo sensu 7 dura ceruice. q̄ nō mō hoibz meli⁹ sentientibz 7 recte credētibz. sed 7 spūsan
cto q̄ p eos loq̄tur resistere audiāt. Proinde recte dī. Proverb. xviij. Nō recipit stult⁹ vba p̄ndēte
nisi ea dixeris q̄ versant in corde suo. Nō est datū homi videre post tergū suū. nec videre sine intuitu.
tu. sic nec intelligere ea a q̄bus intellect⁹ se auerūt. Polūt tales audire aliqd de miraculis s; neq; sa
era eloquia nec ratiōes doctorū q̄bus possent ad verā fidem induci. ideo nō mirū si remanēt in erro
ribz suis. Tales sunt omēs sarraceni 7 dictarū nationū homines. qui nimis obstinate suis inherēt
cōceptibz. 7 heresibz. dum sanā doctrinā non sustinēt ad sua desideria coacervāt sibi magistros
p̄uientes auribus. 7 a veritate quidē auditum auerūt. ad fabulas autē conuertunt vt longe apo
stolus p̄dicit. Alia nihilominus est causa rerū credendarū subtilitas 7 intellectus hūani grossities
7 turbiditas. Rūmū que sub fide recta cadunt tam grosso 7 turbido intellectu videri nō possunt.
Quēadmodū ergo homies grossi ac turbidi visus pilum subtile non videntes vbi est. cōtendūt mō
strare ip̄m ibi non esse. ppter eius subtilitatē vel gracilitatē ipsum non videntes. neq; ip̄m videntibz
credere volentes. Ita pariformiter q̄ ex fide vera. credenda sunt grossities intellectus vulgarij 7 in
doctorū hominū propter credendorū subtilitatē non capiens. ea non esse 7 credit 7 cōtendit. Alia p̄
terea causa est remotio siue distantia hominū a rebus credēdis. 7 hec longinq̄tas est imperitiā siue
inercitatio in illis. quēadmodū dicit Aristoteles. q̄ imperiti veluti longe distātes speculant. Qui
eni in sensibilibz versant 7 cōmorant assidue que longe sunt a credēdis que inuisibilia sunt. pro
fecto longe sunt indubitanter ab eisde. 7 propter hoc illa videre non possunt. quia nec studio nec ex
ercitatiōe ad illa appropinquant. Ideo non mirū si ea non videt. Ip̄i sensum volūt habere ducent

Secunda causa.

*Ex parte spiritus
p̄uocati. 18*

Tertia causa.

Quarta causa.

Aristoteles

ad credenda. qui cecus est quantum ad ea. ideo non mirum si in precipicia et profunda corruant errorum. unde
se et perniciose errant. et nequaquam damna effugiunt salutis. Alia demum causa est stulticia multorum qui
intelligere volunt intellectu naturali per se. quod eo per se capi non potest. quemadmodum si quis visu hu-
mano vellet videre quod visu aquilino visum videri potest. sic intellectus naturalis ad ea que fidei sunt
per se nullatenus se extendit nisi altiori lumine perfundat. Hi sunt qui humani capacitatem et mensu-
ram ingenij ignorant. qui intellectum suum omnia capere existimant. et quod illo non apprehendunt. in
pactura non esse arbitrantur. nescientes vel non advertentes humanum intellectum fore mensuratum et limita-
tum in sua capacitatem naturali ab ipso summo creatore deo. qui terminos ei posuit. que quor et quanti-
tas sua naturalia apprehendat capacitatem. multa apud se reservans secreta revelanda cum voluerit. et cui
voluerit. Ceterum per has iam assignatas rationes et causas errorum. tradunt doctores et istas. Dis-
centes quod omnes falsae suppositiones et adinventiones errorum: ut in summa dicat. aut ex improbie phi-
sice investigationis ausu procedunt. sicut errores philosophorum. ut ponere mundum eternum et multa alia
similia. quod est contra pervertere sacra scriptura. aut procedunt ex puerilo intellectu sacre scripture. sicut
in infinitum repertum hereses. aut etiam procedunt ex inordinato affectu carnalitatibus. ut errores epi-
curoz. qui dicunt nullam esse vitam quam istam etc. Et quidem de primis puta philosophis qui se scis-
centes esse iactabant certum habet. quoniam ab infidelitatis peccato nequaquam possunt excusari. cuius ratio-
nes adducit Augustinus ad Romanum primo dicens. Revelata ira dei. id est vindicta peccati de celo super
omnem impietatem. id est peccatum contra fidem. et iniusticiam. id est peccatum contra mores. hominum bonum
qui veritatem dei in iniusticia detinent. id est veram de deo cognitionem detinent. non sibi. sed impediunt
ne fluat in alios. quia quod non est dei manifestum est illis. deus enim illis revelavit. Invisibilia enim
dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur a creatura mundi. id est ab homine. sempiterna quoque vir-
tus eius et divinitas. ita ut sint inexcusabiles. quia cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt
aut gratias egerunt. sed evanuerunt in cogitationibus suis. et obscuratum est insipiens cor eorum.
dicentes enim se esse sapientes. stulti facti sunt. et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem
imaginis corruptibilis hominis volucrum quadrupedum et serpentum. propter quod tradidit illos deus
in desideria cordis sui et in reprobum sensum etc.

Porro de secundis. id est hereticis ita tradunt sacri canones. quod quicumque scripturam aliter intelligit
quam sensus sancti spiritus efflagitat. licet ab ecclesia non recesserit. tamen hereticus appellari potest. Ille
vero dicit aliter exponere sacra scripturam quam spiritus sanctus efflagitat qui ad hoc expositionem sa-
cre scripture retorquet quod contrariatur ei quod est per spiritum sanctum revelatum. Unde qui in ecclesia christi
morbidum aliquid aut pravum sapiunt. si correcti ut sanum rectumque sapiant resistunt perniciet. suamque pe-
stifera dogmata emendare nolunt. sed defendere persistunt heretici sunt.

At vero tertij videlicet epicuri et eius similes: quorum errores ex inordinato carnali affectu. procedunt
ex improba voluntate et electione liberi arbitrij peccant malicie adherentes et ita ex certa malicia. Quod
quidem ex duobus contingit. Primo ex inclinatione habitus viciosi qui malicia dicitur. et venit ex prava
consuetudine peccandi. qua quis inuiscatus desperat de resipiscencia. et sic irrefrenate labitur in vicia
Iuxta illud Hieremie. xxiij. Desperavi. post cogitationes nostras ibimus. et unusquisque post pra-
vitatē cordis sui mali faciemus. Secundo vero contingit ex eo quod homo per contemptum abiicit et remo-
vet illud quod electione peccati poterat impedire. sicut spem per desperationem. timorem per presumptionem
et sic de alijs. et hoc ut liberior peccet. Numquam sapiens habet in proverbij. Impius cum in profun-
dum malorum venerit contemnit. et per consequens intellectus aueritur a recta consideratione et pondera-
tione vicioz. Et ex hoc etiam disseminate sunt diverse hereses que aguntur inter alias in decre-
to. xliij. q. iij. ca. Quidam. Et hi omnes licet non eque. indicant infideles eterne obnoxij damnationi.
Ubi tamen notatu dignum videtur quod infidelitas dupliciter potest intelligi. Uno quidem modo secundum pri-
mam negationem. ut ex hoc solo quis dicatur infidelis: eo quod non habet fidem. ut in illis qui nihil aus-
dierunt de fide. et ut sic infidelitas non habet rationem peccati: sed magis pene. quia talis ignorantia dis-
uinoz ex peccato primi parentis est secuta. Qui ergo sic sunt infideles damnantur quidem pena sensus
suis propter alia peccata si que fecerunt que sine fide remitti non possunt. non autem damnantur propter
infidelitatis peccatum: nisi pena damni tantum. Hinc dominus dixit Job. xij. Si non venissem et locu-
tus es fuisse peccatum non haberent etc. Alio modo potest infidelitas secundum contrarietatem fidei quod scilicet ali-
quis repugnat audiri fidei vel etiam ipsam contemnit. secundum illud Esaię. l. Quis credidit auditui nostro.
et in hoc proprie perficitur ratio infidelitatis. et secundum hoc infidelitas non modo est peccatum sed gravissimum
peccatum. et oritur ex superbia et qua contingit quod aliquis intellectum suum non vult subijcere regulis fidei et
sano intellectui patrum. rebellis et inobediens effectus ecclesie sancte romane et eius capiti summo an-
tistiti. cui perfidia et vicio omnes subiacent nationes supra memoratas.

Amara causa

*Alie rationes et cause
hereticorum*

Paulus ad Rom. 1°

*Qui hereticus
fit*

Superbia et duritia

*Pena sensus
suis damni
voluntatis etc.*

Esaię. l.

De Latinis qui sunt in Hierusalem.

Quod interiecta haud inuile spero digressionē inter ceteros nationes sup̄ designatas. et hāc de q̄ nunc dicem⁹ latinoꝝ et catholicorū q̄ etiā hierosolymis sunt (et si pauci) superest ea ab soluta p̄ huius imponere finē. Siquidē narrauim⁹ in priorib⁹ et pura atq; simplici veritate explicuim⁹ sectarū illarū siue nationū varietates. atq; cōgregationū sathane differēcias multimodas paucis absoluim⁹. p̄t exacta indagine in locis illis p̄scrutātes singula cōp̄rim⁹. sed p̄ter eas. sunt etiā postrema hac nra etate et ab aliquot annis superiorib⁹ in hierosolymis q̄dam ortho dore fidei deuoti p̄fessores. viri religiosi. q̄a ceteris nationibus ibidē (vt sunt) latini. a sarracenis ve ro franczib⁹. Sūt equidē filij et fratres sancti Francisci. a nob̄ autē fratres minores. vsitato vocabu lo appellant. q̄ illo a suis mittunt sup̄iorib⁹. et amotis vel mortuis quibusdā. alij in locū eorū subro gan. viuūtq; sub regulari sui ordinis institutione. de elemosynis deuotoꝝ pegrinorū illuc ex terris xpianorū venientū. et aliorū quorundā fidelū principū qui sacrorū locorū deuotiōe et pietate xpia na moti. annuas suas eis trāsmittēte elemosynas nō negligūt. Ipsiq; fratres pegrinos eo pro tēpo re aduētantes. benigne suscipiūt. p̄ facultatib⁹ charitatiue p̄tractāt. loca sancta ostēdūt. infirmos re fouēt. ac varijs eis officijs pro posse subseruiūt. Ipsi fratres monasteriū ibi habēt in monte syon. et vt cōmuniter viginti quattuor fratres. in eodē loco viq; sanctissimo dñi famulātes. Inde nō longe habēt sua sub cura et p̄uisione. cōuentū pauperū dominaz sancte Clare et ad min⁹ sex ibidē sororē. Sed et templū gloriose v̄ginis marie in Betleem in cura sua habēt. et cōuentū ibidē cū sex fratrib⁹ sui ordinis. q̄ sacratissimū p̄sepe dñi et custodiūt et colunt deuote. atq; etiā in templo dñici sepulcri glorioſi. duos temp̄ habēt fratres inclusos q̄s crebro mutant. et alios atq; alios subor̄dināt successi ue. Omnib⁹ bis locis et p̄sonis. fratres ipi de necessarijs habēt prouidere Et nihilomin⁹ maximas et pene cōtinuas p̄petiunt calamitates et molestias (vt facile est creditu) tum ab infidelibus. tum ab hereticis supra memoratis qui eis insultant et illudūt. affligentes eos grauiter. et ad amaritudinē vi tam eorū perducētes. Et tamē pro certo existimo q̄ nisi ipi ibi manerent. vix nobis latinis illo tpe p̄oficiētib⁹. tum ad loca sancta pateret accessus. adeo p̄fidi illi et maxime apostate xpiani. odio nos habent et abhominatiōi.

Sequitur luctuosa oratio super desolatione terre sancte.

Quod tertiū dū hec reputant agunturq; q̄s xpifidelis amator et feruidus zelator fidei lacrimas cōtineat. imo quis cū Hieremia petat dari capiti suo aquā. et oculis suis fontē lacrimarū vt ploret die et nocte tantā desolationē et sedationē ciuitatis sancte. regis magni ac dñi vir tutū. q̄ p̄chadoloz nō modo ciuitas illa sancta sed et terra ois ipsa venerāda sic extra vi sionē venit xpianorū. In q̄ et fidei et salutis nre cepit origo. opusq; redēptionis est p̄summatū. atq; q̄ dictu auditiq; lamētabile est. vix ibi. xl. veri reperiunt catholici. sancte romane eccleie obediētes. ac pfidoꝝ. tum sarracenoꝝ. tū apostatarū a fide et obe diētia sancte matris eccleie. plurima illic habi tat multitudo vt sup̄ius est ostensum. Dolendū proinde haud ab re maiore in modū graniterq; in gemiscendū nobis sup̄ cūctis abhominatiōib⁹. q̄ nobis dudū pro nostris demeritis pulsis. ibidē fuit in medio hierusalē. et in circuitu eius. Trāhēda profecto. imo p̄ctore. p̄funda suspiria. q̄ glorioſa illa terra et patria dñi nri iesu redēptoris atq; saluatoris. nativitate. cōuersatiōe. p̄dicatione. signis et pro digijs mirifice illustrata. passione et morte. ac sanguie suo p̄cioso rubricata. atq; nobilitata resurrecti one et ascensioe. p̄ tot annorū curricula. puta p̄ ducētos. lxxxv. annos. ab eo tpe scz q̄ vltimo. xpiane religiois cultorib⁹ et incolis adēpta est vsq; ad annū incarnationis xpi nunc currentē videlicet. M. cccc. lxxxv. in xpiani nois dedec⁹ et obprobriū. maledictis illis sarracenis et blasphemis manet subiecta neglecta adeo a nris et inculta. tārisq; repleta heresib⁹ et malis. nfoꝝ. haud dubiū culpis. et negligētijs. Nec mō lugendū deuoto cuiq; xpiano. hisce p̄fatis et̄nis. s; et recurrendū assiduū ad deū p̄ cibis patrē videlicet misericordiaz et deū ton⁹ cōsolatiōis. clamandūq; ad deū in fortitudine. inces santerq; orandū. q̄tenus vel reliq; parti sortis sue misereat. illumiet vultū suū sup̄ nos et misereat no stri. gentēq; auferat p̄fidā credentiū de finib⁹ vt sibi laudes debitas p̄soluam⁹ alacriter. Oīm san ctas p̄phetā Daniel in captiuitate cōstitut⁹. sup̄ flumia babylonis illic sedēs et flens. nisi pene ex cau sa. p̄ loco isto p̄cabat. quē imitemur dicētes. Peccauim⁹ o dñe. iniuste egim⁹ iniquitatē fecim⁹ in om nē iusticiā tuā. s; auertat q̄sum⁹ ira tua et furor tuus a ciuitate tua hierusalē. et a mōre sancto tuo. Pro p̄ter petā em nra et iniquitates patrū nfoꝝ. hierusalē et terra illa. sancta et loca. in obprobriū nrm sub iecta gentib⁹ debonestant. et cōculcant a canib⁹. atq; a p̄fidis iā dudū p̄phanant. Nūc ḡ exaudi de us noster orōnē nraz. et ostende faciē tuā sup̄ sanctuariū tuū q̄ sic desertū est. Aspice dñe de sede san cta tua et cogita de nobis. Inclina p̄pter tementipm deus noster aurē tuā et audi. aperi oculos tuos

*Frater minor in
hierusalem 949*

Nota

*Nra culpa et
ad peccata nostra*

Oratio 2da

z de tribulatione nram z ciuitate sancta sup qua abolim inuocatu est nomen tuu. Tu es em dñs
atmū z nō est q resistat maiestati tue. qz in diride tua cūcta sunt posita. at in manu tua oēs fines ter
re. z oīm iura regnoz. Ergo nūc dñe rex regū miserere pplo tuo qz querūt nos inimici nři pdere. z be
reditate tuā etiā reliquā delere. Ne despicias dñe partē tuā quā redemisti tibi. sed ppicias esto sorti
z funiculo hereditatis tue residue. nequādo dicat gēres. vbi est de? eorū. Innotescat qsum? in natio
nibz corā oculis nřis. vltio sanguis seruozū mox qui effusus est. Innotescat in cōspectu tuo gemitus
compeditoz. sedm magnitudinē brachij tui posside filios mortificatozū. Et redde vicinis nostris
septuplū in sinu eorū. impropēriū ipozū quod exprobrauerūt tibi dñe. Nos autē pplus tuus z oues
pascue tue cōfitebimur tibi in seculū. In generatione z generationē annūciabim? laudē tuam.

¶ Sequitur cōpendiosa ecclesie z terre orientalis deploratio.

Hec quoqz inter memorandū interqz legendū. dolendū vehement? cuiqz pio lectori existi
mo. ac maiorē in modū ingemiscūt. qñ talibz z tātis heretibz z erroribz. nō modo Hieros
solima. ciuitas vtiqz scā. ciuitas regis magni cū tota adiacēte puincia. q olim terre. pñis
sionis appellabatur. s; et oriēs oīs. latissimis diffusa termis z pclarissimis qndā regionibz rē
gnisqz dilatata. turpissime fedat. cōtaminat. cōculcat. adeo vt (qō pfecto dieu audituqz ē lamēabi
le) inter lac? cōtitos q aquā nō habēt. difficile vbi fons quondā signat. z hor? ille cōclusus fuerit
possit intelligi. Q re luctu predignū. vineā illā dñi sabaoth quondā electā z spactosam. speciosamqz
valde. heu qz male exterminauerūt. qz deuastauerūt misere. qz radicē euellam dissipauere. pessime
ille vulpecule Atrius. s. Apollinar. Eutices Nestorius. Sabellius Pelagi. z ceteri quicqz heresi
arche. q illā soloten? rupra maceria. destruxerūt. Et aper ille de silua z singular? ferns Habu met
videlicet maledict? z pseudo ppheta. qz hodie vsqz. vsqz ad interuentionē depascit. Quis siccis ptranse
at oculis. aut lacrimas qz poterit ptingere. dū sic perisse a fide dentas videt terras illas et imas. apo
stolica elaboratas pdicandō. excultas studio multo. lōgo partas sudore. Asiam videlicet oēm latissi
mā. septē cathedralibz eccl'is. p bñsimū euāgelistā Johāne fundat. insignē. nobilissimā sē Atrius
cā. opulētissimā Indiā. pstantissimā quondā Greciā. z reliquā totam orientālē eccliam olim tā cele
brē tā glīosam. tam clarissimis tāqz sanctissimis viris etornatā. tā crudelissimis patribz z ecclie lumi
naribz. tū illustrē. tū refertā. puta vt vel pñcos cōmemorē Augustino yponesi epō diuie sapiētie
speciali organo q gēma doctoꝝ. pater theologoꝝ. mallus validissim? hereticozū iure meritoqz coꝝ
gnomiat. Johāne Enistolomo epō cōstantinopolitano q z os aureū p doctrine progatina recte ap
pellat. Inclito martyre z elegāt oratore Lypriano carthaginē. epō. Athanasio grauissimo Alex
andrinio epō. Johāne damasceno. Gregorio nissen. Gregorio nazanzeno. Nyllario pictauesi. ma
gno Basilio celsariē. z reliqz plurimis doctissimis viris. quoz oīm si vel noīa cēferi deberēt. taceo
gno Basilio celsariē. z reliqz plurimis doctissimis viris. quoz oīm si vel noīa cēferi deberēt. taceo
merita z dies deficerēt z carta. Sed heu qz interea replenerūt haste terras vrtice. qz operuerūt supfi
ciē qz vrtice z spine. Heu qz incēsa igni oīa z suffossa. verendū ne ab incēpationē vult? dei penit?
perierint. Heu qz obscuratū est aurū. murat? est color optim?. dispfi sunt lapides semarij in capite
oīm plateaz. Vbi nūc sunt inclite z egregie ille qndā patriarchales sedes z ecclie. Alexadrina. Antio
chena. Cōstantinopolitana. Hierosolimitanaqz. qñ pro dignitate laudes nemo vt eximius orator
posset decātare. aut pconia depromere. Heo mūdī dñs roma scā tue qndāz erat sorozes. tibi deuote
tibi obediētes. tibi ex latere coherētes Et qz tū pñm arcē z summū tenes fastigiū. eo qz bñsimi pe
trus z paulus suo martyrio. tuā psecrauit sedē. tū alexadrina post te scdm qndā habuit locū. vspote
bñ petri noīe a scō marco ei? discipulo z euāgelista psecrata. Deinde pō anthiocena ciuīdē bñ pe
tri apli sede venerabilis. quā septēnio rexit. cui post se scdm psecit Ignaciū epm. vbi z xpianoz pñ
mū nomē extortū est. Posth ac aut cōstantinopolitana. q et noua quondā roma appellata. a xpianis
fimo Cōstantino magno q cū multis illuc romanis prexerat insigniter est cōstructa. Tandē hiero
solimitana. quā dñs ipse nř suo pprio z pñoso sanguie cōsecrauit De inqz oēs post te o roma. proxi
me tibi pñgines. regi xpo quodā adducebant. S; heu heu hodie pcul sunt nimis. aliene a te effecte.
infecere heresibz. excise a simplicitate vere fidei. atqz adulterates a sponso xpo. cū sathana fornicatur.
Sic sic (laus deo) In occidēte oriēt sol iusticie rutilatqz pclare. At heu in oriēte lucifer ille q cecide
rat. sup sydera posuit thronū suū. hic lux mūdī. hic sal terre. hic vasa aurea z argētea. Illic pō calis
go inuoluēs z tenebre dēfissime. atqz plurima mox imago. Illic sal infatuatū qd dñi sentētia ad ni
hilū valet vltra nisi vt mittat foras z cōculcat ab hoībus. Illic vasa vir lignea vel testea q virgā fer
reā z eternū operiunt incendiū. Sic heu perit. sic ruit oriēs oīs solo collapsus. ac remisto int sepo
puloz furore collisus. indifcissim dñi tunica z desup cōtextam. minutatim in frustra decerpit. rebela
lior? effectus. Nec vult intelligere q sancta romana z aplica ecclia. nō ab aplis. sed ab ipso dñō

Nota sequentia

*O heretici non pñd
Marcting iura in
fide. ab hinc quid fore
ut in roma dñi*

*Malles heretici
augustinū notare*

Quidam dñi qñ

*Quidam certa ora
pñlo occidit*

*Immo in pñlo
accipit*

*Homana ecclia nō ab aplis
sed ab ipso saluatore nro pñmū
obtinuit*

et saluatore nro primatu obtinuit. q̄ beato petro dixit. Tu es petrus. et sup̄ hāc petrā edificabo eccle-
 siā meā. Et porte inferi non p̄ualebūt aduersus eā. Et quodcūq̄ solueris sup̄ terrā. erit solutū et in c̄-
 lis. sic et ligatū qd̄ ipse ligauerit et̄. Jam ḡ solus ille fundauit et sup̄a petrā fidei mor̄ nascentis erexit
 q̄ eterne vite clauigero. terreni sum̄ et celestis imperij iura cōmisit. Illā caput constituit et cardinē ut
 sicut cardine ostiū regit. sic hui⁹ sancte sedis aplice auctoritate. oēs ecclesie dño disponēte regantur.
 Illius ḡ fungit p̄uilegio cur̄ auctoritate fulcit. Unde dubiū nō est q̄ illi inobediēs in heresim la-
 bi. fidēq̄ violat q̄ aduersus illā agit que est mater fidei et magistra. atq̄ illi inuenit cōiunx q̄ cam
 cūctis ecclesijs nōcū p̄tulisse. Un̄ ipse beatissim⁹ Ambrosius sese in oib⁹ sequi magistrā suā ro-
 manā profitec̄ ecclesiā. accurata admodū et catholica p̄estatione. Ita et docillimus Hieronymus
 arriana pulluātē heresi suis tēporib⁹ Petri cathedrā et fidē. dñico ore laudat. sibi censuit consulē-
 dā. imitandāq̄. Ita et fideles oēs debent facere. vniuersi id exemplū sequi. Ubicūq̄ em̄ fuerit cor p̄-
 illuc p̄gregabunt et aquile caputq̄. mēbra (ut par ratio est) sequunt. Sed excecata oriētalis ecclesie
 heu ista nō capit. acquiescit minime. Et quoniam extra arcē. Hoc facta est. pereat optet. Nec em̄ ex-
 tra illā salus cuiq̄ esse pōt. attestantib⁹ scripturis oib⁹ et sanctorū patrū canonib⁹. quoniam vni est
 sancta et immaculata mat̄ ecclesia. vñ habēs caput. vno spū viuificata. vna fide fundata. Quicūq̄
 ḡ ab illi⁹ fidei vnitāte vel societate Petri. semetipos quolibet segregat. tales nec a vinculis peccato-
 rum absolui. nec ianuā regni celestis ingredi possunt. Quicūq̄ extra domū hanc agnū comederit.
 prophanus sit necesse est.

**¶ Sequit̄ planctus lamentabilis sup̄ misero statu qui in p̄sentiarū cer-
 nit in ecclesia occidentali cū matura exhortatiōe ad principes imperij ut quo ad ipsorū interest fide-
 liorem nauent operam pro eius defensione.**

Sed cur sup̄uacane inuāter et frustra prozsus dū hec recolo et mecū ip̄e p̄tracto stulto la-
 bore memetipm̄ afficio. ut qd̄ inuāuē vetera hec et iā dudū obliuioni pene tradita longeq̄
 posita mala deplāgo. quādoq̄dem ut oib⁹ liquet. recētia. p̄ntia noua. et p̄ima eccleie dāna
 et exterminia curant minime. hac p̄sertim miserabili tēpestate. q̄ oēs q̄ sua sunt q̄runt non
 q̄ iesu xpi. nō q̄ eccleie sp̄se sue. nō q̄ suorū subditoz. Quo fit ut cū cōmuni oim̄ piculo et toti⁹ reip̄u-
 blice xpiane clade dānoq̄ dictim mala ingrauescūt. et tū ipsis larib⁹ tū laterib⁹ nris incābant. immi-
 neat comin⁹. assentq̄ p̄ forib⁹ ita ut p̄celerē ad interiora nra minent̄ ingressum. atq̄ in p̄pantiendū hec
 m̄gratus oēs eccleie et vniuersi optimates dormiūt graui litargia depressi. adeo q̄ q̄ sub oculis sepe cō-
 spiciūt imo et sentiūt. mō ipi salui euadāt. ceteri p̄uēntib⁹. nihil ip̄edūt ac floccifaciūt. nec est q̄ se ex ad-
 uerso m̄x op̄ponat p̄ dño exercitiū. aut p̄ domo est q̄ est ecclesia. Proinde sedet et tristitia mat̄ et dñā
 gētiū. nec est q̄ cōsolec̄ eam ex oib⁹ caris ei⁹. Quis nā xpianoz. nō p̄sideret. q̄s nō maxime doleat vni-
 uersam rēpublicā nram tā vehemētē turbatā hodie et afflictā. imo iam pene labefactā et incipientē.
 deficientē miserabilē. Cōp̄tū habēt oēs exploratūq̄ (nā plurimi id cū suo et cōmuni eccleie detri-
 mento pudore atq̄ rubore sensere) quēadmodū xpiani nois et sanguinis emuli. hostes fidei. inimici
 crucis xpi. ipi videlicet thurci p̄fidi. a paucis sup̄iorib⁹ annis fortiores nob̄ effecti. sentiūt ceu rabidi
 canes ante fores eccleie qn̄ irrūpere sepe molunt. vacillantib⁹ nob̄ ac deficientib⁹ in dies magis ma-
 gisq̄. Nec quēpiam fugere aut p̄terire posse arbitroz quō iam dudū in suā rede gere dñō nē imperia
 et regna. tū populosa. tū opulenta. puincias p̄potentes. p̄claras ciuitates et vrbes. insulas q̄z egredi-
 as et munissimas. Constantinopolim nanq̄ et Trapezuntū vrbes impatorias. atq̄ Traciā oēm. et Boe-
 ciā. Atriciā. Macedoniā. Thessaliā. Achaia. Etboliā. vtrāq̄ Bithiam. Tribalos. Scordis-
 cos. Tarricos. Bitharnas. et cetera plurima opida q̄ breuitatis grā haud enūero. occisis corū impe-
 ratorib⁹. pulsīs regib⁹. ceterisq̄ dominis. ferro atq̄ igni vastat̄ regionib⁹. celsis inecolis. aut in capi-
 tate abductis. olim bello truculētissimo thurcis occupat. Quot aut̄ strages cladēq̄ ingesserit. Pe-
 leponesicis. Dalmanis. Epirotis. Illirij. Floricis. Pannonijs et germanis ipi haud dubiū frequē-
 ter audiuim⁹. ex q̄bus nō paucos nris ex cōfratrib⁹ duxit triumphos. Libet hic p̄terire mare cyre-
 niū sine (ut aiūt) mediterraneū (qd̄ etiā vulgo mare maius dī) qd̄ expugnata capha. ianuentiū colo-
 niā. libera classe Turc⁹ nauigat. Transeo mitlenē. cicladā insulas. Lalcidē euboie. siue migrūpon-
 tē. Cosorā quā ytalī scutarim vocāt et reliq̄ xpianoz loca. q̄ Turcus. tū dolo et fraude. tum durissi-
 mo impio regit. Ad dicā asperrima bella clarissimoz venetoz cū thurca vltra citroq̄ fortiter gesta.
 Silebo queq̄ mortalia flagella a thurco illata inuictissimo regi vngarie. nris igitur. q̄ pro fide do-
 mini nri iesu xpi recte p̄uoz infidelium dici pōt. Quo tandē esse animo debeam⁹. ipi p̄sem⁹. Quis Ro-
 dū p̄clarā ciuitatē et insulā ut cetera obmittaz anno sup̄iori fundit⁹ delere anhelauit. Turc⁹. Quis
 paucis euolutis annis ingēni xpianoz strage et cede. ydruntū in ytaliam vi cepit. thurcus. Quis ep̄a

nam Velsateñ. basilicasq; multas. ante paucos emensos annos cōbussit ac solo equauit: thurens.
Quis oēm apulie maritimā oram. ferro igniq; vastauit: thurcus. Ad romanū imperiū frequēti an-
nat? victoria. oculos suos sanguineos nemo ambigat plepe flectit. morte nobis minitās z vltimūz
exiciū. At in tanto rerū oīm discrimine. hos inturbines in tātis terraz depopulatiōibz. vastationi-
bus tātis monasteriorz z eccliaz. Innocentiū necibz z fratrū nroz crebris abductiōibz. qd et aduer-
so ab his q; summa tenet gubernacula atq; supmo refidēt in fastigio summaq; in arce delitescūt. actū
sit aut temptatū. quantū qualiterue repugnatū. q nesciat ex oibz arbitroz neminē. Adeo heu dormi-
unt vniuersi ad q's negociū ptinet. ex qbus velut patronis tranquillā navigationē. ex qbus cu pa-
storibus salutē. si vigilarent z obseruaret vigilias tenebrose noctis sperare deberemus.

Sic pfunctorie res agit vt in malis nil supra. Sentim? q; explicamus lōge melius tā piculosaz
pſidentū inertiam. negligentia tutorū atq; pastozū. Namq; licet de? ipse optim? vincā suā (hanc lo-
quor ecclēsiā) olim de egypto transtulerit. eiecerit inimicas sibi gentes. duces dederit itineris successi-
ue in cōspectu eius qui plantarent. qui rigaret. ita vt ipsa pridē suozū vbertate palmitē mundū cin-
perit vniuersum. prochdolor tamē aper de silua nostris cernentibz rectoribus. crebro extermiat cā.
singularis quoq; serus depascit miserandū in modū. Unde et tam remisso eozū gubernaculo z re-
gimine desidiōso. atq; negligentissimo. oīs christiane religionis ruina. desolatio. z dissipatio dinoz
scitur oriri. Porro cui monstro huiusmodi plani aut principes cōparandi sint. hinc aduertit potest
Plimiriū quod rector inanis in medio maris dormiēs. z quasi sopitus gubernator amisso clauo in-
ter tēpestates. hoc talis in medio suozū. Quod pterea custos ciuitatis carens gladio. et prozsus iner-
mis hoc talis nullo penitus armatus bono zelo. Quod deniq; canis iuxta gregē non valens latra-
re. aut speculator absq; buccina. hoc pastor z ydolum quicunq; pfunctorie ex magnatibz agens.
Hinc tuū tuozumq; naufragiū. periculū. et perditionē. pensa. quicunq; es rector aut ductor. tutor
q; gregis dominici. Attende tibi z vniuersē gregi tuo. tu in pnis pater beatissime. ponis maxime
cugila animo vel Jesum cuius vice geris in terris. audie adhortantem. teq; excitantem. Symon
quid dormis. Desidiam pelle. pelle torporē feruorem assume. zelum domini indue. quoniā illo ali-
ud sacrificiū acceptius nullū. Hely memento qui in filios negligentius agens. grauē in se excepit vl-
tione. fractis cervicibus. peremptis liberis. arca ablata. David recole. qui z ipe bonitates in filios.
non disciplinā exercens. eozum inuentū ē experimento sibi didicit pniciosam. quozū puericiā va-
galicentia permisit esse voluptuosam. Quot z quanta hec prelatozū negligentia mala pariat. quis
nesciat. quippe que mordacissimo vermi cōparatur. qui in intimo ligno nascitur z eius rodit paula-
tim medullā. Constat pō q; lignū vermibus exaratum ad nihilū valet vltra nisi ad ignis combusti-
onē. sed z ad hoc huius mali q; euidenter z proprie vim atq; furozē spiritus expulit diuinus. cū eaz
etiā tūce assumit que vestimentū consumit. quod vt notissimū est. cū tinearū attractū. nullius p-
cij vel vsus cōmertū potest habere. Hoc malū ab initio omnē destruxit christiāā religionē. Neq;
em substantia quadam ruina adeo defecimus sed per incuriā pſidentū et prelatozū. paulatim vir-
tutibz z exercitijs primis decedentibz. et per hoc sensim vicijs crescentibz. tam miserabili cōcidim?
casu. Animaduerte ergo pater beatissime. z quēadmodū tunc diligēs fidusq; nauta maximo defu-
dat ingenio. et plurimū impendit laboris. cū ventozū turbines aduersusq; impetus patitur. cū pro-
cellarū moles sustinet immēsos. cū in scilleā rabiē scopulososq; acutos z vastas sirtes. vi agit ven-
torū. vnde insequit clamorq; virū stridorq; rudentiū. Ipse p̄mus in op? ruit. crebro fatigat themo-
nē. cunctos ad laborē hortat. Remos laxari iubet vndis. effunduntq; vires viri. it magnus in ethe-
ra clamor. Simile in modū cū vrbz quelibet obsidione cingit hostiū. z belli faces ardēt. feruet lu-
cus martis. vastant leta fata. boiūq; labores sternunt agri. z neci dant boiūq; pecudesq;. Obsidēt
ast alij telis angusta viarū. Oppositi stat ferri acies. mucrone corusco. Tūc p̄mus p̄nceps ipse si q;
fide. si q; pietate in suos est. Rūpit moras. robur ciet exercitū. tubaq; clangēte ruit i agmen vñ cū
eti. arma capessunt. conglomerant duci. z omniū ardor vnus est. aut viribus z robore. aut consilio
et industria. reipublice consulere salutē. pellere hostes. Currunt hi in arcem summā. hi menia scana-
dunt. viq; maxima tutant. Hi qbus integer cui sanguis est. solideq; suo stant robore vires. Van?
cōferere ardent. iuuat in hostes cōferre semetip̄os. Dū tali capite. tali duce. z p̄ncipe gubernant gau-
dentq;. Quid his velim ex p̄lis facile intelligis pater ipe beatissime. Sed z vos cognoscite p̄nci-
pales seculi. deo vos rationē reddituros esse. p̄pter ecclēsiā. quā a xpo tuendā suscepistis. Idcirco
em vt sacri traditū canones. adp̄te p̄tāis culmiā teneris. vt p eandē p̄tatem vīam ecclēsiasticā discipli-
nā mutatis. vt q; nō p̄ualēt sacerdotes efficere p doctrine sermonē. p̄tāis hec vīa imperet p discipli-
nē terrorē. z qdē vīa semp est ad ecclēziā tuitionē. pupilloz ac viduaz p̄tectionē. rapaciūq; refrena-
tionē intedere. facere vnicuiq; iudiciū z iusticiā. liberare de manu calūniatū vi opp̄ssos. miser p̄be

*Nota de rectoribz
totius christiāitatis*

*Alloquitur pater pater
fuerit et pater*

Complacite videri

*Alloquitur deo
p̄ncipales seculi*

re auxiliū. neq; pati vſa quoq; vſtra cōtinētia cōtristē. cōhibere futura. punire adulteria. impioſ
de terra p̄dere. homicidas. patricidas. ⁊ p̄uros nō ſincere viuere. ſubiectos vob non p̄mittere inique
agere. hec in quā ⁊ ſiſta ſemp ſpectāt ad vſas celiſtitudines ⁊ magnificēcias p̄ncipales. At ſo nūc ea
qua ſumus miſerabili tēpeſtate qm equoz toto cōmoto nauicula petri adeo vehemēt iactat fluctu
bus. cōcutitur ⁊ pene pellit in latuſ. Vos q̄ p̄mi in acie cōfligere. pro gradu proq; officio habes
tis. quid deo ⁊ eccleſie ſue. eiſq; antititū. ac ſummo p̄ſuli debeatis. accuratius p̄ſate. videte diligē
tius quid facto opus ſit. Attēdite quoq; ſagaciſſime quid tandē vſtra negligentia ac diſſimulatio
(cōmniū pace ⁊ venia dixerim) hactenus viſa ⁊ experta. ſit paritura.

Sane cur hiſce tēporib; inuenerūt nos mala iſta. ſi q̄s forte miret in promptu cauſa eſt. ſub aſpe
ctū patet. later neminē q̄ vel paululū circūſpiciēs in girū fert intuiū. Mor em̄ obzē videbit vniuerſa
ſum innūcris abſcondere vicijs ⁊ criminib; repletū omī p̄ſus malicia. dolo. ⁊ fraude. qm nequicie in
habitaculis hominū in medio eoz. tenet eos ſupbia. opti ſunt iniquitate ⁊ impietate ſua. prodit quā
ſi ex adipe iniquitas eoz. tranſcit in affectū cordis. Hinc videre eſt iniquitate ⁊ contradictionē in ciui
tate. die ac nocte circūdat eā iniquitas. ⁊ labor in medio eiſ ⁊ iniuſticia. nec deficit de plateis eiſ vſu
ra ⁊ dolus. Atq; vt p̄mū de eccleſiaſticiſ vicijs ⁊ clericis in cōmune tremula tū manu ⁊ ſilo reluctā
te qua decet reuerētia quip̄ iā ſcribā. q̄s nō videat quō obſcuratū eſt aurū. i. vita reproba miniſtroz
dei ſordib; fuſcare. quondā quidē virtutib; glorioſa. nūc ſo p̄ negotia ſeculi ⁊ vicia varia opido de
nigrata. Color optim⁹. id eſt ſanctitatis habit⁹ in culpe multiplicis feditate mutat⁹. diſperſi ſunt la
pides ſanctuarij p̄ oīa pene genera viciozū. in capite omniū platearū. ſuis p̄auis exēplis plebeis
ſcandalū graue inferētes. adeo vt recte dñs ip̄e de eis illud Ezechieliſ cōquerat⁹ ⁊ dicat. viciſta eſt mi
hi dom⁹ iſrael in ſcoriā. oēs iſti es ⁊ ſtannū ⁊ ferrū ⁊ plumbū in medio fornacis. Cecidit ſiquidez
babeilon magna a ſanctitate ⁊ virtutib; q̄ fuerūt in p̄mitiua eccl̄a. ⁊ facta eſt habitatio demoniozū. ⁊
cuſtodia oīs ſpūs immūdi ⁊ oīs volueris immūde dū ⁊ carnalia in eis vicia regnāt. Q̄r
ex eis cū illa fornicant muliere hodie. q̄ inaurata eſt auro. ⁊ hz poculū aureū plenū abhemiaude in
manib; ſuis. Que quidē mulier ambitionē ⁊ cupiditate delignat in clero. q̄bus p̄ctis hoc maxime
tpe plurimū fedat⁹. Dēs em̄ diligēt mīera. ſequunt rētributiōes. cū ſymone gradiunt. auaricie ſtu
dēt a p̄pheta vſq; ad ſacerdotē. nec aduertūt q̄ alijs ſepe p̄dicant. quoniā luxta aplm. Radix omniū
malozū eſt cupiditas. quā quidē appetens trauertit a fide. ⁊ immiſcerūt ſe dolorib; Tu autē o ho
mo dei clerice quicūq; hec fuge. ſectare ſo iuſticiā. pietatē. fidē. charitatē. patientiā. manuſcrutinē.
Zerta bonū certamen fidei. apprehende vitā eternam in quā vocatus es. ⁊ confeſſus es bonā cōſeſſi
onē coram multis. id quidē ad Thymotheū ep̄iſcopū Paulus ſcripſit. ſed ad em̄nē clerū ſpeciali
potest rōne dici. Nam quod ad ambitionē attinet pene omnes vel per ſe vel p̄ honores querūt ⁊ di
gnitates. p̄cio ⁊ p̄ctibus. encenſijs ⁊ minis. Ambulare volūt in magnis ⁊ mirabilibus ſup ſe. Adeo
inualuit hoc malū in clero. vt omēs ſup gradiant ſeculares in eo. Z eſtaſ canon. immo deteſtat⁹. quo
rundā etiā religiozū oculos adeo ambitionis ⁊ ſuperbie vicio excecatoz. q̄ quali ſue profeſſionis
immemoz quā cōtempſis honorib; abieciſ diuitijs. ſeculiq; delitijs ſp̄ctis. p̄p̄iū arbitriū alie
rius ſubjugarūt ditioni. Dec omia proſus ambitioſe requirūt. nec vllō cōtinent gradū. finem nec
ſciunt aſcenſionū Atq; (quod pudori eſt maximo) in litigiozū amfractus p̄cipitanter ruūt cauſarū
ſe ingerūt ſtrepitib; ampliffima aſpirāt culmiā. atq; ſaſtigia grandia cōſcendunt. qui etiam titubāt in
plano. Nimis vt vetuſta hz ſentētia. mens dignitatis auida nec abſtinere nouit a veritib; nec gau
dere cōceſſis. nec vlli pietati adhibere cōſenſum. Porro nullū eſt aliud viciū qd ita omēs ex haurit
ſtunes. cūctaq; boiem ſanctitate ſpoliat ⁊ denudat. vū ſupbia ⁊ ambitio. q̄ velut generalis qdam pe
ſtis. nō vnū ſolū mēbū debilitat. ſed ſolidū corpus. letali corripit exitio. atq; in p̄ctiū etiā arce col
locatos. grauiſſima deſcit ruina. Angelū illū attēdamus (vt cetera tranſeā) q̄ p̄ nimietate ſplendor
ſui atq; decoris lucifer appellat⁹ eſt. em̄ nullo alio q̄ hoc vicio ex illa brā ⁊ ſublīmi angeloꝝ ſtatiōe in
baratū deiecit ſcīm⁹. Hinc tyrannidē mali hui⁹ cognoſcam⁹. Ambitioſus chore ⁊ cōplices eiſ.
igne diuio ſuccēſi ſunt: qz ſacerdotiū ſape voluerūt. datan ⁊ abyron. qz moyſi de ducatu inuiderūt. ter
ra abſorbuit deſcēderūtq; in infernū vinētes. Dñs qz rex lep̄a recte p̄cuſſus eſt: qz ſacerdotiū ſibi
voluit ſurpare. ambiebat iafon frat̄ enī ſumū ſacerdotiū adito rege. p̄mittēs argētū talera trecenta oo
toginta (Nā oīs ambitioſus i ſymoniā vt cōter labit) Is ip̄e iafon quā ſniam excepit. quē rite ha
buerit terminū exitū ve. machabēoz liber docet. Fuit hoc viciū p̄mū luciferi vt dictū eſt. q̄ equalē
deo appetit ſedē. Quātū hodie ſeda inſequunt veltigia eiſ. imo q̄ pauci enadūt. q̄bus dñandi li
bido nō domiet. ſed quē ſeqmīni miſeri. Nōne iſte eſt mons in quē aſcendit angelus ⁊ fac⁹ eſt dya
bolus. N ambitio. ſubtile malū. virus ſecretū. peſtis occulta. doli artiſex. maſ ipocriſis. parcs linor
origo vicioz. criminū fomes. p̄ctū erugo. tinea ſcītatis. excecatrix cor: diū. ex remedijs morbos p̄

De nequicia et
diffimulatione

De ecclesiasticis

Exemplis

Al

Paulus
De superbia

De ambitione

De ambitione

creans. ex medicina languores. Heu longe est a nobis eximium et perlarum illud saluatoris nostri eximium
 plui qui oblatam gloriam culminis fugit. cum enim vellet facere regem. et tamen penam probroze mortis appetere
 cum ad pambulum crucis sponte venit. Sed surda hec omnia prochpudor aure transimus. dum quisque
 proprio se meritis iudicio. nec maiorum patitur aut expectat ceteram. dum nec preceptis nec legibus di-
 gnatur subiacere. sed erupimus. sed estuamus. et ultra nostram ambiciose protendimur mensuram. effici-
 mus nosmetipsos in immensum. practicum? mira. inauditas adinuenimus? vias. neque patimur ad nos
 deferri honores. sed per his consequendis puolumus. contendimus. certamusque iure nobis debere om-
 nia arbitantes. dum omnibus nos superiores et meliores existimamus. Adde (quod extreme de-
 merne est) ubi maior et clarior est infamia et ignorantia est. ibi insolentior arrogantia regnat. Blandi-
 mur nobis ex sanctimonia status. extollimur de eius sublimitate. de illius dignitate confidimus. ne-
 que cogitamus quod sicut canon inquit. non locus. non dignitas. non cathedra. sanctum facit. sed vita et mo-
 res. Unde ex officio et status eminencia non licentia peccandi. sed necessitate potius bene viuendi ec-
 clesiastici viri se nouerint affectuosos. neque ex dignitatis altitudine audacia delinquendi sibi sumant.
 desolasti viri se nouerint affectuosos. neque ex dignitatis altitudine audacia delinquendi sibi sumant.
 fallentes semetipsos: et non recte arguentes. quia videlicet scriptum legitur suis in canonibus. Nullus san-
 ctum dubitare debet quod aper tante dignitatis attollit. in quo si desunt bona acquisita per meritum. suffi-
 ciunt. que a loco et cathedra testantur. Et iterum cathedra aut claros ad hec fastigia erigit. aut qui erigitur
 aut illustrat. Ad quod dicimus. plurimum falli eos qui de loci dignitate letantur. Nam predicta de illis intellu-
 git canon. qui per bonos actus suos. sanctos predecessores imitantur. unde subdit quod ea que de cathedre
 sanctitate dicta sunt. ad illos pertinet. quos proprie conuersationis splendor decorat. Sed pro tanto san-
 ctos vocat canon. quia propter loci et cathedre sanctitatem. boni et sancti presumunt. Neque vos reddat se
 curos o patres. alte dignitatis fastigium. sed reprimat potius et humiliet. ingens periculum et ipis cer-
 uicibus vestris imminet si vita obest dignitati. Quid paradiso altius. quid tutius celo. et tamen ho-
 mo de paradiso peccando angeli de celo ceciderunt ut posteris exemplo essent. quod non loci aut dignitatis
 amplitudo. securitate tribuit. sed innocentia vite. Ecce in quanto possumus periculo. In cunctis ceteris sta-
 tibus culpa suos tenet actores. quilibet suo punire periculum. quod scriptum est. Anima que peccauerit ipsa morietur.
 In hoc autem vno viuendi genere nostro. ne dum suo sed aliorum pastor scelere plebis. populorum damnat
 iniquitate. dum per prophetam acerbissime comminatur. Si non fueris locus? ut se impius custodiat a via sua
 et ille in iniquitate sua morietur. sanguinem eius de manu exquirat. Quod maius periculum illo poterit exco-
 gitari? quod sane mentis corpus. ad id genus vite aspiciet ut animam suam teneri obligarique baratro eligat si alii
 peccarint. In exordio humani generis Lavinia ipse licet reprobis: tamen tamen intelligentie fuit ut vite alie
 ne curam abiceret iniquis. Nunquid ego cultos suos fratres mei. Repellebat a se caute frater curam ne incau-
 tius per fratre teneret. ille etenim frater curam recusabat. nunc prochpudor ad extraneos. cum apto periculo pas-
 sum. periret. currit ab omni curate. a doctis pater et indoctis. quod pro tam demeritis proximis quam alienis faci-
 norum stricta rationem se reddidit. promittere. quod sua aut non videt aut non intelligit. Gravis pinde et periculum
 sa sarcina est cura pastoris. Nam cuiuslibet ouis depeditio illius periculum est. ad quod propheta ait. Et
 erit anima tua pro anima illius. O verbum tremendum. o stupenda sententia. o durissimum iudicium. cui caput
 tuum pastor inclinatur atque supponitur. quando etiam tot mortibus dignus iudicaberis. quot perditionis ex-
 pla ad subditos transmittis. Sed nemo ex nobis hec secum cogitat. omnes felices nos beatosque credimus
 si hanc consequimur curam. si pastorale culmen adipiscimur. laboramus? pro his nanciscendis per perasque. di-
 cesque noctesque. Dixerim olim congruentia aliquid acius. hodie pro epam non modo litigat sed bellat. non
 solum contendit sed pugnat. quod ceteris omnibus detestabilibus non incongrue iudicauerim. quoniam et si
 scriptum sit. seruus dei non oportet litigare. nos tamen qui spirituales sumus et lites atque contentiones specia-
 liter vitare iubemur. prochpudor tam acerbis. tam crebris. tam impie litigamus: ut omnes vincamus in-
 impietas. Autem ex nobis multi. et si non verbis. factis tamen. Gloriam nostram alteri non dabimus. quod
 dum vanam et caducam sectamur veram et eternam amittimus. Currimus ad gloriam. et ecclesiam picturari ma-
 lumus. quam ipsi non honorari. sed gloria nostra in confusione erit. Hinc nonnumquam accidit nobis ambi-
 tiosus quod cum multum et diu principii animo vanis actibus spebus altiora nitimur conscendere. mox repentinus
 casus irruit. rapit mores impropositos. et is qui nobis primus attigit annus honoris. lucum sit et funeri. Sed
 his missis ut cetera plurima clerici complectar vicia paucis. in communi salute. in ea iam pridem incidimus ipsa.
 in quibus cum propheta liceat exclamare. Sol et luna obtenebrati sunt. et stelle retraxerunt lumen suum.
 Lamentabile tonitruum ecclesie statum. quo ad supremi ordinis patres. mediocres quoque et inferiores. deplo-
 ratis prophete verba sunt. Qui enim propter celestis sapientie claritatem et spiritualis vite honestatem. soli lune
 et stellis in sacra comparatur pagina. Iuxta illud. Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmame-
 ti. et quod ad iustitiam crudunt: multos quasi stelle in perpetuas eternitates. ipsi propter abhominabilem emen-
 ti.

Doctrina

76

De episcopatu

De Synonymis

in coetate et detestabilis vite in honestate obtinebatur. et heu omni pueri lumine cernitur. Adde quod
omni superat. ipis nobis qui inter ceteros sic lumina in mundo apostolica sententia lucere deberent. tunc in
sece sunt tenebre. obscuritas tanta adacta est. ut symonia que abolim heresia loco habita est semper. tam sa-
miliaris nobis. tanquam cara effecta est. ut in domo domini incedamus. lateralis avaricia. domestica luxuria.
amica superbia. libido. voluptas. comestatio in rerum abundantia nobis concitissima. desidia. ignavia. dei
statuque nostri obliuio quibus nobis ad dignitatem ingressus. an per ostium. an aliunde. quod vite progressus. ac tan-
dem rebus confectis. nobis morte obituris quod ex humanis egressus speramus. consideratio penitus nulla. quod omnia
sedem quasi sibi propria collocauit in nobis. Quo fit ut ecclesie dei nocetior nemo sit quam nos ipsi dum puerile
agimus. et nihilominus nomen et ordinem sanctitatis habemus. Ob id. profecto. grauissime nos horredumque ma-
neret pene. Nimirum si prophetarum. si patriarcharum. si totius seculi repetam. annalia nullum recipimus hominum
genus quod deus vehementer arguat. puniat seucri. Discurre per prophetas. scripturam lege. quod audies nisi pas-
tores quod mei purificati sunt in me. De pastoribus qui dispungunt gregem meum. ut pastoribus qui pascunt sanctos
ipsos. ut eos qui opulenti estis in syon. optimates. capita populorum. qui ingredimini pompanice domum domini. qui
dormitis in lectis eburneis. et lasciuitis in stratis vestris. Et reliquid genus plurimum qui per otio licet affe-
re in mediis. mirum certe nobis pueri videri facere. si quod ex nobis pingeret saluari qui principamur et per
sumus in tantis minis. et in tanta pigritia. in tantis increpationibus et in tanta desidia. Igitur sic nobis maiora
bus celi luminibus obfuscatis. in totius orbis misera facie et mundi climata vniuersa. ut alii cecinit vas-
tes. iam dudum venit dies tenebrarum et caliginis. pinde dies calamitatis et turbidis. atque ut plagit Alanus.
Incubabit fidei vespa mundo. nocturnusque chaos fraudis abundat. languet iusticie lucifer. huius vix vi-
bre remanet umbra supstis. Jam non hypocrites pallia gerunt. sed crimine falleras erunt omnes. nec se iusticie
luce colorat. sed se iam victi gloriatur aperte. Lenet reprobum ius peritatis. prout sub vicio vicia laborat. vicia
tunc spes exultat omnes. latant vicio freno furoris. Inque etiam id ventum est tempus abolim ut impante Ro-
rentes nequicia. prout non modo prius careat. verum etiam sceleratorum pedibus subiecta concutitur. et in loco
facinororum suum precipitium luat. Innocentis causa detorqueatur in crimine. et sceleratus quisque a facie iudicis victor
ascendit. Qui multis potest poterat velut purgamenta quodam mundi huius abiecti in publicum venire non
audet. Et qui in omnium grassantur perniciem. potestissimi viget tyranni. fulget peruersus in solio iudicantis po-
testatis. et cuncta ei prout instrumenta sordescunt. miser macerque fenerator infinita auget pecuniam. atque
cuncta veller largiri. tenui assidue inglorius. matrone relicta granitate in luxu meretricios resolu-
unt et sanctum Ioseph mulier emula castitatis ad hec persequitur. Et quod frustra multa commemorare. Res
dum reuerentia. charitas a platis. religio a monachis. a iuuenibus honestas. disciplina a clericis. a magistris
doctrina. studium a scolariis. a iudicibus equitas. protectio a militibus. a civibus concordia. timor a senioribus
bus. a iustis communitas. veritas a mercatoribus. a nobilibus prout castitas a virginibus. a viduis huius
licas. dilectio a coniugatis. a pauperibus patientia. Ita agimur precipites per antea criminum et mundi arece
tra caligine ceci oberramus. Invidus rerum mortalium itatus et sine te deus bone calamitosus omne quod vi-
uimus. Ecce si prout conspiciuntur moribus. fide. sapientia. religione. castitate. ceterisque animi donis clari-
quos per paucos hec nostra fert etas. reproborum comparatione. tollantur medio. quod nisi caligo involuet. plu-
rima mortis imago et tenebre densissime relinquunt. O tempora. o mores. tempora turba summa. tempo-
ra calamitosa. Mores reprobi. mores periti. et cleri et populi. Tempus de quo tandem dicet. Venit sum-
ma dies et inextinguibile tempus. Tempus in quo iuxta vetustum propheta vaticinium. Omne caput langui-
dum. et omne cor merces. a planta pedis usque ad verticem non est in eo vlla sanitas. Profecto caput omne.
omnisque vertex. superbia languet. Cor omne a maiori usque ad minorem meret avaricia. Sordescit luxu-
ria planta vniuersa. ita ut in omni statu gradu et ordine non sit vlla sanitas. sed vulnus et livor. et pla-
ga tumens. Et qui hodie vulnus lascivie. castitatis fascia circumliget. est nullus et nemo. Qui pau-
pertatis medicamentum. avaricie livore curet. est nullus et nemo. Qui tumentem plagam fastus et superbie so-
ueat humilitatis emplastro. est nullus et nemo. En feda luxuries quo non penetravit. quo non inrupit
et regum scandit purpuram. sed neque medici preterit ipsa togam. Naufragium dulce. leve pondus. grata cas-
ribus. Avaricie virus quos non inquinat. quos non tenet infectos. nec plebem transiit vulgus. nec cle-
ro et superioris ordinis hominibus parcat. In quibus ipsis tanto detestabilis est viciis. quo facul-
tate ecclesiasticum pauperum patrimonium certe noscunt. et sacrilega eis crudelitate subrahunt. quicquid si-
bi ministri et dispensatores. non domini. non possessores ultra victimum subripiunt et vestium. Pestis
feredemum superbie adeo invaluit malum totum per orbem ut mirabile dictum. cogitatus sit. homini
mortali. unde iste fastus. ista arrogantia. cuius est erubescens nanivitas. cuius vita laboriosa penalarum
concludit. cuius penalarum cunctis mortis demolitur necessitas. cui etiam mementum est caro-
nis gaudium. vita naufragium. mundus exilium. cui preterea vita aut abest aut spondet absentiam. mors aut

*De
Synonymis
vitiis*

instat. aut inuitabilem perniciem minatur. Hinc ergo o patres mundo uniuerso in maligno posito. dei amore nullo discremine undique extincto. cunctis ab sue prime institutionis origine mirandum in modum de-
generantibus. Quia clades tante. tot calamitates. tot plage in populo christiano. pestes. fames. bella. interna
et externa. ex superioribus facile est cognitu. Profecto iustissima celsura pater ille piensissimus atque rector
mundi. vltoribus equissimus deus. petis nostris exigentibus regnare facit super nos hypocritas. qui vicis solo
noie pastorum atque tutorum titulis gloriantur. re autem vera idola potius sunt et simulachra eorum. quorum officia
preferunt. permittuntque ut percutiat nos nonnumquam leo de silua: lupus ad vesperam vastet nos. pardus vi-
gilat super ciuitates ecclesie. fures dormientibus pastoribus atque tutoribus et loca et gentem. abducant pro vo-
to. mactent. et perdat. Quippe nemine resistente. dissimulantibus uniuersis. idcirco etiam digna dei senten-
tia effusa est contumacia super principes nostros ita ut errent in inuio et non in via. Nam verbi in semetipsos
atroces enses quasi in perfidorum iugulis deo consecrare debuerant. proprio sanguine inmanissime et crude-
lissime fedat. Quasi ideo accincti sint gladiis ut christianum et fraternum semper effundant sanguinem ac im-
placabiles lites. perpetuis discordias inter se foueat. et non potius ad vindictam malefactorum. laudem pro bonis
nobis ecclesie pacem atque tutelam. Attendite quoniam o reges et principes. Nam ad vos deinceps sermo ille meus
horrorum. Aduertite tandem quantum potuisset dudum possitque hodie recipi. de amissis locis et ec-
clesie subtrahit per thurcos. terre pelagique hoc sanguinem quem crudeles manus vestre vel dominandi libidine
vel crudelitate viciiscedi vel nocendi cupiditate vel feritate rebellandi. interim fuderunt funditque inces-
sant. Neque enim aliud quidpiam inter vos bella suscitatur ut in plurimum aut lites mouet guerrasque. nisi
aut irrationalis iracundie motus aut appetitus inanis glorie aut terrene possessionis ardor. Et certe ut ipsi non
suis talibus ex causis neque occidere. neque occubere tuti est. sed ad prime piculosum. At pro christi milia-
tes qui contra infideles arma sumunt quasi secure quasi sancte: plura domini sui et sponse eius ecclesie preliantur. qui
bus metuendum nequaquam sit aut de hostili cede peccatum. aut de sua nece periculum quandoquidem mors
pro christo vel ferenda sit vel inferenda. Viles inquam talis et securus interimit et interit securior.
quia et sibi prestat obsequium cum interit et christo cum interimit. neque dum occidit malefactorem. homici-
da. sed ut ita dixerim malicida et plane vindex ac defensor reputatur christianorum. In morte enim
pagani christianus merito gloriatur: quia christus glorificatur. Redite ergo ad cor o christiane
religionis tutores. duces fidelis populi. custodes dominici gregis. Expergiscimini queso. eni-
glate animo: intelligite et erudimini qui iudicatis terram. Et si fortassis fracti qualibet desperatione
(quod deus avertat) aut alia difficultate vetera illa sancte terre Hierosolymitane. que deplango damna.
relaxare impossibile arbitramini (quantum non sit impossibile apud deum. si modo boni emulatores et
suorum vltoribus iniuriarum atque blasphemiarum essetis) noua saltem indices et vicina mala que relique parti
atque christiane nostre reipublice inferunt. ardentius cordi accipite. pulsat studiose. neque semper negliges
da putaueritis ad eius vltimam interventionem. Videtis christianissimi principes. que deuenit sit. in que
oceanum angulum detrusa sit prede ipsa ecclesia. Ex qua lata in qua angustia euaserit. paucis emensis annis.
scitum est vobis. Neque ignoratis que iam in portu consistat. Sed quorsus feror? Quid vobis frustra mitor?
Ut ad superiora redeam. ad institutum scilicet mei finem principale (a quo: quo nescio zelo longius euecti sum)
Ad vos o serenissimi reges et principes. Ad vos quolibet secularium dignitatum magnificos admi-
nistratores. hec vna petitumcula mea dirigat. hec mihi supplex ad vos deprecatio. ut maiorum vestrorum
videre annalia: dignas memoratu historias relegere: reuoluere fortia facta patrum. non grauemini.
Karoli videlicet quondam magni et christianissimi imperatoris. qui circa annos domini Octingentos et dua-
os. vocatus a patriarcha Hierosolymitano et ab imperatore Constantinopolitano rogatus cum ex-
ercitu capiosissimo veniens Hierosolymam recuperauit. et terram sanctam uniuersam de mani-
bus infidelium eripuit. Hispaniam quoque totam perdomuit. habens secum reges et duces. comites et
milites. omnes gloriosos militie precones insignes. Inter quos tamen Rolandus comes Lenoman-
nes miles strenuissimus. in rebus bellicis pre ceteris clarior refulsit. vir diuina memoria dignus qui
mortis sacre compendio ibidem victorioso triumphans: vitam haud dubium possidet beatam. celosque peti-
uit sanguine laureatus.

Itemque gesta infatigabilis viri et illustrissimi ducis Lotharingie Gottfredi de Bullion cognomi-
nati. mecum recogitate. que duce iterum circa annos gratie Millesonagintanone Hierusalem eruta fuit. et
ditioni thurcorum subtrahita que eam ante cepant et tenebant per annos circiter centum vel paulo plus. Hic
dux propter eximias suas et pene diuinas virtutes. resque militares optime gestas. primus omnium voto
et consensu factus est rex Hierosolymitanus. in quo regno septem successine reges christiani per octoginta octo
annos fuerunt. Deficientibus tandem auxiliis occidentalium regionum post diutinos sudores: acerrimas et assi-
duas pugnas cum hostibus atque plurimas percellas calamitates propter continuos assultus et incursum hosti-
les. vel victualium penuriam Hierusalem iterum a thurcis capta est Anno scilicet domini M. c. lxxvii. die secunda

De principibus leg

*Alis pateri quod in
in populo occidit v*

Quia

Octobris. Sub octauo rege xpiano ibide Buidone. Ac a sarracenis et hinc vsq; in hodiernu te-
 pus possessa. Eminet aut in dicto exercitu incliti ducis Boffredi magnifici fr̃es ei⁹ Eustachius
 ⁊ Balduin⁹. Anselm⁹ de ribo mōre. Boamūdus dux apulie. Hugo magn⁹ frater philippi regis
 francoz. Balduin⁹ comes montēsis. Robert⁹ comes flandresia. Stephan⁹ comes blefensis ⁊c. At
 q; vt ait Builhelm⁹ nunq; tot gētes i vnā coire sumā vīse sunt. Opinionē hoīm nūer⁹ vicebat. q̃uis
 estimaret. sexagesies centū milia. q̃ oēs Hierosolymā pgebāt. loca sancta de p̃tate pfidoz virtute ma-
 gna tollentes. sub duce p̃dicto Boffredo. Preterea memoria dignū est quō anno mort sequēti. id
 est. D. c. lxxviij. post generale cōciliū. Parisius celebratū. ingens militū ⁊ p̃ditūz multitudo cruce
 signat. ac de diuersis p̃tibus p mare. p terras. loca adeunt trāsmarina. Et paulo post rex francoz
 philippus. ⁊ rex Anglie Richardus infinito agmine ⁊ incredibili apparatu ac proceribz pene vni-
 uersis. ducibz. comitibz. baronibz. militibz. archiep̃is ⁊ ep̃is q̃s pluribz. mare intrant. ⁊ oīs q̃ in mili-
 tia alicui⁹ habebant noīs iter arripuit. tantā aliq̃ fuisse morionē populoz nulla meminit etas. h̃y
 storia refert nulla. Nā ⁊ Fredericus Imp̃ator p̃mus hui⁹ noīs cū filio suo Henrico ⁊ vniuerso ex-
 ercitu cruce signati. eodē tpe trans mare abeūt. vbi ⁊ idē imp̃ator post multa gl̃iose in penitentiā pa-
 trata. flumē quendāz tranfēs ac equo cadēs. vīq; extract⁹. paulo post diē clausit extremū. Multa
 seq̃ntibz annis p reges ⁊ p̃ncipes diuersos. duces q̃z Bavarie ⁊ aultrie vnaq̃ nobili militia tūto
 nū in p̃tibus illis gl̃iose facta sunt q̃ longū nimis ēēt p singula explicari. Laudādī p̃fecto sunt viri isti
 in b̃nfactis ⁊ generationibz suis. ⁊ p̃p̃tūis p̃conijs digni a posteris habēdi. quippe q̃ fide deuotiōe ⁊
 zelo magno in deū inq; terras illas sacratissimas mori. dolētes loca eadē a gentibz p̃banari. atq; sal-
 uatoris nr̃i iniuriā. populis xpiani obprobriū nō ferētes. militiā suā xpianā immo fidei cōstantiā ⁊
 feruorē in hostes crucis. cōferētis forit⁹ ⁊ strenue manibz. fuis immēsis ac validissimis inimicorū
 infidelū creptas instar robustissimoz q̃ndā ⁊ religiosissimoz machabioz. occisio pfidis aut p̃f-
 gatis. in xpiane reipublice denuo. ṽl redegere ditionē vel saltē conabant. Et q; in suis corporibus
 immania p̃tulerūt tor mēta. plurimū ex eis pro xp̃i noīe mortui. Idco p̃cipere meruerūt om̃i procul
 dubio immarcescibilē eterne gl̃ie coronā. Forū q̃ o reges ⁊ p̃ncipes successores ⁊ heredes in digni-
 tatibz ⁊ bonis. p̃tū quozq; imitatores in moribz estote. Atq; dū eorū feruidā fidē/religionē eximā
 inuictissimos anios. p̃stantissimāq; ac celeberrimā in deū ⁊ eccliam sanctā. eius sp̃sām deuotionē
 interlegendū recolitis. Vos q̃z ab eoz institutis haud degenerare/reb⁹ ⁊ factis cōprobate. quoz fa-
 ti sanguie ⁊ stirpe sancta. p̃geniti estis. Equidē nō est hodie vt p̃pheta asserit: abbeuata man⁹ dñi
 vt nō possit nos saluare a p̃fidis: siue in multis siue in paucis. Deniq; feruor fidei in p̃plo xpiano nō
 oīquaq; est extinct⁹. Consiliū p̃terea rob̃ deest minime/s; neq; milites neq; arma deficiūt. neq; de-
 erūt sumpt⁹. Quis cū fidelū nō cōcurreret ṽl rebz ṽl corpe ad illos grauissimoz inimicorū n̄roz
 exterminatiōē. q̃ nil aliud q̃ sanguinē n̄m sitiunt. nec eo vnq; satiant. q̃ tam cōmunis oīm vocat
 necessitas. q̃n tā publice tot⁹ ecclie ad id hortantur m̄ne ⁊ miserie. q̃bus nisi occurrat. nec viuere
 nobis tūti erūt in occidētis angulo extremo. Si mō fides nobis ēēt zelusq; dei. plurime ēēt ad ma-
 nū copie. dinitie apud plerq; nō p̃ue. multo iā studio ⁊ tpe p̃gregare. q̃ in talē expeditionē. si vnq;
 summoz ordinatiōe capitū indiceret. haud dubiū. deo suoz corda tangēte anio. p̃mpto erogarent.
 Res deniq; militari in ecclia dei in p̃ntiaz ad p̃me floret ṽgetq;. Nā studiosissime (tametsi vanissi-
 me plerūq;) militiā milites exercēt. Arma resplēdēt. tū mirifica. tū terrifica valde: seculo inuisa p̃ori-
 mi p̃ncipes: si tū pace data. cōpositis piculosis litibz ṽris. firmat⁹ treugis. rebzq; i ordinē p̃ eos q̃
 rū interesset disposit⁹. pari voto. p̃sensu vnanimi. eodēq; decreto. ad b̃niles ⁊ supplices. ac frequētes
 defensores vos exhiberet. Quo nā pacto. q̃ alio mō do. fidē obediētiā ⁊ deuotionē ṽram. sanctius
 ac fructuosius ṽtilisq; aliter demōstrabitis vnq;. An forte satis officijs ṽris factū putatis: qz illa
 p̃hibita torneamēta. cruenta spectacula. sumptuosa tyrocinia. atq; tū anibz tū corpibz piculosa. tan-
 to ere ⁊ studio inuaniū frequētatis ⁊ amat⁹. Quis oro rob̃ inde honos: que ṽalitas: tantis milita-
 re laboribz ⁊ sumptibz. stipendijs p̃o nullis. nisi aut mortis aut criminis. O peritis equos feris ⁊ p̃e-
 dulos nescio q̃s pannos loriceis sup̃induitis. depingitis hastas. clipeos ⁊ sellas. frena ⁊ calcaria au-
 ro argēto re circior: natis. ⁊ cū tanta pompa pudendo furore ad mortē sepe p̃peratis. O quantū sub
 fidij ex huiusmodi ṽris sup̃bis sup̃fluisq; apparatibz quos in vanitates ⁊ infantias falsas impēdis-
 tis: an infidelū castigatiōē cōferret. si in eū sc̃m ṽsum cōuerteret⁹. Nec ⁊ alia filia multa: ip̃i vos p̃
 ṽrā prudētiā: queso altius p̃sare. ⁊ militiā ṽram. gloriāq; militare. atq; p̃ncipales magnificentiā: in
 dei potius laudē/ ṽram salutē ⁊ glorie cumulū/ ecclie tuitionē. pfidoz vindictā exercere. id longe

Alloquitur p̃ncipales

De p̃ncipales

De p̃ncipales

maiori vobis fame erit vultus honoris in eum. et memoriale phenice. id nota celebrabit vestra in generationes
 nes seculorum. id indubitata vestra pariet afferetque animabus coronam in celis. quam reddet vobis dominus in die illa
 la nonnulla iustitiam inducet. pro quo adeo zelatis ut omnem corporum cruciatum et pro amore proque fide in vultu
 one blasphemorum subire non formideris. Verum non essent quidem nec ad etiam ipsi infideles: aut occiden
 di: si quo modo aliter possent a nimia infestatione vel oppositione fidelium cohiberi. Huc autem multo melius
 est ut occidantur: dum nos perdere incessant et ingulare quunt studetque. quod relinquant virga peccatorum super forte
 iustorum: ne forte extendant iustitiam ad iniquitatem manus suas. Dissipent gentes que bella volunt. Abicidant qui
 nos conturbant: que loca nostra occupant. que fratres nostros dura detinent servitute et opprimunt vehementer. aut
 crudeliter occidunt. nosque omnes delere de sub celo si possent: super cuncta desiderabilia gratissimum haberent
 Exerceat uterque gladius fidelium: in ceruices tantorum inimicorum nostrorum. ad destruendam omnem altitudinem
 extollentem se: aduersus deum nostrum et eius sponsam ecclesiam matrem nostram. ne quando dicant gentes: ubi
 est deus eorum. Insurgite in eos o fideles ecclesie tutores et filii. Irruite in hostes christi et christiani no
 minis. debachemini in eos. debita acrimonia exerceat. reddite eis in capita sua sicut nobis ipsi se
 penumero fecerunt. Forti animo estote magnosque. Viriliter agite et confortet cor vestrum. omnes que spera
 tis in domino: quoniam ipse erit vobiscum tanquam bellator fortis: et conteret inimicos suos et vestros. ante facies
 vestram. Vementote mirabilium eius que fecit pharaoni et exercitui eius in mari rubro: sed et terribilium
 iudiciorum suorum a seculo in nationes pravas et peruersas. quibus vindicans vindicauit in illas. suos
 semper de angustijs liberans et saluans. Qui est in secula benedictus. Amen

Sequitur visio quedam horribilis. ostensa karolo quondam Imperatori que caluus cognominabatur. et
 quartus post karolum magnum imperium gubernauit. bonis respectibus hic inserta.

In nocte dei summi regis regum. Ego karolus imperator dei dono rex germanorum et patricius
 us romanorum. atque imperator francorum. Sacra nocte diei dominice post celebratum nocturnum
 horarum diuinum officium: dum irem repaulare et velle somnum capere. venit vox ad me terribiliter
 dicens. karole exierat a tempore tuo modo in hora non modica. Statimque fui rapus in spiritum. et que
 me sustulit erat candidissimum. tenens in manu sua glomerem lineum clarissimum. iubar luminis emittentem: si
 cut sol et comete facere. quoniam appareret. Lepitque illum dissoluere et dixit ad me. Accipe filium glomeris micam
 tis et liga et noda firmiter in pollice tue manus dextere: quod illum ducis in laborantes inferorum pe
 nas. Hoc dicto precessit me velociter ardentibus pice et sulphure. plumbo et cera et adipe. Ibi inueni potius
 fices patris mei et annulorum meorum. Quos cum pauens interrogare cur tam grauiam paterent tormen
 ta. Responderunt. fuimus episcopi patris tui et annulorum tuorum. et dum debuimus illos et populum illorum
 de pace et concordia admonere: seminatum discordias et fuimus incendiosos malorum. ideo nunc incen
 dium in istis tartareis supplicijs patimur: et nos et alij homicidiorum et rapinarum amatores. Huc et tui
 episcopi et satellites venient qui similiter amant nunc facere. Et dum hec tremebundus auscultare. ecce nigerrimi
 demones aduolantes cum vinctis igneis volebant apprehendere filium glomeris quem in manu tenebam
 et ad se trahere. Sed reuerberantibus radijs illius glomeris non valebat illum attingere. deinde post ter
 gum meum curretes. voluerunt me aduncare. et in ipsos puteos sulphureos precipitare. sed ductor meus qui
 portabat glomerem. iactauit super scapulas meas filium glomeris. et duplicauit illum. et traxit me post se fortiter.
 Sicque ascendimus super montes igneos altissimos. de quibus oriebant paludes et flumina feruentia et
 omnia metallorum genera bullientia. ubi repperi innumeras animas hominum et principum patris mei et fratrum meorum.
 precipitatas alias usque ad capillos. alias usque ad mentum. alias usque ad umbilicum. et clamauerunt ad me
 eum gulando. Dum viximus amauimus tecum et cum patre tuo et cum fratribus tuis et cum amicis tuis facere po
 lia et homicidia et rapinas pro cupiditate terrena. ideo inter ista bullientia flumina et metallorum diuer
 sa genera torquemur. Et cum ad hec timidus accederet: audiui retro me animas clamare. Potentes po
 tenter tormenta patientes. Et resperi et vidi super ripas fluminis bullientis fornaces piceas et sulphu
 reas plenas magnis draconibus et scorpionibus et serpentibus diuersi generis. ubi et vidi aliquos patris mei
 principes et fratrum meorum. et annulorum meorum. dicentes mihi. Heu nobis karole. vides quod grauiam
 habemus tormenta propter nostram malitiam et superbiam et mala consilia que regibus nostris et illis fecimus pro
 pter cupiditatem. Tunc dolendo cōgemiscere. accurrerunt ad me dracones: apertis faucibus plenis
 igne sulphure et pice volentes me inglutire. At ductor meus triplicauit super me filium. a cuius radijs cla
 ritatis superata sunt ora eorum ignea. et perxit me validius. et descendimus in vnam vallē que erat ex vna parte
 tenebrosa et ardens velut clibanus ignis. Ex altera vero parte tam amenissima et splendidissima ut mul
 ta ratione dicere valeat. Verum me contra tenebrosam et flammam partem: vidi quos ibi aliquos reges

De meo genere in magnis supplicijs. Et tunc nimis angustia? putavi me statim in illis supplicijs de
 mergendū a gyganibz nigerimis q̄ ipam vallē cōflam mabāt generibz igniū. ⁊ valde tremens: glo
 meris filo illumināte oculos meos: vidi e latere vallis paulisp̄ albescere fumū ibiqz duos fontes flue
 re. vn⁹ erat n̄mū calidus: alter p̄o clarus ⁊ tepidus ⁊ erat ibi duo dolia. Tūqz illuc trem filo glome
 ris regēte gressus meos: intēsus sup vnū doliū vbi erat feruens aqua. vidi ibi patrē meū Ludouicū
 stare vsqz ad femora. Et dū essem nimis dolore aggrauatus: ⁊ angore pcussus dixit. Dñe meus ka
 role noli timere. Scio qz reuertet̄ rursus spūs tu⁹ ad corp⁹ tuū. ⁊ pmisit te de huc venire vt videres
 ppter q̄ peccata ego ⁊ oēs quos vidisti talia toleram⁹ supplicia. vno em̄ die sum in isto seruientis doliū
 balneo: ⁊ altero die trāsmittor in alio isto suauissimo aque doliū. ⁊ hoc fit precibz sc̄i Petri atqz Re
 migij. cui⁹ patrocinijs hacten⁹ genus nostrū regale regnauit. Et si mihi subueneris cito: tu et mei
 epi ⁊ abbates ⁊ oīs ordo ecclesiasticus. missis ⁊ oblationibz ⁊ oñonibus ⁊ psalmodijs. vigilijs ⁊ ele
 mosynis: velocit̄ liberabor de isto aque bullientis doliū. Nam frater me⁹ Lotharius ⁊ eius filius
 Ludouicus: sancti Petri sanctiqz remigij pcibus iā exempti sunt de istis penis: ⁊ iā ducti in padis
 si gaudiū. Dixitqz ad me Karole respice sinistro: sum. resperi ⁊ vidi duo dolia bullientia altissima.
 Ista inqz tibi sunt pparata: nisi te emēdaueris ⁊ penitentiā egeris de tuis nephandis delictis. Tūc
 cepi grauit̄ horrere. Lernēs aut̄ ductor meus in rāto pauore. dixit ad me. seque me ad dexterā lucis
 lenissime vallis padis. Et cū graderemur cōtemplar⁹ sum in ingenti claritate federe cū glōsis regi
 bus lothariū auunculū meū sup lapidē thopazū mire magnitudinis: coronatū diadematē p̄cioso. et
 supra eū filiū eius ludouicū siliiter coronatū. Videnqz me: comiter accersuit blāda voce dicens. Ka
 role successor me⁹: nūc tertius in impio romanoz. veni ad me. Scio qz per penalē locū venisti vbi
 est pater tu⁹ frater meus in terminis sibi destinatis positus. sed p̄ misericordiam dei citissime de illis penis
 liberabit̄. sicuti ⁊ nos liberati sum⁹ meritis sc̄i Petri ⁊ pcibus sancti Remigij. cui⁹ de magnū apo
 stolatū dedit sup reges ⁊ sup gentes francoz. Qui nisi quisquilijs ppaginis nre suffragatus fuerit:
 iā desinet genealogia nra regnare ⁊ imperare. vnde scio qm̄ tollet citius potestas imperij de manu
 tua. ⁊ postea paruissimo viues tpe. Tūc cōuersus cōtra me Ludouicus ei⁹ filius dixit mihi. Impe
 riū qd̄ hactenus tenuisti iure hereditario: debz suscipe ludouicus fili⁹ filie mee. Et hoc dicto risum
 est mihi affore in p̄sentiarū ludouicū infantulū. Tūc intuens eū lotharius dixit mihi. talia videtur
 esse infans q̄lis ille puer fuit quē statuit dñs in medio discipuloz ⁊ dixit. Talis em̄ est regnū celoz.
 Tu p̄o redde illi potestate imperij: per filiū glomeris qd̄ in manu tenes. Disnodans q̄ filiū de polli
 ce dextre mee donabā illi monarchiā omnē imperij per filiū glomeris. statimqz ipm̄ glom⁹ fulgidus
 sicut in bar solis coadunatū est totū in manu eius. Sicqz post hoc factum mirabile reuersus est spi
 ritus meus in corpus meū valde festus ⁊ conterritus.

Prima huius operis pars finit.

In secundā peregrinationē ab Hierusalem per soli
 tudinem in montē Synai ad sanctam katherinā pre
 fatio commendaticia incipit feliciter.

Quicquid veteris testamenti sacras legit hy
 storias ⁊ pentateucū p̄sertim atqz Josue volumē crebro reuoluit. hand pote
 rit ignorare neqz ammirari satis. magnificentia glorie sanctitatis dei. et mirabi
 lia opa eius. virtutē quoqz terribiliū suozū. memoriā deniqz abūndantie suan
 tatis eius. q̄bus omnibz deus ip̄e cūcipotens desertū illud inuiū ⁊ vastam solē
 tudinē. in q̄ erat serpens statu adurens. Dipsas ⁊ Scorpio: atqz plurima mort
 imago. illustrauit. magnificauitqz. dñi filios israel in terrā quā iurauerat patri
 bus corū Abrahā Isaac ⁊ Jacob. p̄ longissimos vie circūitus introduxit. in mansionibz quadras
 ginta duabz. p̄cedens eos in colūna ignis p̄ noctē. ⁊ in colūna nubis p̄ diem. panem qz de celo pre
 stans eis omne delectamentū ⁊ omne sapore suauitatis in se habentē. Plā ⁊ petrā pcussit in deserto
 Syna. ⁊ fluxerūt aque in abūdantia. ita vt homines biberēt ⁊ iumenta. Pars em̄ dñi populus ei⁹.

Jacobi f. n. culus hereditas eius. Inuenit eum in terra deserta in loco horrois et vaste solitudinis.
 Circūduxit eū et docuit et custodiuit q̄si pupillā oculi sui. Sicut aq̄la puocās ad volandū; pullos
 suos. et sup̄ eos volitās. Expādit alas suas et assumpsit eū atq; portauit in humeris suis. Huiusce-
 modi sup̄ rebo late satis sacre pagine loquunt. Que etiā luce clarius ostendūt quāta mons ipse Sy-
 na p̄fulget dignitate et gl̄ia ob multiplicaria dei magnalia in eo: et circa illū exhibita. quāta deniq; sa-
 cra pandat mysteria: quāta archana p̄ferat. Siquidē Syna mons est in Arabia. cui⁹ pars q̄dam
 est orbe: in terra Hadian cōstituit⁹. Mons p̄fecto p̄clar⁹ et excelsus valde in regiōib⁹ illis: pascuo-
 sus et optimaz ferax herbarū. Fuitq; abolim opinio populorū ac fama p̄uicta (et quidē haud in-
 ania) deū habitare in eo. Lutus rei gr̄a et si mons ipse ad pascua esset egregi⁹: nemo t̄m in eo pecora
 pascere p̄sumebat: nemo ei audebat appropinquare. Moyses p̄o cū ad interiora eius gregē minas-
 set audētius: celebrē illud vidit prodigiū: ignē sc̄z ingentē rubū cōburentē: virorem tamē eius v̄l flo-
 rem depascētē minime: neq; deuastantē incēdio vllatenus ramos illius: quanq̄ flāma vorax et ve-
 hemēs nimis esset. De quo igne dñs mox ad moysen p̄perantē vt videret visionē hanc magnā: aie-
 bat. Ne appropies inq̄t huc: solue calciamentū de pedib⁹ tuis. locus enī in q̄ stas terra sancta est et c.
 Quo certe diuino testimonio mons ille satis sup̄q; reddīt cōmendatus. P̄o inde nō tā ob sui magni-
 tudinē atq; altitudinē scopulorūq; p̄eritatē Syna mons sc̄is homib⁹ inaccessibilis reddebāt: q̄
 ob cōmunē omnium de eo estimationē q̄ locus dei esset: rū terribilis: t̄m venerabilis valde. Lūius vt
 paulo ampli⁹ innotescat maxima excellentia: subiecta sacris ex codicib⁹ annotare opeprecū duxi. q̄
 ea quā habem⁹ in manib⁹ p̄fecto: ab ipso tanq̄ termino ad quē laudabilior ostēdat: atq; plures ei⁹
 trahant in amorē. Docet i p̄mis Exod⁹ q̄ mēse tertio egrediēdis de egypto filiū isrl̄ i solitudinē hāc
 Synai venerūt: et ibi multo cōsedentes rēpore de moralib⁹/ceremonialib⁹/iudicialib⁹ p̄ceptis: fue-
 re regib⁹. Nā p̄fecti de Raphydim et pueniētes vsq; Syna ibi castrametati sunt: ibi tentoria fi-
 xere et regione mōtis. Ibi moyses p̄mū vocatus a deo de mōte in mādatis accepit vt hec filiis israel
 annūciaret. Tūc inq̄t ipsi vidistis q̄ fecerim egyptiis: quō portauerim vos sup̄ alas aq̄larū et assum-
 pserim vos mibi. Si q̄ audieritis vocē meā et custodieritis pactū meū: eritis mibi in piculū de cun-
 ctis populis. Bea est enī ois terra et vos eritis mibi regnū sacerdotale et gens sancta. Et deinceps
 vade inq̄t ad populū et sanctifica illos hodie et cras: lauētiq; vestimēta sua et sint parati in diē ter-
 tiū. Die enī tertio descendit dñs corā omni plebe sup̄ montē Synai. Constituitq; terminos populū
 p̄ circuitū et dices Cavete ne ascēdatis in montē nec tangatis fines illi⁹. Ois enī qui tetigerit mō-
 tem moriet⁹. manus nō tangent eū sed lapidib⁹ opprime⁹: aut cōfodiet iaculis. Siue iumentū fuerit
 siue homo nō viuet. Ad iussū igit dñi sanctificato populo tertius iā sup̄auerat diēs et mane incla-
 ruerat: et ecce reperit audiri tonitrua: ac micare fulgura: et nubes densissima operire montē. clangorū
 q; buccine vehemētius p̄strepbat. et timuit populus q̄ erat in castris. Tūq; eduxisset eos moyses
 in occursum dei de loco castrorū: steterūt ad radices mōtis. Totus autē mons Syna fumabat: eo q̄
 descendisset dñs sup̄ eum in igne et ascenderet fumus ex eo quasi de fornace. Eratq; mons ois terri-
 bilis: et sonitus buccine paulatim crescebat in maius et prolixius tendebat. Moyses loquebat⁹ et do-
 minus respōdebāt. Descendit dñs sup̄ montē Synai in ipso montis vertice et vocauit moysen in
 cacumē ei⁹ tradens ei decalogū/legemq; et mādāta populo explanāda. Interea cūctus populus vi-
 debat voces et lāpades: et sonitū buccine montēq; fumantē. et p̄teriti ac pauore cōcussi steterūt. p̄-
 cul. venit andē moyses et narravit plebi omia verba dñi atq; iudicia. Respōditq; cūctus populus
 vna voce Omia verba dñi que locutus est faciemus et erim⁹ obedientes. Iterū ascenderūt Moy-
 ses et Aaron Hadab et Abiu. et septuaginta de seniorib⁹ israel. et viderūt deum israel. et sub pedibus
 eius quasi opus lapidis saphiri. et quasi celū cum serenū est. Viderūt deū et comederūt ac biberunt
 Rursus autē dñs ad moysen. Ascende ad me in montē et esto ibi: daboq; tibi duas tabulas lapideas
 et legem ac mādāta que scripsi vt doceas filios israel. Tūq; ascendisset moyses operuit nubes mō-
 tem. et habitauit gloria dei sup̄ synai regens illū nube sex diebus Septimo autē die vocauit eum de
 medio caliginis. Erat autē species glorie domini quasi ignis ardens sup̄ verticē montis in cōspectu
 filiorū isrl̄. Ingressusq; moyses mediū nebule ascendit in montē. et fuit ibi. xl. dieb⁹ et xl. noctib⁹.

Quo in tēpore videns populus q̄ morā faceret descendēdi de monte moyses cōgregatus aduer-
 sus aaron ait. Surge fac nobis deos q̄ nos p̄cedant. Moyses enī huic viro qui nos eduxit de ter-
 ra egypti ignoramus quid acciderit. Igit̄ Aaron acceptis in auribus aureis a populo fecit ope fu-
 sorio. ritulū conflatilē quem adorātes atq; immolātes ei hostias dixerunt. Isti sunt dñi tui israel qui
 te eduxerūt de terra egypti. P̄o quo reatu p̄cussit dñs populū cecis ex eis milibus hominū nō pau-
 cis. Ex quibus oibus et his similibus liquido patet (vt in summa dicat. naz plurima breuitatis
 gratia p̄terire necesse est. tamen si memoratu digna) q̄ p̄te q̄recte mons ille mons diuine habitatio:

nis appellat et angelice frequentationis. mons lumis et inflammationis. mons nubes et caliginis. mons
pluvie et rosis. mons pascue et refectiois. mons sapientie et eruditionis. quia de illo monte dominus et
populus instruebat et ei legem conferebat. mons misericordie et promissionis quia inde bona inaudita
ta populo promittebat. mons iusticie et communicationis. qui timores insipientibus inferebat. Unus mons
fuit fulguris et horuscationis. mons tube et clangoris. mons amicicie et confederationis. quia mediante
lege populus ibidem sibi sempiterno federe uniebat. mons iudicie et puritatis. mons leticie et iocundi
tatis. quia nulli ad illum montem accedere poterunt nisi qui mente et corpore mundi erant. illi etiam qui mundi
erant coram domino cum leticia comederant et bibeant. mons clementie et pietatis siue propiciationis. mons
sacrificii et orationis. nam ibi domino immolabatur ac precibus moysi et supplicationibus dei sibi placatus
et propicius audiebat. Et reliqua id genus multa. que si omnia ordine et numero suo evolvere. non mo-
do ante diem clauso conponeret vespere olimpo. Sed et dies et anni me deficeret et plurima carta.

Quod reliquum est (tamen si supiora excellencia sint et maxima preferentia dignitate) non minime laude
prestat. Quinimmo preclarum reddit montem illum et famosum perque celebre. quod videlicet dicitur et inclite vir-
ginis et martyris katherine sacros cineres et venerabile corpusculum per trecentos ferme annos suo ha-
buit in vertice locata. membraque virginea in co manibus angelicis reposita. in monumento ab eisdem mira-
biliter facto intra quod diu et diu deuotissimas christi excubias celebrare. Hodie tamen in monasterio quod
in eiusdem montis pede situm est insigni. in sacrophago conservatur. Alme eiusdem virginis et martyris quis
quis deuotus amator fuerit et cultor. iter illud quamque graue et laboriosum facile estimabit per amore
supabitque. Eam pro qua non amaret quam Iesus eternus amor dilexit plurimum. eamque adamauit. et exopta-
uit a iuuentute sua sponsam sibi assumere. et amator factus est forme illius. Eius nobilis et pulchre atque pri-
detissime virginis katherine claram originem. antiquam familiam. alci sanguis decus que facta fuit. vixit
cui rex carne pater. reginaque mater erat. atque externa fortune corporisque bona que ille semper contempsit. et
hoc in loco obmittit transeamus silentio. hac possimum ratione quod iuxta gentilis poetę sententiam. Pro celus
nec clarum nomen auro. sed probitas magni ingenii facit. Quis eius crimina vite sanctitate. quis
admirabile cum christo eius a teneris annis desponsationem. Quis inaudita sapientiam ab hoc femineo
genere ut in plurimum alienam sufficienter describere poterit. Constat equidem neminem fugit quod inter cum-
cta laudabilior mulierum prenomina sapientia prestat. quod fallax gratia et vana est pulchritudo. sed mulieris
mens dei ipsa laudabit. Timor autem domini initium sapientie. Et quamque hac in re plures in hystorijs cla-
re reperiant mulieres. katherina tamen supgreditur vniuersas. ob id profecto pre cunctis et veneranda et
amanda. Vult quidem sapientie studiis incubuere. multe celebres fuisse in ea. sed nulla katherine no-
stre comparat ne dixerim equat. Nec filie Tyri et Dionisie mater Tanaquil. Calpurnia. Liche-
rea. Thuburtina. aut relique Sybille quare est ampla laus in hystorijs. nec Elbia sapio que ipse home-
ri in poetria claruit. a qua et saphicu carmine nomen accepit. nec Centona que ex virginis maronis pre-
bus ceterum vitam christi passionem et resurrectionem que luculenter. nec Aurelia que et androgenes dicendi ar-
tis peritissima. que se accusata egregie defendit. nec Baya fromea lucij vixit oratore et arte crudita. que
patrocinio fuit in periculis. nec Augeria medicine doctissima quam romani plurimum venerant. Ta-
cco de reliquis videlicet Iside. que colere agros prima edocuit. et lini filaturam et texturam inuenit. litterasque in
egypto prima ipsa excogitauit. quamque nympham carmenis nicostrata nuncupata Ionijs regis archadie fi-
lia secuta litteras ipsas latine tradidit. et copulam earum ad inuicem adinuenit. Minerva lanificium et tex-
turam eius excogitauit. Ite numeros cyfras et figuras algarismi eadem ipsa adinuenit. que et olei vsum res-
perit. curruumque rerum militarium doctrinam fuit. Poema foror Thubal artificia reliqua dedit. Ceres dea
terre terram colere seminare et metere docuit. Irenes eratini pictoris filia ipsam in illa arte exuperavit.
Marcia pharaonis lapicidas et pictores omnes excessit. et Sopolim et Dionisium qui in ea arte prestant.
cuius quidem marcie adhuc sculpte et pictę imagines miro ingenio inueniunt. katherina oibus pre-
eminer. omnes sapientia antecellit. omnes scientia vincit et exuperat. quam ipsa non tam litterarum acquirere stu-
dio et ingenio. quam desuper infusam accepit. habuitque (quod perrari est) gratissima eloquentia exornata.
qua etiam tales tantosque mundi huius eruditissimos viros. disputando confutandos. non modo deuicit et con-
futauit. sed et in stupore adduxit et extraxit. atque in fide viamque veram reduxit. Quos etiam ubi igni quod
adiudicatos iniecitosque sed nec pilis aut vestibus lesos. iniustus vero corporibus. ad supera transmisit. ipsa
post plurima supplicia gaudenter tolerata. ad decollandum tandem est ducta. ubi ad celum tendens oculi
los collum submitit gladio. oransque dat gloriam deo. Expecto inquit per te gladium Iesu rex bone. Tu
meum colloca in paradysum spiritum et fac misericordiam meam agentibus memoriam. Oratione finita vox
de celis insonuit dicēs. Veni electa mea intra thalamum sponsi tui. qui postulas impetrasti. que te laudant
salui fient. Ita percussa gladio dat lac pro sanguine collo. quam manus angelica mox sepeliuit vertice
sua. Membrisque virginis olei sunt unda salubris. O vere virgo et martyr veneranda. O vere pater

nū gemma pfulgida. O ueresponsa regis regū gl'iosa. O uere uiua christi hostia q̄ sua uenerantibz
patrocina impetrata haud denegat suffragia. Et in qua memoria sacra q̄ fauilla z si nulla alia es-
sent q̄ monte Syna et ornaret illustrarentq̄. haud iniuria deuotos illac pegrinos suisq̄ amantes p-
trahere posset. Sed iā ad alia mihi pperant hec q̄ incognita sint nemini censui p̄mittenda.

Et p̄o monte illo sacro plu strato q̄ erat iocundū sciri. uisq̄ ppulebrū. in reditu famosum illum
balsami ortū in Bathera. ortū in qua cōclusum. fonteq̄ marie. fontē scz signatū. Vñ dictus ortus z
nulla alia ex aq̄ irrigat introire z p̄picere. z inibi. tū fructus eius delectabiles. tū suauissimū odorez
de gustare. Uenire posthac in Babyoniam egypti atq̄ Chayrū urbem sarracenoꝝ p̄stanti. imā/
maximā. populosissimā. bonisq̄ oibus z opibus mūdi hui⁹ refertissimā. ubi z eozū potētissimus re-
fideret Soldanus. Ware itē rubrū accedere. inq̄ eo baptisari exēplo veteri. illo p̄cipue in loco quē
filiū israel sicco p̄transire pede. Demū paradiso nobilissimo z secūdisimo illo Hilo siue Sion flu-
uis q̄ totam inebriat in fluitq̄ egyptū z germiare eā facit reddiq̄ q̄ fertile p̄transito. tandē in anti-
quissimā olimq̄ clarissimā descendere ciuitatē Alexandrinā vñ nauigio iterū uenit uenetiis. z po-
stremo in suā se q̄sq̄ recipiat pegrin⁹ patrii z edē. magnifice grās agēs deo z p̄gini sacratissime Ka-
therine. q̄ tali z tāto dign⁹ habit⁹ fuerit dono. post uisitata. s. loca illa multo sudore p̄ uarios casus.
p̄ tot discrimina rerū. reuocare aīn mētiq̄ mittere timorē. For san z hec em olim meminisse inuabit.

Alterq̄ p̄ntem pegrinationē aggrediar describendā. haud ab re duci p̄mittendā formā
cōtract⁹ habiti cū dñs de Hierusalē. sup salua guarda nob p̄standa. saluos cōductu vsq̄
ad sanctā katherinā. z inde reductu vsq̄ Chayrū. Eiusmodi aut cōtract⁹ fieri debet q̄
totius ante scz recessum patroni z cōperegrinoꝝ. p̄ntibz ip̄o patrono z patre Guardiano
monasterij mōtis Syon. eo q̄ post patroni recessum z cōtractū. pagani remanētes pegrinos. p̄ vo-
to z libitu suo circūueniētes angariarēt in pecunia exoluēda. Igit cōuenientes cū prefecto seu locū
tenente Soldani in Hierusalē. qui tūc tempis exstens. Haydon vocabat⁹ z maiori Calino. id est
magistro hospitalis peregrinoꝝ. qui z miles. cui nomē Sababhtanco. sub die. xviij. Julij. calem
cum eis iniunimus contractum.

Item in p̄mis saluū nobis pollicebat⁹ prestare conductū ab Hierusalē vsq̄ ad sanctā katherinā.
z inde denuo vsq̄ Chayrum. qd̄q̄ ipse propria in persona z suis expensis ac sumptibus nos uellet
comitari ab Hierusalē vsq̄ Bazeram.

Item q̄ de omnibz theloneis siue vectigalibus z exactionibz prestandis ab Hierusalē per viā illā
vsq̄ Bazeram. ipse pro nobis de suis satisfaceret sumptibz z pecunijs. Alioquin in eiusmodi soluē-
dis peregrini a paganis ualde granarent.

Item q̄ unicuiq̄ pegrinoꝝ pro equitatu asinus disponeret cū ductoꝝ eozundē qui scz ductores
mueret ab ip̄is appellati sibi ip̄is z asinis suis ab Hierusalē vsq̄ ad sanctā katherinā. z inde denuo
vsq̄ Chayrum de oibus necessarijs victualibus scz z pabulis. z alijs huiusmodi prouideret nisi
forte sponte propria. peregrini eis quidpiam ministrarent.

Item q̄ oēs res n̄as puta bestimēta z cibaria suis expensis deferri faceret ab Hierusalē vsq̄ sepe
dictā ciuitatē Bazeram excepto solo uino. qd̄ ipsi nos nostris sumptibz nobiscū ducebamus.

Item q̄ de camelis in p̄fata ciuitate nobis prouideret suis in expensis qui omēs res nostras porta-
rēt vsq̄ ad sanctā katherinā. z inde denuo vsq̄ Chayrum. Melius em ualent cameli ad onera por-
tanda p̄ loca illa deserta q̄ asini. vtpote iumenta robustiora z laboribus aptiora q̄ asini.

Item q̄ nobis vñ de suis familiaribz deputare q̄ nos loco sui comitaret a Bazera vsq̄ ad sanctā
katherinā. z inde vsq̄ Chayrum. qui sic deputatus minor calinus cognominat⁹. cui nos per viā il-
lam de victualibus prouiderem⁹. iuxta condignū z fm merita eius.

Item q̄ cuilibet pegrinoꝝ vitem vñ disponeret pro aqua deuchenda per desertū. Nam ad plu-
res sepe dies nūq̄ aqua in viā illa reperitur.

Item q̄ papilionē nobis siue parū tentorium disponeret. quod per stationes singulas ubi libere
contractum solis figere in locis desertis possemus.

Item q̄ q̄libet n̄m ip̄i p̄fecto siue trutzelmano p̄dicto p̄ saluo cōductu theloneis z oibz atq̄ singu-
lis sup memorat⁹. xxiij. p̄solueret ducatos. mediā qd̄dē partē eiusdē summe in Hierlm dans. reliquā
p̄o i gazera postq̄ ibi de camel⁹ z alijs sup tact⁹ nob p̄uidisset iuxta p̄dictū z iuxta tenorē p̄uētiōis rē
Itē tot⁹ ille cōtract⁹ in scriptis redactus sigillis dñi de Hierusalē z maioris calini in cācellaria fuit si-
gnatus z munitus. z tamen vt fieri solet a paganis illis male seruatus. Expoluim⁹ aut pro littera
sic sigillata duos ducatos.

Id etiā diligent est aduertendū q̄ pegrini q̄ ad sanctā uolūt katherinā p̄ficisci. si absq̄ alioz cōtra-
ctū suoz offensa q̄ redire z repariare decreuerint fieri pōt. nō debēt eis cominuā p̄stare ab Hieru-

salē vsqz Joppen sine Japha: sic aliqui pegrini facere cōsueverunt. cōfratres suos vsqz ad galeas de
 nuo ex amore cōducēdo. Qd̄ idcirco dissuadet ne fiat. qz cū pegrini multis sepe afficiant iniurijs z
 molestijs a paganis. cōtingit nōnunqz q ipsi se vlcisci z vindicare qrentes vbi possunt. anteqz in ga
 leas reuertant insultū aliquē faciūt paganos inuadēdo z quādoqz vulnerādo zē. et ita cursim gale
 as intrādo zē. Lūius rei gratia ipsi infideles se vlciscunt in peregrinos remanētes. quādoqz etiam
 eos interficiendo. Unde cōsultus videt q remanētes peregrini rogatos faciāt recedentes quaten⁹
 ppter deum z eorū salutē patiennā seruēt. z nūqz vlcione sumant de paganis. ne dum ipsi recedentes
 euaserint. remanētes periclitent⁹ vt se penumero compertū est factum fuisse.

Dieigit. xxiij. Julij q̄ erat festū scē marie magdalene cōperegri fratres nri Hierosolymā
 exeūtes ad galeas reuertebant q̄ in portu Joppensi eorū reditū expectabāt. Nos vō videli
 cet decē z octo ex oī illa multitudine. deuotōe z desiderio affecti sanctā visitādi katherinā
 in mōte Synai. aliqz loca plustrandi. remāsimus Hierosolymis. xxxiiij. dieb⁹ vehemēti
 zē dieb⁹ intermedijs crebro z sepe nūero sancta visitauim⁹ loca in Hierusalē z circumquaqz.
 Sunt autē nomia eorū qui remanserūt z ad sanctā katherinā simul perreperūt ista. Que vtiā
 atqz vtiā sunt scripta in libro vite.

Dñs Johannes Comes de Solms dñs in Wyntzenberg. omnib⁹ quidē erate iunior. sed ante nō
 minimus. z nobilitate nulli aliorū secundus. immo omnib⁹ preclarior priorqz.

Dominus Bernardus de Breidenbach tūc quidē Camerarius nūc vō etiam Decanus sacre me
 tropolita. ecclesie Moguntinē. huius operis auctor principalis.

Dominus philippus de Bicken miles.

Cum his erat inter ceteros eorū familiares pictor ille artificiosus z subtilis Erhardus Rexich de
 Traiceto inferiori qui oīa loca in hoc opere depicta docta manu effigauit.

Dominus Maximinus cognomento sinasimus de Roppelstein z dñs in Doineck.

Dominus venerandus de merna we baro.

Dominus Caspar de bulach miles.

Dominus Georgius marz miles.

Dominus Nicolaus dictus maior in kurt miles. Cum quibus pter alios eis seruientes. erant etiā
 duo fratres minores Paulus z Thomas multarū linguarū periti.

Dominus Henricus de schawenberg miles.

Dominus Caspar de Sienli miles.

Dominus Sigismundus de marzbach miles.

Dominus Petrus velsch miles.

Dominus Johannes lazinus archidiaconus z canonicus ecclesie transiluanensis in vngaria.

Pater Felix fabi de ordine predicatorū. sacre pagine lector Ulmenis z predicator egregius. q̄ etiā
 antea in sancta fuit terra: multa expectus.

Die itaqz. xxiij. Augusti. q̄ erat festū scē Bartholomei apli rebus oib⁹ p desertū nob̄ necess
 sarijs disposit⁹: hora vespaz sanctā ciuitatē Hierosolymā. z cūctā ferentes suppellectilē no
 strā in asinis: in Bethleē post solis puenim⁹ occasum. In quātis autē fuerimus angustijs
 inē viam istā parū faciendū ppter insidias paganorū z labore habitū cū vino qd̄ nos du
 cebam⁹: silere malo qz recitare. bono respectu. Sansim⁹ autē biduo in Bethleē z oīa sancta visitau
 im⁹ loca: de quibus supra mentio est facta.

Die autē illucscēte. xxvij. Augusti exeūtes de bethleē inclināta iā die in veterē venim⁹ ciuitatē ebzon
 vbi etiā scē accessim⁹ loca: speluncā scz duplicē z agrū damascenū: z reliqz supra memorata. p̄fer
 tim autē monasteriū scē Georgij qd̄ greci monachi inhabitāt intrauim⁹. in q̄ z cathena ē eiusdē mar
 tyris almi: hñs anulos. xxxij. quā sarraceni multū venerant at circūponūt collis eorū q̄ a demonijs
 verant z frenetic⁹ q̄ ex ei⁹ cōtactu statim liberant. quā z nos nris apposuim⁹ collis exēplo sarraceno
 rū. puocati: q̄ inidē aū nos faciebāt. Illic ppe vestigia equi scē ipsius Georgij manifeste z clare adhuc
 vident terre impressa vbi quondā equitauit. de qua terra paululū asporauimus nobiscū.

In crastino vō id est. xxvij. Augusti mane ante lucē egressi tota ambulauim⁹ die vsqz post solis oc
 casum vsqz ad locū quendā vbi inuēta solitaria z grādi quā dā domo nocte eadē māsim⁹ in illa. Ibi
 terminant mōtina z incipit planicies fructifera sat̄ amena. Faciēdo iter illud trāsim⁹ secus qdā
 castellū qd̄ ad scē Samuelē nūcupat. Inde ad sinistrā est oppidū scē Abzabe dictū. vbi z hospis
 tale quoddā est insigne sub p̄tōe sarracenorū. ex q̄ oibus aduētantib⁹ z elemosinā petentib⁹ quarū
 cūqz etiā nationū vel sectaz hoib⁹ panis p̄bet z oleū cū aliqz pulmētario zē. Ibi p singulos dies mil

*E. asphana scē
 Georgij*

*Asphana scē
 Samuelis*

le ducenti panes coquuntur qui pauperibus erogant. Expense autē que per annū in huiusmodi elemo-
synas ibidē sunt ad .xxiij. milia ducatorū cōmuniter ascendunt.

Die altera id est .xxv. Augusti fuit decollandis sancti Johānis. mane surgētes p̄ficiscēbamur in
Bazera ciuitatē et venim⁹ ad eaz paulopost meridiē: nec in intrauim⁹ donec ad uel perasceret: cōsilio
ipius trutzelmāni acquiescentes. q̄ id nob̄ dissuasit ne forte dñs eiusdē ciuitat⁹ rina nobis surripet vt
sepe antea fecit pegrinis. Inter pagenduz illa die ad multas venim⁹ cisternas ex q̄b⁹ magno cū la-
bore sarraceni haurias aq̄s porrigūt pegrinis ppter deū. Iuxta hāc ciuitatē Bazera in ingressu sicul
neā quandā vidim⁹ mire magnitudinis: p̄sertim in latū. q̄ septies i anno pducit ficus: et dicunt ficus
pharaonis. Itaq̄ cū sol occidisset ingressi sum⁹ ciuitatem cū sarcinulis nr̄is: et cū magna difficultate
domū inuenim⁹ in q̄ manere optine possem⁹. Dom⁹ em̄ cōsucta pegrinorū fuit nimis angusta pro
tāta hoim⁹ et bestiarū multitudinē capienda. Tandē in curiā quandā sordidā et plenaz laterib⁹ ex luto
cōfectis detrusi: nocte illa et seq̄nab⁹ oib⁹s dormiuit⁹ sub diuo in terra. Ibiq̄ mansim⁹. .xij. diebus
tedio maximo: egreditur inibusq̄ granib⁹ affecti: q̄a malus aer est ibi. fallacijs q̄z dolis atq̄ fraudib⁹
a Calino nr̄o et alijs infidelib⁹ multiplicari suim⁹ circūuerti et rerari. de q̄bus lōgū ē scribere p̄ sin-
gula. Et autē Bazera ciuitas duplo maior et amplior in circūferētia q̄ hierosolyma: sed impar ei in
edificiorū structura. Et distat ad duo dūtaxat miliaria italica a mari. Eratq̄ q̄ndā metropolis p̄bi-
lūtinorū Baza dicta. de q̄ habet Iudicū. .xvi. q̄ Samson ibi ad mulierē ingressus quā adamauerat
cū id percubisset apud philistim: circūdederūt eū positis custodib⁹ et insidijs: vt exantē mane occi-
derēt. Sz samson nocte cōsurgēs media: apprehendit ambas fores porte cū postib⁹ suis et sera. im-
pulsitq̄ humeris portauit ad verticē mōtis q̄ respicit hebron. Postea idē delusus p̄ dalilā quā adama-
uit q̄ habitabat in valle sororib⁹: captus. et crucis sibi oculis duct⁹ fuit in hāc ciuitatez vbi cū philistei
vincitū cathenis et clausi in carcere molere fecerūt. Tandē adduct⁹ corā principib⁹ philistim et oī
frequētia vt luderet: inuocato deo suo: apprehendit ambas colūnas q̄bus dom⁹ oīs imminēbat in q̄
agebat cōmuniā p̄ ei⁹ captiōe. Alterā dextera alterā leua tenēs. et cōcussit eas adeo fortit⁹ q̄ dom⁹ ces-
cidit sup oēs principes et ceterā multitudinē q̄ ibi erat. Nā de tecto et solario circiter tria milia homi-
nū vtriusq̄ sexus spectabant ludentē samson Et ita multo plures interfecit moriens q̄ ante viuus
occiderat. Domus autē illa templū dagon erat: cuius adhuc hodie ibi cernunt⁹ ruine.

Die tandē .iij. septēbris extra ciuitatē secessimus in campū vbi cameli stabāt. .xxiij. nobis p̄ truz-
zelmannū dispositi. q̄ et nūc a nobis recedēs Hierosolymā repēdebat. calino minori in locū suū sub
rogato. qui deinceps nos duceret reduceretq̄ iuxta condicium.

Die vero. .x. septēbris de cāpo illo nos mouētes: p̄ planicies p̄cessimus. habētes mare magnuz
ad dexterā: et terrā sanctā ad sinistram. contra nos p̄o ad plagā meridionalē desertū magnū et vastum
solitudinē in quā conabamur. Perueniētes autē iuxta quandā villulā Lebhem dictā: ad vnā milia
re de Bazera. ibi nocte mansim⁹ illa ppter infirmos nostros: q̄ lento gradu incedebant ficit⁹ tento-
rijs discurrem⁹ per regionē ad colligenduz paucula ligna. Neq̄ em̄ sunt illis in locis nisi arbuscule
aride: quas radicibus euellētes cōportauimus in fomentū ignis pro coctione rē. Est quidez in loco
illo puteus magn⁹ et altus: sed aquis vacuus. de quo dicunt beatā virgine cum puero Iesu et Jos-
seph dum in egyptum fugerent aquas hausisse et ibi p̄noctasse.

Inde mane crastino id est .xi. septēbris surgētes trāsui⁹ p̄ zabulosam planiciē adeo spaciosā q̄
nō vidim⁹ eius finē nisi ab occidentē vbi mari magno cingebat. tandē in regionē q̄ndā venim⁹ q̄ lin-
gua arabica Lawatha appellat⁹: sz latina Lades. Ibi in cliuo cuiusdā arenosi mōticuli fixis tentos
rijs māsim⁹: dispsi iterū in regionē p̄ lignis colligēdis vt p̄us. et afferebat nob̄ aqua in vtrib⁹ a lōge:
q̄ nausē et abboiationi nob̄ q̄ refrigerio magis erat ppter aī corruptionē in vtrib⁹. Eadē nocte plu-
uiā parū habuim⁹: q̄ nū rarissima est in locis illis. Porro inter p̄cedendū terra magis ac magis de-
serta fieri et homib⁹ inhabitabilis incipiebat. Nā et ipsa eadē die in verū venim⁹ desertū: in q̄ nunq̄
habitauit hō: nec morat⁹ est filius hois. vbi terra nec arari potest nec feri. p̄ quā p̄grediendo nō vil-
lam nō ciuitatē non oppidū immo nec domū. aut tuguriū vidimus. nō agros nō vineas nō hor-
tos nō arbores nō nemora aut siluas: sed terrā solis ardozib⁹ adustā: sterile penitus et infructuo-
sā. torrentib⁹ collib⁹ et montib⁹ abūdantē: qui horrozis specē et mortis imaginē p̄deserūt. Uidi-
mus sepenūcro p̄ desertū quasi fumū maximū quē ab ignib⁹ ascendere putabam⁹: sed in dies expe-
riebamur hūc pulueris et arene tenuis et subtilis q̄ a vento mouebat esse elevationē. Nam et inde ple-
runq̄ monticuli fiunt: et vbi hodie via est plana: cras monte collecto ex arēna vi ventorū agitata:
mons est et locus inuius factus.

Ita p̄cedentim p̄ficiscēdo venim⁹ .xij. die septēbris in locū dictū Bayon. vbi in torrēte lato de so-
lo albisimo fixim⁹ papilioes. nec alia nob̄ erat q̄ nisi in vtrib⁹ corrupta. nec panes aliq̄ nisi pari

De firm q̄ septēbris

in auro p̄dunt

fructus p̄dunt

Bazera ciuitas

Samson q̄d fecerat

philistim

Long vbi vlt. p̄dunt

carit

vt. dicitur

inueniunt⁹ p̄dunt

p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

inueniunt⁹ p̄dunt

mates sine biscotib. nec ligna pro igne/nisi radices herbarum. et oia que de Bazera recentia tulimus
defecerant. Eodem sero arabes nostros vidimus sub cineribus coquere panes.

Rursus die. xij. septembris in torrente magnū incidim⁹ ab utroque latere montibus cinctū quē arabes
nominant wadalar: ubi colloquintidan in copia magna reperimus.

Sequenti die q̄ fuit. xiiij. septembris vastiorē solitudinē q̄ heri et nudius tertius intrauim⁹: ubi deinceps
nec boves nec bestias vidim⁹ aut aucos: nisi dūtaxat struthiones q̄ morant in deserto. venimusq̄ in al
tissima montana et sterilissima nō nisi limpidissimis et abruptissimis petris coagulata. in loco areno
so magare dicto tentoria figentes: mōtes p̄o pro sui singulari vastitate arabice gebelbelel nūcupant.

Porro die. xv. in desertum rigidissimū et frigidissimū contra morē orientalium regionū venientes:
mansimus in loco ubi gleba erat albissima et petra quasi creta. zabulum p̄o quasi calx postq̄ exiit
guitur. et vocat locus ille arabice mynscheue.

In crastino. id est die. xvj. septembris processimus p̄ regionē nimis et rigidā et latissimā q̄ contra oriē
tem finē nō habet quā eques transire nō potest in duobus mensibus venire (ut ferebat) ubi hominū sit ha
bitatio. nec tū illa inuenta finis est illi⁹ deserti. estimaturq̄ a nōnullis q̄ sit p̄o torride zone q̄ daret v̄s
q̄ ad paradisum terrestrem. die illa in extremitatibus eius ambulantes venim⁹ in alherock.

Die vero sequenti id est. xvij. septembris in mesinar ad radices montis eminentissimi quem nomi
nant caleb qui artificialiter videbatur factus.

Inde recedentes die. xvij. septembris p̄ambulata terra saluginis ubi ros mōtes valles/saxa et are
nae instar salis sunt. venimus in torrentē quē aquosum dicebant sed nō erat.

Die vero. xix. septembris in montana venim⁹ quibus alonge vidimus montē dei Dreb et Synai ad
leuā: ad dexterā vero mare rubrū. Nam distabant a nobis adhuc quattuor dies. Ibi facta collati
one descendim⁹ pedibus p̄pter p̄cipuas petras et saltus p̄cipites: viam valde periculosam: et mani
mus in loco qui dicit Ramathym p̄ diem vnā et noctem p̄pter infirmos: in cauernis suppendentis
bus petris latitantes. nec erat ibi aqua nec arbores aut virgulta.

In crastino. id est. xx. septembris diluculo surgentes montana asperissima ingrediebamur. ubi nihil
nisi arbores quedā valde spinose erāt: que tūc temporis florescentes locū optimo replebāt odore vnde
q̄si recreabamur. Dicūt quidā de illis spinis dūticam coronā p̄ctam fuisse. et ideo de illis assumpti
mus nobiscū. Porro mōtes illi et retrags p̄te vallis nō modo steriles erāt sed petrosi et scopulosi su
pra modū mictū coloris rubei et nigri. et videbant saxa in solis refulgētia quasi essent oleo iniuncta.

Ibi grandē bestia vidimus maiorē camelo: et asserbat calinus noster eā esse vnicornē. Ibi etiā pa
storē prosperim⁹ minantē gregē p̄ crepidinē mōtis qd̄ mirabile fuit in oculis nr̄is: eo q̄ diu hominē
nō vidissem⁹ aut bestia salte domesticā. Aduersperascente die māsimus in loco dicto scholie.

Porro hos inter labores et viarū difficillimarū discrimina hanc solā meritis haud dubiū beatissī
me p̄ginis et martyris Katherine habuimus cōsolationes q̄ stellā quandā ceteris fulgentiorē post
mediū noctis semp in plaga vidimus exurgere meridionali: quā stellā sancte Katherine appellat.
Hec supra montē Synai stans viam nobis ante diem demonstrabat. et quādocunq̄ ab ea declina
uimus viam nostrā plangari habuimus indubitatum.

Tandē die. xxj. septembris cōtra meridiē vallē quandā ingressi montē sc̄m Synai cūctis eminetio
re montibus in p̄tice montū vidim⁹ eleuatū. in cui⁹ aspectu gauisi fuim⁹ vltra modū. veruntū longe
adhuc a nob̄ aberat. neq̄ vllā p̄ticularē determinationē in eo cernere potuim⁹: s̄ dūtaxat molē ipsam
vidim⁹ sub obscurā. Porro cū sol iā ad occasum vergeret. venim⁹ in locū dictū ab alharock et est pla
nities magna: altis montibus vndiq̄ cincta. signant a p̄te meridionali. et ibi tentoria fixim⁹ et noctem
egim⁹ illā. Dicūt aut q̄ in illa planicie moyses custodiebat greges Jetro soceri sui. Et vidim⁹ in pe
tra canaturā in q̄ dicit ipse v̄r sc̄s sedisse frequentē et dormiuisse. De illo em̄ loco totā poterat pla
nitiē facile p̄spicere et creditū sibi gregē. Credendū est etiā q̄ dom⁹ et habitatio Jetro sacerdos mā
dian et templū idoli sui nō longe a campo illo distabat. Posuim⁹ aut tentoria nr̄a cōtra viā que ducit
inter altos mōtes p̄ vallē ad interiora p̄ quā moyses suos minabat greges ad montē Synai. p̄ quā et
nos trāsire in crastinū eramus.

Alterā die q̄ est. xxij. septembris valde mane surgētes ad interiora deserti p̄ficiscēbamur p̄ vallē abru
ptissimis petris clausam. et venim⁹ ad aliā planitiē arenosam de ruffa arena sicut et mōtes rubei erāt
in regione illa. Erat aut planities illa lata et vallis lōga attingēs radices sc̄m mōtis Synai. et in hac
vallē credunt filij isrl̄ habitasse et p̄ tribus et familias suas tabernacula fixisse illo tpe q̄ moyses cū dño
in mōte loquebat. Vidim⁹ etiā locū eminentē sup̄ petrā in modū cathedre p̄dicantis. In q̄ dñs moy
ses postmodū pmulgasse. Tū aut vallē illā ascenderem⁹ adhererūt nob̄ multi arabes nobiscū ad lo
cū ad quē festinauim⁹ p̄perantes: nec aliqd a nobis exigerūt. Igit̄ cū ad radices altissimorū montū

Calapunda p̄m
viter

Paras
terrestre p̄m

De spinis in
Ceramā dñm

Ant q̄ dñs
Nuncius ibi
reding

De stella
sc̄m R

Abi mōtes n̄s
habat greges Jē
tro soceri sui

Locus ubi filij isrl̄
habuimus cōsolationes
mōtis Synai

Alherock

Crastino
die
Synai

p[er] l[at]a vallē cōtra austrū viā facerem⁹: cōuertimus nos ad quandā vallē angustā ⁊ pfundā s[an]ctosam
⁊ asperā. eamq[ue] intrauim⁹ lento gradu: eo q[uod] viā mala esset maiore in modū. In p[er]cussu s[an]cto monaste-
riū ante nos habuim⁹ sancte katherine in radice mōtis synai sitū. ad cui⁹ cōspectū ingenti gaudio ⁊
vlt[er]a q[uam] credi p[otes]t leticia magna fuim⁹ affecti. Qm̄ mult⁹ iā enēs ibi dieb[us] domū vel habitatiōē ho-
minū nō vidim⁹ vllā. ⁊ nūc exoptatū p[re]dē n[ost]rū pegrinatiōis terminū ad quē sub oculis habebam⁹.
Itaq[ue] monasteriū ingressi ⁊ a monachis charitatiue suscepti cūctam n[ost]ram suppellectilē ⁊ sarcinas
vniuersas ad cellas intulim⁹ nob[is] assignatas. Hor[um]q[ue] ad audiendā missam in capellā festinauimus
latinoz: eo q[uod] nondū hora esset meridiana. Reliquā illi⁹ diei p[re]m in monasterio exegim⁹ quieti ope-
rā necessariā indulgētes. S[ed] neq[ue] in crastino. id est. xxiij. die septēbris mōtes sanctos Oreb ⁊ Sy-
nai ascēdere volēbam⁹ p[ro]pter infirmos ⁊ valitudinearios: q[ui] ex labore itineris nūmū adhuc erāt fatigati.
Porro die. xxiij. septēbris ante lucē monasteriū egressi. acceptis victualib[us] que p[er] biduū sufficerent
montē sanctū Oreb ascēdere conabamur. Ascendētib[us] ergo nobis p[re]cep[er]it s[an]ctus ille vniuers nobis
mox obuius fuit. qui ab initio ibi miraculose emanauit: ex causa quā infra dicā. ⁊ p[re]cedēs p[er] mon-
tis crepit. ad inē viā asperrimā atq[ue] oppido s[an]ctosam. venimus ad capellā que beate Marie titulo ve-
nerabilis habetur: in memoriā subscriptę rei quondā fundatā. Quodā nāq[ue] t[em]p[or]e serpentes / vipere /
bustones ⁊ alia animalia venenosa adeo in monasterio ⁊ p[er] eius circuitum multiplicata increuerūt
q[uod] monachi hac necessitate cōpuls[us] locū penitus deserere decreuerūt. Verū cōmuni prius ordinata
p[er]cussione ipsi monachi montē sanctū ascēdere ⁊ locis illis valedicere statuerūt anteq[uam] cum rebus
suis inde migraret. Quo facto cū in eū locū tristes mestiq[ue] redissent vbi hodie dicta capella est sita:
ecce virgo glorio[sa] mater d[omi]ni dulcissima eis ne a loco tam sancto discederēt p[re]cepit: securitateq[ue] pol-
licita morē disparuit. Monachi vero memētes ne forte fantasma esset q[uod] viderāt: deū deuotius exor-
rauerūt vt si verā fuisset apparitio id aliq[ui] eis signo dato ostēdere dignaret. Hor[um] eis orātib[us] s[an]ctus vi-
uus de sub pedib[us] eoz emanās: ipsos maiore in modū letificauit. q[uod] vsq[ue] hodie iugiter scaturiens ascē-
dentib[us] montē illū sine descendētib[us] multe ē p[er]solationi. Sed ⁊ vermes venenosi nō modo procul in
de auferunt sed vsq[ue] in hodiernū diē nequēt appropinquare loco eidem.

Ab illo loco ascēdētes multo cū labore ad arcū venimus lapideū: qui ab vno latere crepidinis vsq[ue]
q[ue] in aliud t[er]rus in modū porte curuat. Tertiq[ue] didicimus narratione q[uod] nullus iudeoz hāc portā
ingredi potuit. ⁊ hoc pluries fertur p[ro]batum.

Demū in summitatē illius mōtis pueniētes in quandā q[ua]si planiciē deuenim⁹ vnde mons oreb sine
alterius cuiuscūq[ue] mōtis cōglutinatione in altū erigebat. Nā inferiores mōtes oēs sibi coherēt. In
ipsius mōtis oreb pede capellā repperimus sancti helie. quā ⁊ p[er] ostioli quoddā ingressi sum⁹. Sūt
aut[em] tres capelle vno muroz ambitu clausę ⁊ ostio vno. Prima ē sanctę Marine. secūda sancti heli-
ei. tertia sancti helie. ⁊ in qualibet eaz ē indulgētia septēnis cū totidē carnis. In hūc locū zelosissi-
mus ipse d[omi]ni vates helias se recepit: postq[ue] memorabile illud p[er]git facinus de cōfutatione p[ro]phetarū
baal ⁊ interfectiōe eoz qui erāt numero q[ua]dringēti quinquaginta viri. q[ui]s cōuictos ⁊ cōprehēsos dū
xit ad torrentē cyslon. ⁊ ibi eos occidit ad vnu. vt diffuse habet. iij. Regū. xxiij. ca. Quo cōp[er]to ⁊ co-
gnito Jezabel nequissima mulier. dixit p[er] nūcium ad heliam. hec faciāt mihi d[omi]ni ⁊ hec addāt nisi hac
hora cras posuero animā tuā sicut aiā vnius ex illis. Timuit ergo helias ⁊ abiit in desertum. p[er]
fecit se subter vnā iuniper: petiuitq[ue] anime sue vt morerēt. Lūq[ue] obdormiuit in vmbra iuniperi.
Ecce āgelus d[omi]ni tetigit eū dixitq[ue] illi. Surge ⁊ comede. Respexit ecce ad caput suū subcineribus
panis ⁊ vas aque. Comedit ergo ⁊ bibit: ⁊ rursū obdormiuit. Rursusq[ue] āgelus d[omi]ni secūdo tetigit
eū dixitq[ue]. Surge comede. grādīs enī tibi restat viā. Qui surgēs comedit ⁊ bibit. ⁊ ambulauit in
fortitudine cibi illius quadraginta dieb[us] ⁊ quadraginta noctib[us] vsq[ue] ad montē dei oreb. Lūq[ue] res-
nisset illuc māsit in spelūca illa de qua hic dicit. ⁊ ecce sermo d[omi]ni ad eū dicens. Quid hic agas he-
lia? At ille respōdit. Zelo zelatus sum p[ro] d[omi]no exercitū. q[ui] dereliquerūt pactū d[omi]ni filij israel. Alia
r[ati]o tua destruxerūt: p[ro]phetas tuos occiderūt: ⁊ relictus sum ego solus. ⁊ querit aiā meā vt auferāt
eam ⁊c. Ibi etiā in ostio spelūce stans vidit d[omi]nū in subilo aure tenuis ⁊ accepit ab eo in mādatis vt
vngeret p[ro]phetā. p[er] se helisē filii Saphat. vt habet. iij. Regū. xix. ca. Ab hoc ergo loco sancto p[er]p[re]-
cep[er]it ascēdētes venimus ad grādē petrā de mōre abscisam que in viā fertur cecidisse dum helias in
verticem mōtis ascēdere veller. significās ipsū p[ro]phetā in iudeā prius redire debere. ⁊ helisēum lo-
co sui cōsecrare vt iam dictū est. Inde rursū in summitatē quādā venimus montis eiusdem. vbi in
petra voragine illam vidimus miraculose factā: in quā Moyses iussu d[omi]ni se recepit dum posteroz
eius vidit. Optauerat equidē videre faciem eius dicens. si inuēni gratiā coram te: ostēde mihi gloriā
tuā. ad quē deus. Ego inquit ostēdam tibi omē bonū ⁊c. Rursūq[ue] nō poteris aut videre faciem
meā: nō enī videbit me homo ⁊ uiuet. ecce inq[ui] ē locus apud me ⁊ stabis sup[er] petrā: cūq[ue] p[er]trāsibis glō-

Impressio monasterii

*Montis Oreb
capella marie d[omi]ni
venerabilis*

De fonte quidam

De arce Mo

*Vno de montibus
reparatis*

*Jezabel nequissima
mulier*

De monte vbi p[er]petrat

*Exodi xxxiii
De impullis*

ria mea ponā te in foramē petre. ⁊ ptegā te dextera mea donec trāscā. tollamq; manū meā ⁊ vides
bis posteriora mea: faciē autē meā videre nō poteris. vt habet Exodi. xxxiii. In ipā voraginē licet
artā ⁊ strictā in qua moyses tūc stetit recuruis peregrini se immittere solēt ex deuotione. Inde in ca
cumē sanctissimi mōis oreb puenim⁹. Ibi parua qdā ⁊ pulcra ē edificata capella ferreo ostio firmi
ter clausa: statq; in eo loco vbi sanct⁹ ppheta Moyses decalogum in duab; tabulis lapideis digito
dei exaratā accepit. stans cū domino solus sup verticē montis Synai. de q̄ ita habet Exodi. xxxiii.
Ascēdit moyses in mōtē synai sicut ei pceperat deus. portās secū duas tabulas quas psciderat istar
prior. Cūq; descēdisset dñs p nubē. stetit moyses corā eo inuocās nomē dñi. quo trāseunte festin⁹
moyses curuatus est pñus in terrā. ⁊ adorans ait. Dñator dñe deus misericors ⁊ clemēs. patiens ac
multe misericordie ac verus. q̄ custodis misericordiā in milia. q̄ aufers iniquitatē ⁊ scelera atq; pec
cata. nullusq; apud te p se innocēs est. qui reddis iniquitatem patrū in filiis ac nepotib; in tertiā ⁊ q̄
tam progeniē ⁊ ē. Fuit ergo ibi vir sanctissim⁹ moyses cum dño quadraginta dies ⁊ q̄draginta noc
tes: panē nō comedēs ⁊ aquā nō bibēs. Cūq; descēdisset de mōtē Synai. tenebat duas tabulas te
stimonij. ⁊ ignorabat q̄ conuata esset faciēs sua ex pfortio sermonis dei. quod vidēs Aaron ⁊ filij
israel: timuerūt ppe accedere. vnde ⁊ posuit velamē sup faciē suā qñ loq̄batur ad eos: vt habet ibi
dem. Hāc capellam aperiēte nobis fratre qui de monasterio nobiscū ascēderat: discalcias nudis
q; pedib; p reuerētia loci intrāuimus. nosq; vt iustū erat deuotius pstrāuimus in terrā. ⁊ locū illū
in quo moyses legem de manu dñi accepit duob; signatū lapidib; reuerētē deosculabamur. Ad la
tus dicte capelle spacio. xv. passū est spelūca quā ⁊ ingressi sumus. in qua Moyses ieiunauit. xl. die
bus ⁊ xl. noctib; vt legē dñi acciperet. supra illā vero iam dictam spelūcā est qdam muschka
ad quā quotidie cōfluūt peregrini arabes ⁊ sarraceni ob honorē moisi quē valde venerant: aserunt
q; magnū fuisse pphētā. Bradis insup est ibi cisterna bonā pñēs aquam ⁊ frigidam atq; sanā val
de de qua dicūt moysen aquā hausisse. vnde ⁊ fons moisi appellat. p circuitum grādes ibi apparent
muroꝝ ruine. ⁊ credid; ibi olim monasteriū fuisse. Habet mons iste hoc singulare. q̄ rotūdus sursum
p̄tenditur. nec alijs montib; p̄tendit. nec tñ omib; altior est. sed omib; singularior ⁊ ascēsu diffici
lior. Sunt enī a monasterio in eius vsq; summitatē circiter septē milia gradū. demptis locis in q;
bus rectis passib; ascēdit. ⁊ nō p gradus. Ex illo monte sancto mare rubrū p̄perimus ⁊ synū in
dicum ac brachiū illud maris eiusdē in quo pharao psequens filios israel fuit submersus. In p̄fata
ta capella ē plenaria omnīū peccatoꝝ remissio. ex qua egressi cōsedētes fecimus collationē. vt ad res
duos labores essemus expeditiores.

Expleta collatione paululūq; recreati descēdimus de mōtē p̄tra occidētes p̄p̄cepss viā periculosa
terribilē. ⁊ saluosam valde tandēq; venimus ad monasteriū ad. xl. sanctos nūcupatum. vbi modis
ca facta pausatione montē Synai p viā adhuc longe asperiorē ⁊ duriorē ascēdimus p inuitas crepi
dines. p scopulos p̄ruptos. p petras suppendētes. p horribiles saltus. perq; p̄cipites cliuos. p inten
sissimos desup solis ardores. hoc vero solū habuimus refrigeriū. q̄ duos in tali ascēsu fontes rep
perimus aquā frigidā p̄tētes vnde refocillabamur.

Porro cū iam pene in cacumē venissemus: repperimus collē montis adeo tortuosum ac lōgū q̄ ob
stupuimus. nec aliā erat nobis viā. Itaq; p scopulos nos sursum traxim⁹. Atq; multos post labores
⁊ sudores in summitatē mōtis puenimus. erat autē dies. xxv. septēbris. Igitur ad locū illū sanctissi
mū accedētes in quē angeli gloriose virginis ⁊ martiris katherine corpus ex Alexandria detulerunt
in quo enī loco p trecentos iacent ānos sub āgelicis excubijs. donec scilicet cuidā abbati fuit reuela
tū. vt corpus sacru inde tollens ad monasteriū vbi iam ē trāfferet: cum ingēti leticia ⁊ exultatione at
q; deuotione. nos ibidē pstrāuim⁹. ipm deosculantes. immo nos totos in locū sacri corpusculi inijci
entes: eidē corpa nostra cōmēsurauim⁹. Est autē locus ille talis dispositiois. Mons Oreb ⁊ mōs
ille Synai suis cacuminib; p grāde distinguūtur interuallū: sed radicib; p̄iungūtur. At in cor me
dio p̄fatu monasteriū. xl. sanctorū est collocatū. Vex cacumē mōtis Synai vbi virgo beata kathe
rina vt dictū est fuit deportata manib; āgelicis. multū excedit cacumē mōtis oreb. sed ⁊ cūtra mōtiū
cacumina p circuitum eius. In summitate autē illius saxosa qdam erat planicies. impressionē hū
corporis humani nō ferro inscissam nec arte aliqua factā: sed ipa solidissima petra in modū cere mol
lis se prebuit ad cōtactū corpis sacri formabilē. Sūt ⁊ ibidē ex vtroq; latere sepulchri. alie qdāz im
pressiones. signa āgelice custodie p̄ferentes. q̄ ab hoc sacro corpusculo creditur nūq; discessisse. In
hoc vt dixi loco supra q̄ credi potest gaudio afficiebamur. p eo q̄ in extremo nostre longissime ⁊ la
boriose peregrinationis: atq; sumptuose termino p̄stituti: nil nobis restare noueramus. nisi q̄ ad pa
triū solū faciē nostrā (deo p̄picio aliquādo pueniri) puerteremus. Finita ergo oratione: iocūdā ibi
fecimus collationē comedētes ⁊ bibētes q̄ apud nos erāt. deo ⁊ virgini sacre iocūdissimas grāas p

*De loco vbi q̄
moyses fuit. vnde
moyses fuit dñs*

*De diffin
Oreb ⁊ mōs*

*De forma
papulib;*

solantes. Inde circū accētes p̄sperimus regiones: et longe lateq̄ terram dēplabamur. Videbatur aut̄ nobis q̄ dempto deserto p̄ qd̄ venimus vndiq̄ rubro p̄cluderemur mari. Adeo p̄p̄ videbatur a nobis dūtare. tribus videlicet leucis solū cum tamē in veritate duos distet spacio itinereq̄ dierum. In ipso aut̄ mari rubro p̄crasq̄ vidimus insulas steriles et desertas. sed vt̄ vltra eiusdē maris rubri brachium. altissima illa montana a longe p̄sperimus in Thebayda regione. vbi sanctus Paulus Anthonius et reliqui plurimi patres heremitici vitam duxere. Ibi etiā videtur nominatissim⁹ ille maris rubri portus Thor appellatus. vbi om̄es naues speciebus onuste aromaticis: ex India venientes applicant. Inde Alexandria et inde venetas p̄gētes. Unde in nostras et alias p̄tes deferuntur. Ibi etiā am desertum Belim et Sur vidimus. vbi moyses cū filiis israel transito mari rubro. castra p̄mū mētabatur. Inde ad radicem montis huius sancti applicites. Ubi et maiore p̄tem quadraginta annorū quib⁹ in solitudine vagabatur exegerūt. Insup̄ in regione q̄ erat inter mare rubrū et montē Synai locus nobis demonstrabat. in quo sanctorū viroz monasteriū fertur esse. quod modernis tēporibus nemo potest inuenire. quous campanarū pulsus ad om̄es horas canonicas ibi quotidie audiat. dixerunt tū qdam arabes se in eo fuisse. sed mox vt̄ exierūt viā et monasteriū p̄didisse. Nonnulli etiam ex fratrib⁹ monasterij sancte Katherine conati sunt illud exquirere. q̄ dicit se sonū qdam auduisse cāpanarū. sed monasteriū ipm̄ minime inuenisse. Ex illo etiā loco hortū vidimus amenissimū arboribus fructiferis cōstitū. et p̄serim dactylis copiosus. qui est fratrū ipsorū dicti monasterij sancte Katherine. Ex hoc etiā loco eminēt Phasga mons maximus videtur. Phasga aut̄ mons est maximus cōtinens in se multos particulares mōtes. Nā in hoc mōte sunt Albarim et Hebo. q̄ sunt colles super quos ascendit moyses vt̄ videret terminos terre. p̄missionis anteq̄ moreret et in valle eiusdē montis in cāpestrib⁹ Moab sepulture traderet. vt̄ patet Numeri. xxiij. et Deutero. ultimo. Hic mons fuit in finib⁹ moabitaz et amonitaz. diuidēs terram eorū a terra amorreorū. quā postea possederūt Ruben et Gad. et dimidia trib⁹ manasse vt̄ patet Deutero. iij. Radices vero istius mōtis tangunt mare rubrū quod ē mare salissimū sicut dicit Deutero. iij. tam in textu q̄ in glosa. Unde isti mōtes diuidebant terrā quā inhabitauerūt moabite et etiā amonite a terra quā in possessionē receperūt israelite. vnde vsq̄ ad verticē eiusdē mōtis puenit moyses. et ex illo loco totā terrā p̄missionis fuit cōtēplatus. Ibiq̄ mortuus ē: et in valle eiusdē mōtis vbi fuerit cāpestria moab sepultus ē. et vsq̄ hodie occultatus. Sup̄ istū montē phasga ascendit Balaam ariolus cū Balach rege moabitaz. vt̄ malediceret populo israelitico. cuius maledictionē dñs puerit in benedictionē. vt̄ habet Numeri. xxiiij. Ex quo patet q̄ mons ille fuit mons diuisionis. q̄ terminos malorū a bonorū terminis diuidebat. Benedictionis vero q̄ dñs p̄ Balaam p̄betā benedictionē populo israelitico p̄ferbat. Item mons speculationis quia inde moyses terre p̄missionis terminos p̄uidebat.

Euoluto hore vnus spacio: descendimus p̄ viā qua ascēderam⁹. et ad fontē accessimus sancte Katherine. vbi etiā virgulas exidim⁹ quas dicit esse eiusdē speciei cui⁹ erat rubi in quo dñs apparuit moysi. q̄s etiā valere asserūt. p̄desse valde morbu patiētib⁹ caducū. dū eas secū ferunt. Post multas tandē labores habuit: deuenimus ad monasteriū. xi. sanctorū vbi et nocte illa quicim⁹. Hoc monasteriū olim monachis abūndabat viris sanctis. quodā aut̄ tēpore irruētib⁹ in eos pagani de thor. xl. ex eis monachi martyrio vitā finire gladij animaduersione. q̄ et ibidē sunt sepulti. vnde etiā ad xl. sanctos nūcupat. Jā vero duo dūtaret monachi ex monasterio sancte Katherine illacponūt. multas crebro iniquitates et molestias ab arabib⁹ sustinētes. Om̄ia illius monasterij edificia ex luto et arūdīnib⁹ cōstāt. sola ecclesia dēpta. et muro monasteriū cingēt. Habetq̄ hortū annētū amenū satis longū p̄ descēsum vallis sed nō multū latū. Quibus amigdalīs. ficib⁹ et alijs arborib⁹ abūndantē p̄pter qd̄ magnos habuerūt p̄uentus olim monachi scēte Katherine ex orto illo. s̄ p̄ locustas et brucos ab aliq̄t ānis oia vastata et p̄sumpta. In eodē orto ē quā qdā capella in spelūca in q̄ sanctus Quo ffriz us anachoriticā vitā fert duxisse. vt̄ in eius legēda habet. In p̄fato monasterio cibo relecti et potu. reperitq̄ camelis nostris iuxta maceriā dicti orti descendim⁹ in vallē. vt̄ p̄rādo mōte dei ozeb i monasteriū sancte Katherine reuerteremur. Inuenimusq̄ ad radices mōtis petrā ozeb. vbi moyses p̄cut sit virga bis silicē. et egressē sunt aque largissime in duodecim locis petre. iuxta numerū duodeci tribuū israel. Est aut̄ petra illa singularis. nulli coherēs mōti. s̄ p̄p̄riū faciēs coagulū: in maioris miraculi signū. Ea sup̄ re multa habet. Nume. xx. ca. vbi iter cetera ita d̄r. Cū venissent filij israel in desertū Syn et p̄p̄s manerēt in cades. idigeretq̄ aq̄ coierūt aduersus Aarō et moisen. ac p̄si in seditionē dixerūt. cur eduxistis ecclesiā dñi i solitudine. vt̄ et nos et nra iuuetra moriamur. q̄re nos fecistis ascendere d̄ egipto. et adduxistis locū istū pessimū q̄ feri nō pōt. nec ficū gignit. nec vineas nec malagnat. Insup̄ et aquā n̄ h̄z ad bibedū. Tādē ad p̄cēa moisi et aarō ait dñs. tolle p̄gā et congrega pplm̄ tu et aarō ffriz. et loq̄mī ad petrā corā eis. et illa dabit aq̄s. cūq̄ eduxeris aq̄s d̄ petra biberit ois multitudo tē.

De loco qui videtur
possunt d̄ videri
Oron

De loco monasterij
q̄ nemo inuenire
possunt

Phasga mons
Albarim
Hebo

Moyses vbi mortuus

De fonte sancte
Katherine
Monasterij xl.
sanctorū

Berthas
Quoniam vbi vixit
Se
Veni aq̄e p̄que
moyses p̄ p̄fate

*Deinde vbi dathan
et abiron fuisse
causam moysi
et perierunt*

*Monasterium ad s.
Cosmā et Damianū
De fons*

*De his reliquiis
sanctae katherine*

*Vbi fuit dathan
et abiron*

*Monasterium ad s.
Cosmā et Damianū
De fons*

Inde paululū pcedētes venimus iuxta locū illum vbi Chore filius Isaar. filij chaath. filij leui et dathan atq; abiron. filij eliabon q̄q; pheleph de filiis ruben surrexerūt cōtra moisen. alij quoq; fili orum israel ducēti quinquaginta viri p̄ceres synagoge. et qui tēpore cōcilij p nomia vocabant ite terūt aduersus moisen et aaron et dixerūt. Sufficiat vobis quia om̄is multitudinē sanctorū ē. et in ip̄sis est domin⁹. cur elemam sup populū domini. et multa hūc in modū. Tādē ait domin⁹ ad moisen. p̄cipe vniuerso populo vt separetur a tabernaculis chore dathan et abiron. quo factō dathan et abiron egressi. stabāt in introitu papilionū suarū cū vxorib; et liberis et om̄i frequentia. et ecce dirup̄ta est terra sub pedib; eorū. et aperies os suū deglutit eos cū tabernaculis suis et vniuersam subitā nam eorū. descēderuntq; viui in infernū. operi humo et perierūt de medio multitudinis. sed et ignis egressus a domino. interfecit ducētos quinquaginta viros qui offerebāt incensum vt habet Numeri xvi. ca. Ibi quondā insigne fuit monasteriū ad sanctos Cosmā et Damianū appellatū. per sanctum Anastasiū quondā fundatū. vbi hodie duo ex fratrib; monasterij sancte katherine manēt. Estq; ibi ortus et vinea in eo loco vbi res iam dicta fuit gesta. Inde nō longe est fons ille de quo moises dedit populo bibere aquas maledictionis. ex quo potu multi filiorū israel mortui ibidē sunt sepulti post vultū cōstationem. Ibi de proximo est sepultura fratris vbi plus q̄. it. milia descriptorū quiescūt cor/pora monachorū. Ibi et vallis Tholas dictas. vbi desolatū quoddā est claustrum sancti Johannis elumachi nuncupatū. Vbi et quedā spelūca est in qua quondā sancti patres artā rigidamq; penitētiā egerunt. Inde in campū venimus quendā satis latū. vbi iussit moises expectare filios israel dum ascēderet ipse et Josue minister eius in montē Synai ad deū. dicēs seniorib; expectate hic donec reuertamur ad vos. habetis Aaron et Hur vobiscū. si quid natū fuerit questionis referetis ad eos. vt habet Exodi xxiij. Itaq; circuitū p girū mōte oreb. venimus in viam vallemq; saxoniam et striccam per quā in monasteriū sancte katherine reuertebamur.

De. xvi. mensis septēbris mane surgētes. om̄es nos p cōfessiones et alias deuotiones p̄parauimus ad sacras reliquias in p̄fato monasterio sancte katherine vidēdas. Igit congregatis nobis oib; in ecclesiā venit abbas monasterij cū monachis suis. ad tumbā beatissimē virginis katherine multis accēsis cādēis circūstātes suo more antiphonas quasdam in lingua greca decātauerūt. Tandē cū difficultate tūba ipsa patefacta. accessit prior abbas ipse et cū reuerētia deosculatus ē sacri virginis caput. diuine vtiq; sapiētie gazophiliū speciale. Pari modo om̄es monachi vnus post vnū faciebāt. q̄s nos peregrini imitātes ex ordine sequebamur. sacras reliquias deosculātes cū deuotione. etiā rebus nostris iocalib; easdem cōtingētes. De bombice autē in qua sacri corporis mēbra quiescūt dedit abbas om̄ib; nobis paululū. quā accipietes animo gratissimo. intinxi in lampadē que in capella sancte Marie de rubo pender.

Porro tūba ipsa est in dextera p̄rechoi in eminēiori loco posita de marmore cādido et polito facta in qua sacri virginis caput. due manus. et quedā alia corporis mēbra recōditā cōseruātur. Alia vero per mūdū varijs sunt in ecclesijs disp̄sa. Dehinc in eodē latere choi parū est ostioliū qd intratur ad aliā quādā sanctissimā capellā qd dicit scē Marie de rubo. Ibi em̄ sub altari ē locus vbi stetit rubus ardēs qd nō cōburabat. ad quē dū moises velle accēdere dicitur est ei. Solue calciam mēti de pedibus tuis et c. qd et nobis monachi in memoriā reducētes iusserūt vt indēm facerem⁹. qd et fecimus atq; ita nudi pedes ingressi locū sanctū debita reuerētia deosculati venerabamur. Estq; ibi plenaria peccatorū remissio sicut et circa tumbā scē katherine. Sūt p̄erea plures capelle p circuitū illius ecclesie in quib; magne sunt indulgētie. puta in loco vbi iussit dñs moysi vt assumptis secū Aaron et Nadab et Abiu et septuaginta de seniorib; israel ascēderet in mōtē et alijs filijs. s; de his breuitatis amore silere malo q̄s lōgū frustra tētere sermonē. In duodecim etiā columis ecclesie plures sunt reliquie recōditę. et appēse tabule. eorū sanctorū depicte imaginib; q̄z ibi reliquie p̄seruant et quorū festiuitates p duodecim mēses anni solēnsant a grecis. Est etiā ibi capella quedā latinorū exilis satis et inornata vbi sacerdotes nostri missas celebrātes laycos milites cōmunicauerūt. Est etiā ibi ecclesiā qdā sarracenoꝝ siue muschkeas satis lata et iuxta modum eorū pulchra. turrim quādam habens annexā quā arabes et sarraceni illo veniētes frequētiāt. Nā et ipsi sanctā venerāt katherinā. et sepius eā veniūt visitatū. Est at dictū monasteriū sitū in valle iuxta medios mōtes altissimos muro circūdatū a iustiniāno ip̄atore p̄mūt fundatū. Estq; primū monasteriū in greca natione ordinis illius. sunt em̄ monachi de regula scē Basilij sub ritu grecoꝝ. Capanas nō pulsant s; anulīs ereis sonitū faciūt p puocationē fratꝝ ad horas canonicas. Vultū sunt in eo monachi antiqui pauperes cellulas inhabitantes et viles. factas ex luto. magnam quoq; seruant asperitatem in vestitu. et abstinentiam in victu. sunt tamen om̄es proprietarij. manibus suis laborantes. ementes et vendentes. et liuor ac contentio iugiter est inter eos. forte in penam et vltionē sue inobedientię. qz ecclesie Romane non sunt

subiecti. Hortu insignē et pulcrū varijs et multis consiti arboribz. habent monasteria cōiugū et an
nexū. et fertur q in eo horto vitulus aureus p Aaron fuit cōflatus. Est etiā in eo lapis magn⁹ et ro-
tundus ad quē dicit Moyses tabulas cōfregisse. in qbus lex digito dei fuit exarata ubi cognouit
pplū idolatrasse. Per horti illū aqua decurrit maledictiōis cognōiata. de q ad iussū moyi plus
bibit et inter bibendū actores criminis et rei idolatrie agnoscebant. In eodez horto vidim⁹ in sum-
mitate montis quasi vitulū quendā grandē lapideum in supelilio montis stantē. et dixerūt monachi
q nemo eundē vitulū superius posset inuenire. licet inferius videat. vnde nōnulli supsticiōse dicūt
drabolū vitulū constabilem illuc deportasse.

In hac valle in q prefatū est monasteriū atqz etiā in alijs vallibz p circūitū mōtis Synai. māna in-
uenit in Augusto et Septembri dūtaxat. qd monachi colligētes et Arabes adueniantibz vendūt pegri-
nis. Cadit autē versus diē in modū roris et puine. appendetqz graminibz guttatim. lapidibz qz et to-
lijz arborz. cūqz colligit in vñū cōcurrit coagulū sic pīr. et ad solē vel ignē resoluūt. Est autē gusta-
tū sicut mel dulce. deniqz adherēt comedētis de eo multas cōparauim⁹ partes. s; et de ligno illo de
q erat p ga moyi sumpta. cū qua tāta fecit mirabilia in tra egypti in decē plagis. Porro in ipso mo-
nasterio grādīs qdam est cisterna in petra incisa. aqz semp qsi miraculose abūdans. Et dicūt mona-
chi meritis moyi illas se aqz hē. Inde oīa vasa nra impleuim⁹ vt p desertū aquas haberem⁹. qā iā
spūs imminēbat nri recessus Arabes frequēter iuxta dictū sunt monasteriū. et mirū immodū ipsum
grauāt. ita q dicitur abbas eiusdē monasterij octoginta vel centū arabes in panibz et pulabz pascere
eo qd In eodē monasterio omniū nationū et sectarū. psonē recipiunt ad ordinē. exceptis solis Arme-
nis et Jacobitis. recepti autē more eorū viuere tenent. et instituta seruare grecorū.

(De regressu de monte Synai versus Chayrum.

De igit. xviij. septembris illucescente rebus oibz depositis surrexim⁹ ante lucē vt recede-
remus. et ecce capitaneus arabū cū multis madianitis suis cōplicibz iura sua iniusta a no-
bis exigens diu nos retardauit q tandē placato pecunijs etiā camelarij nri impedimento
nob fuisse suis iuribus et cōtentionibz qbus etiā ad votū suū cōpescitis. pfecti sum⁹ in seruire
solis in nocte xpi et sponse sue Katherine. transēntes p vallē p quā et veneram⁹. et nocte illa tentoria sta-
rimus int mōtana in loco sterili et arido. vbi vix pauculā inuenim⁹ materiā pro ignis nutrimento.

In crastino diluculo inde descendētes venim⁹ in torrentē quendā delectabilē. petrosis mōtibz cō-
clusum. arboribus tū plenū. quo ptransito cū in locū quendā spaciōsam venissem⁹ onagros quosdā
obuios nobis habuim⁹ in decliuo montis. Inde solē iam occidēte in locū dictū Elphat venimus
vbi fixis tentorijs pnotauimus. Eodē sero applicuerūt ad nos quidā sarraceni quattuor camelos
oneratos pomis et pīris cistis inclusis ducentes. Pater cū monasterij sancte Katherine p singulos
annos in septembri mittere cōsuevit Soldano in Chayrum de fructibz qui p circūitū sancti mō-
tis Oreb et Synai crescūt quod mun⁹ eo grātius habet Soldanus. quo et locis illis sanctis sibi
desertur. Inde suis charis cōmunicans amicis. Cū eisdem ergo sarracenis p biduū sequens profi-
ciscētes per torrentes delectabiles sed steriles et desertos. quo et aliqui de terra albissima sunt in re-
gione dicta laceraa. circūdata altis montibus in modū crete albescentibus.

Tandē diē pma octobris venim⁹ de deujs deserti ad regiā et tritā viā. qua a Bazerā directe trāsītur
in Chayrū. Est autē viā illa bipēda. cui⁹ ps vna tendit de Chayro in Bazerā. alia in portū maris rui-
bz Thor appellatū. in quē ex India. xvi. diēū intervallo aromaticē species aduehūnt in manibz.
q nō clauis aut alijs ferramentis sunt cōpacte. sed supibz quibusdā et ligneis tenaculis cōglutinate. et
id hac rōne. Flauēs enī ex India in pfarum portū transēntes circa mōtes et scapulos magnētis ne-
cesse habēt ire. Vñ si ferrū in ipsis esset nauibz mox magnes eas attraheret et collideret penitus.

Porro inclinata iam diē in torrentē incidimus dictum ozonden. vbi figentes tentoria ppter aquas
que illic reperiebant nocte mansimus illa. Sunt enī in loco isto plures fontes vini. aquas claras
scaturientes. sunt et palme multe ibi. vnde suspicabamur illic esse desertū helym in q filij israel transi-
to mari rubro castrametantes inuenerūt duodecim fontes et septuaginta palmas. vt habet Exodi.
xv. ca. Porro locus vbi nocte illa mansim⁹ plenus erat magnis pediculis qui dicunt pediculi pha-
raonis. et grandes sunt instar nucum auillanarū. Postea ergo diē id est secūda octobris mane surgen-
tes et ceptum iter agentes obuiū habuimus mammalucū quendā cum quattuor camelis. venientes
de Thor. pergentē in Chayrū. hic vbi vidit dominos nostros pegrinos nobiles vna cū suis famu-
lis armis accinctos (nā et enses et arcus cum sagittis secum tulerant p desertum) interrogauit cali-
nū nostrum cur homines alieni p terrā domini Soldani sic incederent armati. Respondētes pere-
grini dixerūt q dū essent Hierosolymis inq̄lerūt quosdā pestilētes hominēz vagari per deserta

*Quidam dicunt
vbi flos erat
De monte mōtana*

*De monte mōtana
plur*

*De monte mōtana
vbi flos erat
De monte mōtana*

*De monte mōtana
vbi flos erat
De monte mōtana*

tū et passum dñi Soldani saluū cōductū violare spoliātes et depdantes ptercuntes. Quibz resiste
re inquit et temerarijs ausibz obuiare eoz sum? pati. Ideo nob gladijs accingim? et munium? ar
cubz et illos insidietes pacē turbatores q saluā guardiā dñi Soldani infringūt si forte nos inuade
rent cōdignis afficiant? plagis. Quo rīso ille cōtentus significauit nob aliq̄ clapsis diebz naues ex
India cum speciebz et sepe dictū portum Thoz venisse et actu in camelis Chayrum adduci. et inde p
Aylum in Alexandria vbi galce venetiane illis mercibus onerande quātotius essent recessure. hāc
ob causam maturauimus venire in Alexandria ne naues venetianas negligereamus.
Eodem die circa meridiem ad litus maris rubri latissimū et aridissimū venimus vbi vix figere ten
toria poteramus. Illic peregrini quidā in noctis tenebris nos pterierunt q̄ de Hierusalē in Chay
rum et inde in montem Synai transiebant.

Hic die id est tertia octobris ambulātes iuxta litus maris rubri. in eū locū venim? vbi
moyses filios isrl' traduxit sicco pede p mare. ibi depositis vestimentis balneauim? et more
patrū baptisabamur in mari. Est autē aq̄ maris rubri nō rubea vt vulgus estimat. sed clara
et salua sicut reliq̄ aque maris magni. Dicit tāmē mare rubrū. q̄ terra illic rubea est et mōtes
adiacētes ad rubedinē tendūt. ppter qd et mare ipm quasi rubrū esse videt. Vcl etiā ideo. q̄ fuit figu
ra sanguinis christi in cruce effusi atq̄ baptisimi. efficaciac ex sanguine christi habentes. In litore ma
ris huius ostrearum reperiunt cōchialia diuersarū specierū et figurarū. corallum quoq̄ albū et ple
runq̄ alia huiusmodi genera gemmarū. Ibi etiā in maris huius insulis lignū crecit rubrum ad
modū p̄tilij. In ipso litore cōsedentes in iocunditate comedim? et bibimus q̄ habebamus. vnde sur
gētes ad fontes moysi venim? sic dictos. q̄ ibi habitasse cū filijs israel phibet. Inde ad equatis gre
gibz recedētes venim? in campū dictū banadā adhuc iuxta litus maris. vbi et māsimum nocte illa.

Quāte sequētes diei. pcedētes p litus maris venimus ad mōtana vbi mare rubrū fuit. Ibi
magnifica qdam opa vidimus olīm inchoata p regē quendā egyptiorū qui volebat mare
rubrū deducere vsq̄ in Aylū. et ita orientē et occidentē colligare vt naues ex India p ma
re rubrū in Aylū deuenire. et inde i mare magnū descendere possent. Vñ mōtes et colles
petras et saxa pro meatu maris faciēdo iussit transfodi. sed hoc opus grāde nō perfecit resistētibz
sibi sapiētibz egypti. quia p influ xum maris rubri aqua Aylū dulcis et apta ad potandū amara
ref. et sterilis etiā fieret ex fecūda. atq̄ his in vñū cōfluentibz aquis. magna pars egypti aquarū in
undantia posset absorberi. Ita his et alijs causis ceptum negociū mansit infectum.

Ex hoc loco pergentes venimus in campū Thoas dictū. vbi nec papilionces erigere ob ventoz im
petū poteramus. nec aliquod ignis fomentū inuenire. Unde cōfractis ligneis vasīs nostris vacuis
puta lagenis ignē ex eis accendimus. vt vel offam vnam coqueremus.

Media ibi nocte exacta recessimus iter laboriosum p latissimos et prolixos steriles cāpos tota die il
la. id est quinta octobris cōficiētes. vbi nec virens aliquid vidimus. nec aquā reperim?. neq̄ ten
toria figere poteramus eo q̄ tenuissima arena que illic est copiosa funiū clauces tenere nō posset et ita
sub diuo dormire oportebat.

In crepusculo die. vi. octobris. surgētes processim? p loca arenosa et sterilia. et tandem ad mōtana
venim? zabulosa q̄ nō sunt stabilia. sed sūm ventozū flatū mouent de loco ad locū. sic videlicet q̄ nō
simul et semel sed successiue tollit vētus et fert supiora zabulū. et in altā ptem traicit. quousq̄ nū ibi re
maneat zabulo de pōri. In fine illoz montanoz cōgregationē vidimus aquaz multaz instar ma
ris et ciuitatē quendā ac terrā fertilissimā oliuīs palmis et alijs arboribz repletā. Erāt autē ille aqua
rū congregatiōes de nobilissimo paradisi flumīe Syon q̄ nunc Aylus nūcupat. quo tota egypti ter
ra fecundat. vt patet in p̄cessu. Igit cōtra aquas illas processim? et venimus in villā Matberes
am dictā. vbi ortus balsami est. Cū omnibz autē rebus nris introductis sumus in domū illā in qua
fons beate virginis emanat q̄ irrigat ortū balsami domui eidē annexū. Ibi rebus nris locatis: ca
melarijs nris et ipsis camelis licentiā dedim? quos dūtaxat ad locū illū conduxim?. quo facto misi
mus nunciū in Chayrū (parū em distat a matbera duobz videlicet miliaribz germanicis dūtaxat)
et trutzelmāno chayrino nostrū denūciāim? aduentū. petētes vt ad nos veniret. inq̄ vrbē nos deo
ducere dignaret. Auallaten? em absq̄ eius mitione possent xpiani vel iudei ciuitatē illā potētissimā
ingredi cū salute et pace. Vñ nō cōperto aduētū multa comitatus caterua clientū ad nos venit vo
lens nos statim babylonīā introducere. Vñ ppter loci illius in quo eram? amenitātē atq̄ singula
ritatē (nam post heremi vastitatē et horrozē solitudinis. desertorūq̄ sterilitatē locoq̄. magnopere nos
ortozū amenitas delectabat et terre abundantia quā solo vino dempto oīa ibi reperimus bona q̄ de
siderare poteramus pro cōpetenti p̄cio et aquas p̄sertim dulces claras et frigidās q̄ rare nobis erant
in copia magna) placuit nobis vt de illo ibi possem? manere vsq̄ in crastinū qd et trutzelmānus an

*Mare rubrum vbi
venit s an locū pōri
Moyses filios isrl' vñ
figet*

*Mora inuolubila
sunt magnifici*

*Thoas campū sic dictū
vbi ligna nō sunt
multa*

*vbi
Syon flumīe paradisi
fons beate virginis habet
Matberes villa
vbi ortus balsami*

*trutzelmāno
retera oīa p̄cio*

*Post duo flos quere ad locū de vno flumīe paradisi
et iumentis q̄ p̄cium sūm nobile flumē*

huit. hac tamē cōditiōe. vt vn^o ex familia dñoz lutanista videlicet Lōradus noīe secū pgeret: qā et
 trutzelmānus ipse in eiusmodi instrumētis musicalibz erat peritus. quā adiectā libent^r admissū^r cō
 ditiōe dñi voto potiremur de manēdo. Erat namqz circa nos fons ille singularis de q̄ ipa pgo glo
 riosa. z Jesus fons pictatis. Ioseph qz virtutū exemplū bibisse dicunt. Antiqua namqz patrū habz
 traditio qd dñi Ioseph p̄cipiente angelo a terra isrl fugiēs cū puero Iesu z Maria matre ei⁹ huc lo
 ci venisset. circūibat p domos ville p̄fate scz matherec aque potū petēs: sed nō erat q̄ tribueret. Tan
 dē virgo fatigata ex itinere se cū puero iesu h in loco ad pausandū collocauit ioseph assistente. Cūqz
 siti graui estuaret: ecce fons ille memorat^r ad p̄ginis lat^r emanauit. de q̄ bibētes refocillati sum^r. Tā
 nobiles aut fons ipse aqz scaturit q̄ ibi balsamū ortū est nec vsqz hodie p totū mundū nisi de illius
 aq̄ crescit fecūditate. Quāqz vcteres gentiliū hystorie narrēt balsamū vineā in montibz Engaddi p
 mū fuisse exortā. z p Cleopatraz reginā egypti inde eradicatā huc loci fuisse translatā. Hoc tamē cer
 tū est z frequētī experimento cōpertū qd siramuscū balsamū de isto sumant ozto. z in alio loco plan
 tent mox arefcit z depereit. Ad huius autē aque rigationē dñt rat virescūt qua deficiēte deficiūt.
 Hoc sumū^r quidā pōtifer Roman⁹. hoc multi tēporūz successu Soldani tentariū conati vineam
 istā alibi plātare. sed vdicū est inuaniū laborauerūt. qz non nisi ex hoc fonte balsamū suo manet in
 flore. Sarraceni autē magnū circa fontē illū purū foderūt. de q̄ quatuor boues aquas hauriunt. z
 dñi eiusdē aqz putei in balsamū ortū p cannalia infunderēt. vt sic copiosi^r irrigaret mox viroz decre
 nit virgultozū. z ita coacti sunt cannalia de puteo in fontē virginis marie dirigere. z de ipso fonte in
 ortū mittere. vt sic aque putei cōmiste cum aqua fontis fecūdarēt ortū illū qbus z hodie irrigat.
 In crastino facto mane circa fontē sanctū solēne officiū missē de virginē glōsa celebrāuim⁹. et ita fi
 nita missa ibi māducauim⁹ q̄ apud nos erat. z bibimus ex aquis illis. magnopē fonte ipso delectati.
 Nā z quidā ex nris in ipm se aliquoties fontē immergere. robustiores ex inde se euasuros sperātes.
 Nūmū nā z sarraceni frequētī se ibi abluūt baptisatiōe. Porro domus in quā eram⁹ intrūi spacio
 sa erat z deliciosa ex qua p fenestras in ipm balsamū ortū prospicere poteram⁹. Cū odor mirific⁹ spi
 rans suauissima sua fragrantia locū nostre habitatiōis amplexit. Post aliq̄t horas supuenit trutzel
 mānus in tra cōditiū vt nos cōduceret in Babylonē. quē nō modico dato auro exortatū fecim⁹. vt
 in ortū illū delectabilissimū nos antea sineret introire qz inde recederem⁹. qd z fecit p parū hostio
 lū nos introducēs. vbi ingressi arbores virgulta z herbas diuersarū vidim⁹ specierū. Erant aut qz
 dam adhuc in flore qdam p̄o in fructu. quedā in secūda iā reflozitione. z odore suauissimo redole
 bāt. In pmo mox ingressu ficulnē quandā grandē z puctulā sub oculis habebam⁹. cuius tricus
 magnā p̄ferebat cauaturā. ante quā due pendeat lapides ardentē. cuius rei dñi inq̄remus cau
 sam dicitū nobis fuit qd dñi virgo glōriosa illie peregre viūēs nullū habebat locū ad quiescendūz et
 ipsa cū puero Iesu se ad arborē illā quētis grā reclinasset. statim arbor se aperuit z virginez cū filio
 intus recipiens congruū requiē p̄buit locū. z ob id sicut fontē p̄fati ita z arborē istā venerātū
 nō modo christiani sed z sarraceni. Et huius arboris fructibz quā plena pendeat pomis quē si
 cus dicunt pharaonis. de licentia comedim⁹ trutzelmanni. Inde pcedentes ad aliā quandā mirā
 bilē venim⁹ arborē. cuius folia. xv. aut. xvj. pedes habebāt in lōgitudine. in latitudine p̄o duos aut
 paulo plus. fructus autē^r poma sunt oblonga. quoz. triq. xij. aut. x. in vno culmo crescunt. sicut
 vne multe in vno racemo. Sunt autē poma illa dulcissima qn ad debitā perueniūt maturitatē. et di
 cūf mus. et quacūqz parte scindant vtrāqz pars scissure crucē cū crucifixi imagine gerit impressā.
 Et fert pro certo qd lignū sciētie boni z mali. cuius fruct⁹ erat vitis. illi⁹ fuerit speciei cui⁹ z arbor
 hec. Dicit etiā qd olim ante papiri inuentionē in folijs hui⁹ arboris pus ericcatīs antiq̄ scribebant
 habent em folia illa a summo vsqz deorsuz rectissimas lineas ordinate ab inuicē distantes sicut ho
 die arte fiūt in papiro vel pgamēno. Inde p odoriferas z varias gradiētes herbas venim⁹ ad quā
 dam maceriā ex luto z arūidine cōpactam. vbi erat ostiolū parū. sed repagulis z seris ferreis firmi
 ter clausum. Ante quod custodes stabāt cum fustibus z lignis nobilissimū balsamū ortū custodien
 tes z obseruātes ne qd illū ingredi possit. Ibi iterū nouo dato argēto custodibus hoc nos ordine in
 tromiserūt vt ser dñt rat simul ingrederent. quibz egressis iterū ser introirēt. z sic cōsequenter. hac
 etiā cautione data vt nullus nrm de ramusculis aut de folijs plante illi⁹ nobilissime p̄sumeret velli
 care. Pcedēt itaqz trutzelmāno z ad sensum singulis demonstrante vidim⁹ qd lōge ante de balsamo
 legimus z audim⁹ nris in terris. Nam ramusculū digitis apprehendēs cōtra solē eū flexit. quasi
 circuli faciēs. ex qua flexura crepāte paululū ramusculi cortice. gutta qdam clara z crassa instar olei
 inde sudauit. q̄ erūpente tota aeris superficies miro replebat^r odore. z hoc probatissimū balsamū erat.
 Pluries id nobis cernentibz z ammirantibz trutzelmānus faciebat. sed z manu z cuiuslibet nrm ab
 intra dicto oleo yngebat. que quidē vinctio tante erat virtutis z efficacie. qd mox manū penetraret

Intus 7/10

Fons Mariae z Ioseph

Fons Balsam

Fons Babylon

Fons Balsam

Pharaon 1/2/3/4/5/6/7/8/9/10

De arboris mirabilis

Fons Balsam

De Balsamo
rebus et falsificatione

Nihil sine Deo
finitis gradibus

Chayrum Cuius

ab alia manus pte sentiret. Folia etiā balsami manibz pressa et ramusculi dūtaxat fricati: cōsimili reā
dolēt odore. Porro virgulta balsami vix ad mensurā hoīs porrigunt in longū. similia pene illis vir-
gultis in qbus botri crescūt qui dicunt vulgato vocabulo apud nos botri sancti Jobānis. Ter autē
p mensem decēbris stipites balsami cultello insecundunt in corticibz. et sub scissura vitriola ligant. in
que guttatim oleū balsami de vulnere stillat et fluit. et quod pmo inde colligit dño dūtaxat Solda-
no referuat. qz optimū balsamū est. de quo si quis aliq tolleret morte mōr plecteret. Inde ipse quat-
tuor potētissimis regibz suis cōiucinis encenia transmittit. videlicet magno Cham de cathay. presb-
tero Jobāni xpsanla dño tartaroz. et magno Thurco. Quod autē secūdo colligit et tertio nō est adeo
excellēs vt prīmū. et id vendit Chayro. raro nū purū. sed vel oleo vel aqz rosacea vlt alio liquore pmi-
xtū. Itaqz p hortū illū amenissimū transeūtes in maiore in modū delectabamur varietate virgultoz. et
rapicabamur ex hoc in hoc. ammirātes vehementer tam subitā terre illius alterationē. Nā extra sepes
quo villa cingit matherea oīa sunt loca inculta. arida. sterilia. et solis ardoribz cōbusta. magno deser-
to cōtinua q qd vengeramus. Sed si qd recte cōsideret eiusdē loci sitū mōr desiner ammirari. Nā no-
bilissimus paradisi fluius Nylus sue inundatiōis tpe in mathereā vsqz cōtingit et totā terrā infun-
dit. et ita eam reddit secundā. nec dubiū quin fons beate pginis hortū irrigans pdictū ex nylo p oc-
cultos terre meatus origine sumat. Est autē nylus q et gyon. fluius mesopotamie de paradiso exiens
erthiopie. et descendit p egyptū irrigans planiciē eius. Vñ dicit Hieronym⁹ sup Amos. sup pbo. de
fluct qū riuus egypti etc. Nylus dispositiōe dei totā egyptū semel in anno irrigat. cumulis arenarū
claudētibz ostia ei⁹ ne defluat in mare. Post irrigationē aut solutis cumulis redit in aluē suā. et sic
tandē mare ingredies a mari abforbet. Dic fluius nutrit reptilia multū nocua et venenosa. sic co-
codrillus. et bestiola que dī Enidros. De qua Isidorus libro. xij. ca. ij. Enidros inq̄t ē bestiola ex eo
nūcupata q in aqz verset et maxime in nylo. qū inuenerit cocodrillū dormientē. volutat se in luto p-
mo et intrat p os ei⁹ in ventrē et carpit oīa interiora ei⁹. et sic morit. Dicit etiā glosa sup. xxij. ca. Et
elefantici. q gyon q et nylus fluius turbulens est et multū cōtrahit limi. vñ limositas rōne quā secū-
du cit. terrā p quā ducit frugiferā et valde fertilē facit. Hec glosa. Cōstat nimirū q tota terra egypti
de se sterilis est et infructuosa. s; nylus eā pterfluens nō modo vnda sua pfundit s; et secū nobilissimā
glebā de paradiso defert quā terre sterili supfundit. in cui⁹ rei signū et euidentē testimoniū aqua nyli non
nisi turbidissima aduenit egypto. q decrescēte terrā quā operuerat derelinquit terra aliena pingui et
optima cooperta. de cui⁹ semiali rōne nobilissimi generant fructus. Et q vt dictū est vltra sepes ma-
theree nylus nunqz redundat. ideo vltra eā locus est desertus. intra pō eā locus paradise volu ptatis.

De ingressu ex Matherea in Chayrum.

Ist cū pdicti viridarij amenitatē plustrassem⁹. aduersperascente iā die exētes matheream
cū trutzelmāno p̄sus Chayrū pperabam⁹. habētes a dextris hortos pulcherrimos varijs
arboribz cōstos et fructibz cumulos. in qbus palacia in castroz modū videbant extru-
cta: ita q Chayrum ciuitas in matherea pene iniū hīc videret: eo q hortū illi cū domibz
a matherea cōtinuo vsqz in Chayrū protendunt. a sinistris autē nō nisi sterile vidim⁹ terrā quā nyli
excrecentia nō attingit. a dextris pō per hortos pdictos in modū maris se effuderat. ita q arbores
et edes in aquis stabant. Clara igit ad huc die Chayrum sumus ingressi. sed pūqz ad hospitij ve-
niremus ob longū vrbis spaciū et iter magnū profunda iam nox erat. et tenebre ingruerāt. ita q nō
absqz multis angustijs et laboribz ad domum ipsius qui nos a longe pcessit trutzelmanni perueni-
mus. p rīcos lōgos populosos et artos ipm sequētes. grauiter a paganis verati tracti et in clamatī.
Tandē in suam receptos curā trutzelmannus noster in palaciū quoddā pulcrū et preciose pictū ac-
stratū nos introduxit. vbi noctē egimus illā. Hanc autē facto distinctas nobis cameras assignauit
in quas res nostras intulimus. Et quanqz melius apud alios fuisset hospitio suscepti et tracta-
ti. tamē eius absqz graui offensa inde exire nō satis honeste poteramus. Fecerat autē ipse trutzelmā-
nus noster iudens natus. sed relicto iudaismo ad baptisimū conuolans factus fuerat xpianus. De-
mū etiā fide nostra abnegata apostata factus est et mammalucis. et ita a Soldano officijs exaltat⁹.
prediues et p̄potens cuius ex pecunijs iudeoz et christianoz quozū protector et ductor a Solda-
no est cōstitutus. a quibus et pecunias per phas et nephas cum dolo et fraude extorquet.
Porro cū die illo in hospitio pfato essem⁹. variē ad nos bestie monstruose adducebant p mauros de
castro dñi Soldani pro spectaculo. de qbus breuitat⁹ ḡra supsedeo. Et ne tedio afficeremur ipse ho-
spes et patronus noster pdictus ad habitacula dom⁹ sue nos circūduxit. ostendēs nobis et p̄ores su-
as duas et cunuchos earū. paramenta quoqz bellica et arma. sellas ac frenā equoz deaurata et dō-

mus ois sue ornamēta varia ⁊ p̄ciosā. Habebat autē bestia quādam inclusam. q̄ verata materiā quādam egerebat redolentē per omia in modū musci. q̄ nō vendit nisi equali pondere aurū remetiā. Tandē die sequēti q̄ fuit decima octooris feria sc̄z septa. quā celebrē habēt sarraceni. festū. antea in ea: domū exire nequaquā poteramus. Quo in tēpore christianus quidā ferreis cōpedibus vincit⁹ ad nos accessit elemosynā ⁊ pecuniā aliquā a nobis medicans pro sua liberatiōe. Nā duos in Alexandria pueros a quodā tmerat mauro. qd̄ qz contra legē mahumeti est accusat⁹ de hoc biennio in carcere fuit ob id detentus. Eodē sero cū sol occasum peteret p̄mittēte hospite nro ex sublimioribz dom⁹ locis fēta vidim⁹ sarracenoz. Habebāt enī tunc solēne ieiunū qd̄ p̄ mensem integrū octobris singulos p̄ annos obseruāt. Est autē ieiunū eorū ritus iste. Per diē totū a solis ortu vsqz ad eius occasum nec comedūt nec bibūt. sed dormiūt ⁊ requiescūt. Hoc autē vt sol occidit multa accendūt luminaria in turribz muschkearū suarū ⁊ clamoribz ac vocibz altissimis fidei sue pronūciant. p̄fessionē. quo facto incipiūt erapulis ⁊ comestationibz se replere. ⁊ luxurijs ac sup̄stitionibz insolētijsqz multis vacā. es. noctē totā ducūt in somnēz discurrentes etiā p̄ ciuitatē cū tabulis ligneis clamoribz ⁊ viulatibus sonitū faciūt ⁊ strepitū multū. vt si q̄ somno fortassis grauent⁹ p̄ bec excitent⁹ ad ingurgatiōes ⁊ insanias suas solitas. Et s̄ p̄ singulas noctes hui⁹ mēsis octobris faciūt. seruata tñ differentia s̄m sub ⁊ supra s̄m q̄ dies magis vel min⁹ ab eis habent solēnes. quo enī festū maius eo nocturna dissolutio maior. Hec vidētis ammirabimur. p̄cipue de tot mille turribz ⁊ lampadibz innūmeris: quibus singule turres tribus p̄ circumitū ordinibz illuminate decorabant⁹ ⁊ resplendebāt. Nam ⁊ vrbis tota a luminariis turribz instar clare diei illuminabāt. Siquidē qui inter sarracenos locupletiores ceteris sunt. in testamētis suis bona sua pro huiusmodi luminariis siue lampadibz augēdis ⁊ multiplicandis. edificandisqz muschkeis ⁊ turribz ⁊ nutriendis his q̄ in eisdem sic clamitent. legare solent ⁊ contribuere. sicut apud nos diuites. ecclesias fundant ⁊ missas.

De. xj. octobris plures ex māmalucis veniētes ad nos q̄rebant: si q̄s forte cōpatriotas suos cōterrancos inter nros inuenissent. Inter q̄s vn⁹ dūtaxat aleman⁹ erat ex Basilea natus. Plures autē vngari viri graues ⁊ p̄sone egregie ad dñm Johānem archidiaconū ⁊ canonicū ecclē Trāilui. mēsis venerūt. virū religiosū ⁊ doctū. cōuersatione q̄z benignū ⁊ locundū. qz multa apud illos bona operabāt suo horatu ⁊ exemplo. Nā plures eorūz data fide in manibz eius iurauerūt q̄ q̄sotius ad sancte matris ecclē suū redire ⁊ sup̄ apostasia condignā agere penitentia vellent. Ipse etiā matrimonia eorū more sarracenicō cōtracta sacramentali ritu rectificauit. ⁊ infantes quosdā baptisauit. Hec autē oia clam in domo cuiusdā vngari fecit. q̄ habuit officii ⁊ nomē p̄ferebat māmaluci. s̄z reuera nō erat. neqz enī fidē abnegauerat neqz circūcisionē acceperat. s̄z cor gerebat fidele sub sarracenicā veste. cui⁹ rei Soldan⁹ ipse ⁊ duo alij de curia erāt consēj. s̄z p̄pter viri p̄bitatē qz in armis strenuus erat ⁊ corporis roboze ⁊ ani magnitudine p̄stans. hoc ipm̄ celebrā. sciētes. p̄ certo ante eū moriturū q̄ negaturū fidē. vnde ⁊ Soldanus sibi ⁊ q̄busdā alijs bonis viris p̄stas prouidit. vt ipso mortuo a seruitute q̄ Soldano pro tpe obligant⁹ seruire. sint penit⁹ absoluit. Is p̄stans māmalucus humanit̄ se nob̄ exhibēs ob gratiā memorati dñi Johānis ad multa nos loca p̄ ciuitatē circūduxit ⁊ secretiora pleraqz ostēdit. Paucos ibi vidim⁹ māmalucos q̄ nō dicerēt. s̄b̄s saltē ad sanctā eccliam catholicā se reuerturū. quin ⁊ ipse patron⁹ noster plures allecebat suā se velle p̄fidiam deferere. ⁊ redire ad christianissimū. naz ⁊ ambe sue vxores erant xpiane. et puuli baptisati. Id enī certū habet q̄ oēs māmaluci pueros suos masculos faciūt baptisari. nō ob id q̄dem (multoz opinōe) vt pueri salutē cōsequant⁹ anie. neqz vt in fide xpiana p̄seuerēt. s̄z vt in p̄ternis bonis ⁊ officijs fiat successores. Nā abolim oia māmalucorū bona dñi rebz excedūt hūanis: Soldano cōfiscant. nec pōt quispiā sarracen⁹ vl⁹ more sarracenicō nat⁹. puta nō baptisat⁹. fieri māmalucus. idcirco māmaluci filios suos baptisatos: mor vbi discretiōis annos attingūt. Soldano sūtūt. pollicētes se fidē xpi abnegaturos si paternis bonis ⁊ officijs succedere sinant. Quo admisso fidē abnegant ⁊ in locū patrū surrogant. qd̄ alio nequaquā fieret si ab vtero mahumetica p̄fidia nutrent. Esto q̄ ita sit. bonū tñ est nomē saltē xpi ⁊ sacramentoz eius vsū. int̄ gentes remanere. affertimqz in eis foueri ad ritū natalē. Indubitātū enī est mihi q̄ si puri sarraceni terris illis dominarent. locus nob̄ xpianis latinis ⁊ accessus ad loca sancta trāsmarina minime pateret. ob implacabile eorū in nos odiū ⁊ inērozabiles inimicitias. q̄bus nobis sunt infesti. sed qz Soldanus ipse ⁊ oēs sui curiales ⁊ armigeri atqz p̄fecti locorū sunt māmaluci. protegimur ab eis.

De. xj. octobris audita missa (Nam dñica vicesima post octauas sc̄e trinitas currebat) didicimus q̄dam nob̄ referēte q̄ galce veneciane in portu exūtētes Alexandrino. speciebz aromaticis onerarent. atqz ad celerē pararent recessuz. q̄ ex rumore plurima fuim⁹ affecti locū dūtaxat. q̄ in eisdem galcis repatriare sperabam⁹. Eodē die post cuiusdā adducte bestie quā coppi

Nota de ieiunio et festo ab eis Barren

De die dominico et requiescent

Nota de bono dñi Johanne q̄ fuit inter sarracenos

De quodā magistro fidei in nro magistro

Nos quomodo se habent in captivitate

nominat ludū visu mirabilē. tres xpiani captivi et pene nudī vincti cathenis. lamento miserabili suis deflētēs calamitates. elemosynā a nobis pēbant. Hanc enī sarraceni discretionē suis observāt cū captivis. q̄ tribus in septimana diebus eos ex suis emittūt custodijs. cathenis. vinctos. et p̄ vicos populosos et curias maiores p̄ petēda elemosyna circūire pmittūt: sub manu custodū. et quicquid ibi acquirūt id tenere et in cibos expēdere. vel etiā inde se liberare et redimere sinunt. Advesperascente tam die cū tēpus sarracenicē comestatiōis et dissolutionis incūberet. omīs hospitis nostri familia in sanire cepit et cantare et corizare. et cū instrumentis musicis ludere. ipse quoq; patronus cū duobus suis cōthorilibus cultu meretricio exornatis. vna cū concubinis et ancillis. accensis candelis. lectos nostros circūierunt. ut risus et leticie materiā et causam acciperēt ex nobis. vnde et noctē illā habuim⁹ opido inquietam propter clamores et infanias sarracenoꝝ cum strepitu et impetu p̄ vicos et plateas currentiū et vlulantiū in turribus. ut illo in tēpore moris est sui viciati.

De viis et modis

De. xij. sumpto prandio in ptes nos dividētes. tres aut quattuor simul et nō plures. vicos intram⁹ mercatorū. vbi tantā vidim⁹ hominū multitudinē. tantaq; erat p̄sura sicut esse solet Rome ad sanctū Petrū in anno Jubileo. et tot reditores et emptores q̄ visu mirū: et pene incredibile est audiri. Neq; arbitror tā populosā tā grandē tam p̄diutē atq; p̄pōtentē hodie sub celo esse civitatē. sicut est ista Chayrū babilonica. Ibi armis et pānis sericis cōparatis et bestiis q̄busdam mōstruosis: in forū venim⁹ vbi homines sicut bestie vendebant. et cōpariebant ania nra p̄vulis ibi sedētibz qui suā venditiōē expectabāt. Cūq; mammalucis qui ductor noster erat hinc inde nos circūducebat. venit mercator quidā inquirens ab eo quanti p̄ciū schlaui illi essent q̄s sic circūducebat. Ad quod mammalucus ipse subridēs parvi inquit sunt precij homines illi in foro isto. cito autē ad aliud ducent forū vbi incōparabiles erūt. Neq; tamē ad hec p̄ba emptor ille desijt. sed pro p̄sona q̄libet decē obulū ducētos mammalucos: donec tandē cōperit eos nō esse venales.

Nō de viis et modis

De vero. xij. summo diluculo veniētes duo mammaluci a patrono nro cōducti. f̄m nūc p̄sonarū alinos et mucelos (id est asinorū ductores) disposuerūt. ut nos p̄ vrbē ad loca q̄dam ducerēt vidēda. Igit̄ egressi hospitiiū transeūtes p̄ vicū vnū et per vetustissimā quandā ferreā portā. venimus ad populissimas plateas: vbi post multas derisiones et acclamaationes probrosas. occurrerūt nob̄ hoies multi miseri et miserabiles. cathenis inclusi simulq; colligati. elemosynas a nob̄ postulātes. Inde p̄ nūerosos hominū cuneos penetrātes. in locū quendam venim⁹ vbi supra modū cōp̄sio hominū magna fuit. Nā barbarus q̄dam mercator vtriusq; sexus homines plurimos habebat venales. ita levi p̄cio et exiguo acsi fuissent res furto ablata. et pro illis emēdis tanta cōfluxerat hoim multitudo. Inde pulcra quadā platea p̄transita. vbi multe edes alte et nove circūstābāt (nā locus ipse qui quēnio dūtaxat euolutus desertus factus fuerat et arūdinibus plen⁹ nūc autē dictis edificijs decorus) ad finē quendā nyli venim⁹. in cui⁹ litore schlaui multi de luto paleis resperso lateres cōficiēbant et cōfectos soli exponebāt coquēdos instar filioꝝ isrl̄ qui in luto et latere pharaoni seruīētes in egypto. tandē ppter onera clamauerūt ad dominū. qui misit eis liberatorem servū suū Moysen.

Abi lateres cōficiēbat

Moyses in nullo p̄

De labore nro in

Ibi enī locus ille fluminis quondā fuisse videbat vbi moyses ipse infantulus in crecētā ripe fluminis stante procul sorore eius et cōsideranti euentū rei fuit p̄iectus. et tandē descendēte filia pharaonis ut lauaret in flumine. gradientibz secus puellis per crepidinē aluci in viscella cirpea fuit inuentus in papirione. ut habet Exo. ij. Ibi nanq; erat pons arcuato ope factus p̄ flumen vbi egyptij mares hebreoꝝ iuxta p̄ceptum pharaonis projiciebāt in aquā. ut habet in dicto capitulo. Inde ad maceriam orti cuiusdā ascendim⁹ vbi quondā arbor ingens stabat sub qua virgo Maria cū puero Iesu fēf̄ quievisse. quā arbustam et christiani et sarraceni multū venerabant. sed suspēsus in q̄busdā seditiosis moꝝ arbor aruit ruitq; solenitus In cuius rei memoriā sarraceni erecta ibi columna lapidea. factuz hoc aureis in ea litteris scripfere. Hinc ad stationē navii multarū in nylo profundo et lato veniētes. maximā circa illas vidimus negociationē.

De Babilonia egypti.

Quandē per quasdā vetustissimas et spissas valde horribilesq; portas intram⁹ babiloniā Sed hec babilonia non est illa q̄ fuit secus fluvii Chobar. sed dicūt babilonia egypti. q̄ quo diuidit intervallo a Chayro. ita q̄ nō duas faciūt civitates sed vnā. cui⁹ pars altera Chayrū. altera Babilonia. et ipa tota noie p̄posito Chayrū babilonia appellat. et crederet q̄ olim fuerit nūcupata mēpbis. deinde babilonia et eadē Chayrū. q̄s interpretatū idē est q̄ cōfusi

sto sine babylonia.

In hac babylonia ante tempora Pharaon rex egypti morabatur in ingenti palatio. quod hodie penitus est desolatum. Ibi etiam tunc temporis metropolis egypti sine civitas maior erat ut ex ruinis eius potest cognosci que hodie videntur.

Transcuntes autem per vicum longum ad cuiusdam ecclesie fores devenimus. quam christiani possident de cingulo sine cinctura dicti. qui sunt de fide sancti Pauli. Ingressi autem ecclesiam descendimus in criptam sub choro. et ibi asserunt locum esse ubi virgo gloriosa Maria cum puero Iesu et Ioseph sancto. septennii spacio mansit latitavit. Inde ad quattuor leucas alias ecclesias quas christiani orientales tenent ducebamur in quibus aliqua sanctorum corpora requiescunt.

Inde per multa precedentes loca de quibus mira ferebantur. tandem ad radices montis venimus. super quo castrum Soldani est situm. ubi plurimos habuimus obuios mamalucos qui de exercitio suo solito reueriebantur. Nam singulis diebus vel ad minus ter in septimana. exeunt mamaluci curiales in planicie sub montibus et ibi se in bellicis exercitiis rebus. ascendunt etiam in saltus et loca altiora. actus militares agentes ut non modo in vallibus et planicie. sed et in montibus et collibus seipos et equos suos exercitarent ad pugnam et cursum etc. Multos ibi vidimus decoros iuvenes candidos et rubecundos. filios nobilium patrie nostre filios. Erant quoque mamalucorum tunc temporis ad. xxij. milia. qui numerus ut ceteris primas. succedentibus videtur esse filios in loca patri. suntque ut in plurimum mamaluci illi de seblauonta. albania. sirkaslia. et italia. ppauici vero de alemania. Hi nos pacifice preterentes nullam nobis molestiam intulerunt.

De contemplatione Chayri ex monte

Quam autem preterissent. cliui montis ascendimus per viam satis periculosam. nec manere in assis poteramus propter precipitem ascensum. Tandem multo labore in cacumine venientes. mox oculos coniecit ad civitatem consideranda. quam profecto magna est et dicitur hodie esse maior civitas in orbe. Quidam enim qui id certum habebat asserunt eam in latitudine duodecim milia centum septuaginta duos passus habere. in longitudine vero quindecim milia centum et septem passus. Dicitur etiam quod numerus parrochiarum sine ut autem conratur. in ipsa urbe ascendat ad viginti quatuor milia. Uex ex illis non nisi quatuordecim milia huiusmodi conratur portis et foris singulis noctibus clauduntur. Castrum vero Soldani tantum in magnitudine spacium occupat cum sua circuleretia. quoniam fere oppidum Ulmenae. vel pars altera oppidi Plurenbergensis. ita quod eques sub quatuor horarum intervallo sine intermissione faciens iter. longitudinem civitatis forte posset transire. ipsam vero totam per novem vel decem horas circuire. Nam latitudo eius in plerisque locis dimidie leuce germanice occupat spacium. in plerisque plus Muschkeas preciosissimas et plurimas cum turribus valde altis habet. et credo quod Rhome nunquam tot fuerint ecclesie sicut ibi sunt muschkeae. omnes ex marmore polito fabricate. Ita prochdolor sathanas suas ibi synagogas amplavit et multiplicavit.

Potro edificia in ista urbe deforis exilia satis sunt et turpia. utpote. ex luto et latere extructa. sed de intra compitibus disposita sunt et ornata. mansionibus et habitaculis pulchris distincta.

Preterea populosior est civitas illa quam alia vlla sub sole. crediturque quod tota italia vix tanto abundet populo ut urbs hec sola. Nam longe plures in ea sunt homines quam propriis carceribus domibus dormiunt sub uno quam sint venetiarum habitatores. Audita refero. neque enim ipse numeravi. Nam et iudeorum supra. xv. milia ibi dicebantur habitare. omnes artifices exercites. vel mercationibus vacantes. Regis autem civitas ipsa Chayrum et administrat per regem Soldani. post quem secundus in ordine ammiraldus semper appellatur. post illius vero tertius diodarus. et hi tres totum sunt paganismo. residetiam tamen faciunt in Chayro. Unum efficitur et perfectum in omnia loca. puincias et civitates paganorum ex mamalucis transmittuntur. Hoc etiam certum habet quod abolim quidam ab oriente et occidente magno et excellenti ingenio viri. ad illam civitatem pertrahere. ut mira et magnalia quod de ea audierat ibi videret. Nam pitagoras platoque suis relictis sedibus in egyptum laboriosissime migraverunt. ut memphiticis audieret et videret vates. Apollonius quoque sine ille magus ut vulgus loquitur sine philosophus ut pitagorici tradunt. post lustratum orientem ut testatur Jeronymus. tandem egyptum intravit ut famosissimam solis mensam videret in sabulo que in Chayro creduntur in templo solis stetit.

Perpecta omni civitate Chayrina. ad nylum fluvium nos convertimus contemplandum. qui cum tempore totum territorium suum exerceat et inundatione operuerat. ita quod maior pars Chayri in vndis stare videbatur. Est autem nylus paradisi fluvius maximus et nobilissimus. qui in tres dividitur partes principales. et in tribus distinctis locis influit in mare. cuius una pars cum secus Chayrum et Babyloniam decurrit. veniens per terras per byteri Iohannis. fluvius iste in suo descensu sub Chayro adhuc in duas dividitur partes. quarum una ad sinistram spectat Uoy et Rossetum civitates duas.

*ubi Maria sepulta
fuit*

*ubi quoque sepulta
fuit*

*Quod quidam dicunt
fuit*

*Latitudo ex longitudine
civitatis Chayri et
mores non est in toto
et in parte*

*quod Iudei dicunt
fuit*

*Magus et philosophus
ad vnde pertrahit
fuit*

*De Nilo flumine
pertrahit*

Lacus Nil.

*De piscibus et in
mare perferantur*

*De Cimiterio in q
des mortui sunt
ille sepulchri et per
fuerunt in anno*

Aqua et sanguis

*Piramide in multis
videtur*

*Monasteria in multis
videtur*

*In multis
videtur*

*De sepulchris in multis
videtur*

Alia vero ad dectera currit per damiatam civitatem magnā maritimā. et est quelibet hāz partiū ses
orsam multis in locis beno maior et spaciosior. Aqua huius fluvij semp est turbida instar pbris
in Rhoma. sed vbi ad modicu tepus steterit fit clara dulcis et suavisima. Preterea nylus vbiqz pis
cibus copiose abundat. nec creditur q in hoc parē habeat aquā in toto mūdo. Sūt in Chayro plus
q octo milia hominū. qui se illaz aquaz circūductione nutriūt et venditione. Sūt et profunde in
ecclesijs et muschkeis fouee. quas dū nylus innumescit aquis replet. q purificate egris datur in potu.
et inde plerūqz curātur. Sūt etiā plurimi ibi cameli ad hoc solū deputati. vt aquas de nylō ad pfun
dendū vicos cōportent. ne pulvis ex frequēti hominū deambulatione nimis eleuet. et ita impedimē
tum pster negociatibz. Nam vbi huiusmodi nō fit pfusio eleuatur pulvis in altrū velut fumus mag
nus et densus. et vix discerni potest an fumus ille ex igne generet. vel pulvere. Et multis sepe solda
nis per superiora tempora nullis viris quibz dā cū naubus prouisus victualibz. que ad biennium
vel trienniu sufficerent. studiose inquisitū est et pscrutatū vbi nylus suā haberet originē primordiale
Sed qui missi fuerant post exactum bienniu vel trienniu cū etiam vltra indiā longe pcessissent. re
deuntes dicebāt se finem seu terminū nylī nullaten⁹ inuenire potuissē. nisi q ab oriente emanat. Di
cebant etiā vltra indiā nullā esse hominū habitationē. sed terrā psum inhabitabilē. et tām ibi solis
esse ardorem q ferre nequaqs potuissent. In hoc etiā fluuiō reperit in india lignū illud pciōsū et du
rissimū quod albanū dicit. pueniens ex paradiso p huius fluvij inde decursū suē descēsus. Quas
cūqz terras nylus pterfluit et infundit. fructiferas admodū facit et pferim egyptum. quā nisi iste flu
uius irrigaret tota sterilis esset et inhabitabilis redderet. Sup ripam nylī muschkeā quandaz vidē
mus alonge cū cimiterio annexo. et dicebāt nobis q in patrociniō suie festo eius sancti cū in hos
noze ipsa ē fabricata. omnes mortui ibi sepulti festo ipo durāte egressi de monumētis sine motu et sen
su sic stant cūcūc cernētibz. et mox euoluta solennitate in suis se recipiūt sepulchris et hoc singul⁹ an
nis fieri asserēbāt. nec ē aduersus aliqz aiebāt in Chayro q idipm ignoret. nec est dubiū quā ope de
monū prestigiose id fiat. Lacū etiam quendā vidim⁹ ppe nylum q p singulos ānos instar sanguinis
rubescit. in memoriā fortassis illius plage qua omnes aque egypti in sanguine fuerunt conuerse
Ibi etiā vidimus p desertum quasi vltqz ad mare rubz. sed et ortus balsami de quo supra in villa ma
tharea. Nā quinqz dūtaxat leucis italicis distat a chayro vel paulo plus. Ultra nylum etiā piramidē
des multas cōspexim⁹. quas olim reges egypti sua sup sepulchra fieri pcurarūt. de quibus vulgus
dicit q sint granaria siue horrea quondā ab Joseph ibi p frumētōz repōsitione edificata et. quod
hinc falsum liquet. quia piramides iste ab intra nō sunt cauate.

A circa illas aut piramides ingēs idoli⁹ Isidis adhuc stare videt. quod quondā egyptij colebāt. Et
am supra piramides ipas magne et vetustissime cernūtur ruine. vbi quondā illa potētissima et nobis
lissima ciuitas egypti stetit. que centū portas habuit. de qua sanctus Saucricus cū legione et bea fia
it. Per nylū etiam ascēdendū mox veni in deserta Aran et Saran et Scithy. de quibz in vitaspānā
sepe mērio fit. ibiqz vidētur monasteria hodie desolata sanctoꝝ patrū Antonij. Bacharij. Pauli p
mi heremite. et alioꝝ multoꝝ. De his cū locis desertis patres sancti in chayrū veniētes. sportas su
as et plectas vendebāt. et inde victui necessaria cōparabāt. Illis in locis superioribz ānis multi mo
nachii greci morabant. qui calogeri cōmuni vocabulo nūcupātur. sed hec omnia indies deficiūt et de
crescūt. charitate pristina frigescēte. Ad longe a mōte illo. moisi pspexim⁹ oratorium vbi deus pro
pharaone fertur orasse. In eo loco sarraceni muschkeā nūc fecerūt. Rursus in litore nylī sursum cū
do ē regio qdam Segetha notata. vbi aues quedā rare in magno sunt numero. videlicet psiticus pel
licanus et huiusmodi. Si nūc quoqz caudate et catti marini et. et capte dūcūtur Chayrū venales in
magna multitudine. Lapiūtur aut in septembri pferim psitici interdū milleni simul. Igitur cū sin
gula hui⁹ loca de mōte fuissēmus ptemplati. descēdimus pprecepta viam. pfecto periculossimā. et
venim⁹ per multa cimiteria ad sepulturā soldanoꝝ. vbi multe pciōse et noue erāt edificate muschke
Nam quilibet Soldanus in loco quē elegerit. priam edificat muschkeam. Modernus qz Sold
danus cui nomen Kathubec ingētem et grandē iam sibi cōstruxit cū turri polita et alta valde. et circa
illam domos magnas cū cellulis multis instar monasterioꝝ edificauit. quas sacerdotes de lege et ri
tu Babumeti inhabitant ab ipo dispositi. q nocte et die in muschkeā et turri clamare et vltulare nō
cessant iuxta mōrē suū. vnde et nobis ibi trāseuntibz velut canes latrabant. Ab hoc loco vbi ingres
si magna cū difficultate ad nostrū venim⁹ hospitū. ob hominū cameloꝝ equoꝝ et asinoꝝ pressuras.
quas ptersecutes pculsi fuimus et tracti. irrisi atqz clamoribz cōtumeliosis lacessiti supra modū. Vi
dim⁹ qz plurimas p ciuitatē cōqnas p ricos et plateas. qz sarraceni raro intra suas coquūt edes. s
cocos emittit cibos. Et dicebāt nobis q circiter. xij. milia cocoꝝ essent in Chayro. quoz multi per ci
uitatem cum coquina sua transcunt. portantes supra capita sua ignem ardentem. ollas bullientes. et

carne in venibus affantes. hoc sepe numero vidimus oculis nostris.

De. xv. octobris domi mansimus quiescentes. et quia mercatores quidam veneciani qui in Chayro erant. auisatos nos fecerant. ut celerius indercederem. instetimus apud patronum et hospitem nostrum trutzelmannum humiliter deprecantes ut nos quotiens in Alexandria conducere antequam naues venetorum inde abirent. Habent namque veneti semper unum ex suis in Chayro qui et consilium vocatur. qui pro defensione mercatorum in Alexandria et mercantiarum apud Soldanum laborat.

De vero. xvi. octobris que erat festum sancti Galli cum esset eclipsis lune. sarraceni ululatu et clamore ingenti omnes excitabant ad superstitiones exercendas. quibus tempore eclipsis solis aut lune studiosius intendunt. Facto mane castrum domini Soldani cum trutzelmanno nostro intrauimus. ubi mirabilem ordinem et numerum maximam sermo Soldani vidimus. multitudinem etiam ingentem equorum et stabula grandia. et habitacula magna. de quibus omnibus tediosum esset scribere et forte etiam creditum difficile. Ibi primum vetus illud palatium; hodie desolatum nobis fuit ostensum. quod quondam greci inhabitabant tempore mabumeti. exstructum fortissimis muris et edificijs vetuine demonstrant.

Inde in aliud castrum quod Soldanus inhabitat. processimus. ubi per duodecim portas ferreas ingredi oportet atque ad Soldanum venias. Per has introducti ipsum in throno regis vidimus residentem in vestitu cadido. et plurimos mamalucos in ordine suo cum multo silentio reuerenter ipsum circumstantes. Ibi etiam plures antiquae graues et maturi viri circa ipsum astabant. post modicam horam egrediente trutzelmanno nostro et nos castrum exiit. venimus in latissimam quandam plateam sine foris amplius valde. ubi camelis asini et equi venduntur. quorum ibi tunc maxima copia erat. aderantque plurimi ex mamalucis qui equos venales contemplant. Tandem cum labore domum reuersi quidam ex nostris facto praedio balnea intrauerunt. Sunt nempe preciosa et polita estuaria illis in regionibus et ciuitatibus. Et vario marmore facta. feruicia etiam sarracenorum balneatorum. satis sunt studiosa. habetque mirabilem modum ad rectificandum membra balneantium. quidam vero ex nostris socijs vagantes per ciuitatem in domum quandam fuerunt adducti in qua grandis fornax stabat habens coacuitates. in quas certo tempore tria aut quattuor milia ponuntur oua gallinarum. auarum. anserum. et columbarum. et fumo cooperiuntur. carboneque in debita portione fornaci imponuntur. ex quorum ardore oua calefiunt et vitella viuere mox ac pulli crescere paulatim incipiunt. et ita absque incubatione matris. excubantur simulque sub manu pastoris ad pascua ducunt. ut oues vel ad foras ubi videntur. Et quousque id fieri videri possit. tamen reuera ita sese habet. nimirum animalia illa que humana arte et industria excubantur. disciplinabiliora sunt his que secundum naturam sue speciei generantur. sequuntur enim homines sicut pulli suas matres.

Sequenti biduo ad recessum nos parabamus et interdum ad videndum rara et mira hinc inde vagabamur. qui vero ex nostris Soldanum prius non viderat illo in tempore viderunt. Porro die. xix. octobris que erat dominica. xvi. post octauas trinitatis. conuenientibus nobis in unum ut missam in loco solito audiremus. ecce dueriores trutzelmanni ut missae interessent adueniunt. ad quam praesentiam dum trepidaremus quod paganos reputauimus dixerunt se esse christianos de ecclesia catholica. nec nisi in fide nostra se mori velle affirmabant et ita nobiscum missam pariter audierunt. Porro facto praedio rebus omnibus dispositis ad recessum. bursas nostras aperientes per hospitium per familiam proque nauis conductam. per asinus et equos qui nos cum rebus nostris ad nylum deducerent pecunias exposuimus non paucas. quod facto praecedente trutzelmanno per medium chayri processimus in asinis cum sarcinulis nostris contra nylum. quia in via irrationes iter et contumelias atque etiam percussiones sustinimus non paucas. At ubi ad portum nyli applicuimus et paratam ingressi fuisset nauem. trutzelmannus chayrinus ad portum rediens nobis valedixit. et quandam alium sarracenum dolosum in locum suum surrogauit. qui nos in alexandriam usque conduceret.

De transitu ex Chayro per Nylum versus alexandriam.

Itaque nauigantes per Nylum bidui spacio venimus lento satis cursu ad ciuitatem cui nomen Rossetum. Inter nauigandum autem pertransito oppido quod Uoy vocatur. Ab inde usque rossetum circumspectantes delectabiles pulchras et fertiles valde ad dexteram et leuam vidimus regiones: habentes ab una parte Asiam. ab alia Aethiopia. Nylus enim has duas mundi ab invicem partes secerat. Oppida etiam amena et villas multas vidimus. terrasque ornis. agris et viridarijs amenissimis et ornatas. in quibus cannamelles. dactyli et alij fructus multipharj crescunt. quorum similes omnibus illis in terris non vidimus usque. Nec hec amenitas et fertilitas tantum in illis erat terris circumiacentibus quas nylus extra alueum suum effluens perfundere poterat et irrigare. reliqua vero terra ab usque parte arenosa erat sterilis et deserta. Habuimus etiam multas naues obuiam que de Alexandria in

Venerunt semper in Chayro habere

De Castro Soldani

De Soldani maiestatem

De Balneis

Mirabile aliquid de incubatione ouis

De Rosseto
De Uoy
De Nylis

Nota
Ad alium p[ar]te
est. et p[ar]te
f[ra]cta p[ar]te

De p[ar]te p[ar]te
domini

Nota
requirunt
consequenter
in p[ar]te
in p[ar]te
in p[ar]te

Nota
in p[ar]te
in p[ar]te

Chayrum p[er]gebant. et de a sarracenis furore sursum p[er] Nylū trahēbātur. quomādmōdum naves ex
Colonā p[er] rhenū equis magistram trahūt. Alique etiā naves speciebus aromaticis onuste pos
mirabātur. vidimus etiā in flumine nylī plurimos cocodrillos qui bestīs. piscib[us]. et hominib[us] in se
diāt. erantq[ue] aliqui grossi valde et longi ad statūrā hominū duor[um] p[er]tingentes. Aliqui etiā maio
res. aliqui vero minores. habētes bestie ille sordidos et horribiles aspectus. corpus vero durissimis
squamis vndiq[ue] cōpactū atq[ue] cōtectum in modū thoracis. quaz[um] forme siue figure alias lacertis i ea
p[er]te p[er]stet caudis et pedib[us] asimulant. Nulq[ue] reperit[ur] alibi nisi in isto flumine sub Chayro et
non supra. Uer[um] etiā in mari galilee aliquādo inveniūt[ur] sicut et pleriq[ue] alij pisces in isto flumine
abundant. quor[um] similes p[er]fatum mare galilee habet. qui in nulla alia reperit[ur] aqua. Unde nō nul
li opināt[ur] q[uod] cōgregatio aquar[um] dicti maris galilee partim ex nylō effluat p[er] occultos terre meat[us]. so
lent naute captis cocodrillis pelles falso asserūt esse draconum.

O Je itaq[ue] xxiij. octobris illuc ēē. in ip[s]o portū Rosseti applicuim[us]. nec vltra ducit[ur] p[er] gri
ni nauigio p[er] nylū nisi v[er]q[ue] huc vt cōmuniter. et abbin e in camelis et asinis Alexandriam
aduehūt. Qd[od] ideo fieri dicimus ne xpiani ostio nylī p[ri]ncipalia p[er] que i[n]fluit in mare pos
sint explorare aut inuenire. Nā his cognitis et cōpertis a mari magno naves in nylū pos
sent inducere et ita egypto nocumēta inferre. Porro anteaq[ue] res nostras de navi deponerem[us] intel
leximus q[uod] omnes alij et camelī illius oppidi ad quēdā vsum necessariū illo die fuissent assumpti. q[ui]
fieb[at] q[uod] nobis neq[ue]q[ue] seruire poterāt nisi in crastino. dicebaturq[ue] nobis q[uod] si die illo tederet ibi nos
manere aliā possemus cōducere nauim et inde v[er]q[ue] in mare descēdere. et tandē de mari res nostras ale
xandriā inferre. q[uod] cū nobis placuisset cōducta navi aliā et sarcinis nostris trāspōsitis de portu in eas
magnis clamorib[us] nauclerus prior impetijt nauil[um]. postulans sibi solui. xxiij. scz ducatos quod tas
men truzelmāno chayrino antea exsoluerat. Sed nauclerus cōstanter affirmabat nil inde se acce
pisse. vnde breuiter vt inde recedere et abire possemus nauil[um] denuo soluere oportebat. nec est etiā ibi
xpiano peregrino locus vel oportunitas iusticiā inuocādi vel ad iudices recurrēdi. Nimir[um] p[er] p[ar]te
cōtra nequissimū illū truzelmānū chayrinū iure p[er]cessissem[us] omne nostrā substantiā ex posuissēmus.
immo et in periculo vite nostre fuissēmus nō paruo. ob eius tū p[er]etiam cum fraudem. Igitur redem
pti a vera per datas pecunias per aliud nylī brachiū innumeris laborib[us] remor[um] tractu et sumu p[er]
aliud nylī brachiū descendimus in mare cursu vltra modū tardo et lento. Inter hec quidā sarracen[us]
per desum lūm cū lancea ad litus veniens p[re]cedere nos phibebat nisi quilibet nostrū vni sibi ma
dinū dedisset. Faciunt aut[em] xxi. madini vni ducatum. dāns madinis rursus in litore mollū p[er] p[ar]te
rimus populū cōfluxisse et multa hominū tētoria sicut sepe antea p[er] desertum videramus. Et cōt[ra]
arabes qui accurrētes funes ex manib[us] trahentiū nauim rapiebāt nosq[ue] ad litus tractos cōpellebāt
iterū aperire bursas dicētes sui iuris esse q[uod] quicunq[ue] eos transiret aut sponte p[ar]tia aliquid eis ex hi
beret aut certe vi cum spoliaret etiā si Soldanus ipse transiret. Asserūt etiā arabes se ideo omniū
esse nobilissimos q[uod] spolijs dūtaxat viuūt. et in solitudine morāt[ur]. nec ciuitatem nec villam nec do
mū villam habētes sed cū tentorijs de loco ad locum transmigrātes. Ipsos sic munerib[us] cōpescitis in
quādam venimus planiciem vbi nylus ex viraq[ue] parte aluē suū egressus totam terre superficiem ita
operucrat vt quasi mare videret quo accidit q[uod] naucleri p[re] latitudine et cōstuetudine aque cōfusi verum
nyli aluē p[er]didit. a quo longius p[er]iecti in tenuem decuētes aquā in incertū ferebāt[ur] quous
q[ue] nautis terre limoq[ue] infra mansit imbecilis stans aliquādiu donec naucleri in aquā descendētes
maximo cum labore nauim a loco propulerunt. quo facto iterum infra humo stetit. vnde modo si
mili amota tandem immobiliter terre adhebit. nec aliquo poterat inde labore euelli quo nostro peri
culo aliarum nauū naucleri cautiōres facti. a via ista nostra diuerterūt. Porro v[er]q[ue] ad solis occubi
tum ibi manentes nō paruum die illa et nocte sequenti miseriam patiebāmur. nullum coctū cibum
sed panem dūtaxat paximacium vescētes et bibentes aquam turbidam ex Nylō. in medijs fluctib[us]
bus diem illam et noctem agentes. In crastino vero diuo munere vento afflante secūdiore impleris
velis inde fuimus erepti. et ita v[er]q[ue] ad ostium quoddam priuātū arte factum per quod nylus i[n]fluit
in mare repente eieci. Cūq[ue] iam pene in litus venissem[us] alexādrinū itez nouas exponere pecu
nias et dare naucleris cogebāmur. de quib[us] in cōuentione cum eis mēto nulla fuerat facta. Tandem
ex navi in terrā descēdentes res nostras et sarcinas in singularem reposuimus locū. eo q[uod] super litus
maris multa substantia de speciebus aromaticis erat cōstituta. et sarraceni circa eas et camelarij cū came
lis res ip[s]as in alexandriā ducuri q[ui] adhuc ad tria miliaria germanica distabat nō pua. Porro p[er]ten
tio magna inter camelarios erat. q[uod] eor[um] prior suis inueniret res camelis ip[s]as p[er]ten

nostris accidit ferendis. Igitur a mari procedentes versus Alexandriam fertilissima motana palmitis
 repleta habuimus ad dexteram ad sinistram aut latissimum campum in quo salis fontes sine saline ex-
 tant. Omnis namque aqua tempore inundationis nyli et excrecentie maris in sal lapidissimum solis fer-
 uore decoquitur. Unde et regio illa tota est alba quia sale yndiqz respersa. Acceleramus itaqz iter
 eo quod fame et siti vigilijs et laboribus affecti. Quippe qui triduo absqz coctis cibarijs fueramus ipsi
 eodem sero Alexandriam ingredi sperabamus. Vidimus autem in processu multas veteres structuras
 siue ruinas quasi grandis aliqua ciuitas olim ibi stetit. Venimusqz ad quendam cliu per cuius cre-
 pidinem cum ascendissemus gloriosam ciuitatem Alexandriam sub oculis habebamus. mare magno
 pro parte vna cinctam. p alia amenissimis et fertilissimis oris circūseptam. Est enim ybera satis gles-
 ba. que suo tempore fecunda nyli aqua irrigatur. ibi crescunt multi fructus scilicet dulcissimi quorū sumi-
 les vidimus in orto balsami in maxima copia. ita et alij fructus varij de pomeratij lemonijs dactyl-
 lis castia citrinis ficibus et huiusmodi. sed pira vel poma ibi crescunt nulla. Sūt etiam in illo virida-
 rijs habitacula hominū pulcherrima pro hominū recreatione facta et. Ibi aues capiuntur quedaz
 candide et albisime que merule nūcupantur. Ibi et leopardi inueniuntur quos arabes adhuc paruos
 capiunt et vendunt vnum pro ducato. Igitur cum ad urbem ipsam venissemus portam proximā p quā
 intrare volebamus sarraceni clauserūt. atqz nos p totam ciuitatem latitudine supra fossata ciuitatis
 circūire coegerūt et id pedestres. et cum longo et tectoso ambitu ad aliam venissemus portam. crude-
 lem reperimus exactorem q de hominibz camelis et asinis vectigal graue exigebat. quo soluto in-
 tromissi per primā portam altam et magnā ferreis seriis et ianuis firmatam. putabam nos in pace
 qz ad hospitium puenituros. processimus ergo inter altos muros et fortes. et ad aliam portam veni-
 mus ferream et grādem. quā multi sarraceni circūstabant cūqz intrare cum bestijs nostris cōtendes
 remus. fustibz nos retrosum abegerūt. moxqz currentes aliqui primi etiā portam. seriis et repagulis
 recluserunt. et reuersi etiam hanc secundā claudētes. nos in medio stare dimiserunt. atqz ita conclusi
 inter duas portas altissimis muris et turribz circūsepti sedentes parimātes nostros comedebam
 et aquam que chara et modica nobis erat potabamus. nec aliud quippiam etiam hac vice habere
 poteramus.

Porro nocte illa pleriqz ex nostris cōperegrinis murū exteriorē ascendentes fortalitia et fossata p
 circūitum cōtemplabamur. qui nunqz se pulchriorem aut melius munitā ciuitatem decoris menti-
 bus et firmis. altisqz muris et turribz vidisse affirmabāt. ab intus autē nō ciuitas sed pene aceru la-
 pidum videtur plena ruinis et desolationibz. Cum autē mane illuxisset apertis portis p trutzelman-
 no nostro Alexandrino nūcium misimus rogantes vt q̄torius aduenies nos introduceret. qui cum
 venisset. litteram quā a Soldano acceperamus ei dedimus. dominis in porta residētibz exhibendā
 quam acceptam. osculato reuerēter sigillo legerūt. lecta vero littera incipietes a nobilitatibz peregrin-
 nis vnū post alium nudātes vestibz perquisierūt. inter quos dominus Jobānes de Solms primus
 fuit sic p̄sentatus. deinde alij per ordinem. Quicquid autē de pecunia et alijs rebo venalibus apud
 nos in portis et saccis inuenerūt. in locū vnum seorsum deposuerūt. et cum omnia et singula exacte p
 scrutati fuissent p̄m rerum portionem pedagium acceperūt. clericos et religiosos immunes et absqz
 theloneo transire permittētes. Nam quicquid infertur vel effertur. decimus de co denarius exigitur.
 et nemini in hoc vlla fit gratia. Ingressi ergo ciuitatem cum tam miserabiles yndiqz cerneremus rus-
 nas obstupuiimus. ammirātes vehemēter q tam miseriam ciuitatem circūdarent muri tam firmi et
 decori. Ducti ita in curiam regis Sicilie que est fonticus cathalonioz. ab ipso curie inhabitatore.
 qui consul cathalonioz cognominat humaniter et benigne fuimus suscepti. assignatisqz cameris
 res nostras intulimus in eas. Est autem fonticus domus grandis in qua et negociatores et merces
 eorum conseruātur vbi et forum rerū venalium habet. Quāuis enim et veneri in Alexandria duos ha-
 bent fonticos et ianuēses vnum. peregrini tamē abolū in fontico cathalonioz se recipere consue-
 uerūt. Nam et ab eiusdem fontici consule proteguntur trutzelmāno Alexandrino sibi auxiliū ferente
 Vox rebus collocatis peregrini nobiles cōspectui. Admiraldi. id est prefecti ciuitatis presentādī
 per trutzelmānū ipm alexadrinū conducebātur. quos ille pacifice susceptos. benigneqz allocutos
 singuloz neia exquirēs. in cartha iussit cōscribi. siqz ad sua redire loca p̄misit.

Porro quidam ex nostris cōperegrinis facta conuentione cum consule cathaloniesi. commensa-
 les eius fuerunt. cibo et potu perparco vtentes apud eūdem. qui tamē non nisi argenteis vasīs in se-
 rebatur. Alij vero cum domino de Solms in sua manserūt camera. edentes et bibentes iuxta votū
 et placitū ipsorum.

Altera die que fuit. xxv. octobris post auditam missam in capella curie memorate que capellanū
 habebat sacerdotem religiosum de ordine predicatorū. clamor magnus et tumultus strepitūqz popu-

an magis vides non in vno
 Alex. deo Cincas
 2/1

Partibz
 quibz
 vbiqz

Wolphano Barone
 vtrumqz ibid. f. 10

lorum insonuit iuxta mare vnde exterriti in altiora conscendimus curie loca. inde prospecturi quid
nam esset etc. Et vidimus fustes et gripas cum armatis navibus applicare in portum. quem intrantes
bombardarum fragoribus et clangoribus tubarum populozque clamoribus aerem replebant. Erant autem sarra-
ceni quendam potentem de africa sarracenu conductentes qui in mecha sepulchrum Sabumeti
visitaturus peregrinabatur.

In mari autem existeres idem sarraceni inuictam navem cum xlii xpianis rapuerunt. rebusque inter se divi-
fis ipsos xpianos alexandriam vedendos adducebant. Ipsos vero sarracenos cum ad litus applicuissent
marmaluci alexandrini et ciues armis decorati de ciuitate exercentes honorifice susceperunt. et cum pompa
magna ac multis clamoribus ciuitatem introduxerunt cum spolio prefato.

Die xxvi. octobris que fuit dominica. xlii. post octauas trinitatis audita missa sumptuos-
e pradio domi mansimus quiescentes. neque enim adhuc secure tuteque exire poteramus. eo quod trit-
um manus alexandrinas (cui quatenus tenebamur pecuniam nondum exsolueram?) debitam nos-
tris necdum prestaret tutelam. Qua videlicet pecunia soluta magna satis in crastino nos ad
portam duxit ciuitatis que ducit ad mare. et dominis qui in porta sedebant nos exhibens. intrandi et exeu-
di quatenus liberet nobis indulgit libertatem.

Sequenti die que fuit Symonis et Jude apostolorum post diuina celebrata. in eum ducti fuimus lo-
cum ubi quondam erat carcer et adhuc est. in quo inclita virgo et martyr sancta katherina expoliata.
et scorpionibus prius cesa. diebus duodecim sine cibo et potu mansit clausa fame et siti crucianda. sed do-
minus cibum ei per colubam ministravit. In quo etiam loco regina et porphirius miles. angelorum
viderunt exercitum circa martyrem cum consolantes et ad toleranciam martyri animantes ut habet in eius
legenda. In hunc sanctum locum post multos rogatus fuimus introducti. et vidimus ante dictam carcerem
duas marmoreas stare columnas satis eminentes. ab inuicem passibus. xlii. segregatas. super quas horri-
biles rotas seu machine fuerant locatæ posite. quibus virgo ipsa speciosa debuit discindi frustratim. sed ea
orante confracti sunt et quasi quattuor milia gentium inde necati. Eodem etiam in loco quinquaginta
illi rethores qui de diuersis vocati puicibus illo conuenerunt. in omni sapientia eruditi cum katherina
coram cesare disputatorio certamine pugnaturi. quos virgo ipsa sacra. maxima in labijs eius diffusa
sa gratia a deo deuicit ut et responsis desiceret. et se conuertendos ad xpm apertis vocibus exclamaret.
Cesar ipse furibundus igne fecit cremari. sed vestibus eorum et capillis illeis multi crediderunt in xpm.

Inde transeuntes venimus in locum ubi aula alexandri magni ferebat stansse. nam hodie in signum
et memoriam eius stat ibi mire altitudinis et latitudinis columna ex lapide vno preciosa. capitellum ha-
bens acutum que procul cernentibus quasi turris alta apparet. Est autem coloris rubei multis caracteribus
in scripta. qui veterum litere fuisse phibetur maior multo et altior illa columna que Rhome ad sanctum
petrum hodie stat. quatenus dicitur olim ex alexandria iuxta illam fuisse collocata et inde roma translata. Est et
alia foris alexandriam altissima columna quam pompeyanam nominant. quatenus ea pompeius in sui memoriam
fieri fecit. quam etiam vidimus in ingressu ciuitatis.

Inde pergreddentes venimus ad ecclesiam ad sanctam Sabban appellatam edificatam in eo loco ubi
virgo sancta katherina ante passionem suam in curia morabatur regali. familiam suam defuncto patre Cosma
rege cui vnica erat gubernans. hac ecclesiam greci monachi inhabitant.

Locus autem ubi martyr xpi katherina fuit decollata hodie monstratur extra urbem alexandrinam.
Suntque ibi due marmoree columnæ magne in eius memoriam quondam erecte. fuitque ex eo loco corpus
eius virginis angelicis manibus in montem synai transportatum. Hic locus tempore passionis et marty-
rii sacre virginis fuit intra ciuitatem alexandrinam que tunc temporis multo maior et latior fuit atque
gloriosior quam nunc sit. Est insuper in ipsa urbe ecclesia ad sanctum marcum dicta. quam iacobite inhabitant
in eo loco constructa. ubi ipse sanctus euangelista phibetur habitasse. et septennumero diuina ibi officia
celebrasse. Quatenus enim pro sua humilitate pollicem sibi absciderit ut sacerdotio reprobo haberetur ta-
men dei pualente iudicio et auctoritate petri alexandrie est episcopus ordinatus. Hoc in loco missam
in pascha celebrans fuit in collo eius missio tractus est per ciuitatem istam. gratias agens deo. Inde
reclusus in carcerem a christo iesu et angelis sibi apparentibus confortatus cum postera die iterum ad
collum eius funem ligarent ac per ciuitatem traherent autem. In manus tuas domine commendo spiri-
tum meum. et ita spiritum reddidit creatori. Hoc in loco a veris religiosis sepultus primus fuit. sed
postmodum apud venetias est translatus. Est et alia ecclesia iacobitarum in alexandria que ad san-
ctum dachiam dicitur. in qua est sepultura peregrinorum xpianorum qui ibi manentes debuerunt car-
nis exsoluunt. Nam et dominus Johannes comes de Solms dominus in Weytzenberg iunior
et nobilior inter nos coperegrinos dissenteria vexatus cum diem ibi clausisset extremum; omnibus dea-

*Carcer in quo
katherina fuit in
vinculis*

*Locus ubi fuit
martyr*

*Locus ubi fuit
martyr*

*Monasterium
iacobitarum et ibidem
eius passio*

*Monasterium
iacobitarum*

Weytzenberg

notissime susceptis sacramentis. hac in ecclesia fuit tumultus. Cuius transmissio et mors pfecto me-
ro et luctu nobis multo fuit.

Descenditur quoque Alexandria locus in quo sanctus Iohannes elemosynarius quondam patri-
archa Alexandrinus. martyrium suscepit in confessione vere fidei persistens. ut in eius legenda habetur.
Sunt preterea in quatuor fonticis christianorum in Alexandria. pulchre quidam et ornatæ capelle. ca-
pellanos habentes latinos vel religiosos presbyteros vel seculares quas intermanedum ibi sepius
visitauimus. Porro his diebus quibus Alexandria fuimus. multe naues galce et fustes in portum ap-
plicuerunt. multæque fiebant depredationes. Nam veneti nauem vnam onerariam neapolitanam que
Alexandriam properabat spoliauerunt. eo quod tunc temporis graues inter eos et regem Neapolitanum ini-
micitie et guerre versabantur.

Aduenit etiam illis diebus galea quedam christianorum de transmarinis partibus in qua alemani quidam
erant qui et dixerunt nil aliud in sua habere galea. nisi naves auellanas in valore. et milium ducatorum
que in orientalibus non crescunt terris et proinde care illis habetur. Ferturque quod ultra centum annos ibi
sint durabiles. ita quod nec marcescunt nec tabescunt nec vermibus corrodiuntur. quibus tamen defectibus apud
nos ultra unum seruare annum subiacere noscuntur.

Illis etiam diebus videntes Alexandrini quod per mare vagabatur nauem alienam portum applicare. et eam
expugnantes ceperunt. captamque introducerunt in portum victores. spolia inter se distribuentes more
piratarum. Fusi enim naues alexandriam applicare volentes potenter sint armate ab ipsis alexandrinis
antequam in portum venerint spoliatur. que cum intrauerint secure sunt quod diu steterint in eo. Grandis
etenim est sarracenis cura pro custodia portus illius. unde et duos qui intra ciuitatem habentur mores.
qui hominum manibus facti sunt assidue conscendunt ut maria contemplantur. longe lateque inde prospici-
entes si qua videant vela que mox ubi viderint Amiraldo denunciant. qui cursorem emittens nauis
culam de conditione inquit aduenientium. Et quod forte creditum sit difficile tamen omnino ita sese ha-
bet quod narabo. Ipse Amiralduus semper apud se quasdam disciplinatos habet colubas sic edoctos
ut quocumque perreperint inde in ipsius amiraldis curiam reuertantur. Laz duas aut tres naucleri emi-
si in occursum nauis secum recipientes educunt per mare. usque ad locum in quo aduenientes possunt ex-
plorare. ubi mox conscriptam cedulam continentem que scitu necessaria sunt ad collum vnius suspen-
dunt columbe. eamque sinit auolare. que continuo volatu ad mesam usque amiraldis cedulam afferens
quales sint venientes indicat. Et si post primam emissam colubam aliud quidpiam amiraldo fuerit sig-
nificandum mox secundam emittunt colubam vel etiam tertiam si necesse fuerit. et ita longe antequam naues
portum intrent amiralduus de eis est edoctus. dicit etiam quod alias habet colubas quas usque in Chayz
transmittit ad Soldanum tempore quo aliquod repentinum et arduum incidit negocium sibi necessa-
rium significandum. Porro si naucleri ab ipso amiraldo missi nauis conditiones investigare nequeant. B
ipsum per colubas sibi renunciant. qui statim armatas mittit fustes tradens in mandatis ut aduenientes inua-
dant. depredent. et spolient. quod et faciunt nisi eos inuenerint fortiores ut dictum est iam supra

De tandem. exiit ad loca ciuitatis videnda hincinde euagantes. merces presertim consideranti-
mus fonticorum qui omnes pleni mercibus erant. preter solum fonticum cathaloniorum in quo nil
aliud nisi quidam seuissimus iacebat leopardus sine ligatus.

Preterea sarraceni et christiani passim in eo pariterque comedebant et bibebant. Ianuensiū ve-
ro fonticis domus vtriusque pulchra et magna erat. et multi negotiatores et merces pise in ea. Inde am-
bos venetorum perlustrauimus fonticos. et preter merces quas ibi repperimus copiosas. vidimus stru-
ctiones in eis grandes incedere. que ferrum sibi piectum comedebant. Porro etiam ibi veneti nutrie-
bant que solum et vnicum in transmarinis partibus illis conspeximus. Multo enim magis sarraceni ab
dominantur porcos que indei. qui nec illum vnum paterentur viuere nisi ad preces venetorum Solda-
nus ei vitam indulgisset. Demum thurcorum intrauimus fonticum. in quo negociantium multus erat tu-
multus. sic et in fontico maurozum et ethiopum. sic et in fontico tartarorum. ubi preter cetera. nobilissi-
mas res. id est homines. viliissimo precio vidimus venales vtriusque sexus. iuuenes et iuuenulas. pue-
ros et puellas. mulieres etiam quasdam qui paruulos habebant ad vbera pedentes. qui omnes ibi sunt
expectabant venditionem. et viliissime tractantur atque turpissime dum ab emptoribus probantur sani ne
sint aut egri. valentes aut inualidi etc.

Denudatur etiam puelle et currere atque saltare coguntur. et hunc in modum varie exquiruntur an sint si-
ne defectu vel non etc. Singulis aut noctibus omnes fontici per sarracenos a foris clauduntur ne quis
ingredi possit vel egredi. sed et his diebus ipsi in muschkeis congregantur et quando precipuas habet
solennitates. nec sunt in alexandria domus velle dictis fonticis pulchriores et ornatiores. His prospectis

*Fontes de mag
mag memoriam*

ad mare accessimus ubi magnus erat hominum cōuentus circa mercatores qui species aromaticas sac-
cis imponebant. Sicdem dū in camelis species ad mare de fonticis educitur nautis inferende sar-
racenorum officiales stantes in litore saccos euacuant. p̄scrutantes ne forte aliquid p̄ciosum inter spe-
cies absconditū esset. Tūq; ita circa species laborat paupes et inopes multi adcurrūt. ea q̄ man-
fugerint imponentiā raptū colligētes. et q̄ furam auferūt mox in via sedentes vendunt.

De vero. xix. octobris due quedam alie venetiane galee venientes de affrica. quas galeas
de Traffico cognominat. portui applicuere Alexandrino pari modo ibi onerande sicut et
ille quatuor que tibi erant iam onerate. Eodem die tractare cepimus et cōuenire cum gale-
arum patronis. super nostro cum eis recessu. et p̄certo duriores eos nobis reperimus q̄s
sarracenos. Nam quia sciebāt nos cum eis oportere recedere. multū nimis et insolitū a nobis nau-
im exigebant. Factumq; est vt in ipsa conuentione peregrinorū societates ab inuicem solueretur. il-
lis in istam galeam alijs in aliam se recipientib; nos vero in galea domini capitanei et domini cōsu-
lis venerorū esse maluit. cuius galee patronus. dominus erat Sebastianus cōtinenti. contulerūt se
quoq; ad nos dominus. Iohānes archidiaconus trāsiliuanus de vngaria. et frater felix ordinis pre-
dicatorum de Uimaleto. Cōuentione autē facta. plurib; adhuc mansimus Alexandrie dieb; inui-
ti tamē et coacti. galearū expeditionem prestolātes. quo in tēpore dominus in Solms ut supra memi-
ni. rebus excessit huminis. cuius sepulture et funeri. debitā et oportunam operā impēdimus. plan-
cium amarū facientes super eum. Obiit autē in nocte ipsa que diem p̄cedebat omnium sanctorū. Quo
motus in eam quā cōduximus recessimus galeam Alexandriam ulterius deinceps nō ingredieret
saltem ad manēdum. sed in galea dormiuim; manducantes et bibētes cum patrono. Persuasum siq̄
dem nobis erat vt octo vel decē dieb; ante galearū recessum. clamēstine eas ingredieremur atq; res
nostras nō simul et semel sed p̄ partes et diuersis tēporib; educeremus. quia per singulas custodias
sarraceni de omnib; reb; et personis graue exigūt pedagiū siue theloniū. decimū denarium de cen-
tesimo iuxta suum cōpatum recipientes.

Sunt autē tres custodie inter mare et ciuitatem. Quaz prima est circa portam inferiorē q̄ ducit in
urbem. Secūda vero longe ab ea in exteriori porta que ducit ad mare inter muros ciuitatis. Tertia
autē est in litore maris. In his omnib; officiales Soldani. omnes tā intrantes q̄ exeuntes diligen-
ter examināt et p̄scrutantur. et p̄uissimū mercatores et merces eorū. Ego vero auxilio trutzmanni
nostri Alexandrini cui non paucos propinavi duccos. obtinui q̄ res mee per dictas custodias si-
ne p̄seruatione fuerunt educte.

Porro die tertia nouembris ad insūm capitanei galea nostra in altū fuit ducta secus nonū castellū
quia iam naues parate erāt ad recessum. vnde oēs peregrini cōsocii nostri qui adhuc in ciuitate ma-
nebant ad suas se p̄sentarunt galeas. que omnes iussu et nutu suo. ex ordine nostre cōiūgebantur. iux-
ta dictū castrum quod profecto egregiū est et forte portū cōcludens munitionē Alexandrinum. Est
enī portus ille multū scopulosus. et per scopulos a litore vsq; in mare murus multis turrib; p̄cla-
rus et munitus ē deductus. atq; in extremitatib; scopulorū. et muri illius. castrū est extructū. p̄fectū
in mari. quod modernus Soldan; fieri fecit consilio et industria vsus cuiusdā māmaliuci nemani
ex Oppenheim diocesis Bagantine nati. qui iā p̄idem relicto paganismo. ad sancte matris eccle-
siesinū reuersus est locuples et p̄diues.

In portū illū nulla potest ingredi nauis nisi castro huic loco Soldani reuerentiā exhibeat. velū
remittendo. Verū cum in loco illo cōsisteremus dieb; quatuordecim ibi māsimus. longissimas ha-
bentes horas et tedio grauissimo affecti. omni quasi momēto galearū transitū expectantes. quo in
tempore multis fuerūt vexati molestijs galearū patroni. et vnus etiam eorū grauius vulnerat; a sar-
racenis. multaq; eis euenerunt in cōmoda. qui post galee educationē a terra in altum. denuo ciuitate
intrauerūt. Illis etiam dieb; scisma fuit inter patronos alijs recedere volentib; alijs adhuc manere
amplius cōtendētib; et nisi dominus capitaneus sequestrū se et mediū interposuisset. ab inuicem fuisset
sent diuisi. Obstitit enī nec voluit vt quisq; recederet donec oēs et singuli expediti essent ad plenum.
Igitur cum dies quinta decima nouembris aduenisset. omnib; ad recessum preparatis. prospero flā-
te vento. solutis nauibus. leuatis anchoris. expansisq; velis extra portū euecti. Alexandrinā poster-
ganimus ciuitatem. subtrahito litore ab oculis nostris ita q̄ in crastino longius effecti nullā prozūsus
vidimus terram vndiq; circūdatā mari. Erat autē galea nostra cursus velocissimi vnde et alias lon-
ge p̄cedebat. Et tunc panib; deficientib; alexandrinis. patimates siue bis coctos cepimus mādu-
care. et quod mirum erat in oculis nostris pisces nobis falsi de danubio videlicet sturiones minis-
trabātur. sed Thurci per quorū regiones danubius fluit illos ad terras transferūt sarracenorum.

a quibus veneti eos emitt. Navigauimus igit ex Alexandria per mare hiearum in mare carpatum. Unde die sexadecima nouembri optata flante aura veloci cursu intrauimus mare creticu. et fuis-
mus die. xvij. illufcente proiecti vsq ad promontoria Crete siue Landie. insulam tame ipsam no su-
mus ingressi. Ingenu vero fuimus leticia p moti cum huc loci venissemus. pro eo q iam quinqz fere
me spacio mensium nullas fidclium videramus terras. iamq nobis videbat quasi patriam nostraz
atrigissemus. cum ipam fidelem et gloriosam insulam Cretam siue Ladiam sub oculis habebam. licet
longissimis adhuc distarem interuallis a solo natali. Quippe qui iuxta cicladas insulas per
Bellepontu. et sensum mare maleum nauigaturi. adhuc Achayam. Albaniam. Dardaninem. Coz-
zirim. Thillicu. Dalinaciam. Schlauoniam. Troaciam. Hiltiam. et forum Iulij ante nos ha-
bebamus iuxta earum confinia provinciaru viam facuri.

Die decima octaua cum ad latus memorate insule crete venissemus. iussit capitaneus cura-
sum galee interciper. velozu remissione. et proiecta schassa in mare misit. p phisico qui in
alia erat galea mandis vt q totius ad se veniret. Consul em venetianus grauitat ceperat
egrotare. pro cuius cura phisicus vocabatur.

Quis rei gratia inter duas insulas Landiam scilicet et Nataliam sine puectione volebatur. Ita et
sequenti die scilicet sancte Elizabeth instabili vento huc illucq pueiebatur. quo factu fuit q omnes
galee sic fuerit coniuncte q de vna ad aliam colloqui poteramus. sed post paululum mutata aura.
mare motu iniquissimo feruere cepit. nec fuit quicq in superioribz galearu quod no pcellis vn-
diz illabentibz perfunderet. et cum sol occidisset. magis ac magis tempestas inualuit. ita q naucleri
et galeothe infirmi superius sub transis suis iacentes. nec valentes aquaru incidetium ferre perfru-
tionem. magnis apud patronu precibz vt obauerut q in carinam nauis fuerit intromissi. vbi spe-
cies Bromanice et merces alie conseruabatur fuerant naqz viginti galeothe infirmam in Alexandria
de aquis ibi potatis. Nam ciuitas ipa est subius vbiqz cauita et super testudines edificata. Pylo-
qz exercebat omis illa cocauitas aquis replet sub domibz. neq sunt alie ibi aque nisi ille de qbz ho-
mines et iumenta bibut. et dicuntur aque ille esse infecte et pessime. Inualefcere aut vento inber maxi-
mas descendit. et cuncta in fudit prius intacta. quo accidit q patronus et alij venetiani qui bacterius
super castellu in puppi maserant ad nos in carinam fugere sunt copulsi. eo q castellum aquis vndiz
qz replebatur. capitaneus vero et consul in pfunda puppis camerula. clausis desup hostijs maserunt.
Naucleri aut maximos p toram nocte perpesti labores. continuis cursibz et horrendis clamoribz.
infirmos grauabant. quibz nulla requies erat. sed et sani qdam et valentes egrotare ceperut. inter qz
vnu erat dominus archidyaconus de vngaria. dñs quoqz consul magis ac magis cepit destitui. duo
vero ex galeothis mortui. nocte eade in mare sunt proiecti.

Sed illufcente die que erat vicesima nouembri cepit tempestas ipsa paulatim decrescere. ac ma-
re ipsum magis magisqz mrefcere. Tandem ad quandam insulam applicuimus cui est vocabulum
Pylo. vbi sub castello quod Hyum dicitur fixis nauibus per iactas ancheras. in barcis egredieb-
mur ad litus vbi inuentis cosocijs nostris peregrinis per montis precipitem et petrosu diuini p-
dictus in ipsum castellum Hyum. et inuenimus inter ascendendum tres ecclesias de ritu greco-um.
vnam inferius circa litus. aliam in montis ascensu. tertiā in ipo castello superius. quas ingressi ga-
lias egimus laudantes et glorificantes deum qui nos in terras reduxit christianoru. nihil aut repe-
rimus venale ex his que victui erant necessaria nec panes neq oua et. Nam qui primi ascenderant
tulerant omnia. Est autem ipm castellum satis populosum hominibz. qui in paruis habitant do-
munculis quasi tugurijs de fructibz insule viuētes. nec sunt alij eiusdem insule habitatores aut in-
cole nisi isti de castello prefato. Estqz insula ipsa fertilis satis et pinguis glebe. Est quoqz castellum
ipsum vetustissimu a grecis quondā potentibz pro maris tutelaz culto dia super abruptas petras ex-
structu. Et eo em per latissimu mare contra insulas cicladas et Landiam parulus habet p-
spectus. De crepidine montis aqua descendit clara et dulcis. sz no multu frigida. in vasculis tñ reseruata statim
frigescit. Sub mote etiā riuus quidā dulcem pñēs aquā p vallem currens illabitur mari.

Quam vero dies. xxi. illufceret clamor ingens cuiusdā lamētabiliter flētis in nostra audieb-
galea. eratqz ululatus ille filij dñi consulis. q sez consul nocte eade vnuerse carnis debitu exsol-
uē die clauserat extremū. hūc nō solū filius sz cuncti q virū nouerat plangebāt Iussit itaqz fi-
lius defuncti patris corp⁹ in terrā edoctū poni in capella q ibi in litore erat. sup qd illic positū irru-
ens placiū magnū fecit. quē sui pñēs a corp⁹ auulsū i galeā reduxerūt. Corp⁹ dñi exēteratū lotum.
vntū. et aromatibz cōditi ligneo locello imposuerunt. pice et clauis bene firmato. sicqz venetias ad

Mo de pardi

*De morte
in mare pect*

Capitulum de
mare vltimo

saum iam pridem electum monumētum ferebant sepeliēdum. His omnibz cum interesset. certā didicimus experientia. conficiū esse mēdaciū. quo dicit q corpus etamine siue mortuum p mare non possit duci. et preteritū illius figmentū peregrini etiā nobiles. baronēs et milites. qui pro tempore in mari rebus excedūt humanis statim in vndas mittūt nec vel ad terras proximas sinūt vbi grana sepeliendi. Eodem die quattuor mortuos de galeis sepulture tradidimus in terram que et mater est vniuersorum.

O Je vicissimā secūda festo scilicet sancte Cecilie virginis et martyris cum sustulissimus. in mariis magni et spaciosi latitudinē vento nō satis bono immo aduerso proorsus incidim⁹. Qui quidē ventus cōtrarius versus Traciā nos impulit. atq sub paucar spacio horarum si eius fuissimus impetū insecuti. Cōstantinopolim aut Troiam aut Pigioponū vel alius etiam Athenas mirrē et Salathas appulisset. vel etiam in Pithmos insulam. Et qdē ventus ille optimus nauigantibus in Macedonia. sed nobis inutilis proorsus. Conatu pinde mari mo ad resistēdum tali vento a naucleris facto. Tādē eū multo labore. longe sub nyo incidim⁹ in portū vnum. desertum quidē sed firmū. Stephanū nomine. et ibi naues stabilimus. et quatuor duo māsimum. tedio grauissimo affecti. vento illo aduerso p momenta singula augmēta capiente. Id quoq preter cetera in malum nostrū adieciēbat q in nullū castellum introire sinebamur. Audierāt enī non paucos ex galeis vita functos fuisse. putabantq galeas omnes peste infectas. Idcirco nos abhominabātur et phibebant. ingressum negantes. neq viderē nobis quicq volebant. nō obstantē q domini corū ciues scilicet venetiani erant in galeis. Sūt enī loca ista omnia insule et castella sub ditione venetorū licet ea per se nō regunt. vt Landiam Cypri et huiusmodi. sed alicui grecorū com mittere regēda et administrāda sub tributo. Hecia tamē insula de qua supra mentio habita est sub dominio est cuiusdā ducis grecorū qui et Thurco tributarius est et cōfederatus. Sunt autē regio nes ille asperē et durissime glebe. sed et aer satis incōueniens. Idq nobis magnopere ibi formidini erat ne forte ibi diutius manere oporteret. quēadmodum Alexādrinus galeis anno accidit superior. que hoc in loco amplius q triginta diebus moram facere ob ventorum contrarietatem et pugnam in mari cogebantur.

Inde tādē nauigantes in mare maleum mare vtiq scissimū peruenim⁹. in quo plurima pericula cōsequentiū fuimus experti diebz. que vix vllis possent enarrari verbis aut litteris designari. Et profecto vt est apud Virgiliū. venimus nymbror in patriam. loca feta furentibz austris. inter lu etantes ventos tempestatesq sonoras. Ibi venti nutu eoli principis sui. vt poete fingunt velut agmine facto. Qua data porta ruit et terras turbine perflant. Incubuntq mari totūmq a sedibz ymis. Una curusq notusq ruunt creberq procellis. Affricus et vastos voluit ad litora fluctus. Hoc in genere dicto vt historie mos gerat nauigatio ista p mare illud tempestuosus p ceteris periculosis. et accuratius et latius necesse est vt explicetur.

Igitur sub diem. xxviii. nouembris mutato vento nō quidem in meliorem. sed in fortiores ferebamur contra maleam impetu grandī. ac si vi eam vincere cōtenderemus. Verum tamen gubernatores nostri quam spem habentes de transitu malee. sequebātur ventum fortune iudicio se cōmittentes. Si enī illa die maleam vicissimus. in crastinū motone fuissimus. et cōsequēter facilem nauigationem per Achaia. Moream. Iliricum. Dalmaciam. et Croa/ ciam. in Histriam et Italiam habuissimus. Est autē malea p montorium grecie asperrimū. qd quin quaginta milia passuum infra mare p tenditur. circa quod vnda adeo seua est. et impetune impellit vt naues ptransire volentes a se repellere et psequi videatur. Oportet enī nauigātes de macedonia et grecia in Achaia et moream ptransire ad cornū illius p montorij quod est multum altū. acutum. et scopulis de profundo maris in altum vsq ad nubes se erigens. cuius cacumē estate et hyeme est niuibz optum. tot autē venti in cornū illo conueniūt quod mare cōfussissimū reddunt et nauigationem difficillimā. Dum enī nauigantes cōtra eam per adiutorium alicuius venti vsq ad aciem per ducti fuerint. mox vt proza rostrū ad modicū extēdere incipit. afflant aliquādo septem aut octo aut nouem venti. q omnes proza reuerfa naue cū impetu reijciunt. vnde sepe cōtingit q naues p tres aut quattuor menses in illa pte malee manere cogūt. Illa difficultas semp fuit ibi.

Unde vetustissimi poete reperiuntur in carminibus suis yronice compassi fuisse grecis. pro eo q cum dijs pugnantēs innumcrabilem multitudinem hominum perdidērunt. quos si seruassent suffecissent ad hoc q per medium mare galee gurgitez fodissent et a supremo vertice rupē scidissent vsq ad fundū maris et manibz interfectoz cānale et viā nauibz fecissent ne i pperuū nauigātes tū labore et tā tātis pditionē paterent girādo maleā. Et pfecto si mons malee esset p mediū diuisus. multo cō

rius redirent naues de oriente in occidentem. et de Asia in Europam. nec potest fieri nauigatio nisi si ad cōtactū cornu malee. cū reliqua maris latitudo sit tota scopulis plena.

Dicitur autē mons ille malea a Maleo rege tyrenorū. qui tubā eneā primus inuenit et in mōtans illis degens piratica cede mare infestabat. Fecitq; in monte templū apollinis: et mōtē suo nō mine nūcupauit. Hūc vero dudus destructo templo apollinis in cornu malee edificata est capella sancti Michaelis. vnde et vulgares cornu hoc alam sancti Michaelis nomināt. et opinātur q; sanctus Michael ala sua ventos cōcutiens stās supra cornu. naues dū sibi placet repellat. Idcirco marinarij in victoria malee laborātes. orōnes ad sanctū michaelē faciūt et vota vouēt vt dignet alam q; vētos mouet et mare cōcutit retrahere. quatenus possint trāsire.

In radice malee est ciuitas que Malsasia dicitur. iuxta quā crescit p̄cipuum vinum quod nomināt malsaticū. et ab hoc vino transtulit vulgus nomē in vinū creticū. qd nūc per mūdum dicit malsaticū. qd tamē nō est de malsasia sed de creta vel Landia vel motona. Lauent autē nauū gubernatores ne ad malsasie portum applicet. quā dicit pessimos grecos ibi habitare. ideo potius sinūt naues reuerti ad insulas cicladū per multa maris spacia. et dicit q; a malicia hominū mōtana dicant malea. Igitur cū tota die cōtra maleā nauigassimus et cornu eius attingissemus repēte retrusi sumus et adeo impetuosi reiecti q; tota classis fuit dissoluta et nulla galea māt cū alia ita. ppe vt posset aliā viā dēre. et cū hoc sensissimā tēpestatē passi sumus ita q; galestroli cogerēt vela tēpestatib; apta appēdere.

Orum die. xxi. itez. cōtra maleā ire tētauimus licet ventum nō nisi pro sex pānis accatonis habuerimus exiguū. nobis autē cōtra maleam pperatibus aduolabāt etiā alie galee conferue nostre quas perdideram. Dum autē aduersperasset prope promōtoria fuimus et cōtra cornu velocissimo cursu pperauimus. Sed cū iam aciem attingere vellemus magis no eonatu vna galea etiam in suo ordine pertrāsire satageret. ecce vētus cōtra nos crupit et primas galeas rapuit et impetuosisime retrusit cōtra sequētes que accedebāt. fuitq; mirabile visu et nō expertis incredibile q; naues in eodē freto lateraliter iūcte cōtra se procedebāt agitate cōstanti ventis. ille cōtra maleā pleno velo vebatur. alie a malea inflatis velis cōtrario redibant. et circulum cum nauib; fecim. sicut solēt circūire corisantes. Reiecis ergo omnib; galeis in freto inuiciter retro maleam iactabamur. arte oblitentes ne ventus nos in cicladis insulas reportaret et ita dicim fieri p̄stolabamur.

Ove. xxx. q; erat Andree apostoli et dominica prima aduētus. surrexit ante lucem vētus omnino nobis cōtrarius et foris. Quod vidētes gubernatores nostri et de trāsitu malee desperātes. cōmiserūt vela vētis et iactati sumus cōtra aqilonem grādi impetu iterum in insulas cicladū longius a malea q; sira colonia vsq; venetias extra viā nostrā. et intrauimus p scopulos et rupes festinacissime vsq; cautelis et ingenijs multis.

Porro p quoddā cannale angustū et strictum ingressi in portū latum et securū ac montib; altis munitum incidim in radice insule mīlo dicte naues stabiliētes. Reperimus autē in ipso portu quatuor onerarias naues venetianas que venerāt de syria. et in barutho capadocie onera suscepāt mercis. De autē qui in nauib; illis erāt cum classē nostrā vidissent ingrediētem ad se cōcrepabāt tubis buccinis et tympanis et ē. et emittebāt bombardaz sata sperica cōtra montana cōclamabantq; in vnu vocibus aluissimis. pariformiter et nostri faciebāt in signū leticie et iocūditatis. et videbāt mare et terra moueri a sonitu bombardaz et clamātū et buccinātū. Classis illa de Syria sicut et nostra multis diebus laborauerat in transitu malee: sed inuaniū. Fuerunt ibi etiā alie naues que de malea in hunc portum fuerant proiecti.

Ruina decēbris augmētati sunt vēti petrarij et disposuerūt se oēs naues ad ipsos manere in portu illo. Eodē die misit capitaneus nauū syrie nūcios p oēs galeas. et iurauit ad p̄diti salios capitaneos et patronos et oēs p̄ncipales officiales nauū et gubernatores et dños. et iurauit rante grāde p̄uiniū extra galeā in litore maris. Descēderūt ergo in terrā tres capitanei. scz capitaneus nauū Alexandrinaz cū suis tubiciniib; q; sub se habuit quatuor galeas oneratas p̄ciosis mercib; et bī armatas. Capitaneus nauū de syria cū suis tubis. q; etiā sub se habuit quatuor patronos quatuor galeaz. Capitaneus q; de Africa aliter de Traffica cū suis hīs sub se duas galeas armatas et oneratas. Isti in quā tres capitanei cū decē patronis et oib; nauū nobilib; dñis et officialib; ad tabulas paratas in litore cōsederūt. Post epulas diuersis exercitijs et solatijs varijs in litore colludēte pulchz certētib; spectaculū p̄buere. Erāt autē in illis decē galeis vt opinor vltra sex milia hominū quoz maior pars in litore solatiū et cōuinij causā cōuenerat.

Die illa aduersperascēte singuli in singulas galeas suas in scaffis ascenderunt et mansimus in illo portu per aliquot dies.

Capella Sancti Michaelis

Non p̄cedit p̄cedit

Non p̄cedit p̄cedit

Non p̄cedit p̄cedit

Non p̄cedit p̄cedit

Non p̄cedit p̄cedit

De quinta decembris facta tranquillitate classem soluimus et tractu remorum naues passim omnes educeretur. quia non erat hic ventus sed bonarza. id est tranquillum. Sic enim a navis maris tranquillitas appellatur. Unde omnes deum precabatur pro felici transitu malee. *De tristitia vero quidam ita exorabat. Ach pater omnipotens tantis miserere periculis. Atque tuis thesauris ventos dimitte secundos.*

Perula Maria
Igitur cum de scopulis ad mare latum venissemus surrexit ventus lateralis per transitum malee inutilis proxius. pcellimus tamen contra maleam cum tota classe. sed facta nocte inualuit ventus nimis contra nos et tenebris ingruentibus facta fuit sensissima tempestas. Et mare eleuabat sine cessatione supra galeam. Eleuauerunt se flumina. eleuauerunt vocem suam mirabiles elationes maris. mirabiles prorsus. Incidebant. pinde aque supra modum. ita ut auderet dixerim quod in illa nocte ultra ceteris fluctibus inuoluti fuimus et vndis operiti penitus non quidem continue sed subito naus operitur et in ictu oculi transit. Omnia autem superiora galee in aquis natabant. Et ipsi marinarii tota nocte in aquis currentes vela crebro mutabant.

Porro tempestate illa durante cum naues ab invicem longius essent sepe una ut ventorum acta ad latus nostre galee impetu impetit vehementer. barcamque collateraliter dirupit penitus et destruxit nostram vero coquina fregit eius et omnia que in ea erant.

Quantum autem terrore contactus ille galearum nobis omnibus incussit. quod strepitus fragor et clamor et angustia fuerit non facile explicari potest. nos enim qui inferius eramus in carina omni momento incertum expectantes pcellui in tenebris trepidi maiorem in modum suspensis sic animis stabamus. Cum autem infortuna illa non transisset omnes vertiginosi effecti sanctum inuocabamus qua poteram devotione. *Alia laudem cuius imminabat festum dicentes. Suscipe nautarum pater nicolae precatus. Alis et solita nunc per te rate tuis. vel similem in modum.*

Patroni Mariis
notandum
De sexta decembris ubi lux clara refulsit vidimus nos nullum habere adiutorium et ventum inutilem fortem nimis existere. desperantes ergo iterum vela vento commisimus. qui rapta classe eam cursu velocissimo in cicladis insulas repositauit ad locum ubi nudius tertius egressi fueramus in portum milo. ibique naues consillis alligatis et anchoris immerissemus ibi tamen inuimus. pro eo quod in diebus patronorum maris more solito implacabilis habuimus. *Sunt enim secundum marinarios estimatione singulares patroni maris sanctus Clemens. sancta katherina. sanctus Andreas. sancta Barbara. sanctus Nicolaus. sancta dei genitrix Maria. et sancta Lucia.* omnibus his diebus difficile habuimus navigationem deperis ultimis duobus. in quibus si maleam non vicissemus per hyemem totam ibi manere coacti fuisset. hoc firmiter tenet marinarii. Multis enim suppositionibus vacat in nauibus quidam navigationis non est iuxta eorum vota. Alij dicebant quod peregrini terre sancte essent in causa quod res furtiuas secum duceret de locis sanctis. vel aqua iordanis quam simpliciter dicit impedire navigationem.

Cauesat mari
De septima decembris inutilem ventum habentes. eodem maxime in loco. post praedictum vero plures orationis gratia ad latus navigantes in capella quae ibi erat in honore virginis *Marie* dedicata eidem sese commendauerunt. Alij cantabant crebro hos versus. deuotius ad virginem ipsam clamantes. *Salve splendor firmamenti in caliginosi menti desuper irradiat. Placida mare maris stella ne inuoluat nos pcella et tempestas obuia. Videbat autem nobis tanquam sese inclinat virginis Maria sic nos affare. vero in melius mutato. et classe ad recessum aprata. Pergite iam mihi sancti theotocos inquit. Et velis in flatis portus intrate salubres. Ante solis ergo occasum portus exiimus et tota nocte in lumine lune tranquilla navigatione perfecti ventum sequamur optatum.*

Navigationis
De autem octaua quae erat festum conceptionis beate virginis *Marie* fortiter procedimus contra maleam eaque post meridiem cōspecta cōterriti sumus metuētes iteratam repulsionem. Sed adueperantes die vento semper in melius conforato repente cornu illud sensuissimum malee sine labore pene superantes sub vnius hore spacio decem et octo miliaria pertransuimus. Hoc cum fieret ingenti omnes gaudio fuimus exhilarati tubicines preleticia canebant et omnes galiothe cōclamabant. omnesque pariter vociferabantur deum laudantes. Interea vero nox incidens prohibuit ne ventum bonum sequi iuxta votum possemus. quia ad latus sinistrum promontorium malee habuimus. Ad dexterum autem mare scopulis et cauitibus plenum. nec erat portus in quem intrare possemus. Idcirco remiserunt gubernatores omnia vela. naues ad latiora loca natarum permittentes. dimittebant eas ibi ad sortem in deuijs aquarum currere sicut currit equus lasciuus et effrenis. nunc cum proza nunc cum puppi se erigentes. nunc ad hoc nunc ad illud latus se inclinantes et motu continuo et importunis agitabantur inter senos fluctus nec stabant nec pergredebantur. Propterea nocte iniquissima habuimus plusquam in tempestatibus illis. Stetit autem ut sol refulset quousque erectis velis

llo. progressi sumus inter scopulos et cautes. atque die. xiiij. decēbris ad Montanā venim⁹ ciuitates.
Eo tēpore p diem naturalem centū et triginta miliaria psecimus velocissimo nauigio. et inuenim⁹
ibi sex galeas quas ante amiseramus inter tempestates. Ibi ergo portū ingressi et nauibus stabilitis in-
gressi missam in conuētū fratrum p̄dicatoz audiuimus cū multo desiderio. qz diu nullam missam au-
diueramus. Post missam omnes pariter peregrini ex oibus galeis pgregari cōuenimus in domo do-
minoz teuthonicoz comedētes et bibentes in leticia multa gratias agentes deo q nos de magnis li-
beratos periculis mutua visione fecit letātes. quia ab Alexandria vsqz huc nūq simul oēs fuimus.
Peracto prandio. qz p dies aliquot didicim⁹ nos ibi māsuros. ppter negociationē mercatoz. res no-
stras in hospitii cōportauimus. Notona est ciuitas in cornu Aethiæ sita in terra cōtinēti. ppetur-
ebia. vñ thurci ad nūdinās ebdomadales illac cōueniūt cū christianis.

De decimasexta decēbris galeas ingressi et classe soluta ad insulam oppositā quā nescio quaz
ob causam nomināt sapiētiā: applicuim⁹. et distat p miliare teuthonicū a motana p interme-
diū cannale pfundissimū. et quia non erat villis vctus electis anchoris classē ad pedē mō-
tis sapiētiæ naucleri stabiliuerunt.

De. xviij. in noctis medio dū omnia essent in silentio subito aspirantē venē salubris et bo-
nus. et statim rupto silentio clamores magni excitant p classē. et ad recessus se parabāt.
lenando anchoras. sursum trahēdo barcas et scaphas. erigēda vela. soluendo ac cōpican-
do spiras. q omnia fuit cū violenta festinātia et continuis ac altis clamoribz. Classe ergo
soluta a loco illo electi sumus p ventū in altū mare vbi mox itez orta est seuissima tēpestas cuius si-
mlem ante nō habuim⁹. et durauit p diē et noctes duas. Dēs autē dñi de castello trāsugerūt ad nos
in carnā. nec fuit memoria cibi aut potus hac tēpestare durāte. qz coquina erat in aquis tota

De. xix. redēte vento gratiori quo et prius vsi fueram⁹. multas rapim⁹ insulas thurcorum et
christianoz trāsuiimus. vtpota insulam Samastria. Limca. Sebestamā et Azanta. So-
pholoniam que capta fuit per thurcum anno superiori videlicet. Millesimoquadringētesī
mo octuagesimo.

De vicesima mane venimus ad insulā Corzicā q alias Corfū appellat bonā et fertilem.
Et reperimus ibi classē armatā. et magnā charistā panis et omnium necessarioz. Idcirco ca-
pitaneus classis armate male ferebat cōquerēs de capitaneis classis onerarie q declinassent
in illū portū. cū vix ibi p suo exercitu necessariā essent. Fuit enī magna multitudo nauū et hominū
mirabilis cōpressio. Illa insula est pncipiū grecie. et est Rhomani portus munimentū. ab ea enī faci-
lis est nauigatio in Siciliā in Trinaciā Sardiniā Apuliam et Italiā. Et opposita eius pte est
Dorca. Achaia. et in paucis horis vento flante nauigat in Patras ciuitates vbi sanctus Andreas
crucifixus fuit. et in Costantinopolim et Scutarim rē. et in Lagledoniā insulam. et in ciuitates Si-
cilię Catbanā et Siracusanā vbi sunt montes ethne. ignem spirantes. in quibus cicoples fabri Jo-
uis fulmina fabricant fm poetas.

De vicesimatercia sustulerūt simul omnes galee numero decē cū vna nauī et vna grippa. atqz
qz ita educta classe extra portū intrauimus cū bono vento cannale latū. quod diuidit Cor-
zuram et Dardaniā insulas. Letabatur autē valde gubernatores nostri de aura bona. quia
alias grande periculū imminet nauigātibz in isto cānali. p eo q in fundo ibi est qdā abyssus
salis vorago q vomit aquas maris et sorbet. et dum naues ad locum veniūt subsistūt et rotātur. ita q
oportere eas fumbis trahere de loco illo. Magna ergo celeritate nauigauimus impellente nos ven-
to et ad insulas Bazopolis venimus percurrentes rupem draconis. Ibi enī in mari vt supra has
bitum est rupes quedam est in qua draco olim latitans cuolabat aliquādo supra ciuitatem ex oppo-
sito in monte sitam et suo flatu homines interficiebat. vnde homines ciuitatem dereliquerūt que vsqz
qz hodie deserta est habens muros et turres et edes adhuc fortes et recentes. Sub ciuitate illa deser-
ta vidimus ecclesiā beate virginis in qua dicitur ardere miraculose lampas quedam semper sine
humano amminiculo aut fomento aliquo. percursis insulis Bazopolis ecce in occasu solis subito
horrenda incidit tempestas tota nocte illa durans cum validissimo et importunissimo vento. q gran-
de velum galee nostre in plures dirupit disciditq partes et multos remos destruxit in vno latere. et ol-
las ac caldaria circa ignem subuertit. ipsumqz ignem extinxit. Unde maximus in galea ortus fuit
clamor inuocantium deum sanctosq omnes et vota repromittētiū. Unde et illud tunc expansum
fuit veluz papafigo italico sermone cognominatū qd nō nisi in extremo piculo et vltimo extio ap-
ponit. Sic itaq nauigātes nimio timore pculsi p singula momēta submersiōis discrimen expecta-

tempestas vltima

*Mentes q omnes
perierunt*

tempestas vltima

Nota
Helenam Sanctam idem
et passam et repertam
et clauum et iuramentum
et mare prout

De die Venerunt
fuerunt in mari

Ragusinam et
opulentiam civitatis

De die Mors

De die Mors
Miraculo

bamus. nimirum procellis usque adeo ascendentes et crescentes undis equore toto commoto ut nihil penitus de galea videretur nisi malus navis. sed neque alie galee quam in latere nobis erant iam apparebant simili ex causa. nihilque erat omnino in galeis infra vel supra quod aquis maneret intactum. Idcirco frequenter accidit nobis inter redeundum ex alexandria. Neque tamen novum est vel insolitum ibi periclitari navis. cum legamus sanctam Helenam in hoc mari adriatico passam fuisse tantam tempestatem ut cogereetur unum clauum quo dominus Iesus cruci affixus fuerat plicere in mari ut sedaret tempestas. Adeo enim seuum est hoc mare undonumque in tempestatibus sacra grandia de profundo elevari. et tanquam lignum per superficiem aque iaceret de una parte golphu in aliam.

De. xxiij. vigilia sepe natiuitatis domini sedata fuit tempestas. et tediosa tranquillitas siue bonarum subsecuta. nec poteram aliquem portum apprehendere ut festum instans celebraremus. In nocte natalis domini eramus in mari. et per totam noctem fuit tantus tumultus in navi ut a quo vir poteram dicere officium nostrum. galestrolis instinctu ut credo dyaboli tunc plus solito laborantibus ut semper solent in diebus festis. Nec simpliciter laborant. sed cum execrabilissimis iuramentis blasphemis iurgijque conuictis mutuis re. Ita noctem illam sacratissimam pariter et die dominici natalis eregerunt. Eodem die vidimus finem Albanie vel Achaje et principium regni vngarie. et intrantes illiricum in quendam sterilem portum stannum dictum applicuimus. In die sancti Stephani soluta classe procedentes ptes Dalmacie attingimus. et vidimus ibi Ragusium civitatem potentem de qua etiam supra habemus et ornamentis undique galeis signis et vexillis ut fieri solet magnoque facto fragore ex bombardis. in modum triumphi perierimus. Neque applicuimus ad civitatem. propter festum tamen et reuerentiam dominice natiuitatis cum trinckerio duxerit nauigauimus. Hec civitas Ragusina dicitur esse opulentior in christianitate. ibi pulchre et notabilem conventum habet fratres predicatorum. Deinde venimus in Cursulam civitatem veneror. que et Prepo vocatur. nec portum trahere poteram. prohibente nos vento. Sole autem ad occasum vergente incidimus asperissima loca. et ventis confortatis ingrauatius mare contra nos nimis. Quia propter gubernatores nostri anxij in dubio stabant suspensi. cannale asperissimum habentes pre oculis et portum nullum in quem declinaret. deuiauerunt enim a vera cannali per quod alie galee secure ibant. Cum autem venissemus ad latorem loci cannalis. tetrauius stabilire naue et immerso bolide inuenimus creta suam aque profunditatem. et paululum pedentes iter iniecitimus bolide et fundum quidem inuenimus sed non ad votum. quia tamen nox erat obscura in foribus nec sedera apparebant non poteram procedere propter stellas et caribdim. Deiecitimus ergo grande anchoram quam fundum petens non inuenit. nec scopulos nec saxa nec arenam quibus mordace dentem infingeret. sed currentem galeam sequebatur arans terram de quo ultra modum torquebant gubernatores Rursus ergo cum ingenti labore retraximus anchoram et in alio loco insecimus. nec inuenit cui inherere posset. sed cum magno nostro periculo galeam sequebatur. tandem tamen beate. debilitate tamen ut videbatur. Ideo nemo nocte illa secure dormire poterat. sed omnes solutiones navis expectauimus. quod si soluta fuisset extremum nobis periculum fuisset.

In die sancti Iohannis euangeliste soluta navi conabamur procedere. sed nec ventorum nec siderum adiutorium affuit nobis. sed aura obscura quam semper nauigantibus est molesta. Tandem inuadente pluuia puerimus nos in illirici montana. et portum tortula dictum intrauimus. in quo alias duas galeas nostre classis repperimus. et erat portus inhabitabilis. desertus. et maledictus. in quo magno tedio fuimus affecti.

In die innocentium classem soluius et cum prospero vento profecti vidimus ad australem plagam Apuliam et alie per maris brachium Adriaticam et Sicilia diuisam et in cornu apulie quod in adriaticum mare extendit vidimus montem Borganum. In huius montis radicibus est Sepontis civitas olim a Diomede montis victore condita. Ibi fuit palladis templum in quo diu seruata sunt epij frumenta. in quo etiam bipennes eree et arma Diomedis deposita ostendebantur. In hoc monte Anno domini quadringentesimo octuagesimo primo. fuit sacra apparitio sancti Michaelis. In pectus venimus ad oppositum Lizonem civitatis dalmacie. sed repetere lizonem postergantes in Craxvaciam pecti sumus et circa solis occasum de latitudine maris ad montana Craxvacie quod est natio una dalmacie declinantes iter scopulos et rupes Sibicenses naues alligauimus in portu sterili. qui tamen erat tutus et bene munitus.

In montibus enim et collibus maritimis iuxta quos portus tuti sunt stant signa que nauigantes cernentes confugiunt de mari tempore periculoso ad loca illa. Vasisimus autem in portu illo usque ad sextum diem cum tedio maximo. Verum in die sancti Siluestri. pene omnes de galeis in insulam adiacentem nauigauimus. in qua inuenimus unam capellam iuxta quam fuit domus fratrum de tertiarum regula sancti Francisci Capella hec de gratia marie nuncupatur ubi virgo ipsa gloriosa in innu meris choruscatur miraculis. Ad eam etiam in marinis constitum periculis multi se deuouerunt multa offerentes cum illo salui peruenierunt.

In crastino die videlicet circūcisionis mane galeam exeuntes in eadem capella celebrāuim⁹. Ip̄sa etiam die villam pertransiimus que kano de cista appellatur. Et de veteri more et consuetudine id ibi obseruatur q̄ ubi eo ventum fuerit. quisquis in galeis et nauibus alteri quidpiam debet. mox sol uere compellitur et satisfacere p̄ sententiā iudicū in singulis galeis ad hoc deputato et cui contrauenire nemini licet neq̄ ab ea appellare. Alię quoq̄ dissensiones et discordie si que sunt in galeis p̄ eosdem iudices et arbitros sedantur modis oportunis.

Die secūda Januarij ubi uentus conuenit eduxerūt classē extra portum illum sed cū in latū uenissēmus surrexit uentus contrarius repellens trirēmes contra apuliam et ideo magna vi reduximus naues ad montana cravacie. et in porto larmo dictum incidimus. ibiq̄ naues stabilimus expectantes uentum. Solaciosus fuit portus ille. altissimis scopulis circūdatus et pfundissimum habens cānale educi aut nos fecimus et in cacumen altioris scopuli vel rupis manib⁹ reptātes de rupe ad rupem ascendimus vsq̄ ad signū qd̄ in summitate demonstrās portū ibi stecimus. et longe lateq̄ per mare resperimus. et coniectis oculis in occidentem marine exultationis et iocunditatis hauimus occasionem. Vidimus enī a longe nivos nostros alpes suis candidis cacuminib⁹ nubes attingentes. qui faciūt terminū maris et finem ytalie et lombardie et principii alemanie. Sub monte est villa qdam quā ingressi ut emerem⁹ aliqd̄ nihil in ea repperim⁹ nisi pauperrimos schlauos

Die tertia Januarij cū bono vento portū illum egressi veloci cursu ad zaram ciuitatē ueterē uenimus. et deinde nouā zaram quā nauibus stabilitis ingressi sumus.

Sequenti die mansimus ibi et ecclesias ac reliquias videntes corpus sancti senis Symeonis in ecclesia metropolitana repperimus.

Nocte sequenti incidimus in Cornetum qui est pessimus maris districtus et periculosissimus. quia mare ibi rapidissimo cursu contra anchonam tendit et nisi gubernatores arte et industria prohibeant mare naue[m] rapit. et in portū anchonensem longe positum deportat. In illo corneto grauissimā noctem egimus et tempestatem valde horribilem passi sumus et inquietudinem

Illucēte autē die missi gatus est uentus et uenimus in Histriam que est natio dalmacie et polam ciuitatem uidimus. et circa uesperas in portum rubinensem uenimus. De nauibus autē exētes in ciuitatem Rubinam que in monte est ascendimus ad uesperas in ecclesiam sancte Eufemie virginis. Auditis uesperis quia collegiū est ibi. aperuit nobis p̄positus ecclesie tumbā sancte Eufemie uirginis. et corpus eius integrū uidimus. Miraculose enī de calcedonia ubi fuit martyrizata uenit in eadem grauissima tumba per uindas in rubinam his uisus naues reingressi sumus.

Die septima soluta est classis et nauigauimus vsq̄ ad parentiū ciuitatem histrie et illo die ibi deuiamus. quā ad uesperas cēte classē reingressi et nocte leuatis anchoris cum optimo vento nauigauimus. et cū ingenti leticia. ualde enī periculosum est ibi quādo non sunt uenti optati. p̄re leticia ergo noctem illam pene insomnem duximus et mane.

Die octaua uenecias ciuitatem uidimus. Porro q̄cito ueneti nos uiderūt. omnes campanas ciuitatis cōpulsauerūt. et plurimi in barcis obuiam nobis uenerūt uti soliti sunt facere in aduentu festi et secūdo nauū vel galearum suarū. Ante portū sancti Nicolai extra castella classe stabilita multos auro patronis soluto. in barcis portum et ciuitatem ingressi sumus in hospitia nostra. letantes maiorem in modū atq̄ gaudentes. nimirū q̄ optata denuo litora apprehēdimus. multū prius et terribis iactati et alto. Sed et magnifice deo gratias egimus qui nos de magnis sepe periculis et angustis sua clementia et misericordia atq̄ beatissime uirginis et martyris Katherine haud dubiū inter uētū liberauit reducitq̄ cū salute ipse omnium saluator et liberator x̄p̄s ihs in secula benedic⁹ Amē.

Secunde peregrinationis ad diuam uirginem et martyrem Katherinam in montem Synai processus fuit felicit̄.

Tempestas maris

Corpus Eufemie

Isto die ciuitatem uenecias uidimus

¶ Iste sunt Insule a venetijs vsq; Rhodum,

Priona q; villa. distans a venetijs centū miliarib; italici; . lica			
Ossera z Rellera	xl.		(in Dstria)
Arbia	rv.	Uerga	xxx. Rossera v. Ayco rv.
Salligo	distans ab insula	xxx.	miliaribus in
Pienna	proxime posita	ij.	Dalmacia
Anperina	r.	Selua ij.	Aybo rv. Paygov.
Ponto duro	rv.	Stantponteello	i.
Sancta maria de mela	i.	Insula gradis de zara	r.
Insula Fruso		rv.	
Insula longa	distans ab insula	i.	miliarib; in
zara vetus	proxime posita	v.	Dalmacia
Ad sanctū Clementē	viij.	Uerga	v.
Bozthera cū multis alijs adiacētib; q; h; nō nomināt	viij.		
Insulare		rv.	
Sibenigum		viij.	
Lalcisco		v.	
Ad sanctum archangelum		iiij.	
Zessulo		dimidium	
Solta		ij.	
Bratza		viij.	
Lizina		rvij.	
Lissa	distans ab insula	xl.	miliarib; in
Corzula	proxime posita.	rvij.	Dalmacia.
Lakatza		viij.	
Lagusta	viij.	Augustin	xx
Melida	xxx.	Ragus	i.
Lroma	viij.	Ragusa vetus	rvij.
Budua			xxiij.
Insula Antiphara		rvij.	
Dalcina		rvij.	
Durazzo	distans ab insula	lxx.	In albania
Zazano	proxime posita.	lx.	
Attano		i.	
Corfona		viij.	
Parona	v.	Raip delducat	i.
Lanainnata	viij.	Zaffalonia	i.
Santa	xl.	Scriffali.	xxx.
Merona	lx.	Sapientia	ij.
Lauerera	v.	Saphinica	v.
Lamadappa	lx.	Lingo	xl.
Lamaleon	xx.	Dilo	lxxx.
Antemilo	iiij.		
Insula Polymo	distans ab insula	rv.	miliaribus in
Paris	proxime posita.	xxx.	Breccia
Ayria	iiij.	Ayco	xxx.
Margoyr	xxx.	Rassia	xxx.
Urina	rv.	Scamphalia	rv.
Alango	xlvi.	Alastbrooa	rv.
Piscopia	rv.	Ayzara	iiij.
Ad sanctum Nicolauū de cartba			xxij.
Limonia	r.	Lazina	xxx.
Rodum	xl.		
A rodo nulla alia insula nisi castrum rasso			

Sequuntur quedam communia vocabula de
ideomate sarraceno in latinus translata.

Laput	ras	Fulgur	barck	Alinus	hamar
Frons	fabala	Conitruu	rad	Uacca	baccara
Trinis	Sbar	Brando	barath	Uinulus	befel
Oculus	ayn	Rix	delf	Capra	anse
Auris	eden	Glacies	fig'ith	Quis	gamene
Nasus	onff	Panis	chobif	Auca	wofbe
Os	fom	Panis	corban	Anser	ocke
Labium	loff	Larnes	labem	Gallus	dic
Lingua	lesan	Laseus	yibon	Gallina	tefee
Dens	zcenn	Piscis	someck	Columba	hemame
Collum	angk	Anis	ibayr	Lanis	keph
Buttur	mabla	Pila	bellie	Lanis	kolpb
Pectus	sodar	Faba	ful	Leo	elt
Lor	kalb	Lens	addes	Leo	sebey
Jecor	kodeth	Ordeum	fayr	Urfus	dubbe
Pulmo	keba	Fruementum	chamebe	Lepus	arneph
Stomachus	barhan	Pomum	doffaba	Lupus	dijb
Venter	kref	Pirum	angassa	Latta	katt
Brachium	zende	Ficus	thyne	Bus	fara
Manus	yd	anguri	barbich	Boz	maut
Digitus	zabeth	Pulmentum	tabich	Horuus	meyet
Dorsus	daber	Quum	beyde	Anima	neffiz
Latus	iomb	Borrus	enep	Infirmus	gehenneth
Trus	falck	Uinum	nebid	Limiterium	mevba
Genu	rucube	Uas	vgwee	Sepulchrum	capet
Tibia	kafbeel	Fons	ayn	Calix	cap
Pes	refle	Aqua	moy	Liber	keteb
Pedica	behim	Cisterna	byy	Altare	bukel
Planta	tatrefle	Fluvius	nabar	Ducatus	ducat
Dens	alla	Acetum	ball	Denarius	denar
Angelus	meclack	Lintras	medine	Medinus	medin
Sanctus	caddis	Villa	dayan	Tremus	terem
Diabolus	figithan	Castrum	carthe	Flus	gelt
Rex	meleck	Ecclesia	camisse	Bonum	lijd
Dominus	arab	Templum	baijkel	Dulce	farr
Domina	rabbe	Domus	baij	Amarum	bellu
Nobilis	merbesim	Claustrum	buf	Pulchrum	morr
Rusticus	vellach	Turris	barfo	Album	cayef
Agricola	villach	Fenestra	tacka	Figrum	abijas
Sutor	esscheff	Janua	bab	Magister	esuet
Sartor	bijath	Via	trijck	Pistor	mallem
Focus	tobach	Volitor	daban	Episcopus	besjan
Seruus	abijt	Ancilla	ceryen	Vir	osthopffh
Sacerdos	kehem	Sacrista	kandelocht	Water	rafol
Sulier	amara	Pater	ebb	Frater	omm
Filius	ebn	Filia	bentb	Christianus	achb
Horor	ocht	Amicus	meheb	Luna	nazarani
Solum	szama	Sol	schieimb	Ventus	kamar
Stella	nefme	Pubis	gear	Dies	bauwa
Pluvia	matrir	Lux	daw	Aer	nabar
Flor	lavl	Tenebre	dalme	Camera	soheb
Porta	bab	Coquina	madbach	Pileus	mesel
Infirmaria	maristan	Lapnum	cobet		stabilum

Tunica	taub	Lamilla	camis	Lingulum	zenhar
Caliga	choff	Lalcus	serbul	Pallium	goffara
Frigus	barth	Caloz	barr	Terra	ard
Dons	esebeb	Uallis	wodin	Ager	achlin
Datus	besta	Arbor	segara	Herba	balis
Urtica	carren	Spina	schocke	Lamelus	szjmel
Equus	faran	Fur	herami	Requam	farric
Peccator	cathij	Decum	lij	Tuum	lack
Vos	epdom	Ille	hadack	Ego	ena
Ira	ij vel ei	Non	la	Dodie	ylleom
Tras	gadda	Tras	buckara	Plane	foroj
Suum	lu	Deus	metbaij	Ferrum	balid
Lignum	rd	Lapis	basar	Ignis	lumen
Unum	wobeijt	Duo	etneyen	Tres	relate
Quattuor	arba	Quinq	campf	Ser	sythij
Septem	sada	Octo	themani	Houem	rysa
Decem	eyschara	Undecim	wobeytrasch	Duodecim	tametasch
Tredecim	telatasch	Quattuordecim	arbatafch	Quindecim	captrasch
Sedecim	sythtrasch	Decem et septem	fabatafch	Decem et octo	tematasch
Decem et noue	tyftrasch	Uiginti	afcharin	Uigintvni	wobeytraschri
Uigintiduo	etneyntascharin		Uigintitres	telatetascharin	
Uiginti quattuor	arbatafcharin		Uigintiquinq	campftrascharin	
Uigintiseptem	syttascharin		Uigintisepte	fabatafcharin	
Uigintiocto	temetascharin		Uigintinoue	refzatascharin	
Triginta	talatin				

In sequentes hystorias prefatiuncula incipit feliciter.

Dobis explicitis atq; absolutis itinerariis nris diuo mure. haud incogruu reor. qda adiecta facere. q pcpue generosoꝝ atq; nobiliu anios magi oblectet. qbus possimū h in ope morē gessi talia scribēdo. q eis lectu scituq; haud inutilia sz neq; fastidiosa forēt. Uerū uti in pmoz dio hui? libelli cōmemoratu fuit. optare rehemētē ppter eū quē mihi pstimera sine pncipalē. etiāz hūc nihilomin? meo labori accedere fructū. vñ ex his q narraui. deuotoꝝ chrsiticolaꝝ anī z pe- ctoꝝa. magi ac magisq; in dies i pfidissimos z truculētissimos xpiani nois z sanguis hostes turcos vñ z sarracenos. zelo bono cōcitarent? roborent? accederent. ad exterminandū eos de sinibz suis vel saltē ad resistendū eis dū nros occupare fines. depopulari z deuastari tentāt audētq; q libere qpe nemic ex aduerso repugnāt. in pncipiē nō modo ton? reipublice xpiane. sed et pudorē maximū. ad hui? instituti. positi nō nihil cōduceret si serenissimi z illustrissimi pncipes generosi strenui z nobiles viri. imo vniuersi xpifideles crebro revoluerēt. relegerētq; vñ saltē nouissima dāna z extermi- nia plura q pfidi a paucis emēsis annis. imo nris ferme tpiō ecclie intulerūt. z quāq; ea pene in- nūera sint neq; paucis emeriri neq; esse abscondita alicui vñ parū annofo possint. tū q intimus orbo- doꝝ cor dībz impmanē. paucula ex plimis. et ex pauloante gestis hmoi malis nob illatis excripta. bis inserta nō ab re putant. pferim q in supioꝝibz etiā de aliquibz hmoi mētio habita est. Igit de Constantinopolis z Aigroponti in pmis expugnatione breuissime. posthac de Rhodie vrbis oba- sidione latius. Ac demū idrumti capione sub compendio agam.

De Constantinopolitane vrbis expugnatione.

Anno dñi. M. cccc. liij. ciuitas Constantinopolitana cū cēt oblecta a turcis. miserūt greci oꝝa tores ad summū pōntificē Nicolau quīti. implorātes auxiliū z pecuniā. q̄s nō exaudiuit exactionibz. pmarime cū sciret grecos se suis pecunijs posse iuuare si expēsas guerrarū. granare nouis- tes. Sz nudati oī amore reipublice z tantū puare rei sue cōseruade intenti. in h incidentū iudiciū. vt tēti z capta ciuitate serui effecta. res puatas suas z publicas pdiderūt. Et q habuisset. si voluissent expēdere paruit. qz magne diuitie z thesauri multi reperi sunt apd plures psonas etiā mulieres. h ci- piditas et cecidit eos. De ipa aut capitiōe dicte ciuitatis p turcos. Reuerētissimus pater z dñs cardī- nalis ruthenus epus Sabinēsis. grec? noie Ifidorus. q tūc erat ibi legat? pape sic scribit. q p̄sens fuit. sed man? illoꝝ enasit ne occideret vel caperet. q ingressis in ciuitate turcis. habitū dimisit z ap- paratū cardinalat? z vestibz vilibz indur? int fugiētes e ciuitate se imiscuit inco gni. z inde ad Pe- ram ciuitatē nō lōge a cōstantinopoli distantē se duci p mare pcurauit. Aludie bec inq; in pncipio

Nota illa infirma descriptio ecclesie orientalis

debat. vt corz nemo pedē referre. stare nemo cōpere? sit. cuncti p̄o aniofissime affilire vñl. quāq̄ fre/
 q̄ntissimi inter. rēt. Bis eos mun' aduolasse ferūt. bis inde fuisse p̄cipitatos n̄oz audacia. tandē p̄o
 vbi n̄f auctio classis quā sub oclis cernebāt penit? destituti. lōgaq̄ fatigati oppugnatōe z exhausti
 laboribz. rē oēm p̄ditā vidēt. fracti anis i vrbis forū parit cōueniūt. z cōfortati diui sacri eucharistie
 vñl cōspectuē vñl lūmptuē. irrūpentibz iā turcis. man' enīrissime cū eis cōserūt. trucidāt q̄q̄ possūt.
 neciq̄ dāt inuēros. z orcis infernalibz imittūt. donec tandē z ipi pro xpi fide cōstāntissime agonisan
 tes. mortē subeūt haud dubiū beatā. Et qd̄ semineo sexui magnopē glōsum extitit. hāc int' cedē mi
 serabilē. plimas egregia forma fideq̄ scias. tū nuptas tū p̄gines. armis indutas ferunt more amazo
 nū pūguisse. sicq̄ int' reliqua mortuoz cadauera fuisse reptas. q̄ nō antea voluissent occubere q̄ p̄f
 dissimoz turcorū suis tenellis manibz effudissent cruorē. q̄ vel sic inimicū nob sanguinē libassent. et
 p̄stissēnt obsequiū deo in ipso sue arctio morz. Ceterū viri illi ciuesq̄ clarissimi. p̄dutorē illū nepha
 riū liburni fugius memoratū. supsticē hīc nolētes. dignis pus supplicijs p̄ reatu de eo sumptz crude
 liter interemerūt. Nec int' agendū. vrbis dūtaxat p̄tor Paulus erico appellat' in arcē cōfugit adherē
 tū sibi paucis q̄busdā p̄moribz ciuitat'. paucis aliūde euadētibz. Capta itaq̄ turc' vrbē. victoriaq̄
 adepta oēs italici gener' puberes. palis acutissimis fecit affigi. alios saxis elisit. alios sectos p̄ medi
 um diuisit. alios varijs penis atq̄ horrēdis affectos cruciatibz ad sup̄a (haud dubiū) trāsmisit. gre
 canā n̄m gentē sub hasta vēdi p̄cepit. Cū factū est vt oēs calcidis platee z vie. cruore occisoz repletē
 tur. Interea p̄rozis vrbis filia vnica. virgo castissima. puella decoza facie z venusto aspectu. turco ob
 suā pulchritudinē ingentē adducta. cū turpitudini z fide cōmictiōi p̄sentire p̄r̄sus rēnueret. p̄rinus
 ingulata p̄roz fide castitat'. martyrio p̄culdubio coronata. sp̄so p̄ginū xpo sp̄sa ipsa in cui est in
 celis p̄iuncta. Porro q̄ in arce erāt data sibi a turco fide de vita seruāda. pactoz firmato q̄ salui eua
 derēt si arcē libere in deditionē traderēt. exinde cōfident' exierūt. sed mox egresos ip̄e fidefragus ty
 rānus arce potit'. oēs ad vnū iussit ex tēplo trucidari. Hūc in modū (p̄fecto miserandū) ciuitate p̄
 dita. occisus incolis. cede expleta. venetoz capitane' classe soluta. q̄ oīm arbitratu sola oīpotentis vo
 lūtatē excepta facile tantā defensasset vrbē si vir fidus z fortis fuisset. cū quo honore. fructu nullo. ob
 probrio sempit̄no rebo infect'. imo turpissime neglectis. venetias remeauit. moxq̄ apud senatū accu
 satus. defensiōis quidē locū accepit. s̄ post multas inuanū adductas falsas rōnes z excusatiōes in
 p̄ciis. tādē nō s̄q̄ dignā p̄merit'. accepit vltionē. exilio relegat' atq̄ p̄petuo p̄ligatus cū oibz suis a
 ciuitate venetiaꝝ in oppidū cui est vocabulū Utrinū. Ita res hec finē accepit tritē. p̄r̄sus z infelicē.
 Hoc mō equitant turci tpe pacis dū ob aliquā solēnitatē siue solatiū causam. festiuoz vñt' appa
 rati. Guerraz p̄o tpe eodē pene habitu sed armatura alia: ensibz sc̄z accincti zē. in p̄eliū pergunt.

De finis p̄r̄sus
 vñl p̄r̄sus

De Rhodie vrbis obsidione.

Rhodie vrbis obsidione descriptur⁹ causas in p^{ri}mis narrare institui. q^{ui} turcoru^m tyrannu^m mahumetu^m potissime impuleru^m vt tanto conatu Rhodios aggredere^t. Licet eni^m cu^m turcis noⁿ p^{ro}p^{ri}a discidia rhodij habueru^mt abolim. tameⁿ cu^m eo q^{ui} nuⁿc imperat. post Constantino polis expugnatione^m graui^a gessere bella. Inimic⁹ quide^m vires in dies auges insolentio^r reddi^t. Quis quattuor⁹ et viginti circulo annoz coplures sibi vicinas ditioes subegisset anio inflat⁹ egre admodu^m egi^t rhodiam vrbē. equitib⁹ Hierosolymoz ditione^m finitimā eius impio libera^m abso^lutūq^{ue} esse. Maxime q^{ui} diuerso tēpore quattuor⁹ classib⁹ instructis. castella et rhodio^ru^m agros inuas^{er}it. obsederit. oppugnauerit. ex q^{ui}b⁹us ignominia^m discrimiⁿe et cladem reportauerit. Ex turcis nanq^{ue} multi trucidati. palo suffixi. furcis suspēsi. sagittis affecti. lapidib⁹usq^{ue} celi. calamis percussis suffossi. gladijs obiecti. mēbra^m atim discerpti. perieru^mt. terra mariq^{ue} succubueru^mt hostes. Cōspecta igit^{ur} rhodi⁹ orū militū generositatē. q^{uo}d vi asseq^{ue} noⁿ potuit. dolo versutia tētare deceruit. Sep^{er} submissis sibi gre^ges q^{ui} sibi parent. cōfederationē cu^m rhodijs inire equa cōditione p^{ro}missa. diūmō quidpiā tribui titulo cōcedere^t. Cum p^{ro} reiectū vectigal sepe nūero videret. arte pacē tractat. cā ratā haberi si tacita tribui cōditione orator Hierosolymoz cu^m munusculis tribunal suū adeat. Arbitratus q^{ui}dē se mīera tri^{bu}ti titulo accepturū. q^{ui} rhodio^ru^m magister mīera vocitaret. Fallit quoz⁹ hostis hoc cōdimēto. nec rhodij cōditionē recipiūt. ei⁹q^{ue} cōiungi cōtemnūt. q^{ui} fidē christi p^{ro}sequit^{ur}. quā ex p^{ro}fessionis voto turā^m tur. defendūt. inuāt His de causis rabidus hostis odiū cōtra rhodios inextorabile cōcipit. menteq^{ue} destinauit vrbē si posset p^{ro}dere. et rhodio^ru^m nomē penit⁹ delere. Impulsus q^{ui} est quoz⁹ undā p^{ro}uasioⁿ nibo. q^{ui} ad turcos defecerat. abditq^{ue} vrbis cognouerāt. Inter q^{ui} s^u primū locū obtinuit vir nephar⁹ et p^{ro}ditū ingenij Anthoni⁹ meligabo Rhodios noⁿ infimo loco nat⁹. qui rē domesticā iam p^{ro}dem dē lapidauerat. Is rei domesticē penuria duc⁹ diutius cogitās quonā modo rhodij infest⁹ esset. et pa^utrie cladē afferret. vrbis p^{ro}pugnacula. turres. menia. abdita loca. munitioes. diligētius speculat⁹. cui⁹ spe vrbis potūde data. quendā bassam greculū ex nobili patologo^ru^m familia natū. ad nephandū fa^ucinus allerit. Secur⁹ est hui⁹ vestigia cuboicus q^{ui}dā Demetrius Sophonia vir q^{ui}dā sup^{er}sticio^sus et malefic⁹. q^{ui} post cuboicā direptionē ad turcū defecit. aliq^{ui} rhodi⁹ habitauit et postea nūc nōie de pace tractauit. hic etiā suoz⁹ obsidiōis extitit. Exactis itaq^{ue} his in orūdis suadedit⁹ annis tri^{bu}us. tandē res basse placuit. Profuit ad id inducendū apostatarū plurimoz. q^{ui} fidē abnegauerāt iniquitas. q^{ui} p^{ro}uersoz suoz⁹ p^{ro}barūt. Asserebat proditor Anthoni⁹ vrbē nōnullis locis veterib⁹ mūⁿⁱverustate collapsis. facillime inimico patere. ac paucos ciues defensoresq^{ue} adesse. et plerūq^{ue} cōmētū trīgicq^{ue} penuria laborare. subsidia a lōginquis regionib⁹ rhodios expectare. q^{ui} tēpori adesse nō potest runt. Idē testat^{ur} demetrius. Id quoz⁹ sequaces astipulant^{ur}. His iactis fundamētis suadebāt facin⁹ aggre^{di} oportere. Dum hec Bizantiū agitarent. Rhodio^ru^m clarissimus p^{ri}nceps ac magister Petrus dambusson vir quide^m magno et excellenti ingenio ac prudētia. illustri familia apud galliā celiāca na^utus. quē ea nō latebat. diuino instinctu doct⁹ reuultio^ria vobis loca delapsa et min⁹ inuēta toto trienⁿⁱo magnifice erexit. muniuit. ampliavit. et cogitauitq^{ue} frumēti. vini magnā et cōmētū copiā cōpa^{re}rare. Religiososq^{ue} et mercenarios milites accire q^{ui} vrbem tueret^{ur} p^{ro} q^{ui}b⁹us ducēdīs et cōducēdīs epistolas mādatorias ad diuersas vrbis puincias destinauit. Ita nutu dei et magistrī opera ciuitas munit^{ur}. cōmētus cōparant^{ur}. naues ac milites ad tuitionē accedūt. Proditor anthoni⁹ horū incisi⁹us arbitrat^{ur} oia apud rhodios negligētius p^{ro}teriri. Instigat bassam vt p^{ro}peret et rē memoratu dignā ag^{re}diat^{ur}. idipm suadere conat^{ur} demetri⁹. Quo effectū est vt bassam ad turcū ea ex or^{di}ne referret. Sep^{er} pius q^{ui}z inf^{er} turci satellites re agitata de rhodie vrbis expugnatione cōsultat^{ur}. de q^{ui} varia orū sentētia. q^{ui}b⁹usdā narranti⁹ rē penit⁹ inanē esse. nec id posse facile consequi ob vrbis magnificentia^m et militū generositatē. q^{ui} asiaticis pares cēferi nō debēt. quib⁹ mortē poti⁹ opetere q^{ui} aliq^{ui}d turpiter imbecillo^r q^{ui} agere anio est. alijs rē facile causis assertis affirmanti⁹. nec tamē p^{ro}o tpe q^{ui}b⁹usuis magistrū p^{ro}u^{er}disse. Quare si cū celeritate atq^{ue} diligētia exercit^{ur} maritim⁹ atq^{ue} terrestis cōparet^{ur}. vrbem haud du^o bio expugnata^m iri putāt. Accersunt ad hāc p^{ro}sultationē diffinendā machinaz viri perit^{ur}. inter q^{ui} s^u nūerat^{ur} est Georgius vir vāstro subtiliq^{ue} ingenio q^{ui} ex ei⁹s ad turcū dudū defecerat Constantinopoli quoz⁹ degens vxorē et liberos nutrebat. a turco dilectus et plurimis gratijs dotatus. Is aliq^{ui} rhodi fuerat. vrbemq^{ue} tabula designauerit. sed tūc nō tam munita fuerat. Preterierant nanq^{ue} anni vigin^{ti} ab eo tēpore quo eā viderat. Descripserūt quoz⁹ et turci iussu plures egrēgi artifices rhodie vrbis finit^{ur}. sed Georgi⁹ cūctos sup^{er}guit. Magnis itaq^{ue} rōnibus adduct⁹. vicit tandē sentētia vt vrbis oppu^ggnatio vi magna fieret. hūc fundamēto inherentes. nullos tam crassos muros esse qui machinarus impetu demoliri nō queant. magnāq^{ue} turci esse potentia^m. qui duo imperia. duodecim regna. tot p^{ro}o

nuncios totq; vrbes subegit. Hoste quoq; non parū mouit. Rhodie vrbes sitis ad cōparādas clas-
ses apulimus. insuleq; celebritas magnis laudib; ab antiq; p̄dicata. quā ob loci magnificentiā. ae-
ris salubritatē. et ad orientis puincias christianoꝝ subigēdas cōmoditatē: potētes quondā rhoma/
ni benuolā z sibi amicā reddidere. Putatq; si hoc potē fuerit. finitimis subactis ditignib; fines su-
os p̄ egeū ionūq; facile pelag; perlaturū. Resistentib; itaq; q̄busdā p̄claris bassis in sinistru p̄sagie
ribus. classis instaurat. exercitūq; cōparat. Decretūq; est vt milites terrestres iter faciant. traiectoq;
belleponto p̄ Asiā in Liciā q̄ rhodiorū insule adiacet p̄gant. z p̄ frenū licū a phisco antiqua cōtinē
tis ciuitate duo de viginti milib; passū distāte rhodiū nauigēt. reliquis p̄o machinaz et belli inge-
niorū apparatus cū p̄te copiarū classe denebit. Bassa paliologus expeditōis p̄fectus classem cōsecū-
dens Anthoniū p̄quiri iubet. quē paulo ante morte turpē obisse cōperit. Accersito igit demetrio sa-
tellitē adhibet. Tūc passim rumor exiit classem z copiosum exercitū in rhodios parari. Turcus vt
hec res lateret. adit; portus. passus custodit. phibetq; ne q̄s nunciū deferat. sed nō valuit eius astu-
tia magistri sollicitiā. phibere. q̄ assidue litteris z nūcijs ex turchia apparatū intelligit. nōnulli quo-
q; ex nūcijs in dolo versati sunt. Nam cū exercit; in liciā degeret classem operientes affirmauerunt
vita excessisse turcū z ex alijs causis exercitū illuc adesse. Dū hic rex status esset. summa cura p̄nceps
noster hostiū dolus acute p̄spiciēs cūcta disponit. z de p̄sidijs Langonis castelli sancti Petri fera-
li. lindi. moneteri ordinat q̄ loca defensorib; comitatib; machinis z ceteris bellis aptis muniunt.
His plebs cū suppellectili rhodiū z oppida intrat. ordeī q̄ maturū fuit colligit. q̄stotius frumentū
erudū (nondū enī messis aderat) q̄d vrbe circūdabat. prout cuiuslibet facultas fuit. populus eradicat.
colligit. z in domos portat. Dū hec magno cū tumultu agerent. vigil in specula mōtis q̄ in occidentē
se vergit sacello sancti stephani sacri nūciat classem apparere. extensisq; velis nauigare. Magna q̄p
pe populi frequentia ad hoc spectandū cōcurrit. tota ciuitate trepidat. populiq; clamore cuncta reso-
nat. classis phiscū nauigare p̄perat vt milites q̄ terrestre iter fecerat cōscendat. z rhodior; freto transi-
to repente velis cōuersis ad nostra declinat litora. Apulit itaq; ea classis velozū centum.

Decimo kalēdas Junij Anno incarnationis verbi diuini Millesimo quadringētesimo octuages-
simo. militesq; p̄mū in terrā exposito in vertice mōtis sancti stephani z circa eius mōtis colles ca-
strametati sunt. machinas q̄z et bellica ingenia in litus cōtulerāt eo in loco quez ab ip̄o monte deflu-
ens aqua abluat q̄ a rhodios obice collis spectari nō pōt. His pactis p̄s ad deuchendū terrestre exer-
citū phiscū nauigat. In classis aduētū q̄dam iburci equestres pedestresq; versus vrbes menia anda-
cia quadā freti irruunt. eruptiōe autē a nostris facta hostes fugant. fuundunt. quidā quoq; ex eis truci-
dant. Postea dū nostri cōmefarent altera eruptiōe facta turci p̄pellunt caduntq; nōnulli. ex nris p̄o
miles vnus perijt. q̄ incautus manū cōserebat: cuius spolia z cadauer nostri sibi vēdicant. turci ca-
pite absciso illud lancee suffigūt. ad suos q̄z cū plausu reuertunt. Postridie eius diei qua classis appu-
lit. hostes tres ingētes machinas in ortis ecclesie sancti Anthoniū vicinis. arborib; omnis generis fru-
ctū constitis collocat. turrim q̄z sancto Nicolao dicatā in vertice molis sitā oppugnare conat. eas-
q; machinas lignearū munitionū p̄pugnaculis operiūt defendūtq;. Nostris p̄o munitionis q̄ repara-
vocat cōspectis. tria tormēta que bombardā vocant ab hostiū dextera in ortulo palatij militū auere-
nior; statuūt. eiusq; diet diluculo Georgius machinaz egregi; artifex de q̄ habet; est sermo repente
ad fosse ripā que magistri palatiū munit visus est. amice oēs salutans clamāsq; vt introducat. ab re/
rū ignariis pene confodit. defendit ab alijs. ex temploq; ad magistrū perducit. Vir enī erat corpore
procero. forma elegāt. satis eloquēs. magna astutia. cui germania patria est. Rogat; de causa aduē-
tus respōdit zelo fidei cōpulsus. z publico christiane religiōis cōmodo suafus ad nostros defecisse.
placide excipit. laudaturq;. p̄positū si in eo p̄sistat. De hostis exercitusq; habitu dispositiōe qualitate
cōsultus. cōstanter. prudēter. intrepideq; respōdit. Inter cetera edocet numez militū oīs generis cēs-
tū milia vel circiter adesse. classem eā quā dicimus machinas sedecim ingētes deuerisse. quaz lōgi-
tudinis dimēsiō duozū palmoz. z viginti fert. que vehemētissimo velocissimo iactu globos saxeos
romūdicatis palmoz nouē plerosq; vndecim torquēt. De huius viri defectiōe varie q̄des sentētie sub-
oriunt. Quidā exploratozē affirmāt. z fugā cōmento asseruisse vt rhodios fallat. Nonnullos asser-
tio fuit eum callidū z maleficum virum esse. multaq; olim effinxisse. Quibusdam alijs sententijs. et
in bonā partē defectiōne interpretantib;. q̄ prudēs esset z penitēs erroris id fecerit. sapideq; intellige-
ret hec rhodios machinare nō posse vbi tam prudēte principē z experitissimos milites sciret degere.
Augēt suspitiōis epistole ex castris turcorū in ciuitate sagittis misse. q̄ georgiū insimulat z ab eo ca-
uendū esse dicunt. Magister ingenio solers z p̄spicax georgiū arma custodia seruari iubet. sex robu-
tissimis comitib; adhibitis. in his q̄ machinarū iactū z bellozū ingenia spectat ip̄ius arte caute vti-
tur. Omni igit conatu turci ad expugnationē turris z molis sancti Nicolai incumbūt. si huiusmo/

Imbricatus Turci

di potiant. putat vrbē in suā potestate facile venturā. Est em̄ molea ipsa trecentoz. circiter passuū in
 mare p̄tensa miro artificio ab antiq̄s manufacta. q̄ suo p̄gressu portū trēremibz aptū a pte occidentis
 efficit. Qui introit? cauābz cōcludit. vt trēremis introire vix possit. In molis qdē vertice septērio
 nē spectāte arx de q̄ sermo est. magnifice nra etate erecta est. vbi p̄scis t̄pibz collosus ille ingens rho
 dius vñ de septē mirabilibz mūdi posīt? erat. Qui post tres et q̄nquaginta annos q̄ fusus est terre
 motu corruit. osq̄ port? rhodij spectat. Machinis q̄z illic collocat̄ sublimes qdam turres q̄ portū
 claudūt valide oppugnari ac dirui. naues q̄z ne portū subeāt phiberi. haud difficile p̄nt. Loci igit? et
 turri oportunitate hostis allec? om̄i conatu arcē aggredit̄. quatit oppugnat. iactuq̄z trecentoz lapidū
 spericorū diruit eā. p̄sertim partē que occidentē spectat. Ruina qdam turrim munit. Licet em̄ suo pō
 dere ictūq̄z vehemētia saxa ingēna ex q̄bus edificata erat laberent̄. tñ materia calce arena et lapillis
 immixtis cōfecta adeo demoliri nō potuit qn turris portioz p̄s staret. ex q̄ facilis ascēsus hosti nege
 tur. terrozi fuit tāti edificij lapsus. Multoz em̄ annoz opus illustre. t̄pis momēto ruit. P̄ter quo
 q̄ plurimoz opinione ingētes et impetuose machine. illā arcē lacerāt. deturpant. deuastāt. Cū autē
 turris labefacta vix tutabilis videret̄. statuit magister industria. ingenio. vigilātia. roboreq̄z. militū
 eam arcē tutari. q̄ muroz crassitudine defendi nō potuit. Adhibitis viribz summa cura parant que
 turri et moli p̄sidio sint. Militēs igit? in p̄mis strēnuissimū deligunt q̄ locū defendāt. vallumq̄z ex li
 gnis efficiūt qd turrim claudat. fossamq̄z cautibz excisus circūducūt. Collocat̄ in turri p̄sidū validū
 p̄ loci capacitate. Turris nāq̄ iussu m̄grī qui assiduo cogitatu tuitioni loci inuigilās nō formidat.
 cymba rec? diruptā arcē visere dū machine lapides torquerēt calce et lapide opplet vt locus vix cō
 militonū capax reddat. Cōstituit et aliud p̄sidū equestriū et pedestriū in antemurali. qd a turri san
 cti Petri ad inferiorē mādachij partē protendit. q̄ transitū turri p̄hibeat. Dūile nāq̄ mare et vā
 dosum illic trāsiri pōt. vbi et vegetū munitiōes parat. et tabule clauoz in fixiōe infeste in p̄fundo fi
 xe sunt. q̄ impedimēto eēt hosti vadēti. In vallo autē radicis molis milites electissimi locati sunt q̄
 pugnanti bz nris p̄sidio sint. Vbi magister insignis armis auroq̄z fulgēs facinorū clarissimo intēde
 bat. Disponunt ea p̄te muroz vrbis bombarde et tormēta q̄ trēremes et turcoz nauigia expugnet. p̄
 fringantq̄z. Prope q̄z cautes ei? arcis cymbe cōbustibilibz cōplete stationē habēt. q̄ in oppugnationē
 incēdant et hostiū classi incēdiū afferant. His rebz magno subtilis ingenio dispositis sunt vigilie.
 p̄stolat hostiū inuasio. Demū ex orto lucifero. dum zephiri placide flarent. turcoz trēremes a litore
 cautiū mōtis sc̄i Stephani soluit supatoz faburze. p̄montorio nauigāt. eamq̄z turrim oppugnant.
 Primo cōgressu anteq̄ in terrā descendāt ingenti clamore et tympanoz sono voces edūt. vt terrozi
 multitudo sit. Hostri autē in armis dispositi p̄sto adsunt. Cū em̄ trēremes turrim oppugnat. machine
 saxa iaciūt. p̄sidū qd in turri locatū erat armoz vi. balistis. iactuq̄z lapidū. hostē apullat. Pelluntur
 turci. fugant. trucidant. Ea in pugna quēadmodū postea a pfugis relatiū est. septingēti turci interi
 re. plurimi p̄o vulnerati sunt. Victoria potius p̄nceps insigni equo rec? illustri comitat? phalan
 ga. vrbē more triūphantis intrāt. sacellūq̄z quo imago sacratissime p̄ginis philermi mōtis miraculis
 p̄celebris posita erat. visitās grās agit. et demū ad reficiendos anios militū domū reuertit̄. Perdita
 tūc spe arcis molisq̄z potiūde. visq̄z valido p̄sidio turci grādiōzibz viribz arcem aggredi. aliq̄z loca
 oppugnare. menia diruere studēt. vt defensoribz distractis. vno momēto molē et loca dirupta inuadāt
 ne vires nroz vñte eēt. et dū diuersas p̄tes tutari cogitarem? negligētius in mole res agit. Sequē
 ti igit? nocte magno clamore viroz onera subeuntū cūcta resonāt. machines ad menia hebreoz ve
 hūt. Ante hos muros octo ingētes machines collocat̄ q̄ munitiōibz defense in menia saxa grandia
 iaciūt. Aliā machinā p̄te radicē molis q̄ ad septētrionē vergit. in cui? vertice dānati. extremo affici
 unt supplicio. ponūtq̄z in p̄tice mōtis molis molēdinoz. se in molendina sup molē edificata globos
 sareos torq̄at. Hostiū p̄posito agnito m̄grī solita prudētia cūcta dirigēs. diuinis supplicatiōibz cū po
 pulo et cōmilitonibz iunctis. munitiōes ad interiora vrbis parat. Judeozū edes q̄ in pomerio erecte
 erāt diruunt. vallū parat. fossa cauat. et mur? fosse sume arte et diligētia obijcit. Inē diu noctūq̄z ope
 ri intēdit. Nō m̄grī. nō baiulini. nō pores. nō milites. nō ciues. nō negociatores. nō matrone. nō nu
 pte. nō p̄gines ope vacāt. lapides. terrā. calce humerū portāt. Auro argēto suppellectili non parcat̄. vt
 publice saluti p̄sulat. Machine hostiū vehemētissimo impetu menia quatit. et facit egregioz lapi
 dū diruūt. Tāta em̄ erat iact? violētia tormētozū. vt oibz admiratiōi fuerit. Nullusq̄z rhodi degenē
 vbi ex oī natiōe latini nois nōnulli p̄sabant cōpertus est q̄ nō affirmaret vllō vñq̄z tales machi
 nas vidisse aut audiuisse. Id q̄z georgi? p̄fuga affirmauit. et nūq̄z terraz tā grandes inueniri assent.
 Dū em̄ saxa iaciūt in lapidū erui son? ingēs edit q̄ tonitruū instat resonat. sumusq̄z tāq̄z nubes cras
 sa diuturno tpe in aere v̄eto fert. quoz son? plerūq̄z ab oppidanis castelli rubei audims est. qd a rho
 dia centū milibz passuū orientē p̄sus distat. Ip̄e q̄z machine mirabil? qdāz efficiebat. Machina/

rui posteriora in munitione q̄ palis terre affixis fabricat. tā grande impetū reddebāt. vt inftar motus
 terre. edificia vrbis paululū hoc pulsu mouerent. Spe igit in mentiū tuitione p̄dita. totis viribz val
 lo fossa z munitionibz interioribz tutamē cōstituunt. Nec hec hosti sufficiūt. Aggrediū quippe alio ter
 rore verare. Collocat enī oī ex pte tormēta z mortaria q̄ ex trāuerso edificia vrbis p̄berant. diruāt.
 mortalesq̄ cōterāt. Nec tormēta mortaria dicta. interdū noctuq̄ saxa in aera sublimē iaciunt. Erat
 q̄ppe populo ingēti terrore. q̄ in aere tā grādes globos sareos p̄spiciebat. Nō enī parua antietatē id
 nris incussit. Plus m̄ noctu q̄ interdū terrorē attulit. Nullus in p̄uatis domibz tur? videbat. Qui
 libet latebras q̄ritabat. verū ei vulnere mens hūana medet. Iussu m̄grī mulieres infantes z oīs im
 becillīs etas. in pomerio collocat. z crassa trabe p̄tegūt. Ea namq̄ ingenia raro illic decidunt. Ad vr
 bis q̄ppe frēquentiora loca dirigunt vt mortales cōterant. domosq̄ quatiant. Iuuenes p̄o z robusti q̄
 interdū saxa suscipiebāt. tormēta facile vitabāt. Noctu autē q̄daz caueas subterraneas. q̄dā valuas
 crassissimas. q̄dam fornices z sacras edes q̄rentes sub eis trepidū somnū carpebāt. Hoc q̄z miracu
 lo fuit numq̄ dei factū esse haud aliter credit. q̄ publicis supplicationibz assidue ecclesijs z altaribz ex
 orabat. et cū plura saxa machine torquerēt. pauci m̄ mortales z q̄dā bruta eoz iactu interioriū q̄ po
 tius domoz ruina iactu lapidis collapsaz q̄ sarei globi p̄dēre attrita sunt. Hostes quoq̄ id parū
 arbitrati. duas machinas ex grādioribz in eminetiori loco q̄ ad hesperū vergit. ex quo prospicit col
 locat. que assidue vrbē z loca edificijs frēquentiora saxa torquent. Nec ipe machine licz terrore essent.
 damnū insigne ediderūt. nec mortales occiderūt. p̄pedit nō ambigo ozonibz q̄ deo. eius genitrici in
 temerate et beato Jobāni baptiste siebāt. Bassa p̄o principis nri vigilantia z ingenij conatibz suis
 inficere cōiectans. Magistru dolo interficere aggressus est. submissis q̄busdam q̄ defectiois p̄teru
 cū adorirent. Quo eucto arbitrat rerū facile ponturū. Hoc quidē nephandū facinus pfuga quidā
 veneno pficere statuit. comite accito qui postidie cū toxico vrbē intraret. His pfugis bassa grādia
 pollicet. facinus pficiant. Qui p̄or ingressus est examini prudenti. vt certi subycit. cōmarijs sermo
 nibz dep̄ehendit. crimēq̄ vltro p̄adit. Nonetq̄ vt caueat princeps. qz plurime in eū sunt para
 te insidie. Dānatus pfuga. securi pcussus interiit. Cū p̄o sceleris comes venenū gestans ad nos trāsi
 ret. a quibusdā vix confodit. Un̄ perterri? ad turcos reuertit. Dum hostis italie stationis menia op
 pugnat. nocte ad ripā fosse munitionē ac repara. diligent? erigit. hostilibz munimētis fosse adhibe
 tis cōspect. de his dirimēdis cōsiliū agit. Deligunt fortissimi iuuenes q̄nqua ginta. q̄bus miles oz
 dinis pficitur egregius. Eruptione itaq̄ facta. p̄ fossas occulto nostri vadūt. Vbi ad partē municio
 ni obiectā ventū est. scalis erectis ripā fosse exemplo cōscendūt sagittis. gladijs z saxis hostes p̄se
 quunt. fugāt. trucidāt. Ea in pugna turci decē gladio celi sunt. municio fracta. Egregij iuuenes vi
 ctoria ponti. quattuor capitibz hastis affixis vrbē ouātes intrāt. oppidanorū ingēti plausu excipiunt.
 Magister victores muneribz donat. ad incitandū iuuenū anios z alios ad queq̄ egregie obeunda
 alliciēdos. Paucis diebz interiectis. turci turris pontū de desiderio cōpulsī. sup̄ioribz repulsa accēsi.
 arcē sancti Nicolai grandiori conatu arte z ingenio aggrediunt. munimēta q̄z z p̄pugnacula iactu
 machinarū demolunt. Quod p̄oterit. summa diligētia restituit. parant ad cōflicū lignēū pontem.
 q̄ ex sacello sancti Anthonij turris in molē transitū prebeat. Pons autē ex lignis varijs vegetibz cō
 nectis. quibus asseres clauis cōfite erant cōstruit. lantudo sex militū equo gradu fronteq̄ dunican
 tiū capax fuit. longitudo p̄o tanta erat q̄ litus vtrunq̄ cōtingeret. Pontē in mare turci ad ripam mo
 lis traducere ingenio p̄ponunt. Anchorā enī rudenti alligatā quo fune pons religat? erat circa molē
 hostes in mare deuehūt. A nostris arte cognita nauta quidā rerū maritimarū non ignarus. noctu
 ripam natare cōpellatur. A nostris arte cognita nauta quidā rerū maritimarū non ignarus. noctu
 vndis se obzuit. anchorā soluit fune cautibz remissus alligato. qui parua vi dissoluatur. Egregij fa
 cinus ad magistz detulit. q̄ aureo munere donat. gaudēs comitū plausu ad stationē molis reuertit.
 Turci p̄perto dolo cū p̄mū pōtis deiectionē experiant. decepti statuūt scaffaz remigio. pontē ad ri
 pam transferebē. Hostis quoq̄ tante rei intentus. ad oppugnationem trirēmes triginta parat. be
 ne quidē munitas z ad cōflicū ornatas. P̄ter has quoq̄ adijciunt nōnulla oneraria nauigia.
 parandarias vulgo dictas. ex quibus quedā machinis z sareis globis tormentis adaptatis onuste
 fuere vt si turris victoria ponitur repēte ex eo loco portū turres meniaq̄ diruerēt. p̄sternerēt. demo
 lirent. Nec p̄termittūt celeriores cymbas disponere q̄ turcoz strenuissimos quosq̄ ad molem de
 uebant. qui p̄imi nostros aggrediant. z cum eis man? cōserant. q̄b? pliantibz ceteri ex ponte z trirē
 mibus in molem descendant. Imponuntq̄ trirēmibus z parandarijs non paruas machinas qui
 bus nostros prosternere possent. Grandes quoq̄ machine que turrim diruerant ad tempus ineun
 di cōflicū officio fungantur. Princeps vero noster rerum summe inuigilans subtiliq̄ ingenio
 et fallerti mente cuncta dijudicans. fretus strenuissimū cuiusq̄ cōmilitonis sentētia qui ex occidēta

De munitione

De munitione
Vnde et
a p̄terea q̄daz

li natiōe aderāt. nec defuerūt pleriq; indigene. greci ingento manuq; pmpri. sūma cura arcia defen
sioni cōsultit. Suspiciati enī post pnam pugā qd cōtigit. turris 7 moles pugnaculis. fossa. falloq;
abundātiūq; munif. accersitis oparijs fere mille q int diu noctuq; cautiūq; excisis. rupibusq; demo
litis qd expens cōficiūt. nec impēlaz parciū sarcinis. Presidia qz in turris ruina collocant. pariter 7
alia p̄sidia in radice molis disponunt. q nris casu vrgēte opitulent. Rebus sic ad pugā paratū sub
dubitauere nri. ne turci duobz locis vrbē eodē momēto aggredierent. vt vires partirent. 7 qd cupiūt
facili cōficiant. Cui incōmoditati 7 piculo magistri prudētia prouidit. Presidia qz robustissimō
rū in menibz iudeoz ac italie statidis que iā iactu machinarū partim demolita erāt statuit. q tuitio
ni intendāt. nec suo sine iussu discedāt. Nō est q sane nō dijudicaret ac senaret nram salutē in turris
tuitiōe collocatā eē. Quo sit vt vno ex oēs tanq; fidei veri athlete et tuitiōi cōsulerēt. 7 vt cōmune
xpianoz domiciliū seruarēt. In q plurimoz equitū Hierosolymoz ac nobiliū infirmozq; latinoz
pariter grecoz rhodiorūq; p̄tus 7 aniofitas emicuit. q cōcordi audacia 7 aniofitate asylum 7 tuitiō
mū christianoz refugiu rhodiā vrbē tuitant. Duo mercennarij iuuenes q turris p̄sidio ascripti sunt
cōprehendunt arma in pelagus deiecit. q facinore ppetrato ad turcū deficere pponūt. Crimine dā
nati capitis supplicio afficiunt. Ad turris demū oppugnationē turci tertio decimo kalendas Julij
in tēpsta nocte terra mariq; summo silēio accedūt. Ubi pō pugā inire conant. grandī cū clamore
tympanozūq; sono inuadūt. Hosti qdem arrectis auribz hostiū impetū cōperientes. vbi eos adesse
cōperiunt. gladios stringūt. balistis 7 tormētoz iactu hostes lacessunt deturbātq;. Hostiū trirēmes
ac cymbelitoribz adherent. Pons qz traducit quo p̄scenso hostes transeūt. Hostre qdem machine
in muris collocare globos sacros torquēt. Pons natās fragit. turci mergunt. quattuor qz trirēmes
7 nauigia tormētis onusta iactu machinaz. p̄sternunt. 7 vndis obruunt. Turci frequētes q ex cym
tribus inmittunt. Nec turci impigri bombardis respōdent. ignes iaciūt. sagittas impetuissimas
ex balistis 7 cathapultis torquēt. Magna vi in obscuro. nisi dū ignes iaculati lucē plerūq; preberēt
Acriter pugnat. 7 media nocte vsq; ad horā decimā diei sequētis durās pugna. p̄pulsatisq; hosti
bus victisq; dirimit. Quidissēs toto triduo hostiū cadauera litore iacētia auro argēto. insigniq; veste
plures potui sunt. et ex his nō parū comodi vendicāt. Insignis qdem hec pugna fuit morte clarozū
viroz q turcis p̄erant. quoz interit merore 7 luctū hosti attulit. p̄sertim generis turci viri qdā strē
nuissimi a turcoz dilecti. mors magno fuit merore. Cui cadauer post tridui mari ebullēte in molis
litus deu ectū reperit. eiusq; spolijs qdam ex nris ponit. Perfuge q post plū ad nros defecerūt edo
cū exercitū magnā cladē accepisse. turcosq; ea in pugna duo milia qngētos cecidisse. ex eoq; bassam
ingentē merore p̄cepisse. q tres dies intra papilionēs. frequēta cōmilitonū phibita se cōtinuit. 7 stra
gē turco celerit denūciat. eo qz mens ei rodit q post tantā ruinā turri illarā arce potiri nō potuerit.
Et q tantā in ei oppugnationē ignominia accepit. existimās turcensem nūerosum exercitū inualidū
esse q turrim diruptā expugnare nō valuerit. Cū aut turci spem turz expugnāde p̄didissent conant.
ac italie stationis animū potissime cōuertāt. non cessant in circūquaq; muros verberare 7 demoliri.
Hostis ceptū opus cōtinuat assiduoz conatu aggredit. p̄positū conficere. Excogitant itaq; turci ad
vrbē ingenio occulto p̄pinquare fossas laborintibi p̄ similes effodiūt quas lignis arborū ramusculis
cōtectis edificāt terraz operiunt. vt latenter ad fossas vrbis accedāt. Propugnacula qz multis in lo
cis cratibz de viminibz cōtectis edificāt. ex qbus assidue sagittāt. colubrinis qz ac serpentinis nros
deturbāt. fatigant. pensant quoq; eis cōducere et aliquā partē fosse que menibz adiacet opplere. Ope
ra ita ab hoste adhibita lapides cōgerere nō cessant. 7 occulto in fossam iaciūt. Opis assiduitate p̄
scensus in menia efficit. Precellentissimus pnceps noster rhodiorū magister bis conspectis diuino
quodā ingenio agendis incūbens nūl p̄mittere decreuit qd saluti vrbis cōducere videatur. Ma
turitateq; ac solita modestia vtens militibus ad contionē vocatis conatus 7 discrimina grauer et
prudenter explicat Adhēbat enī lateri nobilissimus eius frater excellens miles Anthōnius dan
buston domin⁹ de Montelio ad vicecomitē. vir quidem consilio et armis clarus. qui paulo ante ex
gallijs robustis comitatus viris orientē sancti sepulchri visitandi gratia cupiēs summoq; tam glo
rioso certamini interesse transiret. Is enī a fratre patrū decreto ob fidei integritatē. agendoz ex
perientiam artiq; militaris disciplinā cōmilitonū dux et vrbis capitaneus designatus magnani
mi 7 prudentis capitanei munia obijt. et rerū summe consulit. Aderant nō pauci equites Hierosoly
mozū p̄cellentes baiulini priores. senatorij ordinis p̄ceptores 7 fratres nobilibz familijs in occidē

Quo propterea
Semper inuenerunt

tali plaga nati. Affuerunt negotiatores prudentia pollentes. ac rhodij ciues. greci quoque ingenio pediti
 q̄ unanimi cōsensu de tutāda vrbe cōsultāt. Excelluit profecto plurimoꝝ cuiusq̄ generis astantiū p
 bitas. generositas. p̄tus. ac magnanimitas. quoz sententijs excussis p̄ncipis n̄ri sollertia. quod opti
 mū diuindicatū est elegit. Hostri v̄o cuiusdā exp̄u suāsu. machinā versile qd̄ tribucetū vocant. ingen
 tia sacra in munitiōes ⁊ hostiū fossas torques erigere statuit. Edificaturq̄ celerit machina periti vi
 ri sentētia. nautaz ⁊ architectoz opa. Que vbi erecta est. vir perit? graua sacra in hostes iacit. mul
 tosq̄ cōterit. munimēta diruit. dānaq̄ intulit. non parui pendēda. Excogitatū q̄ est cā partē fosse q̄
 lapidibz a turcis oppleta erat euacuare. S; cū id palā effici nō posset. cuniculo in pomerio effosso exi
 tū sub lapidibz n̄ri habēt. ⁊ clā lapides in vrbe cōportant. Scētiūt p̄fecto turci q̄ fosse p̄p̄inqui erāt
 lapidē congeriē minui. ⁊ ascēsus oportunitatē adimi. nisi q̄storiū qd̄ cupiūt efficiāt. Atroci cū mu
 rozū ruina cōspecta. statuit munitiōibz imiti. que imperiū machinarū sustineāt. Burozū igit lapsū
 munimēta ⁊ repara n̄ri obijciūt. que in hūc facta sunt modū. Vurus crassitudinis palmoz duozū
 in pomerio ex opposito mentiū ducit. palq̄ ex robustissimo ligno terre insigunt. glis ramusculis fru
 ticibus q̄z intermixtis intus ponit. assiduozq̄ amitu infusa aqua firmat. densaturq̄. Prouidēt insu
 per ingenijs hostes in ipso cōgressu. pellere ⁊ p̄pullare. Ignēq̄ artificiosos parāt varijs modis reco
 ditos. cadis pice sulphure. cōbustibilisq̄ materie replet. ac sacculis laminis ferreis. puluerēq̄ machi
 naz refertis. q̄ ingenia exitio hosti futura sint. Ingēs p̄terea cylindroz copia affert. q̄ in hostes ruāt
 eosq̄ p̄terant. Varia q̄z p̄pugnaculoꝝ forma edit que turcis impedimēto: n̄ris sint adiūmēto. Dele
 ctabāt cōspiciētes viroz ingenia q̄ remedia excogitabāt ac plandebāt. Adducit Georgius proditor
 foris comitat? caterua ad custodiā data. Cōsultus de his q̄ tuitioni futura sint. remissius tardiusq̄
 respōdet. nec de se experimentū ab eo expectatū p̄bet. quēadmodū pollicit? erat. sperabat q̄ppe vir imi
 quus ⁊ callidus vidēs muroz iacturā ⁊ facile ascensum p̄ ruinā. ciuitatē in hostiū p̄tatem futuram.
 Quedā tū prouult vt eius astutiā occultaret. Suadet machinā parari q̄ in machinas hostiū iaciat
 Dō vt factū est turcus machine ictus ex aduerso dirigit. murūq̄ nō parū ledit. Dū hec agerēt. epis
 stole ex castris in vrbe sagittis hosti futura sint. que georgiū insinulat. Nec georgius licet vrbis discrimen
 videret p̄bis procacibz se abstinet. Que vt ad nōciā deueniūt rehemēs in eum suspitio orit. q̄bus
 ex causis vinculis ⁊ carcere arect. Deputanturq̄ q̄ virū examinet ⁊ causas defectiōis p̄quirāt. Exa
 minat? cōtradictorijs ac cōiecturis sufficientibz cōuictus torquet. In tormēto ⁊ extra rogat? vltro
 fatet? iussu turcoꝝ tyranni ad rhodios defectisse. vt vrbem si posset proderet. quēadmodū plura oppi
 da prodidit. Sin min? rhodi p̄sinistre versaret cūcta diligentius acutiusq̄ p̄quireret ⁊ specularēt.
 Mores quoq̄ ⁊ stat? ac cōditiones incolarū ⁊ regiōis intelligeret ac demū si classis nō vinceret ad
 turcū reuenteret. docturus q̄ ad vrbis expugnationē cōducerent. Proponebat namq̄ turcus hāc v
 bē in suā ditionē redigere q̄ vt cōficeret multas pollitatioibz ac pluribz donis alleccus Georgi? exti
 tit. crimē cōuictus supplicio capitis damnat. ⁊ in p̄patulo spectante p̄lo fumo furci ligato Georgi?
 suffocat. vt aiām exalauit. populus cū plausu ad p̄uatas stationes reuertit letus ⁊ gaudens de nece
 proditoris christiane religiōis qui tot aīas perdere voluit ⁊ ad iugulationē ⁊ fidei orthodoxe abne
 gationē tot p̄claros viros. castissimasq̄ matronas. sacrasq̄ virgines. ⁊ plebē christiāā p̄ducere stu
 duit. Luit tandē penas scelere debitas vir p̄fidus. vigilans ⁊ semp aliqd̄ cogitās. turcensis classis
 p̄fectus bassa. alteras litteras in vrbe iacere studetq̄ grecos indigenas ⁊ ciues latinos ad deditio
 nē hortant. vita et suppellectili salua promissa. multamq̄ immunitatē pollicent. Solum verbis di
 tionē expostulat ⁊ interitū militum ⁊ pernitiē religiōis Hierosolymozū affectat. Si secus rebua
 suis cōsulant ad vñū omnes interituros affirmat. Putauit vir nepharius populū infidū inuenire et
 qui metu terreret vel muneribz alliceretur. sed repperit orthodoxe fidei plebē deuotā ac ordine Hier
 osolymozū fidā cōsilioq̄ ⁊ armis mutua equitū ⁊ latinorū nostroz cōuersatiōe expertaz. Ea igitur
 inuanū tentante alio vitur cōmento. Vicit ad eccliam beate marie virginis becomenire grecu
 lū qui dudū ad turcos defecerat qui vigilēs alloquēs ait bassam oratozem ad p̄ncipē nostrū velle
 destinare dummodo tutus aditus pateat. Respondet vt illic ad ripam fosse nunciū mitat. aderitq̄
 in boluardo qui noie magistri respondeat. Affuit postridie basse orator qui nostris prius salutatis
 ait. P̄fectū classis se non parū imo rehemētē admirari q̄ tam potētū p̄ncipi resistere audeam?
 qui duo imperia tot regna tot vrbes tot prouicias totq̄ potētatus subiugauit. Quare suadet vt no
 stre vrbis ⁊ agris indoleam? nec patiamur tam crudele facinus p̄petrare: nec vrbe dirigi ⁊ ad iugula
 tionē viros ⁊ mulieres ad raptū ⁊ ignominia duci. bellū an pax p̄stiterit dicam? Pollicet q̄ppe bre
 ui forma ⁊ cōpendio pacē si libuerit se p̄stutū. ⁊ nos possēsores vrbis ⁊ agroꝝ p̄māsuos. Aliē m
 nas addēs p̄mitit p̄pe diē. ciuitatē in suā p̄tatem trāsiturā. direptiōisq̄ p̄biturā. ⁊ omē gen? crudeli
 tatis executurum. Qui p̄ncipis nostri vice aderat edoctus respōdet. Non possumus satis admī

puluerem
 ⁊ puluerem

rari. vos qui cū classe et impetuosis machinis castrorūq; copia. vrbē nostrā circumdati. nos ad pacē hortari. cū id a militantiū officio alienū videat. Verū figmento agere videmini. vt anios tenens. Scitis nec pollicitatiōes nec munera vā nos mouere: aut ad aliqd indecens cōficiendū allicere. Nec pfecto mine vīe nos terrent. Sum? em̄ vmanimes. nec discriminē est int̄ grecū et latinū. Christū em̄ colim? vna fide et firma mēte. pro q̄ pugnare parati sum? et mortē potius oppetere q̄ mahumeto cōiungi sicut facessant. pmissa et mine. q̄bus nos monere conamī. Cū vā classis domesticos lares reuulerit. si oratores de pace tractaturos mitteret de re p̄sultabim? Cū arma et exercitū p̄cincti cistis officiū bellantiū p̄ficite. et vob̄ deo p̄picio cōstanti animo respōdebim? Cognoscitis quoq; nō cū asiaticis et effeminatis viris cōtendere. sed cū catholicis fortissimis manū cōserere. Quo dictū turci vultu dimisso ex tēplo discedūt. Cū turcis maiori conatu. ingenio. arteq; resistit. ipsoz infania incēdit. Pudet q̄ppe eos tū exercitū nō p̄ualere. et sui tyrāni formidolosam potentia a rhodis cōtēnni. Furibūdī itaq; machinis. mortarijs sagittis. cathapultis. dies noctesq; vrbē lacessunt. infestant. deterrēt. expeririq; fatagūt si rhodiorū animi facinorosa obire p̄clara audeāt. quēadmodū p̄clara et magnifica p̄ba pferunt. Scdm̄ igit̄ alterū p̄eliū ad turrim molis diuī Nicolai cōmissum dieb̄ septē et triginta exactis. vires in vrbis menia augēt. faciēq; ciuitatis deturpāt. Hona q̄dem vrbis crassissimo muro cincta turrib̄ in celū erectis ornata. antemurali quoq; et p̄pugnaculis apertissimis munita. triū milia quingentoz spericorū. saxorū frequētissimis ictibus lacerat. deturpat. demolit. Lamq; ruinā plerēq; dom? ciuiū et magistratus palacia p̄ornata: ac magnifica patiunt. ita vt prioris vrbis facies penit? perditā videret. ac tanq̄ gigantei cadaveris sarcina prostrata iaceret. Attoniti sunt plurimorū animi. sed p̄nceps vir q̄dem magna sapiētia. generositate atq; magnanimitate. p̄claris ac magnificis comitat? equitib̄. pugnatorib̄q; globo fortissimo stipat. spem in deū immortalē. ac filiū eius dominū nostrū Iesum christū. eiusq; genitricē. p̄cursoz quoq; sanctū Iohannē baptistā dirigēs. cunctorū mētes solidat. Nec defuerunt magnanimi baiulini priores. p̄ceptores. ac fratres sacri ordinis Hierosolymitani pariter negociatores. indigēq; et greci q̄ pro fide orthodoxa fortiter pugnare nō formidāt. Nō deterreat p̄fecto anios. murosū formidāda ruina. Nō metū incutiebāt facilis hostiū ascēsus. nō machinarū impetuosis iactus mētes p̄turbant. Autumant turci p̄uo momēto vrbē subigere. Putāt nostri spe et fide pleni mahumeranā gentē facile p̄pulsatū iri. Hinc turci in auro et solis occalu ad ripā fossarū fistulis et tympanis tuncensib̄ solitū cantū edunt. Exultant et iā de futura victoria. Nostri in pomerio tubarū clangore iubilant. Princeps noster p̄clarissimus. ingenii acumine p̄dicit? prope diē hostilem inuasiōē futuram cōiectat. Maturo igit̄ cōsilio p̄sidia mētiū instituit. Hisq; p̄stantes viros p̄ficat. subsidia quoq; nō negligit q̄bus et electissimos sui ordinis ciuiū natiōis baiulinos et cōtes p̄cesse voluit q̄ p̄esto calu vrgēte adesse debeāt. Ipse p̄o partes subsidij nō recusat. Quinimo assiduo labori nō parcēs. in pomerio mētiū lapsorū residet. Illic somnū q̄uis nō diuturnū sumit. cenitat. versat. Magistri vestigia strēnuissim? quisq; sequit. nec primū. nec mediocres. nec infimi onus recusant. Turci p̄o in castris. p̄cones voce p̄mulgāt. vrbis supellectilē in direptionē trāsciturā. impuberē etatē sub iugū vt fidē abneget mittendā. Proiectos p̄o et adolecētes ad vñū iugulādus. et q̄ viui capti essent. palis q̄s ad id exequendū octo milia parauerāt cruciados ciuitatis diuīe turcorū tyrāno referuata. His diuulgatis. p̄perant turci ciuitatē aggredi. priusq; id moliant? Mahumeti suo more inuocāt. corp? lauāt purgantq;. Sacculos ad rapinā parāt. funiculos ad capriuos religādos zonis cōnectunt. Pridie q̄ pugna iniret. totaq; nocte dici cōtinue ac diluculo qd̄ mane quo pugnatū est p̄cessit. octo machine muris obiecte saxa ingentia assidue torquēt. Nō loco p̄pugnaculoz adhibiti erat diruit. Vigiles quoq; ac custodes et mētiū p̄sidia partim occidūt. vt muris quisq; sup̄stare vix posset. nisi summo astu occultaret. et scalas ad signū cāpane paululū descēderet et demū cōscenderet. Nec tēpus datū est. p̄pugnacula denuo instaurandi cum bombardarū ictus frequētiore essent: ita vt tā paruo tēpore trecēta vel circiter saxa iacta sunt. Turci p̄o iactu machinarū peracto ad signū iactus mortarij quod pridē eo in loco cōstituerant cōfertissimū magno impetu quā celeriter quinto kalendas Augusti ruinam orto sole cōscendunt. Erat nanq; facilis vt diximus eis ascēsus: immo facilior q̄ nostris per scalas. Superiora quoq; murosū loca occupant. trucidato q̄ illic erat q̄ primo tanto impetu resistere nequiuīt anteq̄ subsidia nostra scalas ascenderēt et illic hostilia signa statuunt. Idem quoq; faciunt ad turrim italie cuius verticem oppugnat. Clamor vndiq; oritur. manus quoq; viriliter cōseritur. magna q̄ vt pugnat. nostri quoq; a dextro sinistroq; cornu fortiter hosti resistunt. vbi affuerūt gloriose dimicantes miles prestantissimus dominus de Montelio capitaneus armis pollēs. baiulini quoq; et equites Hierosolymorum ac negociatores nō pauciq; indigē et ciuiū suis nationis strenui. quorū quidam inter conferatissimos hostes acriter dimicātes cecidere. alij multis vulneribus acceptis vitam seruauere. Scis

suaz lraz. Audite oēs gētes auribz pcepit q̄ habitas orbē. Audite hec oīa q̄ fidelē orbis p̄tē colūis
 Misit. pastores. et p̄ncipes omniū ecclīaz xp̄i. syniuerſi q̄z reges et p̄ncipes christole. ac vniuerſi
 dñi p̄p̄us cū religioſis cūctis. Audite et notū sit vobis. q̄ p̄curſor verū antixpi teucroz p̄nceps et dñs.
 ſeruū aut tot dñoz q̄t viciozū. cui⁹ nomē est Mahumet inimic⁹ crucis xp̄i. Deras rei et nois illius
 p̄mi p̄ſeudo. p̄phete et latoris legū spurciſſime agarenorū. fili⁹ ſathane oīm flagitiōſiſſim⁹. q̄ furis in-
 ſect⁹ et infania. ſanguinē xp̄ianorū ſine intermiſſiōe ſiſit. nec exingui valet eius ſiſis poſt eoz innūe-
 ras cedēs. Et atqz odio ſchriſtū et mēbra ei⁹ mouet. vt eradere nomē ei⁹ de terra nitat. Et inſpecto
 aliq̄ xp̄iano ſibi obuiat ſe inde exiſtinet ſordidatū vt oclōs abluat et os. imundū ſe p̄ſitēs pus. Hoc
 igit̄ tā terribile et horridū monſtrū. erigētibz demerit⁹ xp̄ianoz iuſto dei iudicio. in eos ſeuire et craſ-
 ſari p̄miſſus. ciuitatē impialē nouā rhomā. olim feliciffimā. nūc miſerrimā et oī calamitate opp̄ſam.
 Conſtantinopolim diu obſeſſam cepit. expugnauit. ſpoliauit. oībz bonis et pene deſeuit. Quis autē (vt
 p̄bis vtar p̄phete) dabit capiti meo aquā et oclis meis fontē lachrymarū. vt plorare valeā die ac nocte
 interfectos p̄p̄s illi⁹. et ſceleſtiſſima ſacrilegia i ea captura p̄petrata. Quis hui⁹ horribilitas mēoz
 nō obſtupēſcat. nō litargic⁹ fiat. nō p̄ dolore obmutēſcat. Nec m̄ cūcta enozmia explicabo. ne pie au-
 res refugiat ſ; ex pauciſſimis relas cogitent alia. Dic nephādus. noībz blaſphemie plen⁹. ciuitate re-
 cepta poſt decapitationē imp̄atoris. cū oī ſua p̄genic et nobilitate. p̄limos ferreis maniciis et cōpēdibz
 alligatos. ac collis eoz ſumibz cinct⁹. extra urbē deduxit. nobiles plebcios. monachos et monachas
 mares et ſemias. p̄tunc et cōditione p̄claros. vitupabilit⁹ detractos. mult⁹ iniurijs reſertas vt meretri-
 culas et lupanari p̄ſtitutas trahēbāt. tanta et talia ſeos agebāt. quāta de bzūis aialibz et q̄lia ſine
 rubore ſari minime q̄s valeat. Adoleſcētulos vtriuſqz ſex⁹ a parentibz ſegregabant et diuiſim de eis
 p̄cio negociabant. Infantes corā genitoribz ſuis vt agniculos mactabāt. Matres filijs. et geniti ge-
 nitricibz puabant. Germani a fratribz. vxores a viris. nur⁹ a ſocribz. lugētibz et vlulātibz ſegregabāt
 tur. diſiūci p̄ſanguinij et amici. in diuerſis regionibz ſerui vēditi ducebant. Q̄ amare lachryme.
 q̄nta ſuſpiria. q̄t clamor ſingul⁹ int⁹ amicos et notos. q̄ miſerabiles voces emittebant int⁹ tantas ce-
 des. ſeruitutes. expulſiōes. et p̄umelias. P̄ncipes barones et dñi. bubulcorū porcariorū hominū
 nū. effecti ſunt famuli. Intra decenniū p̄ucros ad rit⁹ ſue p̄fide ſecte cōpellebāt. Den quō obſcuratū
 eſt aurū fulgidū ſapiētie. p̄ tenebras igrantie. Aurū dignitat⁹ p̄ ignobilitatē ſeruicij. Quō mutatus
 eſt color optim⁹ grece eloquētie. in barbaric⁹ turchie. lapides ſanctuarij ſi q̄ erāt cōſtantes in fide. di-
 ſperſi ſūt in capite oīm viarū iacētes p̄ſtrati. De ceteris faciam⁹. hūana ſc̄. ſ; de iniurijs. ſubſtātiōi
 buſ. p̄umelijs. obp̄obzjs ſceleſtibz erga diuina. q̄ lingua valeat explicare. q̄ intellectus capere. q̄ au-
 res patient⁹ audire. ni falloz nunq̄ ita inhonorat⁹ de⁹. venerūt gētes gebēne dedite. in hereditatē tu-
 am. q̄ iſrael eſt te videns p̄ fide. Polluerūt tēplū ſc̄m cū ecclīam nobiliſſimā ſc̄tē Sophie cū alijs.
 Imagines dñi n̄ri ieſu xp̄i et matris eius p̄ginis glorioſe et ſc̄toz ac ſanctarū dei. inſignia viuifice crucis
 cōſpuētes. cōfringētes. p̄culcātes. ſacroſc̄tā euāgelia. miſſalia. et reliq̄s ecclīe libros dilacerātes. detur-
 pātes. cōburentes. Sacras veſtes ſacerdotū. reliquaqz ornamēta ecclīe ſcindētes. ad indumētū ſuū
 et ornātū ſumētes. vel p̄ vili p̄cio cōferentes. vaſa dñi. ei⁹ cultui dedicata. in eis comedētes et bibētes.
 in reliquū cōſtata ad p̄phanos vſus trāſſerebāt. Poſuerūt deniqz carnes ſc̄toz tuoz morticina ſeruo-
 rū tuoz. reliq̄as beatorū corporoz eſcas volatilibz celi. diſſegētes hincinde carnes ſc̄toz tuoz q̄s occi-
 debāt beſtijs terre. qz nō erat q̄ ſepeliret. Altaria ſuffoderūt inuocātes nomē maledictū mahumeti. cū
 laudātes de victoria. Q̄mitto p̄ pudore q̄ mingebāt. ſtereozifabāt. oīa vitupabilia exercebāt in tem-
 plis imaginibz et reliquijs ſc̄tis. Sancta canibz dabāt. margaritas ſacramētoz ante porcos p̄jcie-
 bāt. Cū hec recoło tot⁹ ex horrore cōtremiſco. nec vltim⁹ ſtilo etarare queo illoz piacula et fidei chri-
 ſtiane religioſis dedecora et irriſiōes iniecta. Monasteria tā monachorū q̄ monialū inuadētes oīa
 diripiebāt. eñciētes illos de habitandibz ſuis. xenodochia infirmorū deſtruebāt. Et ſi de mulis et ma-
 gnis excidijs et exterminijs ciuitatū. hiſtoriographi etiā gētiliū referāt. fere nulla poſſet deſolationi
 hui⁹ cōeq̄ri. Nullū incolā intra reliq̄rūt. nō grecū. nō latinū. nō armenū. nō iudeū. urbē ipam ſuis ci-
 uibz nudatā q̄ſi deſerta effecerūt. Eoz ac⁹ et opa p̄p̄ijs oclis vidi. et cū aliq̄bz cōſtātiſſimis vijs vna.
 plura p̄peſſus ſuz mala et picula. licz de manibz eoz me eripuerūt deus vt Jonā de vētre ceti. Expu-
 gnata cōſtātinopoli Peram nō multū diſtante occuparūt. menia ei⁹ ad ſolū vſqz deducētes. Et cā-
 panis ecclīaz bombardas cōſlauērūt. crucē q̄ erat in cacumie turris ei⁹ cū ipſa turri cōtriuērūt. Rēs
 publicā ad nihilū deduxerūt. Judicē et p̄ncipē ei⁹ turchū cōſtituētes. p̄dagia. guidagia. impoſitio-
 nes. et grauamīa illuc applicandibz vel p̄manētibz ſuapte ſtatuerūt. His atrociffimis rebz nō p̄ten-
 tus callidiſſim⁹ et cruenſiſſim⁹ mahumet. chriſticolarū ſumm⁹ inimic⁹. ad vltiora ſe extendit et trire-
 mes int⁹ magnas et puas iā centū ſepuaginta p̄parauit. et ad mare egeū miſit ad inſulas cicladas ſi-
 bi ſubijcēdas. Exinde ſe p̄parat cū infinito exercitu ad tres vrbes notabiles et potētes p̄e danubi
 um ſiſcas trāſſimigrare et expugnare. vnā quā vicz Perifton nūcupam⁹. aliā Forobiū. terna Belloſtas

No. 5. m. la.
 m. la. p. 11.
 Cuius m. la. p. 11.

dū. Intēdēs post totā pcurrere vngariā. spoliare. deuastare. z cōterere vt neminē retro se dimittat im
pedire ad alia pficiēti volentē. qm̄ ad italiā cōcitius trāsmigrare cōtendit. ppare qz conat⁹ gelears ma
gnas z puas triccas. naues magnas viginu. pedestriū z equestriū exercitiū vltra cētū milia Et sic a
durachio bñdu suū trāfire pcedit. q ciuitas sita est i regno apulie. Qua p^r depcor exoro atqz exhor
tor vos oēs christicolos. vt zelo fidei z xpiane religiōis p vā libertate gladio accingamini p tā dī
ros hostes diuini cult⁹ z oēs scimōie z vite moralis. Et pmo qdē abijciētes oēm dissēdēs. emu
latiōz. remittētes inuicē offēsas. sic z xps donauit oibz. pacē z vniōnē summope int⁹ vos amplecta
mini. vt vnitū z inde fortiores effecti. cōfideātes i adiutorio altissimi (cui⁹ est victoria z bellū nō multi
tudinis) ipm̄ sathanā cū satellibz suis sub pedibz vris cōterere valeat. Licz em̄ i multitudine p^rfidat et
feritate suoz. plures tñt q nobiscū sunt. immo dñs ipē militaz. p cuius fide z religiōe pugnatis ita
q centū ex vobz pseq⁹ z supare valeat mille ex illis z mille ex vobz decē milia. Ignauia em̄ i imperitia
belli innata sunt eis. Nec in substantia sunt in lris p^rdictis z si aliq⁹ liter verba sunt immutata zc.

De Nigroponti capione.

Idelis qdē z p^rpotēs vrbis Nigropontēsis xpiane nois titulo. fideqz insignis. abolim vene
tiane dñiōi z potētati subiecta. ciuitas pfecto opido populosa. negociosa. sz erex omniū
opulētissima. ciuiūqz optimoz refertissima. terra qz z mari diligētissime munita. portu p^rfer
tūm tutissimo de mari gaudēs. deniqz muris z menibz z turribz firmissimis vndiqz cincta z circūf
pra. ita vt p^rfus inerpugnabilis oim opiniōe crederet. Que etiā ciuitas Calcides alio vocablo cogno
miata dinoscit. in insula cuboia sita. Insula inqz in frumēto vino z oleo cūctisqz terre nascētibz mas
iore in modū fertilis z fecunda. potissimū aut aptis valde p nauū galeatūqz fabrica lignis abundās
hoc mō sub turcoz venit p^ratēis z direptionē. capta z expugnā Anno dñice incarnandis. M. cccc.
lxxj. verētē. Clarissimis qdē venetis sp abolim turcos opido fuisse infestos. tū ob eoz in xpm̄ fi
dē sincerā. tū etiā maximū eoz cui inuidebāt potētiaz. nemo qui grauissima int⁹ eos hincinde habita
discidia. bella vltro citroqz fortit⁹ gesta. guerra z strepit⁹ z cruētos sepe cōgressus legit v^t audit dubi
tare pōt. Hinc itaqz z hostili odio i ipsos venetos tūc infect⁹ z nobilis atqz p^rdictis vrbis Calc
dis cuboie sitis opunitate. opibz qz et celebritat⁹ glia allec⁹. Anno q sup^r O mariū bechū pnceps
bassam cognouit. tyrann⁹ ipē mahumet cū exercitu copioso nauali z terrestri ad expugnāda ciuitatē
ipam nigropontēsem destinauit. Tandē post lōgā vrbis obsidionē ipemet cū lōge copioziori exerci
tu ex bizatio adiuuū. pōteqz facto ex nauibz frās aquā. p^rfundā fās z latā qz vrbē p^rerfluit. milie in
lit⁹ traiecit. z ex ea pte q nō putabāt muros aggredit⁹ machinis. quatit oppugnat. iactuqz plimoz la
pidū spericoz diuere festinat. Flā z traditōz qdā oim neq⁹sim⁹ atqz pessim⁹ machinaz. f. oim q in
ciuitate i menibz z turribz atqz pugnaculis erat mgt z pfect⁹ Thomas scz liburni cognouit. signūz
turcis dedit. vt i loco sue statiois muros vbi debiliores erāt. bombardaz icibz verberaret. fatis rui
turos. qd z factū est. Sicqz p^rdictōe res actā ē nō eq⁹ marte pugnatū. Intērea classis venetiana in sub
fidiū z tutelā vrbis z ciuiū obfessor missa. negligentius agēs. vagabaz p mare. capiēdis Januēsiū z
cathalonioz aliozqz xpianoz nauibz intēta mag⁹. qbz ad suā firmādā classē ratiūz aduictis. vene
tian⁹ capitane⁹ cui⁹ rei grā aduenerat nō satis pbe est p^rsecut⁹. Cū em̄ p^rpotētē nimis tā bzet classēz.
qz re cōficere p^rspere deo p^ricio p^rouisset ad insulā qdē cuboie p^rperauit. sebz ostēdēs maximā obfessis
iā vndiqz ciuibz ex vrbē spectantibz leticiā suo aduētū infudit. Ita vt man⁹ vtrasqz p anī z cordis ex
ultatiōe z iocūditate expanderet i celū. sz frustraui eos iniqu⁹ ille capitane⁹ spe suā opiniōe sefellit.
turbauit exitu insaufco. tristitia effecit ingenti. baud dubiū qn lōge maiori qz an⁹ gaudio letificarat.
Flā cū tanta cēt fret⁹ classē ipē formidolosus. int⁹ inimicoz moris morisqz horre de cruciat⁹ ciues
fideles dereliq⁹. z p^rclare vrbis miserādā direptiōz p^rspiciēs. nil p^rfus effectū neqz p^ruoluit applica
re. cū tñ oēs pōres qz turci fecerāt. facile sua classe armatissima irrumpe potuisset. Cūqz oēs singula
riū patroni nauū p classē passim z eū cōclamarēt. grauiterqz oino suā negligētiā ferrēt. crebro in
peditū iri pmitteret. Ille surda hec aure hauriēs in eodē loco immobilis inuulsiqz p^rmasit. Itaqz dū in
mari nil agit z classis inuacuū p^rseuerat fixa. atqz defensiōis signū obfessis ciuibz nullū. p^rosus dat.
qn pont⁹ tutatiōis fiducia sub oculis eripit. turcoz pnceps aniofius agēs. res bellicas fauētibz fatis.
p^rspere rotineqz p^rsequit⁹. ad memia p^rperat intrepid⁹. assultū parat. oz dīnat cōfictū. z qd in talibz p^rdu
cit plimū. accit⁹ militibz. accurata eos o^rone corroborat. p^rma etiā magna pollicēs his qui p^rmi mu
ros p^rcederet. atqz ita vniuersoz anios adeo reddidit in plū audios z accensos. q p duas dies no
ctesqz p^rtinuas cū ingēti fragore sumo studio. vix maria vrbē oppugnabāt. Quāqz em̄ a ciuibz dein
tus machinis fūissime vulnerarent. ac int⁹ bōbardatū ic⁹ velut canes int⁹ ficerent. repellēturqz ez
min⁹ nōnunqz oim genēz missilibz. suoz tñ int⁹ necē z stragē innūerā. plurimāqz moztū. imaginē. tāto
cū impetu z conatu turci irruptos occuparūt muros. imo tanta alacritate alter alteri succedere p^res

lis quodq; q̄ quattuor erant: quibus in vi. iudeorū descendebat vna principis nostri iussu p̄fracta
qua turci descendere ceperāt ex templo cōscens. Clarissimus magister z princeps noster Petrus
dambullon p̄clara comitatus cohorte. magno fortisq; animo hosti se obicit scala m̄q; cōscendit. hostē
viriliter oppugnat. propulsat quosdāq; trucidat. Nec aliter ipse suisq; cōmiliones q̄bus comitatus
erat. p̄ fide catholica z republica christianorū pugnauere q̄ olim gloriosi machabei p̄ cultu diuini
z hebreorū libertate p̄liati sunt. Nec haud secus q̄ pleriq; rhomani p̄ncipes p̄ mutanda patria dī
micauere q̄ ob seruata rempublicā patres patrie meruerūt appellari. Hos em̄ p̄cellēntissimos viros
imitat⁹ princeps z magister noster discrimina nō formidās vulnerib; quib; in corpore susceptis. quo
rū vni letale censebat. nisi medicorū cura remediū attulisset. rhodiorū rem publicā tutatus est. ser
uauit. restituit. Ob quod p̄clarū quidē facinus pater patrie optimo iure appellāus est. Turci em̄
perpulebre armati. duo milia quingēti sup̄ muros erant cōsertissimi nostros secū man⁹ conferentes
armorū vi propellere nitēbant. p̄miorū tamē virtus inuicta p̄sistens diuino p̄sidio suffultu nequa
q̄ loco cessit. Sequēbat quosq; turcos q̄ muris potiti erant ingens turcorū multitudo q̄ totū campū
adiacentē ruinā vallū z fossam epleuerat vt terra vix cōspici posset. Affirmāt p̄fuge quadraginta
milia turcorū adesse. Pugnatū est duab; horis ambigua fortuna modo ad n̄ros modo ad turcorū
victoria inclināte. Tandē diuina clemētia principis z nostroz virtute fonēte turci fundunt. pul
sant. cedunt. tantoq; impetu z celeritate terga vertūt vt sibi p̄ia necē z vulnera afferrent. Spectacu
lo nobis fuit q̄ a nostris interpugnandū gestū est cōspicere. Ex turcis quippe q̄ nostros for
cellebāt sup̄ muros stantes trecēti a nostris in vicum iudeorū precipites trabunt z impellunt. Erāt
nāq; muri altitudo ad intra fere pedū viginti. Vi oēs ad vni trucidati sunt. z cadauera vulneribus
deformia passim iacētia intra urbem visa sunt. Cū turci pedem referrent. z ad castra tenderēt. nostri
eos cōsecuti sunt z cōplures intra montē occiderūt. quorū spolijs ac insigni tyranni vexillo au
ro argenteoq; ornato q̄ tante victorie monumēto eruit positi. magno cū plausu orbem per muros
ruinā intrant. Cecidere ea in pugna turci tria milia quingēti. quoz cadauera intra urbē sup̄ me
nia fossa. munitionibusq; hostiū z mari reperta sunt. Et postmodū ad lucē vitandā q̄ passim defor
mia z lacera iacebāt cōbusta. Interire prout p̄fuge diuulgati sūt qui cū exercitus a basia recenseretur
aderāt. ex turcis obsidionis p̄ nouē milia. vulneratq; sunt milia quēdecim. magnisq; incōmodita
tibus exercitū affectū affirmāt. Fama satis cōstans est z palā a p̄fugis vulgat⁹ turcos visionis mira
culo exterritos tāta trepidatiōe loco cessisse ac pedē retulisse. Auit em̄ cū vexilla dñi n̄ri iesu xpi ac
virginis Marie ac sancti Johānis baptiste religionisq; Hierosolymoz in conflictu iussu p̄ncipis
clypeū z bastā gestantē. ac boiem vili veste obsitū splēdidissimo comitatu stipatū p̄sidio adesse. Que
visio tū terrore eis incussit. vt nullo pacto p̄gredi ausi sunt. Fatendū q̄ est hanc victoriā de celo dī
missam esse. Quō tam pua militū nostroz copia hosti potētissimo iā muris potito resistere potuisset.
nisi diuinū p̄sidū affuisset. Quō tam pua ipis morula. tāta hostiū man⁹ cecidisset nisi angelus dei vi
ctoriā attulisset z inimicos trucidasset. Erāt em̄ tot occisorū cadauera. z ita ppulebre ordinata. vt nō
horaz. sed diez op⁹ esse videret. z id pot⁹ diuinit⁹ q̄ humanit⁹ cōtigisse putet. Quis hostem menia
possidentē. iāq; victoria lasciuientē z exultantē terruit. De⁹ clemētissim⁹. Quis hostē ne scalis descē
deret anteq; subsidia cōscenderet p̄hibuit. de⁹ fortissim⁹. Quis eoz mētes obcecavit vt post primā
pugnā nō aggredirent n̄ros. z multis vulnerib; opp̄sitos z defatigatos appugnent. deus clemētissi
mus. Quis iā potētē hostē q̄ tot z tāta regna subiugauit. p̄hibuit. ne hūc Hierosolymoz p̄ncipa
tū. mediocrē q̄dē ac ceteroz cōpatione tenuē. post cōstantinopolitane vrbis excidiū sue diuinit⁹ face
ret. de⁹ sapientissim⁹. Agam⁹ igit⁹ ḡas de tanto b̄nficio ei q̄ nos ab impiorū manib; p̄seruauit. Tur
ci em̄ spe potiūde vrbis ducti q̄ crudelitas genera exercere p̄ponebat. sed nephando optatu frustrati
tanq; pecudes trucidant. pullant. vincunt. Ex tēplo pugna cōmissa ad p̄mū lapidē castra z papi
liones turci collocāt. machinas ad lit⁹ maris deuehūt. z nauigijs onerant vulneratos. z q̄s exlicia
traiecerāt multos dies vsq; ad eoz discessus in turchiā cū oī suppellectili reuehūt. N̄ros vineas p̄
dia si q̄ intacta illeaq; remāserāt vastant. depopulant. incēdūt. ingēti pecudis multitudine subacta.
Dū hec turci molirent z discessus pararet. apparere subsidiarie naues q̄s p̄cellētissim⁹ Siciliē rex
Ferdināus fidei catholice deuotissim⁹ rhodijs mittebat. Que ad aurā post meridiē turcis cōspici
entib; cū rhodiorū plausu z gratijs altissimo dāris portū intrare uō formidant. Hostis machinas
quas ad hoc parauerat in eas dirigit. Jactu machinaz vna detrimentū malo excipit. altera incolu
mis euasit. Anchoris ante aditū port⁹ naues subnixē vi tormentoz z maris estu feruēte paululū ab
aditu discedūt. Despero adueniēte z p̄cella ingruēte nauis q̄ lesa fuerat portū intrat. altera vela ven
tis dare cōpellit. Postridie ei⁹ dici cū ea nauis portū subire nitēret vento deficiente. dū placidū red
dit mare. nec longius a classe turcensi distaret. trirēmus turcorū viginti exercitū et rhodijs con

Sup. muros
erant hostes

16

C. Turci viderunt

spicientibus nauim aggrediuntur et oppugnant. Qui nauim deueniunt: viriliter se tutant. Horis pro tribus nauali plio machinarum iactu pugnant est. Tandem nostri victores euasere. In qua pugna triemius perfectus occidit. Hac quoque incommoditate accepta. ad suos hostes reuertitur. et nauis subsidiana postera die portum plenius velis intrare non formidat. Attulerunt perfectus hec naues nuncium quod Rhodios non sua affectu leticia Pontificem appellare recitant. qui Rhodiorum annos paternam monitione solidat. Subsidia quoque nauium parata pandunt qui prope die ventura erat. Preterea grande expeditionem parari nunciant. qui nedom Rhodios obsidione liberare. verum etiam inimicam classem expugnare. ac prostrere possit. Rhodij leto accepto nuncio clementissimum Rhodianum pontificem Sixtum quartum miris laudibus tollunt. laudant. predicant. deo quoque pro eius felici statu humiles preces fundunt. Hic quoque rumor ad turcos transit. qui perterriti ceptum discessum accelerant. Exactis igitur nouem et octoginta diebus Rhodiorum litore classis solues. phiscum navigare clade et ignominia reuertitur. Qui obsidionis pericula expertus est et res publico functione officio cognouit ad laudem dei. christiane religionis exaltationem et Rhodiorum gloriam rerum gestarum commentarium edidit.

De captione ciuitatis Idruntine.

 Ane postea quam insula Rhodi diuino potius miraculo quam alias muris illius pro magna parte solo equans a turcorum obsidione et furore fuit liberata. atque ita ipsi turci spe sua et conatu impuissimam frustrati fuerunt. indigne valde obprobrium illud ferentes. atque plurimis quam eis christianorum et loca plima christianorum hactenus affectere nequaquam contenti. neque sparsi sanguis fidelium multitudine fatiant. arbitrabantur facile ignominiam quam a Rhodianis accepissent in ceteros christicolos posse retorquere. Proinde classem denuo instaurant validissimam et copiosius exercitum parant. preterea Italie. maxime mari aduatico vicinas. terra marique inuadere et successiue iterum et miserabilem redigere seruitutem aniole cupiditate inflammatus. optime intelligeret gentes sibi vicinas. bellis frequentibus per eam attritas. arma succreuit. Ergo post ceteras fidelis ungaros muri loco ad orientem remansisse. in italos extunc sentire destitit fidei turci in alijs terris intulerunt. post horrendam tot ciuitatum euersionem. miserabilem excidium. et lam multitudine gentium. terra marique obsidione in Apulia regni Sicilie puincia cum magno exercitu et loz multitudine et rerum omnium opulencia non minime prestans idruntum appellata. vnde noctris navigatione a predicta ciuitate Selona. qui sub turcorum est prete distans. Hanc ipsi immanissimi turci post aliquot dierum obsidione. et muro eiusdem machinarum impetu euersionem. tandem (beni rem miseram et afflictam) cruentissimis iugo subiectis. matronis stupratis. et gemitibus raptis. sanctimonialibus sedatis. adolescentibus immamiter trucidatis. senibus hominum et equorum calcibus concularis. Sacerdotibus etiam intra ecclesias per defensionem ne et annoso. pontificali induto sacratissimam crucem manibus tremulis tenente. serra lignea crudeliter laceratis. demum ciuitatem ipsam idruntinam in suam ditionem redactam. hominum numero copioso. muris. victu turcorum principe mahumeto. haud longe post ex hac luce substracto. filius eius in regno successor qui hodie turcis imperat. prefatam ciuitatem idruntinam regi reddidit Neapolitano. ex causis quas breuitatis gratia premitto. Atque ita turcis vbi et apulie prouincia pulsis christianis incolis denuo idruntum inhabitata. Hec de hystoria istis breuiter dicta sufficiant.

De regimine peregrinantium trans mare scribit Ibali medicus in hunc modum.

 A mari peregrinanti si subuersio et vomitus acciderit. Utat sirupo sebesten vel granatorum cum menta. vel pomorum mazorum cum tamarindis sugat. et odorat granata poma maza coctana. minuatque cibum. Si autem incipit ei vomitus diuini mude stomachus eius coleris. et utat deinceps supradictis. sitque cibum eius acerba. vel qui sit de acerbis. Rasis autem medicus dicit. Qui per

mare vult incedere roob fructuū z medicinas quibz cōsuevit secū deferat. Prius tamē ingrediat
mare per aliquot dies comestioni quā cōsuevit vti. debet minuire. talisqz cibo vti qui sit de his q̄ rigi
dum stomachū faciunt. Ea quoqz die qua mare primū ingredit aquā non intueat. sed ea odorare z
comedere paulatim incipiat: que vomitū reprimunt. Quibus ita gestis si stomachi subuersio acci
derit z vomuerit. aliquatenus vomere pmittendus est. qm̄ hoc ei nō nocebit. Et si plus q̄ necesse est
hoc ei accidat roob fructuū quasi sorbendo atqz lambendo sumat. z sumach et granatorum grana. z
huiusmodi accipiet.

De cautela cōtra pediculos ac pulices et muscas in mari.

Accidit autē peregrinanti copia pedicolorū in corpore propter sudorē z pulcrem ac bala
nei paucitatē. Quod cū euenerit corpus eius cathaplasmet cum argento viuo occiso. cū
oleo adiuncta astrologia longa z de felle. Hanc quoqz balneū ingrediat z corpus eius
oleo adiuuncta mundet. caputqz cū cathaphilagine z borace lauet. Rasi autē vbi su
fricatione valida mundet. caputqz cū cathaphilagine z borace lauet. Rasi autē vbi su
pra. Pedicolorū grauatiōē prohibent vsus balnei z lauari. pannorū frequēs mutatio p̄prieqz vt
pannus qui carni adheret lincus sit. tarde namqz pediculis replet. huiusmodi autē interficit argen
tum viui extinctus si oleo misceat. z ex eo fila lanca inungat. que sup se aliquis impendat aut ex eis
se cingat. Pulices cum herba que dicitur persecaria in lecto posita fuerit quasi ebrii z paralitici fi
unt. nec salire nec se mouere possunt. Si p̄o in aqua in qua tribuli cocti fuerint tribulus roret. pul
ices omnino destruent. aqua similiter in qua ruta decoquit aut oleander eos interfecit. Culices ex
fumo palce z ex fumo vaccini stercozis z q̄ maxime ex fumo iunci triangulati z nigelle fungantur.
Musce p̄o aqua in qua niger elleboruscoquit z arsenici citrini vel olibani fumo necant. Alia ple
raqz medicinali puta cōfectiones z huiusmodi sanitatis preseruatua. cōseruatua aut confortati
satis cōmunia sunt. z facile quisqz peritū medicū potest habere consultū qui has voluerit subire pe
regrinationes sup his rebz quas sibi inter peregrinandū necessarias arbitrabit. Idco de eis sup sede
re q̄ quidpiā scribere maxime q̄ me non satis deceat malo.

Sanctarū peregrinationū in montē Syon ad venerandū christi sepulchru in Hierusalē. atqz
in montē Synai ad diuinā virginē z martyrem katherinā opusculū hoc contentiū per Petrum
drach ciuē Spirensē imp̄ssum Anno salutis n̄re. D. cccc. ij. die. xxiij. nouēbris. finit feliciter.

91 200 1000
by 1. 200 1000 1000 1000 1000 1000
apparent 1000 1000

Sequuntur quedam cōmunia vocabula de
ideomate sarracenicō in latinū translata.

Caput	ras	Fulgur	barck	Alnus	hamar
Frons	fabala	Comitatus	rad	Uacca	baccara
Oculus	Sbar	Brando	barath	Vitulus	hefel
Auris	ayn	Hic	delf	Capra	anse
Nasus	eden	Glacies	siy'ith	Ovis	gamene
Os	onff	Panis	chobif	Auca	wofhe
Labium	fom	Panis	corban	Anser	ocke
Lingua	soffe	Larnes	labem	Gallus	dic
Dens	lesan	Caleus	yibon	Gallina	tesee
Collum	zeenn	Piscis	someck	Columba	hemame
Buttur	angk	Avio	thayr	Canis	keph
Pectus	mabla	Pisa	bellie	Canis	kolph
Cor	sodar	Faba	ful	Leo	est
Jecor	kalb	Lens	addes	Leo	sebey
Pulmo	kodeth	Ordeum	sayr	Ursus	dubbe
Stomachus	kebd	Frumentum	chamebe	Lepus	arneph
Venter	barhan	Pomum	doffaba	Lupus	dijb
Brachium	kref	Pirum	angassa	Latta	katt
Manus	zende	Ficus	thyne	Mus	fara
Digitus	yd	angurij	barthich	Mors	maut
Dorsus	zabeth	Pulmentum	tabich	Mortuus	mevet
Latus	daber	Duum	beyde	Anima	neffiz
Crus	iomb	Botrus	enep	Infirmus	gehennem
Brachium	salgk	Uinum	nebijd	Limiterium	mevba
Benu	rucube	Uas	vgwee	Sepulchrum	caper
Tibia	kafbed	Fons	ayn	Calix	cap
Pes	refle	Aqua	moy	Liber	keteb
Pedica	behim	Cisterna	bey	Altare	bukel
Planta	tatrefle	Fluvius	nabar	Ducatus	ducat
Deus	alla	Acerum	ball	Denarius	denar
Angelus	melack	Luvas	medine	Medius	medin
Sancus	caddis	Villa	dayan	Tremus	terem
Diabolus	sagithan	Castrum	carje	Flus	gelt
Rex	meleck	Ecclesia	camisse	Bonum	lijd
Dominus	arab	Templum	baijkel	Malum	sarr
Domina	rabbe	Domus	baijt	Dulce	bellu
Nobilis	metbesim	Clastrum	huf	Amarum	morr
Rusticus	vellach	Turris	barfo	Pulchrum	cayef
Agricola	villach	Fenestra	tacka	Album	abijas
Sutor	esscheff	Janua	bab	Nigrum	esuet
Sartor	bijath	Via	trijck	Bagister	mallem
Locus	robach	Holitor	dahan	Pistor	hesjan
Servus	abijt	Ancilla	ceryen	Episcopus	osthopffh
Sacerdos	kehem	Sacrista	kandelocht	Vir	rasol
Uulter	amara	Pater	ebb	Water	omm
Filius	ebn	Filia	bentb	Frater	achb
Soror	ocht	Amicus	meheb	Christianus	nazarani
Celum	ama	Sol	schienb	Luna	kamar
Stella	nefine	Pluvius	gear	Ventus	hauwa
Pluvius	matfir	Lux	daw	Dies	nabar
Flor	layl	Zerkbre	dahme	Aer	sobeb
Porta	bab	Coquina	mabbach	Camera	mesel
Infirmaria	maristan	Laputium	cobet	Pileus	stazim

Tunica	taub	Lamisia	camis	Lingulum	zennar
Caliga	choff	Lalcus	serbul	Pallium	goffara
Frigus	barb	Calor	bari	Terra	ard
Dons	ezebeb	Callis	wodin	Ager	achlin
Ortus	besta	Arbor	segara	Herba	baslis
Urtica	carren	Spina	schocke	Camelus	szjmel
Equus	faran	Fur	berami	Aequam	farrir
Peccator	catbij	Decum	lij	Tuum	lack
Vos	endom	Ille	badack	Ego	ena
Ira	ij vel ei	Non	la	Hodie	ylleom
Cras	gadda	Cras	buckara	Plane	sevoj
Suum	lu	Deus	metbaj	Ferrum	balid
Lignum	vd	Lapis	basar	Ignis	lumen
Annum	woheije	Duo	etneyen	Tres	telate
Quattuor	arba	Quinq	campf	Sex	sythij
Septem	sada	Octo	themani	Novem	tylza
Decem	eyschara	Undecim	woheytasch	Duodecim	tametasch
Tredecim	telatasch	Quattuordecim	arbatafch	Quindecim	caprasch
Sedecim	sythasch	Decem et septē	sabatafch	Decem et octo	tematasch
Decem et nouē	tyftrasch	Viginti	ascharin	Vigintivnū	woheytaschri
Vigintiduo	etneyntascharin		Vigintitres	telatascharin	
Vigintiqtuor	arbatafcharin		Vigintiqnq	campftrascharin	
Vigintisex	syttascharin		Vigintiseptē	sabatafcharin	
Vigintiocto	tementascharin		Vigintinouē	telzatascharin	
Viginta	talatin				

In sequētes hystorias prefatiuncula incipit feliciter.

Vobis explicitis atq; absolutis itinerariis nris diuino mūere. haud incoḡruū reor. qdā adiecta facere. q̄ p̄cipue generosoꝝ atq; nobiliū anios magis oblectet. q̄bus potissimū h̄ in ope moꝝ gessi talia scribēdo. q̄ eis lectu scitūq; haud inutilia s; neq; fastidiosa foret. Clez vti in p̄moꝝ dio hui⁹ libelli cōmemoratu fuit. optare vehementer p̄ter eū quē mihi p̄stiuera finē p̄ncipalē. etiaz hūc nihilomin⁹ meo labori accedere fructū. vti ex his q̄ narram⁹. deuotoꝝ ebristicolaꝝ anī z peꝛtoꝝa. magis ac magisq; in dies i p̄fidissimos z truculētissimos xp̄iani nois z sanguis hostes turcos vicz z sarracenos. zelo bono cōcitarent roborent accederent. ad exterminandū eos de finib; suis vel salte ad resistendū eis dē dū nros occupare fines. depopulari z deuastari tentāt audētq; q̄ libere q̄ppe nemiē ex aduerso repugnāte. in p̄niciē nō modo ton⁹ reipublice xp̄ianes sed et pudorē maximū. ad hui⁹ instituti. positū nō nihil cōduceret si serenissimi z illustrissimi p̄ncipes generosi strenui z nobiles viri. imo vniuersi xp̄ifideles crebro reuoluerēt. relegerētq; vltatē nouissima dāna z extermi nia pluria q̄ p̄fidi a paucis emētis annis. imo nris ferme t̄pib; ecclie intulerūt. z quanq; ea pene in nūera sint neq; paucē emeriri neq; esse abscondita alicui vlt parū annofo possint. tū q̄ intimus orib; doꝝ. cordib; impmanē. paucula ex p̄limis. et ex paulo ante gestis h̄mōi malis nob̄ illatis excerpta. his inferēda nō ab re putari. p̄sertim q̄ in supiorib; etiā de aliquib; h̄mōi mētiō habita est. Igit de Costantinopolis z Agroponti in p̄mis expugnatione breuissime. post hac de Rhodie vrbis ob sidione latius. Ac demū idrunti capione sub compendio agam.

De Constantinopolitane vrbis expugnatione.

Ano dñi. M. cccc. liij. ciuitas Constantinopolitana cū cēt obseffa a turcis. miserūt greci ora tores ad summū p̄ntificē Nicolāū quintū. implorātes auxiliū z pecuniā. q̄s nō ex audiuē Nicolāus. indignū ducēs italiā exhaustā pecunijs p̄pter expēsas guerrarū. granare nouis exactionib; p̄matime cū sciret grecos se suis pecunijs posse inuare si exponere vellēt cōducendo gen tes. S; nudari oī amore reipublice z tantū puatere sue cōseruāde intenti. in h̄ inciderūt iudiciū. vti ien z capta ciuitate serui effecit. res puatas suas z publicas pdiderūt. Et q̄ habuissent si voluissent expēdere patuit. q̄ magne diuitie z thesauri multi reperi sunt ap̄d plures p̄sonas etiā mulieres. s; cu piditas excecavit eos. De ip̄a aut captiōe dicte ciuitatis p̄ turcos. Reuerētissimus pater z dñs cardi nalis ruthenus epus Sabinesis. grec⁹ noie Isidorus. q̄ tūc erat ibi legat⁹ pape sic scribit. q̄ p̄sens fuit. sed man⁹ illoꝝ enasit ne occideret vel caperet. q̄ ingressis in ciuitate turcis. habitu dimisit z ap paratu cardinalat⁹ z vestib; vilib; indue⁹ in fugiētes e ciuitate se imiscuit incoḡnit⁹. z inde ad pe ram ciuitatē nō lōge a costantinopoli distante se duci p̄ mare p̄curauit. Audite hec inq̄ in p̄ncipio

suaz. Iſaz. Audite oēs gētes auribz pcepitē q̄ habitas orbē. Audite hec oīa q̄ fidele orbis pte colitis.
 Sinistri. pastores. pncipes omnium eccliaz xpi. Iunuerſi q̄z reges pncipes christole. ac vniuerſi
 dñi p̄lis cū rel. iſtis cūctis. Audite et notū ſit vob. q̄ pcurſor veri antixpi teucroꝝ pnceps et dñs.
 ſeru⁹ aut tot dñoz q̄t vicioꝝ. cui⁹ nomē eſt Mahomet inimic⁹ crucis xpi. Heres rei et nois illius
 pmi pſendo pphete et latoꝝ legiſpuriſſime agarenor. fili⁹ ſathane oīm flagitioſiſſim⁹. q̄ furis in-
 ſect⁹ et infamia. ſanguinē xpianoꝝ ſine intermiſſiōe ſicit. nec extingui valet eius ſitis poſt eoꝝ. nūe-
 ras cedet. Et atq̄ odio x̄chriſtū et mēbra ei⁹ mouet. vt eradere nomē ei⁹ de terra nitat. Et inſpecto
 aliq̄ xpiano ſibi obuiat ſe inde exiſtinet ſordidatū vt oculos abluat et os. imundū ſe pſitē p̄us. Hoc
 igit tā terribile et horridū monſtrū. exigētibz demerit⁹ xpianoꝝ iuſto dei iudicio. in eos ſeuire et craſa
 ſari pmiſſus. ciuitatē impiale nouā rhomā. olim feliciffimā. nūc miſerrimā et oī calamitate oppreſſam.
 Conſtantinopolim diu obſeſſam cepit. expugnauit. ſpoliauit. oībz bonis et pene deleuit. Quis aut (vt
 p̄bis vtat. pphete) dabit capiti meo aquā et oculis meis fontē lachrymar. vt plorare valeā die ac nocte
 interfectos p̄lis illi⁹. et ſceleſtiſſima ſacrilegia i ea captura ppetrata. Quis hui⁹ horribilitas mēoz
 nō obſtupecat. nō litargit⁹ fiat. nō p̄ dolore obmutſcat. Nec mī cūcta enozmia explicabo. ne pie au-
 res refugiat ſex pauciſſimis relas cogitent alia. Hic nephādus. noībz blaſphemie plen⁹. ciuitate re-
 cepta poſt decapitationē impatoris. cū oī ſua pgenie et nobilitate. plimoz ferreis maniciis et cōpeditbz
 alligatos. ac collis eoꝝ ſumibz cinct⁹. extra vrbē deduxit. nobiles plebeios. monachos et monachas
 maras et feminas. p̄tute et cōditione pclaros. vimpabili⁹ detractos. mult⁹ iniurijs refertas vt meretri-
 culas et lupanari. pſtitutas trahēbat. tanta et talia x̄ eos agebat. quāta de brutis aialibz et q̄lia ſine
 rubore ſari minime q̄s valeat. Adoleſcēculos vtriuſq̄ ſex⁹ a parentibz ſegregabant et diuiſim de eis
 p̄cio negociabant. Infantes corā genitoribz ſuis vt agniculos mactabāt. Matres filijs. et geniti ge-
 nitoribz duabant. Germani a fratribz. vxoꝝ a viris. nur⁹ a ſocribz. lu gētibz et vlylātibz ſegregaba-
 tur. diſiuncti ſanguinij et amici. in diuerſis regionibz ſerui vēdū ducebant. Q̄s amare lachryme.
 q̄nta ſuſpiria. q̄t clamor ſingul⁹ int⁹ amicos et notos. q̄ miſerabiles voces emittebant int⁹ tantas ce-
 des. ſeruantes. expulſiōes. et p̄tuelias. Principes barones et dñi. bubuloꝝ porcarioꝝ hominū
 nū. effecti ſunt famuli. Intra decennij pueros ad rit⁹ ſue p̄fide ſecte cōpellebat. Deu quō obſcuratū
 eſt aurū fulgidū ſapiēcie. p tenebras i grantie. Aurū dignitat⁹ p ignobilitatē ſeruitut⁹. Quō mutatus
 eſt color optim⁹ grece eloquentie. in barbarie turchie. lapides ſanctuarij ſi q̄ erāt cōſtantes in fide. di-
 ſperſi ſūt in capite oīm vianū iacētes. pſtrati. De ceter⁹ faciam⁹. hūana ſc. ſz de iniurijs. ſubſtantiōi
 bus. p̄tuelijs. obprobrijs ſceleſtibz erga diuina. q̄ lingua valeat explicare. q̄s intellectus cape. q̄ au-
 res patient⁹ audire. ni falloꝝ nunq̄ ita inhonorat⁹ de⁹. venerūt gētes gehēne dedite. in hereditatē tu-
 am. q̄ iſrael eſt te videns p̄ fidē. Poluerūt tēplū ſctm tuū eccliam nobiliſſimā ſctē Sophie cū alijs.
 Imagines dñi n̄ri ieſu xpi et matr⁹ eius p̄ginis gloſe et ſctōꝝ ac ſanctaz dei. inſignia viuifice cruc⁹
 cōſpuētes. cōfringētes. pculcātes. ſacroſcra euāgelia. miſalia. et reliq̄s ecclie libros dilacerātes. detur-
 pātes. cōburentes. Sacras veſtes ſacerdotū. reliquaq̄ ornamēta ecclie ſcindētes. ad indumētū ſuū
 et ornātū ſumētes. vel p̄ vili p̄cio cōferentes. vaſa dñi. ei⁹ cultui dedicata. in eis comedētes et bibētes.
 in reliquiū cōſrata ad p̄phanos vſus trāſſerebāt. Poſuerūt deniq̄ carnes ſctōꝝ tuoꝝ morticina ſeruo-
 rū tuoꝝ. reliq̄as beatoꝝ corpoꝝ eſcas volatilibz celi. diſp̄gētes hincinde carnes ſctōꝝ tuoꝝ q̄s occi-
 debāt beſtijs terre. q̄ nō erat q̄ ſepeliret. Altaria ſuffoderūt inuocātes nomē maledictū mahumeti. cū
 laudātes de victoria. Omitto p̄ pudore q̄ mingebāt. ſtercoriſabāt. oīa vimpabilia exercebāt in tem-
 plis imiginibz et reliquijs ſctis. Sancta canibz dabāt. margaritas ſacramētoꝝ ante porcos p̄cie-
 bāt. Cū hec recoło tot⁹ ex horrore cōtremiſco. nec vltim⁹ ſtilo exarare queo illoꝝ piacula et fidei chri-
 ſtiane religiōis dedecora et irriſiōes iniecta. Monasteria tā monachozū q̄ monialiū inuadētes oīa
 diripiebāt. eijciētes illos de habitatiōibz ſuis. renodochia infirmoz deſtruebāt. Et ſi de mult⁹ et ma-
 gnis excidijs et exterminijs ciuitatū. hitorio graphi etiā gētiliū referāt. ſere nulla poſſet deſolationi
 hui⁹ coeq̄ri. Nullū incolā intra reliq̄rūt. nō grecū. nō latinū. nō armenū. nō iudeū. vrbē ipam ſuis ci-
 uibz nudatā q̄ſi deſerta effecerūt. Eoꝝ act⁹ et opa. p̄p̄ijs oculis vidi. et cū aliq̄bz cōſtātiſſimis vir⁹ vna.
 plura ppeſſus ſus mala et picula. licz de manibz eoꝝ me eripuerit deus vt Jonā de vētre ceti. Expu-
 gnata cōſtantinopoli. Peram nō multū diſtante occupauit. menia ei⁹ ad ſolū vſq̄z deducētes. Et cā
 panis eccliaz bombardas cōſauerūt. crucē q̄ erat in cacumie turris ei⁹ cū ipſa turri cōtriuērūt. Rē
 publicā ad nih⁹ deduxerūt. Iudicē et pncipē ei⁹ tunc cōſtituētes. Pedagia. guidagia. impositio-
 nes. et grauamia illuc applicantibz vel pmanētibz ſuapte ſtanierūt. His atrociffimis rebz nō p̄en-
 tus callidiſſim⁹ et cruentiſſim⁹ mahomet. chriſticolaz ſumm⁹ inimic⁹. ad vltiora ſe extendit et trire-
 mes int⁹ magnas et puas iā centū ſepuaginta pparauit. et ad mare egeū miſit ad inſulas cicladas ſi-
 bi ſubijciēdas. Exinde ſe pparat cū infinito exercitu ad tres vrbes notabiles et potētes ppe danubi-
 um ſitas trāſmigrare et expugnare. vnā quā vicz Perifton nūcupam⁹. aliā Forobiū. tertia Belloſta

dū. Intēdēs post totā pcurrere yngariā. spoliare. deuastare. z cōterere vt neminē retro se dimittat im
pedire ad alia pficisci volentē. qm̄ ad italiā q̄scitius trāsmigrare cōtendit. ppare q̄z conat⁹ gelcas ma
gnas z puas tricētas. naues magnas viginti. pedestriū z equestriū exercitū vltra cētū milia. Et sic a
durachio bñdusū trāsire p̄tēdit. q̄ ciuitas sita est i regno apulie. Qua p̄p̄ de p̄cor exoro atqz exhor
tor ros oēs christicolās. vt zelo fidei z xpiane religiōis p̄ v̄a libertate gladio accingamini. Itā dī
ros hostes diuini cult⁹ z oēs sc̄imonie z vite moralis. Et p̄mo q̄dē abiciētes oēm dissēdēs. emu
latiōz. remittētes inuicē offensas. sic z xps donauit oib⁹. pacē z vnionē summopie int̄ ros amplecta
mini. vt vniti z inde fortiores effecti. cōfidentes i adiutorio altissimi (cui⁹ est victoria z bellū nō multū
tudinis) ipm̄ sathanā cū satellib⁹ suis sub pedib⁹ v̄ris cōterere valeat. Licet em̄ i multitudine p̄fidat et
feritate suoz. plures tū sē q̄ nobiscū sunt. immo dñs ip̄e militaz. p̄ cuius fide z religiōe pugnat⁹ ita
q̄ centū ex vob⁹ p̄seq̄ z sup̄are valeāt mille ex illis z mille ex vob⁹ decē milia. Ignauia em̄ z imperitia
belli innata sunt eis. Nec in substantia sunt in lris p̄dictis z si aliq̄liter verba sunt immutata zc.

De nigroponti catione.

Idēis q̄dē z p̄potēs v̄bis Nigropontēsis xpiane nois titulo. fideqz insignis. abolim̄ vene
nane dñdō z potētati subiecta. ciuitas p̄fecto opido populosa. negociosa. lz et rex omnū
opulētissima. ciuiūqz optimoz. refertissima. terra q̄z z mari diligētissime munita. portu p̄fer
tim tutissimo de mari gaudēs. deniqz muris z menib⁹ z turrib⁹ firmissimis vndiqz cincta z circūse
pta. ita vt p̄suis inexplēgibilis oīm opiniōe crederet. Que etiā ciuitas Calcedis alio vocablo cogno
miata dinoscit. in insula cuboia sita. Insula inqz in frumēto vino z oleo cūctisqz terre nascētib⁹ ma
iorē in modū fertilis z fecūda. potissimū aut̄ aptis valde p̄ nauū galearūqz fabrica lignis abundās
hoc mō sub turcoz venit p̄tatem z direptionē. capta z expugna Anno dñice incarnationis. M. cccc.
lxxj. vertēte. Clarissimis q̄dē venetis sp̄ abolim̄ turcos opido fuisse infestos. tū ob eoz in xpm̄ fi
dē sincerā. tū etiā maximū eoz cui inuidebāt potētiaz. nemo qui grauissima int̄ eos hincinde habita
discidia. bella vltro citroqz fortit̄ gesta. guerraz strepit⁹ z cruētos sepe cōgressus legit v̄l audir dubi
tare pōt. Hinc itaqz z hostili odio i ipsos venetos tunc infect⁹. z nobilis atqz p̄diuini v̄bis Calci
dis cuboie sitis optunitate. opib⁹ q̄z et celebrat⁹ glia allecet. Anno q̄ sup̄ Qmariū bechū p̄ncepez
bassam cognōiāt tyrann⁹ ip̄e mahumet cū exercitu copioso nauali z terrestri ad expugnāda ciuitatē
ipam nigropontensem destinauit. Tandē post lōgā v̄bis obsidione ip̄emet cū lōge copioziori exercitū
tu ex bizatio adiuuit. p̄otēqz facto ex nauib⁹ trās aquā. pfundā sat⁹ z latā q̄ v̄bē p̄terfluit. militē in
lie⁹ traiecit. z ex ea pte q̄ nō putabat muros aggredit machinis. quant̄ oppugnat. iacitqz plimoz la
pidū spericoz diruere festinat. Hā z traditor q̄dā oīm neq̄ssim⁹ atqz pessim⁹. machinaz. i. oīm q̄ in
ciuitate i menib⁹ z turrib⁹ atqz p̄pugnaculis erat mgt̄ z p̄fect⁹ Thomas scz liburni cognōiat⁹. signūz
turcis dedit. v̄i loco sue statiois muros vbi debiliores erāt. bombardaz icitib⁹ verberaret facile rui
turos. q̄d z factū est. Sicqz p̄diuiores acta ē nō eq̄ marte pugnatū. Interea classis venetiana in sub
fidiū z tutelā v̄bis z ciuiū obsecloz. missa. negligentius agēs. vagabaz p̄ mare. capiēdis Ianuēsiū z
cathalonioz aliozqz xpianoz nauib⁹ intēta mag⁹. q̄b⁹ ad suā firmādā classem ranti aduictis. vene
tian⁹ capitane⁹ cui⁹ rei gsa aduenerat nō satis p̄be est p̄secut⁹. Cū em̄ p̄potētē nimis iā h̄et classē.
q̄ rē cōficere. p̄spere deo p̄picio potuisset ad insulā q̄dē cuboie p̄perauit. seqz ostēdēs maximā obse
iā vndiqz ciuib⁹ ex v̄be spectātib⁹ leticiā suo aduētū infudit. Ita vt man⁹ v̄trasqz p̄ ani z cordis ex
ultatiōe z iocūditate expanderēt i celū. h̄ frustrauit eos iniqu⁹ ille capitane⁹ spe sua opiniōe fefellit.
turbauit exitū infausito. tristitia effectit ingenti. bāud dubiū q̄n lōge maiori q̄z añ gaudio lenificarat.
Hā cū tanta eēt fret⁹ classe ip̄e formidolosus. int̄ inimicoz morsus mortisqz horrede cruciat⁹ ciues
fideles derelicti. z p̄elare v̄bis miserādā direptiōz p̄spiciēs. nūl p̄suis effecit neqz p̄p̄t⁹ voluit applica
re. cū tū oēs p̄otes q̄s turci fecerāt. facile sua classe armatissima irrumpe potuisset. Cūqz oēs singula
riū patroni nauū p̄ classem passim z eū cōclamarēt. grauiterqz oīno suā negligentia ferret. crebro in
geminātes cur trepidaret cur nō accederet. cur de industria tā insignē tā fidelē tā opulentā ciuitatez
p̄ditū iri pmitteret. Ille surda hec aure hauriēs in eodē loco immobilis inutilisqz p̄māsit. Itaqz dū in
mari nūl agit⁹ z classis inuacūū p̄seuerat fixa. atqz defensiōis signū obse
iā ciuib⁹ nullū. p̄oritus dat⁹. q̄n pont⁹ tutatiōis fiducia sub oculis eripit. turcoz p̄nceps aniosius agēs. res bellicas fauētib⁹ satis.
p̄spere votinqz p̄sequit. ad mema p̄perat intrepid⁹. assultū parat. ordinat cōfictū. z q̄ in talib⁹ p̄du
cit plimū. accit⁹ militib⁹. accurata eos oīone corroboret. p̄mia etiā magna pollicēs his qui p̄mi mu
ros p̄scēderet. atqz ita v̄nuersoz anios adeo reddidit in plū audios z accensos. q̄ p̄ duas dies no
ctesqz p̄nuas cū ingēti fragore sumo studio. vic⁹ maxia v̄bē oppugnabāt. Quāqz em̄ a ciuib⁹ de
tus machinis gūssime vulnerarent. ac int̄ bombardarū icē velut canes inficerent. repelleretqz es
min⁹ nōnunqz oīm genēz missilib⁹. suoz tū int̄ necē z stragē innūerā. plurimāqz mort⁹ imaginē. ito
cū impetu z conatu turci irruptos occuparūt muros. imo tanta alacritate alter alteri succedere p̄tēs

debat. ut eorū nemo pedē rēferre. stare nemo cōperet. sic. cuncti p̄o aniosissime affilire vīsi. quanq̄ fre/
 quissimū inter. et. bis eos muris aduolasse ferūt. bis inde fuisse p̄cipitatos n̄roz audacia. tandē p̄o
 vbi n̄ri auxilio classis quā sub oculis cernebāt penit? desituri. lōgaq̄ fatigati oppugnatōe et exhausti
 laboribz. rē oēm p̄ditā vidēt. fracti anis i vrbis forū parit cōueniūt. et cōfortati diui sacri eucharistie
 v̄l cōspectiōe v̄l iumptiōe. irrūpentibz iā turcis. man? enixissime cū eis cōserūt. trucidāt q̄tq̄. M̄r.
 neciq̄ dāt innūeros. et oras infernalibz imittūt. donec tandē et ipi p̄o xpi fide cōstāissime agonisan
 tes. mortē subeūt haud dubiū beatā. Et qd̄ semineo sexui magnope gl̄iosum extitit. hāc int̄ cedē mī
 serabile. plimas egregia forma fideq̄ scias. tū nuptas tū p̄gines. armis indutas ferunt more amazo
 nū pugnasse. sicq̄ int̄ reliqua mortuoz cadauera fuisse reptas. q̄si nō antea voluissent occubere q̄ p̄i
 dissimoz turcorū suis tenellis manibz effudissent cruore. q̄ vel sic inimicū nob sanguinē libassent. et
 p̄stinissent obsequiū deo in ipso sue articulo mortis. Verū viri illi quosq̄ clarissimi. p̄ditorē illū nepha/
 riū liburni sup̄ius memoratū. sup̄stite h̄re nolētes. dignis pus sup̄plicijs p̄ reatu de eo sumptis crude
 liter interemerūt. Hec int̄ agendū. vrbis dūtaxat p̄tor. Paulus erico appellat? in arcē cōfugit adherē
 tibus sibi paucis q̄buldā p̄moribz ciuitatis. paucis aliūde euadētibus. Capta itaq̄ turc? vrbē. victoriaq̄
 adepta oēs italici generis puberes. palis acutissimis fecit affigi. alios saxis elisit. alios sectos p̄ medi
 um diuisit. alios varijs peris atq̄ horredis affectos cruciatibz ad supera (haud dubiū) trāsmisit. gre
 canā tñ genē sub hasta v̄dī p̄cepit. Vñ factū est vt oēs calcidis platee et vic. cruore occisoz reple
 tur. Interea p̄toris vrbis filia vnica. virgo castissima. puella decora facie et venusto aspectu. turco ob
 suā pulchritudinē ingentē adducta. cū turpitudini et fide cōmixtiōi p̄sentire p̄rlus rēnueret. p̄tinus
 iugulata p̄roz fide castitatis martyrio. p̄culdubio coronata. sp̄so p̄ginū xpo sp̄sa ipsa in cui est in
 celis p̄iuncta. Porro q̄ in arce erat data sibi a turco fide de vita seruāda. pactosq̄ firmato q̄ salui eua
 deret si arcē libere in deditiōe traderet. exinde cōfident exierūt. sed mox egressos ip̄e fidefragus ty
 rānus arce potit? oēs ad vnū iussit ex tēplo trucidari. Hūc in modū (p̄fecto miserandū) ciuitate p̄
 dita. occisis incolis. cede expleta. venetoz capitane? classe soluta. q̄ oīm arbitratu sola oipotentia vo
 lūtate exceptra facile tantā defensasset vrbē si vir fidus et fortis fuisset. cū puo honore. fructu nullō. ob
 probzio sempiterno rebo infectis. imo turpissime neglectis. venetias remeauit. moxq̄ apud senatū accu
 satus. defensiōis quidē locū accepit. s̄ post multas inuanū adductas fallas rōnes et excusatiōes in
 p̄ctis. eadē nō saḡ dignā p̄ meritis accepit vltionē. exilio relegat? atq̄ p̄petuo p̄figatus cū oibz suis a
 ciuitate venetiaz in oppidū cui est vocabulū Vtiniū. Ita res hec finē accepit triste. p̄rlus et infelicē.
 Hoc mō equitant turci tpe pacis dū ob aliquā solēnitatē siue solatiū causam. festiniōri vtunt̄ appa
 ratu. Guerraz p̄o tpe eodē pene habitu sed armatura alia: ensibz sc̄z accincti rē. in p̄clū pergunt.

De Rhodie urbis obsidione.

Hodie urbis obsidionē describitur causas in p̄mis narrare institui. q̄ turcorū tyrannū mahumētū potissime impulerūt. vt tanto conatu Rhodios aggredere. Licet enī cū turcis nō pua discidia rhodij habuerūt abolim. tamē cū eo q̄ nūc imperat. post Cōstantino polis expugnationē grauiā gessere bella. Inimic⁹ quidē vires in dies augēs insolentior reddūt. Cūq; quattuor z viginti circulo annor cōplures sibi vicinas diuēdes subegisset antio inflat⁹ egre admodū egit rhodiam urbē. equitūq; Hierosolymor ditionē finitimā eius impio liberā abfōlutāq; esse. Maxime q̄ diuerso tēpore quattuor classib; instructis. castella z rhodiorū agros inuasit. obsederit. oppugnauerit. ex q̄bus ignominia dicerimē z cladem reportauerit. Ex turcis namq; multi trucidati. palo suffixi. furcis suspēsi. sagittis affecti. lapidib; q; celi. calamis percussis suffossi. gladijs obiecti. mēbratim discepti. perierūt. terra mariq; succubuerūt hostes. Cōspecta igit rhodiorū militū generositate. qd vi affeq nō potuit. dolo versutia tētare decē euit. Scpi⁹ submissis sibi grecos q̄ sibi parent. cōfederationē cū rhodijs inire equa cōditione pmissa. dūmō quidpiā tributi titulo cōcederet. Cum vō reiectū rectagalepenūero videret. arte pacē tractat. cā ratā haber si tacita tributi cōditione orator Hierosolymor cū munusculis tribunal suū adeat. Arbitratus qdem se mīera tributi titulo accepturū. q̄ rhodiorū magister mīera vocitaret. Fallit quoq; hostis hoc cōdimēto. nec rhodij cōditionē recipiūt. ei; cōiungi cōremnūt. q̄ fidē christi psequit. quā ex p̄fessionis voto turātur. defendūt. iunāt. His de causis rabidus hostis odiū cōtra rhodios inexcōlabile cōcipit. mentesq; destinavit urbē si posset p̄dere. z rhodiorū nomē penit⁹ delere. Impulsus q; est quorundā p̄uasio nūb; q̄ ad turcos defecerāt. abditaq; urbis cognouerāt. Inter q̄s primū locū obtinuit vir nephar⁹ et p̄diti ingenij Anthoni⁹ meligabo Rhodios nō infimo loco nat⁹. qui rē domesticā iam p̄dem di lapidauerat. Is rei domesticē penuria duct⁹ diutius cogitās quonā modo rhodijs infest⁹ esset. z patrie cladē afferret. urbis p̄pugnacula. turres. menia. abdita loca. munitiones. diligētius speculat⁹. cui tantisq; suū. edificia describēs ad turcū traiecit. Constantinopoli quoq; degens. bone pollicitationis spe urbis pōuide data. quendā bassam greculū ex nobili palitologoz familia natū. ad nephandū facinus allerit. Secut⁹ est hui⁹ vestigia cuboic⁹ qdam Demetrius Sophonia vir qdam sup̄stitio sus z malefic⁹. q̄ post cuboicā direptionē ad turcū defecit. aliqñ rhodi habitauit et postea nūc nōie de pace tractauit. hic enī suafor obsidionis exiit. Exactis itaq; his in oriūdis suadēdisq; annis tribus. tandē res basse placuit. Profuit ad id inducendū apostatarū plurimoz q̄ fidē abnegauerāt iniquitas. q̄ pueror suafus p̄barūt. Asserebat proditor Anthoni⁹ urbē nōnullis locis veterib; mur⁹ vetustate collapsis. facillime inimico patere. ac paucos ciues defensoresq; adesse. z plerūq; cōmeatū triticiq; penuria laborare. subsidia a lōginquis regionib; rhodios expectare. q̄ tēpore adesse nō potērtint. Idē testat⁹ demetrius. Id quoq; sequaces astipulant. His iactis fundamētis suadebāt facin⁹ aggredi oportere. Dum hec Bizanti⁹ agitant. Rhodior clarissimus p̄nceps ac magister Petrus danbulfon vir quidē magno z excellenti ingenio ac prudētia. illustri familia apud galliā celticā natus. quē ea nō latebāt. diuino instinctu doct⁹ vetustiora vobis loca delapsa z min⁹ inuēta toto trinio magnifice crepit. munivit. ampliauit. ex cogitauitq; frumētū. vini magnā z cōmeatū copiā cōparare. Religiososq; z mercēnarios milites accire q̄ urbem tuerē pro q̄bus deuchēdis et cōducēdis epistolas mādatorias ad diuersas urbis puincias destinauit. Ita nutu dei z magistrī opera ciuitas munit. cōmeatus cōparant. naues ac milites ad tuitionē accedūt. Proditor anthoni⁹ horū inscius arbitrat⁹ oia apud rhodios negligētius p̄teriri. Instigat bassam vt p̄peret z rē memoratu dignā aggrederet. idipm suadere conat⁹ demetri⁹. Quo effectū est vt bassam ad turcū ea ex ordine referret. Scpi⁹ q; inf turci satellites re agitata de rhodie urbis expugnationē cōsultat. de q̄ varia orit⁹ sentētia. q̄busdā narrantib; rē penit⁹ inanē esse. nec id posse facile consequi ob urbis magnificentiā z militū generositatē. q̄ asiaticis parca cēseri nō debēt. quib; mortē pot⁹ opetere q; aliqd turpiter imbecilloz q; agere antio est. alijs rē facile causis assertis affirmantib; nec tamē puo tpe q̄busuis magistrū p̄uississe. Quare si cū celeritate atq; diligētia exercit⁹ maritim⁹ atq; terrestres cōparet. urbem baud dubio expugnaturū iri putāt. Accersunt ad hāc p̄sultationē diffiniciā machinaz viri periti. inter q̄s nūerat⁹ est Georgius vir vasto subtiliq; ingenio q̄ ex cīs ad turcū dudū defecerat Cōstantinopoli quoq; degens vrozē z liberos nutrebat. a turco dilectus z plurimis gratijs dotatus. Is aliqñ rhodi fuerat. urbemq; tabula designauerit. sed tūc nō tam munita fuerat. Preterierant namq; anni vigin ti ab eo tēpore quo cā viderat. Descripserūt quoq; z turci iussu plures egregij artifices rhodie urbis sitū. sed Georgi⁹ cūctos supauit. Magnis itaq; rōnibus adduct⁹. vicit tandē sentētia vt urbis oppugnatio vi magna fieret. huic fundamēto inherentes. nullos tam crassos muros esse qui machinarū impetu demoliri nō queant. magnāq; turci esse potentiā. qui duo imperia. duodecim regna. tot p̄o

nuncios. totq; vbes subegit. Hoste quoq; non parū monit. Rhodie vrbis situs ad cōparādas clas/
ses apūssimus. insuleq; celebratas magnis laudib; ab antiq; p̄dicata. quā ob loci magnificentia. ae/
ris salubritatē. et ad orientis puincias christianoꝝ subigēdas cōmoditatē: potētes quondā rhoma/
ni beniuolā z sibi amicā reddidere. Putatq; si hoc potit^r fuerit. finitimis subactis ditionib; fides su/
os p̄ egeū ioniq; facile pelag^o perlaturū. Resistentib; itaq; q̄busdā p̄claris bassis in sinistru p̄sagiē
tibus. classis instaurat. exercitiūq; cōparat. Decretūq; est vt milites terrestres iter faciant. traiectoꝝ
bellesponto p̄ Asia in Licia q̄ rhodiorū insule adiacet p̄gant. z p̄ fretū licū a phisco antiqua cōtinē
tis ciuitate duo de viginti milib; passū distāte rhodiū nauigēt. reliquis p̄o machinaz et belli inge
niorū apparatus cū p̄re copiarū classe deuehit. Bassa paliologus expeditōis p̄fectus classem cōscen
dens Anthoniū p̄quiri iubet. quē paulo ante morte turpit obisse cōperit. Accersito igit demetrio sa
tellitē adhibet. Tūc passim rumor exiit classem z copiosum exercitū in rhodios parari. Turcus vt
hec res lateret. adit^r portus. passus custodit. phibetq; ne q̄s nunciū deferat. sed nō valuit eius astu
tia magistri sollertia. phibere. q̄ assidue litteris z nūcijs ex turchia apparatū intelligit. nōnulli quo
q; ex nūcijs in dolo versati sunt. Nam cū exercit^o in licia degeret classem operientes affirmauerunt
vita excessisse turcū z ex alijs causis exercitū illic adesse. Dū hic rex status esset. summa cura p̄nceps
noster hostiū dolus acute p̄spiciēs cūcta disponit. z de p̄sidijs Langonis castelli sancti petri fera
cli. lindi. moneteri ordinar q̄ loca defensorib; comeatib; machinis z ceteris bellis aptis munimē.
Dis plebs cū suppelleceili rhodū z oppida intrat. ordeī q̄ maturū fuit colligit. q̄stionis frumentū
crudū (nondū enī mellis aderat) q̄d vrbē circūdabat. prout cuilibet facultas fuit. populus eradicat.
colligit. z in domos portat. Dū hec magno cū tumultu agerent. vigil in specula mōtis q̄ in occiden
te vergit facello sancti stephani sacri nūciat classem apparere. extenuisq; velis nauigare. Magna q̄p
pe populi frequentia ad hoc spectandū cōcurrūt. tota ciuitate trepidat. populiq; clamore cuncta reso
nat. classis phiscū nauigare p̄perat vt milites q̄ terrestre iter fecerāt cōscendāt. z rhodiorū fretō transi
to repente velis cōuersis ad nostra declinat litora. Apulit itaq; ea classis velozū centum.

Decimo kalēdas Junij Anno incarnationis verbi diuini Millesimo quadringentesimo octuages
simo. militesq; p̄mū in terrā exposito in vertice mōtis sancti stephani z circa eius mōtis colles ca
strametati sunt. machinas q̄s et bellica ingenia in litus exonerāt eo in loco quez ab ip̄o monte deflu
ens aqua abluit q̄ a rhodijs obice collis spectari nō pōt. His pactis ps ad deuehendū terrestre exer
citū phiscū nauigat. In classis aduētū q̄dam thurci equestres pedestresq; versus vrbis menia anda
cia quadā fretū irruūt. erupitōe aut a nostris facta hostes fugant. fundunt. quidā quoq; ex eis truci
dant. Postea dū nostri cōmefarent altera erupitōe facta turci p̄pellunt caduntq; nōnulli. ex nris p̄o
miles vnus perijt. q̄ incautus manū cōferebat. cuius spolia z cadauer nostri sibi v̄dicant. turci ca
pite absciso illud lancee suffigūt. ad suos q̄s cū plausu reuertunt. Postridie eius diei qua classis appu
lit. hostes tres ingētes machinas in ortis ecclie sancti anthoni vicinis. arborib; omnis generis fru
ctū consitis collocat. turrim q̄s sancto Nicolao dicatā in vertice molis sitā oppugnare conat. eas
q; machinas lignearū munitionū p̄pugnaculis operuit defendūtq;. Nostrī p̄o munimētis q̄ repara
vocāt cōspectis. tria tormēta que bombardā vocant ab hostiū dextera in ortulo palatiū militū auer
nōz statuit. eiusq; diei diluculo Georgius machinaz egregi^o artifex de q̄ habet^r est sermo repente
ad fossē ripā que magistri palatiū munit vsus est. amice oēs salutans clamāsq; vt introducat. ab re
rū ignaris pene confudit. defendit ab alijs. ex temploq; ad magistrū perducit. Vir enī erat corpore
procero. forma elegāti. satis eloquēs. magna astutia. cui germania patria est. Rogat^r de causa aduē
tus respōdit zelo fidei cōpulsus. z publico christiane religiōis cōmodo suāsu ad nostros defecisse.
placide excipit. laudaturq;. p̄positū sū in eo p̄sistat. De hostis exercitusq; habimū dispositiōe qualitate
cōsultus. cōstanter. prudēt. intrepideq; respōdit. Inter cetera edocet numez. militū oīs generis cē
tū milia vel circiter adesse. classem eā quā diximus machinas sedecim ingētes deuexisse. quaz lōgi
tudinis dimēsiō duozū palmoz. z viginti fēf. que vehemētissimo velocissimo iactu globos sacros
rotunditatis palmoz nouē p̄lerosq; vñdecim torquet. De huius viri defectiōe varie q̄dez sentētie sub
oriunt. Quidā exploratoꝝ affirmāt. z fugā cōmento asseruisse vt rhodios fallat. Nonnullorū asser
tio fuit cum ca^lidū z maleficum virum esse. multaq; olim effinxisse. Quibusdam alijs sententijs. et
in bonā partē defectionē interpretantib;. q̄ prudēs esset z penitēs erroris id fecerit. sapideq; intelli
get hec rhodijs machinare nō posse vbi tam prudentē principē z experitissimos milites sciret degere.
Augēt suspitiōis epistole ex castris turcorū in ciuitatē sagitis missē. q̄ georgiū insinulat z ab eo ca
uendū esse dicunt. Magister ingenio solers z p̄spicax georgiū arta custodia seruari iubet. ser robu
tissimis comitib; adhibitis. in his q̄ machinarū iactū z belloꝝ ingētia spectat ip̄ius arte caute vt
tur. Omni igit conatu turci ad expugnationē turris z molis sancti Nicolai incumbūt. si huiusmo/

di potant. putat vrbē in suā potestate facile venturā. Est em̄ moles ipsa trecentorū iriter passū in mare prenta miro artificio ab antiq̄s manufacta. q̄ suo pgressu portū trēmibz aptū a pte occidentis efficit. Qui introit̄ cautibz cōcludit. vt trēmibz introire vit possit. In molis qdē verace septērio nē spectate art de q̄ sermo est. magnifice nra etate erecta est. vbi p̄scis t̄pibz collosus ille ingens rhodius vnū de septē mirabilibz mūdi posuit̄ erat. Qui post tres z quingenta annos q̄ fusus est terre motu corruit. osq̄ portū rhodij spectat. Machinis q̄z illic collocat̄ sublimes qdam turres q̄ portū claudūt valide oppugnari ac dirui. naues q̄z ne portū subeāt phiberi. haud difficile p̄it. Locū igit̄ z turris oportunitate hostis allect̄. om̄i conatu arcē aggredit̄. quatit oppugnat. iactusq̄ trecentorū lapidū spericorū diruit eā. p̄sertim partē que occidentē spectat. Ruina qdam turrim munit. Licet em̄ suo p̄dere ictūq̄z vehemētia saxa ingētia ex q̄bus edificata erat laberent̄. tū materia calce arena z lapillis immixtis cōfecta adeo demoliri nō potuit qn turris portū ps statet. ex q̄ facilis ascēsus hosti negetur. terrore fuit tāti edificij lapsus. Multorū em̄ annoz opus illustre. t̄p̄is momēto ruit. P̄ter quos q̄ plurimorū opinionē ingētes z impetuose machine. illā arcē lacerāt. deturpant. deuastāt. Cū autē turris labefacta vit tutabilis videret̄. statuit magister industria. ingenio. vigilātia. roboreq̄z militūz eam arcē tutari. q̄ muroz crassitudine defendi nō potuit. Adhibitis vrbibz summa cura parant̄ que turri z moli p̄sidio sint. Milites igit̄ in p̄mis strenuissimū deligunt̄ q̄ locū defendāt. vallumq̄z ex lignis efficit̄ qd turrim claudat. fossamq̄z cautibz excis circūducūt. Collocat̄ in turri p̄sidū validūz p̄ loci capacitate. Turris nāq̄z iussu mgr̄i qui assiduo cogitatu tuitioni loci inuigilās nō somnādat. cymba vterq̄ diruptā arcē viscere dū machine lapides torquerēt calce z lapide op̄let vt locus vit cōmilitonū capax reddat̄. Cōstituit̄ z aliud p̄sidū equestriū z pedestriū in antemurali. qd a turri sancti Petri ad inferiorē mādachij partē protendit̄. q̄ transitū turris prohibeat. Hūile namq̄z mare z vadusum illic trāsiri p̄t. vbi z vegenū munitiōes paratē. z tabule clauoz in fixiōe infesse in p̄fundo fixę sunt. q̄ impedimēto eēt hosti vadēti. In vallo autē radicis molis milites electissimi locati sunt q̄ pugnantiū nris p̄sidio sint. Vbi magister insignis armis auroq̄z fulgēs facinorū clarissimo intēdebat. Disponunt̄ ea pte muroz vrbis bombarde z tormēta q̄ trēmibz z turcorū nauigia expugnet̄. p̄ fringantq̄. Prope q̄z cautes ei⁹ arcis cymbe cōbustibilibz cōplere stationē habēt. q̄ in oppugnationē incēdant̄ z hostiū classi incēdiū afferant. His rebo magno subtiliq̄z ingenio dispositis sunt vigilie. p̄stolat̄ hostiū inuasio. Demū ex orto lucifero. dum zephiri placide flarent. turcorū trēmibz a litore cautiū mōtis sc̄i Stephani soluit̄ supatozq̄z saburre. p̄montorio nauigāt. eamq̄z turrim p̄pugnant. Primo cōgressu anteq̄ in terrā descendāt ingenti clamore z tympanoz sono voces edūt. vt terrore multitudo sit. Hostri autē in armis dispositi p̄sto adsunt. Cū em̄ trēmibz turrim p̄pugnat. machine saxa iaciūt. p̄sidū qd in turri locatū erat armoz vi. balistis. iactusq̄z lapidū. hostē p̄pulsat. Pelluntur turci. fugant̄. trucidant̄. Ea in pugna quēadmodū postea a pfugis relatū est. septingēti turci interi- re. plurimi p̄o vulnerati sunt. Victoria potius p̄nceps insigni equo vterq̄ illustri comitat̄ p̄balan- ga. vrbē more triūphāns intrāt. facellūq̄z quo imago sacratissime p̄ginis philermi mōtis miraculis p̄celebris posita erat. visitās gr̄as agit. z demū ad reficiendos anios militū domū reuertit̄. Perdita tūc spe arcis molisq̄z potiūde. visozq̄z valido p̄sidio turci gr̄adioribz viribz arcem aggredi. aliq̄z loca oppugnare. menia diruere studēt. vt defensoribz distract̄. vno momēto molē z loca dirupta inuadāt ne vires nroz vnite eēt. z dū diuersas ptes tutari cogitarem̄. negligētius in mole res agit̄. Sequēti igit̄ nocte magno clamore viroz onera subeuntū cūcta resonāt. machinas ad menia hebreoz ve hūt. Ante hos muros octo ingētes machinas collocāt q̄ munitiōibz defenſe in menia saxa grandia iaciūt. Alia machinā p̄e radice molis q̄ ad septētrionē vergit. in cui⁹ vertice dānati. extremo affici- unt̄ supplicio. ponūtq̄z in p̄rice mōtis molis molēdinoz. se in molendina sup̄ molē edificata globos sapeos torq̄at. Hostiū p̄posito agnito mgr̄i solita p̄udētia cūcta dirigēs. diuinis supplicatiōibz cū po- pulo z cōmilitonibz innitēs. munitiōes ad interiora vrbis parat. Judeorū edes q̄ in pomerio erecte erāt diruunt̄. vallū parat̄. fossa cauāt. z mur⁹ fosse sūme arte z diligētia obijciūt. Int̄ diu noctūq̄z ope- ri intēdit̄. Nō mgr̄. nō baiulini. nō pores. nō milites. nō ciues. nō negociatores. nō matrone. nō nu- pte. nō p̄gines ope vacāt. lapides. terrā. calce humer⁹ portāt. Auro argēto suppellectili non parciūt. vt publice salutē p̄sulāt. Machine hostiū vehemētissimo impetu menia quatūt. z facie egregioz lapi- dū diruūt. Tāta em̄ erat iact⁹ violentia tormētozū. vt oibz admiratiōi fuerit. Nullusq̄z rhodi degens vbi ex oī natiōe latini nois nōnulli p̄sabant cōpertus est q̄ nō affirmaret vllō vnq̄z t̄p̄e tales machi- nas vidisse aut auduisse. Id q̄z georgi⁹ p̄fuga affirmavit. z nūsq̄z terraz tā grandes inueniri asserit. Dū em̄ saxa iaciūt in lapidū exitu son⁹ ingēs edit̄ q̄ tonitruū instar resonat. fumusq̄z tāq̄z nubes cras- sa diuturno t̄p̄e in aere v̄eto fert̄. quoz son⁹ plerūq̄z ab oppidanis castelli rubei auditis est. qd a rho- dis centū milibz passū orientē p̄sus distat. Ip̄e q̄z machine mirabili⁹ qdāz efficiebat. Machina/

rū postēriora in munitionē q̄ palis terre affixis fabricat. tā grandē impetū reddebāt. vt instar motus
 terre. edificia v̄ris paululū hoc pulsu mouerent. Spe igit in menū tuitione p̄dita. totis viribz val
 lo fossa z munitionibz interioribz tutamē cōstituit. Nec hec hosti sufficere. Aggredit quippe alio ter
 rore vexare. Collocat em̄ oī ex pte tormēta z mortaria q̄ ex trāuerso edificia v̄bis p̄berant. diruat.
 mortalesq̄ cōterāt. Nec tormēta mortaria dicta. interdū noctuq̄ saxa in aera sublime iaciunt. Erat
 q̄ppe populo ingēti terrozi. q̄ in aere tā grādes globos saxeos asp̄ciebat. Nō em̄ parū anxietatē id
 nris incussit. Plus t̄m noctu q̄ interdū terrorē attulit. Nullus in p̄uatis domibz tut⁹ videbat. Qui
 libet latebras q̄ritabat. verū ei vulnere mens hūana medet. Iussu m̄grī mulieres infantes z oīs im
 becillis etas. in pomerio collocat. z crassa trabe p̄tegīt. Ea nanq̄ ingenia raro illic decidunt. Ad v̄
 bis q̄ppe frequētia loca dirigunt vt mortales cōterant. domosq̄ quatāt. Iuuenes p̄o z robusti q̄
 interdū saxa suscipiebāt. tormēta facile vitabāt. Noctu autē q̄daz caueas subterraneas. q̄dā valuas
 crassissimas. q̄dam fornices z sacras edes q̄rentes sub eis trepidū somnū carpebāt. Hoc q̄z miracu
 lo fuit nutuq̄ dei f. nū esse haud aliter credit. q̄ publicis supplicatiōibz assidue ecclesijs z altaribz ex
 orabat. et cū plura saxa machine torquerēt. pauci t̄m mortales z q̄dā bruta eoz iactu interiorē q̄ po
 tius domoz ruina iactu lapidis collapsaz q̄ saxei globi pōdere attrita sunt. Hostes quoq̄ id parū
 arbitrati. di. s machine ex grādiōibz in eminētiore loco q̄ ad besperū vergit. ex quo prospicit col
 locat. que assidue v̄rbē z loca edificijs frequētiore saxa torquent. Nec ip̄e machine licz terrozi essent.
 damnū insigne ediderūt. nec mortales occiderūt. p̄pedite nō ambigo oīomibz q̄ deo. eius genitrici in
 temerate et beato Jobāni baptiste siebāt. Bassa p̄o principis nri vigilantia z ingenij conatibz suis
 inficere cōiectans. Magistru dolo interficere aggressus est. submissis q̄busdam q̄ defectiōis p̄ectu
 eū adorirent. Quo euecto arbitrat rerū facile ponturū. Hoc quidē nephandū facinus p̄fuga quidā
 veneno p̄ficere statuit. comite accito qui postredie cū toxico v̄rbē intraret. His p̄fugis bassa grādia
 pollicet. facinus p̄ficient. Qui p̄o ingressus est examini prudentū. vt certi subijci. cōtrarijs sermo
 nibz deprehendit. crimēns v̄lro p̄dit. Bonetq̄ vt caueat princeps. q̄ plurime in eū sunt para
 te insidie. Dānatus p̄fuga. securi p̄cussus interiit. Cū p̄o sceleris comes venenū gestans ad nos trāsi
 ret. a quibusdā v̄r confodit. Cū perterri⁹ ad turcos reuertit. Dum hostis italie statōis menia op
 pugnat. nocte ad ripā fosse munitionē ac repara. diligent⁹ erigit. hostilibz munimētis fosse adhibi
 tis cōspect. de his dirimēdis cōsiliū agit. Deligunt fortissimi iuuenes q̄nqua ginta. q̄bus miles or
 dinis p̄ficatur egregius. Eruptione itaq̄ facta. p̄ fossas occulto nostri vadūt. Vbi ad partē munitionis
 ni obiecta ventū est. scalis erectis ripā fosse exemplo cōscendūt sagittis. gladijs z saxis hostes p̄se
 quunt. fugāt. trucidāt. Ea in pugna turci decē gladio celi sunt. munitione fracta. Egregij iuuenes vi
 ctoria potiti. quatuor capitibz hastis affixis v̄rbē ouātes intrāt. oppidanoz ingēti plausu excipiunt.
 Magister victores muneribz donat. ad incitandū iuuenū anios z alios ad queq̄ egregie obeunda
 alliciēdos. Paucis diebz interiectis. turci turris potiūde desiderio cōpuli. supiorq̄ repulsa accessi.
 arcē sancti Nicolai grandiori conatu arte z ingenio aggrediunt. munimēta q̄z z p̄pugnacula iactu
 machinarū demolunt. Quod p̄terit. summa diligēcia restituit. parant ad cōflictu lignēū pontem.
 q̄ ex sacello sancti Anthonij turris in molē transitū p̄bebat. Pons autē ex lignis varijs vegetibz cō
 nexis. quibus asseres clauis cōfite erant cōstruit. latitudo sex milia equo gradu fronteq̄ dimican
 tiū capax fuit. longitudo p̄o tanta erat q̄ litus vtrunq̄ cōtingeret. Pontē in mare turci ad ripam mo
 lis traducere ingenio p̄ponunt. Anchorā em̄ rudenti alligatā quo fune pons religat⁹ erat circa molē
 hostes in mare deuehūt. vt tracto fune anchoraq̄ mordaci dente renitente pons in vltioriē molis
 ripam natate cōpellatur. A nostris arte cognita naura quidā rerū maritimarū non ignarus. noctu
 v̄ndis se obzuit. anchorā soluit fune cautibz remissius alligato. qui parua vi dissoluatur. Egregij fa
 cinus ad magistz detulit. q̄ aureo munere donat. gaudēs comitū plausu ad statōnē molis reuertit
 Turci p̄p̄erto dolo cū p̄mū pōis deiectionē experiunt. decepti statuūt scaffaz remigio. pontē ad ri
 pam transuehere. Hostis quoq̄ tante rei intentus. ad oppugnationem trirēmes triginta parat. be
 ne quidē munitas z ad cōflictu ornatas. P̄ter has quoq̄ adijciunt nōnulla oneraria nauigia.
 parandarias vulgo dictas. ex quibus quedā machinis z saxeis globis tormentis adaptatis onuste
 fuere vt si turris victoria potiretur rep̄te ex eo loco portū turres meniaq̄ diruerēt. p̄sternerēt. demo
 lirent. Nec p̄termittūt celeriores cymbas disponere q̄ turcoz strenuissimos quosq̄ ad molē de
 uebant. qui primi nostros aggrediant. z cum eis man⁹ cōserant. q̄b p̄liantibz ceteri ex ponte z trirē
 mibus in molē descendant. Imponuntq̄ trirēmbz z parandarijs non paruas machinas qui
 bus nostros prosternere possent. Grandes quoq̄ machine que turrū diruerant ad tempus inenun
 di cōflictu officio fungantur. Princeps vero noster rerum summe inuigilans subniliq̄ ingenio
 et fallenti mente cuncta dijudicans. fretus strenuissimū cuiusq̄ cōmilitonis sententia qui ex occidēra

li natione aderat. nec defuerunt plerique indigene. greci ingento manuque prompti. summa cura arcis defen-
 sioni consulit. Suspiciati enim post primam pugnam quod contigit. turris et moles propugnaculis. fossa. falloque
 abundantiisque munus. accersitis operariis fere mille qui inter diu nocturnis caute excubant. rupibusque demo-
 litis quod expetit edificium. nec impetrare parcat sarcinis. Presidia quoque in turris ruina collocant. pariter et
 alia presidia in radice molis disponunt. quoniam nris casu regere optulcent. Rebus sic ad pugnam paratis sub
 dubitare nris. ne turci duobus locis ubi eodem momento aggredierent. ut vires partirent. et quod cupiunt
 facilius cōficiant. Cui incommoditati et piculo magistri prudentia prouidit. Presidia quoque robustissimo
 in menibus iudeorum ac italie stationis que etiam iactu machinarum partium demolita erant statuit. quod tuitio-
 nis tunc collocata esse. Quo fit ut vno ore omnes tanquam fidei veri athlete et tuitio consulerent. et ut comune
 xpianorum domicilium seruarer. In quo plurimorum equitum Hierosolymorum ac nobilium infirmorumque. latinorum
 pariter grecorum rhodiorumque pietas et anisitas emicuit. quod concordi audacia et anisitate asylum et tutissi-
 mum christiano refugium rhodia ubi tutant. Duo mercenarii iuvenes qui turris presidio ascripti sunt
 nati capitis supplicio afficiunt. Ad turris demum oppugnationem turci tertiodecimo kalendas Iulii
 in tepesta nocte terra marique summo silentio accedunt. Ubi post pugnam inire conantur. grandi cum clamore
 remporumque sono inuadunt. Hostes quem arrectis auribus hostium impetum cōperientes. ubi eos adesse
 ac cymbalitoribus adherent. Pons quoque traducit quo processio hostes transeunt. Hostium triremes
 in muris collocare globos saxeos torquent. Pons natas fragit. turci mergunt. quattuor quoque triremes
 et nauigia tormentis onusta iactu machinarum persternunt. et undis obruant. Turci frequentes qui ex cym-
 tribus immittunt. Nec turci impigri bombardis respondent. ignes iaciunt. sagittas impetuosissimas
 ex balistis et cathapulis torquent. Magna vi in obscuro. nisi dum ignes iaculati luce plerique preberet
 Acriter pugnat. et media nocte usque ad horam decimam diei sequentis duras pugna. Impulsis quoque hosti-
 bus vicisque dirimis. Uidisse toto triduo hostium cadauera litore iacentia auro argento. insignique veste
 fulgentia et copula mari fluctuantia quod pelagi estus ut natura solet in superficie ferebat. quorum spoliis com-
 plures potius sunt. et ex his non parum comodi vendicant. Insignis quem demum morte clarorum
 virore quoque turcis perant. quorum interitum merore et luctu hosti attulit. persternit generis turci viri quod stru-
 tuissimi a turcog dilecti. mors magno fuit merore. Cuius cadauer post triduum mari ebulliente in molis
 litus deuictum reperit. eiusque spoliis quidam ex nris possit. Perfuge qui post plium ad nros defecerunt edo-
 cēt exercitum magnam cladē accepisse. turcosque ea in pugna duo milia quingentos cecidisse. ex eoque basili-
 gentem merore pcepisse. quod tres dies intra papilionem. frequenta cōmitionum phibita se cōtinuit. et stra-
 ge turco celeriter denotat. eo quoque mens et rodit qui post tantam ruinam turri illata arce potius non potuerit.
 Et quod tanta in eis oppugnatione ignominia accepit. existimans turcensem numerosum exercitum inualidum
 esse quod turrim dirupta expugnare non valuerit. Cui autem turci spem turris expugnade perdidissent conatum.
 studiū. industriā. omnes vires ad ciuitatem omni ex parte oppugnandam cōuertunt. Et licet ad menia iudeorum
 ac italie stationis animū potissime cōuertat. non cessant in circūquaque muros verberare et demoliri.
 Hostis ceptum opus cōtinuat assiduoque conatu aggreditur. propositum conficere. Ex cogitant itaque turci ad
 cōtextis edificat terraque operiunt. ut latenter ad fossas ubi bis accedat. Propugnacula quoque multis in lo-
 cis cratibus de viminibus cōtextis edificat. ex quibus assidue sagittat. colubrinis quoque ac serpentinis nros
 deturbat. fatigant. pensant quoque eis cōducere et aliquam partem fosse que menibus adiacet oppleri. Ope
 ra ita ab hoste adhibita lapides cōgerere non cessant. et occulto in fossam iaciunt. Ope assiduitate per-
 scensus in menia efficit. Precellensissimus princeps noster rhodiorum magister his conspectis diuino
 quod ingenio agendis incubens nil permittere decreuit quod saluti ubi bis cōducere videatur. Na-
 turitateque ac solita modestia utens militibus ad cōtionem vocatis conatus et discrimina grauer et
 prudenter explicat. Adherebat enim lateri nobilissimus eius frater excellens miles Anthonius dan-
 buffon dominus de Montelio ad vicecomitem. vir quidem consilio et armis clarus. qui pauloante ex
 gallis robustis comitatus viris orientem sancti sepulchri visitandi gratia cupiens summo tam glo-
 rioso certamine interesse transfretarat. Is enim a fratre patrum decreto ob fidei integritate. agendorum ex-
 perientiam artiumque militaris disciplinam cōmitionum dux et ubi bis capitaneus designatus magnani-
 mi et prudentis capitanei munia obijt. et rerum summe consulit. Aderant non pauci equites Hierosoly-
 morum precellentes baiulini priores. senatorij ordinis preceptores et fratres nobilibus familijs in occide-

tali plaga nati. Affuerunt negociatores prudenti et pollicites. ac rhodij ciues. greci quoque ingenio pediti
 et ynnamini consilio de tutanda urbe consulerunt. Excelluit profecto plurimorum cuiusque generis astutium. p
 blias. generositas. pietas. ac magnanimitas. quorum sententias excussis principis nostri solertia. quod opti
 mum diiudicatum est elegit. Nostri vero cuiusdam expulsi suasi. machinam versilem quod tribuccum vocant. ingen
 tia sacra in munitiones et hostium fossas torques erigere statuerunt. Edificaturque celeriter machina per
 ri sententia nautarum et architectorum opera. Que ubi creata est. vir perierat. grauias sacra in hostes iacit. mul
 tosque coterit. munimenta diruit. danasque intulit. non paruipendenda. Excogitatum quoque est. ea parte fosse que
 lapidibus a turcis operta erat euacuare. Sed cum id palam effici non posset. cuniculo in pomerio effosso exi
 tum sub lapidibus nostri haberet. et clauis lapides in urbe coporant. Sentit profecto turci que fosse propinquum erat
 lapidem congerie minui. et ascensus oportunitate adiri. nisi quod fortius quod cupiunt efficiat. Atrocem enim mu
 rosum ruina conspecta. statim munitionibus innitit. que imperium machinarum sustineat. Murosum igitur lapsu
 munimenta et repara nostri obiciunt. que in hac facta sunt modum. Muros crassitudinis palmorum duorum
 in pomerio ex opposito mentum ducit. palis et robustissimo ligno terre insunt. glis ramusculis fru
 ticibusque intermixtis intus ponit. assiduoque attritu infusa aqua firmat. denaturque. Prouident insu
 per ingenij hostes in ipso congressu. pellere et pulsare. Ignemque artificiosos parat varijs modis reco
 ditos. cadis pice sulphure. combustibilis materie repleti. ac sacculis laminis ferreis. puluereque machi
 narum refertis. Ingenia etiam hosti futura sunt. Ingens preterea cylindrorum copia affert. que in hostes ruat
 eosque perant. Varia quoque propugnaculorum forma edit que turcis impedimento. nostri sunt adiumento. Dele
 ctabat conspicientes viros. ingenia que remedia excogitabant ac plandebant. Adducit Georgius proditor
 foris comitatur. caterua ad custodiam data. Consulens de his que tuitioni futura sint. remissius tardiusque
 respondet. nec de se experimentum ab eo expectatum prebet. quemadmodum pollicetur erat. sperabat quippe vir ini
 quus et callidus videns murosum iacturam et facile ascensum per ruinam. ciuitatem in hostium preteritum futuram.
 Quedam tamen protulit ut eius astutia occultaret. Suadet machinam parari que in machinas hostium iaciat
 Quod ut factum est turcus machine ictus ex aduerso dirigit. murumque non parum ledit. Dum hec agerent. epi
 stole ex castris in urbem sagittis dirigunt. que georgium insinuant. Nec georgius licet urbis discrimen
 videret prebis procacibus se abstinere. Que ut ad nouicia deueniunt vehemens in eum suspitio oritur. quibus
 ex causis vinculis et carcere areet. Deputanturque que virum examinet et causas defectus perquirat. Exa
 minat contra dictorumque ac coiecturis sufficientibus convictus torquet. In tormento et extra rogatur. vltro
 fateatur insulae turcorum tyranni ad rhodios defecisse. ut urbem si posset proderet. quemadmodum plura oppi
 da prodidit. Sin minus rhodi per insulam versaret cuncta diligentius acutiusque perquireret et specularet.
 Mores quoque et statumque conditiones incolarum et regionis intelligeret ac demum si classis non vinceret ad
 turcum reuerteretur. docturus que ad urbis expugnationem conducere. Proponerebat namque turcus hac ur
 be in sua ditione redigere quod ut cogeret multas pollicitationibus ac pluribus donis allecitur Georgius exti
 tit. crimine convictus supplicio capitis damnatur. et in spatulo spectante populo furei ligato Georgius
 suffocatur. ut animam exalauit. populus cum planctu ad puarias stationes reuertitur letus et gaudens de nece
 proditoris christiane religionis qui tot animas perdere voluit et ad ingulationem et fidei orthodoxe abne
 gationem tot preclaros viros. castissimasque matronas. sacrasque virgines. et plebem christianam perducere stu
 duit. Unum tandem penas scelere debitas vir perfidus. vigilans et semper aliquid cogitans. turcensis classis
 profectus bassa. alteras litteras in urbem iacere studetque grecos indigenas et ciues latinos ad deditione
 nem hortant. vita et suppellece salua promissa. multamque immunitatem pollicentur. Solum verbis di
 tionem expositulat et interitum militum et perniciem religionis Hierosolymorum affectat. Si secus rebus
 suis consulant ad unum omnes interituros affirmat. Putant vir nequam populum infidum inuenire et
 qui metu terreret vel muneribus alliceretur. sed reperit orthodoxe fidei plebem deuotam ac ordine Hier
 osolymorum fidei consiliis et armis mutua equum et latinorum nostrorum conuersatione expertas. Ea igitur
 inuani tentante alto vitur comento. Mittit ad ecclesiam beate marie virginis belcomenit grece
 lli qui dudum ad turcos defecerat qui vigilans alloquitur bassam oratorem ad principem nostrum velle
 destinare dummodo tutus aditus pateat. Respondet ut illic ad ripam fosse nuntium mittat. adieritque
 in boulevardo cui noie magistris respondeat. Affuit postridie basse orator qui nostris prius salutatis
 ait. Prefectus classis se non parum immo vehementer admirari quod tam potenter principi resistere audeam
 qui duo imperia tot regna tot vrbes tot prouincias totque potestatus subiungit. Quare suadet ut no
 stre urbi et eius indoleam. nec patiamur tam crudele facinus perpetrare. nec urbem dirigere et ad ingula
 tionem viros et mulieres ad rapinam et ignominiam duci. bellum an pacem preterit dicam. Pollicetur quippe bre
 ui forma et copendio pacem si libuerit se prestatum. et nos possessores urbis et agrorum permansuros. Alii mi
 nas addens permittit. per die. ciuitatem in suam preteritum transferatur. direptionibus prebitura. et omne gen
 eris crudeli
 tatis executurum. Qui principis nostri vice aderat edocuit respondet. Non possumus satis admi

rari. vos qui cū classe et impetuosīs machinis castrorūq; copia. urbē nostrā circundatis. nos ad pacē
 hortari. cū id a militantium officio alienū videat. Verū figmento agere videmini. et anīos tentis.
 Scitis nec pollicitatiōes nec munera vīa nos monere: aut ad aliqd indecens cōficiendū allidere.
 Nec pfecto mine vīe nos terrent. Sum? em̄ vnanimes. nec discriminē est int̄ grecū et latinū. Christū
 em̄ colim? vna fide et firma mēte. pro q; pugnare parati sum? et mortē pot? oppetere q; ma humero
 cōiur. si sicut facessant pmissa et mine. qbus nos monere conamī. Cū vīa classis domesticos lares
 reuēserit. si oratores de pace tractaturos mittere de re sultabim?. Cū armati et exercitū p̄cincti estis
 officiū bellantiū pficite. et vob deo p̄picio cōstanti anīo respōdebim?. Cognoscitis quoq; nō cū asia
 tu dimisso ex tēplo discedūt. Cū turcis maiori conatu. ingenio. atq; resistit. ipsorū infania incēdit.
 Pudet q̄ppe eos tū exercitū nō pualere. et sui tyrāni formidolosam potentiā a rhodijs cōtemni. Fu
 ribūdi itaq; machinis. mortarijs sagittis. cathapulis. dies noctesq; urbē lacessunt. infestant. deter
 rent. expeririq; satagūt si rhodijs animi facinora obire p̄clara audeāt. quēadmodū p̄clara et magni
 fica p̄ba pferunt. Scdm̄ igit̄ alterū p̄eliū ad turrim molis diuī Alcolai cōmissum dieb; septē et trī
 ginta exactis. vires in vrbis mentia augēt. faciēq; ciuitatis deturpāt. Noua q̄dem vrbis crassissimo
 muro cincta turrib; in celū erectis or̄nata. anemurali quoq; et pugnaculis ap̄issimis munita. trī
 miliū quingentorū spericorū. sacrorū frequētissimis ictibus lacerat. deturpat. demolit. Eamq; ruinā
 plerēq; dom? ciuiū et magistratus palacia p̄ornata. ac magnifica patiunt. ita vt prioris vrbis facies
 penit? perditā videret. ac tanq; gigantei cadaueris sarcina prostrata iaceret. Attoniti sunt plurimo
 cis comitat? equitib; pugnatorūq; globo fortissimo stipat?. spem in deū immortalē. ac filiū eius do
 ctorū mētes solidat. Nec defuerunt magnanimi baiulini priores. p̄ceptores. ac fratres sacri ordinis
 Hierosolymitani pariter negociatores. indigeneq; et greci q; pro fide orthodoxa fortiter pugnare nō
 formidāt. Nō deterrebat p̄fecto anīos. murosū formidāda ruina. Nō metu incutiebāt facilis ho
 stīū ascēsus. nō machinarū impetuosissimi iactus mētes p̄urbant. Autumant turci p̄uo momēto vrbē
 subigere. Putāt nostri spe et fide pleni mahumetanā gentē facile pulsātū iri. Dūc turci in auro
 ra et solis occasu ad ripā fossarū fistulis et tympanis turcensib; solitū cantū edunt. Exultant etiā de
 ti acumine p̄dite? prope diē hostilem inuasiōē futuram cōiectat. Vturo igit̄ cōsilio p̄sidia me
 nū instituit. Disq; p̄stantes viros p̄ficit. subsidia quoq; nō negligit qbus et electissimos sui ordinis
 cuiusuis natiōis baiulinos et eques p̄cesse voluit q; p̄esto casu vrgēte adesse debeāt. Ipse p̄o partes
 nū q̄uis nō diuturnū sumit. cenitat. versat. Magistri vestigia strēnuissim? quisq; sequit. nec p̄iml.
 nec mediocres. nec infimi onus recusant. Turci p̄o in castris. p̄cones voce pmulgāt. vrbis supelle
 tes ad vnū iugulādus. et q; viui capri essent. palis q̄s ad id exequendū octo milia parauerāt cru
 ciādos ciuitatis diuīe turcorū tyrāno reservata. His diuulgatis. p̄perant turci ciuitatē aggredi. pri
 usq; id moliant. Mahumetū suo more inuocāt. corp? lauāt purgantq;. Sacculos ad rapinā parāt.
 ac diluculo qd mane quo pugnātū est p̄cessit. octo machine muns obiecte saxa ingentia assidue tor
 quēt. Nō loco p̄pugnaculoz adhibitu erat diruit. Vigiles quoq; ac custodes et menū p̄sidia par
 ti m occidūt. vt muris quisq; sup̄stare vix posset. nisi summo astu occultaret. et scalas ad signū cāpa
 ne paululū descēderet et demū cōscenderet. Nec tēpus datū est p̄pugnacula denuo instaurandi cum
 bombardarū ictus frequētiore essent. ita vt tā paruo tēpore trecēta vel circiter saxa iacta sunt. Tur
 ci p̄o iactu machinarū peracto ad signū iactus mortarij quod p̄ridē eo in loco cōstituerant cōfertissi
 mi magno impetu quā celeriter quinto kalendas Augusti ruinam orto sole cōscendunt. Erat nan
 q; facilis vt diximus eis ascēsus: immo facilior q; nostris per scalas. Superiora quoq; murosū lo
 ca occupant. trucidato q; illic erat q; primo tanto impetui resistere nequiuīt anteq; subsidia nostra
 scalas ascenderēt et illic hostilia signa statuunt. Idem quoq; faciunt ad turrim italie cuius verticem
 oppugnat. Llamor vndiq; oritur. manus quoq; viriliter cōseritur. magna q; vt pugnat. nostri quo
 q; a dextro sinistroq; cornu fortiter hosti resistunt. vbi affuerūt gloriose dimicantes miles p̄stans
 tissimus dominus de Montelio capitaneus armis pollēs. baiulini quoq; et equites Hierosoly
 rum ac negociatores nō pauciq; indigene et cuiusuis nationis strenui. quorū quidam inter con
 tissimos hostes acriter dimicātes cecidere. aliq; multis vulneribus acceptis vitam seruauere. Sca

lis quoque quattuor erant: quibus in vicu iudeorum descendebat vna principis nostri iussu pfracta
qua turci descendere ceperat ex templo cōcensis. Clarissimus magister et princeps noster Petrus
dambousson p̄ci. ra comitatus cohorte. magno fortisq; animo hosti se obicit scalamq; cōcendit. hostē
viriliter oppugnat. propulsat quosdāq; trucidat. Nec aliter ipse suis cōmilites quibus comitatus
erat p̄ fide catholica et republica christianorum pugnare q̄s olim gloriosi machabei pro cultu diuino
et hebreorum libertate p̄liati sunt. Nec haud secus q̄s pleriq; rhomani p̄ncipes pro tutanda patria di
micauerunt q̄ ob seruata rempublicā patres patrie meruerūt appellari. Hos em̄ p̄cellētissimos viros
imitat⁹ princeps et magister noster discrimina nō formidās vulnerib⁹ quib⁹ in corpore susceptis. quo
rū vnū letale censebat. nisi medicorū cura remediū attulisset. rhodiorū rem publicā tutatus est. ser
uauit. restituit. Ob quod p̄clarū quidē facinus pater patrie optimo iure appellāndus est. Turci em̄
perpulebre armati. duo milia quingenti sup muros erant cōfertissimi nostros secū man⁹ conferentes
armorū vi propellere nitēbant. Primorū tamē virtus inuicta p̄stans diuino p̄sidio suffultu nequa
q̄ loco cessit. Sequēbatur quoq; turcos q̄ muris positi erant ingens turcorū multitudo q̄ totū campū
adiacentē ruinā vallū et fossas expleuerat vt terra vix cōspici posset. Affirmat⁹ p̄fuge quadraginta
milia turcorū adesse. Pugnat⁹ est duab⁹ horis ambigua fortuna modo ad n̄ros modo ad turcorū
victoria inclināte. Tandē diuina clemētia principis et nostrorū virtute fouēte turci fundunt. pul
sant. cedunt. tantoq; impetu et celeritate terga vertūt vt sibi p̄ necē et vulnera afferrent. Speciacu
lo nobis fuit qd a nostris interpugnandū gestū est cōspicere. Ex turcis quippe q̄ nostros fortiter la
cessēbāt sup muros stantes trecēti a nostris in vicum iudeorū precipites trahunt et impellunt. Erat
nāq; muri altitudo ad intra fere pedū viginti. Hi oēs ad vnū trucidati sunt. et cadauera vulneribus
deformia passim iacētia intra urbem visa sunt. Cū turci pedem referrent. et ad castra tenderēt. nostri
eos cōsecuti sunt et cōpures intra monitiōes occiderūt. quorū spolijs ac insigni tyranni vexillo au
ro argenteoq; ornato qd tante victorie monumētū extitit potiti. magno cū plausu orbem per muroz
ruinā intrant. Cecidere ea in pugna turci tria milia quingenti. quoz cadauera intra urbē sup me
nia fossa. munitionibusq; hostiū et mari reperta sunt. Et postmodū ad lucē vitandā q̄ passim defor
mia et lacerā iacebāt cōbulta. Interire prout p̄fuge diuulgauit qui cū exercitus a bassa recēderetur
aderāt. ex turcis obsidionis ip̄enouē milia. vulnerat⁹ sunt milia q̄ndecim. magnisq; incōmodita
tibus exercitiū affectū affirmat. Fama satis cōstans est et palā a p̄fugis vulgat⁹ turcos visionis mira
culo exterritos tāta trepidatiōe loco cessisse ac pedē retulisse. Aunt em̄ cū vexilla dñi n̄ri iesu xpi ac
virginis Marie ac sancti Johānis baptiste religionisq; Hierosolymorū in conflictu iussu p̄ncipis
erecta sunt. crucē aureā in aere splēdidissimā hostes vidisse. Apparuisse insup candidissimā virginē
clypeū et bastā gestantē. ac boiem vili veste obsitū splēdidissimo comitatu stipatū p̄sidio adesse. Que
visio tū terrorē eis incussit. vt nullo pacto p̄gredi ausi sunt. Fatendū q̄z est hanc victoriā de celo di
missam esse. Quō tam pua militū nostrorū copia hosti potētissimo iā muris posito resistere potuisset.
nisi diuinū p̄sidium affuisset. Quō tam pua ip̄is morula. tāta hostiū man⁹ cecidisset nisi angelus dei vi
ctoriā attulisset et inimicos trucidasset. Erāt em̄ tot occisor cadauera. et ita p̄pulebre ordinata. vt nō
boraz sed diez op⁹ esse videret. et id pot⁹ diuinit⁹ q̄s humanit⁹ cōtigisse putet. Quis hostem menia
possidentē. iāq; victoria lasciuientē et exultantē terruit. De⁹ clemētissim⁹. Quis hostē ne scalis descē
deret anteq̄ subsidia cōscenderet p̄hibuit. De⁹ fortissim⁹. Quis eorū mētes obcecavit vt post primā
pugnā nō aggredirent n̄ros. et multis vulnerib⁹ opp̄ssos et defatigatos appugnent. deus clemētissi
mus. Quis tā potētē hostē q̄ tot et tāta regna subiunguit. p̄hibuit. ne hūc Hierosolymorū p̄ncipa
tū. mediocrē qdē ac ceterorū cōpatione tenuē. post cōstantinopolitane vrbis excidiū sue diuinit⁹ face
ret. De⁹ sapientissim⁹. Agam⁹ igit⁹ gr̄as de tanto b̄nficio ei q̄ nos ab impiorū manib⁹ p̄seruauit. Tur
ci em̄ spe potiū de vrbis ducti q̄z crudelitatis genera exerceat p̄ponebāt. sed nephando optatu frustrati
tanq̄ pecudes trucidant. p̄pullant. vincunt. Ex tēplo pugna cōmissa ad p̄mū lapidē castra et papi
liones turci collocāt. machinas ad lit⁹ maris deuehūt. et nauigijs onerant vulneratos. et q̄s exlicia
traiecerāt multos dies vsq; ad eorū discessus in turchiā cū oī suppellectili reuehūt. Ortos vineas p̄
dia si q̄ intacta illesaq; remāserāt vastant. depopulant. incēdūt. ingēti pecudis multitudine subacta.
Dū hec turci molirent⁹ et discessus pararet. apparere subsidiarie naues q̄s p̄cellētissim⁹ Sicilierep
Ferdinādus fidei catholice deuotissim⁹ rhodij⁹ mittebat. Que ad gurā post meridiē turcis cōspici
entib⁹ cū rhod⁹ vni plausu et gratijs altissimo datis portū intrare nō formidant. Hostis machinas
quas ad hoc parauerat in eas dirigit. Jactu machinarū vna detrimentū malo excipit. altera incolu
mis euasit. Anchoris ante aditū port⁹ naues subnīte vt tormentorū et mar⁹ estu feruēte paululū ab
aditu discedūt. Despero adueniēte et p̄cella ingruēte nauis q̄ lesa fuerat portū intrat. altera vela ven
tis dare cōpellit. Postridie ei⁹ dici cū ea nauis portū subire nitēret vento deficiēte. dū placidū red
dit mare. nec longius a classe turcensi distaret. miremur turcorū viginti exercitiū et rhodij⁹ con

spicientibus nauim aggrediuntur et oppugnant. Qui nauim deueniunt viriliter se tutant. Noxio et tribu nauali plio machinarum iactu pugnantur est. Tandem nostri victores euasere. In qua pugna tritemius prefectus occidit. Hac quoque incommoditate accepta. ad suos hostis reuertitur. et nauis subsidiaria postera die portum plenius velis intrare non formidat. Attulerunt prefecto he naues nuntium quod Rhodios non parua affecit leticia. Pontificie quoque ipse recitant. quod rhodiorum anios paterna monitione solidat. Subsidia quoque nauium parata pandunt quod prope die ventura erat. Preterea grande expeditionem parari iudicant. quod nedium rhodios obsidione liberare. verumtamen inimicam classem expugnare. ac prosternere possit. Rhodique leto accepto nuncio clementissimum rhodianum pontificem Sixtum quarum miris laudibus tollunt. laudant. predicant. deo quoque pro eius felici statu humiles preces fundunt. Hic quoque rumor ad turcos transit. qui preteriti ceptum discessum accelerant. Exactis igitur nouem et octoginta diebus rhodiorum litore classis solues. phiscum nauigare perperat. Illic milites et suppellectilem exonerat. ubi dies undecim morata ad domesticos lares cum clade et ignominia reuertitur. Qui obsidionis pericula expertus est et res publico functionis officio cognouit ad laudem dei. christiane religionis exaltationem et rhodiorum gloriam rerum gestarum commentarium edidit.

De captione ciuitatis Idruuntine.

Anc postea quod insula rhodi diuino potius miraculo quam alias muris illius pro magna parte solo equatis a turcorum obsidione et furore fuit liberata. atque ita ipsi turci spe sua et conatu impuissimum frustrati fuerunt. indigne valde obprobrium illud ferentes. atque plurimis quod eis christianorum negligentia parauit elati victoriae tantis stragibus et calamitatum generibus. quibus regna. puincias. ciuitates et loca plima christianorum hactenus affecere nequaquam contenti. neque sparsi sanguis fidelium multitudinem faciant. arbitrabantur facile ignominiam quam a rhodianis accepissent in ceteros christicolos posse retorquere. Proinde classem denuo instaurant validissimam et copiosum exercitum parant. ptes italice. maxime mari adriatico vicinas. terra marique inuadere et successine in diuina et miserabilem redigere seruitutem aniose contendunt. Numquam cum ipse turcorum tyrannus crudelissimus. auro et hominibus abundans et dominandi mira cupiditate inflammat. optime intelligeret gentes sibi vicinas. bellis frequentibus per eum attritas. arma sumere non audere. et solos fideles yngaros muri loco ad orientem remansisse. in italos et tunc seuire decreuit. Ergo post ceteras crudelissimas iacturas et strages quas christianis populis ipsi nequandissimi hostes fidei turci in alijs terris intulerunt. post horrendam tot ciuitatum euerfionem. miserabilem excidium. et lamentabiles atque vniuerso pene orbi terrarum notissimos conatus. rhodie quoque vrbis postremo cum ingenti multitudine gentium. terra marique obsidione in Apulia regni Sicilie puincia cum magno exercitu et classe et velona applicuere. Est in ea puincia ciuitas quidam archiepiscopali sede insignis. atque populorum multitudine et rerum omnium opulentia non minime prestans idruunt appellata. vnde notis nauigatione a predicta ciuitate Selona. quod sub turcorum est prete distans. Hanc ipsi inanissimi turci post aliquid dictum obsidione. et muro eiusdem machinam impetu euerfionem. tandem (heu rem miseram et afflictam) eruentissimo bello vi et armis ceperunt. expugnauerunt. spoliauerunt. viris partim cecis. partim acerbissime seruitutis iugo subiectis. matronis stupratis. virginibus raptis. sanctimonialibus sedatis. adolescentibus immamiter trucidatis. senibus hominum et equorum calcibus conculant. Sacerdotibus etiam intra ecclesias. per defensionem ne et annofo. pontificalibus induro sacratissimam crucem manibus tremulis tenente. terra lignea crudeliter in frustra diuiso. pregnantibus quoque cum seminiuis corporculis inaudita crudelitate dilaniatis. atque dilaceratis. demum ciuitatem ipsam idruuntinam in sua ditione redactam. hominibus et numero copioso. muris. victualibus. vallo. machinis. armis et alijs ad defensionem necessarijs mirum in modum munierunt. Tandem ipso turcorum principe mahumeto. haud longe post ex hac luce subtracto. filius eius in regno successor quod hodie turcis imperat. prefatam ciuitatem idruuntinam regi reddidit Neapolitano. ex causis quas breuissimis gratia premitto. Atque ita turcis vbi et apulie puincia pulsus christianis incolis denuo idruuntinam inhabitat. Nec de hystorijs istis breuiter dicta sufficiant.

De regimine peregrinantium trans mare scribit Ibali medicus in hunc modum.

A mari peregrinanti si subuersio et vomitus acciderit. Utat sirupo sebesten vel granatorum cum menta. vel pomorum mizorum cum tamarindis sugat. et odor et granata poma miza cocrana. mizuatque cibum. Si autem incipit ei vomitus diuini mudet stomachus eius coleris. et utat deinceps supradictis. sitque cibum eius acerbis. vel qui sit de acerbis. Rasis autem medicus dicit. Qui per

mare vult incedere roob fructuū z medicinas e uboyti cōfuenit secū deferat. Prius tamē ingrediat mare per aliquot dies comestioni qua cōfueuit. n. debet minuire. tūq; cibo vti qui sit de his q rigi dum itomachū faciunt. Ea quoq; die qua mare primū ingredit aquā non intueat. sed ea odorare z comedere paulatim incipiat. que vomitū reprimunt. Quibus ita gestis si stomachi subuersio acciderit z vomuerit. aliquatenus vomere pmittendus est. qm hoc ei nō nocebit. Et si plus q; necesse est hoc ei accidat roob fructuū quasi sorbendo atq; lambendo sumat. z sumach et granatorum grana. z huiusmodi accipiet.

De cautela cōtra pediculos ac pulices et muscas in mari.

Acidit aut peregrinanti copia pedicolarū in corpore propter sudorē z puluerem ac balnei paucitatem. Quod cū euenerit corpus eius cathaplasmet cum argento viuo occiso. cū oleo adiuncta astrologia longa z de felle. Hanc quoq; balneū ingrediat z corpus eius fricatione valida mundeat. caputq; cū cathaphilagine z borace lauet. Rasi autē ubi supra. Pedicolarū granationē prohibent vsus balnei z lauacri. pannorū frequēs mutatio. ppterq; vt pannus qui carni adheret lincus sit. tarde namq; pediculis replet. huiusmodi autē interficit argentum viuum extinctū si oleo misceat. z ex eo fila lancea inungat. que sup se aliquis impendat aut ex eis se cingat. Pulices cum herba que dicitur persecaria in lecto posita fuerit quasi cū z paralitici fiunt. nec salire nec se mouere possunt. Si vō in aqua in qua tribuli cocti fuerint tribulus roret. pulices omnino destruent. aqua similiter in qua ruta decoquit aut oleander eos interfecit. Pulices ex fumo palce z ex fumo vaccini stercoreis z q; maxime ex fumo iunci triangulati z nigelle fungantur. Huius vō aqua in qua niger elleborus coquit z arsenici citrini vel olibani fumo necant. Alia pleraq; medicinali puta cōfectiones z huiusmodi sanitatis preseruatiua. cōseruatiua aut confortatiua satis cōmunia sunt. z facile quisq; peritū medicū potest habere consultū qui has voluerit subire peregrinationes sup his rebus quas sibi inter peregrinandū necessarias arbitrabit. Ideo de eis supersede re q; quidpiā scribere maxime q; me non satis deceat malo.

Sanctarū peregrinationū in montē Syon ad venerandū christi sepulchru z in Hierusalē. atq; in montē Synai ad diuinā virginē z martyrem katherinā opusculū hoc contentiū per Petrum drach ciuē Spirensē impssum Anno salutis nre. M. cccc. ij. die. xxiij. nouēbris. finit feliciter.

